

בתי המשפט

ת"פ 2062/06		בית המשפט המחוזי בירושלים	
01/04/2008		כבוד השופט יעקב צבן	לפני:

בעניין: מדינת ישראל**המאשימה** ע"י עו"ד ליטמן, ויטמן, שניידר מפרקליטות מחוז ירושלים**נ ג ד****1. שלמה בניזרי ת.ז. 56705460**

ע"י עו"ד אוסדיטשר, סגיב, לירן

2. ראובן אלבז ת.ז. 064184740

ע"י עו"ד פלדמן, לביא

הנאשמים

לגזר-דין במחוזי (27-04-2008): תפ 2062/06 מדינת ישראל נ' שלמה בניזרי שופטים: יעקב צבן, עו"ד: ליטמן, ויטמן, שניידר, אוסדיטשר, סגיב, לירן, נהרי, פלדמן, לביא
להחלטה בעליון (30-03-2009): עפ 5083/08 שלמה בניזרי נ' מדינת ישראל שופטים: א' א' לוי, עו"ד: מיכאל קרשן, שלמה בניזרי, בני הרי, ליאור אשכנזי, הרב ראובן אלבז, אביגדור פלדמן
להחלטה בעליון (31-03-2009): עפ 5083/08 שלמה בניזרי נ' מדינת ישראל שופטים: א' א' לוי, א' חיות, ח' מלצר, עו"ד: מיכאל קרשן, דני ויטמן, נהרי בנימין, ליאור אשכנזי, אביגדור פלדמן, אברהם לביא
לפסק-דין בעליון (24-06-2009): הרב שלמה בניזרי נ' מדינת ישראל שופטים: א' א' לוי, א' חיות, ח' מלצר, עו"ד: בע"פ 5083/08 בע"פ 5189/08 בע"פ 5208/08, בנימין נהרי, ליאור אשכנזי, מיכאל קרשן, אביגדור פלדמן

הכרעת דין

פרק ראשון - כללי

כתב האישום ותשובת הנאשמים

1. העבירות המיוחסות לנאשמים **באישום הראשון** הן קשירת קשר לביצוע פשע, לקיחת

שוחד וכן מרמה והפרת אמונים לנאשם 1 ותווד לשוחד לנאשם 2.

באישום השני מיוחסות לנאשם 1 עבירות שבוס מהלכי משפט, קשירת קשר לביצוע פשע

וניסיון להדיח בעדות.

כתב האישום מפורט וארוך ואביא את תמציתו.

נאשם 1 (להלן – בניזרי) היה משנת 1996 חבר כנסת מטעם סיעת ש"ס. בשנת 1996 מונה לתפקיד סגן שר הבריאות, ומאז שנת 1999 כיהן כשר בממשלות ישראל – תחילה כשר הבריאות, ובשנים 2001-2003 כשר העבודה והרווחה.

נאשם 2 (להלן – הרב אלבז או אלבז) עומד בראש ישיבת "אור החיים" ועמותת "אור החיים", שמושבן בירושלים (להלן: הישיבה), ומוכר כאישיות תורנית רמת מעלה ובעלת השפעה פוליטית רבה בקרב תנועת ש"ס.

הרב אלבז הינו פטרונו הרוחני והפוליטי של בניזרי שזכה במעמדו, בכוחו הפוליטי ובתפקידיו הציבוריים, בין היתר, בזכות מעמדו וכוח השפעתו של הרב אלבז בתנועת ש"ס.

משה סלע (להלן: סלע) היה איש עסקים ובעליהן של חברות כוח אדם, שעסק בעיקר ביבוא עובדים זרים מחו"ל לשם העסקתם בעבודות בנין ובתחומים נוספים. לעיסוק זה פוטנציאל רווחים גבוה, לנוכח נכונות העובדים הזרים לשלם סכומי כסף גדולים לחברות כוח אדם תמורת הסדרת הבאתם ארצה. במסגרת זו, עמדו רווחי סלע מיבוא כל עובד זר על אלפי דולרים. להחלטות שירות התעסוקה, בקשר להקצאת העובדים הזרים לקבלני בנין

ולמעסיקים אחרים, הייתה השפעה ישירה ורבה על הצלחת עסקיו של סלע. מידע פנים משירות התעסוקה, בנושאים אלו, יכול היה לשרת את סלע במסגרת התקשוריות העסקיות עם קבלני בנין, שבעבורם הוא ייבא עובדים זרים.

בניזרי וסלע הכירו בשנת 1996, ומאז התפתחה בין השניים מערכת יחסים הדוקה ומורכבת, שתחילתה ביחסי ידידות, והמשכה בשיתוף פעולה לקידום האינטרסים של כל אחד מהם. בניזרי זיהה את יכולתו הכלכלית של סלע ואת הרווח החומרי שיוכל להפיק מהידוק היחסים עימו. בניזרי הבין, כי כדי לזכות בתמיכתו הכספית של סלע, הוא יידרש להיטיב עם סלע בדרך של הפעלת השפעתו וכוחו בתפקידיו הציבוריים השונים. במקביל, זיהה סלע את יכולתו של בניזרי להשתמש בסמכותו ובהשפעתו במסגרת תפקידיו הציבוריים, כדי לסייע לסלע בקידום עסקיו.

בין סלע לבניזרי התפתחה מערכת יחסים, בה הפך סלע למיטיבו ומממנו העיקרי של בניזרי. בתחילה, סייע סלע לבניזרי בדרך של רכישת טובין ומתן שירותים שונים. בהמשך, הרחיב סלע את ההיקף הכספי של הסיוע שנתן לבניזרי, ובשנים 2000-2001, נהג סלע להעביר לבניזרי תמיכה כספית חודשית, בשיעורים ניכרים, ובסוף שנת 2001 אף העביר לו סכום של 200 אלף דולר. בניזרי היה מודע לכך, שטובות ההנאה ניתנות לו בעד פעילותו והשפעתו במסגרת תפקידיו ומעמדו כעובד הציבור, לקידום האינטרסים העסקיים של סלע, ואף נהג מדי פעם לבטא רעיון זה, באומרו לסלע: "עֲשֹׂר כְּדִי שֶׁתַּעֲשֶׂר".

בתמורה לטובות ההנאה שקיבל מסלע, קידם בניזרי את עסקיו של סלע תוך ניצול השפעתו וסמכויותיו בתפקידיו בשירות הציבורי ומהלכיו לטובת סלע הלכו והתעצמו, ככל שתרומתו של סלע לרווחתו הכלכלית של בניזרי גדלה. נוסף לכך, בתיאום עם סלע, הקיף עצמו

בניזרי באנשי שלומו של סלע, אותם מינה למשרות אמון במשרדו. ניצול השפעתו של בניזרי לטובת סלע הלך וגדל, והגיע לשיאו בעת שהיה שר העבודה והרווחה, בשנת 2001.

לבניזרי היה עניין רב בכך שסלע יעביר סכומי כסף גם לרב אלבז, ביודעו שהעברת סכומי כסף אלו תחזק את מעמדו אצל הרב אלבז ואת מעמדו הפוליטי, כמי שרתם את יכולתו הכלכלית של סלע לטובת התנועה והישיבה.

בשנת 2001, עם מינויו לשר העבודה והרווחה, הגיעה לשיאה יכולתו של בניזרי לנצל את סמכויותיו במסגרת תפקידו כדי להשפיע במישרין על קידום עסקי יבוא העובדים הזרים של סלע. בתקופה זו, בשל מערכת היחסים המתוארת בין הנאשמים, הפך אף הרב אלבז לגורם בעל השפעה מכרעת על הנעשה במשרד העבודה והרווחה ובשירות התעסוקה, ועל מינוי בעלי התפקידים בהם. משלב זה, הפך הרב אלבז מגורם שאך נהנה מתרומותיו של סלע, לגורם בעל השפעה ישירה על עסקיו של סלע, ועל שגשוגם. הנאשמים קשרו קשר עם סלע, לפיו הם יסייעו לו בקידום ענייניו באמצעות שירות התעסוקה, באופן שייתן לו יתרון על-פני מתחריו, והוא מצידו יגדיל בצורה ניכרת את סכומי הכסף שייתן לרב אלבז, ואשר יתבטאו בהעברת אחוזים מסוימים מרווחיו מיבוא עובדים זרים באותה שנה. בהתאם לסיכום האמור, העביר סלע במהלך השנה האמורה לידי הרב אלבז סכומי כסף של מאות אלפי דולרים.

כמו כן, פעלו הנאשמים להטות לטובתו של סלע מכרז אשר טמן בחובו רווח כלכלי גדול. הרב אלבז אמור היה לקבל נתח מהרווחים שהיו צפויים לסלע עם זכייתו במכרז.

באישום הראשון מפורטים המעשים המיוחסים לבניזרי כלקחת שוחד מסלע:

העובדים של סלע והוא עצמו, ביצעו עבור בניזרי עבודות ניקיון בביתו, קניית מצרכים, הסעת

ילדיו, פעולות ותרומות לעמותת "קו החסד" שנוהלה על-ידי אשת בניזרי, הובלת ריהוט,

הרכבת סוכה, מימון ארוחות משותפות ובילויים, מתנות, רכישת טובין לבית בניזרי ובהם שולחן אוכל וכסאות, מזגנים, תשלום שכ"ט של עו"ד שייצגה את בניזרי בהליך משפטי, מתן כספי של 40,000 ₪, מתנות יקרות. כמו כן, סלע רכש דירה צמודה לבניזרי, השכיר לו הדירה, הרס על חשבונו הקיר המפריד בין שתי הדירות ושיפץ על חשבונו גם את הדירה של בניזרי. לאחר מכן מכר סלע את דירתו לבניזרי, שמימן הרכישה מהלוואה גדולה, וסלע הוא שנתן לבניזרי בהמשך אלפי שקלים בחודש כדי לסייע בהחזר ההלוואה. כמו כן, סלע יזם הקמת מלון חרדי באזור מגילות – ים המלח והבטיח לבניזרי שיתופו במניות חברת המלון.

כמו כן נטען שבניזרי קיבל מסלע בשנת 2001 מתנים של אלפי דולרים או שקלים מדי פעם ובשלהי השנה סכום של 200,000 דולר. עוד נטען, כי בניזרי קשר קשר עם הרב אלבו וסלע להעביר סכומי כסף לרב אלבו.

כנגד שוחד זה מינה בניזרי מקורבי סלע לתפקידים בלשכתו, הפעיל השפעתו על שר העבודה והרווחה דאז, אלי ישי, לסייע לסלע בעסקיו, הורה לעוזרו יעקב בוכריס לסייע לסלע ולהעדיפו על-פני אחרים לשם קידום האינטרסים הכספיים שלו וניסה להטות מכרז גדול לניוד עובדים לטובת סלע.

המעשים המיוחסים לרב אלבו במסגרת קשירת הקשר ולקייחת שוחד, הם קבלת סכומי כסף מסלע בשנת 2001 כדלקמן: 1,000,000 ₪ בשיקים מתוכם הופקדו 200,000 ₪; 180,000 ₪; 190,000 דולר; 400,000 דולר. נטען כי סכומים אלה ניתנו כחלק מקשירת קשר בעד פעולות הקשורות בתפקידו של בניזרי ועל-מנת שהרב אלבו יניע עובדי ציבור למשוא פנים לטובת סלע.

באישום השני נטען, כי בניזרי שיבש הליכים טרם חקירת המשטרה ובמהלכה: בעקבות שידור כתבה בטלוויזיה על טובות ההנאה הכספיות שקיבל בניזרי מסלע, וחשש מחקירה עתידית, קשר בניזרי קשר עם סלע לערוך מסמך כוזב, לפיו השיב בניזרי לסלע את טובות ההנאה שהיה חשש כי יתגלו. השניים הכינו מסמך (להלן – מסמך ההשבה) ביום 8.5.2000, חתמו עליו בנוכחות עדים, ובניזרי מסר לסלע מזומן ושיק, אך סמוך לאחר מכן, ובלא עדים, סלע החזיר הסכומים לבניזרי.

עוד נטען כי בניזרי עשה שימוש במסמך ההשבה והציגו לפני חוקרי המשטרה, ביודעו כי הוא כוזב.

כמו כן, במסגרת הקשר שקשרו ולשם קידומו, ובהמשך לחתימה על מסמך ההשבה, סיכמו בניזרי וסלע, כי סלע יפנה לבעלי המלאכה שעבדו בשיפוץ ביתו של בניזרי, ואשר שכרם שולם להם על-ידי סלע, ויבקש מהם, כי אם יישאלו בחקירה עתידית אודות התשלום יאמרו, כי בניזרי הוא ששילם להם. סלע פנה לקבלן השיפוץ ועקב כך זה מסר אמרה במשטרה כי בניזרי שילם שכרו. כמו כן סלע פנה לצבעי שחתם על מסמך כי בניזרי הוא זה ששילם לו.

עובדת זרה, ליליאנה ביאטריס, שהועסקה על-ידי סלע בעבודות ניקיון בבית בניזרי, מסרה אמרה במשטרה על כך. כאשר פורסם הדבר בתקשורת, קשרו סלע ובניזרי קשר, לפיו סלע יפנה לליליאנה על-מנת שתתן תצהיר כוזב כי בניזרי הוא זה ששילם לה. ליליאנה כתבה תצהיר כזה.

סלע העסיק את רוסיצה הודרסקה בניקיון ביתו של בניזרי, ושילם לה את שכרה. במהלך שנת 2003 הגישה רוסיצה תביעה לשכר עבודה נגד בניזרי בבית הדין לעבודה בירושלים. בתאריך 1.9.03 פנה בניזרי למאיר פסנדי (להלן – פסנדי), שהינו ידיד משותף לבניזרי ולסלע, וביקשו לתאם עם סלע את הגרסה הכוזבת שימסרו בניזרי וסלע בעדויותיהם

הצפויות בבית הדין לעבודה בקשר לתשלום לרוסיצה. בהתאם לבקשתו של בניזרי, פנה פסנדי לסלע, וביקש ממנו, על פי הנחיית בניזרי, להעיד בבית הדין לעבודה, כי לא שילם לרוסיצה שכר על עבודתה בביתו של בניזרי, על מנת שבניזרי ואשתו יוכלו להעיד, כי הם אשר שילמו לה את שכרה.

באשר לתאומי עדויות במהלך החקירה, נטען בכתב האישום, כי ביום 6.1.02 נחקר סלע לראשונה בפרשה זו. בניזרי נחקר לראשונה ביום 15.10.02. החל מיום 6.1.02, ובמהלך שלבי החקירה השונים, במספר רב של הזדמנויות, שוחח בניזרי עם סלע אודות החקירה, בטלפון ובמפגשים פנים מול פנים, ובשיחות אלו תיאם עימו את הגרסאות בעניינים שונים שלגביהם נחקרו במשטרה, או שצפו שייחקרו אודותם. בין השאר נפגשו במועדים אלה: 6.1.02, 7.1.02, 14.1.02, 20.1.02, 26.1.02, 7.2.02, 17.2.02, וכן במועדים שלאחר תחילת חקירתו של בניזרי במשטרה: 8.9.03, 12.1.03.

2. **בניזרי מסר תשובה** מפורטת לכתב האישום, אישר כי הרב אלבז הינו רבו ופטרונו הרוחני, וכפר בטענה כי הינו פטרונו הפוליטי וכי הוא נציגו של הרב אלבז בתנועת ש"ס. בניזרי הודה כי מאז שנת 1996 התפתחו יחסיו עם סלע והגיעו לידי חברות הדוקה, במסגרתה קיבל מתנות צנועות מסלע אך גם נתן לו. בניזרי הודה כי במסגרת חברות זו, שהתפתחה לחברות הדוקה גם בין המשפחות, קיבל מסלע הלוואות בהן נרכשו טובין כמו מזגן ושולחן, תשלום לעו"ד והלוואה נוספת, והכל הוחזר לסלע ביום 8.5.2000.

בניזרי הכחיש מכל וכל קבלת שוחד, טובות הנאה כלשהן מסלע כנגד עזרה או סיוע. הקשר בין סלע לבניזרי היה במישור אישי בלבד, במנותק מתפקידיו הציבוריים, בניזרי לא עשה דבר לקידום עסקיו או ענייניו של סלע, לא הפעיל השפעתו, לא הניע אף עובד למשוך פנים ולא קיבל ממנו דבר, לא תשלום חודשי כנטען ולא סכום של 200,000 דולר. בניזרי כפר

בכל הטענות העובדתיות בעניין המכרז וטען כי לא היה מעורב כלל בהליכי המכרז. כמו כן כפר בטענה כי סיכם עם סלע על שותפות במלון באזור מגילות, ובכל הטענות והאשמות באישום השני. גרסתו המפורטת של בניזרי תובא במסגרת דיון בכל אחת מהפרשיות הרבות הנדונות בהליך זה.

3. **הרב אלבז בתשובתו** הכחיש הכחשה גורפת ולא מפורטת את עובדות כתב האישום.

הערה: ההפניות הן "פ" – לפרוטוקול או למוצגים לפי סימונם.

רקע עובדתי ודיוני

4. בניזרי הנו חבר כנסת מאז שנת 1992 ברציפות. מחודש אוגוסט 1996 עד 1999 שימש בתפקיד סגן שר הבריאות. משנת 1999 עד אוגוסט 2000 שימש בתפקיד שר הבריאות. ממרץ 2001 ועד מרץ 2003 שימש בתפקיד שר העבודה והרווחה.

הרב אלבז עומד מזה עשרות שנים בראש ישיבת "אור החיים" בירושלים, בה לומדים בעיקר חוזרים בתשובה וכן בחורים ואנשים הזקוקים לשיקום. בישיבה ועמותותיה אלפי תלמידים ברחבי הארץ, ומכאן גם שהרב אלבז מוכר כרבה של תנועת התשובה.

5. בניזרי גדל והתבגר ביישוב נשר ליד חיפה, לקראת סיום שרותו הצבאי בשנת 1982 החל בתהליך חזרה בתשובה בישיבת "אור החיים" של הרב אלבז. בניזרי היה תלמיד ישיבה מן המניין במשך כשנתיים, התקרב לרב אלבז וביוזמתו הפך למפקח בישיבה, שילב בעבודה זו לימוד במסלול רבנות, קיבל תואר רב בשנת 1988, ובמשך מספר שנים שימש בישיבת "אור החיים" בשלושה תפקידים: אב בית, רב ומשגיח (פ' 6237). בשנת 1992 זומן בניזרי לשר הפנים דאז אריה דרעי, שהציע לו להיכלל ברשימת ש"ס לכנסת, כמייצג תנועת התשובה. בניזרי קיבל את המלצתו וברכתו של הרב אלבז, ומאז 1992 הוא מכהן כחבר כנסת (פ' 6244).

6. למשפחת משה ועדנה סלע חמש בנות. בשנת 1996 חוו הבנות הקטינות אירוע טראומה עקב דליפת גז, וכאשר החלימו התבקש הרב בניזרי על-ידי ידידת המשפחה, אביבה מלכה, לבוא לבית סלע לאירוע ברכה, חנוכת בית ומתן הרצאה. באירוע זה הכיר בניזרי את אבי המשפחה, משה סלע, איש עסקים בעיקר בתחום עובדים זרים לבניין (פ' 6267). מאותו יום התפתחה בין השניים חברות הדוקה שהתבטאה בקשר בין שתי המשפחות, טיולים משותפים, ארוחות משותפות, הקמת חוג חברים המבוסס בעיקרו על הרצאות ושעורים של בניזרי. סלע החל להתלוות לבניזרי להרצאותיו ברחבי הארץ, השניים שוחחו רבות בטלפון ונפגשו רבות. בניזרי הפך גם למגשר ומקשר בין משה ועדנה סלע, שחוו משברים חוזרים ונשנים בחיי הנישואין שלהם.

7. יעקב בוכריס, מהנדס כימיה בהכשרתו, היה מזכיר עיריית הישוב נשר ומזכירתו הייתה אחותו של בניזרי. בשנת 1996 פנה בוכריס לעסקים פרטיים שלא צלחו. בוכריס התגורר בשכנות להורי בניזרי בישוב נשר, ובשנת 1998 פנה בוכריס להורים ולאחות וביקש דרכם לקבל תפקיד במשרד הבריאות. בניזרי נענה ובוכריס מונה כעוזר סגן שר הבריאות לתחומי הגריאטריה (פ' 81, 6309). התפקיד היה כרוך בהענקת מקום מגוריו של בוכריס ומשפחתו לירושלים. מאז 1998 ועד האירועים בשלהי שנת 2001 (למעט 08/00-02/01) ליווה בוכריס את בניזרי בתפקידיו בממשלה כעוזר ולבסוף כמנכ"ל.

8. הרב אלבז הכיר את משה סלע לראשונה בשנת 1997 ב"דינר" (אירוע התרמה לישיבה) בה נטל חלק גם בניזרי (פ' 8834, נ/235). מאז השתתף סלע ב"דינרים" רבים ותרם לישיבת "אור החיים" סכומים נכבדים. בוכריס הכיר את הרב אלבז עוד מביקורים שערך הרב בישוב נשר לשם עשיית נפשות לתנועת התשובה וטיפול בנערי רחוב. עם מינויו של בוכריס כעוזרו של בניזרי, החל אף הוא ליטול חלק ב"דינרים" ואף תרם לישיבה (פ' 94).

9. כתב האישום מפרט שורה של אירועים, אשר עצם קיומם אינו שנוי במחלוקת, כגון עובדות ניקיון שעבדו בבית בניזרי; רכישת שולחן; מזגן; תשלום לעורכת דין על-ידי סלע עבור בניזרי; סכום כסף בין 30-40 אלף ₪ מסלע לבניזרי; "מסמך ההשבה"; השכרת דירה של סלע לבניזרי ושיפוצים; מכירת הדירה לבניזרי. המחלוקת הינה מי שילם לעובדות הניקיון, האם הרכישות והתשלום לעורכת הדין היו במסגרת הלוואה, האם "מסמך ההשבה" משקף חזר אמיתי, ומי שילם עבור השיפוצים. על עצם קיומם של מקרים או אירועים נוספים (כגון מיזם מגילות, פגישה בכנסת עם אלי ישי), אין מחלוקת, אך קיימת מחלוקת עמוקה על תוכנם ומשמעותם.

המחלוקות העובדתיות העיקריות נסובות על האירועים והמקרים שהיו בשנת 2001 ולקשרים בין הנאשמים לבין סלע ובוכריס.

10. משטרת ישראל קיימה חקירות סמויות בשירות התעסוקה עוד באמצע שנת 2001. יעקב בוכריס, ששימש כמנכ"ל שירות התעסוקה, פוטר על-ידי השר בניזרי ביום 1.11.2001 (ת/16 נספח א'). ביום 7.11.2001 הגיש בוכריס עתירה כנגד השר בעניין פיטוריו (ת/16), קצין המודיעין של היחידה הארצית לחקירות הונאה (להלן – יאח"ה), זיו שגיא, עיין בעתירה (פ' 8097), וסמוך לאחריה נפתחה חקירה גלויה של המשטרה, שהלכה והתרחבה.

ביום 6.1.2002 ביצעה המשטרה חיפוש בביתו של סלע והוא נחקר לראשונה בו ביום, ולאחר מכן עוד פעמים רבות בחודשים הבאים. שלמה בניזרי, נחקר לראשונה במשטרה ביום 15.10.2002. לקראת סוף שנת 2002 ותחילת 2003, החלה הידברות ומשא ומתן בין חוקרי יאח"ה לבין סלע, שנמשך לאחר מכן באמצעות פרקליטי סלע, עד שביום 3.10.2003 נחתם הסכם עד מדינה, ולאחריו, מסר סלע שורה נוספת של אמרות, בסך הכל גבתה המשטרה מסלע 83 אמרות. בעקבות כך, החלה יאח"ה בגל חקירות נוסף במרץ 2004 במסגרתו נחקר בניזרי פעמים נוספות ונחקר לראשונה הרב אלבז. כתב האישום הוגש ביום 29.3.2006.

11. כמות חומר החקירה גדולה במיוחד, כמאתיים קלסרים. הדבר הצריך תקופת הכנה של מספר חודשים. בבית המשפט נשמעו 62 עדי תביעה ו-74 עדי הגנה, וזאת במהלך 77 ישיבות, אשר הוקלטו בכעשרת אלפים עמודי פרוטוקול. כמו כן, הגישו הצדדים כ-500 מוצגים.

יש להעיר, כי למרבית הצער, לאורך כל ההליך בבית המשפט, מתחילתו ועד תומו, היה חוסר שיתוף פעולה שהתדרדר ליריבות חמורה וקיצונית בין באי-כוח המאשימה לבין באי-כוח נאשם 1. התנהלות כזו לא תרמה, בלשון המעטה, לייעול הדיון וקידומו.

12. בכתב האישום מספר נושאים מרכזיים, מתוכם מסתעפים עשרות אירועי משנה. אלו ואלה טעונים הכרעה עובדתית נקודתית טרם ישתלבו, אם בכלל, במסכת הכללית המתוארת בכתב האישום.

משה סלע ויעקב בוכריס הם עדי התביעה המרכזיים. סלע קשור לכל פרט באירועים אשר בכתב האישום ואילו בוכריס קשור לאירועים בשנת 2001.

סלע הינו עד מדינה שזכה להטבות עקב מעמדו זה, כמפורט בהסכם עד המדינה – ת/53. בוכריס אינו עד מדינה ולא הועמד לדין, אף שהיה חשוד, על-פי הודאתו, במסירת מידע ומסמכים משירות התעסוקה למשה סלע.

בשל מעמדם, אייחד לסלע ובוכריס את הפרקים הראשונים של הכרעת הדין, בעיקר בכל הקשור לקביעת מהימנות. לאחר מכן, אדון בנפרד בכל מקרה או קבוצת מקרים, לקביעת ממצאים עובדתיים ומסקנות. בשל היקף התיק, המספר הרב של העדויות והתפרסותן על-פני אלפי עמודי פרוטוקול וכן כמות הראיות הגדולה, אין מנוס מריכוז העדויות והראיות והצגתן בכל עניין ובכל נושא.

משה סלע

13. משה סלע (להלן – סלע), יליד 1959, עסק בענייני כוח אדם מאז 1986. בחייו האישיים אינו שומר מצוות אבל הגדיר עצמו כמאמין שומר מסורת. סלע נישא לראשונה לעדנה בשנת 1982. בני הזוג התגרשו והתחתנו זה עם זה שלוש פעמים ונולדו להם חמש בנות. לאחרונה התגרשו בשנת 2003. זמן מה לאחר שסלע הכיר את בניזרי והחלה התקרבות ביניהם, קושטו קירות משרדו של סלע בתמונות של רבנים הקשורים לתנועת ש"ס ובהם הנאשמים. סלע הרחיב את היכרותו עם אנשי החוג בו הרצה ולימד בניזרי מדי שבוע. יצחק אבידני, חבר החוג, הפך חבר קרוב, וחברים נוספים בחוג ובהם אבי חי-באדי וחוג'ה הפכו לידידיו של סלע. במקביל, הקשר בין סלע לבניזרי הלך והתהדק, הלך והתעצם, סלע נלווה לבניזרי להרצאותיו ברחבי הארץ, כתלמיד המתלווה לרבו, והיה גם לחברו (פ' 6277). המשפחות התקרבו, היו ארוחות משפחתיות משותפות וסלע הפך לבן-בית במעונו של בניזרי (פ' 6280). סלע אהב את בניזרי והעריצו ובניזרי ראה עצמו כאביו הרוחני (פ' 7062).

14. סלע עסק בענייני כוח אדם, תחילה היה שכיר ומשנות ה-90 הקים חברות כוח אדם, בעיקר בענייני עובדים זרים, גיוסם, הבאתם לארץ, השמתם והעסקתם. חברה אחת נקראה משה סלע בע"מ, השנייה סלעד כוח אדם בע"מ, השלישית נקראה סלעד אינטרנשיונל בע"מ. הבאת עובדים זרים לבניין והעסקתם נעשתה בעקרון בשתי שיטות: **האחת**, גיוס העובדים והבאתם ארצה, העברת מלוא האחריות לטיפול בהם לידי הקבלן הבונה. **השנייה**, הבאת העובדים הזרים וטיפול בהם לרבות אחריות לתשלום משכורות, הלנתם והשמתם אצל קבלן כוח אדם. סלע פעל בשתי השיטות ועד שנת 2001 העסיק עובדים זרים מבולגריה ורומניה. בשנת 2001 החל להביא פועלים מסין. לשינוי זה חשיבות רבה והדבר ידון בהמשך. הבאת עובדים זרים לארץ כרוכה בהיתרים – רישיונות הניתנים על-ידי שירות התעסוקה במשרד העבודה ומשרד הפנים. לפיכך, חברות כוח אדם, דוגמת החברות של סלע, היו בקשר ומגע קבוע ושוטף עם המשרדים הללו, נזקקו לשרותיהם ולמערכתם הבירוקרטית.

בשנים 1997-2000 העסיק סלע כמה מאות עובדים זרים לבניין בפרויקטים כגון בניית מגדלי עזריאלי בתל אביב, ישי את שדי בירושלים ועוד. בעסקיו של סלע היו עליות וירידות. בשנים 1997-1998 עסקיו צלחו, לפיכך רכש מספר דירות מלבד הוילה בה גרה המשפחה בשכונת גילה בירושלים: דירה בארמון הנציב, דירה ברחוב גולדה מאיר 5 (צמודה לדירת בניזרי), שני מגרשים במושב מטע ודירות נוספות.

בשנת 2000 חלה נסיגה במצב הכלכלי של סלע והוא מכר שתי דירות לכיסוי חובותיו. לעניין זה אשוב בהמשך.

15. **התנהלות וסגנון – התרשמות:** סלע הינו אדם גדול מימדים, קולני, כריזמטי, חם, בולט ומבליט עצמו. בניזרי עצמו העיד כי מיד עם היכרותם הראשונה, תוך רגע, סלע חיבקו בהתלהבות ושמחה, כאילו הכירו מימים ימימה (פ' 6268). סלע אינו מפנים רגשותיו, דעותיו או ידיעותיו, אלא להיפך, את אלה וגם אלה הוא מחזין ללא חשש, וללא מחשבה יתרה, ולשונו מתגלגלת בקלות ובביטחון. לדוגמא, כאשר משרד הפנים עצר את הגב' ליליאנה ביאטריס, עובדת זרה, טרם גרושה מן הארץ, פנה סלע למשרד הפנים, ביקש להשאירה ובאופן ספונטאני אמר כי אותה ליליאנה הינה מאהבת שלו (עדות בתיה כרמון פ' 7787). נטייתו להתחבר ולסמוך על אנשים הינה מיידית. כך למשל, סלע הכיר את ארז נפשי באופן מקרי, השניים התחברו, החלו להתראות בתכיפות וכעבור שבועות ספורים ביקש סלע מארז להעביר סכום כסף גדול, מזומן בדולרים, מתל אביב לירושלים (פ' 4992-4993). סלע התנהג גם בנדיבות מוחצנת, תמיד נהג להזמין, גם עבור אחרים, לנסוע במכוניות מהודרות ויקרות. סגנון זה, ההתהדרות, ההחצנה, באה לידי ביטוי גם בנטייה להגזמה, התפארות והפרזה, עד שגם חבריו התקשו לעיתים להאמין לדבריו (נפשי, פ' 4988) ודניאלי אף כינה אותו ד"ר ג'קל ומיסטר הייד (פ' 8392, 8403).

נטייתו להפרזה בולטת ואביא אך מעט דוגמאות. סלע העיד כי הוא ובניזרי נסעו באופן קבוע, כמעט מדי יום חמישי למרחצאות עין גדי על חשבוננו של סלע, מהראיות עולה כי נסעו פעמים

ספורות בלבד והכניסה הייתה ללא תשלום. כך תיאר סלע כי לא פעם הוא עצמו הפיק אירועי שמחות של משפחת בניזרי כגון חגיגות בר-מצווה ומהראיות עולה כי אכן נטל בהם חלק פעיל, אך לא הפיק האירועים. כפי שנראה להלן, הפריח סלע גוזמאות בכל הקשור לפעילותו ופעילות עובדיו בפעילות עמותת "קו החסד" שקיימה יפה בניזרי בביתה. מהאזנת סתר (נ/6) עולה כי סלע ארגן בשלהי 2001 יום הולדת ליעקב בוכריס, דבר שלא היה ולא נברא, אף שבאותה שיחה התהדר בכך כביכול ותוכן השיחה כולו ציני ומלגלג. כך גם עדותו באשר להצלחת מועדון חדש בשם "סופרנו" שפתחה בתו יחד עמו בשנת 2006. סלע נתן הסברים ארוכים על השקעות כספים במועדון זה, והסבריו על ההשקעות במועדון לא היו מספקים. גם תיאוריו על הצלחת המועדון וסיכוייו ה"ורודים" היו מנופחים ומוגזמים. אין מדובר רק בגוזמאות והפרזות, אלא בנטייה מוכחת של סלע למעשי עורמה ומניפולציות כדי להגיע למטרותיו וגם בעניין זה אביא אך דוגמאות ספורות שאינן שנויות במחלוקת, על התנהלותו טרם הפך עד מדינה: פניות למיקי (פיקס) בן-הרוש, מרדכי דואק, ליליאנה ביאטריס, לשנות את עדותם; השתלת מהנדסת ילנה קושניריק בשירות התעסוקה; פנייה לעמוס דניאלי ליצור תואנת שווא ביום המכרז כדי שסלע יוכל לפגוש בבוכריס; דיווח כוזב לבוכריס כאילו שלושה פרויקטים אמיתיים הם פרויקטים פיקטיביים, וזאת כדי לעכב הטסת עובדים זרים לאותם פרויקטים, ובכך לזכות "בתגמול" בגין הבאת אותם עובדים. סלע הציג עצמו שוב ושוב בבית המשפט כמי שרוצה לומר רק את האמת ללא קשר או טובת הנאה, אף כי ברור שניהל משא-ומתן ממושך טרם קיבל מעמד עד מדינה וזכה לטובות הנאה לא מבוטלות, כמפורט בהסכם (ת/53). למרות זאת, הודה בעצמו כי בקיץ 2004 מסר שקר למשטרה בעניין רכוש עדנה סלע ואמר כי הסכם הממון נועד להבריש נכסים, וזאת חודשים ארוכים לאחר שהסכם עד המדינה כבר היה חתום. אלא שבכך התמונה אינה מתמצת ויש לה גם צד שני. סלע העיד על אירועים רבים ומקרים רבים, אשר הסתבר כי עצם התקיימותם אינו שנוי במחלוקת. גילויי העורמה והמניפולציות באו מפיו שלו ועובדות רבות שתיאר התבררו כנכונות: התפתחות הקשר עם בניזרי, החברות האמיצה וההדוקה לאורך שנים, וגם אם חל שינוי באינטנסיביות של הפגישות ביניהם מאז

שנת 2001, מהותית לא נשתנה דבר והקשר נמשך בפגישות קבועות בימי שישי בבית בניזרי. סלע אף לא היסס לפנות לבניזרי מייד בתום ימי החקירה הראשונים בשנת 2002. סלע העיד כי בשנים 1997-1998 קנה לבניזרי דברים והעביר לו כסף. עצם הנתונים הללו אינם שנויים במחלוקת אלא רק משמעותם. סלע העיד על פגישות שהתקיימו עם שר העבודה דאז אלי ישי בעניין פרויקט עזריאלי אליו היה קשור. עצם קיום הפגישות ונושאן אינו שנוי במחלוקת. סלע העיד כי בעקבות מידע מוקדם שקיבל משירות התעסוקה בשנת 2001, התרחבו עסקיו, והגיעו לידי סכומי כסף גדולים במזומן. לעצם החזקתו בסכומים כאלה יש ראיות מגוונות, לרבות ראיות מפי גרושתו, עדנה סלע, שראתה בבית בזמן הרלוונטי חבילות גדולות של דולרים, ועדותה הייתה רחוקה מלהיות אוהדת למשה סלע, שאמלל את חייה (עדות עדנה סלע, פ' 5465). סלע העיד כי מבחינתו עשה תיאום עדויות עם בניזרי באמצעות עמוס דניאלי. עדות זו אושרה על ידי עמוס דניאלי (שטען מצידו שעשה לסלע בעניין זה מצג שווא). יצחק אבידני, עוזרו הנאמן של בניזרי מזה 11 שנים, שעשה כל מאמץ שלא להעיד נגד האינטרסים של הנאשמים, אישר באמרותיו במשטרה פרטים רבים עליהם העיד סלע, ועוד העיד כי שמע מפי סלע בזמן ההתרחשות על מקרים ואירועים שהם נושא בהליך זה. הדבר מלמד שאין מדובר בעלילה, ואף שסלע הגזים, הפריז וניפח דברים, עדיין יש לבחון כל נושא ונושא לגופו.

אלה הן פניו של משה סלע, עד המדינה, אשר בצד הפרזות, גוזמאות, מעשי עורמה כוזבים ומניפולציות, הציג עובדות רבות שאינן שנויות במחלוקת או שהוכחו. לנתונים אלה יש בהכרח השפעה והשלכה על דבריו של עד זה, אשר עמד על דוכן העדים במשך 17 ישיבות, העיד בשטף, בביטחון, הביא פרטים רבים ובדרך כלל עיגנם בסיטואציות.

16. סלע ניהל משא ומתן ממושך טרם חתם על הסכם עד המדינה ת/53 ביום 03.10.03. המו"מ החל למעשה בינואר 2003 ותועד במזכרים של חוקריו ובעיקר החוקר יצחק שופן (ת/128, נ/68-76). לאחר זמן מה צורף למשא ומתן פרקליטו של סלע. בשלבים מסוימים דרש סלע כי ההסכם יכלול גם חסינות מפני העמדה לדין לעדנה סלע, יצחק אבידני, אחיו

יצחק (צ'יקו) סאלם ועמוס דניאלי. במהלך חודשי המשא ומתן נדרש סלע להמציא ראיות תומכות על-מנת לנסות ולשכנע את חוקרי יאח"ה כי השינוי בגרסתו נתמך על-ידי אחרים. ההסכם עצמו מעניק לסלע שתי הטבות ניכרות. **האחת**, העמדה לדין ועונש מתון של מאסר בעבודות שרות. **השנייה**, תשלום מס נמוך של 500,000 ₪ אף שהעיד על הכנסות ניכרות של מיליוני דולרים שלא נרשמו.

הכלל הבסיסי הינו כי הרשעת נאשם, על סמך עדות של שותף שהוא עד מדינה, אפשרית רק אם יש בחומר הראיות סיוע לעדותו (סעיף 54א(א) [לפקודת הראיות](#)). לראיית סיוע שלושה מבחנים: עליה להיות ממקור עצמאי; לקשור הנאשם למעשים המיוחסים לו; להתייחס למחלוקת ממשית. הסיוע אינו חייב להתייחס לכל פרט ולא לכל הגרסה ודי שיתמוך בנקודה מהותית ומרכזית (ראה [ע"פ 8005/04](#), 8608/04 **יורי אברוטין ואח' נ' מ"י**, (ניתן ביום 29.3.2007, פורסם באתר בתי המשפט) (להלן – אברוטין), סעיף 35 לפסק דינו של כב' השופט דוד חשין).

17. **עד מדינה – אמינות וסיוע:** העדות היא הדבר העיקרי ואם אינה אמינה הסיוע אינו יכול לרפאה ואינו יכול להועיל ולכן אין טעם לפנות אליו. סיוע בא כתוספת לעדות אמינה ולא כתחליף לה. בתהליך לקראת המסקנה לבחינת אמינות העד, יש לבדוק את התנהגותו, נסיבות העניין ואותות האמת במהלך המשפט. אותות האמת אינם דווקא התרשמות מסגנון כמו ניסוח, אלא פרי הסקת מסקנות גם מיתר הראיות והעדויות. ראיות שונות מחזקות או מחלישות את אמינות העד אף אם אין מגיעות לדרגה של ראיית סיוע ואינן כורכות את הנאשם באותה עבירה (ראה [ע"פ 869/81 שניר ואח' נ' מדינת ישראל וערעור שכנגד](#), [פ"ד לח](#) (4) 169 (להלן – שניר), סעיף 34ג' לפסק הדין).

ניתן לפלג דברי עד מדינה, לקבל מקצתם, לדחות יתרתם והדבר הוא פרי ניסיון החיים "מן ההכרה של דרך התנהגותם של בני אדם בכלל ושל עדי מדינה בפרט... מערכת לחצים, חששות ואינטרסים אופפת לא אחת את הופעתו ודבריו של העד בבית המשפט. מלאכת

ההערכה של העדות, מבחינת אמינותה, היא על-כן בהכרח תהליך של סינון זהיר, אשר במהלכו חייב בית המשפט לשוות נגד עיניו את זיקתו של העד לעניין, שהוא נושא הדיון, את מעמדו בהשוואה ליתר הדמויות המעורבות בעניין, את אופיו של העד, את חוזק רוחו ועוד, ולא ניתן למצות את הרשימה. מדובר במלאכה שהיא מעין צירוף סיגים, בהפרדתם ובהבדלתם, כי יש לעיתים קרובות שוני, מבחינת האמינות, בין קטעי הדברים. דברים כלליים אלה ישימים גם לעדותו של עד מדינה; הניסיון מלמד, כי המעבר מן השותפות לעבירה ומשותפות הגורל עם עבריינים אל המעמד של עד מטעם המדינה אינו חד וחלק, כאילו הוסרו עם חציית הרוביקון כל ההסתייגויות והחששות מפני שיתוף הפעולה עם הרשות. יהיה זה בשל רצון לשמור ידיעות לעצמו, יהיה זה בשל חשש מפני גילויים רבים מדי, יהיה זה בשל מעצורים נפשיים או יהיה זה מטעמים אחרים, קורה לא אחת, שגילוייו של עד המדינה באים טיפין וטיפין ובשלבם ואינם מתארים אלא חלק מן התמונה. אין על-כן לתמוה, כי הודעות ראשונות למשטרה מגלות לעתים אך טפח ומכסות יותר מטפחיים." (שם, בסעיף 36ב').

לפיכך, המסקנה היא כי "במקרים רבים יש אפשרות לבור את התבן מן הבר, היינו לחלק את העדות באופן שבית המשפט ייתן אמונו בחלק מן הדברים וידחה יתרתם, יהיה זה בשל הספק או יהיה זה בשל מסקנה חמורה עוד יותר. גילוייה של סתירה או של אמירה מסוימת, שאין בה אמת או אין בה דיוק, אינו חייב להוליך תמיד בהכרח לדחייתה של העדות כולה... אם מתעורר ספק או אף מתגלית אי אמת לגבי קטע של עדות, המתייחסת למספר נושאים, אין כל הצדקה להרחבתה האוטומטית של המסקנה על כל חלקיה האחרים של העדות, המתארת מערכת אירועים מסועפת וממושכת." (שם, שם).

בפסק הדין בעניין אברוטין שהוזכר לעיל, ציין בית המשפט העליון, כי אין בעברו הפלילי של עד המדינה או "בהתנהלותו הבעייתית והמניפולטיבית הן בעיסוקיו בעבר והן בפרשה שלפנינו" כדי להראות כי התרשמותו של בית המשפט מהעד אינה הגיונית, והודגש כי אפשר אף נהפוך הוא: "חרף אופן התנהלותו של רוברט [עד המדינה] ואופיו, ועל אף התמיהות,

השקרים והסתירות... התרשמותו של בית המשפט מגרסתו של עד המדינה... הגיונית היא, וזאת נוכח יתר הראיות שהובאו לפניו", ועוד הדגיש בית המשפט "כי עצם העובדה שרוברט שיקר פעמים רבות בחקירותיו, ואפילו לא נמנע מעשות כן במהלך עדותו בבית המשפט בעניינים שונים (נעדרי חשיבות של ממש), הרי שעדיין אין בכך כדי לשלול את מהימנות גרסתו מניה וביה" (סעיף 25 לפסק הדין אברוטי).

18. הבאתי לעיל התרשמות כללית מעדותו של עד המדינה, משה סלע, אשר לה כמה פנים. בשל התנהלותו, אופיו, סגנונו, הסתירות בדבריו, המניפולציות ומעשי העורמה, בצד דברים נכונים ולעיתים נוקבים, יש להתייחס לעדותו בזהירות ולבדקה היטב. אולם, אין הצדקה לפסילה גורפת של אמינותו. מה עוד שמדובר במסכת אירועים ארוכה, מסועפת וממושכת בחלקה מעורבים אנשים נוספים. הזהירות מתחייבת גם מעצם דברים גלויי הלב של סלע בעמ' 1244 כדלקמן: "ת. במסגרת החתימה אני התחייבתי לבוא ולהגיד את האמת, בשביל להביא את האמת הייתי לא רק צריך להגיד את האמת, הייתי צריך גם כן לייצר אותו. להחזיר חזרה עטרה ליושנה. אני בשנתיים הראשונות שהייתי בחקירות, כל התיאום עמדות שלי עם שלמה, אני בעצם לקחתי הכול על עצמי, הגעתי למצב שאפילו המשטרה כבר, אם הייתי אומר את האמת, הם לא האמינו לי."

מסקנתי הינה כי יש לבחון בכל מקרה ומקרה מאלה המתוארים בכתב האישום, את אמינותו של סלע, ומקומות בהם ימצאו גרעיני אמת בתוכה הם יוכלו להכות שורש אם ימצאו ראיות תומכות לעצם אמינותו, ולצמוח לכדי ראייה עליה ניתן לבסס ממצא עובדתי, בהימצא סיוע. נראה לי כי אין מנוס מדרך זו שכן כמעט בכל פרשיה ישנן נקודות מחלוקת מהותיות. כמו כן, יש מקרים ואירועים בהם עדות סלע תהווה תוספת ראייתית בלבד.

יעקב בוכריס

19. **רקע ותפקידים.** יעקב בוכריס (להלן – בוכריס) יליד 1954, נ + 2, בוגר הטכניון בהנדסה כימית, למד לתואר שני תכנון ערים, עבד מאז 1982 במגזר הציבורי, תחילה כמנהל שיקום שכונות ביישובים תל-חנן – נשר, קרית אתא, בהמשך התמנה מזכיר המועצה המקומית נשר שהפכה עיר. בשנת 1996 פנה לעסקים פרטיים, תחילה לייבוא בתי עץ ולאחר מכן בתחום הביטוח. בהיות בוכריס מזכיר היישוב נשר, אחותו של בניזרי עבדה כמזכירתו. בוכריס היה גם שכן ותיק של הורי בניזרי ביישוב נשר. כאשר העסקים הפרטיים לא צלחו, פנה בוכריס לאביו של בניזרי ולאחותו וביקש שיפנו לבניזרי בבקשה לקבל תפקיד. בניזרי שמע מאחותו כי בוכריס הינו "חרא של בן-אדם" אבל סוס עבודה (פ' 6309) והחליט לצרפו לצוות יועציו כסגן שר הבריאות, לאחר מכן בכל תפקידיו המיניסטריליים עד שלהי 2001 ותחילת 2002. בוכריס עבר עם משפחתו לירושלים, תחילה גר בדירה שכורה ובהמשך רכש דירה בעיר. בוכריס מונה לתפקיד יועץ סגן שר הבריאות בענייני גריאטריה והמשיך לעסוק בנושא זה כיועץ השר, כאשר בניזרי מונה לתפקיד שר הבריאות. קשרי העבודה בין השניים היו טובים מאוד ובהערכה הדדית, כך עד אוגוסט 2000, כאשר סיעת ש"ס פרשה מהממשלה ועם פרישתו של בניזרי פרש גם בוכריס, כיוון שיועץ שר הינה משרת אמון. סמוך לפרישה אמר בניזרי לבוכריס כי הוא מרוצה מעבודתו וכאשר יתמנה בעתיד לשר במשרד אחר, ימנה אותו כמנכ"ל (פ' 82, 6433). בחודש מרץ 2001 מונה בניזרי לתפקיד שר העבודה והרווחה, בוכריס צורף לאלתר לצוותו אולם לא קיבל מינוי כמנכ"ל המשרד (לגרסת בוכריס בניזרי הסביר לו שהרב אלבז כפה עליו מינוי מנכ"ל אחר בשם יצחק חזן. גרסת בניזרי שונה ואדון בנושא זה בפרק אחר), אלא הסתפק במינוי כיועץ בכיר לשר ועל-פי החלטת בניזרי, טיפל בנושא של עובדים זרים, נושא שהינו בסמכות הפורמאלית והמעשית של שירות התעסוקה.

במהלך החודשים מרץ-אוגוסט 2001 עסק בוכריס בענייני עובדים זרים באופן אינטנסיבי, וכן עמד בראש ועדה מיוחדת שבדקה את הסוגיה על שלל היבטיה, והחליטה, בין השאר, על הוצאת מכרז לניוד עובדים זרים בחקלאות. ביום 30.8.2001 מינה השר בניזרי את בוכריס לתפקיד מנכ"ל שירות התעסוקה ובחלוף חודשיים, ביום 1.11.2001, השר פיטר אותו (לגרסת

בוכריס, פיטוריו נבעו מסירובו להיענות לדרישת השר להטות מכרז לטובת סלע. לגרסת בניזרי, הפיטורים נבעו מכשלוננו הניהולי ויחסי האנוש הגרועים של בוכריס, ואף נושא זה יידון בהרחבה בהמשך). בוכריס פנה לבג"ץ ולאחר משא-ומתן הושג הסדר פשרה ביום 14.11.2001, לפיו בוכריס חזר לתפקיד המנכ"ל (ת/16-ת/18), וזאת עד לפיטוריו השניים והסופיים בחודש פברואר 2002 (ת/20).

20. **פעילות בוכריס בתקופת הביניים 08/00-02/01.** בתקופת הביניים, בין הממשלות, חיפש בוכריס עבודה. תחילה פנה לאמיר גלעד, שהינו "לוביסט" פעיל בכנסת. בחודש דצמבר 2000 בדק סלע אפשרות לרכוש מכונס נכסים את בית החולים "משגב לדך" בירושלים וזאת ביחד עם איש עסקים בשם ראובן אלה. סלע פנה לבוכריס על-מנת שזה יבדוק כדאיות כלכלית של קנייה והפעלת המקום, וזאת על רקע ניסיונו של בוכריס והכרותו את משרד הבריאות. בוכריס נענה לכך ובתמורה קיבל שירותי משרד והבטחה מסלע כי אם המיזם יתממש, בוכריס יתמנה כמנהלו (פ' 102). המיזם לא התממש וממילא בחלוף כחודשיים מונה בניזרי לשר, ובוכריס חזר לצוותו. בתקופת ביניים זו, היה בוכריס גם בקשרי עבודה עם איש עסקים בשם סלומון בטיטו, שפעל בעיקר בתחום יזמות הקמת מעונות סיעודיים לקשישים.

21. **הקשרים עם משה סלע:** עם תחילת עבודתו במשרד הבריאות בשנת 1998 הכיר בוכריס את סלע, חברו הקרוב של בניזרי ובן בית בלשכתו במשרד הבריאות. בוכריס, תושב חדש בעיר, ללא מודע או חבר התקרב לסלע, ביקר בביתו, לעיתים חזו יחדיו בשידורי כדורגל ובוכריס אף זומן לארוחות משפחתיות מעטות בבית סלע. סלע רחב הלב, שהיה נכון לעזור תמיד, סייע לבוכריס פעם או פעמיים בעניינים פעוטים כגון הבאת כסאות לבית כנסת. כל זאת בתקופת עבודתו של בוכריס במשרד הבריאות. כאמור, בתקופת הביניים בין הממשלות בדק בוכריס עבור סלע את כדאיות המיזם של משגב לדך.

מעבר לכך, לא התפתחו בין סלע ובוכריס יחסי קירבה או ידידות, מה גם שאופיים כה שונה וכה מרוחק: בוכריס מסוגר, נוקשה, קר ופורמליסט ומולו סלע הפתוח, המתלהב, קל הדיבור, המסוגל ליצור קשר חם ומידי בלא מחיצות תוך הפרחת מליצות וסיפורים.

כאמור, בוכריס מונה לתפקיד יועץ בכיר לשר העבודה בנושא עובדים זרים. במהלך עבודתו כעוזר בכיר לשר וכמי שפיקח על עבודת ועדות שהקצו פועלים זרים לקבלני בנין, העביר בוכריס לסלע, מידע מידי וחיוני (פרוטוקולים) על החלטות הועדות בחודשים מאי-אוגוסט 2001. לגרסת בוכריס, הוא עשה כן על-פי הוראת בניזרי. לגרסת בניזרי, בוכריס עשה זאת על דעת עצמו ובשל יחסיו הקרובים עם סלע. סוגיה זו תדון בהמשך.

בוכריס היה מודע לפסול בהעברת המידע לסלע ואף ניסה בהמשך להימנע מכך, דבר שגרם למתיחות ביחסיו עם סלע עד להתדרדרות וקרע גלוי שגררו את סלע לחשד כי בוכריס מעביר המידע לחברו סלומון בטיטו. בהמשך סלע אף שכר חוקר פרטי לעקוב ולבדוק את מעשיו וקשריו של בוכריס.

מאז פיטוריו הראשונים של בוכריס ועד הלום, לא היה קשר בינו לבין סלע.

22. **מינוי בוכריס כמנכ"ל שירות התעסוקה:** בקיץ 2001 החליט השר בניזרי לפטר את עזרא ג'אנו שכהן בתפקיד מנכ"ל שירות התעסוקה. מועמדו החדש לתפקיד היה איציק כהן, שמינויו לא אושר על-ידי ועדת רביבי, ואף פניה נוספת של השר בעניין זה לא צלחה. בוכריס פנה לבניזרי והציע עצמו לתפקיד, השר הסכים ואף צייד את בוכריס בהמלצה חמה (ת/1; פ' 84, 6324-6322). המינוי אושר (ת/2) ובוכריס נכנס לתפקידו ביום 30.8.01. מינוי זה "נצבע" על-ידי המעורבים בצבעים שונים. בניזרי העיד כי התייעץ עם הרב אלבז על מינוי בוכריס ומינה אותו חרף הסתייגותו של אלבז שלא "אהב" את בוכריס (פ' 6435). סלע העיד כי ביקש מבניזרי שלא למנותו, שכן עם בוכריס "אי אפשר לגנוב סוסים", אך שמע מבניזרי כי בוכריס כבר מודע לכך שסלע אמור לזכות במכרז העתידי. בוכריס העיד כי בניזרי לא התנה את מינויו בתנאי כלשהו.

נושא זה יפורט בדיון בנושא המכרז.

23. על דרך התנהלותו והתנהגותו של בוכריס דובר לא מעט. אין חולק על מקצועיותו, כושר עבודתו ויכולת הביצוע הטובה שלו, בצד נוקשות ופורמאליות בקשר עם חבריו לעבודה ואלה הכפופים לו. בניזרי ידע מראש, מפי אחותו, כי בוכריס אינו אדם נוח לבריות, ולמרות זאת קירבו אליו ויחסי העבודה שלהם היו טובים במשך כל שנות העבודה עד אוקטובר 2001. עם זאת, טענת בניזרי כי יחסי האנוש הגרועים של בוכריס היוו עילה מרכזית לפיטוריו, לא הוכחה כדבעי. במהלך העדויות נטען כי ראש ועד העובדים יעיד על התנהגותו של בוכריס או כי תיקו האישי עמוס בתלונות, והדברים נותרו בגדר טענה ללא אסמכתא ראייתית (פ' 610-612, 616).

בבית המשפט העיד בוכריס בשטף ובביטחון, עדות ארוכה ומפורטת, ענה לשאלות באופן ברור, ענייני, ללא התחמקות, עיגן דבריו בסיטואציות או במסמכים, לעתים העיד נגד האינטרס שלו או של התביעה, וכפי שנראה בהמשך, כמעט לכל אירוע ולכל תאור באו ראיות תומכות ממקורות אחרים, ואביא כאן מספר דוגמאות:

בוכריס העיד כי ביקש מהועדות להקצאת עובדים זרים לבניין לשמור על סודיות הדיונים, מצד שני, ביקש מציפי שנקמן שתעביר אליו את הפרוטוקולים של הועדות (פ' 110-112). ציפי שנקמן אישרה בעדותה דברים אלה; בוכריס העיד כי ביקש מדוד אסולין, ראש האגף לעובדים זרים, לקבל לידיו את ההיתרים להבאת העובדים. אסולין, שחשד, סימן על ההיתרים "העתק". אסולין אישר דברים אלה (פ' 5346-5347); בוכריס העיד באריכות ובפירוט על שיחה שקיים עם סלע, שכונתה "שיחת הרכילות" וכי העביר לרב אלבז הפרטים ששמע מסלע (פ' 148-149). הרב אלבז אישר דברים אלה במלואם. בוכריס העיד כי זימן את היועצים המשפטיים של שירות התעסוקה, עוה"ד מתי טל ודוד משען ואמר להם כי יש לבטל את המכרז. עוה"ד הנ"ל אישרו בעדותם את הפגישה ותוכנה; בוכריס עמד על דעתו וחזר ועמד כי ה"מפתח" לקביעת מספר העובדים הזרים להם זכאי כל קבלן, נקבע בשנת 2001 על-ידי השר

בניזרי ולא על-ידי ועדה (פ' 488). עזרא ג'אנו שהיה אותה עת מנכ"ל שירות התעסוקה, אישר בעדותו כי בשנת 2001 לא הייתה ועדה לקביעת מפתח; בוכריס מסר פרטים רבים על המהלכים שהיו כרוכים במכרז ותלאותיו. חלק ניכר מפרטים אלה אושר על-ידי עד אובייקטיבי, עו"ד דוד משען; בוכריס העיד כי חקירת המשטרה בעניינו החלה כאשר נודע על הגשת הבג"ץ ב-7.11.2001, דבר שאושר בעדותו של קצין המודיעין של יאח"ה, זיו שגיא; בוכריס העיד כי השר בניזרי או הרב אלבו לא התנו את מינויו כמנכ"ל שירות התעסוקה בהסכמה מראש ל"טפל" במכרז לטובת סלע, עדות שאינה תואמת את האינטרס של המאשימה (פ' 987). בפרקים הבאים ניווכח, כי אירועים רבים וסיטואציות רבות עליהם העיד בוכריס, זכו לאימות על-ידי עדים רבים, ופעמים גם על-ידי הנאשמים עצמם.

ב"כ הנאשמים טענו כי לא ניתן ליתן אמון בבוכריס שביצע בעצמו עבירות בהעברת פרוטוקולים לסלע, היטה מכרז לטובת מקורביו, ועוד בתקופת משרד הבריאות ניסה לשחד את עמוס דניאלי ואילו ד"ר מרק, רופא פסיכיאטר במשרד הבריאות, הגדירו כחסר שיפוט. סוגיות העברת הפרוטוקולים והמכרז ידונו, כאמור, בהמשך. עמוס דניאלי אכן אמר בעדותו כי בתקופה שבין הממשלות, כאשר בוכריס פעל כ"לוביסט" של סלומון בטיטו, הוא הציע לו שוחד. בעניין זה יש להעיר ארבע הערות: **האחת**, דניאלי העיד כי סיפר על כך מיד לד"ר מוטי מרק, שלא זכר כלל סיפור כזה; **שנית**, עמוס דניאלי הינו לכאורה אדם עתיר זכויות ושבחים, אולם הוא אישר בבית המשפט כי כיזב למשטרה, כיזב לסלע ופעם אף לבניזרי; **שלישית**, דניאלי העיד כי סיפר לבניזרי על מקרה זה עוד באפריל 2001, שהגיב כמעט בביטול; **רביעית**, גם לדברי דניאלי ההצעה הייתה כללית, חד פעמית ולא יסף.

ד"ר מוטי מרק העיד כי עוזר שר הבריאות, בוכריס, התייצב לישיבה במשרד למחרת פרישתו של השר, ולפיכך הינו "חסר שיפוט", שכן הכל יודעים כי עם פרישת השר גם עוזריו המכהנים במשרת אמון, פורשים עמו. בעדויות אלה של דניאלי וד"ר מרק אין משום כרסום ממשי באמינותו של בוכריס, מה גם שאינן נסובות על האירועים הנדונים כאן.

יעקב בוכריס העיד בבית המשפט מספר ימים ועמד בלחצים לא קלים, ולמרות זאת היה עקבי, ברור, חד, בקיא בפרטים והתמצא היטב, והינו עד שניתן לסמוך עליו. עם זאת, נוכח הסיטואציות המורכבות, תמיהות של הגיון והטענות הרבות כי עדותו נועדה להסיט "האש" ממנו, תבחן עדותו בזהירות ויקבעו ממצאים לכל מקרה ואירוע.

24. **היחסים בין הנאשמים שלמה בניזרי וראובן אלבז**

שלמה בניזרי היה תלמידו של הרב ראובן אלבז שהכיר ביכולתו ובכישורונותיו, טיפח אותו, מינהו לתפקידים בישיבה. בניזרי אישר כי הרב אלבז הינו פטרונו הרוחני וכפר בטענה כי הינו גם פטרונו הפוליטי. שני הנאשמים העידו כי בכל הקשור לתחום חיי המעשה, בניזרי לכל היותר מתייעץ עם אלבז או מדווח לו, אך אינו מקבל תכתיבים. כמו כן, העידו כי מאז החל בניזרי לעסוק בפוליטיקה, פגישותיהם מעטות, קצרות למשך דקות ספורות בדרך לתפילת ליל שבת ולעתים גם בצאת השבת. אלא שהצגת הדברים בצורה זו, המרחיקה השניים אחד מהשני, אינה עומדת במבחן הראיות. על הקשר בניהם, שבהחלט אינו רק קשר רוחני, למדנו כדלקמן: **ראשית**, מיכל, בתו של הרב אלבז, כיהנה כראש לשכתו של בניזרי. שמואל, בנו של הרב אלבז, ותהילה, אשתו של שמואל, עבדו במשרדים בהם כיהן בניזרי. **שנית**, בוכריס העיד כי שמע מפי בניזרי כי לא מונה במרץ 2001 למנכ"ל משרד העבודה, שכן הרב אלבז כפה מינויו של יצחק חזן (פ' 82). עדות זו נתמכה בעדויות של יצחק אבידני ועמוס דניאלי, עוזריו של בניזרי. לדברי אבידני, ששמש יועץ בכיר לבניזרי במשרד הבריאות, אך הורד לדרגת יועץ רגיל במשרד העבודה, בניזרי **הסביר לו** כי הוא מעבירו לתפקיד זוטר יותר כי בוכריס היה מתוכנן להיות מנכ"ל, אך ברגע האחרון הרב אלבז החליט שיצחק חזן יהיה מנכ"ל וכפרס ניחומים הועבר תפקיד היועץ הבכיר לבוכריס (ת/165 עמ' 8). לדברי דניאלי הוא התפלא על מינוי חזן לתפקיד מנכ"ל ובניזרי הסביר לו כי זו בחירה של הרב אלבז (ת/254 ע' 8). **שלישית**, סלע העיד וחזר והעיד כי בניזרי התייעץ עם הרב אלבז בעניין מינויים, בוודאי של מנכ"לים וקיבל את עמדתו בכל נושא מהותי. **רביעית**, יצחק אבידני אמר כי הישיבה, קרי הרב אלבז, הוא "האורים והתומים" של בניזרי גם בתחום חיי המעשה (ת/162, עמ' 9). **חמישית**, יצחק חזן אישר כי לרב אלבז קשר ישיר למינויו (פ' 7851). שלמה בניזרי עצמו העיד כי התייעץ עם אלבז בעניין מינוי בוכריס כמנכ"ל שרות התעסוקה ומינה אותו חרף ההסתייגות ששמע מהרב (פ' 6435). גם אם אניח שהדבר נכון, אין בכך כדי ללמד על שינוי או סטיה משאר הראיות. אלבז הוא הרב של בניזרי ובעל השפעה רבה עליו. ההחלטות הפורמאליות הן תמיד בידיו של

בעל התפקיד, בניזרי, אולם הוא נועץ ברב אלבז, שומע דעתו, מקבל דעתו ויסטה מכך במקרים נדירים. קיימות ראיות נוספות כי הרב אלבז הינו רב נערץ בעל שעור קומה בתחום הרוחני אך יד לו גם בחיי המעשה, הן בתחום הישיבה והן בתחום הרחבת פעילותה. אין ראיות כי הרב אלבז מעורב בפעילות פוליטית ונושא זה אינו מעניינו. הרב אלבז מקדיש את עיתותיו ללמוד תורה ולבניית ישיבה גדולה ולאפיקים אלו נתונים כל מעייניו, לרבות איתור מקורות כספיים לישיבה, הרחבתה וקידומה.

פרק שני - שירותים וטובין בין סלע לבניזרי – נספח א' לכתב האישום

25. לטענת התביעה, תוך חודשים ספורים מההכרות בין בניזרי וסלע, במהלך 1996, התפתחה החברות ביניהם לשיתוף פעולה של קידום אינטרסים הדדיים, סלע החל לתת לבניזרי מתנים שונים, שירותים וטובין, וקיבל תמורה במינוי שמינה בניזרי את מקורבי סלע לתפקידים בשרות הממשלתי ובהפעלת השפעתו של בניזרי אצל שר העבודה דאז אלי ישי וכן הפעלת השפעתו לטובת הקמת מלון במגילות, והבטחות שנתן.

אבחן תחילה שירותים וטובין אלה, האם אכן התקיימו, מהותם וטיבם במערכת היחסים בין בניזרי לבין סלע. טרם כך ולהבנת התמונה, יש לציין כי סלע העסיק בשכר חודשי בחברתו, בין השאר, שני עובדים זרים, שם האחד, ניקו מרקוב והשני, קורנל קרציו. שני אלה עשו עבור סלע שירותים שונים, היו נהגים, מעין בני לוויה, ולפעמים גם לביתו של בניזרי. הקשר בין השניים לבין סלע נותק מזה מספר שנים. כמו כן, בירושלים פעילה מזה שנים עמותה בשם "קו החסד" המספקת מזון למשפחות נזקקות. יפה בניזרי קיימה בביתה בהתנדבות אחד מסניפי העמותה. בימי רביעי וחמישי הובאו לדירה מצרכי מזון, קבוצת נשים מתנדבות הייתה מחלקת המזון לחבילות חבילות, אשר בסופו של יום הועברו לבתי הנזקקים. המקור העיקרי למזון זה היה מה שנותר במטבחי אולמות שמחה.

26. השירותים והטובין הנטענים הם אלה:

א. עבודות ניקיון בבית בניזרי ובגינה, על-ידי עובדי סלע. ב. עריכת קניות לצרכי משפחת בניזרי על-ידי עובדי סלע. ג. סלע הסיע את בניזרי לשיעורים מחוץ לעיר וסלע או עובדיו הסיעו את ילדי בניזרי מהשיבה בה למדו לבית. ד. סלע תרם לעמותת "קו החסד" שניהלה יפה בניזרי מקרר, סכום של 20,000-30,000 ₪ ועובדיו סייעו לחלוקת מוצרי העמותה. ה. עובדי סלע הובילו ריהוט לבית בניזרי וסידרוהו בדירה. ו. מסירת ריהוט סלוני השייך לסלע לבית בניזרי. ז. הרכבת ופירוק סוכה בבית בניזרי מספר פעמים על-ידי עובד של סלע. ח. סלע מימן ארוחות משותפות עם בניזרי מספר פעמים בשבוע. ט. מימון נסיעות בילוי משותפות. י. מתנות בשיעור אלפי שקלים לרגל שמחות משפחתיות.

27. א. **עבודות ניקיון בבית בניזרי ובגינה, על-ידי עובדי סלע:** לגרסת סלע, עובדיו ובהם גם ניקו וקורנל, באו מדי פעם לעזור בניקיון הבית של בניזרי, לרבות לאחר פעילות "קו החסד" (פ' 1129, 2333). ניקו מרקוב העיד, כי הוא עצמו ועובדים נוספים ניקו פעמיים את הגינה בכניסה לבית בניזרי (פ' 3796). קורנל העיד, כי עזר בניקיון לאחר השיפוצים בבית בניזרי בשנת 1999 ולעיתים עזר בניקיון בימי שישי (פ' 4108, 4114). בניזרי הכחיש דברים אלה או כי ניקו את דירתו (פ' 6293). גרסת יפה בניזרי בעניין זה הייתה מעורפלת ובצד הכחשה, אמרה שקורנל הציע לעזור בניקיון (פ' 8783). מספר מתנדבות שעזרו ליפה בניזרי בפעילות "קו החסד" אמרו שהן ניקו בעצמן ולא ראו עובדים זרים בבית. חלק מהעדויות הללו העידו עדויות דומות וכמעט מתוזמנות ביחד, עם זאת ניתן לקבל את הסבריהן כי מדובר בנשים חרדיות שנוכחות של גבר, ובוודאי עובד זר, הייתה מביכה אותן, לפיכך ברור שאין מדובר בעזרה קבועה אלא לכל היותר בעזרה מקרית.

מהעדויות של ניקו וקורנל עולה, כי ביקרו לא מעט בבית בניזרי, ופה ושם עזרו. ניקו הגינה היה ככל הנראה בעקבות בניית מרפסת על-ידי סלע, דבר שממילא סלע מחויב בו. אין מדובר בעזרה מסודרת ומתוכננת אלא בעניין ספורדי, עזרה פה ושם.

ב. **עריכת קניות לצרכי משפחת בניזרי על-ידי עובדי סלע:** ניקו העיד, כי על-פי הוראת סלע הוביל סלי קניות לבית בניזרי. קורנל העיד, כי סלע הורה לו לעבור לעיתים בבית בניזרי לראות אם צריך לעזור במשהו או לקנות משהו (פ' 3799, 4112). גרסת בניזרי בעניין זה לא הייתה ממקור ראשון. לגרסת יפה, היא לא שלחה מיוזמתה את מי מהשניים לקניות ואולי סלע שלח אותם (פ' 8784). מעדויות אלה עולה, כי ייתכן שניקו וקורנל "על הדרך", פה ושם, הובילו סלים או קנו דבר מה. אין מדובר בתופעה קבועה.

ג. **סלע הסיע את בניזרי לשיעורים מחוץ לעיר וסלע או עובדיו הסיעו את ילדי בניזרי מהשיבה בה למדו לבית:** סלע העיד, כי הסיע את ילדי בניזרי כאשר אלו אחרו להסעה או כאשר נהגו של בניזרי היה עסוק. סלע גם הסיע את בניזרי לשיעורים והרצאותיו במקומות שונים בארץ (פ' 1129, 2152). ניקו העיד, כי הסיע את בנו של בניזרי מספר פעמים מהשיבה הביתה ולעיתים את סלע ובניזרי לשיעורי תורה בירושלים והסביבה. גם קורנל העיד על הסעות שביצע עבור משפחת בניזרי (פ' 3798, 4117). בניזרי טען כי ילדיו נוסעים בהסעות מסודרות, שהוא משלם עבורן באופן קבוע ואף הציג מסמך בעניין זה (נ/184). כמו כן אמר שאם הייתה הסעה כזו, הרי היא מקרית ובשל איחור (פ' 6295). בניזרי אישר בעדותו, כי סלע הסיע פעמים רבות לשיעורים והרצאות, אך עשה כן כחלק מבילוי או שיקום, שכן בדרך יכלו לשוחח על ערכי מוסר משפחתי (פ' 6297). על-פי הראיות, אכן סלע הסיע את בניזרי פעמים רבות להרצאות, שמע את הרצאותיו ונהנה מהן. נראה כי הדבר היה אכן מעין סוג של בילוי

עבור סלע במסגרת החברות הקרובה עם בניזרי. סלע, כמו אחרים, העידו כי בניזרי הינו מרצה ברמה גבוהה, מעניין ומשעשע, ואין תימה כי סלע אהב נסיעות אלה וראה בהן גם חלק מבילוי.

ד. **סלע תרם לעמותת "קו החסד" שניהלה יפה בניזרי מקרר, סכום של -20,000**
30,000 ₪ ועובדיו סייעו לחלוקת מוצרי העמותה: סלע העיד, כי רכש מקרר ומיקרוגל לשימוש עמותת "קו החסד" (פ' 1152, 2577). עוד העיד סלע, כי כאשר שמע מפי בניזרי שחסר כסף בעמותה, היה נותן (פ' 2332, 2338). דברי סלע בנושאים אלה לא היו ממוקדים, לא מעוגנים, ללא ראיה תומכת ממשית, ולפיכך אין צורך להיזקק יתר על המידה לעדויות ההגנה (בעיקר יפה בניזרי ומרציאנו) בנושא זה.
 עוד העיד סלע, כי עובדיו, ניקו וקורנל, נהגו לחלק מזון לנזקקי עמותת "קו החסד". קורנל העיד, כי חילק אוכל לנזקקים ברכב של סלע (פ' 4153), הדבר היה בימי רביעי. גם מישאל לוי, שגר בזמנו בשכנות לבניזרי, העיד על עזרה שנתן סלע לחלוקה (פ' 262). בעניין חלוקה זו היו עדויות הגנה רבות, מעדותה של יפה בניזרי והמתנדבות בעמותה שולמית יבין, אהובה גלעדי, בת שבע צוברי, וכן עדויותיהם של דוד חיון ומרציאנו. עדויות אלה שללו כל עזרה. לא ראיתי מקום לפרט עדויות הגנה אלה, שכן מעדויות שהביאה התביעה עולה, כי ייתכן שפה ושם, עקב תקלה, מי מעוזריו של סלע סייעו בחלוקת מצרכי "קו החסד". אין מדובר בפעילות מסודרת או שגרתית אלא בעניין מקרי, מדי פעם.

ה. **עובדי סלע הובילו ריהוט לבית בניזרי וסידרוהו בדירה:** מדובר בשני סוגי ריהוט, שולחן וכסאות לפינת האוכל וריהוט משרדי. אין חולק כי סלע הוא שקנה את שולחן האוכל והכיסאות לבית בניזרי והוא שהובילם.

באשר לריהוט המשרדי: סלע העיד, כי הזמין ריהוט משרדי לבניזרי בחנות בשם "חי רהיט". קורנל העיד, כי סלע שלח אותו ועוד פועלים לעזור לנהג לפרק ריהוט זה בבית בניזרי (פ' 4113). עדויות התביעה בעניין זה נסתרו על-ידי יוסף חי בעל החנות, ועל-ידי העובד שלו מנשה ציונוב. לדבריהם, בניזרי הוא שקנה את הריהוט המשרדי, הם הובילו אותו והתקינו אותו בבית בניזרי. הדבר גם הוכח במסמכים (פ' 7211-7213 וכן המוצג נ/185). בפרשת הריהוט המשרדי נסתרה לחלוטין גרסת סלע, שאף ניסה לעשות בזמנו מניפולציה עם אותו יוסף חי. מהראיות עולה כי סלע כיזב בעניין זה, וכי הריהוט הובל והותקן על-ידי מנשה ציונוב, ולכל היותר מי מאנשי סלע, בהתנדבות, עזר להעביר את חלקי הריהוט מהרכב לדירה.

ו. **מסירת ריהוט סלוני השייך לסלע, לבית בניזרי:** סלע העיד, כי נתן לבניזרי ריהוט סלוני (פ' 1061, 1130). עדנה סלע אישרה למעשה כי ריהוט סלוני שהיה שייך לה ניתן לבניזרי (פ' 5440). קורנל העיד, כי על-פי הוראת סלע העביר ספות עור מבית סלע לבית בניזרי (פ' 4112). בניזרי העיד, כי סלע קנה לעצמו סלון חדש, למעשה רצה לזרוק את הישן וכך קיבל אותו, ומכל מקום, ריהוט זה היה בדירה שהשכיר סלע לבניזרי ולבסוף נכלל הריהוט כחלק מהסכם המכר של הדירה בין השניים הדבר קיבל ביטוי בהסכם המכר (פ' 6302). אכן, בחוזה ת/74, סעיף 18 מצוין הדבר. גרסת בניזרי בבית המשפט אינה תואמת באופן מלא לתשובתו לכתב האישום, אולם מהראיות עולה כי סלע העביר ריהוט סלוני לשימוש בניזרי אך הדבר הוסדר ביניהם לבסוף בהסכם המכר.

ז. **הרכבת ופירוק סוכה בבית בניזרי מספר פעמים על-ידי עובד של סלע:** קורנל העיד, כי עזר לבניזרי 3 פעמים להרכיב סוכה ולפרקה. לגרסת בניזרי, ילדיו בונים

בדרך כלל הסוכה, לא מן הנמנע כי קורנל סייע להם ביוזמתו ובאופן מקרי. אכן זוהי התמונה העולה למן הראיות, ואין צורך להכביר מלים בעניין הזה.

ח. **סלע מימן ארוחות משותפות עם בניזרי מספר פעמים בשבוע:** לדברי סלע, הוא, בניזרי ואחרים סעדו במסעדות 3-4 פעמים בשבוע, לעיתים גם בערב ולעיתים גם עם בני משפחה ותמיד סלע שילם (פ' 1079, 2368). ניקו העיד, כי היה עם השניים בכמה ארוחות וסלע שילם (פ' 3800), כך גם העיד אשר בן-הרוש (פ' 3199). אבידני גרס, כי בדרך כלל סלע מימן את הארוחות בהן הוא עצמו נטל חלק (ת/162). בניזרי העיד, כי סלע רחב לב שאינו נותן לאחרים לשלם עבור ארוחות, אולם לדבריו במשך כל שנות החברות היו 10-15 ארוחות משותפות בלבד במסעדות כשרות למהדרין ולא יקרות (פ' 6281). נראה כי סלע הפריז ובניזרי המעיט. משלל העדויות בנושא זה עולה, כי השניים אכלו פעמים רבות במסעדות, אף כי אין מדובר במספר פעמים בשבוע ובדרך כלל סלע שילם. ברוב המקרים אנשים נוספים סעדו עמם, כגון אבידני, דניאלי, לעיתים מרדכי דהמן, ניקו ועוד. סלע הוא המזמין, הוא רחב הלב, הוא החבר המשלם. אף כי הארוחות הללו נתפסו יותר כאירוע חברתי, בכמות ובחד צדדיות כמקור תשלום יש טעם לפגם.

ט. **מימון נסיעות בילוי משותפות:** לדברי סלע מדי יום חמישי הוא נסע עם בניזרי לחמי עין גדי והכל במימונו. בניזרי העיד, כי נסעו ביחד פעמים בודדות וממילא לו עצמו יש זכות כניסה ללא תשלום לחמי עין גדי, דבר שנתמך בעדותו של חברו ימין ברקאי. אין להכביר מלים בעניין זה, שכן לגרסת סלע אין תמיכה של ממש בנושא הכמותי והמימוני.

י. **מתנות בשיעור אלפי שקלים לרגל שמחות משפחתיות:** אין על כך עדות ישירה מפי סלע ואף התביעה אינה חולקת על כך.

28. **לסיכום,** סמוך לאחר ההכרות בין סלע לבניזרי הלכו ונרקמו ביניהם יחסי חברות קרובה, הם נפגשו בחוגי הבית של בניזרי, פיתחו חברות עמוקה, בניזרי תרם את אישיותו והשפעתו וסלע את התלהבותו ורוחב לבו. הקשרים הלכו והתעצמו, השניים דיברו הרבה ונפגשו הרבה, נוצרו קשרים טובים בין המשפחות. בניזרי הפך גם איש סוד ועצה בחיי המשפחה של משה ועדנה סלע ומנטור רוחני. סלע החל להרעיף על בניזרי מטובו, עזרה מדי פעם, הסעות מדי פעם, הורה לעובדיו לסור לבית בניזרי לשאול אם צריך עזרה, פה ושם הסיעו את הילדים, קורנל שם יד ועזר וסלע מימן ארוחות משותפות. כאמור לעיל, בדיקת כל נושא ונושא אינה מעלה תופעה קבועה או רצופה, אך מדובר בשירותים קטנים מסוגים שונים המצטרפים למסכת הנארגת לאיטה. הייתה זו חברות בה בניזרי נתן את "הרוח" וסלע את "החומר". בשלבים אלה בשנת 1996 תחילת 1997 אין בכל אלה מתנים המהווים שוחד, **עם זאת,** הקשר החברי הולך ומשנה את כוונתו ואת תמימותו, סלע החל "לעטוף" (כך!) את בניזרי וזה קיבל זאת, איפשר זאת, אף שהיה לכך פן שהחל להראות ניצנים של הרעפה וקבלה שבצידם החלו להרקם גם קשרים בתוך המשרד הממשלתי על-ידי מינויים ודברים נוספים שיידונו בהמשך.

פרק שלישי – מימון ורכישה

29. בתקופה מיולי 1997 ובמשך כשנתיים, נתן סלע לבניזרי שירותים וקנה עבורו טובין כדלקמן:

- א. פרקליטת סלע טיפלה בתביעת דיבה שהוגשה נגד בניזרי בחודש יולי 1997.
- סלע נשא בהוצאות הכרוכות בכך.
- ב. סלע רכש לבית בניזרי שולחן וכסאות.

- ג. סלע רכש ומימן עבור בית בניזרי מערכת מיזוג אויר.
- ד. סלע העביר לבניזרי סכום של 30,000-40,000 ₪ לו נזקק בניזרי כהחזר חוב לגמ"ח.
- העובדות שהובאו לעיל אינן שנויות במחלוקת. המאשימה טוענת כי מדובר במתנים ואילו בניזרי טוען כי מדובר בהלוואה שהוחזרה.
- כמו כן, סלע העמיד בתקופה הנ"ל לרשות בית בניזרי, שתי עובדות ניקיון זרות. על עצם העסקתן אין מחלוקת. המאשימה טוענת כי סלע שילם שכרן כמתן לבניזרי, שטוען מצידו, כי הוא שילם את שכרן.
- כמו כן, סלע נתן לבניזרי שעון, הליכון חשמלי ומצלמת וידאו. בניזרי טוען כי השעון אינו יקר וניתן כמתנה בין חברים, עבור מצלמת הוידאו שילם ואילו ההליכון ניתן על-ידי קבוצת תלמידיו ולא על-ידי סלע.

האם מימון הטיפול המשפטי, השולחן והכיסאות, המזגן והכסף שנועד להחזר לגמ"ח ניתנו כהלוואה והאם הכסף הוחזר?

30. **מימון הטיפול המשפטי:** בקיץ 1997 הוגשה לבית משפט שלום תביעת דיבה נגד שלמה בניזרי. עצם הגשת תביעה הבהילה אותו, סלע הרגיעו באומרו לבניזרי כי עו"ד חיה דונקלמן מתל אביב, המטפלת בחלק מענייניו המשפטיים של סלע, תטפל בתביעה (פ' 6285, עדות בניזרי). וכך היה. בניזרי לא נפגש כלל עם עו"ד דונקלמן, אך שוחח עמה בטלפון מספר פעמים. לדבריה, הקשר השוטף בכל הקשור לטיפול בתביעה, היה עם סלע. באשר למשא ומתן לקראת הסדר פשרה, זה היה על דעתו של סלע ודעתו של בניזרי וכך גם סכום הפשרה, לאחר שהשניים ביקשו להוריד הסכום ככל האפשר (פ' 217-213, 223). סכום הפיצוי בסך 25,000 ₪ וסכום נוסף שנועד לפרסום מודעת התנצלות מטעם בניזרי, בסך כ-3,000 ₪, שולם על-ידי סלע

בחודשים מרץ-אפריל 1998 (ת/ת-23/25). שכר טרחת עורך דין לא שולם לעו"ד דונקלמן, אשר לדבריה גם לא גבתה מסלע שכר טרחה (פ' 234).

במקרה זה סלע מימן עבור בניזרי את התשלום במלואו בסך כ-28,000 ₪, השניים לא ערכו ביניהם מסמך כלשהו ואף לא יספו לדבר בסכום הכסף עד ל"מסמך ההשבה" בחודש מאי 2000.

31. **שולחן וכסאות:** סלע הרבה להתארח בבית בניזרי ולטעמו השולחן והכסאות בפינת האוכל אינם הולמים. לפיכך, בחודש מרץ 1998, רכש ביוזמתו שולחן אוכל גדול ו-10 כסאות בסכום כולל של 6,500 ₪ והביאם לבית בניזרי (ת/ת, 50/55). הדבר נעשה על דעתו של בניזרי, אף כי רעייתו יפה הופתעה. בניזרי לא שאל ולא ידע כמה שילם סלע עבור השולחן והכיסאות (פ' 6285-6284). יפה בניזרי אמרה כי סכום הרכישה היה ידוע לה, שכן ראתה קבלה ע"ס 8,000 ₪, אולם הקבלה הינה על 6,500 ₪ בלבד.

32. **המזגנים:** בקיץ 1998 יזם סלע התקנת מזגן מפוצל ומזגן מיני מרכזי בביתו של בניזרי, וזאת בהסכמתו וברכתו של בניזרי (פ' 6287). סלע הזמין את ספק המזגנים אלי שי, סיכם איתו את תוכנית המיזוג, סוג המזגן, סכום הרכישה וההתקנה (פ' 1089, 6287). סלע הוא ששילם מלוא הסכום עבור מיזוג הדירה בסך 23,400 ₪ בחודש נובמבר 1998. בניזרי לא שאל ולא ידע סוג המזגן, טיבו, כמה סלע שילם עבורו, כמה עלתה ההתקנה, כך גם אשתו יפה (פ' 8757).

33. **החזר חוב לגמ"ח:** סלע העיד כי בשנת 1998 בניזרי התקשר אליו וביקש הלוואה, שכן נציג של גמ"ח מסוים מטרידו ודורש החזר חוב של 30,000-40,000 ₪, ובבנק לא אישרו אשראי בסכום זה. הכסף התבקש במזומן. סלע נענה, רשם שיק לפקודת אחיו הרצל סאלם ובספרי החשבונות רשם כי מדובר במשכורות לעובדים. עדנה סלע הלכה לבנק, פרטה השיק

ומסרה הסכום במזומן לנהג של בניזרי (1097-1099). בחקירה נגדית העיד סלע כי הסכום היה 30,000 ₪ ומדובר בשנת 1997, וכי שלמה פנה אליו בעניין זה כי ידע שיענה (2402-2403).

אשר בן-הרוש, נהגו של בניזרי וגיסו של סלע, העיד כי הגיע לבנק מרכנתיל ברחוב שלומציון בירושלים, שם קיבל מעדנה סלע מעטפה ובה ארבעים אלף ₪ ששיקפו עשרת אלפים דולר, מסר המעטפה ליפה בניזרי והסיעה לשכונת הבוכרים, יפה נכנסה לאיזה מקום וחזרה ואמרה כי היו רק 41,000 ש"ח וחסרים אלף ₪ להחזר כל החוב (3192-3193). עדנה סלע העידה, כי פרטה שיק ע"ס 40,000 ₪ ומסרה לאשר בן-הרוש ואינה יודעת עבור מה (5437-5438). בניזרי העיד כי מדובר בהלוואה שביקש מסלע על-מנת להחזיר לגמ"ח, וידע שמדובר בסכום שבין 30,000-40,000 ₪, ואינו זוכר, שכן אשתו יפה טיפלה בעניין (פ' 6287, 6693). יפה בניזרי העידה כי היה חוב לגמ"ח, אשר בן-הרוש הביא 30,000 ₪ והיא מסרה הסכום לגמ"ח.

מדברים אלה עולה, כי בניזרי ביקש מסלע הלוואה מסלע להחזר הלוואה אחרת. הדבר היה באוקטובר 1998 בסכום בין 30,000-40,000 ₪. שער הדולר באותה תקופה היה בסביבות 4 ₪. לפיכך, הסכום שבניזרי ביקש וקיבל היה שווה ערך ל-10,000\$, כפי שהעיד בן-הרוש וכפי שהדבר קיבל ביטוי ב"מסמך ההשבה".

סלע נתן לבניזרי הסכום הזה, בין השניים לא נערך מסמך כלשהו, לא דובר על מועד החזר, או ריבית והשניים לא יספו לדבר בעניין.

34. **סיכום ביניים:** בשנים 1997-1998 נתן סלע לבניזרי סכום מזומן בשקלים השווה ל-10,000\$. כמו כן, מימן הליך משפטי בסך 28,000 ₪, ורכישות מזגן בשווי 23,400 ₪ וריהוט בסך 6,500 ₪, ובסה"כ 57,900 ₪. **לסכומים לא היו סממנים חיצוניים של הלוואה:** לא היה מסמך, לא נרשמו מועדים בהם ניתנו הסכומים, לא נקבעו מועדי החזר, לא ריבית והשניים לא שוחחו בנושא. הדברים נכונים גם לסכום שהוחזר לגמ"ח, אף כי סלע ובניזרי העידו כי בניזרי ביקש הלוואה. בניזרי עצמו לא ידע בדיוק מהם הסכומים אלא רק סדרי גודל (פ' 6330).

35. **עדנה סלע ופנייתה לעיתונאית איילה חסון:**

עדנה סלע מונתה למנהלת לשכת השר בניזרי בקיץ 1999. בשל מצב בריאותה, עבודתה הופסקה ביום 21.1.2000. עדנה סברה שפיטוריה הם פרי מזימה של בניזרי וסלע, איימה כי תחשוף תוכן הקשרים ביניהם, וכיוון שהאיום לא הועיל, פנתה לעיתונאית איילה חסון מהטלוויזיה הישראלית, מסרה לה פרטים ונתונים על הקשרים בין בעלה משה סלע לבין שלמה בניזרי (פ' 5451). איילה חסון פרסמה הדברים בשתי כתבות בחדשות בימים 16.4.00, 18.4.00, שנסובו בעיקר על הדירה שעדנה ומשה סלע השכירו לשלמה ויפה בניזרי, ועל שיפוץ הדירה (ת/76, ת/77). שתי הכתבות, בעיקר השנייה, הטרידו את בניזרי ובעצת דוברו יורם מלכה, התייעץ בניזרי בדחיפות עם עו"ד יעקב ויינרוט, סיפר לו על נושא הדירות, וכאשר ויינרוט שאל "האם יש עוד משהו במערכת היחסים עם סלע" אמר לו "כן, הם הללו לי גם שולחן, כלומר קנו לי שולחן שהיה בהלוואה, הייתה הלוואה כספית והיה מזגן וזה היה על בסיס חברי שאני אמור להחזיר לו את זה" (פ' 6239 ש' 20-22). ויינרוט הורה לבניזרי לצמצם קצת את מערכת היחסים עם משפחת סלע, להחזיר הכסף בנוכחות עדים ולערוך מסמך בכתב. בניזרי המשיך והעיד כי המתין לאחר חג הפסח "ידעתי שהסכום נע בסביבות משהו משוער של שמונים ומשהו אלף שקל או שבעים אלף שקל, לא זוכר בדיוק באותה תקופה, ואני מחליט להחזיר, היה לי חלק מהכסף בבית.... בן-אדם שעובד יכול לקנות מאה, מאתיים, שלוש מאות דולר כדי לשמור אותם. רוב הכסף היה לי עשרת אלפים דולר... קראתי לסלע למשרדי במשרד הבריאות, לפני שנכנסו העדים. אמרתי לו משה אני רוצה להחזיר לך את החובות שלך. אמר לי מה קרה?" (פ' 6330 ש' 6-12). וכך נולד "מסמך ההשבה" מיום 8.5.00 (ת/75).

עו"ד ויינרוט העיד כי שמע מפי בניזרי שקיבל ההלוואות מסלע על בסיס חברי, וייעץ לו כי בהיותו איש ציבור וכמי שהפך למעין "מנטור" של סלע, זה לא בריא ויש להחזיר ההלוואה, בחתימה על מסמך בנוכחות עדים (פ' 7667). ויינרוט הוסיף כי הבין מבניזרי כי סלע ראה בו

מורו ורבו ובניזרי גם הדריך אותו בכל בעיותיו האישיות, ולכן נוצרו יחסי תלות (פ' 7671).
 העד הוסיף את הערכתו כי ההלוואה צורמת וריחה לא טוב (פ' 7676).
 סלע העיד כי מיד עם שידור הכתבות של איילה חסון, בניזרי הזעיקו על-מנת לתאם עמדות,
 לבדוק מה עדנה יודעת על היחסים הכספיים ביניהם ועל בסיס זה הוכן בהמשך "מסמך
 ההשבה" (פ' 1195-1197).

36. מדברים אלה עולה, כי בניזרי וסלע חששו מהמשך הכתבות והתחקיר, לכן ביררו בינם
 לבין עצמם מה המידע שיש לעדנה. השניים מסכימים כי הכתבות בטלויזיה הן שהביאו
 לכתיבת "מסמך ההשבה", שהרי לפני הפרסומים הללו, הם לא דיברו ולא חשבו על כך. קיימת
 מחלוקת האם סלע ובניזרי נפגשו מיד לאחר שידור הכתבות, על-מנת לערוך רשימה של
 הכספים שסלע מסר לבניזרי, אולם אין חולק כי רק לאחר הכתבות עלה לראשונה נושא השבת
 כספים, עליו לא דובר כלל במשך כשנתיים. בניזרי עצמו העיד, כפי שצוטט לעיל, כי כאשר
 רצה להחזיר לסלע כספים, זה הגיב בפליאה "מה קרה?".

סלע ובניזרי היו חברים טובים, אולם גם חברים טובים אינם מקבלים באופן חד צדדי
 הלוואות בסדרי גודל כאלה, כאשר הלווה, כביכול, אינו יודע בעצם את סכום ההלוואה, אינו
 מתעניין בה, אינו יודע אם יש ריבית, מתי צריך להחזיר, כמה צריך להחזיר. בניזרי ידע היטב
 כי סלע פזרן (פ' 6281) וכי הוא קונה את המוצרים היקרים ביותר ללא חשבון. בניזרי המעיד
 על עצמו כמי שחי בצניעות ומדקדק בהוצאותיו התקשה בשנים 1997-1998 בענייני נזילות,
 וכיצד זה בשנים כאלה, הוא נוטל הלוואות שאינו יודע בדיוק את היקפן, אינו יודע מתי יחזירן
 והוא כלל אינו מתעניין בהן. כאשר נדרש להסביר התנהלות כזו, אמר שאינו חייב לתת הסבר
 (פ' 6725). זו התנהגות אופיינית לאדם שמקבל מתנות ולא מקבל הלוואות, וגם אם סלע עצמו
 כינה את הסכום שהועבר אחר-כך לגמ"ח כהלוואה, כלל הנסיבות מראה, שלא הייתה כוונה
 לראות בסכום הלוואה ודינו כדין שאר הדברים (מימון הטיפול המשפטי, שולחן, מזגן). הוסף
 לכך, כי החובות הללו בסדר גודל של מעל 90,000 ₪, נוצרו בשנים 1997-1998. אם היו אלה

הלוואות, היה על בניזרי, כבעל חוב, לדווח עליהן בדו"ח המוגש על-ידי שרים בממשלה למבקר המדינה. בדו"ח הרלוונטי לשנת 1999 (ת/224) לא הוזכר כלל כי לבניזרי חובות בגין הלוואות שקיבל.

מסמך ההשבה

37. **האם בניזרי החזיר לסלע הכספים עבור הטיפול המשפטי, השולחן והכיסאות, המזגנים והתשלום לגמ"ח? על סוגיה זו נסוב מסמך מיום 8.5.2000, שכונה "מסמך ההשבה" (ת/75).**

38. **סיפור המסגרת אינו שנוי במחלוקת: כאמור, בתאריכים 16.4.2000, 18.4.2000 שודרו בטלוויזיה שתי כתבות על הקשרים בין סלע לבניזרי. לאחר שיחה של בניזרי עם יועצו לענייני תקשורת מר יורם מלכה, התקשר בניזרי לעו"ד יעקב וינרוט (פ' 6329) ונפגש איתו למחרת, ערב פסח, 19.4.2000 (פ' 6329, 6715). כפי שצוין לעיל, בניזרי סיפר לעו"ד וינרוט על מערכת יחסיו עם סלע, ועו"ד וינרוט ייעץ לו להחזיר הכספים בנוכחות עדים ולערוך מסמך. ביום 8.5.2000 זימן בניזרי ללשכתו את משה סלע. בניזרי ערך בכתב ידו המסמך, זימן ללשכה שני עדים, את עוזרו יצחק אבידני ונהגו אשר בן-הרוש, החתים את משה סלע בנוכחות השניים ומסר לו 10,000 דולר במט"ח מזומן ועוד צ'ק ע"ס 45,000 ₪, וזה תוכן המסמך: "בס"ד ג' אייר התש"ס 8.5.00. אני הח"מ מר משה סלע ת.ז. 55928675 קיבלתי סך עשרת אלפים דולר אמריקאי (\$10,000) מזומן, מהרב שלמה בניזרי החזר הלוואה שניתנה לפני כשנה וחצי. כמו כן קיבלתי החזר הלוואה נוספת ע"ס ארבעים וחמישה אלף ₪ בצ'ק (בנק לאומי שטראוס י-ם) מספרו 5531816 לתאריך 8.5.00 – ג' אייר התש"ס. הלוואה ניתנה לפני כשנתיים עבור א. רכישת מזגן. ב. תשלום לטיפול משפטי לעו"ד חיה דונקלמן. בזה הסתיימו כל חובותיו של הרב שלמה בניזרי אליי. נוכחות העדים איציק אבידני ת.ז.**

057926685 (-) אשר בן-הרוש ת.ז. 5607109 (-). **באתי על החתום משה סלע ת.ז. 5-5592867 (-)**

אין חולק כי משה סלע קיבל לידי את הסכומים המצוינים במסמך וחתם עליו בנוכחות העדים. **המחלוקת הינה** האם לאחר שיצאו העדים הוחזר הכסף לבניזרי, קרי, האם מדובר בהשבה למראית עין. בנושא זה העידו סלע, בניזרי, אשר בן-הרוש, יצחק אבידני, דוד שלומי.

39. **גרסת סלע:** סלע העיד כי בעת פרסום הכתבה הראשונה בטלויזיה שהה באילת עם בנותיו. לאחר שיחה טלפונית עם בניזרי הוא השאיר את בנותיו במלון, נסע לירושלים על-מנת לתאם עמדות עם בניזרי והשניים ישבו ורשמו מה עדנה יודעת על היחסים הכספיים ביניהם. לדבריו, מה ששילם בויזה או צ'קים נרשם ומה ששולם במזומן לא נרשם, וזה הבסיס ל"מסמך ההשבה" (פ' 1196-1197). סלע הוסיף, כי העיכוב בחתימה על המסמך היה משום שבניזרי היה צריך להשיג כסף כדי להראות שהוא מחזיר, ורק אז זומן ללשכה והופתע לראות את שני העדים אבידני ובן-הרוש. המסמך נחתם, הכסף נמסר לידי, אולם כאשר אבידני ובן-הרוש יצאו החוצה, אמר סלע לבניזרי כי ההצגה נגמרה, והחזיר 10,000 דולר במזומן לכיס הג'קט של בניזרי. את הצ'ק סלע לקח, הפקיד בחשבונו כדי להראות שקיבל כסף דרך הבנק, הצ'ק נפרע ואחרי כחודש וחצי סלע החזיר לבניזרי 45,000 ₪ במזומן (פ' 1204-1205). סלע שרטט במשטרה את לשכתו של בניזרי והיכן בדיוק החזיר הכסף לבניזרי (ת/78). סלע הוסיף והעיד, כי בצאתו מהלשכה פנה אליו אבידני ובכוונה, בידעו כי ההשבה פיקטיבית, ביקש בכוונה לקבל ממנו הלוואה בסך 500 דולר. סלע השיב לו בחצי חיוך כי אין לו דולרים שהרי אבידני הבין היטב כי זאת הצגה והסכום הוחזר לבניזרי ואכן אבידני השיב לסלע ואמר **"מה אתה חושב שאני מוצץ אצבע?"** (פ' 1207). עוד אמר סלע, כי בערב התקשר אליו בן-הרוש וסיפר ששלמה שלח אותו לפרוט דולרים (פ' 1208).

40. **גרסת בניזרי** : בניזרי העיד, כי לאחר השיחה עם וינרוט המתין עד חלוף חג הפסח, זכר שהסכום הכללי שהוא חב לסלע הינו 70 או 80 ומשהו אלף שקל, חלק מהכסף היה בביתו וכאשר השיג את היתרה, קרא לסלע, ואמר לו **"תגיד לי מה החובות, אמרתי תנסה להיזכר בבקשה תתחיל, אמרתי לו כך, מזגן, זה זה רשמנו אבל אני ידעתי הוא ואני ידענו בגדול את הסכום המשותף. כלומר זה שלא פירטנו את השולחן שם זה לא אומר שלא ידענו את הסכומים, אנחנו ידענו את הסכומים"** (פ' 6330 ש' 15-12). לאחר חישוב כל הסכומים, קרא בניזרי לשני העדים ולדבריו **"רציתי אנשים שאני מכיר, לא צריך עכשיו לצאת החוצה עם סיפורים ואמרתי להם הנה אתם רואים שהוא מקבל את הכסף, הוא קיבל את הכסף במזומן וגם קיבל את הצ'ק ובא לציון גואל"** (שם, שורות 22-20). לדבריו, אינו זוכר אם סלע נשאר במשרדו לאחר שיצאו שני העדים, אך הכחיש מכל וכל, כי קיבל בחזרה כסף מסלע או כי הדבר נעשה במין חשאיות, כפי שהעיד סלע. כמו כן הכחיש מכל וכל כי ביקש מהנהג אשר בן-הרוש לפרוט לו כסף, שכן **"בחיים לא נתתי לאשר כסף שיפרוט לי. אם היה משהו, שאשתי הייתה צריכה איזה 50 דולר או 100 או 200 לפרוט היא הייתה עושה את זה בעצמה או שהייתה נותנת את זה לאחד הנהגים. אני אף פעם לא פניתי לאף אחד שיפרוט לי את הכסף."** (פ' 6331 ש' 9-6). בניזרי הוסיף והעיד, כי לא הייתה לו סיבה להעלים את השולחן והכיסאות מ"מסמך ההשבה", גם הוא וגם סלע שכחו את השולחן, סלע הוא זה שהזכיר את הסכומים, שכן בניזרי עצמו לא זכר את הפירוט (פ' 6711-6712).

41. **גרסת אשר בן-הרוש** : בעדותו אמר, כי חתם על "מסמך ההשבה" והוסיף, כי כאשר סלע יצא מלשכתו של בניזרי, אבידני ביקש ממנו הלוואה של 1000-2000 דולר וסלע אמר שאין לו, כי הכל נשאר אצל שלמה. כמו כן העיד, כי בערב פנה אליו בניזרי וביקש שיפרוט לו 2000-3000 דולר וכיוון שלא היה לו פנאי, פנה בן-הרוש וביקש מהנהג המחליף, דוד שלומי, לעשות כן (פ' 3197-3198). לדבריו, הוא אינו יודע אם דוד שלומי ביצע לבסוף פעולה זו (פ' 3257).

42. **גרסת יצחק אבידני**: בעדותו אישר כי חתם על "מסמך ההשבה" (פ' 3980) ואמר, כי לאחר חתימת "מסמך ההשבה" שוחח עם משה ולא דיברו על כסף. אולם לאחר שהקריאו לו את גרסתו במשטרה (שהתקבלה לפי סעיף 10א' [לפקודת הראיות](#)), בה אמר כי לאחר שסלע יצא מלשכתו של בניזרי, "אני זוכר שביקשתי ממשה שילווה לי קצת כסף והוא סירב" (ת/165 עמ' 6), חזר בו ואישר "יכול להיות בצחוק כאילו", וזו הייתה בדיחה ללא סיבה, סתם אמירה (פ' 3995). בהמשך דבריו אמר, שאינו זוכר כמה כסף ביקש מסלע, אך ביקש דולרים, כי זה הכסף שהיה ברשותו של סלע (פ' 3998). עוד הוסיף, כי סלע יצא כשבידו הכסף (פ' 4001).

43. **גרסת דוד שלומי**: העד שימש כנהג מחליף של השר בניזרי, לדבריו בתקופת עבודתו פרט 3-4 פעמים כמה מאות דולרים על-פי בקשת יפה בניזרי ואילו שלמה בניזרי עצמו לא נתן לו מעולם לפרוט כסף. עוד הוסיף, כי אשר בן-הרוש לא ביקש ממנו מעולם לפרוט 10,000 דולר עבור הרב בניזרי, והכחיש מכל וכל את גרסתו של בן-הרוש, כי פנה אליו, סיפר לו כי השר ביקש לפרוט 2000-3000 דולר, וביקש משלומי לבצע את הפעולה (פ' 7164-7166).

מסקנות:

44. גרסת סלע, כי דיבר עם בניזרי מייד עם שידור הכתבות ואף נפגש איתו, נראית עדיפה. **ראשית**, סלע העיד כי היה בעת שידור הכתבה הראשונה באילת, וכך גם אישרה עדנה סלע. בנוסף, בין שתי הכתבות היה סלע בירושלים ואף היה לו ויכוח מר עם עדנה סלע. בעקבות כך ביום 18.4.00 הוגשה תלונה במשטרה (ראה אמרתה של עדנה סלע במשטרה ת/199 עמ' 5). גרסת בניזרי כי לא דיבר כלל עם סלע אינה הגיונית, שכן לדברי בניזרי עצמו הכתבות הלחיצו אותו, הוא לא ידע פרטים ואין זה סביר שלא ידבר עם סלע סמוך לאחר שידור הכתבות הנוגעות לשניהם.

הסכומים הנקובים ב"מסמך ההשבה" מלמדים על טיבם ועל התייחסות סלע ובניזרי לכספים הללו: סך 10,000 דולר משקף את הסכום שהועבר לבניזרי לצורך הגמ"ח, שכן ב"מסמך

ההשבה" מדובר על 10,000 דולר מלפני "שנה וחצי" שהוא מועד ההחזר לגמ"ח. הצ'ק של 45,000 ₪ נועד לכסות, לכאורה, את שאר הסכומים. אולם, אין כיסוי. המימון ששולם באמצעות עו"ד דונקלמן היה 28,000 ₪, מזגנים 23,400 ₪, שולחן וכסאות 6,500 ₪ ובסה"כ 57,900 ₪. חסרים, אם כן, 12,900 ₪, סכום שהן בניזרי והן סלע לא חזרו לבררו או לדבר בו.

45. גרסת בניזרי בעניין "מסמך ההשבה" הינה בעייתית. בחקירתו במשטרה הכחיש עצם ההתייעצות עם עו"ד וינרוט או עם כל עו"ד אחר. באמרתו ת/35 אמר ששילם הסכום לסלע בגלל שהגיעה העת להחזיר חוב. בבית המשפט אמר במפורש, כי העיתוי נקבע בשל כתבות איילה חסון, ולאחריהן הפגישה עם עו"ד וינרוט. בניזרי העיד כי צבר קרוב לעשרת אלפים דולר בכך שחסך מדי חודש בין 100-300 דולר, ואם כך מדובר בחסכון של מספר שנים. מכאן כי הרבה לפני "מסמך ההשבה" היו בידיו כמה אלפי דולרים, שלא טרח להשיבם לסלע ולו כתשלום על חשבון החוב.

46. גרסת סלע נתמכת, לכאורה, בעדויות של אבידני ובן-הרוש. עם זאת, נראה לי כי קיים קושי לקבלה במלואה, ונותר ספק מסוים המקשה לקבוע ממצאים ברורים: הסיטואציה שתיאר סלע על הנחת חבילת 10,000 דולר בחזרה לכיס ג'קט בניזרי יכולה לקרות, אולם רק שניהם נכחו בה. העדים האחרים לא ראו את הסיטואציה אלא הגיבו לדברים שקרו לאחר מכן מחוץ ללשכה. אשר בן-הרוש הינו גיסו של סלע, ובמשטרה מסר שתי אמרות, ובראשונה הכחיש כי בניזרי פנה אליו לבקש פריטת דולרים. בן-הרוש שינה את טעמו בשלב יותר מאוחר, אולם קיים חשש שמא נערך פה סוג של תיאום עם סלע. דוד שלומי מצידו הכחיש כאמור כי בן-הרוש פנה אליו וביקש שיפרוט במקומו דולרים עבור השר. אבידני, בעדותו בבית המשפט, אף שעשה כל מאמץ כדי להרחיק עצמו מאמרותיו במשטרה או מהפללה של הנאשמים, לא נכח בעצמו בסיטואציה ורק לאחר שסלע יצא מהלשכה ביקש ממנו דולרים וזכה לסירוב. העדויות התומכות אינן חייבות להיות חופפות בדיוק לעדות המרכזית, אולם הן נוגעות

לנסיבות החיצוניות ל"השבת ההשבה" ועל-כן אינן יוצרות תמונה בטוחה דיה. לכך אוסיף, כי על-פי המוצגים ת/79, ת/80 הצ'ק בסך 45,000 ₪ נפדה על-ידי סלע ויצא מחשבונו של בניזרי. סלע העיד, כי לאחר חודש וחצי החזיר את הכסף, אולם לעדות זו לא היו תימוכין. לאור האמור, לא ניתן לקבוע בוודאות כי הסכומים הנקובים ב"מסמך ההשבה" הוחזרו לידי של בניזרי.

47. עם זאת, ניתן לקבוע בוודאות כי "מסמך ההשבה" נולד עקב ואחרי שידור הכתבות על-ידי איילה חסון. העיתוי הוכתב על-ידי אירוע ולחץ חיצוני, תוכן המסמך מלמד כי השבה זו מבניזרי לסלע אינה מעלה ואינה מורידה, שכן כלל הנסיבות מלמדות שסלע ובניזרי לא התכוונו כי הסכומים יהיו הלוואה, ו"מסמך ההשבה" בא לעולם עקב ואחרי הכתבות. הכוונה עולה מהמעשים והמודעות נלמדת מנסיבות המקרה. בניזרי לא היה מודע לסכומים שקיבל, לא התעניין בפרטים, מעולם לא דיבר בהם ובא להשיבם לאחר מספר שנים בעקבות פרסום פומבי. לכן גם אם כינה זאת "השבת הלוואה", לא הייתה פה הלוואה אלא מתן. אין מדובר בסכומים פעוטים בין חברים אלא בסכומים משמעותיים בין חברים, שהפרסום בטלוויזיה בלבד הוא שהוביל למחשבה כי צריך להשיבם. האם המתן ניתן בעד פעולה הקשורה לתפקידו של בניזרי? לעניין זה אשוב בפרק המשפטי שידון במהות העבירות.

שירותי ניקיון – רוסיצה וליליאנה

48. א. באישום הראשון (סעיף 3(ה)) נטען כי במהלך 1998 סיפק סלע לבניזרי שירותי ניקיון באמצעות עובדים זרים, בכך שהעסיק את רוסיצה וודרסקה בחודשים מרץ-אפריל 1998 בביתו של בניזרי. כמו כן העסיק פעמיים את ליליאנה ביאטריס בביתו של בניזרי, ובשני המקרים שילם את שכר עבודתן.

בתשובה לאישום הודה בניזרי, כי סלע העמיד לרשותו שירותי ניקיון, וכי סלע העסיק את רוסיצה בביתו בחודשים מרץ-אפריל 1998 וכי העסיק את ליליאנה בביתו. בניזרי הכחיש כי השכר שולם על-ידי סלע וציין כי השכר שולם בכל יום עבודה על-ידי רעייתו יפה בניזרי.

אם כן, אין מחלוקת על עצם ההעסקה וביצוע העבודה, אלא על מקור התשלום.

ב. סלע העיד כי יפה בניזרי פנתה וביקשה שישגי לה עזרה לעבודות ניקיון בבית ולכן הביא לה את רוסיצה. לדברי סלע, הוא סיכם עם רוסיצה כי תקבל שכרה רק ממנו ולא מבניזרי שכן זו "מתנה" שלו לבניזרי (פ' 1106-1107). בהמשך עדותו אמר סלע, כי בשלב כלשהו יפה הגזימה וניצלה מצב זה לשעות נוספות ואז הפסיק את העסקתה של רוסיצה בבית בניזרי. סלע התחשבן עם רוסיצה שחתמה על מסמך לפיו קיבלה מסלע את כל שכרה עבור העבודה בבית בניזרי (פ' 2743). המסמך לא נמצא ולא הוצג כראיה.

העד ניקו מרקוב אמר בעדותו, כי רוסיצה עבדה בבית בניזרי 3-4 פעמים בשבוע, הוא עצמו הסיעה לשם מספר פעמים וכן דאג לה לכרטיסיה (פ' 3794). לדבריו, תרגם לרוסיצה לשפה הבולגרית את הוראת סלע, כי גם אם יציעו לה תשלום בבית בניזרי תסרב, ותקבל את שכרה רק מסלע. כמו כן אמר שסלע אכן אמר לה שהיא "המתנה" שלו לרבנית יפה בניזרי (פ' 3795). לדברי ניקו, הוא גם נוכח כאשר סלע שילם לרוסיצה עבור עבודה זו.

העדה אינה מרקוב, אשר עבדה בזמנו במשרד סלע (ובמהלך הימים התחתנה עם ניקו מרקוב), אמרה אף היא בעדותה, שסלע הורה לרוסיצה לא לקחת כספים מבניזרי וכי עבודתה היא "מתנה" של סלע לבניזרי וכי סלע הוא זה שקבע את שכרה של רוסיצה (פ' 3892-3894).

רוסיצה עצמה הייתה רשומה כעדת תביעה, אולם היא עזבה את הארץ לפני מספר שנים וניסיונות התביעה לאתרה ולזמנה לעדות עלו בתוהו.

שלמה בניזרי אמר בעדותו, כי אשתו יפה טיפלה בנושא זה והוא איננו יודע העובדות מכלי ראשון. לדבריו, אשתו סיפרה לו מדי פעם שהייתה בבית עוזרת וכי שילמה לה (פ' 6289-6290).

יפה בניזרי העידה, כי ניקו שם לב שהיא עובדת קשה הן במשק ביתה והן עם עמותת "קו החסד" והציע לה עזרה ושלח את רוסיצה שעבדה סך הכל 5-6 פעמים, כל פעם 4-5 שעות. לדבריה שילמה לה כל פעם, אולם לא עבור הנסיעות, ואפשר כי סלע הוא זה ששילם עבור כרטיסיית הנסיעות (פ' 8741).

ג. עדות סלע בעניין רוסיצה נתמכה על-ידי העדויות של ניקו ואינה מרקוב, כאמור לעיל. גרסתו של ניקו הייתה מפורטת, עניינית וברורה. לעומת זאת, גרסתה של יפה בניזרי הייתה כללית, מרחיקה ואינה תואמת את האמור בתשובה לאישום, שכן העידה כי רוסיצה עבדה אצלה פעמים ספורות ולא חודשיים, כפי שהודה בניזרי בתשובה לכתב האישום.

עם זאת: לעניין רוסיצה, הקדישו הצדדים במהלך הדיונים זמן ומאמץ רב. רוסיצה הגישה תביעה לבית הדין לעבודה הן נגד סלע והן נגד בניזרי בטענה שלא קיבלה את מלוא שכרה. התביעה נגד בניזרי נדחתה ואילו עם סלע הגיעו הצדדים להסדר (מוצגים נ/134-נ/137). נוכח המסקנה אליה הגעתי בפרשיה זו, לא מצאתי לנכון להיכנס ולפרוס באופן נרחב את כל הראיות. הפרשה הסתבכה והתפתלה הן בגלל שינויי גרסאות בבית הדין לעבודה ומחוצה לו, הן בשל כך שהדיון בבית הדין לעבודה התקיים בעיצומה של החקירה המשטרתית, והן בשל תיאומי עדויות. כל אלה יצרו ערפול המקשה לקבוע ממצאים ברורים וחד משמעיים בכל הקשור לתשלום עצמו.

ד. באשר לליליאנה ביאטריס, סלע העיד כי הוא זה ששילם פעמיים עבור עבודתה בבית בניזרי (פ' 1099, 2744).

ניקו מרקוב העיד אומנם, כי סלע השתדל למנוע חשיפת העובדה כי ליליאנה עבדה בבית בניזרי, אולם באשר לתשלום לליליאנה לא אמר דברים ברורים (פ' 3788). קורנל העיד אף הוא, שסלע ובניזרי נזהרו מחשיפה בעניין ליליאנה, אולם לא אמר דבר בעניין התשלום.

ליליאנה עזבה אף היא את הארץ, וניסיונות לזמנה לעדות לא צלחו. ראיות שהוגשו בעניינה (ת/56, ת/57) נותרו חסרי משקל של ממש.

בניזרי העיד כי שמע מפי אשתו כי ליליאנה עבדה אצלם כמה שעות ושילמה לה (פ' 6289). לעומת זאת, יפה בניזרי לא זכרה שליליאנה עבדה בביתה והזכירה עוזרת בשם קלודיה (פ' 8742).

אף שעדותה של יפה בניזרי אינה עולה בקנה אחד עם עדות שלמה בניזרי והתשובה לכתב האישום, קשה לצפות שתזכור במדויק עובדת שעבדה אצלה פעמיים לפני מספר שנים או פרטים נוספים בעניין. סלע העיד אומנם כי שילם לליליאנה, אולם לעובדה זו אין תימוכין. עדות קורנל וניקו הינן עדויות עקיפות ונסובו על אמצעי זהירות שננקטו בעניינה של ליליאנה בכל הקשור לעבודה בבית בניזרי, אולם ייתכן שהדבר אינו קשור דווקא לתשלום עצמו אלא לעצם העסקת העובדת הזרה בבית בניזרי. לפיכך בראיות שהובאו אין הוכחה מספקת לביסוס סעיף משנה זה בכתב האישום.

מתנות מיוחדות – שעון, הליכון, מצלמה

49. א. באישום הראשון (סעיף 3ו)) נטען כי בשנים 1998-1999 נתן סלע לבניזרי שעון בשווי 4,500 ₪, הליכון חשמלי ומצלמת וידאו בשווי של 5,000-6,000 ₪. בתשובה לאישום טען בניזרי כי קיבל השעון מעדנה סלע כמתנת יום הולדת בין חברים ושווי 1,000 ₪. באשר להליכון, טען כי בפברואר 1997 קיבל מכל תלמידיו

בחוגי הבית הליכון חשמלי כמתנת יום הולדת, ואם אכן ההליכון בביתו נקנה על-ידי סלע, הדבר נעשה בלא ידיעתו. באשר למלצמה – סלע הביא לבניזרי בשנת 2001 מצלמה מחו"ל ובניזרי שילם לו את שוויה.

ב. **השעון:** סלע העיד כי במסגרת החברות, הוא ואשתו עדנה נתנו לבניזרי שעון במתנה, ואת מחירו עדנה יודעת (פ' 1131-1133). עדנה העידה כי היא קנתה השעון בשקם במחיר 4500-5000 ₪ כמתנת יום הולדת לבניזרי מטעם קבוצת תלמידיו (פ' 5439). במשטרה הייתה לעדנה גירסה אחרת, כי קנתה בשקם שעון סייקו בכרטיס ויזה של משה סלע וביום ההולדת משה נתן השעון לבניזרי, ולא הזכירה כלל כי המתנה היא של קבוצת התלמידים (ת/203 עמ' 2). בעדותה נסתה עדנה לישוב זאת והסבירה כי חשבה שמשה אמנם שילם, אבל אחר-כך גבה כספים מכל חברי הקבוצה, כמו שתמיד גבה (פ' 5439). אביבה מלכה, החברה בקבוצה מאז תחילת פעילותה, העידה בבית המשפט ולא נשאלה על מתנה משותפת כזו. חבר נוסף בקבוצה, אבי חי-באדי, העיד כי חברי הקבוצה קנו לבניזרי הליכון וגביעים. שעון לא הזכיר (פ' 5772). בניזרי העיד כי בין המתנות שהחליפו משפחת סלע ומשפחת בניזרי, הוענקו מתנות הדדיות ובעיקר בין הנשים, ובאשר לשעון, הוא אינו זוכר אם סלע הביא את זה או שכל חברי חוג הבית קנו, והוסיף כי את השעון הזה, שעדנה הביאה, הוא עונד רק בשבת. פעם אף בדק והבין שהשעון שווה רק 1000-1500 ₪ (פ' 6291). מדברים אלה עולה, כי עדנה ומשה סלע הם שקנו השעון ונתנו אותו לבניזרי, ומחירו היה כ-4500 ₪. בבית המשפט נסתה עדנה, במקרה זה וגם במקרים נוספים, לשנות גירסתה במשטרה, וליחס המתנה לקבוצת חוג הבית, דבר שלא אושר על-ידי חברים אחרים בחוג.

ג. **ההליכון**: סלע העיד כי קנה לבניזרי הליכון חשמלי בסכום של 4000-5000 ₪ וכי בניזרי החזיר לו ההליכון אחרי פרסום הכתבות על-ידי איילה חסון (פ' 1131, 2408).

אשר בן-הרוש העיד, כי עובד של סלע הביא לבית בניזרי הליכון (פ' 3194) שהיה קודם בביתו של סלע וכי מדובר בעצם בהליכון משומש (פ' 3251-3250).

אבידני העיד, כי שמע מסלע שקנה לבניזרי הליכון (פ' 4209) ואילו אבי חי-באדי העיד, כי חברי החוג הם שקנו ההליכון לבניזרי במתנה (פ' 5771). זו הייתה גם גרסת בניזרי (פ' 6292).

מעדויות אלה לא ניתן להגיע למסקנה ברורה, כי סלע הוא שנתן אישית מתנה זו, שכן סלע אמר כי קנה ההליכון. בן-הרוש אמר כי מדובר בהליכון משומש ואילו לפי אבי חי-באדי זו מתנת קבוצת חברי החוג.

ד. **המצלמה**: סלע העיד כי קנה לבניזרי מצלמת וידאו בסכום של 1300 דולר בנסיעה לחו"ל. בניזרי מאשר, אך טוען ששילם לסלע סכום הרכישה. בעניין זה אין תימוכין לעדות סלע כי מדובר במתנה.

פרק רביעי – הדירה

50. א. בחודש דצמבר 1998 רכש סלע דירה לה קיר משותף עם דירתו של בניזרי ברחוב גולדה מאיר 5 בירושלים. ביום 26.8.1999 בניזרי ורעייתו שכרו הדירה מסלע ורעייתו. בהסכם נקבע כי הקיר המפריד בין שתי הדירות יוסר, וכך היה. על עובדות אלה אין מחלוקת.

המאשימה טוענת (סעיף 4 לאישום הראשון), כי הדירה נרכשה כדי שסלע יוכל להעניק באמצעותה טובות הנאה לבניזרי. עוד נטען, כי לאחר השכרת הדירה סוכם בין סלע

לבניזרי כי סלע הוא זה שיממן את הסרת הקיר המפריד בין הדירות וישפץ על חשבונו את הדירה המורחבת. סלע הזמין קבלן שיפוצים בשם מיקי בן-הרוש לביצוע העבודה ושילם לו כ-8,000 ₪; סלע הזמין את הצבעי מוטי דואק, שצבע את שתי הדירות, ושילם לו כ-8,000 ₪; סלע הזמין את בנימין כהן שביצע עבודות מסגרות אלומיניום בדירות ושילם לו 3,500 ₪.

ב. ביום 8.6.2000 נחתם הסכם בין עדנה ומשה סלע לבין שלמה ויפה בניזרי, לפיו רכשו בניזרי מסלע את הדירה תמורת \$240,000. בניזרי לוו \$220,000 מבנק טפחות למימון הרכישה. אין מחלוקת על עובדות אלה.

המאשימה טוענת, כי בניזרי רכש הדירה מסלע לאחר סיכום מוקדם בין השניים, כי סלע יסייע לבניזרי בהחזרי ההלוואה לבנק, ולאחר הרכישה העביר סלע מדי חודש לבניזרי סכומי כסף של אלפי שקלים כדי לסייע לו בהוצאותיו החודשיות שגדלו עקב החזר ההלוואה.

ג. לטענת המאשימה, המהלכים והתשלומים בכל הקשור לדירה מהווים לקיחת שוחד על-ידי בניזרי.

51. **בתשובתו**, כפר בניזרי בטענת השוחד ובתכנונים שתכנן סלע בעניין זה. באשר לשכירת הדירה השיב בניזרי, כי מאז שסלע רכש הדירה ולמשך שמונה חודשים, היא עמדה ריקה. סלע לא הצליח למצוא שוכרים ורק אז סוכם על השכירות שתועדה בחוזה מסודר בו הוסכם להרוס הקיר המפריד בין הדירות על-מנת שבניזרי יוכל להפיק תועלת מהדירה השכורה. באשר לשיפוצים, סלע נשא בהוצאות השיפוצים בדירתו המושכרת ואילו בניזרי נשא בתשלום עבור הריסת הקיר. סלע אכן הזמין את קבלן השיפוצים מיקי בן-הרוש שביצע את העבודה עם

שני פועלים ערבים. על העבודה פיקחה יפה בניזרי והתשלום עבור הריסת הקיר בסך 2000 ₪ בוצע על-ידי בניזרי.

סלע אומנם הזמין את הצבעי מוטי דואק, אך על העבודה בדירתם פיקחה יפה בניזרי ובניזרי הוא זה ששילם עבור צביעת דירתו. באשר לעבודות האלומיניום, אומנם בנימין כהן ביצע עבודות אלומיניום, אולם אך ורק בדירה המושכרת השייכת לסלע ולכן סלע הוא שמימנה. באשר לרכישת הדירה בשנת 2000: בניזרי רכש את הדירה עקב חובותיו של סלע לבנק, כיוון שהדירה הייתה אמורה להימכר על-ידי כונס נכסים. הרכישה נעשתה לאחר שבניזרי קיבל ייעוץ משפטי על-ידי עו"ד פרטי ולאחר דיווח למשרד מבקר המדינה וקבלת שתי חוות דעת שמאיות על סכום הרכישה. בניזרי כפר מכל וכל בטענה כי סלע סייע לו בתשלומים חודשיים או בתשלומים כלשהם להחזרת ההלוואה או לכל מטרה אחרת.

52. השאלות השנויות במחלוקת בסוגיית הדירה הן אלו:

- א. האם הדירה נרכשה על-ידי סלע כדי להעניק טובות הנאה לבניזרי.
- ב. מי מימן את השיפוצים עם השכרת הדירה לבניזרי.
לנושא זה נספחה במהלך הדיונים מחלוקת נוספת במרכז המסמך ת/70 שהינו לכאורה חוזה שכירות מוקדם.
- ג. הרקע לרכישת הדירה על-ידי בניזרי.
- ד. האם סלע סייע לבניזרי לשאת בתשלומים החודשיים בשנים 2000-2001, עקב ההלוואה הגדולה שנטל בניזרי מהבנק.

53. רכישת הדירה על-ידי סלע:

משה סלע העיד, כי שמע משלמה בניזרי כי השכן הצמוד אליו, מישאל לוי, מעוניין למכור את דירתו וכי זו עסקה והשקעה טובה באזור חרדי (פ' 1151). לדבריו, עובר לרכישת הדירה שמע מבניזרי, כי אביו שקל לקנות הדירה (פ' 1152). בהמשך הוסיף, כי בניזרי ביקש ממנו לקנות את הדירה על-מנת שאחר לא יקנה אותה, והמטרה הייתה כי בסופו של דבר בניזרי יקנה את הדירה (פ' 2587).

עדנה סלע העידה, כי באותה תקופה משפחת סלע קנתה דירות במקומות שונים בשל הצלחתם הכלכלית (פ' 5453). כאשר סלע דיבר על הדירה הספציפית הזאת, ראתה הדבר באופן חיובי **"כדי להיות קרוב לבניזרי, כי דחפתי תמיד לכיוון הדת, שמשה ילמד מבניזרי בענייני דת"** (פ' 5509). לדבריה, הם רצו להשכיר הדירה בשוק החופשי ללא קשר לבניזרי, הדירה נקנתה כהשקעה ולא בשביל לתת אותה לשלמה ונמכרה בגלל שנכנסו לקשיים כלכליים (פ' 5510). מישאל לוי העיד, כי כאשר החליט למכור הדירה, ראה מקום לנכון להציעה לשלמה בניזרי **"כבר-מצרא"**, שענה **"נחשוב וזה"**, והדבר היה כחצי שנה לפני שמכר לסלע (פ' 262). לדבריו, אחרי מספר חודשים תלה שלט בדבר המכירה, יום אחד נכנס אליו סלע, המוכר לו מפעילות משותפת ב"קו החסד", ניהל איתו משא ומתן קצר וסוכם על מחיר הדירה 260,000 דולר (ת/פ' 51, 263).

בניזרי העיד, כי השכן מישאל לוי פרסם הדירה למכירה, סלע היה אז רוכש דירות סדרתי ורצה לקנות דירה באזור דתי, כי המחיר תמיד יעלה. סלע אומנם סיפר לו על הרכישה, אולם הייתה זאת השקעתו שלו, והדירה לא יועדה עבורו או להיטיב עמו (פ' 6332).

עדנה ומשה סלע רכשו הדירה ממישאל לוי בתאריך 5.12.1998, לאחר משא ומתן קצר מאוד בו משה סלע לבדו היה מעורב, המחיר שנקבע היה 260,000 דולר (ת/פ' 51). החזקה בדירה נמסרה לסלע בתאריך 11.3.1999 (נ/124), וזאת חרף עדותו של סלע כי קיבל את המפתח לדירה קודם לכן.

מהראיות שהוצגו בנושא זה עולה, כי משה ועדנה סלע רכשו בשנים 1997-1998 מספר דירות להשקעה, בין השאר, הדירה הנדונה. בני הזוג סלע ראו בכך השקעה טובה באזור בו המחירים עולים וכן "השקעה טובה" ביצירת יחסי קרבה עם שלמה בניזרי. עדנה ראתה זאת בחיוב על-מנת שבעלה יתקרב אל הדת ואל שלמה בניזרי וכך יחדל מלתת עינו בנשים אחרות ומשה סלע מצא דרך נוספת להתקרב עוד אל בניזרי. עם זאת, אין ראיה עליה ניתן לסמוך, כי הייתה תוכנית כי הדירה תגיע בסופו של דבר לידי בניזרי או כי בניזרי היה מודע לתוכנית כזאת.

54. השכרת הדירה:

הדירה עמדה ריקה במשך חמישה חודשים, ממרץ ועד אוגוסט 1999. לדברי סלע, הדירה הועמדה לרשות פעילות "קו החסד", היה בה מקרר, ביצעו בה בישולים. עדנה סלע העידה, כי הדירה אכן עמדה ריקה, וכאשר ביקשה פטור מארנונה הסתבר כי יש הוצאות חשמל ולכן לא קיבלה הפטור (פ' 5454). עדנה עצמה לא הייתה בדירה ולא ידעה מה נעשה בה בתקופה זו. לגרסת משה סלע אין תימוכין של ממש, והיא אף הוכחשה על-ידי יפה ושלמה בניזרי ועדים נוספים.

בניזרי העיד, כי הדירה עמדה סגורה, סלע ניסה להשכיר אותה ואפילו פרסם בעיתון ובשלב מסוים "נוצר ביננו דיבור שאולי אני אשכור את הדירה תמורת תשלום" (פ' 6332). ואכן נקבע שכר דירה ריאלי של \$750 לחודש על-פי ייעוץ של השמאי חי-באדי, ונחתם חוזה שכירות שנערך על-ידי עו"ד בן נתן (ת/71). תשלום שכר הדירה היה בשיקים.

55. ת/70:

למהלך הזה שבין רכישת הדירה על-ידי סלע לבין השכרתה לבניזרי, קם נושא נספח במהלך הדיונים. נושא זה אינו חלק מכתב האישום, אך לשיטת הצדדים יש לו השלכה על אמינותו של סלע.

מוצג זה נושא כותרת "**חוזה שכירות בלתי מוגנת**" מיום 20.2.1999 ולפיו משה ועדנה סלע משכירים את הדירה לשלמה ויפה בניזרי לתקופה של שנה, החל מיום 1.3.1999 בשכר דירה של \$750 לחודש. על המסמך חתימות של משה סלע וחתימות הנחזות להיות חתימותיו של שלמה בניזרי. טענת ההגנה הינה, כי בניזרי לא מכיר כלל את המסמך וכי החתימה אינה חתימתו והיא מזויפת. המסמך נתפס על-ידי המשטרה ביום 30.12.2003 במחסן של משרד סלע.

סלע העיד, כי החוזה ת/70 נעשה בינו לבין שלמה בלבד וכי עדנה אשתו לא ידעה עליו, וכי מדובר בחוזה פיקטיבי כדי להרגיע את עדנה. עוד הוסיף, כי החוזה נעשה אחרי שהתפוצצה פרשת איילה חסון באפריל 2000. לדבריו, אחרי הכתבה סלע ובניזרי חתמו על מסמך כדי להראות **כאילו** שיש חוזה ביניהם בתקופה שבניזרי עשה שימוש בדירה, ללא תשלום (פ' 1157-1158). בחקירה נגדית, גרסת סלע השתנתה כי בעצם שני חוזי השכירות היו אמורים להיות חוזים אמיתיים. הראשון נועד לתת כיסוי לעדנה, כאילו שלמה משלם, לכן החוזה הוא בכל אופן אמיתי, החוזה אמיתי אך לא מבחינת התשלום (פ' 2558-2559). בהמשך סלע הסתבך בתשובותיו והתקשה לזכור את הנסיבות המדויקות שהובילו למסמך ת/70. אחר-כך הסביר כי המסמך קשור לפרשה בה ניהל רומן עם העובדת הזרה ליליאנה ביאטריס, ואחר-כך חזר והסביר וקשר את העניין לפרשת איילה חסון. התוצאה הינה כי גרסתו של סלע בעניין הזה הינה מבולבלת ולא ברורה, אף כי עמד על דעתו, כי בניזרי כן חתום על המסמך (פ' 2563-2564, 2589). עדנה סלע העידה, כי כתב ידה מופיע על המסמך ת/70 (המסמך מודפס בחלקו וחלקו בכתב יד), אולם לא זכרה את נסיבות יצירתו (פ' 5545).

בניזרי הכחיש מסמך זה וטען כי אינו מכירו וכלל לא חתם עליו. ההגנה טענה, כי חתימתו של בניזרי על המסמך זויפה, מעשה הזיוף נעשה על-ידי משה סלע, דבר הפוגם פגיעה אנושה באמינותו, ומוכיח על רצונו להעליל עלילות. לביסוס הטענה הוצגה חוות דעתה של הגב' פנינה אריאלי (נ/221), שבדקה החתימות על המסמך וכן חתימות אחרות של בניזרי ומסקנתה הייתה, כי "**קיימת סבירות גבוהה מאוד שמר שלמה בניזרי לא חתם בעצמו על מסמך ת/70**".

התביעה, מצידה, לא הביאה חוות דעת אחרת. בחוות הדעת המפורטת ציינה גב' אריאלי, כי הינה עוסקת בגרפולוגיה מעל 20 שנה, מנהלת מכון לאבחון גרפולוגי והוכשרה להשוות כתבי יד וחתימות על-ידי גב' פטרישיה סיגל יו"ר הארגון האמריקאי לגרפולוגיה משפטית. בעדותה בבית המשפט אמרה, כי ההכשרה שעברה לאימות חתימות נמשכה מספר ימים מרוכזים וכי היא עוסקת בנושא זה כבר 7 שנים (פ' 8254).

נושא הגרפולוגיה המשפטית אומנם אינו מוסדר בחוק, אולם ברור שיש לאבחן בין גרפולוגיה לבין בדיקת מסמכים. מכל מקום, הכשרה של מספר ימים אינה יכולה להוביל אדם להיות מומחה בנושא רגיש וקריטי של חתימות ואימותן. לעניין זה ראה מאמרו של ג'וזף ל. פארקר:

Why Forensic Document Examiners' Training Must Be For a Minimum of 24 months.

שהתפרסם ב:

Journal of the American Society of Questioned Documents Examiners V.8.N.2 2005

הכשרתה של גב' אריאלי, הנראית על פניה חסרה, פוגמת במשקל שיש לתת לחוות הדעת. בנוסף, הנסיבות מעלות מספר שאלות שבהגיון. בדרך כלל הזיפן מקפיד כי החתימות יהיו זהות ובעניינו יש מספר חתימות על המסמך שאינן בדיוק זהות. כמו כן, זיפן, יצמצם את הסיכונים לגילוי בכך שיזיף חתימה אחת ולא מספר חתימות המאפשרות גילוי בקלות. גם בכך יש לפגוע במידת מה במשקל חוות הדעת של גב' אריאלי.

אומנם הצדדים הקדישו לנושא זה מאמץ ניכר בשל ההשלכות על אמינות סלע, אולם ממילא אמינותו נבחנת בכל נקודה ונקודה, תוך הכרה ביכולת המניפולטיבית של העד. בין אם מדובר במסמך מזויף או לא, גרסת סלע על המסמך הייתה מבולבלת, מלאת סתירות, עם הסברים שונים המביאים למסקנה כי בכל הפרשה של החוזה ת/70 יש לדחות את גרסתו.

השיפוצים

56. המחלוקת נטושה על השאלה מי שילם עבור השיפוצים. לנושא זה הקדישו הצדדים זמן ומקום ועדויות רבות ולהלן אביא את תמציתן.

סלע הסביר מדוע הסכים להרוס הקיר המפריד בין שתי הדירות אף שהדירה רק הושכרה לבניזרי. לדבריו, היה ברור לו ולבניזרי כי בסופו של דבר הדירה תעבור לבניזרי, שכן המשפחה שלו גודלת, יש לו 7-8 ילדים. כמו כן, לבניזרי הוצאות מרובות, הוא עוד תורם לשיבה, אין לו כסף, יש לו מצוקה והיה ברור שעבור השיפוצים סלע משלם (פ' 1163). לדבריו, כאשר התפוצצה פרשת עדנה סלע על-ידי איילה חסון בטלויזיה, תיאם עם בניזרי לומר כאילו שבניזרי שילם עבור השיפוצים וביקש מבעלי המקצוע לומר כך אם יפנו אליהם. גרסת **בניזרי** הינה, כי סלע הזמין אומנם את בעלי המקצוע, אך התשלום עבור השיפוץ בדירתו שלו (להבדיל מהמושכרת) מומן על-ידו.

57. **מי שילם למיקי (פיקס) בן-הרוש? סלע** העיד כי שילם למיקי כ-12,000 ₪ עבור הריסת הקיר וחלק מעבודות החשמל (פ' 1161). באמרה של סלע במשטרה מיום 6.1.03 (אשר צוטטה לפרוטוקול) הוא אמר ששילם למיקי 15,000 ₪ במזומן עבור הריסת הקיר, תיקוני ריצוף, טיח, חשמל (פ' 1478). **אבידני באמרתו** במשטרה אמר כי בעת השיפוץ עצמו שמע מפי סלע כי הוא משלם עבור כל השיפוץ (ת/162 ש' 28). בעדותו בבית המשפט אמר כי סלע היה אחראי על השיפוצים ושילם עבורם (פ' 4009). **אשר בן-הרוש** העיד, כי אחיו מיקי הוא שביצע את העבודה, הביא מספר עובדים, מכולה לפינוי פסולת והגיע לפקח מדי פעם. לדבריו, לא ראה מי שילם למיקי, אך בעתו שמע מסלע שהוא שילם למיקי (פ' 3191). עוד הוסיף, כי לאחר שעדנה פנתה לאיילה חסון, לא רצו שיהיה רעש, סלע ביקש מאשר עצמו שיפנה למיקי ויאמר לו שאם ישאל, יענה כי בניזרי הוא זה ששילם עבור השיפוץ (פ' 3195).

מיקי בן-הרוש המכונה מיקי פיקס, ביצע את עבודת הריסת הקיר והעבודות הנלוות. לדבריו, הייתה פגישה בבית בניזרי בה נכחו גם סלע, בניזרי וקורנל. סלע הסביר מה הוא רוצה. מיקי הביא פועלים משער שכס לבצע ההריסה, הסביר להם מה לעשות וקורנל פיקח על העבודה ומיקי עצמו היה קופץ לראות שהכל בסדר (פ' 3271-3272). העבודות היו שבירת הקיר, פינוי הפסולת, השלמת ריצוף וטיח ונקודת חשמל. משך העבודה 2-4 ימים. עוד אמר, כי הביא

מכולה שלו לאיסוף הפסולת. כאשר מיקי בא לראות כיצד העבודה מתקדמת מצא שם את סלע וקורנל. עלות העבודה הראשונית של הורדת הקיר הייתה יותר מ-1,500 ₪, אבל מאחר ונוספו עבודות נוספות של ריצוף, טיח, סיתות וצנרת, זה הגיע ל-4,000-5,000 ₪ וסלע שילם את הכסף. העד הוסיף כי סלע סגר עם הפועלים, שילם להם 4,000 ונותר חוב של 1,200 ₪ ובינו לבין סלע היה סכסוך בגלל החוב (פ' 3273, 3283-3285). העד עמד על דעתו, כי מי שניהל את המשא ומתן ושילם היה סלע (פ' 3291-3292). לבחינת אמינותו יש לבדוק את שתי אמרותיו במשטרה, הראשונה נ/146 משנת 2002 והשנייה נ/147 משנת 2004. **באמרה הראשונה** מיקי הרחיק את סלע לחלוטין מפרשת השיפוץ ותאר אותו כנוכח פסיבי, ואת בניזרי כנוכח אקטיבי. לעומת זאת, **באמרה השנייה** אמר כי סלע הוא זה שהיה פעיל, הוא שסגר הכל והוא זה ששילם. לציין, כי הגרסה באמרה הראשונה של מיקי הייתה קיצונית אף יותר מזו של בניזרי, שכאמור, אישר בתשובתו לכתב האישום כי סלע הוא זה שהביא את מיקי לבצע העבודה. השינוי המהותי בין שתי האמרות נובע מפניית אחיו אשר בעקבות פרשת איילה חסון. קרי, פניית סלע למיקי דרך אשר בן-הרוש לומר כי בניזרי מימן השיפוץ. מיקי אף היתמם בבית המשפט ואמר שלשיטתו אין הבדל בין האמרות, אולם הדבר נעשה על-מנת שלא להודות בשותפות במהלכי שבוש.

עדנה סלע לא נכחה בזמן השיפוץ, אולם נכחה בביתה כאשר מיקי בן-הרוש בא ולדבריה כעס שסלע לא סיים לשלם עבור השיפוץ. משיחה זו, לה הייתה עדה, הבינה שמיקי הוא זה שהוריד את הקיר (פ' 5456). דבריה מחזקים את עדות מיקי פיקס כי לסלע נותר חוב בגין השיפוץ. **קורנל קרציו** העיד, כי סלע הוא זה שהביא את כל בעלי המקצוע לביצוע השיפוץ, לרבות מיקי. סלע דיבר עם כולם על התשלום ואמר שישלם ובפועל לא ראה מי שילם (פ' 4104-4105). לדבריו, השיפוצים נמשכו שבועיים-שלושה, היו שם פועלים של סלע שניקו לאחר השיפוץ ולא קיבלו שכר מיוחד אלא על בסיס השכר החודשי שהם מקבלים ממילא מסלע, כך הוא בעצמו (פ' 4108). קורנל אישר כי מיקי הביא כמה פועלים ערבים, הם שברו הקיר, גם הפועלים של סלע והוא עצמו עזרו בעבודה, כולם עבדו ביחד (פ' 4145). בהקשר זה יש לציין, כי גם קורנל

לא נתפס כאוהד גדול של סלע ועוד אמר שיש לו טרוניות קשות לסלע שרימה אותו בהמשך (פ' 4118).

בניזרי העיד, כי עלות הריסת הקיר על-פי ההסכם ת/71 הייתה עליו (פ' 6333). באשר לביצוע, סלע או אשר בן-הרוש הציעו את מיקי פיקס, המוכר לבניזרי כיוון שערך את חופתו זמן קצר קודם לכן, מיקי בא אמר שהוא לא רוצה להרוויח ויביא ערבים לבצע את העבודה. בניזרי הוסיף **"אני שילמתי לערבים בסוף היום, באתי אני מעריך שזה היה בסביבות 2000 ₪"** (פ' 6334). עוד אמר, כי אם היו בדירה פועלים נוספים של סלע זה עניינו של סלע, כי זה בית שלו, אף כי לא היה בבית כשהעובדים הנוספים היו שם (פ' 6338). בהמשך עדותו אמר כי ייתכן ששילם את הכסף למיקי פיקס (פ' 6376) ואחר-כך הדגיש כי הזמין את מיקי לבצע את העבודה ולפקח עליה (פ' 6741).

יפה בניזרי העידה, כי מיקי הוא שביצע את העבודה של הריסת הקיר, טיח וריצוף. שני פועלים ערבים של מיקי עבדו וכי בעלה אמר לה שהוא שילם **"לפועלים, למיקי"** (פ' 8733).

58. מדברים אלה עולה, כי מיקי פיקס בן-הרוש הוזמן על-ידי סלע לבצע את העבודה הקשורה להורדת הקיר. הפועלים הערבים שהיו שם היו תחת חסותו, הוא זה שהביאם, הוא זה שהסיעם. הניסיון להציג קשר רופף בין מיקי לשיפוץ לא צלח. מיקי אישר כי מכולה שלו אספה את הפסולת וכי פיקח על העבודה. הוא ידע גם את עלות העבודה וטען שסלע לא שילם את מלוא התחייבותו. מדבריו עולה כי כלל העבודה היה 5200 ₪, הדבר סוכם בינו ובין סלע, ששילם רק 4000 ונותר חוב של 1200 ₪. מיקי אישר כי דרש מסלע את הסכום ולא קיבל והדבר קיבל חיזוק בעדותה של עדנה סלע. גרסתו של סלע כי עלות השיפוץ הייתה כ-12,000 ₪ הינה מופרזת, שכן מדובר בעבודה של עד 4 ימים. הריסת הקיר, ריצוף של שורה אחת, תיקוני טיח וחשמל, ולפיכך הסכום שנקב בו מיקי פיקס הגיוני יותר. עדותו של סלע כי הוא זה ששילם עבור השיפוץ נתמכה בעדות מיקי פיקס, אבידני שמע על כך בזמן אמת וגם קורנל נוכח שסלע הוא זה שמנהל את השיפוץ, הוא סוגר התשלומים והוא קובע מי יבצע וכמה יקבל.

גרסת בניזרי בעניין זה אינה הגיונית ואינה מתיישבת עם דבריו שלו. מצד אחד הוא רואה במיקי פיקס כקבלן מבצע ואחראי לעבודה, ואם כך יש לשלם לו, ומצד שני הוא אומר ששילם ישירות לפועלים סכום של עד 2000 ₪ עבור הריסת הקיר. היכן התשלום עבור יתר העבודות, קרי ריצוף, תיקוני טיח וסיתות לחשמל? לכך לא הייתה תשובה. המסקנה הינה, כי משה סלע הוא שמימן התשלום עבור שיפוץ זה, בו היה מחויב בניזרי על-פי חוזה השכירות, כפי שאישר בעצמו (פ' 6333 שורה 16). מהראיות עולה כי סוגית השיפוץ ומימונו עלתה באופן ישיר בכתבות של איילה חסון (ת/76, ת/77), כתבות אלה השפיעו וכפי שהעידו סלע ואשר בן-הרוש, הדבר דחף אותם לפנות למיקי ולהדריך אותו לומר כי יש להרחיק את סלע מאותו שיפוץ ולקרב את בניזרי, וכך עשה באמרתו הראשונה במשטרה. עיון באמרה זו מלמד על גישה מערפלת. במהלך עדותו של מיקי פיקס בבית המשפט ניכר היה שהעד חושש בשל התפניות שעשה באמרותיו וגם בשל אי רישום התקבולים, וענה בעניין זה תשובות מתחמקות.

59. **מי שילם למוטי דואק? סלע העיד, כי לאחר הריסת הקיר הביא את הצבעי מוטי דואק לצבוע את שתי הדירות ושילם לו בין 6000 ל-7000 ₪ (פ' 1165).** אחר-כך תיקן את דבריו ואמר ששילם לדואק 6000 ₪ ועוד 3000 ₪ ובסך הכל 9000 ₪ (פ' 1167).

מוטי דואק העיד, כי סלע הזמין אותו לבצע עבודה זו, סיכם איתו כי השכר יהיה בין 7000 ל-8000 ₪ לשתי הדירות, וכי היה מדובר בעבודה יסודית עם פועלים במשך שבועיים. עוד הוסיף, כי סלע שילם במזומן, חלק מרבי בדירה וחלק אצל סלע בבית (פ' 4166-4168). דואק הוסיף, כי סלע החתים אותו על מסמך כי את הכסף קיבל משלמה בניזרי ואין לו טענות, אולם מבניזרי לא קיבל דבר. אירוע החתימה על המסמך היה בביתו של בניזרי בחדר העבודה (פ' 4169). העד לא זכר אם הוציא חשבונית עבור העבודה (פ' 4192) והוסיף כי חתם על המסמך, שכן קיבל את כל כספו ולא היה אכפת לו לחתום כאילו בניזרי שילם, העיקר שקיבל את הכסף (פ' 4193). בהמשך החקירה הנגדית התקשה דואק להסביר כיצד זה בחקירה ראשונה במשטרה לא הזכיר כלל את המסמך עליו חתם, אך כן הזכיר זאת בחקירה שנייה. העד טען, כי לא זכר

בפעם הראשונה והכחיש כי הזיכרון עלה לו בגין תיאום עדויות עם סלע. עוד הכחיש כי סלע פנה אליו ישירות ואמר לו בזמנו לומר ששלמה בניזרי שילם. עם זאת מהמשך עדותו של דואק בעמ' 4204-4207 עולה כי העד כן דיבר עם סלע ושמע ממנו דברים נוספים ומאוחרים, למשל בעניין המכרז שכלל לא היה רלוונטי לשנת 1999. מדברים אלה עולה, כי יש סתירה בין עדות סלע על תאום עדויות עם דואק, דבר שמוכחש על-ידי דואק. עם זאת, דואק היה עקבי הן באמרותיו במשטרה והן בעדותו בבית המשפט כי סיכם על העבודה רק עם סלע, קיבל כסף רק מסלע, רק סלע החתים אותו על מסמך. דברים אלה מקבלים חיזוק בהאזנת סתר לשיחה שהתקיימה בין סלע לבין דואק, ביום 24.11.2003 (ת/72) בה מזמין סלע כביכול מדואק עבודה נוספת בסדר גודל כמו העבודה שעשה בבית של בניזרי. מהשיחה הנשמעת כספונטאנית מציגו של דואק, הוא אומר כי קיבל על העבודה בבית בניזרי 7,500 ₪ במזומן, אחר-כך מתקן ואומר כי קיבל 6,000 בעבודה ועוד 3,000 בבית של סלע.

קורנל העיד, כי סלע הזמין קרוב משפחתו בשם דואק לבצע את העבודה, וסלע סיכם איתו את המחיר. תשלום בפועל לא ראה, אך זכר שהיה ביניהם ויכוח על תשלום מיידי או תשלום נדחה (פ' 4105-4106). ציינתי כבר לעיל, כי **אבידני** שמע מפי סלע בזמן ההתרחשות כי הוא מממן את השיפוץ והצביעה.

בניזרי העיד, כי סלע הביא צבעי שיצבע את שתי הדירות. על החלק של דירת סלע, סלע שילם ועל החלק של דירת בניזרי, בניזרי שילם. הצבעי חתם על פתק שקיבל את מלוא כספו אולם למרבית הצער גב' בניזרי זרקה את הפתק (פ' 6335).

60. סלע הוא זה שהזמין את דואק לצבוע ושילם לו. עדותו נתמכת בדבריו של דואק עצמו ובעיקר בשיחה המוקלטת ובה דואק אומר ספונטאנית כי סלע הוא זה ששילם עבור הצביעה. בעניין התשלום היה דואק עקבי, אולם בעניין שיחות נוספות ומאוחרות עם סלע הנוגעות לתאום, כתוצאה מפרשת איילת חסון, נתגלעו בדבריו סתירות. עם זאת, אותו דואק אמר וחזר ואמר, כי הוחתם על מסמך כי בניזרי שילם את הכסף, למרות שקיבל מסלע. הסכומים

בהם נקב דואק השתנו, אולם ברור כי מדובר בתשלום שבין 7,000-9,000 ₪. לעומת זאת, גרסתו של בניזרי נותרה ללא תמיכה, הפתק עליו דיבר לא נמצא והוא לא יכל לומר איזה סכום שילם לצבעי. המסקנה העולה מדברים אלה הינה, כי סלע הוא ששילם לדואק עבור הצביעה.

61. **מסגרות אלומיניום:** במהלך השיפוצים הזמין סלע את בנימין כהן לבצע התקנת חלונות אלומיניום וסורגים במרפסת השירות בדירה שבבעלותו, שחברה לה יחדיו עם דירת בניזרי. סלע נשא בתשלום. בהסכם השכירות בין הצדדים לא חויב סלע בהתקנה זו, למרות זאת השקיע והשביח את הדירה. אומנם משפחת בניזרי ששכרה את הדירה נהנתה מכך, אולם מאחר ומדובר בהתקנה בדבר קבוע שנועד בעצם להשביח את הדירה של סלע, אין לראות בכך משום מימון הוצאות בהם היה חייב בניזרי.

62. **רכישת הדירה על-ידי בניזרי**

עדנה ומשה סלע מכרו את הדירה ליפה ושלמה בניזרי בהסכם מיום 30.6.2000 (ת/74). התמורה המוסכמת הייתה 240,000 דולר, מתוכם קיבל בניזרי הלוואה בסך 220,000 דולר מבנק טפחות.

סלע הציג בבית משפט מסמך מוקדם מיום 29.12.99 (ת/73) שהינו הסכם מכר של אותה דירה למשפחת בניזרי. המסמך המוקדם חתום על-ידי משה סלע בלבד. סלע העיד כי ת/73 הינו הסכם לא כשר ואילו ת/74 הינו הסכם כשר. לדבריו, ההסכם הלא כשר ת/73 הינו תולדה של תוכנית שתכנן יחד עם בניזרי לפיו בניזרי יקנה את הבית בלי שעדנה תדע. עדנה לא ידעה על המסמך הזה למרות שהדירה גם שלה. עוד הוסיף, כי הרעיון היה של בניזרי עצמו. סלע הכין המסמך, חתם עליו בעצמו ומסר העתק לבניזרי (פ' 1170-1171). בהמשך סלע הסביר, כי מסמך זה נעשה בשלהי 1999 בשיאו של סכסוך בינו לבין אשתו עדנה ואז היה צורך לערוך מסמך שיבטיח כי הדירה תגיע בסופו של דבר לבניזרי.

עוה"ד יהודה מרציאנו שטיפל בענייניו האזרחיים של סלע אותה עת, אמר בעדותו כי המסמך נחזה להיות מסמך שנערך על-ידי משרדו, אולם הוא אינו מכיר אותו.

בניזרי התכחש למסמך זה ולעדות של סלע.

אין צורך להכביר מלים על המסמך. **ראשית**, משום שעדות סלע בעניין הזה אינה ברורה ואינה מעוגנת בסיטואציה. **שנית**, הגרסה אינה נתמכת ועל-כן לא ניתן לקבלה ולסמוך עליה.

63. משפחת סלע רכשה בשנים 1997-1998 מספר דירות, חלקן באשראי בנקאי. בשלהי 1999 הצטברו לסלע חובות, וביום 13.12.1999 בנק מרכנתיל דיסקונט שלח לסלע מכתב התראה על יתרת חובות וערבויות בסדר גודל של כ-1.5 מליון ₪ שיש לכסותם. החוב לא שולם ותפח והגיע בחודש מאי 2000 לסדר גודל של 1.8 מליון ₪. אין חולק כי עובר למכירת דירת סלע לבניזרי, נערכה פגישה בה נכחו סלע, אברהם אשכנזי מנהל אזור ירושלים בבנק מרכנתיל ועוה"ד מוסיוב, פלדמן, שילוני. באותה פגישה הוסבר למשה סלע כי החוב לבנק עומד ע"ס 1.8 מליון ₪ ואם הסכום לא ישולם הבנק יממש נכסים משועבדים ובהם הדירה. כחלק מביצוע עסקת המכר בין סלע לבניזרי, הובטח כי התמורה עבור הדירה תכנס לחשבון הבנק של סלע (והחברה בשליטתו) לכיסוי החוב הנ"ל. כמו כן, מכרה משפחת סלע דירה נוספת. **סלע** אכן העיד, כי הבנק איים למנות כונס נכסים לדירה ולמוכרה ובניזרי קנה את הדירה כדי למנוע זאת. כמו כן העיד כי לשניהם היה ברור שבניזרי לא יוכל לעמוד בתשלום החזרי ההלוואה הגדולה שנטל למימון הרכישה וכי סלע יעזור לבניזרי במימונה (פ' 1173-1174).

עדנה סלע העידה, כי נכנסו לקשיים (פ' 5510), ולכן מכרו הדירה לבניזרי בגלל לחץ של הבנק ובגין חוב שהגיע לסכום של 1.5-1.8 מליון ₪ (פ' 5511).

בניזרי העיד, כי לאחר שגרו בדירה נוחה ובה שמונה חדרים, סיפר לו סלע שמצבו התדרדר, יש לו חוב לבנק המאיים למכור הדירה באמצעות כונס נכסים, וסלע ביקש מבניזרי להצילו. דובר כי שווי הדירה הנו בין 220,000-240,000 דולר. בניזרי הסביר כי חשש שהבנק אכן ימכור את הדירה, שאז יאלץ לחזור עם 10 נפשות לדירה קטנה והחליט לקנות, לאחר שחישב ומצא

שהתוספת למשכנתא אינה מהווה תוספת גדולה מדי מדמי השכירות שבין כה וכה שילם (פ') 6341.

עוד העיד בניזרי, כי בדק אפשרות לקבל הלוואה גדולה לטווח ארוך, התקשר לעו"ד דוד גלס להתייעץ איתו בעניין, על-פי עצתו פנה לעו"ד טליה שפניץ ממשרד המשפטים ועל פי עצתה פנה בכתב למשרד מבקר המדינה (נ/144), הצטייד בשתי שמאוויות עצמאיות נפרדות (ת/48, ת/49) ולאחר שקיבל אישור מלשכת מבקר המדינה (ת/236), רכש את הדירה בסכום של 240,000 דולר. המימון מבנק טפחות היה 220,000 מתוך 240,000 דולר (פ' 6345-6342). בין בניזרי לבין סלע נחתם חוזה (ת/74). כל צד יוצג על-ידי עורך דין מטעמו, וכעולה מההסכם עצמו, עורכי הדין דקדקו בכל פרט.

האישור שקיבל בניזרי ממשרד מבקר המדינה היה לרכוש את הדירה בסכום של 220,000 דולר, למרות זאת סכום הרכישה היה גבוה יותר – 240,000 דולר. לטענת התביעה, בניזרי לא נתן הסבר מספק מדוע הסכים להוציא מכיסו 20,000 דולר נוספים מעבר לשמאות ומעבר לאישור מבקר המדינה. לטעמה של התביעה, הגדלת הסכום מעבר לנדרש מהווה נדבך ראיתי נוסף בכך שבניזרי היה מודע שממילא לא יצטרך לשלם את החזרי ההלוואה וכי הדבר ייעשה בסיוע ומימון של משה סלע. בניזרי מכחיש זאת מכל וכל וטוען שלא עלה על דעתו לתלות גורל החזרי ההלוואה למשך 25 שנה בסלע, שמצבו היה בין כה וכה רעוע אותה עת.

64. התמונה הכללית שהציג סלע אינה חסרת הגיון. הוא קנה דירה צמודה לבניזרי, במשך חודשים לא שיכן בה איש ולבסוף השכיר אותה לבניזרי לתקופה ארוכה, ערך בה שינוי מהותי של חיבור ולבסוף מכר אותה לבניזרי. בין הקניה לבין המכירה עברו 18 חודשים. הקניה הייתה במחיר 260,000 דולר והמכירה לבניזרי 240,000 דולר. עם זאת, על-פי הנתונים שלפניי, אין חולק כי המחיר שבניזרי קנה היה מחיר שוק וכי למעשה יכל לקנות את הדירה גם במחיר 220,000 דולר ולדבריו רצה לדקדק עד תום, ואכן העסקה עצמה נעשתה כדת וכדין. עיתוי המכירה עצמה נקבע לא על-ידי סלע ולא על-ידי בניזרי אלא בלחץ חיצוני של הבנק, ועם זאת

לבניזרי היה אינטרס מובהק לרכשה, כפי שאמר בעצמו "היה לי קושי אז לחזור לקוביה עם 10 נפשות" (פ' 6341).

שאלה אחרת היא, האם אכן תכננו השניים וביצעו, כי סלע יממן את החזר ההלוואה הגדולה שבניזרי נטל למימון הרכישה בסכום של 900,000 ₪ (שווה ערך ל-220,000\$).

האם סלע נתן לבניזרי כספים כסיוע חודשי ולהחזר ההלוואה?

65. **סלע העיד**, כי בתחילה נתן לבניזרי דברים קטנים (כגון שולחן, מזגן, שעון וכיו"ב) ובהמשך, המתן הפך להיות מימון חודשי, כאילו סלע הוא אב הבית של בניזרי: מתנים של 3,000-4,000 ₪ בחודש, גדלו ל-7,000, 10,000 ועד 20,000 ₪ בחודש (פ' 1068). לדבריו, בשנת 2001 הסכומים תפחו עוד והגיעו ל-10, 20, 30 אלף שקל, בעיקר כאשר התחיל לקבל דולרים ירוקים, עקב הקצאות לעובדים זרים (פ' 1349). סלע העיד כי אפילו היו מקרים שהבן של בניזרי פנה אליו וקיבל כסף, הוא מימן את לימודיו בבית הספר, כך לדבריו היה בשנת 2000 או 2001 (פ' 2337). סלע הוסיף והעיד, כי ידע היטב את מצבו של בניזרי הכנסותיו והוצאותיו, על כך שנתן מעשר ממשכורתו לשיבת "אור החיים", היו לבניזרי הוצאות רבות עבור אחזקת הבית, בתי ספר לילדים, משכנתא של הדירה הראשונה. בעומדו על דוכן העדים מסר סלע נתונים הידועים לו על תשלום שכר הדירה, החזר ההלוואה של 6,000 ₪ בחודש לבנק טפחות, בנוסף להחזר חודשי של ההלוואה הראשונה על הדירה הראשונה שפרעונה טרם הסתיים (פ' 2639-2640).

יצחק אבידני, עוזרו של שלמה בניזרי למעלה מ-11 שנים, מסר שורה של אמרות במשטרה, שהוגשו לפי הוראות סעיף 10א' [לפקודת הראיות](#) (מטעמים שיפורטו בהמשך, יש להעדיף על עדותו בבית המשפט), אמר באמרה מיום 23.3.2004 כי סלע ובניזרי היו חברים הכי טובים בעולם, היה ביניהם קשר יום יומי ושותפות הסוד ביניהם הייתה מוחלטת (ת/162 עמ' 1). לדבריו, שמע מבניזרי לא פעם, כי קשה לו כלכלית בגלל החזר משכנתאות והוצאות הלימוד

של הילדים במוסדות פרטיים. במקביל שמע מסלע כי הוא עוזר לבניזרי בכספים (שם, עמ' 3). באמרה נוספת מיום 24.3.2004 אמר אבידני, כי בשלב של רכישת הדירה סלע אמר לו כי מצבו של בניזרי קשה, לכן הוא עוזר לו בכסף, אך לא נקב בסכומים. אבידני הוסיף, כי שמע על כך מסלע שוב ושוב והניח שלעיתים מדובר בהתרברבות, **"אך היה ברור לי שבעיקרון הוא עוזר לשלמה מבחינה כספית"** (ת/163, עמ' 3). עם זאת, אבידני חזר ואמר, כי בניזרי התבטא מעת לעת על הוצאותיו הכבדות ואף לקח הלוואות מיהב וניסה למצוא גמ"ח (שם, עמ' 4). בבית המשפט תאר אבידני דברים אלה של סלע כחלק מבליל השקרים והשטויות שאמר (פ' 4031).

בניזרי הכחיש, כי קיבל תשלום חודשי מסלע ואמר "שלילי גדול. לא נתן לי מימיי... שקל הבן אדם הזה. ברוך ה' משטרת ישראל בדקה את כל חשבונותיי, חשבונות משפחתי, לא מצאו באף מקום. מי שראה את ביתי, ראה את הצניעות, לפעמים גם עליבות שאני מבסוט מזה ברוך ה', ואני לא זקוק מעבר לכך. יש לי את המשכורת שלי, משכורת של חבר כנסת, ביטוח לאומי של הילדים, הורים שתומכים, סלע לא נתן לי שקל אחד מעולם. מה שהוא הלווה לי, היה גלוי וידוע לפני כל. זה לא הסתרתי מה שהוא הלווה לי החזרתי לו." (פ' 6511). בהמשך נכנס בניזרי ליתר פרטים ואמר, כי אותה תקופה משכורתו כולל קצבת הילדים של מל"ל הגיעה ל-15,000-16,000 ₪ בחודש, שזאת משכורת סבירה כדי לחיות בסדר. מנגד פרט את הוצאותיו – חשמל, מים, ארנונה, הוצאות לחינוך, הוצאות למזון 2,000-3,000 ₪ לחודש (פ' 6517).

עוד הוסיף, כי לא היו לו בעיות כלכליות קשות, להבדיל מקשיים זמניים או לחץ מקומי קצר. כך אמר בעדותו (פ' 6716), אף כי באמרתו הראשונה במשטרה כן דיבר על בעיות כלכליות.

בניזרי הדגיש כי מאז הגמ"ח האחרון שהחזיר באוקטובר 1998 לא לקח עוד הלוואות מגמ"חים (פ' 6696). עוד אמר, כי בכל אותן שנים הכנסותיו היו פחות או יותר שוות, קרי לא היו ירידות חדות ולא עליות חדות (פ' 6772). כאשר בניזרי נדרש להסביר כיצד זה בתקופה של קשיים כלכליים כמו שהיו בשנת 1998 נכנס בשנים 1999-2000 להתחייבויות גדולות, סירב

לענות ואמר שהוא מתכנן את צעדיו לפי הבנתו (פ' 6725). כאשר נדרש להשיב כיצד גייס את הכספים הנזכרים במסמך ההשבה כהחזר לסלע, אמר כי אחד מאנשי הכספים אמר לו שיש זיכוי מס על תרומה למוסדות ואז קיבל החזר ממס הכנסה בסכום של לפחות 30 או 40 אלף ₪, הדבר היה בסוף שנת 1999 או תחילת שנת 2000. עוד הוסיף, כי באוקטובר 1998 עשה בר-מצווה לבנו, לאחר קיזוז ההוצאות נשאר עודף הכנסות ממתנות וכך גם באירועים נוספים. היו אירועים משפחתיים נוספים בדצמבר 1999, בהם היה עודף הכנסות ממתנות על הוצאות האירועים. בנוסף הסביר, שהיה לו פיקדון פק"מ לשעת חירום שצבר מחסכונות וכן היה משתדל לקנות כל חודש כמה מאות דולרים (פ' 6774-6775). בעדותו אישר בניזרי הוצאות שונות שהיו לו בשנים 1999-2000 – דמי שכירות, רכישת רהיטים מהגרים פרטובי (פ' 6781). \$20,000 נוספים על ההלוואה שנטל מטפחות לקניית הדירה וכן 40,000 ₪ מס רכישה עבור רכישת הדירה (פ' 6785). כאשר התבקש בניזרי להסביר את ההוצאות הגדולות והחריגות באותה תקופה, השיב שלא לעניין (פ' 6782-6783, 6791).

66. בחודש אוקטובר 1998 בניזרי לא יכל לעמוד בתשלום החזר לגמ"ח של \$10,000, הבנק סרב ליתן לו הלוואה ולכן פנה לסלע וקיבל ממנו הסכום. קרי, לשיטת בניזרי לא היו לו מקורות כספיים משלו. זו גם הסיבה שבמהלך שנת 1998 סלע מימן לבניזרי הוצאות אחרות שהוזכרו לעיל. בניזרי העיד, כפי שצוין לעיל, כי הכנסותיו היו פחות או יותר באותה רמה בכל אותן שנים. לפיכך נשאלת השאלה כיצד זה מי שנוזק למימון הוצאות חריגות ומיוחדות בשנים 1997-1998, נכנס להוצאות חריגות עוד יותר, קבועות וארוכות טווח בשנים 1999-2000? דבר זה טעון הסבר. הסברי בניזרי היו חלקיים בלבד.

עם זאת, על-מנת לבחון **אובייקטיבית** את גרסת סלע כי סייע לבניזרי חודש בחודשו, יש לבדוק הכנסות והוצאות של בניזרי בשנים הרלוונטיות 1999-2000. אם לא יימצא איזון מתקבל על הדעת, יש לבדוק את הסברי בניזרי. בבחינה זאת אין מנוס, למרבית הצער, לרדת לעיתים "לקרביים" של משפחת בניזרי ולהעמיד טור הכנסות מול טור הוצאות.

67. **הכנסות נטו** (על-פי המוצגים נ/127, נ/184, נ/186, נ/195, נ/196, נ/200).

א. במסכת הראיות יש נתונים על ששה חודשי משכורת בשנת 1999 ועשרה חודשים בשנת 2000. מנתונים אלה ניתן לגזור הכנסה חודשית ממוצעת ממשכורת, בשנת 1999 סך כ-12,500 ₪ ובשנת 2000 סך כ-12,500 ₪. סך הכל הכנסות ממשכורת לשנים הללו למשך 24 חודשים כ-300,000 ₪.

קצבת ילדים לשנת 1999 ממוצע חודשי 3,157 ₪, ולמשך כל השנה – 37,884 ₪.

קצבת ילדים לשנת 2000 ממוצע חודשי 3,799 ₪ ולמשך כל השנה – 45,588 ₪.

סיכום, הכנסות ממשכורת ומקצבת ילדים לשנים 1999-2000 **סך כ-383,472 ₪**.

ב. תקבולים נוספים.

על-פי דפי החשבון של בנק לאומי, בו מתנהל חשבונו של בניזרי, בתקופה הרלוונטית היו תקבולים כדלקמן: יולי 1999 – 30,664 ₪; דצמבר 1999 – תקבולים של 8,748 ₪ ועוד 18,245 ₪ - לפי עדות בניזרי אלו הכנסות עודפות משמחות משפחתיות; יולי 2000 – תקבול של 50,280 ₪ (ריכוז זיכויים); אוגוסט 2000 – הלוואות מיהב בסכומים של 12,737 ₪ ועוד 12,748 ₪; אוגוסט 2000 - הכנסה נוספת מהכנסת 4,050 ₪; אוקטובר 2000 - החזר מס 26,815 ₪; נובמבר 2000 - החזר מס 11,884 ₪; דצמבר 2000 – תשלום מהכנסת 3,310 ₪.

סך הכל הכנסות נוספות - **179,481 ₪**. (יש לציין כי החזרי המס הם מאוחרים בששה חודשים ל"מסמך ההשבה" ולפיכך ההסבר של בניזרי כי המימון ל"מסמך ההשבה" בא מהחזר זה, אינו הסבר לעניין).

סך כל הכספים שעמדו לרשות בניזרי בשנים 1999-2000 – 562,953 ₪.

68. **הוצאות** (על-פי המוצגים נ/185, נ/186, נ/187, נ/194).

א.	תשלום שכר דירה סך 3,000 ₪ לחודש למשך עשרה חודשים (8/1999-6/2000)	—
		30,000 ₪.
ב.	רכישת ריהוט משרדי	10,000 ₪.
ג.	רכישת תאורה	2,200 ₪.
ד.	רכישת ריהוט מהאחים פרטובי	30,000 ₪.
ה.	"מסמך ההשבה"	85,000 ₪.
ו.	הפרש רכישת הדירה מעבר להלוואה	72,000 ₪.
ז.	מס רכישה	40,000 ₪.

- ח. משכנתא (ההלוואה החדשה מאוגוסט 2000) 30,000 ₪.
- ט. משכנתא (הלוואה ישנה על הדירה הראשונה כ-900 ₪) 21,600 ₪.

לסיכום, הוצאות אלה – סך כ-320,800 ₪.

69. הפער בין ההכנסות להוצאות הינו כ-242,000 ₪ למשך שנתיים. קרי נותר סכום חודשי ממוצע של כ-10,000 ₪ לכלכלה. מסכום זה יש להפחית תרומה קבועה שהעלה בניזרי לשיבה בסכום חודשי ממוצע של 1,550 ₪. כמו כן הוצאות לאחזקה והסעות של הילדים (נ/184) בסכום חודשי ממוצע לתקופה של 540 ₪. קרי יתרת הכנסות של כ-8,000 ₪ לחודש.

70. הנתונים דלעיל אינם מדויקים לחלוטין אולם הם נותנים סדרי גודל ותמונה הקרובה לאמת. למשפחת בניזרי היו בשנים 1999-2000 הוצאות חריגות של ממש שהיה צורך לממן בדרכים שונות. ניטלו הלוואות מהבנק בסכומים קטנים, התקבלו החזרי מס, היו הכנסות מסוימות משמחות והכנסות נוספות (30,664 ₪, 50,280 ₪) שנכנסו לחשבון הבנק שמקורן אינו ברור, אך נראה כמקור כשר.

האם בסכום של כ-8,000 ₪ לחודש ניתן להחזיק דירה של 8 חדרים ולפרנס עשר נפשות? השאלה אינה פשוטה ומצריכה, מן הסתם, ניהול משק בית קפדני ומצומצם, מה עוד שבניזרי עצמו אמר שמדי חודש הוא נוהג לחסוך כמה מאות דולרים קרי, מהכנסה זאת אנחנו יורדים ל-7,000 ₪.

האם די בנתונים אובייקטיביים אלה להראות תמיכה בעדותו של סלע, כי נתן לבניזרי מדי חודש בחודשו, במשך מספר שנים, אלפי שקלים או עשרות אלפי שקלים? עדותו של סלע בעניין זה הייתה כללית, לא מפורטת והוא הזכיר סכומים מסכומים שונים בלא למקמם בזמן המדויק או בסיטואציה. הסיפור כי נתן גם כסף לילדי בניזרי נראה לא רציני, ייתכן שפעם או פעמיים נתן לאחד הילדים דמי כיס, דבר שהפך בפי סלע לגוזמה. אבידני שמע מפי סלע בזמן

אמת, כי הוא עוזר לבניזרי, אולם גם דברים אלה היו כלליים מדי. בניזרי ניסה להסביר את ההוצאות החריגות בהתמודדות יום יומית בחיים צנועים עד כדי דלות וכן בעזרה שקיבל מאביו. לטיעון זה על עזרה מהאב לא היו סימוכין, אלא להיפך, הם נשללו למעשה בעדות של אחיו, דוד בניזרי (פ' 7147). גרסת בניזרי מעלה גם קושי הגיוני מסוים הכיצד הרשה לעצמו, לשיטתו, להיכנס להתחייבויות כה רציניות, הן לעניין שכירות והן לעניין משכנתא, לאחר שלא יכל לעמוד בהוצאות חריגות קטנות בהרבה בשנת 1998, כמו כן יש קושי של ממש לקבל את טענתו, כי הסכום שנותר לכלכלת המשפחה הספיק לאחזקת דירה גדולה ולכלכלת עשר נפשות. ייתכן כי סלע נתן לבניזרי מדי פעם סכומים מסוימים, פה ושם, אולם דבר זה אינו בגדר של הוכחה מספקת. לעדות סלע אין סיוע מספיק, והנתונים האובייקטיביים, על אף שמעוררים שאלות לא מעטות, אינם מהווים ראיה חד משמעית כי מצבו הכספי של בניזרי היה כה ירוד שנוקק לתוספת כספית קבועה בסכומים נכבדים כפי שהעיד סלע.

פרק חמישי – מינויים; פעילות אצל שר העבודה – פרויקט עזריאלי

71. על-פי כתב האישום, בתמורה למתנים שקיבל, נתן בניזרי לסלע טובות הנאה: מינוי מקורבי סלע לתפקידי אמון בלשכתו, ופעולה אצל שר העבודה דאז אלי ישי לטובת סלע. פרק זה ידון בנושאים אלה.

72. **בסעיפים 6-8 לאישום 1** נטען, כי במהלך כהונתו כסגן שר הבריאות, מינה בניזרי מקורבי סלע לתפקידי אמון וזאת על-פי בקשת סלע וכדי להטיב עמו: באוגוסט 1996 מונה עמוס דניאלי, שהיה שותפו של סלע, לתפקיד יועץ סגן שר הבריאות; בינואר 1997 מינה בניזרי את יצחק אבידני, ידידו של סלע, לתפקיד עוזר סגן שר הבריאות; באוגוסט 1998 מינה בניזרי את אשר בן-הרוש, גיסו של סלע, לנהגו האישי; ביולי 1999 מינה בניזרי את עדנה סלע, רעייתו של סלע, לתפקיד ראש לשכתו.

בתשובתו לכתב האישום, הודה בניזרי כי מינה מקורבים של סלע לתפקידי אמון בלשכתו, אך כפר בטענה, לפיה עשה כן על-פי בקשת סלע כדי להטיב איתו. בתשובה הובהר, כי החברות בין סלע לבניזרי יצרה חוג מכרים משותף ובאופן טבעי יצא כי המינויים שבניזרי ביצע לתפקידי אמון היו אנשים מקורבים, אשר הייתה להם הכרות גם עם סלע.

מינוי עמוס דניאלי

73. **סלע** העיד, כי הכיר את עמוס דניאלי בשנות השמונים ובאמצע שנות התשעים חברו ביחד לחברת כוח אדם, שנקראה סלעד בע"מ (ס.ל. היה סלע; ע.ד. היה עמוס דניאלי). בניזרי הכיר את דניאלי באמצעות סלע ולגרסת סלע, דניאלי התרשם מאוד מבניזרי ורצה לעבוד איתו. כאשר בניזרי התמנה לתפקיד סגן שר הבריאות והיה צריך עוזרים טובים, פנה סלע לבניזרי והמליץ לפניו על דניאלי כאיש איכותי, שרת בזמנו בסיירת מטכ"ל וצבר ניסיון בעבודה בגופים ציבוריים כמו השב"כ. ההמלצה באה כאשר דניאלי וסלע החליטו לסיים

השותפות ביניהם (פ' 2178-2179). לסלע היה אינטרס כי שותפו וידידו יהיה בקרבתו של בניזרי בתפקידו המיניסטרילי.

ניקולאי מרקוב שבעת הרלוונטיות היה בן לוויה קבוע לסלע, שמע שיחת טלפון, בה אמר סלע לבניזרי כי עמוס דניאלי הוא הבן אדם המתאים לעבוד עמו (פ' 3778). מרקוב שמע מפי סלע כי חשוב לו שליד השר יהיו אנשים רציניים שיכולים לקדמו ולהרים אותו בציבור, ובכך יוכל סלע להיעזר בכוח של בניזרי (פ' 3780-3781).

עדנה סלע אמרה בעדותה, כי דניאלי היה שותף של סלע, החברה נקלעה לקשיים, דניאלי חיפש דרך להתנדף מהחובות ופתאום מצאה שדניאלי עובד עם בניזרי. מבעלה שמעה שהוא זה שסידר לדניאלי את התפקיד אצל בניזרי (פ' 5444).

בניזרי, בתשובתו לכתב האישום, אמר כי הכיר את דניאלי באירוע משפחתי של משפחת סלע, ובכך הסתיים חלקו של סלע באותה הכרות, וממילא בקשר למינוי דניאלי, שנתקיים זמן רב לאחר ההכרות. עוד נאמר בתשובה, כי דניאלי פנה לבניזרי לאחר שעזב את השותפות עם סלע והחלטה למנותו מבוססת על קורות חייו המרשימים ואישיותו הכובשת. את דניאלי הכיר בבת מצווה של משפחת סלע, התרשם מאוד משיחה של כמה דקות באותו ערב וכאשר התחיל לבנות לשכה אחרי מספר חודשים, פנה אליו דניאלי והציע את עצמו כיועץ, הדבר נראה לו "אני רק בדקתי עם משה סלע מה אתה אומר עליו, ומשה סלע המליץ עליו בחום" (פ' 6894). בניזרי אמר עוד, כי מקובל במשרות אמון למנות אנשים דיסקרטיים ומקורבים וכך מינה תחילה את דוד ששון שהיה פעם עוזרו של אריה דרעי, כמזכירה לקח את גיסתו עינב חיון, הנהג היה גיסו דוד חיון, הרב עובדיה יוסף ביקש שייקח את נכדתו חני שמעון וכן לקח לצוותו כעוזר את יעקב כהן, שהכיר את אביו (פ' 6306-6307).

דניאלי עצמו אמר, כי הכיר את בניזרי בבת המצווה של משפחת סלע, ושיחתם נסובה בעיקר על גריאטריה. אחרי זמן מה השניים נפגשו ובניזרי הזמינו אליו, אחרי כמה זמן בא אליו ואז בניזרי אמר לו "אני צריך אנשים מעשיים ולא רק אנשי תורה, תבוא תעבוד אצלי", והחלטה נפלה בו במקום. לדבריו, לסלע אין שום קשר למינוי, פרט לכך שההכרות בינו לבין בניזרי

נוצרה בבת המצווה (פ' 8364-8365). דניאלי אמר כי פרש מהשותפות עם סלע בגלל שקץ ביחסיו של סלע לעובדים זרים, ואחרי מספר שבועות מפרישתו יצר קשר עם בניזרי, והוא אינו יודע אם בניזרי דיבר עם סלע על מועמדותו לתפקיד. באמרתו (ת/253) מיום 21.3.2004, אמר דניאלי כי אינו יודע לומר עד כמה הייתה השפעה לחברות בינו ובין סלע על קבלת התפקיד אצל בניזרי **"אבל אני מניח שבניזרי שאל את סלע איך עמוס, [ו]קיבל חוות דעת. עובדה שהוא קיבל אותי לעבודה"** (שורות 76-77). עוד הוסיף שככל הנראה הוא עצמו לא ביקש מסלע להתערב בעניין ואם סלע טוען שהוא גרם למינוי, הרי זה מדמיונו של סלע (שם, שורה 84).

74. מדברים אלה עולה, כי ההכרות בין בניזרי לבין דניאלי נוצרה באירוע משפחתי של סלע. השניים שוחחו, הרשימו אחד את השני, אולם להכרות זאת לא היה המשך. בחלוף מספר חודשים החליט דניאלי לעזוב את השותפות עם סלע ובמשך מספר שבועות היה ללא עבודה מוגדרת, שאז מונה בניזרי לתפקיד סגן שר הבריאות. דניאלי פנה אליו ביוזמתו שלו, הציע את עצמו לתפקיד יועץ, הציג את כישוריו וקורות חייו. בניזרי התייעץ עם סלע שהכיר היטב את דניאלי, שמע מפיו על הרקע האישי שלו, תפקידים שמילא כאיש ביטחון בשגרירות, עבודה כממונה על אבטחה ועל שירותו הצבאי (לפני עשרות שנים) בסיירת מטכ"ל, וצירף אותו לצוותו. ההכרות בין בניזרי לדניאלי הייתה פחות משטחית והמינוי בא לאחר פנייה של דניאלי לבניזרי והמלצה חמה של סלע. המסקנה הינה, כי לסלע היה קשר מסוים למינוי זה.

מינוי יצחק אבידני

75. **סלע** העיד, כי הכיר את יצחק אבידני בעבר הרחוק בתקופת הצבא, פגש אותו במילואים ואבידני סיפר לו שהוא השתתף בשיעור תורה של בניזרי במעלה אדומים, ולכן גם הצטרף להרצאותיו של בניזרי אצל סלע בבית, סלע ואבידני, התחברו **"עד שהצעתי לשלמה שהוא [אבידני] יהיה העוזר שלו"** (פ' 1078-1077).

סלע אמר כי בניזרי הכיר אמנם את אבידני שלא באמצעותו אך ההתקרבות ביניהם נעשתה בביתו ולאחר שהוא, סלע, התחבר עם אבידני, המליץ לבניזרי להעסיקו, אלא שהייתה בעיה, שכן אבידני עבד כחוקר פרטי והכנסתו הייתה כ-12 אלף ₪ בחודש ואילו כעוזר ח"כ או סגן שר משכורתו הצפויה פחותה משמעותית, ולכן אבידני היסס אם לקבל התפקיד, אך סלע עודדו להיכנס לעבוד עם בניזרי כשהוא למעשה מבטיח לו השלמת משכורת (פ' 2173-2175) וכך כל חודש היה נותן לאבידני כמה אלפי שקלים (פ' 1750).

עדנה סלע, אמרה בעדותה כי בתקופה בין 1997-1999 אבידני היה מקבל שיק פעם בחודש בסך 3,500 ₪ והיא אף ראתה זאת בהנהלת החשבונות של החברה (פ' 5448-5449).

אבידני העיד, כי הכיר את בניזרי וסלע בחוגי בית בשנת 1996 וביום 1.1.1997 מונה לעוזרו של בניזרי. לדבריו, נקשר קשר חברי אמיץ ויומיומי בינו ובין סלע וכן התפתח קשר בין המשפחות (פ' 3926-3928). במשך מספר שנים עבד כחוקר פרטי בשכר של 12-13 אלף ₪ בחודש, אך העדיף את השירות הציבורי למרות שהשכר היה נמוך יותר ונוצר עקב כך קושי כלכלי (פ' 4358-4359). לדברי אבידני עצמו, בשנתיים וחצי הראשונות קיבל סיוע כספי מסלע, הלוואה מעת לעת, כיוון שחדל לעבוד כחוקר פרטי בשכר גבוה יחסית ועבר למשכורת של עובד מדינה שהשכר יותר נמוך (פ' 3935). באמרתו מיום 21.3.2004 (ת/160 עמוד 2) אמר אבידני, כי אינו זוכר מי הציע למי התפקיד ויכול להיות "שאני פניתי אליו [לבניזרי] והצעתי את עצמי לעבוד איתו כעוזרו, הוא הסכים" (שורה 41). בעדותו בבית המשפט הגדיר כ"אגדה" את עדות סלע כי הוא זה שהציע שיהיה יועץ לבניזרי (פ' 4322). בהמשך הכחיש שוב ושוב את גרסת סלע כי נתן לו השלמת משכורת חודשית (פ' 4371, 4373-4375).

ניקו מרקוב העיד, כי שמע שסלע ממליץ לבניזרי על אבידני (פ' 3779).

בניזרי העיד, כי הכיר את אבידני בהרצאותיו בחוגי בית. אחר-כך היו חוגי בית בביתו של אבידני עצמו, עד שבתחילת שנת 1997 פנה אליו אבידני והציע שיעבוד עמו. בניזרי הסתייג, שכן ידע שאבידני עובד במשרד חקירות במשכורת טובה אך שמע מפי אבידני כי הוא התאהב

בו ורוצה להיות קרוב אליו (לבניזרי), וגם להתחכך עם הפוליטיקה. וכך כאשר התאפשר הדבר מינה את אבידני לעוזרו (פ' 6308). בניזרי העיד כי לסלע לא היה קשר למינוי (פ' 6895-6896).

76. מדברים אלה עולה, כי סלע ואבידני הכירו בחוגי הבית בהם הרצה בניזרי בשנת 1996. אותה עת כבר היו בין בניזרי לסלע קשרים חבריים של ממש, באותה שנה גם נקשרו קשרים חבריים בין סלע לבין אבידני והמשפחות. אבידני היה מעוניין להיכנס לפעילות בשירות הציבורי ולשם כך פנה לבניזרי. סלע עודד אותו לכך גם בכל הקשור להפחתה במשכורת, דבר שזכה לגיבוי מסוים על-ידי סלע. מכאן עולה, כי לסלע היה קשר רקע למינויו של אבידני. בשנים הרלוונטיות 1997-2002 היו קשרי סלע ואבידני הדוקים במיוחד.

מינוי אשר בן-הרוש

77. אשר בן-הרוש הינו גיסו של משה סלע שנטל חלק בחוג הבית בבית סלע בו הרצה בניזרי. באוגוסט 1998 מונה לתפקיד נהגו של בניזרי.

סלע העיד, כי גיסו חיפש עבודה לכן סלע פנה לבניזרי, דיבר איתו מספר פעמים עד ששכנעו לקבל את אשר לתפקיד נהג (פ' 2164). עוד הוסיף ותאר, כי גיסו ביקש טובה **"פניתי לשלמה ושלמה לא סירב"** (פ' 2167).

אשר בן-הרוש העיד, כי סלע שאל אותו אם הוא מעוניין לעבוד כנהג של בניזרי **"והוא [סלע] הפגיש אותי עם שלמה, זה היה בכנסת, נפגשנו בכנסת וסיכמנו שאני אתחיל לעבוד"** (פ' 3189). הפגישה בכנסת הייתה בנוכחות סלע, ובן-הרוש קיבל התפקיד אף שהיה לו רישום פלילי (פ' 3245-3244, נ/145). אשר בן-הרוש מסר במשטרה שתי אמרות, הראשונה מיום 18.2.2002 (נ/148) והשנייה מיום 20.3.2004 (נ/149). באמרה ראשונה אמר, כי השתתף בחוגי בית בבית של סלע, כאשר הנהג של בניזרי עזב, בניזרי עצמו פנה אליו והציע לו התפקיד. באמרה השנייה אמר, כי הוא גיסו של משה סלע, שהפגיש אותו עם בניזרי בכנסת והציע לבניזרי שיעבוד עמו כנהג והוא התקבל לעבודה. הפער בגרסאות הינו ברור, שכן האמרה

הראשונה משנת 2002 אינה גרסת אמת. אותה גרסה הייתה ככל הנראה מתואמת מראש ונועדה להרחיק את סלע מבניזרי. כך למשל לא אמר בן-הרוש באמרה ראשונה כי הוא גיסו של סלע, ניסה לשכוח את "מסמך ההשבה" ועוד אירועים שונים אשר עצם קיומם כיום אינו שנוי במחלוקת.

עדנה סלע העידה כי אשר בן-הרוש רצה מאוד לעבוד עם בניזרי וביקש מסלע שיסדר לו "נהג או משהו אצל שלמה" (פ' 5444).

בתשובתו לכתב האישום, הודה כאמור בניזרי במינוי אך כפר כי המינוי קשור להיותו בן משפחה של סלע. בניזרי הכיר את אשר בחוגי הבית בביתו של סלע וייתכן אף שסלע ערך ביניהם הכרות, אך בכך מסתיים חלקו של סלע באותה הכרות וממילא באותו מינוי, שנתקיים זמן רב לאחר מכן. המינוי בא עקב כישוריו ואופיו ופנייתו האישית של אשר בן-הרוש לבניזרי. **בעדותו בבית המשפט** אמר בניזרי, כי לתפקיד הנהג יש צורך בדיסקרטיות ואמינות מלאים, וכי בחוגי הבית השתתף גיס של סלע – אשר, שסיפר כי הוא מובטל, וכאשר התפנתה משרת הנהג בניזרי הציע אותה לאשר. לדבריו, אין לכך קשר לסלע ולהיותו קרובו (פ' 6308-6309). בהמשך עדותו אמר בניזרי, כי יכול להיות שדיבר עם סלע על התפקיד הזה, ומבחינה טכנית אם קבע פגישה עם אשר בכנסת, סלע הביא אותו. עוד אמר, כי יכול להיות שאשר פנה אליו באופן אישי ויכול להיות שגם פנה לסלע בעניין התפקיד ואכן סלע המליץ עליו (פ' 6898-6899).

78. אין חולק כי תפקיד נהג של שר מצריך דיסקרטיות. אשר הוא גיסו של סלע, חבר בחוג הבית בבית סלע בו בניזרי נתן הרצאות. בניזרי העסיק את גיסו (דוד חיון) כנהגו וכאשר אולץ לפטרו עקב הוראות הנציבות חיפש באוגוסט 1998 נהג. סלע המליץ לפניו על גיסו אשר. אותו אשר היה חבר באותו חוג וכאשר חיפש עבודה, אך טבעי שיפנה לגיסו שהינו חברו הקרוב של בניזרי ורק לאחר הכשרת הלבבות פנה בעצמו לבניזרי, התקיים ראיון בכנסת בו נכחו השלושה ואשר נמצא מתאים לתפקיד גם בשל אופיו השקט, הכרותו עם השניים והיכולת

להיות דיסקרטי. מהראיות עולה, כי לסלע הייתה מעורבות ועניין במינויו של אשר בן-הרוש לתפקיד הנהג של בניזרי.

מינוי עדנה סלע

79. מאז 1996 התקיים קשר חברות בין משפחות בניזרי וסלע, ביקורי משפחה, טיולים משותפים, ארוחות משותפות. יתר על-כן, בשל הסכסוכים המתחדשים בין עדנה ומשה סלע, שימש בניזרי כמפשר ומגשר לא מעט פעמים. על-פי אחת מעצותיו, עדנה סלע החלה לעבוד בתפקיד ניהולי במשרד של בעלה. אין חולק כי ניהלה את המשרד ביד רמה ובכישרון.

משה סלע העיד, כי עם מינויו של בניזרי כשר הבריאות בחודש יולי 1999 עדנה מונתה לתפקיד ראש לשכתו, כיוון שבניזרי הכיר בכישוריה ורצה את הנאמנות שלה (פ' 1182-1183). סלע הוסיף, כי הוא עצמו לא רצה אותה במשרד מחשש שתראה את העברת הכספים שהוא מעביר לבניזרי ותתנגד להם ומצד שני, היא ראתה בבניזרי דמות מופת ורצתה לקרב עצמה וכל המשפחה אליו. לדברי סלע, עדנה מוכשרת לתפקיד ראש הלשכה אך ללא הכרותה עם בניזרי לא הייתה מקבלת את התפקיד (פ' 1191). סלע סיכם את דבריו ואמר, כי עדנה קיבלה את המינוי אצל בניזרי בגלל בקשתו שלו ובשל היותה מוכשרת.

עדנה סלע העידה, כיצד נודע לה על ההצעה למינוי בלשכת בניזרי. לדבריה, עבדה כבר תקופה ארוכה במשרד עם בעלה, היו מריבות "ואז משה ושלמה בניזרי היו ביחד בדרך לכותל, אני זוכרת שזה היה יום שישי, הוא התקשר או משה או – הם היו ברכב אחד או משה או, הם היו ביחד, שמעתי את שניהם ביחד. והם אמרו שהם בדרך לכותל ואז שלמה אמר אם אני רוצה להיות ראש לשכה שלו, אז אמרתי כן, אני אשמח. זהו, זה מה שהיה" (פ' 5443). בהמשך אמרה עדנה, כי עוד קודם לכן אמר לה בניזרי שעם מינויו לשר ימנה אותה לראש הלשכה משום שראה אותה בעבודה אצל סלע, משום שהוא צריך מישהי שהוא מאמין לה ויכול לסמוך עליה. עוד אמרה, שלא שמעה מפי בניזרי כי מינה אותה לתפקיד בגלל בעלה משה (פ' 5491-5492). באמרתה במטרה אמרה עדנה, כי אפשר לראות את מינויה כחלק מהתמורה

שבניזרי נתן לסלע, גם אם זה פוגע באגו שלה (ת/202 שורה 221). בבית המשפט אמרה, כי היא לא חושבת כך, שהרי כל הזמן טענו שמונתה בזכות סלע והקשרים עם בניזרי, אבל היא כן הוכיחה את הכישורים שלה ובניזרי ידע את כישוריה עוד קודם (פ' 5579).

בתשובתו לכתב האישום, הודה בניזרי בעצם המינוי של עדנה למשרת אמון, אך כפר שיש לכך קשר להיותה רעייתו של סלע, שהרי הוא הכיר אותה כחבר קרוב, ולאחר שעמד במשך הזמן על דרך תפקודה, יכולותיה הניהוליות וקפדנותה בכל פרט ופרט, המינוי נעשה על-פי פנייתו שלו אליה ונוכח כישוריה. **בעדותו בבית המשפט**, אמר בניזרי כי כחלק מהטיפול בזוגיות הציע שעדנה תעבוד עם משה סלע במשרד, מהלך שהצליח למרות שהיו שם ויכוחים, ואף שמע מפי סלע שעדנה יודעת לעבוד. בניזרי הוסיף: **"תמיד אני אמרתי לה עדנה אם פעם אחת אני אהיה שר אני מבטיח לך את תעבדי איתי, אני רוצה שאת תעבדי איתי. סתם זרקתי לה את זה. אכן באמת כשהתמנתי לשר הבריאות, אני זוכר אבידני בא ואמר לי תשמע שלמה מה אתה אומר עדנה, אמרתי לו כן. כלומר אבידני בא ודיבר איתי אמר לי מה אתה אומר עדנה להביא אותה, אמרתי לו כן. דיברנו על זה לפני כן ככה שיש לי רצון להביא אותה"** (פ' 6313). עדנה מונתה כראש הלשכה ובעיני בניזרי הייתה הטובה ביותר (פ' 6313). עם כי לדברי בניזרי עצמו, יכול להיות שאלמלא הכירה באמצעות סלע היא לא הייתה מועמדת והסביר כי כוונתו שלמשרות אמון כאלה לוקחים חברים (פ' 6900).

80. לבניזרי היה קשר חם וישיר למשפחת סלע והוא הכיר היטב את עדנה. על כישורי עבודתה שמע רק מפי סלע, שהרי בניזרי מיעט לבקר במשרד סלע, אם בכלל. כך שההמלצות באו מפי סלע וגם מפי אבידני חברו הקרוב של סלע ובן בית במשרדו. בניזרי העיד, כי עדנה נכנסה לעבוד במשרד עם בעלה על-פי המלצתו; עדנה אמרה, כי בחלוף הזמן העבודה המשותפת עם סלע הייתה בלתי אפשרית בשל מריבות חוזרות ונשנות. מכאן, כי המעבר לעבודה במשרד של בניזרי הייתה גם אינטרס של סלע. התיאור של עדנה על שיחת הטלפון ביום שישי בדרך לכותל מפי בניזרי וסלע, נשמע אותנטי, וכך ברור גם כי המינוי הינו פרי

יוזמה משותפת של סלע ובניזרי. בניזרי הסתמך על המלצות סלע ואבידני בכל הקשור לכישוריה של עדנה, אך אלמלא הקרבה לא היה מינוי זה יוצא לפועל. ולהדגיש, מינוי זה בא לעולם בתקופה בה היחסים בין סלע ובניזרי לא היו יחסי חברות רגילים אלא נשאו כבר אופי כלכלי, מימונים שונים, דירה צמודה, השכרת דירה, ביצוע שיפוצים ודברים נוספים בהם ידובר בהמשך.

סיכום סוגיות המנויים

81. עמוס דניאלי, שעבד עם בניזרי במשך מספר שנים, שמר כל העת על קשרי חברות עם סלע, והכיר את מערכת היחסים ביניהם, ציין באמרתו כי **"התוצאה שמקורבי סלע הקיפו את בניזרי לא הפתיעה אותי"** (ת/253 שורה 94).

סקירה פרטנית של כל המינויים הנ"ל מראה כי לכאורה יש הסבר לכל מינוי. אולם מבט רחב על התמונה השלמה, מלמד כי שלושה מבין המינויים, מלבד דניאלי, הם מינויים של חברי החוג בו בניזרי מרצה. לארבעת המינויים יש זיקה לסלע, האחד שותפו, השני חברו, השלישי גיסו, הרביעית אשתו. קרי אף שמדובר באנשים הסובבים הן את סלע והן את בניזרי, הרי לסלע יש קשר מיוחד "ועודף" לכולם. המינוי של דניאלי נעשה בהמלצת סלע, המינוי של בן-הרוש נעשה בהמלצת סלע, המינוי של עדנה נעשה בהמלצת סלע. המינויים של דניאלי ואבידני היו עוד בתקופה ראשונית והיוו חלק מהתקרבות בין סלע לבניזרי ויצירת מעגל של קבוצת אנשים. אולם המינויים הנוספים של בן-הרוש ועדנה באו כאשר היחסים בין סלע לבניזרי הפכו ליחסי חברות "פלוס פלוס", קרי אינטרסים משתלבים. מצב שנראה כמצב של תן וקח, כאשר סלע מעורב יותר ויותר בנעשה אצל בניזרי, השניים אחוזים זה בזה ומחליפים ביניהם תמורות. מסקנות ויישום ממצאים אלה יובאו בפרק המשפטי שידון במהות העבירות.

פעילות אצל שר העבודה – פרויקט עזריאלי (חברת "קנית")

82. **על-פי כתב האישום**, בתמורה לשוחד פעל בניזרי לטובת סלע אצל שר העבודה דאז, אלי ישי (סעיף 7 לאישום 1): בחודש אוקטובר 1998 טען סלע לפני בניזרי כי יחידות אכיפה של משרד העבודה והרווחה מתנכלות לו ולעובדיו הזרים. סלע ביקש מבניזרי להפעיל השפעתו אצל שר העבודה והרווחה אלי ישי להפסקת ההתנכלויות. בניזרי תאם פגישה עם השר ישי ועם מנכ"ל שירות התעסוקה משה דימרי. הפגישה התקיימה בלשכתו של השר בהשתתפות סלע, ובמהלכה ביקש בניזרי מהשר כי יחידות האכיפה ימתנו את פעולתם כלפי החברות בבעלות סלע. סמוך לאחר מכן סיכם סלע עם חברת קנית בע"מ, שיזמה את בניית פרויקט

מגדלי עזריאלי בתל אביב, כי סלע יסייע בגיוס עובדים זרים ישירות לטובת היוזמת חברת "קנית" וזאת לצורך השלמת הפרויקט. על-פי כללי שירות התעסוקה דאז, ניתן היה לספק עובדים זרים רק לחברות קבלניות ולא לחברות יזמיות. בעקבות כך נערכה פגישה בכנסת, בה השתתפו אלי ישי, משה דימרי, משה סלע ובניזרי. במהלך הפגישה לחצו בניזרי, אלי ישי וסלע על משה דימרי למצוא דרך לפיה סלע יספק עובדים זרים ישירות לחברת "קנית", אף שדימרי הבהיר במהלך הפגישה, כי יש בכך סתירה לכללי שירות התעסוקה. לאחר הפגישה ערך דימרי בירורים והודיע לשר אלי ישי, כי לא ניתן לחרוג מהכללים, ובעקבות כך התקשר בניזרי לדימרי, נזף בו על שהכשיל אפשרות לסייע לסלע ואף איים כי ידאג לפיטוריו.

בתשובתו לכתב האישום, הודה בניזרי כי באוקטובר 1998 פנה אליו סלע וטען כי יחידות אכיפה לעובדים זרים מתנכלות לו. בניזרי ראה בפנייה זו כשאר פניות הציבור המועלות לפניו במסגרת תפקידו. סלע לא ביקש ממנו להפעיל את השפעתו אצל השר אלי ישי, אלא כל שהתבקש בניזרי על-ידי סלע היה לפרוש את הדברים לפני אלי ישי ולתאם פגישה בין סלע לבין השר. בתשובה הודגש כי פניית סלע הינה פנייה רגילה על-ידי אנשים מן הציבור ושהוא נענה לה כנבחר ציבור. בניזרי הודה כי פנה לשר אלי ישי כדי לבדוק את תלונת סלע וביקש לנהוג לפי שורת הדין, דווקא בשל ההכרות עם סלע. אלי ישי הודיע לבניזרי על הפגישה הצפויה בה יהיה גם דימרי, וביקש מבניזרי לזמן את סלע. בפגישה (הראשונה) נאמרו אמירות כלליות, תוך רצון לנסות ולראות האם ניתן לפתור הבעיה ולסייע. סלע הציג טענותיו ודימרי אמר לנוכחים כי הטענות המועלות אינן בסמכותו אלא בסמכות מינהלת האכיפה.

באשר לפגישה השנייה, נאמר בתשובה לכתב האישום, כי סלע שב ופנה אל בניזרי וביקש לקבוע פגישה נוספת עם אלי ישי. אלי ישי הודיע לבניזרי על הפגישה הצפויה השנייה בנוכחות דימרי, וביקשו לזמן את סלע. במהלך הפגישה החל סלע לדבר על פרויקט מגדלי עזריאלי וחברת "קנית" והעלה בקשה כי תמצא דרך לפיה יספק עובדים זרים ישירות לחברת "קנית". בניזרי הודה בתשובתו, כי דימרי הבהיר כי בקשת סלע עומדת בסתירה לכללי שירות התעסוקה, אך כפר כי היה לחץ מצידו או מצד אחרים על דימרי למצוא דרך לפיה סלע כן

יספק עובדים זרים ישירות לחברת "קנית". עוד נאמר בתשובה, כי בניזרי שלא היה בקיא בתחום באותה עת, היה למעשה פסיבי והדברים שאמר היו כלליים בלבד. בניזרי כפר בטענה כי לאחר הפגישה התקשר לדימרי, נזף בו על שהכשיל את האפשרות לסייע לסלע או איים עליו כי ידאג לפיטוריו.

83. לאור האמור, אין חולק כי התקיימו שתי פגישות אצל שר העבודה דאז אלי ישי, בחודשים אוקטובר-נובמבר 1998. הפגישה הראשונה התכנסה כאשר סלע ביקש מבניזרי, אז סגן שר הבריאות, לפנות לשר ישי בעניין התנכלויות יחידת האכיפה לסלע ולעובדיו. בניזרי פנה והתקיימה פגישה בה נכחו השר ישי, מנכ"ל שרות התעסוקה דאז דימרי, בניזרי וסלע. הפגישה השנייה התכנסה כאשר סלע ביקש מבניזרי לפנות לשר ישי לפגישה שנייה, בניזרי פנה והתקיימה פגישה בה נכחו השר ישי, דימרי, בניזרי וסלע. מהראיות עולה, כי בפגישה השנייה השתתף גם דן שגיא, סמנכ"ל חברת "קנית" שבנתה את פרויקט מגדלי עזריאלי. המחלוקת נסובה על תוכן הפגישות ואופיין, האם היה לחץ של בניזרי, השר ישי וסלע על דימרי למצוא דרך לפיה סלע יספק עובדים זרים ל"קנית", והאם מדובר בפגישות או דרישות לגיטימיות ממי שעומדים בראש מערכת ביצועית ביורוקרטית?

84. **הפגישה הראשונה:** על תוכן הפגישה הראשונה ועל מהלכה אין, למעשה, מחלוקת עובדתית. סלע סיפר לבניזרי כי הוא מופלה לרעה על-ידי אגף האכיפה ובניזרי פנה לשר העבודה אלי ישי שהזמין פגישה בלשכתו בכנסת עם מנכ"ל שירות התעסוקה דאז משה דימרי, ובנוכחות בניזרי וסלע. משה דימרי אמר, כי זומן לפגישה בלא לדעת על מה מדובר. שם הוצג לפניו משה סלע שטען כי הוא קבלן שעובד בפרויקט עזריאלי וכי יחידות האכיפה מתנכלות אליו באופן יזום ואילו למעסיקים אחרים אין עושים דבר. דימרי העיר, כי הוא מנכ"ל שירות התעסוקה ויחידות האכיפה של משרד העבודה אינן כפופות לו, ובכך למעשה הסתיימה הפגישה (נ/153, פ' 3682). אציין כבר עתה, כי עדותו של דימרי הנסובה על הפגישות הללו,

הינה עדות מהותית ומרכזית, דימרי הרשים בגישתו העניינית, הברורה, דברים חדים ללא כחל וסרק, כמשיח לפי תומו.

85. **קשרי סלע – "קנית" (מרכז עזריאלי):** בשנת 1998 הייתה בעיצומה בניית פרויקט מגדלי עזריאלי בתל אביב, ועבדו בו כ-1500 איש, ובהם עובדים זרים רבים. הכלל היה כי ניתן להקצות עובדים זרים רק לקבלנים מבצעים או לחברות כוח אדם. חברת "קנית" כיזמית לא העסיקה ישירות אף עובד זר ואלה הועסקו על-ידי הקבלנים שעבדו בפרויקט ועל-ידי קבלני כוח אדם.

בתאריך 3.8.1998 השתתף סלע במכרז של פרויקט עזריאלי לאספקת עובדים זרים (ת/66 סעיף 1), בתאריך 7.9.1998 התבשר כי יוכל לספק לפרויקט 14 עובדים (ת/66). בחודשים שלאחר מכן, הגדיל סלע את מספר עובדיו בפרויקט עד 150. בתוך זמן קצר קשר סלע יחסים טובים עם מנכ"ל הפרויקט מנחם עינן (פ' 8038) ועם הסמנכ"ל דן שגיא. במהלך חודש אוקטובר הקשר התחזק וביום 14.10.1998 קיבל סלע מדן שגיא ייפוי כוח להוצאת אישורים להעסקת עובדים זרים (ת/67). סלע העיד, כי מעורבותו בעניין עובדים זרים בפרויקט עזריאלי הלכה והעמיקה, מאחר והוא ידע למי לפנות וכיצד לפנות, הוא עצמו ניסח מכתב והעבירו לדן שגיא על-מנת שישלח מכתב למשרד העבודה בשמה של חברת "קנית" ובו דרישה לעובדים זרים. המסמך שניסח סלע (כהצעה לשגיא) הינו מיום 20.10.1998 (ת/68). דן שגיא, ששמו מופיע על המכתב, התכחש למכתב הזה וטען שלא הוא ניסח אותו (פ' 8602-8604), אלא ניסח בעצמו מכתב מיום 26.10.1998 למנכ"ל שירות התעסוקה (ת/153). אלא שעיון במכתב ת/153 מלמד כי יש בו ניסוחים זהים ממש למסמך ת/68 שנוסח, כאמור, על-ידי סלע ולכן ברור שדן שגיא הסתמך עליו. מכתב זה כמו המסמכים ת/246 מאוקטובר 1998, החתומים על-ידי דן שגיא, הם בקשה מטעם "קנית" לשירות התעסוקה להקצות ישירות ל"קנית" עובדים זרים. מנחם עינן המנכ"ל אמר שלא היה מודע כלל לבקשה זו ולמסמכים אלה (פ' 8041), הנוגדים במפורש את מדיניות "קנית" שלא להעסיק ישירות עובדים זרים. עינן אמר עוד

בעדותו, כי דן שגיא הציג את סלע לפניו כמי שדואג ומביא אישורים לעובדים זרים וסלע הציע לעיין להביא את העובדים שלא דרך החברות הקבלניות, אך עיין דחה ההצעה על הסף, שכן אינו מוכן להתעסק עם עובדים זרים, סוגיה המעלה בעיות סוציאליות ואתיות רבות לרבות "חיתוך קופונים" (פ' 8034-8033).

האינטרסים של סלע בפרויקט עזריאלי היו כלכליים ברורים. מדובר בפרויקט גדול מאוד, לטווח ארוך, שהעסיק כמות גדולה של עובדים. ככל שקשריו שם יתהדקו ויעמיקו, ככל שיהיה ניתן לסמוך עליו יותר, כך יעסיק יותר עובדים והכנסותיו יגדלו. סלע הוא זה שהגה את הרעיון והאפשרות להעסקה ישירה של העובדים וגייס לרעיון את דן שגיא סמנכ"ל התפעול. מהלך כזה, אם יצליח, יהפוך את סלע לקבלן כוח אדם מוביל בפרויקט ויוסיף על הכנסותיו.

86. **ביקור בניזרי במגדלי עזריאלי:** בחודש אוקטובר 1998 התקיים ביקור של סגן השר שלמה בניזרי במגדלי עזריאלי. על כך אין חולק. בעניין זה העיד בניזרי: **"במסגרת החברות שלי עם משה סלע, הוא סיפר לי שאחד הפרויקטים המרכזיים שהוא עובד בהם זה פרויקט עזריאלי, שהוא מספק להם שם כוח אדם וניקיון ושאר העבודות. פעם אחת הוא הכיר לי את סמנכ"ל התפעול, נדמה לי דן שגיא קוראים לו, הביא אותו אליי לנכס, נדמה לי שזה היה אפילו ביום ההולדת שלו והפתענו אותו, ועשיתי הכרות מעמיקה עם דן שגיא, ודן שגיא הזמין אותי כלומר על-פי בקשת מנהל פרויקט עזריאלי שזה אלוף מנחם עינן וגם על-פי בקשת מר עזריאלי עצמו שאני אגיע לסיור אצלם. שר שמזמינים אותו ואיש פוליטי שמזמינים אותו סיור בכל בנייני עזריאלי להתחכך קצת עם האנשים... הסכמתי בשמחה רבה" (פ' 6347). לדברי דן שגיא "הייתה פנייה מצד שלמה בניזרי שהוא מבקש לבקר בפרויקט, ואמרנו שבשמחה, כמו כל גורם אחר, אנחנו נשמח לארח אותו כי זה תמיד תורם ליחסי ציבור..." (פ' 8589) בהמשך עדותו אמר שגיא, כי משה סלע הוא זה שאמר לו שבניזרי רוצה לבקר במגדלי עזריאלי (פ' 8600). המנכ"ל מנחם עינן העיד **"פנה אליי דן שגיא, נדמה לי שיחד עם סלע, בנושא זה אני כמעט בטוח אבל אני נזהר בחלק השני, ואמר לי תשמע אנחנו****

רוצים להביא לביקור את חבר הכנסת, סגן שר הוא היה אז... סגן שר הבריאות... לביקור בעזריאלי" (פ' 8035).

מדברים אלה עולה, כי זמן מה לאחר תחילת פעילותו של סלע בפרויקט עזריאלי, נפגש בניזרי ביוזמת סלע עם סמנכ"ל התפעול דן שגיא, ולאחר מכן התקיים ביקור של בניזרי בפרויקט עזריאלי. בביקור ובסיום השתתף גם משה סלע, כפי שרואים גם בתמונות (ת/69). אין ראייה כי קבלן כוח אדם אחר (והיו רבים כאלה בפרויקט) מלבד סלע השתתף בביקור. היוזמה לקשר, להכרות ולסיום היא יוזמה של סלע, לה נרתם בניזרי. בין אם בניזרי פנה לקיים את הביקור ובין אם שגיא פנה לבניזרי לשם כך, ברור כי הקשר נוצר באמצעות סלע וביוזמת סלע. בניזרי עצמו, בפה מלא, אישר כי ידע מפי משה סלע שאחד הפרויקטים המרכזיים שהוא עובד בהם הוא פרויקט עזריאלי. כמו כן אישר, כי ידע שלסלע ושגיא יש קשרים עסקיים בפרויקט עזריאלי (פ' 6801). מכאן, היה ידוע וברור לבניזרי, כי לסלע אינטרס כלכלי מובהק בפרויקט עזריאלי ובקידום מעמדו וקשריו שם. מעבר לכך, ידיעתו של בניזרי על האינטרסים של סלע בפרויקט עזריאלי קיבלה חיזוק וביסוס נוסף משיחתו הקשה עם משה דימרי לאחר הפגישה השנייה, שתואר להלן.

הפגישה השנייה

87. מעדות **משה סלע** עולה, כי כדי לקדם את מעמדו וקשריו בפרויקט עזריאלי, פעל כדי לבצע שינוי ולקבל הקצאות של עובדים זרים באופן ישיר ליוזם. לשם כך נכתבו המכתבים ת/68, ת/153 ובהמשך ביקש מבניזרי שישתדל אצל שר העבודה אלי ישי (פ' 1138-1144). השתדלות זו הביאה לפגישה השנייה.

דן שגיא העיד על המהלכים שקדמו לאותה פגישה ולדבריו מדובר על "**תהליך שנבנה**" (פ' 8588 שורה 27). עיון בכל עדותו מלמד על הכרונולוגיה של התהליך עליו דיבר שגיא: קשרים עם סלע ובאמצעותו הכרות עם בניזרי; ביקור בניזרי במגדלי עזריאלי; משלוח המכתב

לשירות התעסוקה ת/153 מיום 26.10.1998, להקצאת עובדים זרים ישירות ליזם, (וכן ת/246), בקשה שלא נענתה, ואז פנייה לארגון הפגישה עם אלי ישי. שגיאה אמר תחילה, כי הוא זה שפנה לבניזרי לארגון הפגישה (פ' 8588), אולם בהמשך דבריו אמר, כי סלע היה חלק מהחיבור וארגון הפגישה אצל אלי ישי (פ' 8605).

בתשובתו לכתב האישום אישר, כאמור, בניזרי כי היוזמה לפגישה השנייה באה מצידו של סלע. וכך אף שיש הבדלי ניואנסים בין העדויות, המסקנה הינה שסלע ושגיאה יזמו הפגישה, סלע הוא זה שפנה לבניזרי, חברו הקרוב, שפנה לאלי ישי, שהודיע לבניזרי על קיום הפגישה.

88. בפגישה השנייה השתתפו, כאמור, השר אלי ישי, סגן השר שלמה בניזרי, מנכ"ל שירות התעסוקה משה דימרי, דן שגיאה ומשה סלע.

צוין כבר לעיל, כי על-פי כללי שירות התעסוקה, עובדים זרים הוקצו לקבלנים מבצעים ולא ליזמים. **נושא הפגישה** היה שינוי כלל זה או סטייה ממנו בכל הקשור למשה סלע בפרויקט עזריאלי, כך אישר במפורש בניזרי בתשובתו לאישום, באומרו כי סלע העלה בקשה כי תמצא דרך לפיה יספק עובדים זרים ישירות לחברת "קנית".

89. באשר לאופי הפגישה ותוכנה, מצאתי לנכון להסתמך בעיקר על עדותו של משה דימרי, עד שניתן לסמוך עליו, נטול אינטרסים, השיב ישירות לשאלות, לא התחמק והעיד לפי תומו. דימרי אישר את אמרתו במשטרה (נ/153) ולהלן, עיקרי גרסתו על הפגישה: **"משה סלע העלה כי היזם דוד עזריאלי שבונה את מגדלי עזריאלי וסלע עובד שם, חברת "קנית" שזו עזריאלי בעצם, יוזמת מיזם עם סלע, שכל הקצאת העובדים הזרים של הקבלנים השונים בפרויקט יהיו הקצאה של "קנית" למעשה ומשה סלע יטפל בהבאתם ובכל הקשור בהם, אני מייד הגבתי שהמשמעות היא לשלול את ההקצאה לכל אותם קבלנים המבצעים בפועל את העבודה... אני מייד הגבתי שפעולה זו פסולה בלתי אפשרית ובלתי מתקבלת מאחר ובקריטריונים שגובשו בתקופתי, ההקצאה היא רק לקבלן המבצע את העבודה ולא ליזם"**

(נ/153 שורות 42-34 ; פ' 3685). המשיך דימרי ואמר: **"אני לא זוכר בדיוק את מה שנאמר ועל ידי מי דיברו עמי בניזרי וסלע ואלי ישי השורה התחתונה שלהם הייתה תבדוק את הנושא באופן יותר מעמיק לפני שאתה סותם את הגולל על הרעיון – במידה והתוכנית הייתה מתממשת מדובר בסדר גודל של כ-1500-2000 עובדים"** (שם, שורות 46-43).

דימרי המשיך ואמר, כי יצא מהפגישה בתחושה כבדה והפעולה המתבקשת מריחה לא טוב, והבין שיש קשר חברי בין בניזרי לסלע **"הסיטואציה דיברה בעד עצמה, סיטואציה זאת לא הייתה שכיחה, הכוונה שקבלן שיש לו בעיה מגיע לשר ואני מוזמן לברור, כן לא הייתה סיטואציה שהשר או הסגן שר של קבלן מגיע עמו כשתדלן למעשה לפני שר מקביל ומנכ"ל משרדו, במקרה זה אני"** (שם, שורות 56-53 ; פ' 3686). דימרי אמר עוד כי הבין שלמשתתפי הפגישה יש עניין רב בהצלחת המיזם של סלע ואילו הוא, דימרי, איש המקצוע, צריך לשבור את הראש כיצד זה יקודם. לדבריו, אלי ישי סיכם את הפגישה ואמר לו לבדוק את הדברים באופן חוקי. בניזרי העיר, כי צריך להיות יצירתי לצורך קידום העניין. זמן קצר לאחר תום הפגישה התקשר דימרי למנכ"ל "קנית", מנחם עינן, ושאל אותו האם זה נכון שהיזם עזריאלי הופך להיות קבלן ואז יהיה רשאי לקבל הקצאת עובדים זרים. עינן השיב, שהדבר לא נכון והדבר מריח לא טוב. בהמשך הודיע דימרי לאלי ישי, ממש כפי שאמר בפגישה, כי הדבר בלתי אפשרי, בעייתי ולא חוקי (שם, עמ' 3). דימרי סיפר, כי זמן מה אחרי שיחתו עם מנחם עינן, בשעת בוקר קיבל שיחת טלפון לא נעימה משלמה בניזרי שטען כלפיו **"שאני הכשלתי במזיד את העניין, זו הייתה שיחה לא נעימה שעלתה לטונים"** (שם, שורות 79-78). עוד הוסיף דימרי כי בניזרי כעס עליו כיוון **"לא זו בלבד שלא עזרתי אפילו גרמתי נזק"** (פ' 3688, שורה 4), ובניזרי **"נזף בי בטענה שאני פעלתי באופן מגמתי להכשיל את הנושא הוא הציג אותי בתור אחד שלא עוזר, ושהוא ידבר עם הרב עובדיה יוסף שאני מכשיל ואני לא מסייע ובכלל ידאגו להעיף אותי משם, קרי מתפקידי כמנכ"ל שירות התעסוקה וכי אני לא משלהם... השיחה הייתה מאוד קשה"** (נ/153, שורות 86-82). העד הוסיף, כי היה ברור לו שמדובר פה באינטרס עסקי ובעקבות המילים הקשות של בניזרי הוא הרשה לעצמו להתיר את רסן פיו ואמר

לבניזרי כי הוא "מתפלל עליו שכסגן שר בישראל הוא אמור להבין את המשמעות של ביצוע המהלך שהוא לא חוקי בעליל ולהעלים עין ולהיות ראש קטן, הסברתי לו שלא מדובר בהתנכלות או בעניין אישי והשיחה שלי למר עינן לא הייתה במסגרת של הכשלה אלא כבירור" (שם, שורות 95-98). דימרי אמר עוד, כי בניזרי כעס כל-כך עד שאף השמיץ אותו וכינה אותו בכינוי גנאי "מנוול".

השיחה הזו גרמה ל"ברוגז" בין דימרי לבניזרי למשך מספר חודשים ולאחריהם בניזרי הזמין את דימרי לברית מילה, שם פגש גם את משה סלע שאמר לו "אומנם דפקת אותי אבל אני אוהב אותך" (שם, שורה 104). דימרי אמר עוד, כי בניזרי "לא היה אקטיבי בפגישה, אבל מילה פה או מילה שם, חיוך, סיטואציה של, הסיטואציה דיברה בעד עצמה. אני לא זוכר שבמפגש שלמה בניזרי היה אקטיבי מולי. האקטיביות של שלמה הייתה אחרי שאני דיברתי עם אלי ישי" [הכוונה לשיחת הטלפון] (פ' 3701 שורה 5).

בניזרי העיד, כי בפגישה זו היה בסך הכל הדמות המתווכת, פנה לאלי ישי ואמר לו שיש בעיה שרוצים לבוא ולדבר איתו. סלע ושגיא רצו להעביר ולהסב קבוצה לפה קבוצה לשם, ובניזרי לא הבין דבר בעניין זה, כי היה פסיבי בישיבה, וקיים אותה בגלל בקשתו של חברו סלע. לדבריו לא ביקש ולא לחץ ולמשה דימרי אמר שיבדוק הנושא. עוד הוסיף, כי סלע אמר לו לאחר מכן שדימרי לא עזר אלא אף קלקל אצל מנחם עינן. "אמרתי ריבון העולמים, בסך הכל בן-אדם בא ומבקש, אתה רוצה להגיד שאתה לא רוצה לעזור, אל תעזור בסדר אבל למה לבוא ולקלקל לבן אדם? זה מה שכאב לי ואמרתי לו את הדברים האלה בפניו, אולי עם טון גבוה, אולי עם קצת כעס, בסדר זכותי לכעוס אבל זה לא חרג מעבר לפרופורציות" (פ' 6350). בניזרי אישר בכך את השיחה הטלפונית הקשה עם דימרי אך הכחיש כי יצא מפיו דבר קללה. לגרסת בניזרי, משה סלע ביקש עזרה ואין בכך רע, אין מדובר בעניין פלילי, שכן כל הזמן מבקשים עזרה, בסך הכל סידר לסלע פגישה וזה דבר מקובל. בניזרי הוסיף, כי מקובל ששר פונה לשר לטפל בעניין כלשהו, כמו למשל מקרה שמישהו ממעלה אדומים פנה ליועצו יצחק אבידני

וביקש עזרה, בניזרי דיבר בעניין זה עם השר שטרית (פ' 6793). הפניות הן לעיתים במכתב, לעיתים בטלפון ולעיתים פונים לשר בכנסת. כך למשל היה המקרה של אהוד מזרחי שהשתתף בחוגי הבית של בניזרי, פנה לבניזרי בטענה כי מתנכלים לו, בניזרי הביאו לכנסת ופנה לאלי ישי וסידר לו פגישה (פ' 6796).

אהוד מזרחי, העוסק בעבודות עפר ופיצוצי סלעים, העיד בבית המשפט ואמר, כי השתתף בחוגי בית של בניזרי בשנים 1998-2000, חלק מהחוגים אף התקיימו בביתו. פקיד במשרד העבודה התנכל לו והוא פנה במכתבים לכל הדרגים, לרבות לשר העבודה ולא נענה. באחד מחוגי הבית פנה לבניזרי וביקש שיסדר לו פגישה עם השר אלי ישי, שהיה שר העבודה. אחרי הרבה פניות לבניזרי, אמר לו בניזרי שינסה לתאם פגישה עם אלי ישי ואכן הייתה פגישה כזאת, בה הביא את כל האישורים, בה נכח גם בניזרי. הייתה פגישה נוספת בין מזרחי לבין השר ישי בלבד. מהפגישות לא יצא דבר (פ' 7685-7686).

90. שתי הפגישות התקיימו, ותוכן הובא לעיל. גרסת בניזרי הינה כי מדובר בפגישות מקובלות, פעילות שגרתית ומכל מקום, תפקידו היה מתווך לשם כינוס הפגישות, אך לא היה לו חלק ונחלה בתוכן המהותי.

האם בניזרי היה מתווך נטרלי או חסר עניין? האם אכן מדובר ביזום פגישות מקובלות?

91. בניזרי היה חבר קרוב של סלע וידע כי פעילות סלע בפרויקט עזריאלי מהווה נדבך מרכזי בפעילותו הכלכלית, כך אישר בניזרי במפורש, וזאת אף שבמהלך עדותו ניסה להרחיק עצמו, בניזרי ידע כי לסלע אינטרס כלכלי מובהק במקום (ראה גם פ' 7040). בניזרי נרתם לסייע לסלע לחזק את קשריו בפרויקט חשוב זה: **ראשית**, ביוזמת סלע בניזרי פגש בכנסת את דן שגיא, סמנכ"ל התפעול של "קניית". **שנית**, ביוזמת סלע ושגיא, בניזרי ערך ביקור במגדלי עזריאלי, בו נכחו כל מנהלי הפרויקט וכן סלע. **שלישית**, לבקשת סלע פנה בניזרי לשר ישי לארגן פגישה שנועדה לעסוק בעניין עובדים זרים בפרויקט עזריאלי, נושא בו יש לסלע

אינטרס. לפגישה זומן גם דימרי, מנכ"ל שרות התעסוקה, הממונה על עובדים זרים במדינה. יש להעיר, כי הן בעניין זימון הפגישה השנייה והן בעניין מודעותו של בניזרי לאינטרס הכלכלי של סלע, נתגלעו בעדותו של בניזרי אי התאמות בולטות לתשובותיו לכתב האישום, ובעדותו בעניין זה נטה להסתבך (פי' 6801, 6708, 6818). מעדות דימרי עולה, כי סלע הוא זה שהעלה בפגישה את השינוי הנדרש בכללים המקובלים, שינוי שנועד לטובתו שלו.

שתי הפגישות עם אלי ישי מלמדות, כי בניזרי התגייס במהירות וללא קושי לסייע לסלע. אהוד מזרחי העיד, כי פנה לבניזרי פעמים רבות עד שסידר לו פגישה, ואילו סלע זוכה לשתי פגישות רחבות ומשמעותיות תוך זמן קצר וללא שום קושי. לשתי הפגישות זומן איש ביצוע, דימרי. בפגישה הראשונה דובר על התנכלות מכוונת. קרי, בקשה להשוות את מעמדו של סלע לזה של כולם. בפגישה השנייה הדרישה הייתה שונה, להפלותו לטובה, לשנות כלל מדיניות לטובת אדם ספציפי, הוא סלע (באמצעות פרויקט עזריאלי).

בניזרי אכן היה פאסיבי יחסית בפגישה, ולכאורה רק נטל חלק בארגונה, היה נוכח בעצמו, שמע דרישת סלע והציע לדימרי להיות יצירתי. אלא שבניזרי הפך לאקטיבי מייד אחרי הפגישה. כאשר נודע לו כי דימרי בדק וחקר אצל מנכ"ל "קנית", ובכך לשיטת סלע "קלקל לו", קרי פגע באינטרס כלכלי שלו, בניזרי פנה בזעם לדימרי והטיח בו, כי בדיקותיו לא הועילו אלא גרמו נזק, ואף איים עליו שיגרום לפיטוריו. בכך קרב בניזרי עצמו לאינטרס של סלע, שאותה עת היה לא רק חברו הטוב, אלא גם מי שמימן עבורו רכישת רהיטים, חפצים ושירותים.

הפגישות הללו אינן פגישות רגילות, תמימות ומקובלות כפי שהציג בניזרי או הדגים באמצעות אהוד מזרחי. הפגישות זומנו תוך זמן קצר; לפגישות של סלע זומן איש ביצוע; למזרחי ובניזרי לא היו קשרי חברות או אינטרסים כלכליים משותפים כמו סלע ובניזרי. כמו כן, אין להשוות את הפעילות האינטנסיבית של בניזרי לטובת סלע בפרויקט עזריאלי, שלא ניתן לכנותה אלא כהתגייסות.

המסקנה הינה, כי בניזרי עשה מאמץ ניכר כדי להטיב עם סלע בכל הקשור לפרויקט עזריאלי ולבסס שם את מעמדו. הדבר בא לידי ביטוי בסדרת פעולות שפורטו לעיל, הכל בידיעה של בניזרי, כי לסלע אינטרס כלכלי בפרויקט וכי השינוי שדימרי התבקש לעשות היה מטיב עם סלע באופן מהותי.

עדות דן שגיא, כי לסלע לא הובטח דבר בפרויקט עזריאלי הינה חסרת משקל והגיון, שהרי סלע הוא זה שהביא את שגיא לכנסת, יזם הסיוע של בניזרי בפרויקט עזריאלי, סייע לשגיא בניסוח מכתב לשרות התעסוקה, ארגן הפגישה עם שר העבודה והוא זה שהציג השינוי הנדרש לפני השר ישי (בסוגריים יש לציין כי עבודתו של שגיא בפרויקט עזריאלי הופסקה בדצמבר 1998, ובינואר 1999 הוא הקים חברה משותפת לו ולסלע, חברה שבסופו של דבר לא הייתה פעילה). מסקנות ויישום ממצאים אלה יובאו בפרק המשפטי שידון במהות העבירות.

פרק שישי - מיזם מגילות

92. **על-פי האישום הראשון** (סעיפים 41-31) במהלך השנים 1998-1999 יזמו סלע, קובי שני ובניזרי הקמת מלון בתחום המועצה האזורית מגילות, שישרת האוכלוסייה החרדית. על-פי סיכום ביניהם, היו אמורים השלושה להיות שותפים במניות החברה היזמית של הפרויקט. נטען כי ההבטחה לבניזרי בדבר שיתופו במניות החברה ניתנה לו כשוחד בעד הפעלת השפעתו כעובד ציבור לקידום המיזם, ובעד קידום עסקיו של סלע, והסיוע יהיה באמצעות הפעלת השפעתו של בניזרי על משרד התיירות, הסוכנות, משרד ראש הממשלה ומרכז ההשקעות, ובפועל עשה כן בהיותו שר הבריאות, חבר כנסת ושר העבודה בשנת 2001. לקידום המיזם בשנת 2000 נפגש בניזרי עם משקיע בשם ארתור פוגל, שגויס למיזם ועם כלכלן שנתן ייעוץ למיזם. החברה פנתה למרכז ההשקעות במשרד התיירות לקבלת מעמד של מפעל מאושר, ונטען כי במהלך שנת 2001 נפגש בניזרי, אז שר העבודה, עם מנכ"ל משרד ראש הממשלה, אביגדור יצחקי, במסגרת קידום המיזם. המיזם לא יצא אל הפועל והפעילות בו דעכה.

בתשובה לכתב האישום נטען, כי בניזרי לא יזם הקמת המלון עם סלע ושני וכי השתתפותו התמצתה בבקשת סלע ליתן יעוץ ולחוות דעתו, כסמכות תורנית, בדברים הנחוצים להתאמת המלון לשימוש הציבור החרדי, ולשם כך נטל חלק בפגישה אחת בלבד. כמו כן, כפר בטענה כי היה סיכום לפיו יהיה שותף במניות החברה שתוקם, או כי ניתנה לו הבטחה כזו בעד הפעלת השפעתו כעובד ציבור לקידום המיזם, או שקידם המיזם באמצעות הפעלת השפעתו על גורמים ממלכתיים וכי היה סיכום עם סלע ושני כי יתחלק עמם בבעלות ובשליטה בחברה היזמית. בניזרי כפר בתשובתו כי היה מעורב בקידום השקעתו של פוגל במיזם, או כי ידע על הפניה למשרד התיירות או כי פנה לאביגדור יצחקי בעניין המיזם. בניזרי הודה כי לשם קידום המיזם נפגש עם היועץ הכלכלי של סלע ושני. עוד נטען, כי הפעילות שעשה בניזרי הייתה על בסיס חברי ללא קבלת הבטחה או תמורה כלשהי.

המיזם – הרעיון ופעילות משה סלע וקובי שני

93. בשנת 1998 טיילו משפחות בניזרי וסלע עם חברים נוספים בחוף כינר בכנרת. המקום והחוף לא נשאו חן בעיני המטיילים ובשיחה בין בניזרי וסלע דובר כי אין מלון ראוי ומתאים לצרכיו של הציבור החרדי, ובניזרי זרק רעיון לסלע על בניית מלון ברמה גבוהה עבור הציבור החרדי על שפת הכנרת. השניים הסכימו כי הרעיון מצוין (פ' 1217 ; 6365 ; 7005).

קובי שני היה איש עסקים שניהל חברה למימון וניכיון צ'קים. בשנת 1998 הכיר שני את מרדכי (מוצי) דהמן, ראש מועצת מגילות, ובדק אפשרויות של השקעה בפרויקטים באזור מגילות ים המלח. קובי שני הכיר את משה סלע בשנת 1999, ביקר במשרדו ושמע על הקשר של סלע עם הרב אלבז והרב בניזרי (פ' 3067). שני ידע מפי דהמן כי באזור מגילות יש עתודות קרקע לבית מלון, הוא בעצמו חשב על אפשרות של הקמת מלון עבור האוכלוסייה החרדית, וכאשר נפגש עם סלע, שמע מפיו רעיון דומה. השניים האמינו כי לפנייהם רעיון עם פוטנציאל עסקי טוב. שני סיפר לסלע שיש לו קשר עם ראש המועצה, וידוע לו שיש עתודות קרקע וסלע דיבר עם שני על הנושא השיווקי, וכך תיאר שני את השיחה בינו לבין סלע: **"הוא [סלע] אומר**

לי, תשמע אני מחובר באופן אישי עם הרב אלבז, עם שלמה, עם הרב עובדיה, עם כל התנועה, אני חושב שהם יהיו קהל פוטנציאלי רציני, חשוב, והיה לי ברור שבלי שיווק, פרויקט כזה אין לו שום סיכוי עתידי וכך התחיל העניין להתגלגל. נקבעה פגישה אצל הרב אלבז או אצל שלמה [בניזרי], אני לא זוכר מה היה קודם... העלתי בפני הרב אלבז וגם בפני שלמה את הרעיון. דווקא קסם להם מאוד, מפה התחיל העניין להתגלגל. קבעתי פגישה גם עם מוצי [דהמן] והתחלנו בכל נושא של הסכמים תוכניות שיווק תוכניות כלכלית, בגדול" (פ' 3070-3069). הרעיון הכלכלי והשיווקי היה של מלון מסוג "טיים שרינג", קרי מכירת שבוע נופש, במחצית מהיחידות במלון, שישווקו באמצעות הרבנים ובעיקר הרב אלבז וגם בניזרי.

94. קובי שני וסלע החלו בפעילות של ממש לקידום המיזם, ותחילה נוהל משא ומתן עם קיבוץ מצפה שלם השוכן באזור, בעניין שטח הקרקע למלון. בתאריך 23.8.1999 נחתם **הסכם כוונות** בין קיבוץ מצפה שלם מצד אחד לבין קובי שני ומשה סלע מצד שני, הנסוב על שטח של 52 דונם שהעמיד הקיבוץ להקמת מלון דירות אשר ייועד לאוכלוסיה החרדית (ת/81). במקביל, פנו שני וסלע לכלכלן ד"ר יאיר דוכין וזה הכין להם דו"חות כלכליים מפורטים על המיזם, הראשון בחודש ספטמבר 1999 (ת/82) והשני בחודש נובמבר 1999 (ת/83). על-פי הדו"חות, מדובר במלון נופש לאוכלוסיה החרדית על חוף ים המלח בדרגה של 4 כוכבים, ובו 400-450 סוויטות, בכל אחת שני חדרים, שתי בריכות שחיה, בית כנסת, שני מקוואות, אולם קונגרסים בקיבולת של 2000 איש, וחמישה אולמות נוספים בקיבולת של 400 איש לאולם, ופארק משחקים לילדים. ההשקעה הנדרשת למלון בהיקף של עשרות מליוני דולרים ויותר, ומנגד ניתוח ההכנסות האופטימלי היה גם הוא גבוה ומבטיח.

שני וסלע מינו את משרד עוה"ד גלעד שר, ברנר, קדרי לייצגם בנושאים המשפטיים הכרוכים בפרויקט.

המשא ומתן עם קיבוץ מצפה שלם וההסתדרות הציונית בכל הקשור להקצאת הקרקע נמשך, כאשר הצדדים מגבשים את מבנה העסקה, הקיבוץ מצד אחד והיזמים מצד שני, כמפורט במכתבו של עו"ד אמיר קדרי מיום 14.10.1999 (ת/84א').

ביום 28.3.2000 נרשמה חברה חדשה בשם "דרגות מלונאות ונופש צפון ים המלח בע"מ" (להלן: דרגות), כאשר המניות מתחלקות באופן שווה בין קובי שני ומשה סלע (ת/136).

השניים החלו בצעדים ראשוניים של תכנון המלון, פנו לאדריכל דן יזרעאלי, מסרו לו נתונים ובהם שטח המקרקעין, שטח הבנייה המשוער, עלות הבנייה וכיו"ב וקיבלו ממנו ביום 22.5.2000 פירוט שכר טרחה עבור תכנון מפורט (ת/90).

בתאריך 29.5.2000 נחתם הסכם מייסדים בין חברת "דרגות" לבין קיבוץ מצפה שלם, שעניינו שטח מקרקעין של כ-120 דונם שנועד למלון, בין השאר נקבע כי שני הצדדים יקימו חברה שתתקשר עם ההסתדרות הציונית בכל הקשור לזכויות במקרקעין (ת/87).

היזמים נדרשו להשקעה גדולה בפרויקט, לשם כך גייס קובי שני משקיע מבלגיה בשם ארתור פוגל. ביום 16.6.2000 נחתם "הסכם סודיות ואי תחרות" בין חברת "דרגות" לבין ארתור פוגל ולפיו תחשוף לפניו החברה את כל המידע שיש בידה הקשור למיזם, על-מנת שיוכל לבדוק את רצינות הפרויקט טרם ישקיע כסף (ת/88).

בתאריך 30.10.2000 נחתם הסכם כוונות בין חברת "דרגות" לבין חברה בשליטת ארתור פוגל, לפיו פוגל מעוניין להיכנס בשותפות בחברת "דרגות", על בסיס קבלת זכויות, דבר שיתבצע עם קבלת אישור משרד האוצר לגבי הפרויקט (ת/89).

בתאריך 27.12.2000 פנו רוח"ח של חברת "דרגות" למשרד התיירות בעניין הקמת המלון, מסרו את הנתונים הדרושים במטרה לקבל סיוע של מרכז ההשקעות (ת/147).

בקשה נוספת הוגשה למרכז ההשקעות במשרד המסחר והתעשייה בפברואר 2001 (ת/150), ת/151). במרץ 2001 הוחלט כי בינתיים לא תועלה הבקשה לדיון במשרד התיירות (ת/149).

המשא ומתן והקשר עם קיבוץ מצפה שלם נמשך גם במאי 2001 (ראה מכתבו של עו"ד קדרי מיום 30.5.2001 – ת/84ב').

מפירוט הנתונים שהובא לעיל, עולה כי קובי שני ומשה סלע ביצעו פעולות רבות לקידומו של המיזם והוצאתו אל הפועל לאורך תקופה של קרוב לשנתיים. הם ניהלו משא ומתן עם הקיבוץ, חתמו הסכמים, מינו עורכי דין, קיבלו תוכנית כלכלית מסודרת ומפורטת, פנו לאדריכל, יצרו קשר עם משקיע בעל יכולת, פנו למרכז ההשקעות במשרד התיירות ובמשרד המסחר והתעשייה. עד אותו שלב היו לשני וסלע הוצאות נכבדות (פ' 3129, 3083).

מעורבות שלמה בניזרי

95. **לגרסת סלע** מעורבותו של בניזרי הייתה בכל השלבים, בכל הנושאים, כיוון שיועד להיות שותף. **לגרסת בניזרי**, מעורבותו הייתה ייעוץ הלכתי בלבד, פגישה בודדת עם הכלכלן דוכין, והמעט שעשה היה במסגרת יחסי חברות. אביא להלן את הממצאים העובדתיים הנוגעים לעניין:

א. כאשר רעיון המיזם החל להתגבש, זימן סלע את קובי שני לפגישה אצל שר הבריאות דאז, בניזרי, בלשכתו. שני העיד, כי בא לפגישה מוכן עם רעיון אדריכלי, תוכנית כלכלית שהכין ד"ר דוכין, מבנה משפטי **"וידעתי מה אני צריך, איזה קידום של מהלכים אני צריך, איפה אני צריך אותם"** (פ' 3072). שני הוסיף כי בפגישה סיפר לבניזרי למה הם זקוקים לצורך המיזם, **"איפה אנחנו צריכים קשרים מבחינת משרד התיירות, מענקים, מבחינת הסוכנות לקדם שם את כל הנושא"** (שם). ואשר לתגובה של בניזרי בעניין הצרכים של המיזם הוסיף שני: **"אני חושב שהוא [בניזרי] אמר שהוא יכול, אם אני זוכר נכון, שהוא יכול לעזור לנו לקדם את זה אני מניח שאיש עם המעמד שלו לא צריך יותר משיחת טלפון אחת כדי להזיז משהו. לא ראיתי בזה משהו חריג, כלומר קשר זה דבר שהוא לא מזיק ותמיד טוב"** (פ' 3073).

בעדותו בבית המשפט ובאמרותיו, הזכיר קובי שני שתי פגישות נוספות עם בניזרי בעניין המיזם. **פגישה שנייה**, התקיימה בלשכתו של בניזרי והדיון נסוב על הדרך לשיווק הפרויקט (ת/139 שורות 204-205, פ' 3095). **פגישה שלישית**, הייתה בקשר

לעזרה הדרושה מבניזרי לקידום הפרויקט במוסדות הממשלתיים. שני הסביר, כי לאחר שהקימו חברה וחתמו הסכם עם הקיבוץ, היה צורך באשרור ההסכם מצד הסוכנות היהודית ומשרד התיירות, התעוררו קשיים, לפיכך נקבעה פגישה נוספת עם בניזרי "שלמה אמר שיש לו יכולת לעזור לנו מול משרדי הסוכנות ומול משרד התיירות, הוא הבטיח לקדם את העניין מול משרדים אלה" (ת/138 שורות 36-37). באמרה נוספת אמר שני: "שלמה נתן הבטחה לסייע לנו ככל יכולתו מול אותם מוסדות" (ת/139 שורה 208). בעדותו בבית המשפט אמר שני, כי בניזרי לא נתן הבטחה ספציפית כי ידבר עם איש זה או אחר, אלא אמר שיקדם את המיזם: "קובי אני אדחוף כאילו לקדם, לדבר עם זה, עם גורם זה או עם גורם אחר, אני מניח שאיש פוליטי כמוהו הוא מקושר" (פ' 3097). עוד אמר בעדותו בבית המשפט, כי רצה לשמוע מבניזרי איך מתקדמים במשרד התיירות והסוכנות והוסיף: "שלמה גם הסביר לנו את הלוגיקה איך פועל תהליך מבחינת הסדר הכרונולוגי הרגיל, כי באישור מהסוג הזה, הואיל ומדובר בגורמים מאוד מסועפים, צריכים המון ניירת ודו"חות, אז אני זוכר שהוא הכווין אותנו כאילו בקטע מה כל גוף עושה ומה אנחנו צריכים להשיג" (פ' 395-396).

ב. ד"ר יאיר דוכין, שהכין את התוכנית הכלכלית לפרויקט, העיד כי בתקופה שאחרי פרישת ש"ס מהממשלה (בין קיץ 2000 למרץ 2001), התקיימה במשרדו פגישה עם סלע ושני, אליה הצטרפו בניזרי ואבידני. להערכתו של דוכין, בניזרי זומן לישיבה כדי לחזק את ההערכות השיווקיות של הפרויקט "שכן בניזרי היה מיועד ליצור את הקשר בין המלון לבין הרבנים והאוכלוסייה החרדית... בפגישה העריך בניזרי שבאמצעות הרב אלבז שהוא הרב של בניזרי ורבנים נוספים שאינני זוכר את שמם, יש סיכוי טוב לשווק את יחידות הנופש הפוטנציאליות של המלון" (ת/140 שורות 33-38).

ג. **סלע** העיד, כי קובי שני גייס למיזם את המשקיע ארתור פוגל, והתקיימה פגישה בין פוגל לבין בניזרי לשם קידום הפרויקט (פ' 1234). **שני** העיד, כי לא נכח בפגישה אך שמע עליה מפיו של סלע שהסביר לו כי יזם את הפגישה כדי להראות שיש למיזם גב (פ' 3078-3079). **בניזרי** אישר כי נפגש עם פוגל, וזאת בסתירה לתשובתו לכתב האישום. לדבריו נעתר לבקשת סלע שרצה להראות שהמיזם רציני, **"ואמרתי אין בעיה אני אסביר לו [לפוגל] שזה באמת רציני והכל, אני חושב שזה ילך בציבור החרדי"** (פ' 6367). הפגישה נמשכה 10-15 דקות, ובניזרי הסביר כי הלך לפגישה כדי לעזור לחבר (פ' 6367, 7009).

ד. **גלעד שר**, עורך דין של המיזם, שוחח עם בניזרי בטלפון על-פי בקשת סלע. לזיכרונו, שאל אותו בניזרי מספר שאלות לגבי **"ההיתכנות של הפרויקט, משהו מהסוג הזה, איך זה נראה לי. אני לא חושב שהיה שם משהו יותר ספציפי מזה, כלומר לא יכולתי להסיק מזה איזו שהיא התעניינות נקודתית בהיתכנות כלכלית ספציפית, אבל הבנתי שיש לו עניין בפרויקט"** (פ' 3651). עורך דין שר הבהיר עוד, כי מי שטיפל באופן שוטף בפרויקט הוא שותפו למשרד, עו"ד אמיר קדרי.

ה. **עו"ד אמיר קדרי**, שליווה את הפרויקט באופן יותר אינטנסיבי, העיד כי כאשר ההסכמות הלכו והתגבשו, סלע או שני או שניהם התקשרו והודיעו לו שבניזרי יבוא למשרדו על-מנת שיציג לפניו בקווים כלליים את ההסכמות ואת מבנה העסקה. כיוון שבניזרי לא הגיע, התבקש קדרי לנסוע לביתו של בניזרי, ושם הציג לפניו את ההסכמות העקרוניות אליהן הגיעו הצדדים (פ' 3664). לגרסת בניזרי, סלע שלח אליו את עו"ד קדרי, שנחת אצלו בשעת בוקר באופן לא מתוכנן, שוחח איתו כמה דקות ואין הוא זוכר דבר מהפגישה (פ' 7014).

ו. **לדברי סלע**, הוא הראה לבניזרי את השטח המיועד למלון פעם או פעמיים (פ' 1230). אבידני העיד, כי באחת הנסיעות לים המלח עם סלע ובניזרי עברו לראות את השטח המיועד למלון (פ' 4041). מרדכי דהמן העיד, כי היו לפחות שני מקרים בהם התקשר אליו סלע ואמר לו שהוא נמצא עם בניזרי באתר המיועד למלון (פ' 4227). בניזרי עצמו אישר, כי באחת הנסיעות עם סלע לים המלח הוא הראה לו את השטח המיועד למלון (פ' 6372).

ז. **ת/86**. מוצג זה הינו מסמך בכתב ידו של בניזרי המתייחס למיזם ורשומים בו הפרטים הבאים: **"עלות – \$60 דולר; משקיע 1/3 – השקעה + אחוזים; ליווי בנקאי – 2/3; 400 חדרים; המלצות רבנים; פרסומאי זילברשלג / פרסום אגרסיבי בתקשורת החרדית; תכנון פנים של הצרכים הדתיים ועוד; פעילויות רוחניות למבוגרים ולילדים בתקופת שהותם; הכשרים מיוחדים; אולמי הרצאות; מקוואות"**. **סלע** העיד, כי המסמך נכתב על-ידי בניזרי באחת הפגישות הראשונות לצורך הקמת המיזם ונסוב על השיווק ועל התוכנית העסקית של המיזם (פ' 1233). **בניזרי** העיד, כי המסמך אכן בכתב ידו, אך לא יכל להסביר חלק מהנתונים שבו, וטען שאלו דברים ששמע, ככל הנראה, מפי משה סלע, והוסיף: **"אני מבחינתי החלק שלי [במסמך] המלצות רבנים, פרסום זילברשלג, פרסום, תכנון פנים של הצרכים, זה החלק שלי"** (פ' 7025). בניזרי התקשה להסביר מדוע עשה רישום של עניינים עסקיים ושל פרסום, אם התמקד רק בנושא ההלכתי (פ' 7026).

ח. בניזרי לא הכחיש את עצם קיום הפגישות עם שני וסלע, אך אמר שאינו זוכר שפנו אליו בענייני משרדי ממשלה, עם זאת חזר והדגיש, כי לא פעל ולא עשה דבר במשרדים הציבוריים למען קידום הפרויקט. בעניין זה דברי בניזרי נתמכו בעדות

סלע, שאמר כי לבניזרי לא הייתה מעורבות בעניין משרד התיירות ומרכז ההשקעות, פרט לעדכונים שסלע עדכן אותו (פ' 1242). עוד העיד סלע, שבעניין השגת ערבות מדינה (הדרושה בגין כך ששטח המלון נחשב לשטח מוחזק) בניזרי לא עזר, ובכלל, אם היו דברים שיכל להסתדר לבד, לא פנה לבניזרי. סלע העיד, כי בניזרי דיווח לו כי דיבר עם אביגדור יצחקי (פ' 1238), ובהמשך אמר הפוך, כי לא שמע מפי בניזרי כי דיבר עם יצחקי (פ' 2052). עוד אמר סלע, כי פנה לבניזרי וזה הבטיח לו כי ידבר עם ראש הממשלה בעניין ערבות המדינה, אך בפועל בניזרי לא דיבר (פ' 2053).

ט. אביגדור יצחקי, היה מנכ"ל משרד ראש הממשלה בשנים 2001-2004. לדבריו, השתתף בפגישה של אנשי מגילות ויזמים שרצו לבנות במגילות וביקשו ערבות מדינה ולא ניתנה להם תשובה חיובית (פ' 7522). יצחקי הדגיש, כי בניזרי לא דיבר איתו מעולם בנושא מגילות או ערבות למיזם מגילות (פ' 7524).

96. בתשובתו לכתב האישום הציג בניזרי את הקשר שלו למיזם מגילות כקשר שולי וצדדי, שהתמצה במתן ייעוץ לצרכים דתיים למלון חרדי כמו מקוואות, הפרדה וכיו"ב, וכן השתתפות בפגישה אחת בלבד, גם היא מתוך מניעים חבריים עם סלע. מהראיות עולה תמונה שונה. בניזרי וסלע דיברו על רעיון של מלון חרדי עוד בשנת 1998. כאשר סלע ושני החלו לפתח הרעיון ולהביאו לידי מימוש, היה בניזרי מעורב הן בייעוץ, הן בידיעה, הן בעדכון והן בהשתתפות פעילה. בניזרי נפגש עם הכלכלן ד"ר דוכין. פגישה עם כלכלן הינה פגישה עסקית ולא דתית. בניזרי נפגש עם פוגל, משקיע זר, שעניינו קודם כל בהשקעה, כדי להראות רצינות ותמיכה של איש פוליטי למיזם. בניזרי דיבר עם גלעד שר על התכנות העסקה ולאחר מכן נפגש בביתו עם עו"ד קדרי שטיפל בפרטי העסקה וזה הציג לפניו את המבנה העסקי והסכמות הצדדים. בניזרי ביקר באתר המיועד ונפגש עם שני וסלע לפחות עוד פעמיים, בפגישות שלא נועדו לצרכים דתיים אלא להתייעצות כיצד ממשיכים הלאה את פיתוח הפרויקט וקבלת

אישורים ממשרדי הסוכנות, פניות למשרד התיירות ומשרד המסחר והתעשייה. בעניין זה נתן בניזרי עצות, הכוונה, הבטיח לעזור. בפועל, בניזרי לא פנה למשרדי הממשלה, לא לסוכנות, או למשרד ראש הממשלה לשם קבלת ערבות.

המסקנה הינה, כי בניזרי היה מודע לגיבושם של ההסכמים וההסדרים סביב הפרויקט, לתוכנית הכלכלית, היה מעורה במבנה העסקה, ידע היטב את הכיוון השיווקי לציבור החרדי באמצעות רבנים. בניזרי הבטיח לסלע ושני, כי יסייע ויעזור במשרדי ממשלה, ומכל מקום, נתן להם ייעוץ כללי בנושא הגישה לגופים ציבוריים.

מעורבות הרב אלבז

97. הרעיון השיווקי היה למכור 50 אחוז מהמלון כ"טייס שרינג" למגזר החרדי, לשם כך נזקקו היזמים לרב אלבז כרב חשוב ומוביל שיקרא לחסידיו לקנות שבוע נופש במלון. לדברי סלע, מילה של הרב אלבז יכולה להביא כמות גדולה מאוד של קונים (פ' 1224). סלע הוסיף, כי אלבז היה מעורב ביעוץ בעניין ההלכתי של תפעול המלון, קיבל עדכונים ואף נפגש עם המשקיע ארתור פוגל לקידום העסקה (פ' 1242). כאשר שני וסלע התחילו במיזם, זימן סלע את שני לפגישה אצל הרב אלבז. שני נוכח כיצד הרב מקבל את סלע במאור פנים, מחבקו ומנשקו, לפי כל הגינונים והבין כי סלע מעורה היטב בישיבה. כאשר סלע ושני העלו לפני הרב אלבז את רעיון המלון החרדי וה"טייס שרינג" הוא הגיב באופן חיובי ואמר שהוא מסוגל להרים הפרויקט באמצעות קשרים בחו"ל, צרפת, בלגיה, ארה"ב, ואמר להם "אם אני אומר אנשים יקנו" (פ' 3071-3070). בהמשך סוכם, כי הרב אלבז יקבל 10-9 אחוז מרווחי השיווק (פ' 3080). **הרב אלבז** העיד, כי כאשר דובר איתו על הפרויקט, נתן ייעוץ בענייני הכשרות והרוחניות של המקום וכן אמר שיעניין את כל ידידיו בארץ ובעולם במיזם כי הדבר יעזור לישיבה (פ' 8858). הרב אלבז אישר, כי נפגש עם המשקיע ארתור פוגל, אולם עניינו בפוגל היה כדי שיעזור לו לארגן "דינר" בבלגיה (פ' 8859). עוד אמר, כי סלע ושני דיברו איתו שיהיו רווחים אך לא דיברו על אחוזים (פ' 9036), לבסוף אישר כי דובר על רווחים ניכרים (פ' 9039).

98. מדברים אלה עולה, כי בין סלע ושני לבין הרב אלבז הייתה הבנה, כי הוא יסייע בשיווק אצל חסידיו בארץ ובעולם, ובתמורה תקבל הישיבה אחוזים מרווחי השיווק.

האם הייתה הבטחה או סיכום כי לבניזרי יהיו זכויות במיזם

99. המיזם הוקם על-ידי שני שותפים: סלע ושני. החברה שייסדו, "דרגות", נשלטה באופן שווה על-ידי שניהם. עם זאת, לגרסת סלע, בניזרי היה שותף במיזם, כי בלעדיו לא יכל להקים בית מלון חרדי, שכן סכומי הכסף הפוטנציאליים ממכירות ה"טיים שרינג" היו כ-220 מליון שקל, ולצורך כך היה צורך בשיווק לחרדים שיכול להיעשות על-ידי דמות רוחנית כמו הרב אלבז ודמות פוליטית כמו הרב בניזרי, ובגין השיווק המיוחד הזה וההכנסות הגבוהות הצפויות, ראוי לתת להם אחוזים גבוהים במיזם (פ' 1998-1999). לשיטתו, החלוקה הייתה צריכה להיות כדלקמן: 34% לסלע, 33% לבניזרי, 30% קובי שני, 3% אבידני (פ' 1225). במסמכים שהציגו את מבנה העסקה (ת/84א') ישנה חלוקת זכויות בין כל הצדדים הפורמאליים לעסקה ובהם קובי שני ומשה סלע, אולם לגרסת סלע בכל הקשור לזכויות שלו ושל שני, נרשמה בכתב יד גם המילה "הרב", שכוסתה בצבע שחור מחמת סודיות, ולידה נכתב בנאמנות. הדבר צריך לשקף הסכמה כי יש לסלע ולקובי שני שותף נוסף הוא שלמה בניזרי (פ' 1226-1227, ת/84). סלע הוסיף, כי הנקודה השחורה נרשמה על המילה "רב" כאשר החלה החקירה והיה צורך להעלים ראיות. סלע הוסיף עוד, כי עורכי הדין שטיפלו בפרויקט, שר וקדרי, היו מודעים לשותפות של בניזרי והועלו רעיונות כיצד לעגן את זכויותיו, ובין השאר עלה רעיון שהמניות ירשמו על-שם רעייתו יפה (פ' 1227-1228). שינוי זה בזכויות המיזם – כך סלע – הכעיס את שני, אך הוא הסכים, בהבינו לבסוף שסוגית השיווק הנתונה בעיקר בידי אלבז ובניזרי, היא החשובה והיא שתביא את מרבית ההכנסות (פ' 1239-1240), והסכמה זו אף נרשמה ונחתמה. לנושא המסמך בכתב אתייחס בהמשך. לדברי סלע הוא אף דאג כי אבידני יקבל אחוזים בשל נאמנותו והעבודה השחורה שעשה, אף שהדבר לא מצא חן בעיני שני

ובניזרי (פ' 1241). סלע העיד עוד, כי אבידני, דהמן והפרקליטים ידעו כי בניזרי ב"פרונט", משמע שותף עם סלע במיזם (פ' 2005, 2011).

100. **יצחק אבידני**, עוזרו של בניזרי וחברו של סלע, היה בסוד העניינים בזמן אמת. לדבריו, סלע הבטיח לו, כי לא יקופח במיזם המלון אף שלא נקב במספר אחוזים שיקבל (פ' 4047). עוד שמע מפי סלע, כי הישיבה תקבל שליש מהרווחים העתידיים למרות התנגדות שני. כמו כן, סלע העלה אפשרות שבניזרי יהיה רשום כבעל מניות אך בשל החשש שאיש ציבור יהיה רשום "בפרונט", סלע הציע שהישיבה תהיה רשומה כבעלת זכויות או שאשתו של שלמה תהיה רשומה (פ' 4049). לדברי אבידני (במשטרה) על חלקו של בניזרי במיזם דובר מפורשות בשיחות בין סלע ובניזרי. בבית המשפט שינה אבידני את גרסתו ואמר, כי שמע על כך רק מסלע (פ' 4050).

מרדכי דהמן, ראש מועצת מגילות וחבר של סלע, אמר בעדותו, כי שמע מסלע בזמן ההתרחשות כי בניזרי שותף 33% במיזם. הדבר הדהים את דהמן והכהו בהלם ומבוכה, וזאת בגלל מעמדו הציבורי של בניזרי (פ' 4223-4224). עוד הוסיף, כי בפגישה אקראית עם בניזרי בכנסת עלה נושא המיזם ודובר על נושא השיווק בחו"ל (פ' 4224). דהמן העיד, כי הוא מודע לאופיו של סלע, שאינו מסוגל לשמור מידע או סוד ומחצין כל דבר, ולמרות זאת עמד על דעתו כי כך שמע מסלע. דהמן לא מסר פרט זה באמרתו הראשונה במשטרה, וסוגיית זכויותיו של בניזרי במיזם (כפי ששמע מסלע) באה מפיו רק בראיון בפרקליטות טרם העדתו. דהמן הסביר, כי רק בפגישת הרענון בפרקליטות נשאל בנושא זה שאלה מפורשת וענה מה שזכר ומה שהיה. **עו"ד גלעד שר** אמר בעדותו, כי בדיונים בהם נטל חלק בעניין המיזם לא הוזכר שמו של בניזרי כמחזיק מניות ולא שם רעייתו, ולא ידוע לו על הסכם סודי או דבר מה בנוגע לרישום המילה "רב" מתחת לנקודה שחורה במוצג ת/84 שכלל אינו מוכר לו (פ' 3656-3659).

עו"ד קדרי אמר, כי טיפל בחוזים בין הצדדים למיזם ולא התבקש להכניס את בניזרי כבעל זכויות במיזם (פ' 3665, 3672), אף כי לדבריו אין הוא יכול לשלול באופן מוחלט כי דובר בנושא או כי הנושא היה באוויר (פ' 3666, 3667). קדרי שלל את גרסת סלע, כי בדיונים הועלתה אפשרות שגב' בניזרי תירשם כבעלת זכויות (פ' 3677, 3679).

ראובן אלה, שותף לשעבר של סלע, העיד כי שמע בעתו מפי סלע כי לבניזרי יש זכויות במיזם מתוך חלקו של סלע וכי בניזרי הוא שותף סמוי (פ' 4788-4789). לעדות אין משקל לתוכנה אלא לעצם אמירתה.

לגרסת קובי שני, מלכתחילה היה סיכום ברור וכתוב בינו לבין סלע על שותפות שווה, חמישים אחוז לכל אחד. בהמשך סוכם כי הרב אלבז יקבל כעמלת שיווק 9-10 אחוז מהרווחים (פ' 3080). באשר לפוגל, שהיה אמור להשקיע בין 8-10 מליון דולר למיזם, היה סיכום כי יקבל שליש מהמניות (3081). בשלב מסוים רצה סלע חלוקה מחדש של המניות בטענה שיש לתת עדיפות לנושא השיווק (פ' 3084) ודרש להעביר מניות לאנשים הפועלים לקידום הפרויקט (3086), בלי לנקוב בשם מפורש. לדברי שני, אם סלע היה מעוניין ליתן מתוך חלקו לאחרים, הדבר לא הפריע לו, ובלבד שלא יגרע מחלקו שלו (פ' 3087). שני שלל את גרסת סלע, כי בפגישות עם עוה"ד שר וקדרי דובר על בניזרי כשותף במניות או שדובר על כך שרעייתו של בניזרי תירשם כבעלת מניות (פ' 3131).

101. המחלוקת בעניין חלוקת המניות הגיעה לשיאה בפגישה בה נטלו חלק סלע, שני ובניזרי. על הנסיבות שהביאו לפגישה, אין כמעט מחלוקת, אולם על תוכנה ותוצאותיה קיימת מחלוקת משמעותית, שכן בפי סלע זוהי **פגישה שתוצאותיה הסכמה** ובפי שני זוהי **פגישת בורות שתוצאותיה "פיצוץ" היחסים עם סלע**.

לדברי סלע, זמן רב קודם לפגישה החל לדבר עם שני על הצורך בשינוי הזכויות במיזם לטובת המשווקים (פ' 2074, 2076). אולם, הדרישה הממשית לחלוקת המניות מחדש, הייתה כאשר המיזם התגבש יותר עם הגשת הבקשה למרכז ההשקעות בתחילת שנת 2001 (פ' 1237-1238). **קובי שני** העיד, כי הדבר היה כשנה וחצי לאחר תחילת פעילות המיזם (פ' 3084) ומכאן שהשניים מסכימים כי הפגישה התקיימה בתחילת שנת 2001.

לגרסת סלע, ישבו השלושה בביתו של בניזרי, סלע הסביר לשני כי ה"שיווק", קרי הרב אלבו ובניזרי, הוא המוביל של המיזם וצריך לתת לו שליש מהזכויות. הדבר הכעיס את שני, אך הוא התרצה לבסוף והסכים (פ' 1239). ההסכמה נכתבה עם פירוט של אחוזים. כיוון שבניזרי לא יכל להירשם כבעל מניות וגם לא אשתו, נכתב מכתב נאמנות לבניזרי ונחתם על-ידי שני וסלע (פ' 1240, 2030). סלע הסביר, כי המסמך היה סודי עם עותק אחד, אף כי במקום אחר אמר שאולי היו עותקים גם בידי שני ובידי אבידני (פ' 2030). בהמשך אמר שבעצם היה עותק אחד שנמסר לבניזרי (פ' 2070). בהמשך עדותו אישר סלע למעשה את דברי קובי שני, כי הייתה ביניהם מחלוקת על המניות וכדי לישבה פנו לבורר, הוא בניזרי (פ' 2077). מצד שני אמר סלע, כי הפגישה הייתה ביוזמת בניזרי, אשר רצה לעגן בדרך כלשהי את זכויותיו (פ' 2073, 2078).

לגרסת קובי שני, סלע פנה אליו ודרש חלוקה מחדש של המניות בגין נושא השיווק. שני התנגד נחרצות וכאשר הויכוח התלהט, הציע שני לפנות לבורר, והציע את הרב אלבו, ואילו סלע הציע את בניזרי. שני הסכים לבניזרי והשניים פנו אליו כדי ליישב את נושא המחלוקת, האם מגיע יותר מניות לגוף המשווק (פ' 3084-3085). שני הדגיש, כי סלע דיבר על מתן מניות "לשיווק – למשווקים" מבלי לפרט שם של אדם זה או אחר (ת/139 שורה 222, פ' 3086-3087), אך הוסיף, כי עוד קודם לכן שמע מפי סלע דיבור בעניין זה, אולם הוא לא ייחס לזה חשיבות, וכך אמר שני: "היו פעמים שהוא [סלע] זרק לי, מה אתה חושב שלשלמה לא ייצא מזה כלום או אני לא מתכוון לתת לו משהו? אני לא ייחסתי לזה חשיבות, כלומר אמרתי תעשה מה שאתה רוצה אני לא נכנס לזה בכלל" (פ' 3088).

שני סיפר, כי הגיע לפגישה בבית בניזרי בשעת אחר הצהריים, סלע כבר היה שם והתחיל לדבר על ההשקעה בשיווק ושהוא רוצה אחוזים גדולים יותר, שני רתח ואמר לסלע ולבניזרי שהוא מתנגד וצריך לעמוד בסיכומים ביניהם: **"אז הוא [סלע] אמר בעצם קובי, אם אני זוכר נכון, שאתה [קובי שני] תעביר 16 או 17 אחוז ואני [סלע] אתן, ואז אמרתי בעצם, לא הסכמתי לאורך כל הפגישה. ש: סליחה, אתה תיתן ואני אתן, למי ניתן? ת: הוא ביקש שניתן את זה לשלמה"** (פ' 3089). שני הגיב בזעם ושאל את בניזרי אם אין לו בעיה לקבל מניות ועל שם מי הוא ירשום אותן, שכן מדובר באיש ציבור, ותוך כדי ויכוח לא הבין איזה תפקיד משחק שלמה בניזרי (פ' 3090), והדיבור שיצא מפי בניזרי, כי ירשום המניות על-שם אשתו, הכניס אותו לשוק (פ' 3094). בחקירה נגדית (פ' 3117-3121), אמר שני כי אפשר שהדיבור הזה של בניזרי שהמניות יירשמו על-שם אשתו נועד לשם דוגמא כחלק מדו שיח בין בורר או מגשר לבין מתדיין. תשובה זו אינה מתיישבת עם דבריו הקודמים, שכן מדובר בפרשנות, בניזרי עצמו לא גרס כך, שהרי לדבריו אינו זוכר את תוכן הפגישה, ומדברי שני עולה ברורות כי לא היה מדובר בדוגמא אלא בדרישה להעביר חלק ממניותיו לבניזרי. באמרתו במשטרה ת/139 שורה 247, אמר שני כי בפגישה המשולשת הזו נאמר לו במפורש, כי המניות עליהן יוותרו קובי שני ומשה סלע, צריכות להגיע לשלמה בניזרי. בעדותו בבית המשפט אמר שני, כי אינו חוזר בו מדברים אלה, אך ביקש להבהיר את האווירה שהייתה מסביב, כי צריך להעביר מניות עבור השיווק, מעין עסקת חבילה, העברת מניות ל"גוש הדתי" בשל הקשרים והשיווק (פ' 3093).

לגרסת קובי שני, הוא לא השתכנע ולא הסכים להעביר מניות, קם ועזב בכעס את דירת בניזרי, לא חתם על מסמך כלשהו, ואף התקשר לעוה"ד גלעד שר וביקש שיפעל לשחררו מהמיזם.

גרסת שני נתמכת בהאזנת סתר מוקלטת של שיחה שהתקיימה בשלבי החקירה המשטרתית בתאריך 6.1.2004, בין סלע לבין קובי שני (ת/91, ת/91א'). בשיחה דובר גם על אחוזי השותפות, השותפים וגם על קיומו של מסמך כתוב בעניין זה: **"משה: זה לראות את השותפות עם שלמה. אם הוא כן היה שותף או לא היה שותף. הרי שנינו יודעים שהוא כן**

היה שותף. קובי: אה... משה: אבידני בסוף הכנסנו כשותף נכון? קובי: הבטחת לו איזה חמישה אחוזים. משה: חמישה אחוז הבטחתי לו... שלושה אחוז. קובי: שלושה אחוז. משה: כן, וכמה שלמה לקח אחוזים? קובי: שלמה... שלישי. משה: לא, שלושים ושלוש. אני הייתי הרוב או שאתה היית הרוב. קובי: לא, חצי חצי היינו. משה: אני אתה חצי חצי והם שלישי ואבידני. קובי: רצית שאני אתן לו... משה: כן... אתה לא הסכמת. קובי: ... בסוף. משה: (רעש רקע) – אבל היה איזה מסמך? קובי: לא, לא היה מסמך. משה: לא היה מסמך? קובי: מה פתאום. משה: מה נגמר עם שלמה בסוף שהוא מקבל שלישי? קובי: אני לא הסכמתי. " (ת/91א', עמ' 1-2). במהלך השיחה שני שב והכחיש כי חתם על מסמך. בהמשך התמליל (עמוד אחרון) אמר שני לסלע: "ידעתי ששלמה שותף שלך ואמרת לי כמה פעמים, קובי, שלמה איתי בחלק שלי, זה הכל. היום מה אתה צריך אותו?".

קובי שני אמר בעדותו בבית המשפט, כי הוא עומד מאחורי הדברים שאמר באותה שיחה, לא חוזר בו, אף כי התמליל עצמו לא הכי מדויק (פ' 3102).

בניזרי הכחיש לחלוטין כי דיבר על אחוזים עבורו או ביקש או כי הובטחו לו אחוזים מהמיזם, שכן אין זה סביר כי יקבל שלישי מהמניות במיזם כה גדול, עבור ייעוץ בענייני דת או סיוע, כביכול, שהתבקש לעשות במשרדי ממשלה ולא עשה דבר. עוד אמר, כי אין לו קהל, אין לו חסידים כמו לרבנים אחרים, לכן גם אינו יכול להשפיע על שיווק (פ' 6368). עוד אמר, כי כאיש ציבור היה ברור לו שאינו יכול לקבל אחוזים, לא הוא ולא אשתו, לא ביקש לעצמו דבר, כל מעייניו היו לדאוג שיהיה מקום הולם לרווחת הציבור החרדי (פ' 6369-6370). בניזרי הוסיף ואמר, כי משה סלע רצה, ככל הנראה, להגיע לרוב של המניות במיזם ולכן שיחק משחק, עשה תרגיל כאילו הוא נותן לבניזרי (פ' 6369, 6683).

באשר למפגש המשולש בביתו, אמר בניזרי כי הוא זוכר שהתקיים מפגש, אינו זוכר דבר על תוכנו, היה ויכוח, אולי היה מתח (פ' 7028-7030), אך אינו זוכר שהיו צעקות ואת מהות השיחה (פ' 6682), והוסיף: "אני לא זוכר סיטואציה כזאת לחלוטין שאני ביקשתי שהמניות

ירשמו על שמה של אשתי, לא ביקשתי כל חלק בקבלת המניות של אותו פרויקט. הם באו, ישבו, כל אחד העלה את טענותיו, אני לא זוכר אפילו על מה נסב אותו רעיון אבל אני לא ביקשתי אף פעם, אני גם לא מטומטם, לא ביקשתי הראיה שלא דיברנו עם אף עורך דין, אף אחד, הנושא לא עלה" (פ' 6683). בניזרי הכחיש כי במפגש נערך או נחתם מסמך (פ' 6369).

102. סיכום הממצאים העובדתיים בפרשיית מיזם מגילות:

המיזם של בניית מלון באזור מגילות בים המלח, המיועד למגור החרדי, שהתבסס על "טיים שרינג", קרי מכירת כל יחידה במלון לשבוע נופש אחד בשנה, החל להתגבש בין משה סלע לקובי שני בשנת 1999. לשניים היה ברור כי הצלחת המיזם תלויה בשיווק בארץ ובחו"ל באמצעות רבנים. בתחילת הדרך נפגשו השניים עם הרב אלבז ועם בניזרי. הרב אלבז הסכים עקרונית ליתן כתף לשיווק, בעבור רווחים לישיבה, ואילו עם שלמה בניזרי התקיימו פגישות שנסובו על עצותיו בעניינים תורניים וצרכי החרדים במלון, וגם על עניינים מעשיים ועסקיים. במשך כשנה וחצי התבצעו מהלכים מעשיים לקידום המיזם ובניזרי היה מעורב בהם כמפורט בסעיף 95 לעיל. בין השאר דובר בפגישות אלה כיצד ומתי יש לפנות למשרדי ממשלה והשניים שמעו מפי בניזרי הבטחות כי יעזור בקידום הפרויקט והוא אף דיבר על התהליך הביורוקרטי הנוגע לאישור מיזם כזה במישור המשרדים הציבוריים. מעורבות בניזרי לא הייתה שולית, הוא דיבר עם עו"ד שר, נפגש עם עו"ד קדרי, נפגש עם המשקיע ארתור פוגל. עצם הפגישות הללו של איש ציבור ברמה של שר או חבר כנסת, יש בהן כדי ללמד על רצינות המיזם, על חוסנו ולפחות לכאורה כי המיזם נתמך גם על-ידי פוליטיקאים. כל הממצאים הללו עולים גם מעדות סלע אך בעיקר מבוססים על מכלול עדויות שפורטו לעיל, על מסמכים וגם על עדותו של בניזרי עצמו. בניזרי המעיט בהיקף מעורבותו, הרחיק עצמו ככל האפשר וציון, כי לא עשה דבר במגזר הציבורי לסייע למיזם. תנא דמסייע לעניין זה בא דווקא מפיו של משה סלע, אשר בסופו של דבר אישר כי בניזרי לא פעל לטובת המיזם במגזר הציבורי, ומעורבותו הייתה בכל

אותם שלבים מוקדמים של ייעוץ, הכוונה, השתתפות בפגישות ברות חשיבות לגיבוש מהלכי המיזם ורצינותו.

סלע העיד, כי עוד בשלבים מוקדמים ראה בבניזרי שותף והבטיח לו למעשה כי יהיה שותף במיזם. גרסה זו קיבלה חיזוק בעדותם של אבידני, מרדכי דהמן וראובן אלה, ששמעו על כך מפי סלע בזמן ההתרחשות. יצחק אבידני הינו עוזרו הותיק והקרוב של בניזרי, ובעדותו עשה ככל יכולתו להרחיק את בניזרי מכל דבר מפליל. למרות זאת אישר כי כך שמע בזמנו. מרדכי דהמן היה עד רציני, דיבר באופן ישיר, בפשטות ואמר את מה שראה ושמע ללא כחל וסרק. מדובר בעד אמין, ששמע בעיתו מפי סלע כי לבניזרי שותפות במיזם. כך גם ראובן אלה.

אלא שבנושא השותפות הזו התגלו אצל סלע סתירות ואי התאמות. הוא העיד כי עורכי הדין שר וקדרי ידעו על שותפותו של בניזרי, כי הדבר נדון לפנייהם, דבר שהוכחש על ידם. שר שלל זאת לחלוטין וקדרי לא יכל לאשר דבר כזה, אף כי אמר שייתכן ש"הנושא היה באוויר". דברים אלה אינם תואמים את דברי סלע שאמר כי הדיון עמם בנושא זה היה ברור ומפורש. עדותו של סלע על המסמך ת/84א', בו נרשם בהסכמה "בנאמנות" ו"הרב", כראיה לזכויות בניזרי, לא זכתה לתמיכה. לפיכך איני יכול לבסס ממצא על כך. ציינתי כבר בתחילת הכרעת הדין, כי משה סלע הינו עד מדינה בעל אופי וסגנון מיוחד, לפיכך יש לבחון את אמינותו בכל נושא ונושא ואת הראיות התומכות. במקרה שלפנינו יש גרעין אמת בסיסי בדברי סלע, אולם העדות העיקרית היא עדותו של קובי שני. שני לא הסתיר את סלידתו מסלע, טען שמדובר בנוכל, ובכל הקשור לבניזרי השתדל, למתן את דבריו במשטרה, אף כי לא חזר בו מדברים שאמר. כאשר נשאל מדוע מסר את כל הפרטים על המפגש המשולש רק באמרתו האחרונה במשטרה, הסביר כי באמרות קודמות העדיף "שלא להשתנקר", קרי לא להפליל. ב"כ המאשימה טענו, כי שני הינו איש עסקים מתוחכם, מבין היטב את אשר לפניו, וידע היטב כי הסכמה ליתן לבניזרי זכויות במיזם מהווה שוחד, לפיכך התכחש להסכמה שנתן באותו מפגש משולש. טענה זאת אינה בלתי הגיונית, אולם איני יכול לקבלה. סלע טען, כי תוצאת המפגש המשולש היא חתימה על המסמך, המסמך לא נמצא ולעדותו בנקודה זו אין ראיה ממקור

אחר (נושא המסמך עלה אמנם בעימות בין סלע לבין הרב אלבו – ת/46 עמוד 28 – ולכאורה יש אישור כי היה מסמך כלשהו, אולם אין וודאות על מהות המסמך, הדיבור בנושא זה לא מוצה בעימות, ואין בדו השיח הזה די "מסוימות" כדי לבסס קיומה של ראיית סיוע). קובי שני התכחש למסמך, ואם אכן היה מסמך כזה האמור לבטא הסכמה, כיצד זה מתקשר קובי שני לעו"ד שר ומבקש להוציאו מהעסקה? גם בהאזנת סתר (ת/91) התכחש שני למסמך ולמעשה בעניין זה עדותו לא נסתרה. מסקנתי הינה, כי בכל הקשור למפגש המשולש ונסיבותיו, יש להעדיף את גרסתו של קובי שני.

על-פי שני, סלע פנה אליו ודרש להעביר לטובת ה"שיווק" וה"משווקים" של המיזם – הגוש הדתי שעוסק בשיווק – אחוזים מהמיזם, אך הוא התנגד נחרצות. כאשר לחצו של סלע גבר, שני הסכים לפנות למעין גישור או בוררות אצל בניזרי, שם הסתבר לו כי הכוונה היא להעביר חלק מזכויותיו לבניזרי עצמו. דבריו של שני בעניין זה היו ברורים ואמינות גרסתו חוזקה בשיחה המוקלטת. חרף הניגודים, הן לגרסת סלע והן לגרסת שני, בפגישה דובר על העברת מניות לבניזרי. שני אמנם לא הסכים לוותר על חלק מזכויותיו, לא חתם על מסמך, אך היה מובן לו כי בניזרי רואה עצמו כמי שהובטח לו וזכאי לקבל אחוזים וזכויות במיזם, ועלתה שאלה כיצד יירשמו הזכויות על-שם בניזרי, שאלה שלא באה לפתרונה באותו מפגש. מסמך לא נחתם במפגש המשולש, אולם מהראיות והנסיבות עולה, כי סלע ראה בבניזרי שותף, בניזרי עצמו היה קשור למיזם, פעל לטובתו, היה מעורב במהלכים חשובים וסלע הבטיח לו כי יקבל זכויות אלה מחלקו שלו ועשה ניסיון גם מחלקו של שני, ניסיון שלא צלח. מסקנות ויישום ממצאים אלה יובאו בפרק המשפטי שידון במהות העבירות.

פרק שביעי – עובדים זרים למגילות

103. **על-פי כתב האישום (סעיף 28)**, סייע בניזרי לסלע בהפעלת סמכות והשפעה על מכסת עובדים זרים שהוקצו למועצה האזורית מגילות: בחודשים מאי-יוני 2001 פנה סלע לבניזרי, ביקש כי תאושר הקצאה של 200 עובדים זרים ליישובי המועצה. בניזרי ידע כי סלע סיכם עם

ראש מועצת מגילות, כי הוא יביא את העובדים וכי צפוי לו רווח כספי מכך. בניזרי הורה לבוכריס לפעול לאישור 200 עובדים אלה ואף אמר לו, כי סלע הוא שיביא אותם. בוכריס קיים באותה תקופה שיחות עם משרד החקלאות, נמסר לו כי אין נימוק ענייני להקצות למגילות יותר מ-20 עובדים אך בוכריס הודיע למשנה למנכ"ל המשרד, כי מדובר בבקשה אישית של השר בניזרי, בעקבות כך הוגדלה המכסה על חשבון אחרים ל-40 עובדים זרים.

בתשובתו הכחיש בניזרי כי סייע לסלע בעניין זה, כפר בטענה כי סלע פנה אליו בנושא עובדים זרים למגילות או כי ידע שסלע אמור להביא עובדים אלה וכפר בטענה, כי נתן הוראה לבוכריס לפעול בעניין.

104. **נתוני רקע:** בשלהי ספטמבר 2000 פרצה אינתיפאדה, בעקבותיה באו סגרים שמנעו מעובדים פלסטינים להגיע לעבודה בישובים ישראלים, מצב שהביא למצוקת כוח אדם. ביום 18.10.2000 פנה ראש מועצת מגילות, מרדכי (מוצי) דהמן, לשר העבודה והרווחה רענן כהן, בבקשה לאשר העסקת 200 עובדים זרים כתחליף לעובדים מהשטחים (נ/52). הבקשה לא נענתה. ביום 2.1.2001 פנה ראש המועצה דהמן לעזרא ג'אנו, מנכ"ל שירות התעסוקה, בבקשה דומה (נ/54), שלא נענתה. בתחילת מרץ 2001 החל שלמה בניזרי בכהונתו כשר העבודה והרווחה, וראש המועצה דהמן פנה שוב בבקשה לאשר העסקת 200 עובדים זרים כתחליף לעובדים מהשטחים (נ/55 מיום 12.3.2001). ביום 20.3.2001 אישר השר בניזרי להביא לארץ 610 עובדים זרים לחקלאות, כאשר החלוקה נעשתה על-פי ענפים (מטעים, ירקות, תפוחים, הדורים – נ/56). ביום 15.4.2001 פנה שוב דהמן לדוד אסולין ממשרד העבודה והרווחה, וביקש לאשר העסקת 200 עובדים זרים לחקלאות (נ/53).

בינואר 2001 כתב מנכ"ל משרד החקלאות, מר יוסי ישי, לראש הממשלה דאז ברק, ושר העבודה רענן כהן, והציע רפורמה בתחום הקצאת עובדים זרים לחקלאות, לפיה ההקצאה תיקבע על-פי מפתחות נורמטיביים בהכוונה מקצועית של משרד החקלאות ולא על-פי דרישות של גורמים סקטוריאליים (נ/212).

בדצמבר 2000 אישרה הממשלה הבאת 2000 עובדים זרים לחקלאות מתוכם הוקצו בחודשים הבאים 1300 ונותרו 700 בתקופת השר בניזרי (ראה גם נ/56). סמוך לתחילת כהונתו כשר העבודה, מינה בניזרי ועדה שנקראה "ועדת בוכריס" שתכליתה הייתה לבדוק את נושא העובדים הזרים בכלל ובחקלאות בפרט, על-מנת ליישם רפורמה שתאפשר הקצאת עובדים על-פי תחשיבים כלכליים וקריטריונים אובייקטיביים בהכוונה והמלצה של משרד החקלאות. בתקופה זו, קרי חודשים מרץ-יולי 2001, הסמכות להקצות עובדים זרים הייתה בידי שירות התעסוקה, ומשרד החקלאות ייעץ כאשר פנו אליו.

עדויות ומסמכים

105. **דהמן**, ראש מועצת מגילות העיד, כי הישובים החקלאיים בתחומו היו במצוקה אמיתית, הממשלה אישרה תוספת של 700 עובדים זרים לחקלאות, הוא ביקש 200 ולא קיבל ולו עובד אחד. הוא פנה שוב ושוב גם בעל-פה, אך הבקשות לא נענו. מייד בתחילת כהונת השר בניזרי התקיימה פגישה עם השר בה נכחו גם אבידני ובוכריס, דהמן שטח את מצוקת החקלאים והשר הפנה אותו למנכ"ל משרדו ולמנכ"ל שירות התעסוקה. הפגישות לא הועילו, שכן ג'אנו, מנכ"ל שירות התעסוקה, הפנה אותו ליישובים אחרים בבקעת הירדן שקיבלו עובדים זרים והציע לקחת מהם ודהמן ראה בכך התחמקות וכאילו "זרקו אותו". דהמן קיים פגישה נוספת עם השר (שהבטיח לקדם הטיפול – ת/174 מיום 11.5.2001), הופנה שוב למנכ"ל והתוצאה הייתה מבישה. בשלב כלשהו נפגש עם מנהל האגף לעובדים זרים, דוד אסולין, שהציע לו 20 עובדים, אך הוא סרב למספר כה זעום (פי' 4231-4228). דהמן הכיר היטב את משה סלע מפעילות משותפת במיזם מלון מגילות והשניים אף הפכו לחברים טובים. דהמן הסביר, כי בחודש מאי 2001 הגיעו מים עד נפש, הוא טורטר בסבך הבירוקרטיה, ומידיעתו על החברות שבין סלע והשר בניזרי, היה נראה לו בסדר לפנות לסלע כדי שיעזור לקבל את מה שממילא "מגיע לנו". לפיכך פנה לסלע, מסר לו מסמכים ונתונים (ת/175 מיום 23.5.2001). דהמן הוסיף, כי זמן מה לאחר פנייתו לסלע, קיבל הודעה מבוכריס כי אושרו 40 עובדים,

הדבר היה ביוני 2001 והעובדים עצמם הגיעו בשלהי יולי או תחילת אוגוסט 2001 (פ' 4231-4234). דהמן חזר ואמר, כי בקשותיו בעניין העובדים הזרים היו תקועות ורק כאשר סלע נכנס לתמונה הבקשה התקדמה ואושרה (פ' 4237-4236, 4271). מבחינת יבוא העובדים, סוכס בין רכזי המשקים כי סלע יטפל בהבאתם (פ' 4238-4237). לדבריו, אינו יודע אם סלע הרוויח מ-40 העובדים הללו ומפי סלע שמע שלא (פ' 4275).

בחקירתו הנגדית הותקף דהמן שוב ושוב על חברותו הקרובה עם סלע, על כך שבאמרותיו הראשונות במשטרה לא מסר את כל הפרטים ובגין העזרה שסלע נתן לאחיו של דהמן, שהסתבך בעניין כספי כלשהו בארה"ב. דהמן לא התחמק מהשאלות שהופנו אליו, נתן הסברים לקשייו בחקירה המשטרתית הקשה והלוחצת, הסביר כי הסיוע לאחיו היה בעניין טכני בלבד. הסבריו מקובלים עליי. התרשמותי מהעד הינה חיובית, הוא לא הסתיר בשום שלב את הקשרים והחברות עם סלע וההערכה שהוא רוכש לבניזרי. הדבר גם קיבל ביטוי בהסבר שנתן לדברים שאמר בהאזנת הסתר, שיחה שקיים עם סלע ביום 21.1.2002 (ת/126א'). בשיחה מנסה סלע להטות כל מעשה שנעשה בזמנו בשירות התעסוקה אל בוכריס ולהרחיק את בניזרי, ואומר לדהמן, כי בוכריס הוא שהיה מעורב באישור 40 העובדים וכי בניזרי לא התערב כלל. דהמן אישר ואמר שאכן בניזרי לא אמר לו מילה על 40 העובדים. בעדותו בבית המשפט אמר דהמן, כי נפגש פעמיים עם השר בניזרי, שהעביר הטיפול למנכ"ל חזן, למנכ"ל ג'אנו ולאחר מכן לבוכריס ואיתו לא דיבר קונקרטי על 40 העובדים או כל מספר אחר (פ' 4239). עדות זו, אשר אינה תואמת את גרסת סלע או המאשימה, תומכת באובייקטיביות של העד דהמן.

106. **בוכריס** העיד, כי עם כניסתו לתפקיד יועץ בכיר לשר לענייני עובדים זרים, הסתבר כי נותרו 700 היתרים לעובדים זרים שטרם חולקו. הועדה שעמד בראשה נכנסה לתחום החקלאות והחלה להכין, תוך התייעצות עם משרד החקלאות, קריטריונים אובייקטיביים להקצאת העובדים ובין השאר ניתנה עדיפות לאזורים פריפרים. הקריטריונים הללו שהחלו

להתגבש לא התיישבו עם חלוקת הקצאות שהציע מנכ"ל שירות התעסוקה ג'אנו. בוכריס פנה לשר והציג לפניו את שתי האפשרויות, ובישיבה זו השר אמר לו, כי עליו לדאוג שמועצה אזורית מגילות תקבל 200 היתרים, שכן משה סלע אמור להביא את העובדים למועצה (פ' 136, 900), וכי דהמן, ראש המועצה, יתקשר אליו ויסביר מדוע הדבר חיוני. דהמן אכן התקשר והסביר לו על הגידולים, תמרים בעיקר, הדורשים עבודה עונתית. בוכריס הסביר, כי אותה עת עבדו על הרפורמה, כאשר חלק ממנה היה כי למשרד החקלאות תהיה גושפנקא מקצועית, לכן פנה למנכ"ל משרד החקלאות יוסי ישי בכתב, והציע כי מועצת מגילות תקבל 200 עובדים. לדברי בוכריס, יוסי ישי אמר לו בטלפון, כי למגילות לא מגיע ולו עובד אחד, שכן הם לא נפגעו מהסגר והעבודה שם איננה מצריכה עובדים זרים. בוכריס חזר לשר והסביר לו, כי אי אפשר לעקוף את המלצת משרד החקלאות, שכן נעשית עבודה משותפת לבנות נורמות וקריטריונים להקצאות מסודרות של עובדים זרים לכל החקלאים בארץ, וכאשר הם ממליצים שלא לתת למגילות עובדים בכלל או מתי מעט, אין זה ראוי כי שירות התעסוקה יקבע באופן חד-צדדי 200 עובדים. בתגובה אמר לו השר שינסה להגיע למקסימום עובדים שאפשר למועצת מגילות, וחזר ואמר כי סלע לוחץ עליו. בוכריס חזר ליוסי ישי וזה השיב לו בכתב, כי הוא מוכן לאשר 20 עובדים למועצת מגילות (ת/12 מיום 14.6.2001). לדבריו, התקשר טלפונית ליוסי ישי, אמר לו שיש בקשה של השר להגדיל ל-40 עובדים וישי הסכים ולפיכך, באותו יום הגדיל בוכריס את המכסה למגילות ל-40 עובדים ועל כך יצא אישור (ת/13 מיום 14.6.2001). בוכריס הסביר, כי ההגדלה מ-20 ל-40 הייתה על חשבון ענפי הירקות והפרחים. עוד הוסיף, כי סלע לא היה מרוצה מהכמות שאושרה (פ' 137-138, 911-912).

107. בעדותו בבית המשפט, התקשה **יוסי ישי** לזכור פרטים על האירועים נשוא דיונונו, הסתמך בעיקר על מסמכים. אמרתו במשטרה מיום 8.5.2002 הוגשה אף היא (נ/212) וגם ממנה עולה, כי אינו זוכר פרטים. עם זאת, ניתן לדלות נתונים אלה: למשרד החקלאות לא הייתה זכות וטו בקביעת מספר העובדים הזרים; כללי ההקצאות לא היו מגובשים וכך גם

אזורי העדיפות; מועצת מגילות לא הייתה בכל מקרה כלולה באזורי עדיפות; הקצאת 200 עובדים זרים הייתה בלתי סבירה לחלוטין.

באשר לעדותו של בוכריס שאמר כי ישנה בקשה של השר בניזרי להעלות את מספר העובדים במגילות מ-20 ל-40 אמר, כי אינו זוכר דבר כזה וגם אם היה דבר כזה עולה, לא היה מוכן להתייחס לזה, כי הוא פועל רק על-פי כלים מקצועיים. **"יכול להיות שבוכריס אמר דבר כזה אבל דחיתי את זה ולא שיניתי את דעתי ורואים את זה גם מהמסמך"** [ת/12].

108. **סלע** העיד, כי דהמן פנה אליו לאחר שבקשותיו להקצאת עובדים לא נענו והוא עצמו, סלע, פנה לבניזרי שהפנה את הבעיה לבוכריס כיועצו לענייני עובדים זרים. לאחר שהדבר לא הועיל ולא התקבלו עובדים, פנה שוב לבניזרי ואחרי זמן קצר אישרו למגילות 40 עובדים. סלע היה אמור להביא את העובדים, אולם התעוררה בעיה בשל התנגדות תנועת המושבים להבאת עובדים זרים לחקלאות שלא באמצעותה או באמצעות נציגיה, לכן נזקק לעזרה ותיווך של אנשים שעסקו בתחום, ירון סולמי וג'וי מהי-מהי. סלע הדגיש, כי היה לו חשוב שלא לאכזב את דהמן, שכן מיזם המלון באזור מגילות עדיין עמד על הפרק (פ' 1304-1307). סלע הוסיף, כי בניזרי לא שאל אותו אם הוא מביא את העובדים הזרים (פ' 1309). במהלך חקירתו הנגדית נשאל סלע שאלות רבות מדוע בניזרי לא דאג כי סלע הוא שיביא את כל 700 העובדים הזרים, סלע הסביר וחזר והסביר, כי לא עסק בתחום עובדים זרים לחקלאות והתערבותו כאן הייתה רק כדי לעזור לדהמן ולשמור על קשרים טובים בגלל מיזם המלון, וכי גם הקצאת 40 עובדים הייתה בסוף הישג בשל הסירוב הנמשך להקצות עובדים זרים למגילות והכמות המוגבלת של כל ההקצאה (פ' 2115-2124). באשר להאזנת הסתר ת/126, בה נשמע אומר לדהמן כי בניזרי כלל לא היה מעורב בפרשה זו, הסביר סלע כי מטרתו בשיחה הייתה להוציא את בניזרי מהסיפור ולזרוק הכל על בוכריס (פ' 2127-2128). בהמשך עדותו אמר, כי דיבר על הנושא עם בניזרי, קיבל את הסבריו כי לא ניתן לאשר יותר מ-40 עובדים וגם את אותם 40 בניזרי כפה על בוכריס, בגלל שהיו סדרי עדיפויות אחרים בכל הארץ (פ' 2136-2137).

109. בבית המשפט העידו שלושה חקלאים מהקיבוצים מצפה שלם, קליה ואלמוג, שיישוביהם וישובים נוספים קיבלו עובדים זרים לאחר שהתקבלו האישורים. בתאריך 3.7.2001 הם חתמו על מסמכים המייפים את כוחו של סלע לייבא עובדים (ת/141-ת/146). **ירון סולמי**, העוסק בענייני עובדים זרים העיד, כי סלע פנה אליו בעניין הבאת העובדים הללו, כיוון שסולמי עצמו לא יכל להביאם עשה פעולת תיווך והפנה את סלע לגיוי מהי-מהי, שהוא נציג של חברה תאילנדית בשם אס.אס.אר. לדבריו, היה סיכום שסלע יקבל 1500 דולר עבור כל עובד (פ' 4631-4627).

גיוי מהי-מהי העיד, כי סלע פנה אליו באמצעות ירון סולמי, כל המסמכים הגיעו באמצעות סלע, אשר שלח גם נציגה מטעמו לשדה התעופה על-מנת לקבל את אותם עובדים, וכי הדרכונים של העובדים הוחזקו בידי סלע (ת/94), אף כי גיוי מהי-מהי הוא זה שהביאם. לדבריו, שילם לסולמי 1500 דולר על כל עובד.

110. **בניזרי** העיד, כי סמוך לכניסתו לתפקיד שר העבודה, נוכח כי נותרו לחלוקה בחקלאות 700 עובדים זרים בלבד, והיה צריך לחלקם בכל הארץ על-פי סדרי עדיפויות. היו באותה תקופה פניות רבות ולחצים בכל ענפי העובדים הזרים, ומדיניותו הייתה לעשות סדר ולצמצם מספרם, לכן הקים את ועדת בוכריס שתקבע קריטריונים, בעבודת מטה עם משרד החקלאות. התקבלה פנייה מראש מועצת מגילות דהמן, אותו הכיר דרך סלע, כי הוא מבקש להיפגש ובפגישה הוא ביקש 200 עובדים. השר הפנה את דהמן לבוכריס. לדבריו, לו רצה להטיב עם סלע, לא הייתה ועדה ולא היה סדר אלא היה מחלק באופן שרירותי (פ' 6358-6355). בניזרי הוסיף, כי לא לחץ על בוכריס בנושא מגילות, אלא אמר לו לגמור את העניין, לזרז את החלוקה, ואינו זוכר כי סלע פנה אליו להגדיל הקצאה עבור מוצי דהמן או מגילות (פ' 6853-6854) ולא ידע שסלע מייבא את העובדים האלה או קשור אליהם (פ' 6453). עוד הוסיף, כי לא הנחה את בוכריס, לתת עדיפות למגילות ובוכריס הוא זה שהחליט להגדיל את הכמות מ-20

ל-40. השר אישר, כי היו לחצים של דהמן והוא, בניזרי, העביר את הלחצים לבוכריס (פ' 6362), קרי שבוכריס יישב עם דהמן, יבדוק את הנתונים והצרכים, הא ותו לא (פ' 6453). לדבריו, ייתכן שאמר לבוכריס שבעניין עובדים זרים למגילות יגיע להקצאה המקסימאלית האפשרית עם יוסי ישי.

בסיכום אמר בניזרי, כי גרסת דהמן, כי רק פנייתו לסלע הועילה, אינה נכונה, שכן על-פי המסמכים והפגישות אפשר לראות כי היה מדובר במהלך מסודר, טיפול ענייני בלי קשר לחברות עם סלע (פ' 6862).

מסקנות

111. האם היה פה תהליך מסודר ורגיל של פניות למשרד העבודה, שסופו אישור (חלקי) של הבקשה או שמא תהליך בירוקרטי תקוע ומסורב שהשר חילצו בשל בקשת סלע? מועצת מגילות פנתה שוב ושוב ולא נענתה. פנייה ראשונה באוקטובר 2000, שנייה בינואר 2001, שתי פניות נוספות בכתב במרץ ובאפריל 2001 ושתי פגישות עם השר בניזרי. שלל הפניות הללו לא הניב דבר. התהליך היה תקוע, דהמן ושולחיו היו מיואשים וחדלי אונים, ובצר לו החליט דהמן לפנות לחברו סלע, בהיותו מודע לקשריו הטובים עם השר. הפנייה נעשתה ביום 23.5.2001 ותוך זמן מה קיבל אישור לעובדים זרים. סלע ראה בפנייה של דהמן אליו הזדמנות כפולה: לשמור על יחסים טובים עם מועצת מגילות בתחומה נמצא מיזם המלון, שטרם גווע; רווח כספי מהבאת העובדים. לכן פנה לבניזרי וביקש שיתערב על-מנת לאשר את הבקשה. בניזרי פנה לבוכריס והנחה אותו להיעתר לבקשת מועצת מגילות ולשמוע הפרטים מדהמן. בכך נסגר המעגל: בקשותיו החוזרות של דהמן נתקעו, פנייה לסלע, הפונה לשר, הפונה לבוכריס, המטפל באופן ישיר ומועדף בנושא פניית דהמן ראש המועצה. בוכריס הסביר, כי לא היה ניתן לאשר 200 עובדים למגילות על-פי ההנחיה, שכן אותה עת הותוו קריטריונים לחלוקת היתרים בשיתוף ובהתייעצות עם משרד החקלאות, אף כי ההחלטה נותרה עדיין בידי משרד העבודה (שירות התעסוקה). יוסי ישי ממשרד החקלאות לא

זכר תוכן השיחות הטלפוניות עם בוכריס, אולם מהמסמכים שהוגשו עולה כי היו התייעצויות ולעמדת משרד החקלאות ניתן משקל, כפי שהעיד בוכריס.

בתאריך 20.3.2001 אישר השר היתרים לעובדים זרים בענף החקלאות על-פי חלוקה ענפית: 150 היתרים למטעים, 120 היתרים לתפוחים, 160 היתרים להדרים ו-180 היתרים לענף הירקות (נ/56). סמוך לאחר מכן החלה לפעול ועדת בוכריס בשיתוף עם משרד החקלאות והחלוקה השתנתה ולעמדת משרד החקלאות ניתן משקל של ממש: במסמך מיום 14.6.2001 (ת/11) הודיע בוכריס לשירות התעסוקה כי הקצאת העובדים הזרים לחקלאות תהיה **"על-פי חלוקה שנערכה בתיאום עם משרד החקלאות"**; על-פי מכתב של יוסי ישי מיום 14.6.2001 (ת/12) ענף הפירות יקבל 300 עובדים (ולא 430 כפי שנקבע במרץ) וענף הפרחים יקבל 120 עובדים. בוכריס הסביר לשר כי לא ניתן לאשר 200 עובדים למגילות וזאת על-פי עצה ועמדה של משרד החקלאות, השר השתכנע ואמר לבוכריס לעשות את המקסימום עבור מגילות. מועצת מגילות, שקודם לכן לא הייתה על "מפת" ההקצאות, זכתה להתייחסות אף שלא הייתה באזור עדיפות. הדבר עולה הן מעדות בוכריס והן מעדותו של יוסי ישי (פ' 7898). בוכריס התייעץ עם משרד החקלאות והציע בכתב חלוקה של הקצאות. מסמך זה לא אותר. בתשובה הציע משרד החקלאות חלוקה שונה (ת/12), לפיה מועצת מגילות תקבל 20 עובדים זרים. בוכריס פנה וביקש מישי להסכים ל-40 עובדים למגילות ונימק זאת בבקשה אישית של השר. ישי לא זכר שיחה זו, ואף לא תוכנה, אולם במסמך הסופי המאשר הקצאת עובדים שנחתם על-ידי בוכריס באותו יום, הועלה מספר העובדים למועצת מגילות מ-20 ל-40 על חשבון ענף הירקות והפרחים. **מלבד שינוי זה**, אימץ בוכריס את הצעת משרד החקלאות (ת/13).

כל אחד מהעדים דהמן, בוכריס וסלע העיד על קטע מסוים ואלה הצטרפו, כאמור, למעגל שלם וברור, ולפיו סלע פנה לשר על-פי בקשת דהמן והשר הנחה את בוכריס לדאוג ולאשר למגילות עובדים זרים. בוכריס שמע, בדק והתייעץ ודיווח לשר כי לא ניתן לאשר את כל המכסה המבוקשת של 200 עובדים. השר בניזרי לא יצא מגדרו, אף שידע שסלע מעורב והנחה

את בוכריס להגיע למספר מקסימאלי עבור מגילות. ההנחיה לבוכריס הוכחה בוודאות, כאשר השר מודע לכך שסלע מעורב. אלמלא הנחיה זו, מגילות לא הייתה מקבלת עובדים זרים כלל או במקרה הטוב 20 עובדים בלבד. בכך זכה סלע לפחות במטרה הראשונה שהציב לעצמו – לעזור למועצת מגילות ולשמור על קשרים טובים.

סלע פעל להבאת העובדים והדבר הוכח במסמכים ובעדויות, אם כי לשם הבאתם נאלץ להיעזר במתווכים כמו סולמי וגיוי מהי-מהי. מהראיות לא ברור אם לסלע נצמחו רווחים כספיים עקב פעולה זו. לדברי סלע, בסופו של דבר הסכים לוותר על ההכנסות. סולמי אמר כי היה סיכום כי סלע יקבל 1500 דולר על כל עובד, אולם דבריו אינם מתיישבים באופן מלא עם עדותו של גיוי מהי-מהי לפיה סולמי אמר לקבל 1500 דולר על כל עובד והרי שניהם ראו עצמם כזכאים לדמי תיווך. לפיכך, לא ניתן לומר בוודאות כי לסלע היו רווחים בפרשת העובדים הזרים למגילות. מסקנות ויישום ממצאים אלה יובאו בפרק המשפטי שידון במהות העבירות.

פרק שמיני – העברת פרוטוקולים והיתרים לסלע

112. בחודש מרץ 2001 מונה שלמה בניזרי לשר העבודה והרווחה, ומתוקף תפקידו שירות התעסוקה היה נתון לפיקוחו. סמוך לאחר מכן, יעקב בוכריס מונה ליועץ בכיר של השר. **על-פי כתב האישום**, מאז תחילת כהונתו של בניזרי בתפקיד שר העבודה, ובמשך תקופה של כעשרה חודשים, התקיימה מערכת יחסי שוחד בין משה סלע לבין שני הנאשמים. בניזרי הפעיל את סמכויותיו לקידום עסקי העובדים הזרים של סלע ואילו לרב אלבז, הייתה השפעה על הנעשה במשרד ועל מינוי בעלי תפקידים.

בתקופה זו היו אירועים רבים, אתייחס תחילה לחודשים הראשונים.

בכתב האישום נטען (סעיפים 12-13), כי הנאשמים קשרו קשר עם סלע, כי יסייעו לו בקידום עסקיו בהשפעה על עובדים בשירות התעסוקה ובעבור עזרה זו יעביר סלע לנאשמים חלק מרווחיו מהבאת עובדים זרים. במסגרת הקשר הנאשמים הנחו עובדים בשירות התעסוקה

להעביר לסלע מידע משיבות ועדה להקצאת עובדים, מידע שיש בו יתרון עסקי על-פני המתחרים (סעיפים 21-22), וכן הורו לבוכריס להעביר לסלע פרוטוקולים מדיוני הועדה (סעיף 24). כמו כן נטען, כי בשלהי מאי 2001 נועדו בניזרי, בוכריס וסלע לפגישה בה נדון קביעת המפתח על-פיו תיגזר מכסת היתרים שיוקצו לכל קבלן (סעיף 23).

בתשובה לכתב האישום הכחישו הנאשמים, כי קשרו קשר כלשהו או כי ניתנה הוראה או הנחיה למי מהעובדים או לבוכריס לסייע לסלע. כמו כן, הוכחש כי קיבלו טובת הנאה כלשהי.

113. ממצאים עובדתיים

א. בניזרי מינה את בוכריס כיועץ בכיר וקבע כי יעסוק באופן בלעדי בנושא עובדים זרים, כך העיד בוכריס, כך העיד אבידני (ת/162 שורה 94), וכך גם העיד בניזרי עצמו (פ' 6364-6363).

ב. נושא העובדים הזרים נמצא בתחום הסמכות של שירות התעסוקה. הממשלה קובעת את מכסת העובדים הזרים לאותה שנה בארבעת התחומים המורשים לעובדים זרים: בניין, חקלאות, תעשייה וסיעוד. החלוקה הפנימית של העובדים נעשית על-ידי ועדות המתמנות על-ידי שירות התעסוקה. ענייננו בועדה לעובדים זרים לבניין.

ג. קבלנים שנזקקו לעובדים זרים הגישו בקשות לשירות התעסוקה. לבקשה היה צריך לצרף מסמכים שונים, היתר בנייה, מפרטים הנדסיים שילמדו על המטראז' שיש באותו פרויקט. מסמכי ההגשה נבדקו על-ידי מהנדסים והוגשו לועדה. בועדה ישבו ארבעה-חמישה חברים, בדרך כלל עובדי שירות התעסוקה, ותפקידה לבדוק את ממצאי המהנדסים ולאשר או לפסול את הבקשה.

ד. הועדות הללו לא התכנסו זמן רב, היה מחסור במהנדסים בודקים, הצטברו לחצים מצד ארגון הקבלנים ואינטרסנטים אחרים. בוכריס פעל להקמת הועדות, דרש כי בכל ועדה יהיה גם נציג של משרד העבודה. בועדה שעסקה בענייני עובדים זרים לבניין, הוצבה הגב' ציפי שנקמן, שהייתה מנהלת אגף האכיפה במשרד העבודה והרווחה. בועדה זו היה משקיף מטעם ארגון הקבלנים. בכל ישיבה נדונו ובדרך כלל אושרו, עשרות בקשות של קבלנים להקצאת עובדים זרים. הועדה רשמה פרוטוקול בכתב יד ובו נתונים על כל בקשה, שם הקבלן, המטראז' ונתונים נוספים הדרושים לשם דיון בבקשה (ראה ת/6, ת/7, ת/8, ת/92, ת/106, ת/108, ת/192). מיום 17.5.2001 וכלה ביום 30.8.2001 התקיימו 13 ישיבות של ועדת הבניין (ת/192ב'). מספר העובדים שהוקצו לכל קבלן נקבע על-פי "מפתח" האמור להיות מדד אובייקטיבי, אשר עיקרו מבוסס על יחס של מספר עובדים לכל 1000 מ"ר בנייה.

ה. ועדת הבניין התכנסה לראשונה ביום 17.5.2001. בתחילת הישיבה צוין כי הצטברו מאות בקשות הטעונות בדיקה ובירור. במהלך דיון זה נכנס יועץ השר בוכריס, איחל להרכב החדש של הועדה הצלחה וביקש ששום אינפורמציה לא תצא החוצה (ת/183), קרי כי דיוני הועדה והפרוטוקולים יהיו חסויים. עזרא ג'אנו, שהיה מנכ"ל שירות התעסוקה אותה עת, אמר בעדותו כי פרוטוקולי הועדות הם חסויים מחשש שייעשה בהם שימוש לרעה (פ' 7458). כך גם העיד יעקב ניזרי, סמנכ"ל שירות התעסוקה דאז, שאמר כי היה צורך במידור דיוני הועדות ולמנוע יציאה החוצה של אינפורמציה (פ' 7950). לפיכך ברור שהפרוטוקולים הם מסמכים פנימיים וחסויים.

ו. הפרוטוקולים נכתבו בכתב יד, בתום הישיבה הודפסו בתוכנת אקסל, בדרך כלל על-ידי לימור ארזני. לאחר מכן, נבדקו שנית ורק לאחר מספר ימים, קיבלו

הקבלנים הודעה כי בקשתם אושרה ובחלוף זמן נוסף, הוצאו היתרים שנמסרו לקבלנים ושאפשרו פנייה למשרד הפנים להבאת העובדים לארץ. בדרך כלל הבאת העובדים נעשתה באמצעות חברות כוח אדם. בשלבים ראשונים, בחודשים מאי-יוני 2001 חלפו מספר שבועות בין תום הדיון בועדה ועד שהוצאו היתרים. פרק זמן זה צומצם באופן ניכר בחודשים הבאים. הפרוטוקולים הם, כאמור, בגדר מסמכים פנימיים ונותרים כאלה, ואילו ההיתרים נמסרים בסופו של דבר לקבלנים.

ז. משה סלע היה בעלים של חברת כוח אדם, שעסקה בהבאת עובדים זרים לארץ מרומניה, בולגריה והחל משנת 2001 גם מסין. ממחצית שנת 2001 הכנסות סלע גדלו באופן ניכר והוא גלגל תחת ידיו סכומי כסף נכבדים של מליוני דולרים במזומן. לכספים אלה אייחד סעיף נפרד.

ח. יעקב בוכריס העביר למשה סלע פרוטוקולים של הועדות (וגם היתרים) סמוך לאחר תום כל דיון של הועדה, ועל כך, למעשה, אין חולק. השאלה הינה, האם עשה זאת על דעת עצמו או על-פי הוראה שקיבל. שאלה נוספת היא, האם היה סיכום מוקדם בין סלע, בניזרי ואלבז לפיו סלע יעביר לישיבה חלק מרווחיו. כדי להכריע בשאלות אלה, יש להיזקק לעדויות הישירות ולמסכת אירועים נלווים (כגון המפתח ופגישות התוכחה), עליהם העידו בוכריס וסלע.

האם היה סיכום מוקדם בין סלע, בניזרי ואלבז על העברת רווחים לישיבה?

114. סלע העיד, כי בשנת 2001 היה סיכום כי יעביר חלק מרווחיו לישיבה (פ' 1363). לדבריו, סלע, בניזרי והרב אלבז נפגשו בישיבה, בניזרי סיכם שסלע יקבל סיוע במשרדו ובתמורה יעביר חלק מרווחיו לישיבה (פ' 1366). סלע הסביר, כי הסיכום היה שהעזרה תבוא בכך שתינתן הוראה לבוכריס להעביר לו פרוטוקולים והיתרים. בניזרי עצמו ואף סלע עדכנו

את בוכריס בעניין זה (פ' 1366). סלע הוסיף ואמר שאף אחד מהישיבה לא הצליח לעזור לו, גם לא הרב אלבז או ילדיו "הדבר היחיד שהצליח לעזור לי, היחיד שהצליח לעזור לי זה ההוראה של שלמה לבוכריס, זה הדבר היחיד שעזר לי" (פ' 1364).

בניזרי הכחיש קיום פגישה או סיכום כזה. כך גם הרב אלבז (פ' 8868).

לעדו של סלע על מפגש משולש זה, אין ראיה תומכת ישירה, שכן אלבז ובניזרי מתכחשים לה. השאלה היא האם קיימות ראיות נסיבתיות אחרות שיש בהן כדי ללמד על קיום אותה פגישה או תוכנה.

העברת פרוטוקולים והיתרים מבוכריס לסלע – האם על-פי הוראה?

115. בנושא זה המקורות הראיתיים העיקריים הם בוכריס, סלע ובניזרי. כמו כן קיימות ראיות נסיבתיות שבאו בעיקר מפי יצחק אבידני, עוזרו של בניזרי ומפי מאיה בביוף, מזכירתו של בוכריס.

116. **לדברי בוכריס**, זמן מה לאחר תחילת עבודתו כיועץ בכיר ובלעדי בנושא עובדים זרים, פנה אליו בניזרי ואמר לו: "שנינו, הוא ואני [בניזרי ובוכריס] לא מבינים בתחום של העובדים הזרים, משה סלע הוא מאוד מבין בתחום הזה, הוא כבר הרבה זמן נמצא בתחום, אתה יודע תלמד ממנו את התחום ותעזור לו כמה שאתה יכול, כי העזרה שאתה עוזר לו היא גם עזרה לישיבה. הוא הדגיש שתשב איתו באיזה מקום רחוק מהמשרד, בכלל לא במשרד העבודה והרווחה, משה סלע יתקשר אליך ויספר לך את כל התחום של העובדים הזרים ולאיזה עזרה הוא נזקק" (פ' 104). בוכריס הבהיר, כי בניזרי לא פרט "הוא אמר לי תעזור לו [לסלע] שאלתי אותו איך לעזור מה לעזור הוא אמר לי תשב עם משה סלע והוא כבר יסביר לך את הכל" (פ' 324). בוכריס המשיך כי אכן נפגשו במלון ליד בנייני האומה בירושלים, סלע סיפר את כל תהליך ההקצאה של העובדים בתחום הבניין ואמר: "שהיתרון שלו בעצם העניין הוא בכך שהוא יקבל מידע מוקדם ממני על ההקצאות שצריכים לתת לקבלנים... ברגע שיש

לי [לסלע] מידע מוקדם, אני הולך לקבלנים שאמורים לקבל את העובדים הזרים, ואני מראה להם שאני מתוך המערכת, זה הפרוטוקול של הועדה, או אלה הם הדברים שסוכמו על-ידי הועדה ואז הוא יצר איתם קשר ובאמצעות ובצורה הזאת, הוא דאג להעביר לקבלנים את העובדים" (פ' 105). עוד אמר, כי סלע ביקש ממנו גם את ההיתר עצמו, קרי הרישיון להביא את העובד (פ' 105).

בוכריס היה עקבי בגרסה זו וחזר ואמר, כי נפגש עם סלע על-פי הנחיית השר לעזור לו, סלע ביקש מידע מוקדם כמו פרוטוקולים והיתרים, שכן זה נותן לו יתרון על-פני המתחרים. בוכריס אמר כי פעל על-פי הנחיה זו בתחילה, אך בהמשך, מיוני-יולי 2001, התנגד, לפיכך זומן לפגישות, תחילה עם בניזרי ואחר-כך עם הרב אלבו (פ' 1027).

117. **לדברי סלע**, בניזרי נתן לבוכריס הוראה לעזור לו, והוא קיבל מבוכריס פרוטוקולים והיתרים של הועדות (פ' 1364). סלע מסר בגרסתו פרטים ואירועים אשר חלקם מופיע גם בגרסת בוכריס, אלא שהסדר ולוח הזמנים שונה. כך העיד סלע, כי הפגישה במלון עם בוכריס התקיימה בשלב מאוחר לאחר שבוכריס סירב לשתף עמו פעולה ולא מסר לו פרוטוקולים, כפי שעשה בהתחלה, קרי הפער בין גרסאות סלע ובוכריס הינו לא רק במועד הפגישה, אלא גם בתוכנה, שהרי בוכריס אמר כי הפגישה נועדה על-מנת שישמע מסלע למה הוא זקוק. בעניין זה יש להעדיף את גרסתו של בוכריס: גרסתו הייתה ברורה, מאורגנת ומסודרת יותר מגרסתו של סלע שערבב לא אחת את הסדר הכרונולוגי. כפי שנראה בהמשך, גרסתו של בוכריס משתלבת ביתר האירועים ואף בגרסתו של סלע, כי תחילה קיבל מבוכריס פרוטוקולים והיתרים ורק לאחר מספר שבועות החל בוכריס להקשות. כאשר בוכריס החל להערים קשיים, סלע (לגרסתו) הזמינו לבניזרי ולרב אלבו ולא ישב עמו בבית מלון.

סלע הסביר מה התועלת שמביא לו המידע המוקדם הטמון בפרוטוקולים המגיעים לידי לפני מתחריו, שהרי חולפים ימים ואף יותר בין ישיבת הועדה ועד שהחלטותיה מגיעות לידי הקבלנים. פסק זמן זה מנוצל על-ידי סלע לשיווק, בידועו ראשון מה החליטה הועדה הוא יכול

לפנות לקבלנים, לבשר להם כי זכו לקבל עובדים זרים, כך הם מבינים שיש לו קשרים עם הרשות ומוטב כי יביאו את העובדים באמצעותו (פ' 1266-1270).

118. **בניזרי** הכחיש מכל וכל כי נתן לבוכריס הוראה להעביר לסלע את הפרוטוקולים של דיוני ועדת הקצאות של עובדים זרים בבניין, שכן לדבריו לא ידע כלל כיצד עובדת הועדה ואם יש לה או אין לה פרוטוקולים. יש להעיר, שדווקא דברים אלה תואמים לגרסת בוכריס, לפיה קיבל מבניזרי הנחיה כללית לעזור לסלע, בלא התייחסות לפרוטוקולים או לפרט אחר. לדברי בניזרי, מערכת היחסים בין בוכריס לסלע הייתה כל-כך צמודה שהם לא היו צריכים את התיווך שלו (פ' 6363-6364).

עם זאת אישר בניזרי, כי עם תחילת כהונתו במשרד העבודה והרווחה פנה לסלע וקיבל **"טיפים בנושא עובדים זרים ושאר הדברים"** (פ' 6443, 6404). גרסת בניזרי, אם כן, היא כי לא נתן הוראה לבוכריס להעביר פרוטוקולים ולא ידע על כך דבר וכי הפרוטוקולים, שעברו, היו בשל היחסים בין בוכריס לסלע.

119. לנושא זה קשורות גם עדויות של אבידני ומאיה בביוף.

אבידני העיד, כי פעם או פעמיים התקשר אליו סלע ואמר לו שאינו מצליח לקבל אינפורמציה, קרי פרוטוקולים, מבוכריס ושלח אותו כדי לקבלם, ובוכריס אמר שכבר העביר. אבידני אמר עוד, כי היה לו ברור שהעברת הפרוטוקולים הללו מבוכריס לסלע אינה בסדר ואינה חוקית (פ' 3945-3950). כמו כן אמר, כי השר בניזרי הורה שבוכריס ורק בוכריס יעסוק בענייני עובדים זרים והייתה זו הוראה חד משמעית (פ' 3958, 3959). באמרתו ת/162 מתאר אבידני את כניסתם למשרד העבודה, חלוקת התפקידים, כיצד קיבל תפקיד של עוזר (ולא עוזר בכיר כבעבר) וכי מודר מנושא העובדים הזרים. כעבור מספר שבועות, כך אבידני: **"הבנתי ממש שהוא מרוצה מהמצב כי בוכריס מעביר לו רשימות ונתונים בנושא הקצאת עובדים זרים לחברות קבלניות, לי ברור שבוכריס לא עושה את זה על דעת עצמו, אני רואה את בוכריס**

ושלמה מסתגרים, משה בשלב הזה לא מקטר על שלמה כמו שהיה בשלבים יותר מאוחרים (שורה 112). אומנם בעדותו בבית המשפט בעמודים 4086-4087 עשה אבידני מאמץ להסתייג מדבריו במשטרה ובעיקר מהביטוי "מסתגרים", אולם לא חזר בו מעיקר דבריו והתרשמותו גובלת בידעיה, כיוון שמדובר בעוזר אישי צמוד ומקורב לבניזרי ששמע מפי סלע בזמן ההתרחשות עצמה, כי הוא מקבל חומר מבוכריס והיה ברור לו על-פי מהלך הרוחות בלשכה, כי בוכריס העובד קרוב לבניזרי אינו פועל על דעת עצמו. מה עוד שמדובר בתקופה הראשונה של העבודה, בשבועות הראשונים, כאשר עובד, יועץ, לא יעשה דבר שאינו עולה בקנה אחד עם דרישות הממונה עליו. בנושא זה הוסיף ואמר אבידני, כי לא שמע שבניזרי נותן אישית הוראה לתת לסלע מסמכים, אך **"אני שמעתי את משה סלע אומר לשר שלמה בניזרי בנוכחותי שהוא מקופח לרעה באופן יחסי לעומת אחרים בהקצאות של עובדים זרים דרך שירות התעסוקה ואז שמעתי את שלמה בניזרי אומר ליעקב בוכריס, מנכ"ל שירות התעסוקה, לדאוג ולברר את הטענות של משה סלע ובניזרי אמר לבוכריס 'תעזור למשה סלע' (ת/161 עמ' 3). דברים אלה גם משמיטים הקרקע מתחת עדות בניזרי כי נמנע מלדבר עם סלע על ענייני משרדו.**

מאיה בביוף, מזכירתו של בוכריס העידה, כי כאשר בוכריס שהה בחו"ל ביוני 2001, התקיימה ישיבה של ועדת ההקצאות, פנה אליה סלע וביקש לקבל את הפרוטוקולים והיא לא ידעה אם לתת לו או לא. מאיה עשתה ניסיון להשיג את בוכריס בחו"ל ללא הצלחה ובצר לה, פנתה לשר בניזרי ואמרה לו שמשה סלע מתקשר ומבקש שנשלח לו מסמכים שהתקבלו מציפי שנקמן ואינה יודעת מה לעשות, שכן אינה תופסת את בוכריס. בניזרי השיב שאינו יודע במה מדובר ושתעשה מה שבוכריס יאמר לה (פ' 5092-5093). בניזרי העיד וחזר והעיד, כי ביקש מסלע להתרחק ממשרד העבודה והנה הוא שומע כי סלע דורש מסמכים מבוכריס העוסק רק בענייני עובדים זרים. אם אכן בניזרי אינו יודע דבר, עליו לתמוה מה רוצה סלע מבוכריס (אשר לכאורה הינו רק יועץ השר ולא בעל תפקיד בשרות התעסוקה), והדבר אומר דרשני ויותר

מכך, די היה בכך להדליק נורה אדומה או לפחות לדחוף את השר לעשות ברור, דבר שלא עשה. נראה שהשר לא היה מופתע כלל.

גישה זו של בניזרי מתיישבת עם גישתו שלא לעשות דבר כאשר שמע לראשונה, לדבריו, בנובמבר 2001, כי בוכריס העביר פרוטוקולים לסלע, מהלך מפליל לכל הדעות (פ' 6863).

פגישות התוכחה

120. בוכריס העביר לסלע פרוטוקולים משתי ישיבות של הועדה, אך לא נענה לדרישת סלע להעביר לו גם את ההיתרים. בוכריס ראה במתן ההיתרים **"כניסה לצלחת של שרות התעסוקה"** (פ' 107) ואילו סלע ראה בהיתרים – הנמסרים לו לפני שנמסרו לקבלנים – כלי שיווקי להראות לקבלנים כי יש לו קשרים מיוחדים בשרות התעסוקה. בשל סרוב זה, זומן בוכריס ללשכת השר בניזרי, שם שמע לדבריו מפי השר כי **"משה סלע טוען שאתה לא משתף פעולה איתו, שאתה לא נותן לו מה שצריך ועוד פעם הדגיש את החשיבות של התרומה למשה סלע עם הישיבה, שתורמים למשה סלע והוא נהנה מהרווחים של בעצם הבאת העובדים הזרים, זה גם תורם לישיבה"** (עדות בוכריס פ' 108).

למרות דרישת השר, בוכריס לא הסכים להעביר היתרים, לפיכך זומן ללשכת הרב אלבז. בוכריס הסביר לרב מדוע אינו מוכן להעביר לסלע היתרים והרב אלבז אמר לו **"אתה יודע כמה זה חשוב שסלע יקבל את מה שהוא צריך לקבל ושנאנחנו נקבל את – באמצעות העזרה שלך, לסלע, אנחנו מקבלים מסלע תרומות, ככה הוא הגדיר את זה, תרומות, זה מאוד חשוב, אני עשיתי אחד ועוד אחד, אמרתי תשמעו, אני פה לבד בירושלים, אני רואה שאין לי גיבוי לא מהשר, לא מ – מפעילים עלי לחצים, אם אני לא נענה לדרישות שלהם אני מוצא את עצמי בחוץ, לא עובד. ועוד פעם על הויה דלורוזה שעברתי עם העתקת המגורים, ואחרי שלוש, שלוש וחצי שנים, פתאום למצוא את עצמי, שלוש שנים למצוא את עצמי מחוץ למעגל העבודה ולהתחיל להתמודד עוד פעם עם שוק העבודה. והסכמתי, הסכמתי להעביר את ההיתרים, אני כמובן, לפני הפגישה, העברתי בפקס את הפרוטוקולים למשה סלע"**

(עדות בוכריס, פ' 109). בוכריס הוסיף, כי הרב הבהיר לו את עמדתו "בצורה חד משמעית... ואז עשיתי אחד ועוד אחד מה שנקרא, אם אני לא מעביר את ההיתרים אני מוצא עצמי מחוץ לעבודה" (פ' 1031). בוכריס אכן העביר לסלע פעם אחת היתרים של שתי הישיבות הראשונות ולא יסף (פ' 117, 1031), ולדבריו היה מוכן לשלם המחיר (פ' 116). לפיכך זומן פעם נוספת לפגישה עם בניזרי בביתו (פ' 120). הפגישה (יוני 2001) הייתה קשה (פ' 1031) וכך תארה בוכריס: "השר הזמין אותי אליו הביתה ואמר תשמע יעקב, משה סלע טוען אתה לא משתף פעולה ושאתה לא מעביר לו את מה שהוא צריך. אתה עוזר שלי, את בשר מבשרנו, אתה יודע כמה זה חשוב שהמידע הזה יגיע למשה סלע על מנת שמשה סלע יעביר את מה שהוא צריך לישיבה. ככה, הוא תמיד השתמש בשוט של הישיבה, או הרב, כמה זה חשוב לרב... אמרתי לו תשמע שלמה, אני לא מעביר היתרים, אני לא מוכן אני לא שלם עם זה, אני לא מרגיש טוב עם זה, זה לא מתאים לרקורד שלי כל העניין הזה..." (פ' 118). במהלך הפגישה התקשר בניזרי והזמין את סלע, שהופיע וחזר על הטענות כלפיו, אולם בוכריס עמד על דעתו שאינו מוכן להעביר היתרים ולדבריו "בניזרי ראה שאני מאד איתן בדעתי בעניין ההיתרים, והסיכום של הפגישה היה שאני מעביר רק פרוטוקולים ושאני אמצא את הדרך, זאת אומרת הוא [בניזרי] אמר תשבנו ביחד ותמצאו את הדרך איך לעזור למשה סלע כי אתה יודע מה החשיבות של העזרה למשה סלע" (פ' 119).

כחלק מהסיכום של אותה פגישה, העביר בוכריס לסלע תיק מסמכים מסודר ובו דו"ח מסכם על שתי הועדות הראשונות ודו"ח ביניים של ועדה שהוקמה בעניין עובדים זרים שנקראה "ועדת בוכריס" (פ' 119), שבחנה נושא העובדים הזרים מיסודו.

לדברי בוכריס, הייתה פגישה נוספת עם הרב אלבז בעניין ההיתרים, אך עמדתו לא השתנתה, כשהוא מוכן הפעם ליטול אחריות לסרובו (פ' 119, 1031-1032) בוכריס הבהיר, כי בדרך כלל סגנונו של הרב אלבז מיוחד וכי אינו נכנס כלל לפרטים, אינו מדבר על היתרים או פרוטוקולים, אלא רק "הבהיר לי כמה זה חשוב לעזור לסלע" (פ' 1034).

121. סלע העיד אף הוא בעניין פגישות התוכחה אך בלא סדר זמנים. לדבריו, בוכריס לא העביר לו את ההקצאות (היתרים), לפיכך פנה בתלונות לבניזרי וכן קָבַל על הדלפות מועדת הבניין, דבר המונע ממנו "בלעדיות" על המידע המוקדם, לפיכך זומן בוכריס לפגישה בביתו של בניזרי (פ' 1266). בהמשך עדותו אמר סלע כי פגישה זו בבית בניזרי הייתה קשה, שכן השר נזף בבוכריס (פ' 1854). פגישה זו לא הועילה, לכן סלע זימן את בוכריס לרב אלבו ו"הרב אמר לו [לבוכריס] תעזור לו [לסלע], הוא עזר לישיבה. תדאג לו" (פ' 1295). לדבריו, בוכריס הסביר שמתן היתרים לסלע מסוכן ועלול לסבך אותו (פ' 1297), סלע אמר כי האווירה בפגישה זו עם הרב אלבו הייתה קשה (פ' 1296), הרב כעס מאוד על בוכריס והכעס התבטא באיום של הרב כי ישלח את בוכריס הביתה אם לא ידאג לסלע שתורם לישיבה. בוכריס נפגע, נאלם דום ויצא בבושת פנים (פ' 1297). לדברי סלע, פגישה זו הייתה סמוך למינוי בוכריס כמנכ"ל, אולם בהמשך הסביר כי אינו יכול לזכור את לוח הזמנים הכרונולוגי (פ' 1300).

122. עולה מדברים אלה, כי בוכריס הקשה על העברת המסמכים לסלע. פרוטוקולים נתן בחוסר רצון והיתרים סרב לתת. סלע התלונן לפני בניזרי ואלבו, ובוכריס זומן לפגישות תוכחה, בהן נאמר לו לעזור לסלע. עדותו של בוכריס באשר לשלוש פגישות היא עדות ברורה וחד משמעית. סלע נכח בשתיים מפגישות אלה, ועדותו תומכת בגרסת בוכריס. סדר הזמנים בעדות סלע מבולבל ואינו מסודר, העדויות אינן חופפות, אך הסיטואציות שהוא מתאר הן דומות. בוכריס מסרב ליתן היתרים ומוזמן לפגישה. שניהם מעידים על המקום (בית בניזרי) על השיחה הקשה, הדרישה מבוכריס, הסבריו ועמדתו העיקשת.

כך גם באשר לפגישה אצל הרב אלבו, הן בוכריס והן סלע מתארים מעמד דומה, הרב אלבו דורש מבוכריס לעזור, אינו נכנס לפרטים רק אומר שצריך לעזור, בוכריס מסביר הסיכון והקושי במתן היתרים, הרב כועס, סלע העיד כי היה איום של פיטורין ובוכריס העיד כי הבין היטב שאם לא יעתר ימצא עצמו בחוץ. אין מדובר רק בגרעין אמת אלא בסיפור מסגרת דומה, בוכריס וסלע מתארים אותן סיטואציות, אותם מהלכים מהוראה לבוכריס לעזור לסלע,

הענות חלקית בלבד, בוכריס נקרא לסדר מספר פעמים, פעם מסרב, פעם נענה ולבסוף מתעקש על עמדתו ובניזרי מקבלה. תיאורים אלה שבאו מפי שני אנשים שהיו בזמן ההתרחשות משני צידי המתרחש, מהווים חיזוק משמעותי לטענה כי בוכריס העביר לסלע מסמכים על-פי הוראה שקיבל מבניזרי ובהמשך גם מהרב אלבו.

המפתח

123. הממשלה קובעת את היקף העסקת העובדים הזרים בארץ בארבעה תחומים: בניין, חקלאות, תעשייה וסיעוד. בשנת 2001 נקבע כי מכסת כלל העובדים תהיה 45,000. מספר העובדים בשנת 2001 גדל משנה קודמת (35,000) עקב האינתיפאדה (פ' 482). החלוקה בין התחומים ובתוכם נעשית על-פי מפתחות. לדוגמא בלבד, בתחום התעשייה על-פי היקף היצור או המחזור השנתי, עובד אחד לכל 200,000 דולר יצור (או יצוא) או עובד לכל 250,000 דולר. בתחום הבניין, 5 עובדים זרים לכל 1000 מ"ר בנייה או 7 עובדים זרים לכל מ"ר בנייה. ככל שהמפתח בתחום מסוים גדל (בבניין) או בתעשייה (קטן) כך יצומצם חלקם של התחומים האחרים (ראה בעניין זה הסבריו של בוכריס בעמ' 124-130 לפרוטוקול). גם בתוך תחום הבניין יש חלוקה פנימית, עובדים זרים לבניין, עובדים זרים לתשתיות וכיו"ב. המכסה הכללית קבועה והמפתח משמש כמדד אובייקטיבי לחלוקה צודקת (פ' 7448). אם המפתח לעובדים זרים לבניין יגדל, יהיו בבניין יותר עובדים זרים ובתחומים אחרים פחות. בשנת 2000 המפתח לעובדים זרים בבניין היה 6.4 (פ' 491) או 5.2 ובשנת 2001 הוא נקבע לסך 6.8 (ראה ת/10).

124. בשנת 2000 נקבע המפתח על-ידי ועדה מקצועית בראשה עמד מנכ"ל שירות התעסוקה עזרא ג'אנו. שר העבודה רענן כהן שקדם לבניזרי, הקים ועדה מקצועית לקביעת המפתח בה היו חברים נציגי ארגון הקבלנים משרד השיכון ועוד. הועדה ישבה על מדוכת המפתח מספר ישיבות, בדקה היקפי בניה, השוותה נתונים של שנים קודמות והחליטה על שינוי מזערי

לטובת הקבלנים. ג'אנו העיד עוד כי זו הייתה ועדת אד-הוק ובשנת 2001 בתקופת בניזרי, לא הייתה ועדה אחרת שדנה בעניין (פ' 7448-7450). אין חולק כי עזרא ג'אנו העיד כמשיח לפי תומו.

125. א. **על-פי כתב האישום**, בשנת 2001 נקבע המפתח לעובדים זרים לבניין בפגישה בה נטלו חלק בניזרי, בוכריס וסלע. סלע ביקש להגדיל המפתח ובניזרי נענה ביודעו כי יש בכך אינטרס עסקי, שכן בכך תגדל מכסת העובדים הזרים של קבלני הבניין.

ב. לסוגיית המפתח חשיבות הן לעצמה והן לאמינות גרסת בוכריס על מערכת היחסים המשולשת בניזרי, בוכריס וסלע וההוראה שקיבל לעזור לסלע.

126. **בוכריס** העיד, כי זומן לביתו של בניזרי לדון בנושא המפתח במאי 2001 (פ' 475) ובניזרי הזמין גם את סלע (פ' 129). התקיים דיון בו מסר בוכריס נתונים ואילו סלע "רצה להגדיל כמה שיותר, את המפתח לעובדים זרים בבניין, כי היה לו קשר עסקי עם קבלנים שעסקו בבניין, זה היה אינטרס שלו" (פ' 130) ודרש שהמפתח יהיה מעל 7 עובדים זרים ל-1000 מ"ר בניין, אך "השר אישר 6.8" (פ' 130) וזה המפתח שניתן לשרות התעסוקה לשם חלוקת היתרים לעובדים זרים לבניין (ת/10). בוכריס הסביר עוד כי העיר לשר שאם יאשר מפתח גבוה יותר, כפי שרצה סלע, עלולה להיות חריגה מהמכסה הכללית של 45,000 עובדים זרים (פ' 485). בחקירה נגדית התריס הסנגור לפני בוכריס כי לא הייתה פגישה כזו, שכן המפתח נקבע על-ידי ועדה שנתנה המלצותיה. בוכריס שלל זאת, עמד על דעתו (פ' 487) וכפי שראינו לעיל ועוד נראה להלן, עזרה ג'אנו, עד הגנה, מנכ"ל שרות התעסוקה דאז, שלל את עמדת הסנגור ולמעשה אישר כי בזמן כהונת בניזרי לא הייתה ועדה שקבעה מפתח. **סלע** ראה במפתח כלי שיווקי המקנה לו ידיעה מראש כיצד לחשב מספר עובדים זרים ובדרך זו לשכנע קבלנים להביא העובדים דרכו (פ' 1267-1266, 2201). לדבריו, המפתח נקבע בפגישה

בה נכחו בניזרי, בוכריס וסלע בביתו של בניזרי (פ' 1267). עוד הסביר סלע כי בפגישה זו הציע להגדיל המפתח לעובדים זרים לבניין כדי להרוויח יותר כסף, המפתח הקודם היה 5.2 ו"אנחנו העלנו את זה ל-6.8" (פ' 1269), והוסיף כי "ככל שאני מרוויח יותר, הישיבה מרוויחה יותר" (פ' 1271). סלע הסביר עוד, כי הגדלת המפתח לעובדים זרים לבניין מעלה את מספרם של העובדים בבניין ומקטינה את הקצאות העובדים הזרים ב"מכסה המרכזית" (כלשונו), קרי לשאר הענפים (פ' 2206).

דברי סלע מתיישבים היטב עם גרסתו של בוכריס, הוא מתאר אותה סיטואציה בבית בניזרי בחודש מאי 2001 דיון בנושא המפתח. סלע, דורש יותר, והשר קובע 6.8. הגדלת המפתח אכן משרתת את סלע ומטיבה עמו, שכן היא מגדילה את מספר העובדים הזרים לבניין אותם יבא, על חשבון עובדים זרים בתחומים אחרים, שהרי המכסה הכללית היא קבועה. הידיעה מראש על המפתח הקנתה לסלע יתרון שיווקי ברור, שכן הוא יכול לומר לקבלן המצפה לאישור כמה עובדים יקבל ובכך להראות התמצאות בענף וקשרים בשרות התעסוקה.

127. בניזרי העיד, כי קביעת המפתח הוא עניין מקצועי, נעשה על-ידי ועדה הקובעת קריטריונים, הועדה מחליטה והשר מאשר. השר אינו יכול להשפיע על המפתח הנקבע על-ידי ועדה מקצועית. עוד הוסיף כי עזרא ג'אנו, שהיה מנכ"ל שרות התעסוקה, הוא היודע את הפרטים, וממנו אפשר לשמוע שלא הוא (השר) ולא בוכריס יכלו להשפיע בנושא (פ' 6373). לדבריו, הוא לא מחליט במקום ועדה מקצועית. אולם יתכן שבוכריס "הביא המלצה שהועדה הולכת להגדיל ואני נתתי הסכמתי, יכול להיות. אבל לא קשור לשום סלע מה פתאום סלע" (פ' 6373). עוד הוסיף כי בימי ששי הוא עובד בבית, לעיתים העוזרים מגיעים ויתכן שבוכריס וסלע נפגשו בביתו, אולם שלל הסיטואציה שתוארה על-ידי סלע ובוכריס, והציע שג'אנו יבוא ויגיד אם היה שינוי (פ' 6374). בהמשך עדותו הסביר, כי כדי להטיב עם סלע היה צריך להגדיל המכסה של העובדים הזרים, אך הוא נלחם כדי להפחיתה, ולא להעלות המפתח, דבר שאין לו משמעות (פ' 6449).

128. גרסת בניזרי אינה מתיישבת עם גרסתו של עזרא ג'אנו, עליו השליך יהבו. ג'אנו העיד כי המפתח נקבע על-ידי ועדה מקצועית מיוחדת וכל שינוי בה צריך להיות על-ידי ועדה מקצועית, ממש כגרסת בניזרי, אלא שוועדה כזו פעלה בזמן שר קודם, ובתקופת בניזרי לא הוקמה ועדה ולא פעלה ולפיכך לדידו גם לא שונה המפתח (פ' 7452). כאשר הוצג לג'אנו ת/10 – מכתבו של השר בניזרי מיום 30.5.01 על שינוי המפתח ענה שאינו מכיר המכתב וזה "בלתי אפשרי בלתי אפשרי" (פ' 7455), ולהבנתו ללא ועדה מקצועית "אין מפתח", קרי אין שינוי במפתח.

המסמך ת/10 הינו מכתבו של השר בניזרי ליעקב נזרי סמנכ"ל שרות התעסוקה ובו מפתח להקצאת עובדים זרים לשנת 2001:

"לכבוד

מר נזרי יעקב

סמנכ"ל שרות התעסוקה

שלום רב,

הנדון: הקצאת היתרים לעובדים זרים לשנת 2001

הנני להביא לידיעתך שהחלטתי לקבוע מפתח להקצאת עובדים זרים לשנת 2001 בענף הבניין כדלקמן:

- מגורים ומוסדות - 6.8 עו"ז / 1000 מ"ר

- תעשייה - 3.5 עו"ז / 1000 מ"ר

- תשתיות ושיפוצים - 1 עובד לכל 250 אלף דולר היקף כספי.

ההיתרים לעובדים זרים שיוקצו לקבלנים על פי המפתח הנ"ל מבטלים:

א. הקצאות שניתנו על פי החלטת הממשלה 31.12.2000 כפיצוי ל"נפגעי הסגר הפלשתינאי", שתוקפת יפוג ב- 30.6.2001.

ב. הקצאות שניתנו לשנת 2000, שתוקפת יפוג ב- 30.6.2001.

כמו כן יש לקזז את ההיתרים שניתנו במסגרת המסלול המהיר בתחילת שנת 2001.

אודה לטיפולך המהיר בהוצאת ההיתרים כאמור לעיל.

בברכה,

ח"כ הרב שלמה בניזרי
שר העבודה והרווחה "

אין חולק כי מכתב זה של השר משנה את המפתחות.

ג'אנו, עליו סמך בניזרי את ידיו, העיד כי כל שינוי במפתח מחייב דיון בוועדה מקצועית מסודרת ונדהם לראות שינוי המפתח ב-ת/10 בלא שהייתה ועדה כזו. לבניזרי לא היה הסבר לשינוי זה, שכן הוא השליך יהבו על ג'אנו, עד תם, שסתר את גרסת בניזרי מניה וביה. קרי, לשינוי שנעשה על-ידי בניזרי בשלהי מאי 2001 במכתב ת/10, לא קדמה עבודה של ועדה מקצועית. מנגד העיד בוכריס, כיצד מתי והיכן נקבע המפתח במפגש בבית השר בו נטל חלק אדם פרטי, משה סלע, שעדותו דומה ותומכת בגרסת בוכריס. מחד, גרסת בוכריס ברורה, חדה ונתמכת ומאידך קרסה גרסת בניזרי. לפיכך, ניתן לקבוע כממצא ברור כי המפתח לעובדים זרים לבניין לשנת 2001 נקבע על-ידי השר בניזרי בישיבה בביתו בנוכחות סלע ובוכריס, ולאחר שסלע הביע דעתו כי הגדלת המפתח תביא לו תועלת, שכן הגדלת המפתח לעובדים זרים מגדילה מספר העובדים הזרים לבניין מתוך המכסה הכללית.

לממצא זה השלכה על מסכת היחסים בין בניזרי, סלע ובוכריס, שכן הוא משתלב בגרסתו של בוכריס על מעמדו האיתן של סלע אצל השר בניזרי, הצעת השר כי ילמד מסלע על נושא העובדים הזרים, הוראת השר כי יסייע לסלע ופגישות התוכחה עקב היסוסיו ומעצוריו של בוכריס לבצע ההוראה במלואה. הטענה כי סלע ובוכריס קשרו קשר עצמאי בלא מעורבות בניזרי, דינה להדחות. אין סבירות, ולא הובאה על כך ראיה של ממש, כי אותו בוכריס שקיבל זה עתה מינוי מהשר, נאמן לו וחייב לו, יעשה דברים מאחורי גבו של השר ועוד עם חברו הטוב והצמוד של השר, חבר מוחצן, שאינו סוֹכֵר את פיו וכל האינטרסים שלו נטועים בשר. פקיד

חדש, יועץ חדש, לא יעז לעשות דברים כאלה שלא על דעת השר שלו. גם אבידני המקורב לשר ורואה בבוכריס מתחרה, ידע כי סלע מקבל מבוכריס מסמכים מהוועדה, והבין היטב כי הדבר נעשה על-פי הוראה מגבוה.

ממסכת העדויות והראיות שהובאו לעיל, עולה כי עם תחילת כהונתו של בניזרי כשר העבודה סוכם בין בניזרי, הרב אלבז וסלע כי סלע יקבל סיוע ויעביר תרומות לישיבה. בניזרי הורה לבוכריס לעזור לסלע כבקשתו. בניזרי לא נכנס לפרטים והותירם לסלע ובוכריס. כאשר בוכריס לא עמד בדרישות סלע, הוא נקרא לסדר לפני בניזרי והרב אלבז שהפעילו עליו לחצים עד שהתרצה חלקית, העביר לסלע פרוטוקולים והיתרים של שתי ישיבות ועדות, ובהמשך רק פרוטוקולים.

על-פי הוראה פנימית, הפרוטוקולים היו חסויים על-מנת שלא יעשו בהם שימוש לרעה. מסמכים אלו שהועברו לסלע נתנו לו מידע מוקדם וחיוני, וכך יכל לשווק עצמו לקבלנים ולהציג קשרים בשרות התעסוקה הקובע בענייני עובדים זרים. כלי שיווקי זה נוצל לרווחים. בד בבד, בשלהי מאי 2001 נקבע המפתח לעובדים זרים על-ידי השר בפגישה עם סלע ובוכריס בביתו. הגדלת המפתח יש בה כדי להגדיל את פוטנציאל הרווח האפשרי של סלע והידיעה על המפתח מהווה אף היא כלי שיווקי חשוב, ולו לזמן מה.

129. כאמור, בתקופה 17.5.01 ועד 30.8.01 התכנסה הועדה להקצאת עובדים זרים לבניין 13 פעמים. הועדה רשמה פרוטוקול בכתב יד. בפרוטוקול נרשמו כל הפרטים הנחוצים מלבד התוצאה, קרי המספר הסופי של העובדים הזרים שאושרו, שכן בידי הועדה לא היה המפתח (עדות ציפי שנקמן, פ' 8536), ובישיבות הראשונות טרם נקבע המפתח. בתום הישיבה מסרה שנקמן צילום מהפרוטוקול לבוכריס על-פי דרישתו, המקור הוכנס לכספת והעתק נוסף נמסר לפקידה לימור ארזני להדפסה בתוכנת אקסל. כאשר נקבע המפתח, הוא הוכנס לתוכנת אקסל והמסמך המודפס כלל תוצאה, קרי מהו מספר העובדים הזרים שאושר לכל קבלן (בוכריס פ' 183 ; ת/192 אמרתה של לימור ארזני).

בוכריס בדק את ההדפסה בתוכנת אקסל מול הפרוטוקול והיה מעיר הערות ללימור ארזני על שגיאות שנפלו ועשה תיקונים. ארזני וסנקמן העידו, כי בדקו והן לא טעו. בוכריס הכחיש כי ביצע תיקונים ואחר-כך אמר כי התיקונים שתיקן היו טכניים (פ' 405). בדיקת המוצגים הרלוונטיים ת/192, ת/192א', ת/192ב' מראה כי אין הבדלים משמעותיים בין הפרוטוקולים בכתב יד לבין אלה שהודפסו.

130. בתקופת כהונתו כיועץ השר, העביר בוכריס לסלע **פרוטוקולים**, החל בוועדה הראשונה ועד סוף אוגוסט 2001 (פ' 129). כך גם העיד סלע לאחר שעיין במוצג ת/92 (פ' 1323-1324). בוכריס קיבל מציפי סנקמן את הפרוטוקולים מיד בתום ישיבת הוועדה והעבירם לסלע בפקסימיליה, בדרך כלל מהמשרד ולעיתים גם מביתו (פ' 321). בסיכום פגישת התוכחה (השנייה), בביתו של בניזרי, הבהיר בוכריס כי לא ייתן היתרים (להבדיל מפרוטוקולים), ובניזרי אמר לו לעזור לסלע כמה שיותר. כדי לממש סיכום זה פנה בוכריס לאסולין פעם אחת וביקש לקבל **מראש** את רשימת החברות שידונו בוועדה, והעביר רשימה זו לסלע (פ' 129). סלע אכן אישר, כי קיבל מבוכריס ביום 8.8.01 את הרשימה שתדון למחרת 9.8.01 בוועדה (פ' 1282 וכן המוצג ת/192). עדות אסולין תומכת אף היא בגרסה זו, שכן לדבריו בדרך כלל בוכריס ביקש לדעת בעל פה אלו חברות ידונו בוועדה ובמקרה אחד ביקש זאת בכתב וקיבל (פ' 5370-5371).

באשר להיתרים, בוכריס העביר לסלע כמאה היתרים שהוצאו על-פי הפרוטוקולים של שתי הוועדות הראשונות. על-מנת לקבל את ההיתרים נאלץ בוכריס לפנות לדוד אסולין, מנהל האגף לעובדים זרים בשרות התעסוקה, תרץ בפניו תרוץ כלשהו, ואסולין נתן לו העתק של ההיתרים, באופן שעל כל היתר צוינה המילה "העתק".

בוכריס מחק בטיפקס את המלה "העתק" בכל היתר והיתר, צילם אותו, וכך היו בידיו 100 היתרים שנראו אותנטיים. בשל הכמות, העדיף שלא לשלחם בפקס ולכן זימן את סלע לביתו ומסרם לו ביד (פ' 109, 411). בוכריס הסביר, כי מחק המילה "העתק" על-מנת שלא ידעו כי

הוא המקור שמסר לסלע (פ' 413). סלע אמר בעדותו כי בוכריס הקשה עליו בעניין מסירת המסמכים, ופעם אחת בלבד זימנו לביתו ומסר לו היתרים, לאחר שמחק בטיפקס את המלה "העתק" וצילם המסמך. סלע הוסיף ואמר כי בוכריס היה מתוח ועצבני מאוד במעמד זה (פ' 1286).

ההיתרים המקוריים הודפסו על נייר צבעוני, כל פעם בצבע אחר, ואילו העותקים היו תמיד בצבע רגיל. לדברי אסולין, בוכריס פנה אליו וביקש לראות ההיתרים בתירוץ שהוא רוצה לבדוק אם הודפסו נכון. על-מנת שההיתרים לא יתגלגלו לידיים זרות כתב אסולין על כל עותק בגדול "העתק" (פ' 5346-5347). תוך זמן קצר התברר לאסולין, כי ההיתרים הללו נמסרו לסלע, כיוון שעורך דין פלוני התקשר אליו ושסיפר כי בידי לקוחו הקבלן יש עותק של היתר לא חתום שהגיע לידי הקבלן דרך סלעד – החברה של סלע. עוה"ד שלח לאסולין את צילום ההיתר, והסתבר כי ההיתר המקורי טרם נמסר לקבלן (פ' 5347, 5360). אסולין דווח לבוכריס על כך וזה הגיב ב"אוי ואבוי" (פ' 5348).

העולה מכך, כי גירסת בוכריס נתמכה הן על-ידי סלע והן על-ידי אסולין, ומשנוכח בוכריס כי אסולין יודע כי העביר היתרים לסלע, החליט להימנע בכל מחיר מהעברה נוספת, להבדיל מפרוטוקולים שהם תמיד מסמכים פנימיים, ההיתרים נמסרים בסוף התהליך לקבלנים, ומסירה מוקדמת לסלע עלולה לחשוף את מוסר המסמך, כפי שתואר לעיל.

131. בין דיוני הוועדות ועד הוצאת ההיתרים ומסירתם לקבלנים היה תחילה פרק זמן שנע בין שבועיים לחודש. זמן זה נוצל על-ידי סלע לשווק, בזכות המידע המוקדם, שהיקנה לו יתרון על-פני מתחריו (פ' 559, 1277). בוכריס אישר בעדותו, כי פעל לצמצום פרק הזמן בין החלטת הוועדה לבין הוצאת ההיתרים, לימים ספורים בלבד (פ' 1018), דבר שיש בו לפגוע בסלע וביכולת השיווק והכוח שלו. בוכריס אישר כי כך פעל והסביר כי היה חצוי בין עבודה מקצועית לבין הלחצים של סלע ובניזרי: מצד אחד, הוא נפגש עם הקבלנים וארגון הקבלנים בעניין זה והיה מחויב לשרות ציבורי נאות. מצד שני, לעזור לסלע. ואכן פרקי הזמן צומצמו עד

ימים ספורים, ולסלע הספיק גם יום או יומיים כדי לזכות ביתרון השיווקי (פ' 1026-1028). בעניין זה יש לציין את עדותה של דנה שמאי, חשבת משרדו של סלע, כי **מייד** עם קבלת הפרוטוקולים החל סלע וצוות משרדו בשיחות טלפוניות לקבלנים (פ' 4728). קרי, סלע לא בזבז ולו שעה, ומרגע שקיבל המידע פעל מייד, פנה לקבלנים ודווח להם שיש לו מידע מועיל וחיוני על-מנת שיתקשרו עמו.

בקשות פיקטיביות; בקשות אחרות במסלול מהיר

132. בנושא הועדות עלו שלושה נושאים נוספים: **האחד**, בקשות פיקטיביות. **השני**, בקשתה של "סולל בונה". **השלישי**, בקשתה של חברת "דניה סיבוס".

א. **הבקשות הפיקטיביות**: תיקים של שלוש חברות "מרום השרון", "שקמים", "נווה איתי" נדונו בוועדה שאישרה להן הקצאות של עובדים זרים. בוכריס קיבל בשלהי אוגוסט 2001 טלפון אנונימי, כי התיקים מפוברקים, לפיכך ביקש מציפי שנקמן לעצור ההקצאות הללו ולבדוק בשטח מה קורה. בחלוף מספר ימים, קיבל דו"ח כי מאחורי התיקים אין פרויקטים (פ' 524). לדברי בוכריס, הוא דיווח על כך לשר בניזרי והשר אמר לו שלא להקצות לחברות היתרים, וכי אין צורך דווקא לפנות למשטרה (פ' 523). עוד אמר בוכריס, כי סלע פנה אליו וביקש שיוותר לחברת "השקמים" חרף הבקשה המזויפת וייתן הקצאה, בהסבירו כי יש לו סידור שיכול להביא הרבה כסף לרב אלבז, אולם בוכריס התנגד בתוקף (פ' 538-543). ציפי שנקמן העידה, כי בוכריס אמר לה שיעביר התיקים למשטרה, אך לא עשה כן, והתיקים נמצאו בארגז במשרדו כאשר פוטר (פ' 8521-8526). כמו כן העיד הקב"ט, כי ראה את הארגז בעת שבוכריס עזב המשרד והתרשם **שאולי** בוכריס רצה לקחת הארגז עמו. מעדות הקב"ט, אלי בן דוד, עולה כי בוכריס רצה לקחת המסמכים עמו, אך לשאלת הקב"ט הסביר בוכריס כי מדובר בתיקים בעיתיים עם חשד לזיופים (פ' 7916).

7927). הקב"ט העיד כי פנה מיד ליועץ המשפטי של המשרד, עו"ד תומר מוסקוביץ, שאמר שלא תמיד פונים למשטרה, ואילו השר בניזרי אמר לקב"ט לעשות לפי הבנתו ואם צריך לפנות למשטרה (פ' 7917). בוכריס עמד על עדותו, כי פנה בזמנו לשר בניזרי ולא שמע על צורך לפנות למשטרה. הסנגורים טענו, כי התנהלות זו של בוכריס מלמדת על התנהגותו הפלילית, על נטייתו להימנע מחקירות ומכאן על פגיעה ממשית באמינותו. אין בטענות אלה ממש. אם לבוכריס היה אינטרס בחברות הללו, לא היה מורה על בדיקה בעניינן על-ידי אגף האכיפה, ומייד עם קבלת תוצאות הבדיקה, פוסל את ההיתרים שקיבלו, ואחר-כך עוד מסרב לפנייתו של סלע בעניין. נראה כי בוכריס נמנע מפניה למשטרה דווקא בשל מעורבות סלע והאפשרות כי חקירה תגיע עָדו, על אף שפנייה למשטרה עלתה כאופציה בשיחתו עם ציפי שנקמן.

ב. **בקשת סולל בונה** : במקרים מסוימים, בשל דחיפות מיוחדת, אושרו לקבלנים עובדים זרים במסלול מהיר. לאחר מכן נבדק תיק אותו קבלן בדרך הרגילה, והעובדים הזרים אשר אושרו לקבלן במסלול המהיר קוזזו מהמכסה הסופית. לסולל בונה אושרו עובדים זרים במסלול מהיר, אך לא נעשה אחר-כך קיזוז. בוכריס העיד, כי בקשתה של חברת "סולל בונה" נבדקה באופן יסודי והסתבר כי בעצם הגיע לה יותר, ולכן לא היה מקום לקיזוז (פ' 398, 469).

ציפי שנקמן העידה, כי בדרך כלל בוצע קיזוז אך במקרה של סולל בונה, בוכריס הורה שלא לקזז (פ' 8530). הסנגורים של בניזרי הציגו לשנקמן בעדותה שאלה עובדתית לא נכונה, כאילו בוכריס מכחיש קיזוז כזה (פ' 8531). סתירה לא הייתה וההתנהלות בעניין "סולל בונה" הייתה ללא פגם.

ג. **בקשת "דניה סיבוס"** : שבועיים לאחר שבוכריס נכנס לתפקיד יועץ השר לענייני עובדים זרים, פנה אליו צדיקביץ מהחברה הקבלנית "דניה סיבוס" וטען

שהחברה לא קיבלה עובדים זרים במסלול מהיר וכי נמסר לו שהתיק נעלם. בהתייעצות מהירה בין בוכריס עם היועץ המשפטי של המשרד, סוכם שדניה סיבוס, שהיקף פעילותה גדול, תקבל מספר עובדים זרים על-פי ממוצע שקיבלו 10 החברות הקבלניות הגדולות, והתוצאה הייתה שאושרו לה 450 עובדים זרים. בוכריס הכניס את צדיקביץ ללשכת בניזרי שהודעה לשר על הטיפול המהיר (פ' 429-430). בוכריס הסביר עוד, כי לאחר שאושרו 450 העובדים האלה, סלע פנה אליו ואמר שהוא מעוניין שהתיק של דניה סיבוס לא ימצא, מצב נוח מבחינתו, ללחוץ על החברה ולנצל את קשריו (פ' 432). בוכריס סרב וסלע כעס וטען שבוכריס "גונב" לו את הפרנסה (פ' 437). בוכריס הסביר שלא פנה למשטרה עקב פנייתו זו של סלע, שכן סלע הוא חברו של השר, שנצטווה לעזור לו ולא לסבכו בתלונות (פ' 435).

סלע העיד, כי מנהל כוח אדם של דניה סיבוס פנה אליו וביקש עזרתו, שכן התיק שלהם בשרות התעסוקה נעלם. סלע פנה לבוכריס והאבדה לא נמצאה. סלע הבהיר לבוכריס כי טמון כאן רווח גם לישיבה, ולמרות זאת התיק לא נמצא. סלע היה משוכנע שבוכריס העלים התיק בכוונה, אבל בסוף בוכריס נתן ל"דניה סיבוס" הקצאה של 450 עובדים זרים ופתר להם הבעיה בלי עזרה של סלע, וזאת למרות שבניזרי הורה לבוכריס לעזור רק לסלע. הדבר גרם לכך שסלע חשד כי לבוכריס יש אינטרסים צדדיים והוא מעורב עם קבלן כוח אדם אחר בשם סלומון בטיטו (פ' 1332-1333). אירוע זה מהווה חיזוק נוסף לגרסת בוכריס, כי אף שקיבל הוראה לסייע לסלע, התקשה והתלבט בין חובתו כעובד צבור לבין החובה כלפי הממונה עליו, והדבר גם מסביר את הצורך לקרוא את בוכריס לסדר, לזמנו לישיבות תוכחה.

רשימה על פתק

133. א. **על-פי כתב האישום (סעיף 27)** סייע הרב אלבז לסלע בכך שקיבל ממנו רשימות של חברות שעניין ממתין לדיון בוועדה, העבירן לבוכריס והורה לו לזרז

הדיון בבקשות, ובוכריס העביר הרשימות למנהל אגף עובדים זרים וביקשו לזרז הטיפול.

ב. **סלע** העיד כי בוכריס עשה לו בעיות בנושא ההקצאות, לכן פנה לרב אלבז לעזרה ומסר לו רשימות של חברות בנייה שפנו לסלע וזקוקות לטיפול. מדובר בפתק קטן ובו שמות של קבלנים שלא קיבלו הקצאות. הרב לקח הרשימה, אמר שאינו יכול לטפל אך ינסה, ובנו שמואל אלבז (עובד המשרד) יטפל. אחת החברות ברשימה הייתה דניה סיבוס. סלע הבהיר, כי רצה שהרב אלבז ידאג שיכניסו את הקבלנים הללו לועדות (פ' 1301-1302). כאשר הוצג לסלע פתק שנתפס אצל בוכריס ובו רשימת קבלנים (ת/93), זיהה סלע את כתב ידו ואמר שמסר הפתק לבוכריס ואותה רשימה מסר בפתק נוסף לרב אלבז, וכי ברשימה היה טמון פוטנציאל רווחים ניכר, אך בסופו של דבר לא יצא מזה כלום (פ' 1303). **"מהרב אלבז לא קיבלתי כלום בסופו של דבר"** (פ' 1074).

ג. בפתק ת/93 רשומות 5 חברות: אל.אר הנדסה; אחרק; דניה סיבוס; ברוש-ניר; א.פ.כץ.

ד. במשטרה נערך עימות בין בוכריס לרב אלבז, ובתמליל ת/46 עמ' 48-50 אומר בוכריס לרב, כי קיבל ממנו פתק עם 8-9 שמות של קבלנים, על-מנת לדאוג שתיקים יובאו לדיון בוועדה כמה שיותר מהר. הרב אלבז הכחיש ואמר שלא מסר לבוכריס פתק כלשהו, ואם בוכריס בא אליו, זה רק לקבל ברכה. בחקירה ראשית בבית המשפט התייחס בוכריס לנושא זה בקיצור נמרץ ואמר, כי הרב אלבז מסר לו רשימה של שמונה קבלנים וביקש לקדם הטיפול בהם (פ' 140). בחקירה

נגדית העיד בוכריס על פגישה עם הרב אלבז ללא נוכחות סלע, אך לא דובר על פתק או רשימה (פ' 1033-1030).

ה. **דוד אסולין** העיד, כי יועץ השר בוכריס הגיש לו **רשימה** של תיקים וביקש להכניסם לדיון בוועדה. מדבריו עולה, כי היו מספר מקרים כאלה (פ' 5346).

ו. **הרב אלבז** הכחיש לחלוטין כי קיבל פתק מסלע או שמסר פתק לבוכריס או שביקש מבוכריס כי יסייע לסלע (פ' 8964). לדבריו, פרט לברכות שברך לא היה מעורב בדבר.

ז. **מסקנות:** סלע העיד שמסר פתק לרב אלבז עם שמות חברות שפנו אליו, ובסוף לא יצא כלום. בוכריס קיבל פתק מהרב אלבז, ובו שמות של קבלנים על-מנת לדאוג שעניינם יובא לדיון לפני הוועדה, אולם לא אמר מפורשות מה עשה בפתק. אסולין אמר, כי קיבל מבוכריס רשימה, אך **אין** מדובר במקרה חד פעמי. יש לפנינו סימנים לא מעטים וחוט, אולם לא בטוח שהחוט קושר עד תום, שכן בוכריס דיבר על פתק עם 8 שמות והמוצג ת/93 כולל רק 5 שמות. סלע אמנם אמר שהיו שני פתקים אולם בוכריס עצמו לא נשאל על ת/93 ומה עשה בפועל ברשימה שקיבל מהרב. המסקנה הינה כי בוכריס קיבל מהרב אלבז פתק עם שמות של קבלנים, אולם איני יכול לקבוע בביטחון מספיק, כי מסר הפתק לאסולין או עשה לקידום השמות הרשומים בפתק.

פרשת יעוז אברג'יל

134. בחודש ספטמבר 2001 מונה יעוז אברג'יל למנהל מחלקת עובדים זרים לבניין בשרות התעסוקה. **על-פי כתב האישום** (סעיף 29), זמן קצר לאחר המינוי, זימן הרב אלבז את סלע ואברג'יל לביתו בשעת לילה. הרב אלבז הציג את סלע לפני אברג'יל כמי שתורם לישיבה וכי

אברג'יל נמצא בתפקיד כדי לעזור לישיבה והורה לו, כי במסגרת תפקידו יסייע לסלע כדי שסלע ימשיך לסייע לישיבה.

בתשובתו, הכחיש אלבו האמור בכתב האישום.

135. **יעוז אברג'יל** לא זומן לעדות בבית המשפט. במשטרה שמר על זכות השתיקה (פ' 9694, 6214).

סלע העיד, כי אברג'יל החליף את דוד אסולין כמנהל אגף עובדים זרים. לילה אחד, סמוך למינוי, זומן סלע לביתו של הרב אלבו בלא לדעת מי יזם הזימון, שם פגש לראשונה את אברג'יל ואז **"הרב הציג לי אותו ואמר לי תכיר את יעוז. הוא אמר ליעוז, משה זה צדיק גדול, עוזר לישיבה, עוזר לנו, תומך בנו. אם אפשר לעזור לו, לעזור לו לקדם את העניינים שלו"** (פ' 1426). סלע הוסיף כי בנוכחות הרב דיבר עם אברג'יל על המהנדסת ש"שתל" בשירות התעסוקה.

136. **הרב אלבו** אמר בעדותו, כי יעוז אברג'יל בא מספר פעמים לשמוע דרשות שלו, הציגוהו לפניו כמי שלומד עריכת דין ורוצה לקבל ברכה. ערב אחד באחת עשרה בלילה, באו לביתו אברג'יל וסלע, קודם אברג'יל ואחר-כך סלע, אברג'יל לא דיבר על משרד העבודה והרווחה, אלא ביקש ברכה לעניין **"עריכת הדין שלו"**, ואז הרב ערך הכרות בין אברג'יל וסלע **"ואמרתי לו זה תכיר, זה משה סלע, השם ישמור אותו, אדם יקר, אדם נדיב לב, אדם תומך, עוזר לתורה... ידיד של הישיבה... לא דיברתי לא עובדים ולא ידעתי, לא ידעתי כלל ועיקר מה תפקידו של יעוז אברג'יל"** (פ' 8856-8857). הרב אלבו הדגיש כי לא ידע היכן אברג'יל עובד ומה תפקידו, אף שידע מה הוא לומד, שכן אחרי השיעורים קיים איתו שיחות והשניים דיברו על משפחותיהם הגרות בשדרות (פ' 9027-9028). גם משה סלע הגיע אליו בלילה כדי לקבל ברכה, אף שלא הסביר מדוע הוא צריך ברכה דווקא בשעת לילה כזו (פ' 9029).

137. מעדויות אלה עולה, כי בשעת לילה מאוחרת נועד הרב אלבו בביתו עם סלע ואברגיל. אלבו ערך ביניהם הכרות והציג את סלע כידיד חשוב של הישיבה ומתומכיה, אדם יקר ונדיב. לגרסת סלע, הפגישה הייתה יזומה, אף כי לא ידע בוודאות על-ידי מי, ובפגישה אמר הרב לאברגיל לעזור לסלע ולקדם ענייניו.

הרב אלבו גרס, כי הפגישה נועדה לברכות ואף שהייתה בשעת לילה מאוחרת, היא הייתה מקרית, והוא לא ידע כלל מה תפקידו של אברגיל ולא ביקש ממנו לעזור לסלע.

הסיטואציה שתארו סלע והרב אלבו דומה ומעלה חשד ממש. שעת הפגישה, מיקומה בבית הרב ודו-השית, אינם כה מקריים, ותמוה כיצד הרב יודע פרטים שונים על אברגיל עמו שוחח אחר השיעורים, אך אינו יודע היכן הוא עובד, ומדוע טרח להציג מיד את סלע כתומך הישיבה, תורם וידיד.

אכן, החשד ממשי, אולם בלא עדות תומכת בנקודה שנויה במחלוקת, **איני** מוכן לקבוע על-פי סלע בלבד ממצא עובדתי, לפיו הרב אלבו הורה לאברגיל לעזור לסלע. עם זאת, הפגישה לא הייתה מקרית, הרב אלבו ידע מיהו אברגיל ומה תפקידו והציג את סלע לפניו כתומך הישיבה וידידה החשוב.

פרק תשיעי – השמוש בפרוטוקולים, הבאת עובדים זרים וכספים

השמוש במידע

138. הפרוטוקולים נתנו לסלע מידע מיידי על החלטות הועדה, לעיתים ידע מראש אלו תיקים ידונו. מידע מוקדם זה שזרם עד סוף אוגוסט 2001 שימש בידי סלע כלי שווקי, לפנות לקבלנים להציע את שירותיו. בעדותו הארוכה הסביר סלע כיצד עשה שמוש במידע זה, ואביא מספר דוגמאות. **האחת**, בעניין המידע המוקדם על המפתח: פניה לקבלן, לברר המטראז' בבניה ולבשר לו על מספר עובדים זרים גבוה יותר לפי המפתח (פ' 1262). **השנייה**, ידיעה מידית על מספר העובדים הזרים שאושרו, פניה דחופה לקבלן, מסירת המידע המוקדם באופן מלא או חלקי, פגישה והצעה לשיתוף פעולה, קרי הבאת העובדים הזרים באמצעות סלע (פ' 138).

1345-1344). **השלישית**, ניצול המידע המוקדם לעומת חוסר הידיעה של הקבלן (פ' -3488-3491).

139. דנה שמאי, חשבת משרדו של סלע מאפריל 2001, העידה כי תוך שעה-שעתיים מתום ישיבות הוועדה, התקבל במשרד סלע פקס ובו הפרוטוקול, ומיד החלו סלע ואנשים נוספים במשרד להתקשר הן לקבלנים עמם כבר עבדו על-מנת להודיעם כמה עובדים הוקצו להם, והן לקבלנים חדשים על-מנת להודיעם כי **"קיבל X הקצאות ואנחנו מעוניינים להתקשר איתו"**. עוד הוסיפה, כי כאשר סלע קיבל את הפרוטוקולים, הוא עבר עליהם, ואם זה קבלנים שהוא מכיר מרימים אליהם טלפון ואם זה קבלנים אחרים, מתחילים להרים טלפונים **"ולשווק את עצמנו"** (פ' 4728). פעילות זו התקיימה בחודשים יוני - אוקטובר 2001 (פ' 4673, 4681). לדבריה, היא עצמה הייתה מתקשרת לקבלנים ולעיתים היו כאלה שלא הופתעו, ומכאן הבינה שיש **"עוד מאכערים"** (פ' 4713).

לדברי דנה שמאי, סלע לא היסס לעשות שמוש חוזר ונשנה בשמו של שלמה בניזרי לצרכי ההתקשרויות עם הקבלנים, עד שהשם של בניזרי הפך מעין מותג (פ' 4672, 4717).

140. מידע בכלל ומידע מוקדם בפרט, הוא כוח שניתן לתרגמו בדרכים שונות, להתקשרויות ורווחים וגם כדי להציג קשרים ברשות הציבורית. עדות סלע בעניין השמוש במידע המוקדם נתמכה על-ידי דנה שמאי, הן בדחיפות הפעולה, הן בדרכי הפעולה והן בתקופה. מכאן המסקנה, כי סלע עשה שמוש בפרוטוקולים ובמידע המוקדם שקיבל בקיץ 2001, לצורך התקשרויות עם קבלנים להבאת עובדים זרים.

141. סלע היה מודע לקשיים שהערים עליו בוכריס, הבין שלא יוכל לסמוך עליו, הן לאורך ימים והן באשר לזרימת המידע וחיפש מקורות מידע נוספים וחלופיים. אלו נמצאו בעיקר בשניים: **האחת**, מהנדסת בשם ילנה קושניריק, אשר סלע דאג שתועסק בשרות התעסוקה

החל מאוגוסט 2001. **השני**, שיתוף פעולה עם דוד אלמוג, לו היה מקור מידע משלו בשרות התעסוקה. מקורות אלה הועילו לסלע בעיקר החל מספטמבר 2001, עת מונה בוכריס למנכ"ל שירות התעסוקה ולא נתן לסלע דבר.

עובדים זרים - הכספים

142. להבאת עובדים זרים לישראל שני פנים. **פן אחד**, הרגיל, העסקתם השוטפת ותשלום משכורת חודשית. במקרה בו המעסיקה הישירה הינה חברת כוח אדם, היא משלמת לעובדים הזרים משכורת וגובה מהקבלן סכום גבוה יותר, והכנסותיה הן הפער בין השניים. **פן שני**, כסף שמשלם עובד זר כדי "לקנות" את הזכות לעבוד בישראל. מדובר בתשלום חד פעמי של אלפי דולרים על-ידי כל עובד המשולם במזומן עם הגיעו לישראל.

תשלום זה כונה "דמי גיוס" עובדים זרים. על-פי הראיות, עובד זר שהגיע מאירופה (בולגריה, רומניה) שילם דמי גיוס בסכום של כ-2,500 דולר; עובד זר שהגיע מסין שילם דמי גיוס בסכום של 5,000-10,000 דולר ותאילנדי כ-6,000 דולר.

דמי הגיוס הללו התחלקו בין המגייס בארץ המוצא של העובד לבין קבלני כוח האדם בישראל והקבלן הישראלי (שהוא בעל ההיתרים להבאת העובדים הזרים). וכך עוד לפני שכף רגלו של העובד הזר דרכה באתר הבנייה, לקבלן עצמו (ולחברת כוח האדם) יש הכנסות נאות.

החברה של סלע העסיקה בשנת 2001 200-250 עובדים זרים מקבלי משכורת, והם עבדו באתרים שונים (פ' 4776-4777 ראובן אלה), רובם היו בולגרים ורומנים ולסלע היו אנשי קשר שדאגו להביאם, ו"דמי הגיוס" להם זכה סלע, היו של כמה מאות דולרים לכל עובד. בשנת 2001 הרחיב סלע את פעילותו גם בזכות הפרוטוקולים שקיבל והתוודע לשוק העובדים הזרים הסינים המשלמים דמי גיוס גבוהים בהרבה, לפיכך העתיק את פעילות גיוס העובדים הזרים לסין, ויצר קשר עם ירון סולמי, ישראלי הנשוי לאישה סינית, שהתמחה בהבאת עובדים זרים סינים לישראל.

סלע העיד, כי מיוני ועד דצמבר 2001 גייס כ-800, אחר-כך הוסיף שהיה מעורב או קשור ל-1800-2000-2500 עובדים זרים (פ' 1334). כאשר נדרש לפרט, המספרים הצטמצמו, והיו בסדרי גודל של 800, מתוכם כ-600 גייס עבור לקוחותיו וכ-285 שימש כמתווך עבור קבלן בשם א.פ.כץ. שמות הקבלנים ומספר העובדים הזרים **שגייס** עבור כל קבלן, נרשם על-ידי סלע במסמך ת/96, ומספרם הכולל הגיע ל-620 עובדים זרים (מלבד התוודך). **באשר לכספי הגיוס**,

העיד סלע כי בדרך כלל קיבל לידי עובד כל עובד זר כ-6,000 דולר, נתן לקבלן 5000 דולר ולו נותר רק 1000 דולר (פ' 1260, 1346) ופעם העיד כי הסכום לקבלן היה נתון למשא ומתן עם כל קבלן (פ' 1340-1338, 1346). בעדותו הראשית אמר סלע, כי רשם לעצמו את סכומי הכסף מגיוס עובדים בצבע אדום במוצג ת/96, והכנסותיו היו יותר משני מליון דולר, סכום שלא נרשם כלל בספרים, קרי כסף שחור (פ' 1340). סלע לא היה עקבי, התבלבל במספרים ופעם אמר שהסכומים הרשומים אלו כספים שנתן לקבלנים וחזר בו (פ' 1346-1336). הבלבול וחוסר העקביות באשר לסכומים שנתן לקבלן והותיר לעצמו, קיבלו ביטוי נוסף בחקירה נגדית. באמרתו במשטרה אמר סלע, כי לקבלן "חזון את גלילי" נתן 150,000 דולר ואילו בבית משפט אמר, כי נתן לו 300,000 דולר. סלע הסביר כי במשטרה לא היו לפניו החשבונות של "חזון את גלילי" ואילו בבית המשפט ראה את החשבונות ותיקן את דבריו. אחר-כך אמר, כי סך הכל קיבל לידי מעסקת "חזון את גלילי" 900,000 דולר, 150 עובדים לפי 6,000 דולר לעובד. לקבלן נתן כ-200,000 דולר ולו נותרו ביד 700,000 דולר, מתוכם נתן לרב אלבז 400,000 דולר. חישוב זה אינו תואם את האמור במוצג ת/96, שם רשום ליד "חזון את גלילי" 300,000 דולר. אחר-כך הסתבר, כי במשטרה אמר שנתן ל"חזון את גלילי" 300,000 דולר, ואילו לפי ת/96 הותיר בידי 300,000 דולר. עוד הסתבר, כי בעדותו במשטרה אמר כי הרישום בצבע אדום במוצג ת/96 מראה סכומים ששילם לקבלנים ולמתווכים שלהם. סלע השיב כי ייתכן שטעה במשטרה ותיקן ואמר כי רשם בצבע אדום סכומי כסף שנשארו לו עצמו. אחר-כך חזר בו ואמר שמה שאמר במשטרה הוא הנכון. בהמשך דבריו אמר סלע, כי סך הכספים שקיבל היו 2.3 מליון דולר, חלקו לקבלנים, הכל לפי המשא ומתן בין כל קבלן וקבלן. באשר לסכומי כסף הקשורים לקבלן א.פ.כך חזר סלע והתבלבל, מסר פרטים סותרים ובסוף אמר, כי בעניין א.פ.כך קיבל 3,000 דולר לכל עובד כדמי תיווך בלבד.

ניתן לסכם את עדותו בנושא זה כעדות מבולבלת ולא עקבית (פ' 3631-3610).

143. **יצחק סאלם**, אחיו של סלע, עבד בחברה של משה סלע כשכיר, היה פעיל בענייני עובדים זרים וטיפל בקבלת עובדים בנמל התעופה ואיסוף כספים מהם. לדבריו, בין החודשים יוני-דצמבר 2001, טיפל ב-600 עובדים זרים מסין (פ' 4596, 4607-4606), וכספי הגיוס מכל עובד סיני היו בין 3,500-4,000 דולר (פ' 4565, 4595). עד זה העיד על חבילות הדולרים הגדולות, עשרות אלפי דולרים ומאות אלפי דולרים, שהגיעו בתקופה הזאת עם העובדים הזרים.

ירון סולמי, ניהל חברה לייבוא עובדים זרים, בשם "לינווי", החל משנת 1999. את סלע הכיר במאי 2001 והתברר לו, כי סלע הביא עובדים בעיקר מרומניה ובולגריה, שם עמלת הגיוס נמוכה. סולמי הגיע להסכמה עם סלע, כי עמלת הגיוס שסלע יקבל תהיה 3,500 דולר לכל עובד זר. בעדותו פירט את כל תהליך הבאת העובדים הזרים וחלוקת כספי הגיוס. לדבריו, העובד עצמו משלם 5,500 דולר, חלק עבור כרטיס טיסה, 500 דולר קיבל סולמי, 3,500 דולר קיבל סלע. במשך חצי שנת הפעילות עם סלע, הוא גייס עבורו יותר מ-600 עובדים זרים מסין (פ' 4624-4620). סולמי פירט מזיכרונו ובאופן מדויק את כל כמות העובדים שהביא לסלע (פ' 4625). סולמי אמר שסכום הכסף הגדול ביותר שהעביר לסלע בפעם אחת היה בסדר גודל של כ-300,000 דולר, הוא הכחיש את גרסת סלע כי היה פעם סכום שהתקרב למיליון דולר (פ' 4642-4641). כמו כן אמר, כי הסכומים הגבוהים יותר עליהם דיבר סלע הם המצאה (פ' 4639).

144. עדותו של ירון סולמי מקובלת עליי והיא נתמכה בעדותו של יצחק סאלם וכן בתשלומי המס ששילם הוא עצמו בגין הכנסותיו מאותן עסקאות (פ' 4635). מדברי סולמי וסאלם עולה, כי סלע הביא כ-600 עובדים זרים מסין באותה תקופה. ההכנסות שנבעו מגיוס עובדים אלה שנויות במחלוקת ואף שקיימת נטייה טבעית להמעיט ולצמצם בכספי מזומן, נראה לי כי יש להעדיף גם בעניין זה את גרסתו של סולמי. בעניין "חזון את גלילי" ניתן אף לערוך בדיקה של ההכנסות, שכן חברת "חזון את גלילי" הוציאה חשבוניות עבור הסכומים שקיבלה מסלע בגין גיוס 145 עובדים. על-פי החשבוניות (ת/97), שילם סלע 1,191,996 ₪ כולל מע"מ בשלושה

תשלומים (נובמבר 2001). שער הדולר באותם ימים היה כ-4.3 ₪. קרי, "חזון את גלילי" קיבלה מסלע עבור 145 עובדים כ-277,000 דולר. עמלת הגיוס שקיבל סלע באמצעות ירון סולמי לפי 3,500 דולר לאיש, הינה 507,500 דולר. התוצאה הינה, שהכנסות סלע מעסקה זו היו כ-230,000 דולר.

145. מעדותו של סלע קשה לעמוד באופן מלא ומדויק על הכנסותיו, הן בשל הבלבול וחוסר העקביות והן בשל ההפרזות. מכל מקום, עמלת הגיוס שקיבל עבור כל עובד הייתה כ-3,500 דולר ולפיכך, סך הכספים שגלגל אכן היו בסדר גודל של כ-2 מליון דולר. מתוך סכום זה הפריש סלע כמחצית עבור הקבלנים השונים ולפיכך הכנסותיו מכספי גיוס במזומן, כספים שלא נרשמו בספרים ולא דווחו, מיוני עד דצמבר 2001 היו כמיליון דולר.

146. על הסכומים הגדולים שעברו תחת ידיו של סלע אותה התקופה באו ראיות נוספות. האחים ארז ונחום נפשי העידו, כי העבירו פעמיים חבילות של דולרים לסלע (פ' 4993-4997). ניקולאי מרקוב ראה פעמיים בידיו של יצחק סאלס חבילות של דולרים ושמע ממנו על סכומים גבוהים (פ' 3772-3773). דנה שמאי נתבקשה להעביר פעם סכום של עשרות אלפי דולרים (פ' 4681-4682). ראובן אלה, שותפו של סלע, ראה בידי סכומי כסף גדולים באותה תקופה וכי סלע רכש מכונית מרצדס חדשה (פ' 4784). עדנה סלע העידה, כי באותה תקופה החזיק סלע מדי פעם סכומי כסף עצומים, בביתה היה פעם סכום של כמיליון דולר. ביום שסלע עוכב לחקירה (6.1.2002) הצפינה בבית 120,000 דולר (פ' 5464-5467, 5566-5570). כמו כן סלע קנה עבור עצמו מכונית מרצדס ועוד אחת עבורה (פ' 5468).

147. **ב"כ בניזרי** טענו, כי מדובר בסכומים נמוכים יותר, סלע בזבז את רוב הכסף, או שהכנסותיו ממילא היו קטנות יותר, ובהסכם עד המדינה סכומי המס שנדרש לשלם על העלמות הכספים, היו פחותים ונקבעו על סכומים נמוכים יותר. אין לקבל טענות אלה.

החשובים והשיקולים שנעשו בזמנו על-ידי פקיד השומה, פורטו על-ידי פקיד השומה מרסיאנו, אשר הסביר כי בין השאר נלקח בחשבון הסיכוי של גביית מס מסלע, ולפיכך לא נוכל ללמוד או לקבוע ממצא על-פי הסכם עד המדינה. הממצאים נקבעים על-פי הראיות שהיו לפניי בתיק זה.

148. המסקנה העולה מהנתונים והעדויות שהובאו לעיל הינה, כי סלע גייס עבור קבלנים בתקופה יוני-דצמבר 2001 כ-600 עובדים. באשר להכנסותיו, סלע התבלבל, לא היה עקבי והגזים, אולם מהראיות האחרות, שפורטו לעיל, עולה כי בדבריו היה גרעין אמת ואף למעלה מכך, ואותו גרעין משקף הכנסות במזומן שלא נרשמו בספרים בסדר גודל של כמיליון דולר. סלע, נאמן לאופיו, הציג לראווה את חבילות הדולרים, קנה לו ולאשתו שתי מכוניות מרצדס, כספים גדולים ומזומן הועברו באמצעות עובדים וחברים ששמשו כבלדרים, החזיק את הכסף במשרד, בין בארון, בין בכספת ולעיתים גם במכונית.

פרק עשירי – האם סלע נתן מתננים לנאשמים

149. **על-פי כתב האישום** (סעיפים 14-20 לאישום ראשון), במסגרת הקשר שקשרו הנאשמים עם סלע הוא העביר אליהם במספר הזדמנויות סכומי כסף בעד הסיוע שהעניקו לו הנאשמים. להלן אדון בנפרד בכל פרט נטען.

ששה שיקים ע"ס מליון ₪ לישיבה

150. **בכתב האישום** (סעיף 15) נטען, כי בחודש יוני 2001 העביר סלע לרב אלבז שיקים בסכום של מליון ₪: שני שיקים ע"ס 100,000 ₪ כל אחד לפירעון בחודש יוני 2001, שהופקדו בחשבון הישיבה בבנק, וארבעה שיקים דחויים ע"ס 200,000 ₪ כל אחד לחודשים העוקבים. ביום 25.7.2001 ביטל סלע את ארבעת השיקים הדחויים בשל חששו שהעברת הכספים

באמצעות שיקים בסכומים גדולים תתגלה על-ידי הרשויות. בחודש יוני 2002, לאחר שנפתחה חקירה בעניין טובות הנאה שנתן סלע לבניזרי, החזירה הישיבה לסלע 200,000 ₪. **בתשובתו**, הכחיש הרב אלבז את הנטען בכתב האישום וטען, כי **הישיבה** קיבלה מסלע הלוואה בסך 200,000 ₪, אשר הוחזרה לו.

151. בחודש יוני 2001 משך סלע שני שיקים לפקודת אחיו יצחק סאלם ע"ס 100,000 ₪ כל אחד, אחד ליום 6.6.01, שני ליום 20.6.01. בספרי החברה של סלע, סלעד חברה לכח אדם בע"מ, נרשם כי השיקים הוצאו כמשכורות לעובדים (פ' 4862). השיקים הוסבו על-ידי יצחק סאלם והופקדו בחשבון בנק של "תפארת החיים", שהינה חלק מהישיבה של הרב אלבז (ת/100). על העברת סכום זה ומהותו לא נערך מסמך בין הצדדים. בחלוף שנה בדיוק העבירה "תפארת החיים" לסלע (סלעד) שני שיקים ע"ס 100,000 ₪ כל אחד, לימים 6.6.02, 20.6.02. סלע חתם על מסמך כי סכום זה מהווה החזר הלוואה שנתן לפני שנה, ללא ריבית וללא הצמדה (ת/105).

152. אלו הן המחלוקות בנושא זה:

- א. כמה שיקים מסר סלע – האם ששה כגרסת המאשימה או שניים כגרסת ההגנה?
 - ב. למי נמסרו השיקים, האם לרב אלבז ישירות או למשרדו?
 - ג. האם 200,000 ₪ ניתנו כתרומה או כהלוואה ומדוע הוחזר הכסף?
- אביא להלן את תמצית הראיות בפרשיה.

153. **סלע העיד**, כי היה מקורב לרב אלבז וידע כי לישיבה יש מצוקת אשראי והיא זקוקה לכסף וביטחונות על-מנת שהבנק יחדש האשראי (פ' 1367, 1371). אותו זמן החל לקבל פרוטוקולים והקצאות, היה מודע למכרז שהיה באופק ולכן נתן שיקים בסכום של מיליון

שקל לשיבה. הסכום נקבע על-ידי סלע שידע כי הישיבה זקוקה לאשראי בסדר גודל של 500-600 אלף ₪ וכדי לקבלו יש צורך בביטחונות של כמיליון ₪ (פ' 1371). לפיכך נתן שני שיקים בסכום כולל של 200,000 ₪ שנפרעו מיידית בחודש יוני ועוד 4 שיקים ע"ס 200,000 ₪ כל אחד לחודשים יולי – אוקטובר 2001. לדבריו, מסר את ששת השיקים לידי של הרב אלבו (פ' 3528).

סלע העיד, כי בחלוף זמן מה הורה על ביטול 4 השיקים של 200,000 ₪ (ת/103) משני טעמים: **האחד**, לא היה די כסף בבנק לכיסוי השיקים הללו; **השני**, החלו להיכנס כספי הגיוס, והוא לא רצה שיראו קשר לשיבה (פ' 1368). מטעם אחרון זה, וכן מתוך צפייה למכרז, הורה גם על ביטול הוראת קבע לשיבה (ת/99), הכל בחודשים יולי-ספטמבר 2001.

כאשר סלע הודיע לבנק על ביטול השיקים, הוא ביקש מאלבו את השיקים הדחויים ואלבו ענה כי קרע את השיקים הללו. לפיכך נותרו בידי סלע רק העתקי השיקים (ת/101).

לגרסת סלע, הסכום של 200,000 ₪ ניתן כתרומה, אולם כאשר החלה החקירה המשטרתית ונשאלו שאלות על הקשר לשיבה, חשש כי העניין יתגלה, לפיכך פנה לבניזרי שידבר עם אלבו על-מנת שהתרומה תהפוך להלוואה, ואכן נציג הישיבה, יואל אליהו, הגיע אל סלע וסוכם ביניהם כי סכום התרומה יהפך להלוואה, הישיבה תחזיר לסלע 200,000 ₪ (פ' 1376-1374), ואף נחתם מסמך כי הסכום היה הלוואה (ת/105). סלע התקשה להסביר מדוע ארבעת השיקים הנוספים אינם עוקבים לשניים הראשונים והם מפנקס שיקים אחר (פ' 3528-3527).

154. **דנה שמאי**, חשבת משרדו של סלע, העידה כי סלע הורה להוציא שני שיקים ע"ס 100,000 ₪ כל אחד, לפקודת יצחק סאלם ולסמן בספרים שזה **"כאילו לאלבו... באותה תקופה לא ידעתי אפילו מי זה הרב אלבו... אז אני רשמתי אצלי באקסל יצחק סאלם-אלבו, כי לא ידעתי, הייתי בטוחה שמדובר במשכורות. מהר מאוד הבנתי ממשא שלא מדובר במשכורות וזה תרומה לאלבו. אני השארתי את זה ככה בהנהלת חשבונות"** (פ' 4683-4682). כאשר החלה החקירה **"נדרשתי על-ידי משה לצלצל להנהלת החשבונות ולהסב את שני**

השיקים האלה להלוואה, כלומר להוציא את זה מכרטיס ההוצאה של המשכורת... ולפתוח כרטיס חדש הלוואה לישיבה, תפארת, אני לא זוכרת איך קוראים לה" (פ' 4683) שמאי הדגישה כי השינוי מתרומה להלוואה נדרש על-ידי סלע בדחיפות (פ' 4738-4737).

ראובן אלה, היה באותה תקופה שותפו של סלע בחברה. לדבריו, סלע סיפר לו שהוא נתן לרב אלבז שיקים ו"שזה גם ממני... נדמה לי מאה אלף שקל כפול כמה עשרה שיקים משהו כזה" (פ' 4781).

155. הרב אלבז אמר בעדותו, כי לעיתים הישיבה נקלעה לקשיים כלכליים במיוחד נוכח העובדה שרצו לבנות היכל מפואר, ובתקופות אלה כולם התגייסו לתרומות, אך למרות זאת מעולם לא ביקש מסלע תרומות. ב-2001 לא ביקש ממנו תרומות, בתקופה אחרת יתכן (פ' 8972-8973). בעניין זה יש להעיר, כי ממש באותה תקופה, קיץ 2001, הטריח עצמו הרב אלבז למשרדו של איש העסקים ראובן אלה, שהיה גם שותפו של סלע, לבקש תרומה גדולה לישיבה. הרב אלבז נחקר במשטרה לראשונה בחודש מרץ 2004 במשך מספר ימים. באמרתו מיום 24.3.2001 התייחס לנושא השיקים ואמר "אני לא זוכר במדויק, זכור לי שמשה סלע תרם סכום. אינני יודע מתי ומה היה הסכום, ואינני יודע לומר בוודאות אם הוא בא ותרם בעצמו, או שהוא ביקש והגיעו אליו. אני חושב שסלע ביקש שיבואו אליו לקחת את השיקים, אני רק רוצה להגיד שסלע לא אמר את זה לי, אלא אמר את זה לאחד העובדים במשרד של הישיבה ואחד העובדים אמר את זה לי. בכל מקרה, סלע אמר לי שהוא תרם לישיבה. איך אינני יודע. ש: איך אתה מגדיר את המאיתיים אלף ₪ שמשה העביר לישיבה? ת: זוהי תרומה מתוך נדיבות לב ושום דבר אחר, כמו שהוא תורם לפני כן. את הסכומים שהוא תרם אפשר לבדוק בהנהלת החשבונות של הישיבה. ש: האם משה סלע נתן הלוואות לישיבה? ת: אולי למשרדים, אני לא קיבלתי ממנו שום הלוואה. ממנו" (ת/44 ש' 20-13). בהמשך הוצגה לרב אלבז האפשרות כי הסכום היה הלוואה ולא תרומה והשיב: "מה שזכור לי זאת הייתה

תרומה, אבל אולי הלוואה. אמרו לי, עד כמה שזכור לי היה יואל אליהו, שהוא לקח מסלע תרומה" (שם, ש' 45).

בעדותו בבית המשפט אמר אלבו, כי לא קיבל לידיו שיקים מסלע, שכן הכל סודר במשרד. לו היה ידוע כי הסכום התקבל בחזקת תרומה, אך לא ירד לעומק העניין אם זו תרומה או הלוואה, ובאשר להחזר הסכום, לא היה בסוד העניין, ולפי ברורים שעשה בתקופת חקירתו שלו, זה התקבל כהלוואה, אף כי **"אני במחשבה שלי, שזה היה תרומה, במפורש"** (פ' 8849-8850).

בעדותו הראשית והנגדית חזר הרב אלבו ואמר, כי ידע רק על אינפורמציה ראשונית שסלע התקשר שיבואו לקחת שיקים, ובכל שאר הפרטים התעסק המשרד, לרבות ההחזר, והוא לא היה בסוד העניין (פ' 8976-8977, 8986) וכי המציאות הינה שיש הרבה אנשים שנותנים בתור הלוואה, אחר-כך הופכים זאת לתרומה (פ' 8988).

156. **אסף ביבי** הינו רואה חשבון שטיפל בספרי החשבונות של מוסדות ישיבת "אור החיים" החל משנת 2002. לפי בקשת חוקרי יאח"ה, בשנת 2003 בחן ובדק את נושא השיקים הנדונים של סלע. ידיעותיו ועדותו נסמכו על המסמכים ולא על ידיעה אישית. סכום 200,000 ₪ שנתן סלע ביוני 2001 נרשמו בספרי "תפארת החיים" ביום 4.9.01 כהלוואה. לדברי רו"ח ביבי, הרישום נעשה על-פי כלל חשבונאי הקרוי "מנה" בתוכנת "חשבשבת", שהינו רישום סגור שלא ניתן לנגוע בו (פ' 9068, 9096). לפיכך, הסכום נרשם באיחור של שלושה חודשים, כמקובל בעמותות, כהלוואה ולא כתרומה (פ' 9070). ביבי מצא ברישומים כי ההלוואה הוחזרה ביוני 2002 (נ/230, פ' 9073). עוד העיד, כי עד שנת 2002 לא היה נוהל מסודר של רישום הלוואות בישיבה.

על-פי מסמכים שהגיש רו"ח ביבי, סלע תרם לישיבה בשנים 1996-2000 – 453,000 ₪ ומתחילת שנת 2001 לא רשומה תרומה כלשהי על שמו (נ/232, פ' 9104).

אליהו רפאלי, מזכיר ישיבת "אור החיים", העיד כי ביוני 2001 הפקיד שני השיקים של סלע בבנק ועל-פי הוראה של יואל אליהו, אף הוא פקיד בישיבה, רשם על טופס ההפקדה בבנק "הלוואה" (נספח נ/229, פ' 9168). לדבריו, תפקידו היה בעקרו טכני, וכך גם בעת ההחזר לסלע. מי שטיפל בכך היה יואל אליהו, אף כי הוא עצמו, רפאלי, והרב אלבז חתמו על השיקים שנמסרו לסלע כהחזר הלוואה (פ' 9170).

יואל אליהו שאמור להיות עד מהותי בפרשה, לא הובא לעדות על-ידי ההגנה.

ממצאים ומסקנות

157. אין חולק כי סלע מסר לישיבה שני שיקים. המחלוקת הנה האם מסר ארבעה שיקים נוספים בסכום כולל של 800,000 ₪. לעניין זה העיד סלע בלבד. אמנם לעדותו יש תמיכות מסוימות, בארבעה העתקי שיקים ועדותו של ראובן אלה, אולם התמיכות הללו אינן מספיקות. השיקים הנוספים אינם עוקבים, ומעדות סלע ניתן להבין כי מסר סדרה של שיקים. אמנם סלע, כדברי דנה שמאי, אינו כה מסודר, אך לא בא מפיו שלו הסבר מספק. ראובן אלה שמע מסלע, כי הוא העביר לישיבה עשרה שיקים, אולם המקור הוא אותו מקור. עדותו של סלע נבחנת בכל פרשה, ובלא ראיות ממשיות אחרות, ואף שעדותו לעיתים משתלבת והגיונית, לא אבסס ממצא רק על דבריו. לפיכך, לא הוכח כי סלע מסר עוד ארבעה שיקים. באשר לעצם המסירה הפיזית של השיקים. לא מצאתי צורך לקבוע ממצא בעניין זה, שכן מדובר בעניין טכני, שהרי עולה מכלל העדויות, לרבות זו של הרב אלבז, הוא היה מודע היטב לעובדה שסלע העביר כסף לישיבה.

באשר לסווג הכסף 200,000 ₪ - תרומה או הלוואה: סלע ראה בסכום תרומה לישיבה, כך העיד ועדותו נתמכה בעדותה העניינית והמהימנה של דנה שמאי, שלא היססה לדבר גלויות, אף בניגוד לאינטרס האישי שלה כבעלת מקצוע. לדבריה, בספרי חברת סלעד נרשם הסכום כתרומה לאלבז, ובעת החקירות בחלוף שנה, היה צורך ברישום חשבונאי מתקן כדי להפוך תרומה להלוואה. המסקנה הינה, כי סלע תרם לישיבה ורק בשל חששו כי החקירה

המשטרתית תגיע גם לנושא זה, הורה על שינוי הסיווג ודרש החזר. בספרי הישיבה נרשם הסכום של 200,000 ₪ כהלוואה. אומנם יואל אליהו, שקיים את כל הקשר הטכני לסלע ולכספים אלה, לא הובא להעיד, ועדותו של רו"ח ביבי מבוססת על מסמכים בלבד, אולם מהימנים עליו דבריו, כי כבר ביום 4.9.01 נרשם הסכום כהלוואה בספרי הישיבה. לכאורה, הדבר אינו תואם את ספרי חברת סלעד של סלע, אולם מדובר בשתי מערכות נפרדות שלא החליפו אסמכתאות בעת הרלוונטית של מתן הכסף.

עם זאת, לסווג הרישומי אין חשיבות רבה, שכן שתי הדמויות המרכזיות – סלע מחד והרב אלבז מאידך, היו מודעים בזמן אמת – קיץ 2001 – כי הסכום הינו תרומה ולא הלוואה.

סלע אמר כך במפורש. הרב אלבז אמר כך במפורש הן בחקירה במשטרה והן בעדותו בבית המשפט. רק בהמשך, בעת החקירות, נודע לו על-פי אנשיו, כי רשמו "הלוואה". במשך שנים סלע תרם לישיבה ומעולם לא נתן הלוואה, כך גם בקיץ 2001, והדבר בבחינת קל וחומר. אותה שנה קשרי סלע ואלבז התהדקו וסלע נזקק למילתו והשפעתו. סלע לא נרשם כלל כתורם בספרי הישיבה בשנת 2001, ולמרות זאת הוצג על-ידי אלבז בכל הזדמנות כידיד הישיבה וכתורם חשוב. הרב אלבז עצמו העיד, כי יש שנותנים הלוואות והופכים אותן לתרומות, וגם בכך יש כדי להפחית מחשיבות הסיווג. לאור האמור המסקנה הינה, כי בזמן אמת – בתקופה בה קיבל סלע פרוטוקולים והקצאות מבוכריס והחל לגרוף סכומי כסף גדולים מגיוס עובדים זרים – ידעו סלע והרב אלבז כי סלע תרם לישיבה סכום של 200,000 ₪.

בסוגריים יש להעיר, כי במצבים מסוימים גם הלוואה – ובוודאי הלוואה ללא ריבית והצמדה למשך שנה – תחשב כמתן.

מתן 190,000 דולר לרב אלבז

158. **בכתב האישום** (סעיף 16) נטען, כי לאחר ביטול השיקים הנוספים, בין החודשים אוגוסט-אוקטובר 2001 ובמסגרת הקשר שקשר עם הנאשמים, מסר סלע לרב אלבז בשתי הזדמנויות 110,000 דולר ועוד 80,000 דולר.

בתשובתו, הכחיש אלבז טענה זו.

159. **סלע העיד**, כי בתקופה יולי-אוקטובר 2001 החלו להיכנס כספים מהעובדים הזרים, במקביל המכרז התבשל, וכדי להראות לרב אלבז שהוא עומד בדיבורו, נתן לו 80,000 דולר ועוד 110,000 דולר. סלע הבהיר כי נתן הסכומים "**במסגרת סיכום הדברים שאני צריך להעביר לו חלק מהתשלומים של העובדים הזרים**" (פ' 1381). מעדות סלע בחקירה נגדית אפשר להבין, כי הסכום 190,000 דולר במזומן הם חלף ארבעת השיקים שבוטלו (פ' 3535-3536).

הרב אלבז העיד, כי לא קיבל מסלע סכומים אלה, לא קיבל שיקים, לא מזומן ולא כל אמצעי תשלום אחר, וכי אלו סיפורים באוויר (פ' 8851, 8989).

160. **ממצאים ומסקנות**: ב"כ המאשימה מבקש לקשור בין ארבעת השיקים הנוספים שבוטלו על-ידי סלע עקב רצונו לעמעם הקשר לישיבה, לבין מתן 190,000 \$ (המשקפים כ- 800,000 ₪), תשלום שבוצע כאשר החלו להיכנס כספי העובדים הזרים. עוד טען, כי הוכח שבאותם ימים החלו להיכנס לסלע כספים רבים ולכן העביר סכומים להם התחייב. יש הגיון בטענות אלה, אלא שהתשתית הראייתית אינה מספיקה ואינה מאפשרת לקבוע ממצאים עובדתיים ברורים בעניין זה. **ראשית**, עדות סלע בעניין זה הינה כללית, לא מדויקת ולא מפורטת. נקל להבין ולקבל שלא זכר לוח זמנים, אולם בעדותו אין תאור סיטואציות, אין פרוט ואין יחוס.

שנית, לעדות סלע אין תמיכה ראייתית, ובמקרה של עד כמו סלע, תמיכות של קווי הגיון אינם מספיקים.

לפיכך, מסקנתי הינה כי לא הוכח מתן של 190,000 דולר מסלע לרב אלבז.

מתן 180,000 ₪ לרב אלבז

161. **בכתב האישום** (סעיף 17 המתוקן) נטען, כי במהלך חודש יולי 2001, התקשר סלע עם אחרים וביניהם שמוליק דניאל, בעסקה שעניינה סיוע בהשגת היתרים לחברות בנייה. במסגרת העסקה היה אמור סלע לקבל משמוליק דניאל 180,000 ₪. לבקשת סלע מסר דניאל את הסכום האמור, בדולרים, בנוכחות סלע, לידי הרב אלבז. **לטענת המאשימה**, הסכום נמסר במסגרת הקשר שקשר סלע עם הנאשמים.

בתשובתם, כפרו הנאשמים בטענות אלה.

162. לפרשיה זו שני חלקים. **הראשון**, כיצד הושג כסף. **השני**, סכום הכסף והאם נמסר לרב אלבז.

באשר לחלק הראשון, העדים העיקריים הם סלע, יצחק שגב, שמואל דניאל. כמו כן, יש להיזקק לעדויות של יעקב בוכריס ועזמי נשאשיבי ולמוצגים ת/9, ת/106, ת/107, ת/108. כפי שיובהר להלן, המקור הכספי הינו קשר כלשהו שנרקם בין העדים סלע, שגב ושמוליק דניאל, בו היה קשור גם אדם נוסף בשם ספי שנר שהלך בינתיים לבית עולמו. ההתרשמות הינה, כי שגב ושמוליק דניאל גילו טפח וכיסו טפחיים, בעניין הקשרים שהיו להם עם משה סלע. בעדות סלע התגלעו סתירות ואי התאמות, בעיקר בכל הקשור לחלק השני.

כיצד הושג הכסף

163. **שמואל דניאל** עובד בשירות התעסוקה מאז 1979. בשנת 2000 ועד תחילת שנת 2001 שימש בתפקיד מנהל המחלקה לעובדים זרים בבניין. **יצחק שגב** הינו קבלן בניין ובשנים

1999-2001 שימש יועץ התאחדות הקבלנים לענייני עובדים זרים ומשקיף מטעמה בועדות להקצאת עובדים זרים בשירות התעסוקה. בנוסף לתפקידים הנ"ל, היה שגב קבלן מבצע ובעל אינטרסים בחברה שהביאה וטיפלה בעובדים זרים. **ספי שניר** היה בשנת 2001 מנהל משאבי אנוש בהתאחדות הקבלנים. בין השלושה התקיימו קשרים, שטיבם לא הוחזר דיו בהליך זה. כאשר שמוליק דניאל סיים את תפקידו הנ"ל בסביבות אפריל-מאי 2001, ביקשו ממנו שגב ושניר להכיר להם את משה סלע, שכן **"הם רוצים להכיר את סלע בגלל הקשרים שלו"** (ת/193 שורה 39). סלע אישר דברים אלה בחקירתו הנגדית ואמר, כי לשגב ושניר היה חשוב להיות איתו, כי הוא קרוב לצלחת (פ' 3482).

בועדת הקצאת עובדים לבניין של שירות התעסוקה בחודשים מאי-יולי 2001 הוקצו עובדים זרים, בין השאר, לשלוש החברות גד בולוס בע"מ, אבו דוגוש בע"מ, נטע ליפשיץ בע"מ. פרוטוקולים של הועדות וכן חבילה של היתרים שניתנו על סמך הפרוטוקולים נמסרו לסלע על-ידי בוכריס.

לגרסת סלע, שמוליק דניאל, שגב ושניר היו קשורים לשלושת החברות הנ"ל, והוא, סלע, העביר לשמוליק דניאל את הפרוטוקולים הרלוונטיים לחברות אלה וכן היתרים, וסוכם כי מכספי הגיוס סלע יקבל 1,000 ₪ עבור כל עובד (פ' 1383-1384, 3505). **שמואל דניאל ושגב** מכחישים סיכום כזה, אולם שמואל דניאל אמר, כי שגב ושניר **"עשו איזה שהיא עסקה עם סלע שבמסגרתה סלע אמור היה להעביר להם היתרים"** (ת/193 שורה 45). אין תימה בעמדה זו של שגב ודניאל, שכן הם עשו כל מאמץ להרחיק עצמם מעסקה או קשר עם סלע, אף כי העובדות והנתונים שבאו מפיהם מלמדים אחרת.

לאחר אישור הועדה, הוציא שירות התעסוקה ביום 14.6.2001 היתר לחברת גד בולוס בע"מ להביא 180 עובדים זרים (ת/107) לעבודה במספר אתרי בנייה בצפון הארץ. שגב ושניר טיפלו בהבאתם במסגרת חברה סינית בה היו להם אינטרסים. שגב עצמו, הפעם בתפקיד קבלן בניין, היה אמור לבנות עבור חברת גד בולוס בע"מ את אחד הפרויקטים באמצעות אותם עובדים סינים. הוכנו כרטיסי טיסה ונקבע מועד להגעה של העובדים ארצה (עדות עזמי נשאיבי

ת/180 עמ' 2). בין לבין, פנה סלע ודרש לקבל את חלקו בכספי הגיוס, אך נדחה ב"לך ושוב" (פ' 1383, 3502), ולכן החליט ללמד לקח באמצעות מניפולציה. בהכירו היטב את דרך הפעולה של שירות התעסוקה, התקשר סלע לבוכריס, ומסר לו מידע כוזב, כי שלושת החברות הללו ובהן גד בולוס בע"מ, להן אושרו עובדים זרים, אינן בונות ואין להן אתרי בנייה (פ' 3506). **בוכריס**, שלא ידע דבר, העיד, כי יום אחד התקשר אליו סלע וסיפר לו שהתיקים של שלושת החברות הללו מפוברקים. בוכריס זימן את מנהלת אגף האכיפה ציפי שנקמן ואמר לה להוציא את אחד ממפקחיה על-מנת לבדוק את האתרים, ובינתיים ביקש לעצור את מתן ההיתרים (פ' 122). סלע, שהצליח לעכב את תהליך הבאת העובדים ארצה באמצעות מידע כוזב שמסר לבוכריס, התקשר טלפונית לשניר ושגב והודיעם שהוא סגר להם את השמיים. שגב התייחס לכך בביטול, אולם שעות מספר לאחר מכן הוא קיבל טלפון מעזמי נשאיבי מנכ"ל חברת גד בולוס, שהודיעו כי קיבל ידיעה משירות התעסוקה, שהעובדים לא יגיעו (פ' 4899, 4900). עזמי נשאיבי התקשר ישירות לבוכריס על-מנת לברר מה סיבת העיכוב ונענה, כי יש לבדוק את האתרים (ת/180). העובדים הסינים היו מוכנים ומזומנים לטיסה וכאמור נקבע מועד להגעתם. שניר ושגב, שהיו האחראים להביא עובדים אלה, נלחצו והבינו היטב כי סלע מושך בחוטים ולכן מיהרו להיפגש עמו בתוך יום או יומיים. בפגישה אמר סלע **"הויזות האלה הן שלי, אני דאגתי להן, אני עוצר לכם את העניין. אז הוא ביקש מאיתנו, ממני או מספי... צ'ק ביטחון"** (ת/182, אמרתו של שגב במשטרה כעדות ראשית, שורה 23). סלע התנה ביטול העיכוב בסילוק החוב שחבו לו. ואכן, למחרת שגב הכין צ'ק ביטחון על סכום של כשלושים אלף דולר, בערכו בשקלים, מסר הצ'ק לספי שניר, שמסר אותו לשמוליק דניאל, שמסר אותו לסלע (ת/182 עמ' 2, ת/193 שורות 48-49). בחלוף מספר ימים, שגב ושניר מסרו לשמואל דניאל מעטפה ובה 30,000 דולר במזומן (ת/182 שורה 30, לגרסת שמואל דניאל, הסכום שהיה במעטפה הינו כ-20,000 דולר אף שלא ספר אותם), על-מנת שדניאל ימסור את הכסף לסלע. מקור הכסף היה חברה סינית שהביאה את העובדים (ת/182, עמ' 2).

מבחינתם של שניר ושגב, העיכוב הוסר בתוך יומיים-שלושה. אולם בפועל, העיכוב הוסר מטעם אחר לגמרי. כאמור, בוכריס יזם שליחת מפקחים לבדוק האתרים, והמפקחים הכינו דו"ח, שהוגש ביום 27.7.2001 ולפיו לחברת גד בולוס בע"מ יש גם יש אתרי בנייה (ת/9). לפיכך, הורה בוכריס מייד לשחרר את ההיתרים (פ' 123, עדות נשאיבי ת/180 עמ' 3). נשאיבי ובוכריס לא ידעו על הקשרים בין סלע, שגב, שניר ודניאל וכי סלע עשה "מניפולציה מעכבת" כדי להפעיל לחץ לקבלת כספים.

164. מדברים אלה עולה, כי סלע ניצל את הפרוטוקולים שקיבל ליצור קשרים לא רק עם קבלנים, אלא גם עם מתחרים אחרים שעסקו בהבאת עובדים זרים. כאשר אלו לא שילמו את שדרש מהם, לא היסס לבצע תרגיל כוזב תוך ניצול הבנתו והכרתו את דרכי הפעולה של שירות התעסוקה, בעיתוי מדויק שייצור לחץ על שגב ושניר. סלע אמר בעדותו, כי ביקש מהרב אלבז שידבר עם בוכריס לעצור את ההקצאות ואף עדכן את שלמה בניזרי בעניין (פ' 1383, 3503). לפנייה כזאת אין ראיה תומכת, ובוכריס לא העיד כי מי מהנאשמים פנה אליו בעניין זה. לפיכך לא הוכח כי הרב אלבז או שלמה בניזרי היו מעורבים בכל האירוע שנדרש להשגת הכסף. כאשר הסנגור הטיח בסלע, כי עשה שימוש בתרגיל כוזב ללא קשר ומעורבות של הרב אלבז או בניזרי, ענה כי זה יכול להיות (פ' 3507). המסקנה הינה, כי סלע יזם בעצמו את כל המהלך שהביא לגיוס הסכום של כ-30,000 דולר (שהגיע לידי של שמואל דניאל), וזאת ללא מעורבות של הנאשמים.

סכום הכסף והאם נמסר לרב אלבז

165. **סלע** העיד, כי קיבל צ'ק ביטחון ע"ס 180,000 ₪ וסיכם כי יחזיר את הצ'ק כאשר השלושה, שמוליק דניאל, איציק שגב וספי שניר, יביאו כסף במזומן עבור הישיבה. שמואל דניאל הגיע עם כסף, נפגש עם סלע בירושלים ויחד באו לביתו של הרב אלבז, שם היה גם מנהל החשבונות שלו, שלקח את הכסף (פ' 1383-1384). לדברי סלע, הוא היה עם שמוליק דניאל

כאשר נתן את הכסף. אומנם לא היה איתו באותו חדר, אבל הסיע אותו, נכנסו יחד לדירה, שמע מפי הרב אלבז שקיבל את הכסף, לכן החזיר את צ'ק הביטחון לשמוליק דניאל. סלע ביצע תפנית בעדותו ואמר ששמואל דניאל הלך לבדו, עלה למעלה ונתן את הכסף, וסלע הוסיף, כי אינו זוכר היטב את הסיטואציה (פ' 2194). בהמשך החקירה הנגדית אמר סלע, שהוא מתקשה לזכור אם היה נוכח בעת מסירת הכסף (פ' 3516-3517). גם כאשר הוקראה לו גרסתו של שמואל דניאל, התקשה לזכור ואף התקשה לחזור על גרסתו בחקירה ראשית (פ' 3518-3519). לדברי סלע, החקירה הנגדית מבלבלת אותו והוא זוכר שהיו שתי פגישות. פגישה אחת, בה הביא את שמואל דניאל אל הרב אלבז לשם הכרות. פגישה שנייה, לבצע תשלום, ואמר שאולי מדובר בשני תשלומים. אחר-כך אמר, כי גם בפעם השנייה לא ראה כסף, אך קיבל אישור מהרב שהכסף התקבל. אחר-כך ניסה סלע לארגן זכרונות ולפשפש בו, ואמר כי הביא את שמואל דניאל לרב פעמיים. פעם אחת לצורך הכרות במשרד של הרב ופעם שנייה, אחרי כמה חודשים, שהוא הביא את הכסף, והוסיף "הוא [שמואל דניאל] הביא את הכסף לבית של הרב, זה היה באמת מנהל חשבונות אצלו בבית לקח את הכסף, הרב לא נגע בכסף" (פ' 3520). לאחר כל אי ההתאמות, הסתירות וההתלבטויות, אמר סלע, כי אכן התבלבל בעדותו, אך "אני זוכר שקיבל את הכסף, שמואל בא לשם הביא את הכסף, קרעתי את הצ'ק ובזה נגמר הסיפור. הרב אישר לי שהוא קיבל את הכסף, זה אני זוכר במאה אחוז. איך בדיוק היה לא זוכר" (פ' 3522).

שמואל דניאל העיד, כי קיבל משגב ושניר מעטפה "שהייתה מלאה בדולרים שבצבצו מתוכה והייתה מהודקת בגומיה. אני לא יודע בדיוק כמה דולרים היו במעטפה, אבל זה היה בסדר גודל של כעשרים אלף דולר, נדמה לי שגם דיברו על הסכום הזה אבל אני לא בטוח" (ת/193 שורות 52-53). השניים ביקשו להעביר את המעטפה לסלע, דניאל נסע לירושלים, נפגש עם סלע שלקח אותו לרב אלבז לבית מגורים, בכניסה לדירה היה שולחן, מפה לבנה (פ' 5281). "נכנסנו לחדר שנראה כמו מבואה, בחדר היה שולחן עליו הנחתי את המעטפה ואז סלע נשאר

במבואה ואני נכנסתי לבדי לחדר אחר מלא ספרים שבו ישב הרב אלבז והרב אלבז בירך אותי (ת/193 שורות 56-57). את המעטפה הניח דניאל על השולחן במבואה של בית הרב על-פי הוראה של סלע ולרב לא אמר דבר על המעטפה, אלא ביקש ברכה כי אביו היה חולה מאוד (פ' 5282). לאחר מכן סלע קרע את צ'ק הביטחון.

הרב אלבז העיד, כי לא קיבל לידי סכום כלשהו משמואל דניאל. הלה בא אליו פעם אחת לקבל ברכה, לא הכירו קודם ולא ידע מה עיסוקו, אבל **"סלע יכול להיות שפעם אחת הזכיר את השם שלו, שאבא שלו חולה ואני אביא אותו אליך והוא יתרום, אני אביא לך אותו זה יכול להיות"** (פ' 8852). ואכן, כאשר שמואל דניאל הגיע, בא לקבל ברכה, הוא בא יחד עם סלע ובשעת הברכה היו שניהם לבד בחדר וסלע בחוץ.

הרב אלבז מברך מדי יום אנשים רבים, חלקם באים אליו במיוחד לשם כך. לפיכך נשאל כיצד הוא זוכר דווקא את שמואל דניאל והשיב, שיש לכך שני טעמים. האחד, בגלל הקשר לסלע, שביקש ממנו להיפגש עם דניאל ולברך אותו (פ' 8990, 8995). השני, בקשה קודמת של סלע כי יואיל לברך באמצעות הטלפון את אמו של שמואל דניאל, ששכבה בבית החולים על ערש דווי (פ' 8990). הרב אלבז עמד על דעתו, כי הפגישה עם סלע ודניאל הייתה בלשכתו ולא בביתו (פ' 8993). בתשובה לשאלה אמר, כי במבואה בלשכתו יושב בדרך כלל מזכיר, ששמו דוידוף (פ' 8998).

166. **מסקנות:** שמואל דניאל הגיע לירושלים עם מעטפה של 30,000 דולר במזומן. הדבר עולה מעדותו של שגב, שנתן גם קודם לכן את צ'ק הביטחון בסכום דומה. שמואל דניאל לא ידע מה גובה הסכום והעריך כי מדובר ב-20,000 דולר, אולם בעניין זה עדותו של שגב עדיפה. סלע העיד על צ'ק ביטחון של 180,000 ₪ וכי הגיע לו 180,000 ₪ כחלקו בעסקה, אולם הוא לא בדק את המעטפה ולא אמר כי בירר מה הסכום המדויק שיש בה.

הסתירות ואי הבהירות בעדות סלע הן בולטות. עם זאת, קווי המתאר של סיפורו דומים לאלה של שמואל דניאל ולפיכך מהווים תמיכה בגרסתו.

שמואל דניאל נפגש עם סלע בירושלים. סלע יכול היה לקחת ממנו מעטפה ולשלחו לשלום, הוא לא עשה כן, אלא השניים נסעו אל הרב אלבז, גם על-מנת ששמואל דניאל יוכל לפגוש את הרב ולקבל ברכה. סלע לא זכר פרטים רבים על הפגישה, אולם מפיו של שמואל דניאל אנו למדים כי הניח את המעטפה עם המזומנים במבואה ונכנס אל הרב לקבל ברכה. אין חולק, כי הרב אלבז לא קיבל במו ידיו את סכום הכסף, אולם על-פי עדות דניאל הכסף הונח על שולחן במבואה שלו. הרב אלבז ידע, על-פי דבריו שלו, כי סלע הוא זה שיזם את הפגישה, סלע יביא את שמואל דניאל והוא יתרום. לפיכך, גם אם לא הייתה מסירה ממש לידי של הרב, הייתה ציפייה לקבל תרומת כסף והכסף התקבל בישיבה. על-פי עדות הרב אלבז ועדויות נוספות, הרב אלבז עצמו אינו מקבל לידיו ישירות תרומות ואלו מטופלות על-ידי פקידיו. אם נקבל את גרסת אלבז שהפגישה הייתה בלשכתו, הרי נמצא בה מזכיר. סלע, למרות בלבוליו, זכר כי במקום כן היה מזכיר. המסקנה העולה מהסיטואציה שתוארה על-ידי שמואל דניאל, ונתמכה בראיות נוספות כאמור לעיל, כי הוא הביא סכום של כשלושים אלף דולר, שנמסר לישיבה. אין ראייה, כי סלע ניצל את הפגישה האינטימית של שמואל דניאל והרב בחדר והכניס את המעטפה לכיסו. ונזכור, כי הרב אלבז היה מודע לכך כי צפויה תרומה משמואל דניאל.

ב"כ הרב אלבז, עו"ד פלדמן, טען בסיכומיו, כי אין זה משנה כלל וכלל אם הכסף נתרם לישיבה או לא, שכן אין חולק שסלע היה תורם לישיבה. לדידו, מדובר בכסף שהופק בשל יכולת הרמיה והמניפולציה של סלע ולא מכוח ההשפעה של הרב אלבז או של בניזרי על המערכת. שאלה זו אכן תיבחן בחינה משפטית, אולם סכום זה שנמסר לישיבה, הגיע ביוזמתו של סלע כחלק מהרווחים שהפיק עקב שימוש במידע המוקדם, פרוטוקולים והיתרים, שקיבל בעניין העובדים הזרים.

העברת 400,000 דולר לרב אלבז

167. **על-פי כתב האישום** (סעיף 18) נטלו הנאשמים מסלע שוחד בסך 400,000 דולר: בחודש ספטמבר 2001 פרסם שרות התעסוקה מכרז לניוד עובדים זרים בחקלאות. נטען כי במסגרת הקשר סיכמו הנאשמים עם סלע, כי יסייעו לו לזכות במכרז. בחודש אוקטובר 2001, במקביל לקיום הליכי המכרז, פנה בניזרי לסלע וביקשו להעביר סכום כסף לרב אלבו לצרכי הישיבה הנמצאת במצוקה כספית. סמוך לכך קיבל סלע סכום כסף גדול במזומן כחלק מעסקיו, לפיכך בא לישיבה ומסר לידי הרב אלבו 400,000 דולר במזומן.

בתשובתם כפרו הנאשמים בעובדות אלה.

המכרז ידון בפרק אחר. פרק זה ייוחד לשאלה האם סלע העביר לרב אלבו 400,000 דולר.

168. **לגרסת סלע**, הימים הם ימי השיא של גיוס העובדים הזרים בחודשים אוקטובר – נובמבר 2001 ותחת ידו עברו במזומן מיליוני דולרים. בניזרי התקשר אליו וביקש שיעזור לישיבה הנמצאת במצוקה, אין כסף לשלם משכורות והרב אלבו בוכה מצער ויש צורך מיידי בחצי מליון דולר. סלע הגיב שיש 400,000 דולר, הוציא מהארון חבילות של דולרים, והכניסם לשקית ניילון פשוטה. במשרד נכחו וראו הכסף נתי מאיר ואנשים נוספים. כמו כן, היה איתו אבידני שאף ספר החבילות. סלע ואבידני נסעו יחד לישיבה, נכנסו פנימה, אבידני המתין מחוץ לדלת, סלע נכנס לרב שלמד בחברותא, הניח השקית לידו ולחש באוזנו כי הביא לו 400,000 דולר. הרב ברך אותו, ובהמשך סלע דווח לבניזרי.

גרסה זו מעלה מספר סוגיות: מה הניע את סלע; האם יש קשר למכרז; המועד; הסכום ומקורו; המסירה.

169. **עד מפתח בנושא זה הינו יצחק אבידני**. טרם בדיקת הראיות בסוגיות הנ"ל, הגיעה העת להתייחס לכלל עדותו של אבידני, הקשור לשורה של פרשיות הנדונות בהליך זה. אבידני הינו עוזרו הקרוב ויד ימינו של שלמה בניזרי מאז 1.1.1997, הן בכהונה בכנסת והן בכהונה כשר במשרדים שונים (פ' 3928). אבידני העיד כי הרב אלבו הינו **"מורנו ורבנו"**, **"המורה**

הרוחני שלנו' וכוונתו לו עצמו ולבניזרי (פ' 3962-3963). כאשר נכנס אבידני לאולם בית המשפט וטרם עלייתו לדוכן העדים, ניגש לרב אלבז ונשק את ידו (פ' 3926).

בשנים 1996-2003 היה אבידני חברו הקרוב של סלע. הדבר התבטא בפגישות רבות במהלך השבוע, אבידני היה מבקר קבוע במשרדו של סלע, ארוחות ונסיעות משותפות, התייעצויות, קשר כלכלי מסוים וקשר חברתי בין שתי המשפחות. החברות הייתה כה הדוקה עד שסלע תכנן כי אבידני יקבל אחוזים במיזם מגילות, וכאשר סלע רכש שתי יחידות דיור במושב מטע, מקום בו רכישה כפולה אסורה, רשם את היחידה השנייה למראית עין ע"ש איש אמונו יצחק אבידני.

בשלהי 2003 או תחילת 2004 נותק הקשר בין אבידני לסלע, ואבידני ממשיך לעבוד ברציפות כיועצו של בניזרי עד עצם היום הזה.

אבידני זומן לבית המשפט כעד תביעה, התקשה להעיד, ונקל להבין לליבו, שכן הנאשמים הם מעסיקו ורבו. וכך התקשה לומר דברים, דָּמַע, השתהה לפני כל תשובה, דיבר כמי שכפאו השד (פ' 3956) וניסה לטשטש דברים שאמר באמרותיו במשטרה. כך למשל באמרתו במשטרה ת/161 עמ' 3 אמר אבידני שלא שמע את בניזרי נותן הוראה לתת לסלע מסמכים על הקצאת עובדים זרים, אך כן שמע את סלע מתלונן לפני שלמה (בניזרי) שהוא מקופח לרעה וכי שלמה אומר לבוכריס לדאוג ולברר הטענות של סלע, ובניזרי אמר לבוכריס **"תעזור למשה סלע"**. אבידני ידע כי בוכריס מעביר מידע לסלע ונשאל במשטרה מדוע לא התלונן לשר על זליגת המידע, והסביר: **"לא התלוננתי אצל השר כי הבנתי שהוא יודע על כך שסלע מקבל מסמכים מוועדות ואני לא מוכן לירות בפרנסה שלי, יש לי משפחה לפרנס"**. בעדותו בבית המשפט אמר אבידני, כי הוא מניח שכך אמר במשטרה, אך כיום, אינו בטוח שהוא עומד מאחורי זה, שכן לא שמע ולא ראה במו עיניו ואולי מדובר בהשערה. גם בהמשך דבריו התקשה אבידני להסביר פסוק זה וניסה לטשטשו (פ' 3953-3954), סירב לענות על שאלות נוספות בעניין ואמר שאינו יכול להסביר את דבריו והוא אינו מבין את ההתעסקות בנושא (פ' 3957).

אבידני מסר במשטרה תשע אמרות. שלוש מהן בשנת 2002 (ת/157-ת/159), ארבע בחודש מרץ 2004 במהלך מעצר שנמשך ארבעה ימים (ת/160-ת/163) ושתיים נוספות באפריל 2004 ובמרץ 2005. מלבד השתיים הראשונות, שבע אמרות נגבו באזהרה.

בעדותו בבית המשפט טען אבידני, כי חקירת המשטרה בעת מעצרו הייתה סיוט, התעללות לא הוגנת, לא ישן, עדשות עיניו התייבשו, הועלב והושפל, לא ראה על מה חתם ולכן אינו יכול לעמוד מאחורי אמרותיו (פ' 3975-3971). עוד הוסיף, כי למרות שחתם על ההודעות ואישר כי קרא אותן, בעצם לא קרא עקב מצב עיניו, ולכן דברים שנרשמו לא נאמרו על-ידו, החוקרים עשו לו תרגילים מלוכלכים בספרם כי ילדיו מחכים למטה (פ' 4320-4314). כמו כן, היו לו טענות כנגד עורכת הדין שהמשפחה מינתה לייצגו בהליכי המעצר (פ' 4311). בבית המשפט, לאחר שורה ארוכה של תשובות מעורפלות ומתחמקות, הוכרז אבידני עד עוין (פ' 3969), ולבסוף הוגשו אמרותיו במשטרה על-פי הוראות סעיף 10א' לפקודת הראיות, וזאת כיוון שאמר שאינו זוכר דברים רבים וסתר שוב ושוב דברים שאמר במשטרה (פ' 4036).

בהמשך עדותו הסתבר, כי חלק ניכר מטענותיו על חקירת המשטרה אינו נכון. החקירות היו בחלקן ארוכות, אולם נעשו הפסקות, אבידני קיבל משקפיים ביום השני של המעצר ובאמרה ת/162 הוא אף פתח סגור ליבו ואמר לחוקר שופן כי נוצר ביניהם קשר טוב של הבנה ולכן ענה בפתיחות על השאלות שנשאל. אבידני הינו אדם מנוסה שעבד במשך שנים בשירות צבאי כחוקר מצ"ח ומכיר היטב דרכי חקירה ושיטות חקירה, וגם בשל כך נהגו בו החוקרים בכבוד. באמרות יש פרטים רבים, לרבות ניואנסים שרק מי שחווה אותם יכול להביעם. לעומת זאת, בעדות בבית המשפט היה מהוסס, עצור, הקושי להעיד בפניהם של הנאשמים – רבו ומעסיקו – הוא ברור, ומכאן הניסיונות הבלתי פוסקים להתחמק, לערפל, לשכוח ולסייג כמעט כל אמירה מפלילה שאמר במשטרה, זאת לעומת דברים שאינם מפלילים עליהם לא היסס לחזור ולהעיד כהווייתם בבית המשפט.

לפיכך, אמרותיו במשטרה עדיפות על עדותו בבית המשפט, ובעיקר האמרות שניתנו בשנת 2004-2005, שהן מפורטות יותר, מתייחסות לאירועים רבים. התמיכות המאמתות אמרות

אלה באו בחלקן מעדותו של אבידני עצמו בבית המשפט, שחזר על חלק מהעובדות שהופיעו באמרות, וכן מעדויות של אחרים, כפי שיובא בדיון בכל נושא ונושא.

עתה נחזור לענייננו, נושא 400,000 דולר.

170. **המניע:** סלע נשאל מדוע נתן לישיבה סכום כסף כה גדול. לדבריו ידע ש"אני הולך לזכות במכרז" וכן "היה שווה לי לתת לישיבה, גם לעזור, גם להיות חזק בבית הרב יותר כדי לזכות במכרז. כל סכום שלקחתי והיה לי והרווחתי מהעובדים הזרים עבר לטובת הישיבה ולטובת הישיבה עבר לשלמה" (פ' 1395-1394). בהמשך עדותו אמר כי הסכום ניתן בלי קשר ועם קשר למכרז זה היה בתקופת המכרז "אבל 400 אלף דולר ניתנו בלי קשר לא למכרז. היו עובדים זרים" וכן "היה תקופה קשה מאוד בישיבה שלא היו משכורות, לא קיבלו כמה חודשים משכורות האברכים" (פ' 3308-3307) וכי אינו זוכר אם זה היה לפני או אחרי המכרז, ואפשר שכבר ידע שלא זכה במכרז, והוסיף כי ייתכן שיש או אין קשר למכרז, "הכל קשור להכל. אבל זה לא היה מיועד ספציפית למכרז" (פ' 3311) ודווקא הנתינה של הכסף "היא בהחלט הכבוד של הרב שהיה במצוקה" (פ' 3312). בפניו של סלע הוטח שוב ושוב כי בזמן הרלוונטי המכרז היה כבר "סוס מת", קרי הוא לא היה בין הזוכים, ולכן אין לסיפור הזה קשר כלשהו למכרז. סלע ענה כי המכרז טרם הוכרע סופית, שכן היו עדיין הליכים משפטיים (פ' 3472-3471) ומכל מקום היו צפויים עוד מכרזים, ולבסוף סיכם את עמדתו: "כששלמה ביקש ממני לתת את הכסף, אני הייתי בדעה שאני נותן לו על חשבון, כמו שאמרתי לפני זה... שלח לחמך על-פני המים, אם לא המכרז הזה, אז מכרז הבא... זה על חשבון מכרזים מסוימים, על חשבון כסף עתידי שאני הייתי אמור לקבל יותר. כלומר רציתי לקנות את בית הרב, שכל דבר שקשור למכרזים, קשור לעובדים [זרים], יהיה רק דרכי" (פ' 3474), סלע עוד הסביר כיצד הוא מבין את מערך הכוחות: הרב אלבו אינו מעורב בפנים, הוא מבחוץ יכול להשפיע על בניזרי ובוכריס, שכן "הוא הרב הרוחני, הוא אומר מילה, הוא יכול לפטר גם את שלמה, הוא יכול להגיד לו, אתה לא תהיה שר יותר, הוא לא יהיה שר יותר" (פ' 3476).

מדברים אלה עולה, כי מספר מוטיבים הניעו את סלע לתת סכום כסף כה גדול לישיבה: המצוקה המיידית של הישיבה; העברת רווחים שהיו לו מעובדים זרים כפי שהתחייב; הרצון לזכות במכרז לניוד עובדים זרים או מכרזים עתידיים; לקנות עמדה ומעמד אצל הרב אלבו, אשר להבנתו של סלע הוא רב השפעה מבחוץ על המערכת באמצעות בניזרי. תמיכה לאמיתות דברים אלה באה מפיו של יצחק אבידני, שהיה עם סלע בזמן ההתרחשות ושמע מפיו מייד אחרי מסירת הכסף: **"אחרי הנתינה שאלתי אותו למה אתה נותן סכומים כאלה משה אמר לי זה כלום זה מקדמה אני יודע מה אני עושה... אני לא חושב שמשא תיחס את העברת הכסף למכרז דווקא אלא מעין השקעה לדאוג לאינטרסים של עובדים זרים. אמנם המכרז היה הדבר המשמעותי שקרה בסמיכות אבל האינטרסים של העובדים הזרים לא היו רק באמצעות המכרז והיה ברור שזה לא המכרז הראשון ולא האחרון"**, וכשנשאל מה הנפקות בין האינטרסים העסקיים של סלע להעברת הכסף, הסביר שהישיבה של הרב אלבו מהווה **"האורים והתומים"** לשר שלמה בניזרי (ת/162 שורות 238-246). דברים אלו אושרו על-ידי אבידני גם בעדותו בבית המשפט (פ' 4067).

המסקנה הינה כי ה"טריגר" להעברת הכסף היה מצוקה חריפה ומיידית של הישיבה, אולם סלע ראה בכך השקעה הן לטווח קצר והן לטווח ארוך, לשמור על האינטרסים העסקיים שלו אצל הרב אלבו, המושך בחוטים מאחורי הקלעים.

המועד

171. מתי הועבר סכום הכסף? לשאלה זו חשיבות הן לבדיקת אמיתות הסיפור והן להבנת המניע והקשר למכרז. בעניין זה מספר אינדיקציות, אשר אינן בהכרח תואמות.

172. **אינדיקציה ראשונה, המשרד:** סלע העיד, כי העברת הכסף הייתה בחודשים ספטמבר-אוקטובר-נובמבר 2001 (פ' 3307), וכי היה זה במשרדו הקודם בבניין שערי העיר בו שכן עד סוף אוקטובר 2001. מיום 1.11.2001 עבר למשרד חדש ברחוב כנפי נשרים (ת/104).

אבידני העיד, כי ביום העברת הכסף נפגש עם סלע במשרדו ברחוב כנפי נשרים, קרי האירוע לדברי אבידני היה **אחרי** 1.11.2001 (פ' 4056).

ביום האירוע היו במשרדו של סלע מספר אנשים, רמי למברגר, נתי מאיר, האחים נפשי ועמוס דניאלי. כיוון שהמשרד היה שוקק אנשים, הנוכחות שלהם לא הייתה בו זמנית. רמי למברגר, חברו של סלע ונהגו אותה עת, העיד כי סלע הראה לו חבילה גדולה של דולרים, וזה היה שבוע-שבועיים לפני שהמשרד עבר לרחוב כנפי נשרים (פ' 4520), קרי המועד הינו במחצית השנייה של אוקטובר. האחים נפשי, חבריו של סלע, העבירו פעמיים חבילות של דולרים במזומן מתל אביב למשרדו. לדברי ארז נפשי, חבילה ראשונה בתיק בגודל 40x20 ס"מ העביר למשרד סלע בבנין שערי העיר (פ' 4992), קרי לפני נובמבר 2001, והפעם השנייה הייתה למשרדו בכנפי נשרים אחרי כמה חודשים. עמוס דניאלי העיד, כי היה במשרדו של סלע בבית שערי העיר (פ' 8477), כאשר נכנסו האחים נפשי ומסרו לו שקית חומה וכאשר השניים יצאו אמר סלע לדניאלי **"אתה רואה את כל זה, זה הולך לישיבה, זה זה תרומה לישיבה. זה ארבע מאות אלף דולר"** (עדות דניאלי, פ' 8389).

מהעדויות עולה, כי בעת שדובר במשרד על הסכום היה במשרד גם נתי מאיר, עד זה לא זומן להעיד בבית המשפט, אולם אין חולק שהוא נכח וחבילת המזומן אף הוצגה לו. נתי מאיר שוהה חלק ניכר מימיו בחו"ל, ולפי המוצג ת/156, שהינו דו"ח כניסות ויציאות שלו מישראל, הוא היה בישראל במועדים אלה (ולא כפי שטענה התביעה בסיכומיה בעמוד 9849): 13.9.01-19.9.01 ; 12.10.01-17.10.01 ; 7.11.01-31.10.01. נכנס שוב 29.11.01. קרי, ייתכן שנתי מאיר היה במשרד גם באמצע אוקטובר גם בשלהי אוקטובר או תחילת נובמבר.

על-פי העדויות המצטברות הללו, עניין חבילת הדולרים הגדולה היה **במשרד** של סלע בשערי העיר. קרי, לפי אינדיקציה זו המועד הינו המחצית השנייה של אוקטובר-שלהי אוקטובר 2001.

173. **אינדיקציה שניה, הכסף והגעת העובדים**: בעדותו אמר סלע, כי אפשר שהכסף הגיע לידי עקב עסקת הבאת עובדים זרים לחברה קבלנית בשם "חזון את גלילי" (להלן – "חאג") (פ' 1392-1393 ; 3430-3431). אולם סלע לא היה נחרץ בעניין זה ואמר, כי במקביל לכניסת כספים מ"חאג" הגיעו עוד כספים (פ' 3441). בעסקת חזון את גלילי הובאו 145-150 עובדים. הראשונים ביום 1.11.01 והאחרונים באמצע דצמבר 2001 (נ/172). על-פי עדות סלע ועדות ירון סולמי, שתווך בהבאת העובדים הזרים הסיניים, **מחצית** מכספי הגיוס משולמים לחברת כוח האדם עם משלוח מברק לחו"ל ובו אישור להבאת העובדים הזרים (פ' 4622). מכתב כזה קיימא לן מיום 28.10.2001 (נ/171). לדברי סולמי, חולף לפחות שבוע בין הגעת העובדים הזרים לבין ההברקה. העובדים הזרים הראשונים הגיעו ביום 1.11.01 לפיכך תהליך ההברקה הושלם מספר ימים לפני 1.11.01. חלק מהותי מכספי הגיוס של העובדים המיועדים ל"חאג" הגיעו לסלע לפני 30.10.01 שכן, "חאג" העבירה כספי הגיוס דרך חשבונויותיה, וקיבלה מסלע תשלום ראשון ע"ס 377,325 ₪ ביום 30.10.01 (ת/97).

שילוב זה בין מועד ההברקה המבטיח מחצית סכום הגיוס מיד, ביחד עם מועד התשלום ל"חאג", והגעת העובדים הזרים הראשונים ביום 1.11.01 מלמד, כי בידי סלע היו כספי גיוס של עסקה זו בשלהי אוקטובר 2001. צרוף נתון זה לתיאור ששמענו מפי העדים על חבילות הכסף במשרד בשערי העיר, מביא למסקנה ברורה כי סכום הכסף שייעד סלע לשיבה היה בידו בשלהי אוקטובר 2001, בין 28-30 לאוקטובר 2001. בסוגריים יש להעיר, כי ביום 24.10.01 נקבעו הזוכים במכרז; מנכ"ל משרד העבודה הורה להקפיא המכרז ביום 30.10.01, והליכים משפטיים שונים שנסובו סביב המכרז החלו בבית המשפט סמוך לכך.

174. **סכום הכסף**: סלע העיד, כי הסכום שהעביר היה 400,000 דולר, שקיבל מכספי גיוס, עיקרם מעסקת "חאג" וכן היו לו כספי גיוס עובדים זרים מעסקאות אחרות (פ' 3441). מלבדו איש לא ספר הכסף, אולם סלע הציג חבילות כסף לראווה ואף דיבר עליהן. כמנהגו, וכדברי עו"ד פלדמן, סלע נהג **"להחצין את אוצרותיו"** (פ' 4526). לדברי ארז נפשי, תיק הכסף שהעביר

לסלע היה בגודל של 40x20 ס"מ; רמי למברגר העיד כי באותה סיטואציה במשרד בה נכחו האחים נפשי, שלומי כהן ונתי מאיר, ראה חבילה שגודלה כ- 25x25 ס"מ (פ' 4520) או כ- 20x20 ס"מ עטופה בנייר חום וסלע סיפר לנוכחים כי בחבילה \$400,000. עמוס דניאלי העיד כי ראה שהאחים נפשי באו לסלע ונתנו לו שקית חומה, וסלע אמר שזה 400,000 דולר עבור הישיבה, דניאלי תאר את גודל החבילה כקופסא תלת ממדים חצי מנייר A4 ובגובה 10 ס"מ. לדבריו, תרומה בסכום כזה נראתה לו דמיונית, וגודל החבילה לא נראה כמכיל סכום כזה (פ' 4389-4390). לדברי אבידני, הוא ראה את סלע מכניס דולרים לשקית ניילון, הרבה כסף (ת/160 עמ' 28-29), ראה רק את החלק העליון ואינו יודע כמה בלוקים של שטרות היו שם, מה שראה היה **"טור שטרות עומדים בניצב לרוחב, שמידות היטל העל הן רוחב שטר ואורך של כעשרים ס"מ.... לא ראיתי בחיים שלי כמות כזו של כסף"** (ת/162 שורות 227-231).

באמרה נוספת ממרץ 2005 אמר אבידני, כי ראה **"על השולחן של משה כמות גדולה מאוד של דולרים, כמה קבוצות שהיו אגודים בעובי של חמש עשרה ס"מ כל קבוצה, בשטרות של מאה דולר, בתוך שניות עוד לא הספקתי לשבת הוא לקח חבילה אחת משם שם אותה בשקית שוק פשוטה כהה ואמר לי בוא תיקח אותי לרב אלבז"** (ת/165 שורות 157-161). בעדותו בבית המשפט צמצם אבידני את גודל הבלוק ל-12 ס"מ והסביר שהבלוק הוחזק בכף יד אחת (פ' 4057).

מדברים אלה עולה, כי לסלע היו במשרד חבילות שטרות של 100 דולר שאוגדו בחבילות חבילות של 10,000 דולר ארוזים היטב שנראו כמו בלוקים. נפשי ולמברגר דיברו על חבילה אחת ארוזה שגודלה נע בין 20 ל-40 ס"מ ודניאלי דיבר על חבילה קטנה יותר. אבידני ראה מספר בלוקים, שאינם חבילה אחת.

ההגנה הגישה חוות דעת של מומחה וכן **"הביאס קורפוס"** כיצד נראים 400,000 דולר אגודים על-ידי מכונות (נ/245). השטרות המדומים הללו ארוזים בקופסת קרטון בגודל של 33x21 ס"מ, תיאור הדומה לתיאור של ארז נפשי ורמי למברגר, קרי, ניתן לארוז 400,000 דולר בחבילה כפי שהשניים תארו.

עולה מדברים אלה, כי בידי סלע במשרדו היו מאות אלפי דולרים אגודים בלוקים בלוקים, חלקם או רובם הועבר לשקית ניילון.

175. סלע ואבידני הם שהעידו על ההתארגנות במשרד והעברת הכסף. תיאורם דומה ואעמוד גם על ההבדלים.

176. **ההתארגנות במשרד : סלע העיד**, כי בארון משרדו היו חבילות רבות של דולרים, הוא הוציא חבילה חבילה ושם בשקית, ויצחק אבידני היה עמו ואף ספר החבילות (פ' 1390). כל חבילה בת 10,000 דולר (פ' 3449). לדברי סלע, אבידני הגיב בתדהמה, תפס את הראש ואמר לו אתה נותן לו סכום כזה? אתה פסיכי משוגע (פ' 1394, 3449). סלע הוסיף כי הכסף היה במשרדו בקופסת קרטון של 40x60 ס"מ, הוא הוציא מהקרטון ושם בשקית ניילון פשוטה שחורה (פ' 3459). השניים, סלע ואבידני, יצאו מהמשרד ונסעו ברכבו של אבידני לישיבה (פ' 1394), וכי הדבר היה בצהריים ולא בלילה (פ' 3461).

אבידני העיד, כי ביקר את סלע בשעת לילה אחרי העבודה, במשרדו בגבעת שאול, שניהם היו לבד, סלע לקח פקט של דולרים מתוך ערמות של כסף, הכניס לשקית פשוטה קטנה, וביקש שיסיעו לישיבה. אבידני אמר שאינו יודע כמה בלוקים היו בשקית, אולם הוא אמר לסלע שהוא משוגע (פ' 4056-4058). באמרות במשטרה אמר אבידני, כי השקית הייתה ניילון כהה פשוטה של שוק וכי סלע ביקש להסיעו לישיבה, כדי לעזור לרב אלבז (ת/160 ש' 837-838 ; ת/162 ש' 208-210 ; ת/165 ש' 157-160).

177. **העברת הכסף ומסירתו**: סלע העיד כי אבידני הסיעו לישיבה, שניהם נכנסו לבניין, אבידני החזיק בשקית, הרב אלבז לא היה בלשכתו אלא למד בחברותא בחדר צדדי, "ואז אמרתי לאיציק, איציק אתה אל תכנס כי הרב לא ימצא חן בעיניו שאתה נכנס... נכנסתי עם השקית לרב והוא ישב בחברותא, ישבו פה כמה תלמידים, הוא ישב פה אני ישבתי לידו,

שמתי את החבילה של הדולרים דיברתי איתו ואמרתי לו כב' הרב יש לך פה ארבע מאות אלף דולר, תראה תסתכל בשקית, ברך אותי... הם [התלמידים] לא ראו את הכסף... אמרתי לו בשקט ישבתי דיברתי איתו, לא רצה להראות לתלמידים שאני מביא כסף" (פ' 1391). סלע הוסיף, כי הרב אלבז הופתע מבואו וכאשר בישר לו מדוע, הרב התרגש ודמע (פ' 3462), ואחר-כך חזר ותאר הסיטואציה בחדר, שנמשכה דקות ספורות, כיצד הרב יושב במרחק של מספר מטרים מתלמידיו, סלע ניגש אליו, לוחש באוזנו סיבת בואו, נותן השקית, הרב מברכו בהתרגשות וסלע יוצא (פ' 3467). סלע אמר כי יתכן שבצאתו אמר לאבידני "שמחתי את הרב" (פ' 3464) כגרסת אבידני.

אבידני העיד, כי הסיע את סלע לישיבה, וכי סלע נכנס פנימה עם השקית. את ההמשך נטה אבידני לשכוח בבית המשפט, ואמר שאולי המתין ואולי נסע ואין לו זיכרון מעבר לכך (פ' 4064-4060), אף כי זכר שסלע אמר "שימחתי את הרב", אך לא זכר מתי אמר כך (פ' 4065). אבידני זכר שהישיבה שכנה אז במעון זמני בבית פומרנץ, עקב בנייה, וכי ראה מבחוץ שהחדר של הרב היה חשוך (פ' 4062), דבר התואם לעדות סלע כי הרב לא היה בלשכתו. אמרותיו במטרה של אבידני בעניין הנסיעה וההעברה היו ברורות יותר: הוא הסיע את סלע שהחזיק לבדו בשקית. אבידני ידע שיש בשקית הרבה כסף בדולרים ואמר לסלע שהוא משוגע שהולך לתת סכום גדול כזה לרב אלבז (ת/160 ש' 851-850). באמרה נוספת אמר, כי הסיע את סלע לישיבה, החליט להישאר ברכבו ו"לא להיכנס לרב ראובן אלבז כי אני לא מוזמן אליו ואפילו שאני יועץ של השר בניזרי לא יכול להיכנס אליו בלי תאום מראש. החלטתי להישאר ברכבי כי הרב לא יקבל את הכסף ממשוה סלע בנוכחותי ועדיף לו לדעתי לקבל את הכסף ממשוה סלע בארבע עיניים, גם משה סלע לא אמר לי בוא איתי לרב ראובן אלבז, סלע נכנס עם שקית הכסף לרב ראובן אלבז בישיבת אור החיים עם שקית הניילון שבתוכה הדולרים ויצא מהישיבה לאחר בערך 5 עד 10 דקות ללא שקית הכסף... ומשה אמר לי כמה שאני זוכר במילים 'שימחתי את הרב'. אני לא אמרתי לו כלום ונסעתי איתו מהמקום" (ת' 161 ש' 16-24). באמרה נוספת תאר אבידני בפרוט את הנסיעה, הרכב, כיצד סלע דיבר כל הדרך

בפלאפונים, החזיק בשקית על רצפת הרכב בין רגליו וסיפר לו שהרב אלבו התקשר וכי מצב הישיבה גרוע והוא זקוק לעזרה. בשקית ראה אבידני כמות גדולה של כסף, סלע יצא וחזר אחרי 5-10 דקות ואמר: **"שמחתי את הרב, הרב שמח"** (ת/162 עמ' 8). באמרה אחרונה הוסיף אבידני, כי סלע אמר לו למחרת, שהרב נישק אותו ואמר לו **"הצלת את הישיבה"** (ת/165 עמ' 6).

178. קיימות מספר סתירות בולטות בגרסאות סלע ואבידני. סלע דיבר על שעת צהריים במשרדו בשערי העיר ואילו אבידני על שעת לילה במשרד ברחוב כנפי נשרים. סלע העיד, כי אבידני נכנס איתו לבניין והחזיק בשקית עד שהתקרבו לחדרו של הרב ואילו אבידני אומר כי נשאר במכונית והמתין לסלע. אכן הסתירות בולטות אולם אין בהן כדי לכרסם כרסום של ממש בסיפור המסגרת ובפרטים המהותיים שבו: סלע מארגן כסף, מסביר לאבידני מטרת הכסף ויעדו, מבקש הסעה, נכנס לישיבה עם שקית מלאה בדולרים, חוזר בלי השקית ומפטיר **"שמחתי את הרב"**.

גרסת ההגנה

179. **בניזרי** אמר בעדותו, כי דיבר עם סלע על מצבה הכלכלי הקשה של הישיבה, שמצבה היה קשה פעמים רבות, אך הייתה לו רק ידיעה כללית בעניין, שכן זה טיבה של ישיבה זו ואחרות שהוצאותיהן מרובות מהכנסותיהן. בניזרי הגדיר כשקר וכזב עדות סלע כי ביקש ממנו לתרום לישיבה מאות אלפי דולרים (פ' 6913) וכי עודכן בעניין זה או בכל תרומה ספציפית אחרת וגם על העברת סך 200,000 ₪ לישיבה לא ידע (פ' 6914). **הרב אלבו העיד**, כי לא קיבל מסלע 400,000 דולר, **"ידי לא קיבלו עיני לא ראוי"** סכום כזה (פ' 8853-8854), סלע מעולם לא נכנס אליו בעת לימוד ומעולם לא נתן לו שקית עם דולרים. הרב אישר, כי הקשר שלו עם סלע היה בזמנו אמיץ ואילו עם אבידני פחות (פ' 9001-9006).

סיכום ומסקנות

180. בחודשים אוקטובר-נובמבר 2001 הגיעו לשיא הכנסותיו של סלע מגיוס עובדים זרים. מדובר בכסף מזומן בדולרים, מאות אלפים ואף מיליוני דולרים. על הכמות והתקופה באו הוכחות מוצקות.

מלבד סלע, העידו שורה של עדים שראו במשרדו של סלע סכומי כסף גדולים והדבר היה בשלהי חודש אוקטובר 2001. סלע העיד, כי יָעַד 400,000 דולר כעזרה דחופה לישיבה, ושני עדים שמעו זאת מפיו בזמן ההתרחשות: עמוס דניאלי ואבידני. שני עדים אלה, היו בזמנו חברים קרובים של סלע, אולם אין הם נמנים יותר על אוהדיו, אלא להיפך, לשניהם אינטרסים נוגדים ושניהם תארו את סלע כבדאי מדומיין וגוזמן. עדים אלה תומכים בגרסת סלע ועיניהם אף שזפו חבילות הכסף.

אבידני ליווה את סלע בכל המהלך של איסוף הכסף לשקית הניילון הכהה, הנסיעה אל הישיבה, כשסלע מסביר לאבידני כי הישיבה במצב קשה, אך הוא דואג גם למכרז ולאינטרסים שלו בעניין עובדים זרים, ולכן רואה במתן זה השקעה שתבטיח את האינטרסים שלו אצל הרב אלבז המשפיע ישירות על בניזרי. סלע העיד על המניעים ליתן הסכום ואבידני אישר אותם אחד לאחד, כפי ששמע מפיו.

תאור העברת הכסף על-ידי סלע לרב אלבז נתמך על-ידי אבידני בפרטים העיקריים: הנסיעה המשותפת עם שקית כהה מלאה בכסף; סלע שומע מפי אבידני כי הוא משוגע בנותנו סכום כה גדול ואבידני מאשר; המקום, תאור כניסתו של סלע לבנין הישיבה, הרב אינו בחדרו (אבידני רואה מבחוץ וסלע מבפנים); שניהם מעדיפים, כפי שהעידו, כי אבידני לא יהיה נוכח בעת המסירה; סלע חוזר אחרי דקות ספורות ללא השקית ואומר בסיפוק "שמחתי את הרב". אבידני לא היה מהין לספר סיפור שלא היה ולא נברא על הרב אלבז, הן בשל גדולתו הרוחנית והן בשל האינטרס האישי של אבידני המונח אצל אלבז ובניזרי. סלע תאר הסיטואציה כולה מתחילתה ועד סופה באופן מפורט ואבידני מאשר את רובה. אבידני אמנם לא היה עם סלע והרב אלבז בעת מתן שקית הדולרים, אולם תיאורו הינו חד משמעי, תואם הסיטואציה של

כניסה עם השקית ויציאה בלעדיה עם הביטוי בו השתמש סלע "שמחתי את הרב", עד שחוסר זה אינו משמעותי. אבידני לא חשד לרגע בזמן אמת שסלע לא מסר השקית עם הכסף לרב אלבו, והביטוי שבא מפיו של אבידני דווקא "שימחתי את הרב" ממלא חוסר זה. רצף האירועים, המקום והזמן תואמים ומאמתים הסיפור במלואו. העברת הכסף בוצעה בשלהי אוקטובר, מספר ימים לאחר שתוצאות המכרז פורסמו (24.10.2001), אולם ההליכים טרם הסתיימו סופית, הן בשל בדיקות שנעשו, הניסיון להקפאת המכרז והליכים משפטיים שהחלו להירקם. סלע הינו אופורטוניסט שרצה לזכות במכרז בכל מאודו, ידע כבר כי סיכוייו קטנים ואף למטה מכך, אך הסכום ניתן, לא רק בשל המכרז אלא בשל כמה מניעים שהעיקרי בהם כלשונו "לקנות" עמדה בבית הרב על פיו יישק דבר בכל הקשור לבניזרי. סלע העיד כי סכום הכסף בשקית היה 400,000 דולר. דניאלי ואבידני שמעו מפיו כי סכום זה מועבר לישיבה, אבידני ראה בשקית סכום כסף עצום, אך לא ידע בדיוק את שיעורו. איני יכול לומר בביטחון מלא כי אכן מדובר ב-400,000 דולר, שכן סלע הפריז בדרך כלל בסכומים ולשקית הניילון העביר בלוקים של דולרים מתוך חבילה אחרת, אולם הוכח בוודאות כי בשלהי אוקטובר 2001 העביר סלע לרב אלבו שקית כהה ובה הרבה יותר מעשרות אלפי דולרים.

181. עו"ד פלדמן, ב"כ הרב אלבו, הכחיש לחלוטין מתן זה, אולם לטענתו גם אם ניתן, אין זה שוחד כלל, שכן לא הוכחה זיקה בין הסכום הזה לבין התמורה שסלע מקבל מהרב אלבו או בניזרי. לא הוכחה תמורה בעניין המכרז אלא להיפך, סלע עצמו העיד, כי המניע שלו אינו אחיד אלא כללי וסתמי. וכך הדבר אף מבחינת הכוונה, המנס ריאה, המחשבה, אינה מצביעה על קיום מפגש רצונות כלשהו בין הנותן והמקבל. לסוגיה זו וליישום הממצאים אשוב בפרק המשפטי שידון במהות העבירות.

200,000 דולר וסכומים נוספים לשלמה בניזרי

182. **על-פי כתב האישום** (סעיפים 19-20), בתקופה בה כיהן בניזרי בתפקיד שר העבודה והרווחה, הוא המשיך לקבל שוחד מסלע, מדי חודש אלפי שקלים, ובין החודשים אוקטובר-דצמבר 2001 קיבל בניזרי מסלע סכום של 200,000 דולר. הסכום ניתן לאחר שבניזרי פנה לסלע סמוך להעברת 400,000 דולר לרב אלבז וביקש גם הוא לקבל סכום כסף גדול. סלע נענה והעביר בשתי הזדמנויות סך כולל של 200,000 דולר.

בתשובתו, כפר בניזרי בכל הטענות הללו.

183. **סלע העיד**, כי כאשר היו תחת ידו סכומי כסף גדולים, פנה אליו בניזרי ואמר לו שהוא בזבזן ועדיף שייתן לו את הכסף, כי **"מחר מחרתיים אני כבר לא אהיה בכנסת, לא אהיה שר, לפחות שיהיה לנו כסף לעשות עסקים ביחד נעבוד ביחד"** וסלע הוסיף ואמר, כי בניזרי אמר לו **"לאנשי תורה עדיף שתיתן את הכסף מאשר תשים את זה בבילויים, בבחורות, במרצדסים, תן לי את הכסף"** (פ' 1350). הפנייה הייתה לקראת סוף שנת 2001 כאשר סלע קיבל את הכסף מעסקת חזון את גלילי, וכן היו לו כספים מעסקאות אחרות, ולדבריו נתן לבניזרי 100,000 דולר ולאחר כחודש עוד 100,000 דולר (פ' 1350-1351). לדברי סלע, אחד מבין שני התשלומים שביצע היה בסמוך לקריסמס בסוף 2001. לדברי סלע, מה שהניעו ליתן סכומים כאלה לבניזרי, למרות שלא זכה במכרז, היה השותפות ביניהם ודווקא בשל הכישלון במכרז, היה צריך לחזק את בניזרי השותף שנלחם בבג"צים ועשה מאמץ שכמה חברות יזכו במכרז, והוסיף סלע: **"ואני האמנתי כי שלמה אמר לי בסופו של דבר אני אקפא את המכרז, אף אחד לא יזכה אם אתה לא תזכה ועובדה שהוא פיטר את בוכריס"** (פ' 1356). במהלך עדותו, נתבקש סלע מספר פעמים לתאר עובדתית העברת הסכומים לבניזרי, ואמר כי מסר את הסכומים בביתו של בניזרי **"אני לא יכול להגיד לך את זה במדויק. אני יכול להגיד לך שהייתי לוקח את הכסף שהייתי מקבל מהמגייס מהמשרד... הייתי בא אליו הביתה והייתי מביא לו את הכסף... שמתי את זה בשקית באוטו אני זוכר, ולקחתי לו את זה בתוך שקית גדולה והיה רשום שמה, הייתי מחלק את הכספים, הייתי רושם בפתקים בשקיות חומות**

גדולות אז רשמתי שם שלמה בניזרי 100,000 דולר. הייתי שם את זה באוטו ונוסע עם הנהג או עם חבר, הייתי נוסע לשלמה הביתה והייתי מעלה לו את השקית הביתה" (פ' 1351). כאשר סלע נדרש לפרט יותר, ענה כי התשלום הראשון היה בביתו של בניזרי, ואינו זוכר מי הנהג שהיה איתו, והתשלום השני היה בתקופת הקריסמס (פ' 3595), גם כן בבית בניזרי ופער הזמן בין שתי הנתינות היה שבוע-שבועיים (פ' 3602). לדברי סלע, שני אנשים ראו שהכין כסף עבור בניזרי: מאיר פסנדי ויצחק אבידני. פסנדי נסע איתו באוטו וראה שקית ובה 100,000 דולר שהיו בתוך מעטפה ועליה שמו של בניזרי, וגם אבידני היה מעורב ונכח במשרד של סלע "שאני שמתי את זה במעטפה לשלמה, הוא ידע מזה, אני גם סיפרתי לו" (פ' 1352-1353). סלע הוסיף, כי סיכם עם בניזרי שנפתח לו חשבון בשוויץ ונכניס את הכסף לשוויץ (פ' 3595). אחר-כך שמע מבניזרי, כי הוא שומר את הכסף שנתן לו בכספת אצל הרב אלבו (פ' 3600).

184. **יצחק אבידני** נשאל במשטרה על נוכחותו בעת שסלע הכניס למעטפה 100,000 דולר עבור בניזרי והשיב: "לא היה דבר כזה, זה פנטזיה מכוונת". לציין, באותו עמוד עצמו דיבר אבידני במפורש על מעורבותו בהסעת סלע לרב אלבו עם שקית הדולרים (ת/160 עמ' 28). בבית המשפט אמר אבידני, כי ייתכן ששמע מסלע שהוא נותן לבניזרי כספים, אבל לא ראה ולא ידע, וזה חלק מהאגדות של סלע (פ' 4415).

185. **מאיר פסנדי**, קבלן בניין וחברו של סלע, מסר שתי אמרות במשטרה בחודשים מרץ ואפריל 2004. אולם עוד קודם לכן ביום 16.10.2003 נתקיימה האזנת סתר לשיחה בין סלע לפסנדי. סלע שאל את פסנדי האם הוא זוכר שהעביר כספים לרב אלבו, פסנדי משיב "אני ראיתי מעטפה שאמרת לי: 'מאיר זה הולך עכשיו לבניזרי', נכון אני זוכר". סלע הגיב ואמר "אתה זוכר שאמרתי לך הלך 100,000 ועוד 100,000 דולר מזומן, כל חודש 10,000 דולר, 20,000 דולר, באותה תקופה של הויזות של העובדים... אתה ראית מעטפה שאמרתי לך בוא נלך לשלמה?" ופסנדי השיב: "זה היה אותו לילה בסילווסטר שנסענו לים.. למלון, זה היה

אותו לילה". סלע הופתע מזיכרונו של פסנדי והגיב בהתאם, פסנדי המשיך "כן, למגדלי עזריאלי ואחרי המסיבה בדרך הראת לי את המעטפה אמרת לי מאיר אתה רואה את זה, זה הולך לבניזרי, מאה אלף דולר יש פה". סלע אמר לפסנדי, שהוא עצמו לא זכר שהראה לפסנדי מעטפה (ת/63א' עמוד 9).

פסנדי העיד, כי בליל סילווסטר 2001 הוא ואשתו נסעו עם בני הזוג סלע לבילוי במועדון בבנייני עזריאלי בתל אביב, ברכב המרצדס של משה סלע. הוא עצמו ישב במושב הקדמי ליד סלע ובנות הזוג ישבו מאחור, ואז "תוך כדי הנסיעה הוא [סלע] אומר לי תפתח את התא כפפות... יש שמה איזה מעטפה תוציא לי אותה לרגע החוצה, הוצאתי את המעטפה... הוא אומר לי יש פה מאה אלף דולר...". פסנדי נדהם ואז סלע "אומר לי כן כן יש פה מאה אלף דולר ואני רוצה שאתה תתלווה אליי אחר-כך, אמרתי לו לא מתלווה ולא בטיח, משהו כזה. למי זה המאה אלף דולר? ואז הוא אמר לי זה הולך לשלמה בניזרי. אמרתי לו אני לא מאמין לך אין פה מאה אלף דולר ואין פה דולר, משהו כזה והחזרתי את המעטפה ממש בזלזול... הייתי המום... לא האמנתי" (פ' 5643). פסנדי אישר בעדותו את שיחת הטלפון המוקלטת ת/63א' (פ' 5644). בחקירה נגדית אמר פסנדי, כי המעטפה הייתה מעטפת דואר רגילה (פ' 5666) ולא ראה שכתוב דבר מה על המעטפה, אולי בגלל מצב התאורה (פ' 5661). בהמשך הוסיף, כי סלע רברבן ודרך ההתרברבות אופיינית לו. עוד הבהיר, כי בנות הזוג ישבו מאחור, דיברו ולא ראו את המעטפה ולא היו מעורבות בדו-שיח בינו לבין סלע (פ' 5664).

186. ראובן אלה, איש עסקים שהיה זמן קצר שותפו של סלע בשנת 2001, שמע מפי סלע כי לאחר שלא זכה במכרז עובדים זרים לחקלאות, הוא תלה תקוות במכרז חדש של פועלים זרים באיגוד המוסכים ובהקשר זה סיפר סלע לאלה, כי "שילם לרב בניזרי מאתיים אלף דולר כדי לקבל את הזה, ובאותו הקשר הוא סיפר לי הוא בא אליי יום אחד ואמר לי 'תשמע מאוד חשוב איך פותחים חשבון בחו"ל. אני מאוד רוצה אני רוצה להעביר כסף בעניין הספציפי הזה... לרב בניזרי' אבל עוד פעם זה הכל, טוב, הכל מפי משה" (פ' 4788).

עדנה סלע העידה, כי באותה תקופה של שלהי 2001 הסתובב משה סלע עם סכומי כסף גדולים במיוחד והחזיק בשקיות זבל שקופות שכולם יראו, 200,000 דולר או 300,000 דולר וגם עובר לתחילת חקירתו ב-6.1.2002 היו בבית סכומי כסף גדולים במזומן שעלו על מליון דולר (פ' 5466-5464). עדנה לא זכרה ולא ידעה דבר על מעטפה ברכב בעת הנסיעה לבילוי סילווסטר בסוף 2001 (פ' 5532).

187. **בניזרי** הכחיש בעדותו כי קיבל מסלע 200,000 דולר או כל סכום אחר (פ' 6999), והוסיף כי הסיפור הזה אף משולל הגיון, שכן לגרסת סלע הסכום ניתן לו, כביכול, לאחר שעניין המכרז לעובדים זרים כבר נסגר לרעת סלע. בחקירתו במשטרה בעניין זה, שמר בניזרי על זכות השתיקה, ולדבריו עשה כן בגלל פרסומים מוקדמים ייזומים על-ידי המשטרה, עוד טרם נסתיימה החקירה, כי נפלה החלטה להגיש נגדו כתב אישום.

188. **סיכום ומסקנות:** לגרסת סלע, בניזרי דרש לקבל חלק מהכספים הרבים שהצטברו אצלו. מהראיות עולה, כי באותה תקופה, שלהי 2001, גלגל סלע סכומי כסף גדולים מאוד במזומן מכספי גיוס העובדים הזרים. היו לו גם מניעים להעביר לבניזרי כספים, שהרי הוא ראה בו שותף לדרך ובעיקר פוטנציאל לרווחים עתידיים בכל הקשור לעובדים זרים, גם אם המכרז הגדול כשל, בניזרי עשה מאמצים וצפויים מכרזים נוספים כפי שקיווה סלע והאמין הוא היה מודע היטב למקומו וכוחו של בניזרי. סלע אכן נהג להחזיק ברכבו כספים, כך ראה פסנדי, כך העיד גם רמי למברגר וכן אבידני (ת/162 ש' 63). יש לתת משקל ממשי לעדות פסנדי על האירוע ברכב, בו הראה לו סלע מעטפה ואמר כי הכסף בה מיועד לבניזרי, שכן הדבר בא מפיו של פסנדי באופן ספונטאני בשיחה מוקלטת, כשנשאל דווקא שאלה אחרת. אימות מסוים לגרסת סלע בא גם מפיו של ראובן אלה.

כאמור, יש לנהוג בעניין סלע בזהירות בשל מעמדו ואופיו המיוחד. פסנדי שמע מפי סלע, כי במעטפה יש \$100,000 אך לא ראה הכסף. סלע אמר כי היה כתוב עליה "בניזרי", אך פסנדי

לא ראה. האירוע שתיאר פסנדי אכן התרחש, אך אין בכך די משני טעמים עיקריים: **האחד**, סלע עצמו התקשה לתאר, לפרט ולדייק בארועי הנתינה. אין תאור מפורט של הכנה, אין תאור מפורט של הסיטואציות (שתיים), למרות שנשאל במהלך עדותו מספר פעמים לנסות ולפרט. התיאור שבא מפיו הינו סתמי וכללי, וזאת בניגוד לסיטואציות אחרות של נתינה שהוזכרו לעיל. **השני**, התמיכה הראייתית "רחוקה" מדי ואינה קרובה דיה למעשה "הנתינה" עצמו. ייתכן כי תמיכה כזו תספק במקרים אחרים, אך בעדותו של משה סלע יש להיזהר, ובלא סיוע לעובדה מרכזית ומהותית, לא ניתן לקבוע כי הוכח במידה הנדרשת בפלילים, כי סלע נתן לבניזרי בשלהי שנת 2001 סכום של 200,000 דולר.

פרק אחד עשר - מינוי בוכריס לתפקיד מנכ"ל שירות התעסוקה

189. ביום 30.8.2001 מינה שלמה בניזרי את יועצו יעקב בוכריס לתפקיד מנכ"ל שירות התעסוקה. האם למינוי יש השלכה וקשר לפרשת המכרז לניוד עובדים זרים? על כך חלוקות הדעות, והתשובה לכך תינתן בפרק שיעסוק במכרז.

190. בחודש יולי 2001 הופסקה עבודתו של עזרא ג'אנו כמנהל שירות התעסוקה. המועמד להחליפו היה איציק כהן, סמנכ"ל משען, שהיה מומלצו של אלי ישי לתפקיד. ועדת רביבי הבודקת כשרות מועמדים לתפקידים בכירים בשרות הציבורי, פסלה את מועמדותו של כהן, וניסיון לערער על החלטתה לא צלח (פ'-בוכריס 84-85; בניזרי 6324). שירות התעסוקה היה במשך כחודשיים ללא מנכ"ל והסמנכ"ל יעקב נזרי שמש ממלא מקום. בוכריס פנה לבניזרי וביקש לקבל התפקיד: **"אמרתי לו שלמה, תראה אני פה לידך, אני מכיר את התחום של שירות התעסוקה, בוא תמליץ עלי כמנכ"ל שירות התעסוקה. הוא אמר לי שהוא ידבר עם הרב אלבז, הוא דיבר עם הרב אלבז, שלח אותי אחר-כך לרב אלבז לקבל את ההסכמה שלו, למינוי לתפקיד, ואחרי שדיברתי עם הרב אלבז סוכם שאני אהיה המועמד שלו לתפקיד"** (פ' 85). לדברי בוכריס, על-מנת לקבל מינוי צריך לקבל הסכמה של הרב אלבז (פ' 95, 976) ולכן

נפגש עם הרב ושטח לפניו את כל הנתונים, פסילת איציק כהן על-ידי ועדת רביבי, העדר מנכ"ל כחודשיים ואמר לו: **"אני פה לידך, אני מבקש שתמליץ עלי לבניזרי... והוא נתן את ההסכמה שלו"** (פ' 977). בניזרי הגיש הניירת לוועדת רביבי, המינוי אושר ויצא לפועל (ת/1-4).

בניזרי העיד, כי לאחר פסילת כהן חיפש מועמדים "ואז בוכריס אמר תשמע למה לך ללכת רחוק, למה לך לחפש? מי יותר טוב ממני... אני יודע לעבוד... רצית למנות אותי פעם כמנכ"ל... זו ההזדמנות... אנחנו מאותו הכפר". כמו כן בשרות התעסוקה היו בעיות בוערות, שביתות, ואז **"בצר לי אני אומר טוב, בוכריס אתה תהיה המנכ"ל... נדמה לי שהתייעצתי גם עם הרב אלבז, דבר שאני לא עושה בדרך כלל. במשרד שלי אני מחליט הכל... רציתי לשמוע מה הוא חושב על בוכריס, כזכורני אני לא חושב שהוא אהב את הדמות הזאת. אף פעם הרב אלבז לא אהב את הדמות הזאת שנקראת בוכריס"** (פ' 6324). וכן **"התייעצתי עם הרב אלבז לגבי בוכריס והוא אמר לי במפורש לא"** (פ' 6888). בניזרי הדגיש, כי מינוי בוכריס חרף עמדתו ועצתו של הרב אלבז מלמדת על עצמאותו, וכי מינה את בוכריס אף שידע על נוקשותו, היותו קפוא כקרחון, אפס ביחסי אנוש, אבל זאת הייתה ברירת מחדל **"ואני מבהיר לו שוב פעם, בוכריס תעשה סדר במשרד הזה, בוכריס תהיה בן-אדם... וכך למעשה בוכריס נכנס ומקבל את התפקיד הרם והנעלה שאני זוכר כשהוא הגיע אליי מובטל שאין לו מה לאכול ודואג לשלום ובריאות ילדיו, אני עושה אותו מנכ"ל שרות התעסוקה. בסך הכל בכמה שנים? בשלוש שנים מאשפתות ירים אביון, להושיבם עם נדיבים, נדיבי עמו"** (פ' 6325). לדברי בניזרי, הוא לא שלח את בוכריס לרב אלבז ואם בוכריס הלך, זה מדעתו, שכן **"אחרי שהרב אלבז אמר לי 'נראה לי שהוא [בוכריס] לא מתאים' אז אשלח אותו לברכה?"** (פ' 6436), והוסיף **"בוכריס כל הצוות שלי, כל האנשים שהיו סביבי בשעורים קשורים לרב אלבז, באים אליו לסליחות, לשעורים, באים אליו להתייעץ איתו והכל, הם לא זקוקים לשליחה שלי שאני אשלח אותם"** (פ' 6436).

הרב אלבז העיד, כי בזמנו כאשר בניזרי פנה אליו בעניין מינוי בוכריס כמנכ"ל משרד העבודה והרווחה **"אמרתי לו מצוין, טוב מאוד – בחירה שלך..."** ובאשר למינוי בוכריס כמנכ"ל שירות התעסוקה העיד אלבז **"לא התערבתי בנושא"** (פ' 8864). עם בוכריס לא סיכם דבר, ואם בניזרי דיבר איתו בעניין זה **"אמרתי לו חזק וברוך, לא היה לי מעורבות"** (פ' 8865). בהמשך עדותו אמר הרב אלבז דברים שונים, ולא ברורים. לדבריו, לא ידע כלל שבוכריס מונה כמנכ"ל ולכן שלל אפשרות שבא לקבל הסכמתו, דבר הסותר את אמרתו ת/41 שורה 53. אחר-כך העיד הרב אלבז, כי בניזרי דיבר איתו על המינוי ואמר לו **"מה שאתה רוצה תעשה, תצליח"**, ולאחר ששמע כי גרסת בניזרי שונה, אמר שדיבר על בוכריס בקרירות ובעצם **"מספיק שאני לא מביע עמדה. מובן הדברים"** (פ' 8917). הרב אלבז שלל גרסת בניזרי, כי שלל במפורש את מינוי בוכריס כמנכ"ל (פ' 8919-8920), ומדברי אלבז במשטרה עולה ברורות, כי טרם המינוי ביקש בוכריס את ברכתו.

191. עולה מהעדויות הללו, כי בוכריס פנה מיוזמתו לבניזרי והציע מועמדות למנכ"ל. לדעת שניהם, בוכריס ובניזרי, הייתה זו מעין ברירת מחדל. כדי לקבל המינוי היה צורך בברכתו של הרב אלבז, וברכתו בעניין זה הנה כאישור. בניזרי ביקש להראות דרך מינוי זה את עצמאותו, וכי חרף עמדה שלילית מפורשת של הרב אלבז, הוא מינה את בוכריס. אלא שהרב אלבז גרס אחרת. אם נקבל את גרסת בניזרי בעניין זה, תשאל השאלה מדוע הרב אלבז שינה גישתו לבוכריס, שהרי אלבז עצמו העיד, כי אפשרות בחירתו של בוכריס בזמנו כמנכ"ל משרד העבודה הינה מצוינת, ועתה, אליבא דבניזרי שינה לגמרי את טעמו, והציע שלא למנותו. אין זאת אלא שדברי הבלע שהשמיע סלע באוזני הרב אלבז על בוכריס, נפלו על אוזניים קשובות. מכל מקום, הרב אלבז ידע על מועמדות בוכריס, ונוכח הנסיבות ועמדתו של בניזרי, נתן את הסכמתו.

192. א. **סלע** העיד, כי ידע מראש על מועמדות בוכריס ואמר לבניזרי, כי זו טעות למנותו. **"אמרתי לשלמה ולרב שזה גדול עליו, איתו אי אפשר לגנוב סוסים"**, והציע לבניזרי למנות את ידידו חיים גבאי (פקיד שומה ת"א) לתפקיד. לדברי סלע, בוכריס עשה צרות, לא שיתף פעולה, וכאשר המינוי כן בוצע חשב שנושא המכרז סגור איתו (פ' 1326-1327). לדברי סלע, דיבר על כך עם בניזרי, לא קיבל תשובה נחרצת לגבי המכרז, אלא רק שבוכריס מודע ומעודכן **"שאני צריך לזכות"**, והוסיף כי נאמר לו על-ידי הרב ובניזרי שאם לא יעזור, בוכריס יפטר וכי **"בוכריס הוא אחד משלנו, עושה מאמץ למען הישיבה"** (פ' 1328). עם בוכריס עצמו סלע לא דיבר בעניין הזה (פ' 1861). עוד הוסיף, כי חשב שהכל כבר מבושל והם יודעים מה הם עושים (פ' 1932), וההיגיון שבמינוי הוא שבוכריס הוא היחיד שמטפל בנושא המכרז (פ' 1936).

ב. **בוכריס** אמר בעדותו, כי **לפני** מינויו כמנכ"ל לא הבטיח דבר לרב אלבז או לשר בניזרי בעניין המכרז, והם לא ביקשו ממנו דבר בעניין זה ולא הייתה התניה שיעזור לסלע במכרז תמורת מינויו (פ' 987). עוד הוסיף, כי מבחינתו לא מתקבל על הדעת שהמינוי קשור למשה סלע והמכרז, ולא ידע כלל שסלע עומד להגיש הצעה למכרז (פ' 975). זוהי עדות נגד האינטרס של המאשימה ואבן פינה באמינותו של בוכריס **שלו רצה להעליל** היה יכול לקשור בין המינוי לבין המכרז. בוכריס נשאל על כשל לוגי, כיצד מונה דווקא הוא, שהצטייר כמי שמסרב לעזור לסלע וגורם נזק כלכלי גם לישיבה, לתפקיד בכיר יותר, והשיב כי בשרות התעסוקה לא היה מנכ"ל במשך חודשים, המועמד הקודם נכשל פעמיים, והוא היה ברירת מחדל, ובאשר לסרבנותו כביכול, הוא לא אכזב, שכן המשיך לתת לסלע פרוטוקולים עד סוף אוגוסט 2001 וזה עזר לו (פ' 367-368), וכי הרב אלבז ובניזרי ידעו שהמשיך להעביר פרוטוקולים (פ' 991), על-פי הסיכום עם בניזרי.

ג. **בניזרי** אמר בעדותו, כי יכול להיות שסלע דיבר איתו נגד מינוי בוכריס, אך אינו זוכר סיטואציה כזו, או כי סלע דיבר על "לגנוב איתו סוסים" (פ' 6542), וכי לא התנה מינויו של בוכריס בדבר אלא, רק ביקש שיעשה סדר בשרות התעסוקה. כפי שצוין לעיל, בניזרי הדגיש, כי המינוי היה עבור בוכריס קידום עצום, שכן הוא הביאו משום מקום והפכו תוך זמן קצר ממובטל למנכ"ל ובכך, כלשונו, הרימו מאשפתות, קרי מבירא עמיקתא לאגרא רמה.

ד. **הרב אלבז** העיד, כי סלע לא אמר לו דבר על התאמתו או אי התאמתו של בוכריס לתפקיד ולא דיבר על "גניבת סוסים" (פ' 8866).

מדברים אלה עולה, כי בוכריס מונה לתפקיד מנכ"ל שרות התעסוקה כברירת מחדל. המינוי זכה כאמור לברכתו – אישורו של הרב אלבז, ואיש לא התנה עמו המינוי בעזרה לסלע במכרז, או בכל תנאי אחר. בניזרי ראה בכך קידום מטאורי לבן חסותו, אותו העלה מעומק מובטלותו לפסגת המנכ"ל, וסלע שהתנגד למינוי, כמו סלע, לא שתק והביע עמדתו שלא התקבלה, ומשכך מיהר אף הוא לברך את בוכריס על המינוי כדי לשמור איתו על יחסים טובים (פ' 1931). לשאלה האם לפרשת המינוי יש השלכה וקשר למכרז, אתייחס בהמשך.

פרק שניים עשר - המכרז

193. **על-פי כתב האישום** (סעיף 30) ניסו הנאשמים להטות מכרז לטובת סלע. ביום 10.9.2001 פרסם שירות התעסוקה מכרז לניוד 4000 עובדים זרים בחקלאות. במכרז היה פוטנציאל עסקי רב לחברות כוח אדם בשל האפשרות שהעובדים יובאו מחו"ל. בכתב האישום נטען, כי סמוך לפרסום המכרז הוסכם בין הנאשמים לסלע, כי הנאשמים יפעילו השפעה על בעלי תפקידים בשירות התעסוקה כדי שסלע יזכה במכרז, ואם יזכה ישתף את הנאשמים ברווחים. כדי להסוות את השתתפותו במכרז, התקשר סלע ביום 7.10.2001 עם

חברה בשם "טלרום" וחברה בשם "חולצה כחולה" בהסכם, לפיו ההצעות שיגישו שתי חברות אלה תהיינה משותפות להן ולסלע אך שמו לא יצוין בהן, ואם אחת החברות תזכה במכרז, סלע והחברות יתחלקו במימוש הזכייה וברווחים. בחודש אוקטובר 2001, לפני פתיחת תיבת המכרזים, דרש בניזרי מבוכריס לדאוג לכך שהחברות, אשר סלע התקשר עמן, יזכו במכרז. הרב אלבז דרש מבוכריס דרישה דומה והבהיר לבוכריס, כי אם סלע לא יזכה יבוא חורבן על הישיבה. ביום 10.10.2001 לאחר פתיחת תיבת המכרזים הסתבר, כי "טלרום" ו"חולצה כחולה" אינן עומדות בתנאי הסף. משנודע הדבר לסלע ולבניזרי מפיו של בוכריס, מסר סלע לבניזרי מעטפה ובה הצעה מתוקנת מטעם "טלרום", כדי שיעבירה לועדת המכרזים על-מנת להשפיע על תוצאות המכרז. בניזרי פנה לבוכריס וביקשו להעביר את המעטפה לועדת המכרזים, אך בוכריס סירב.

עוד נטען בכתב האישום, כי כאשר בניזרי הבין שהחברות "טלרום" ו"חולצה כחולה" לא יזכו במכרז, הוא עשה מאמצים לכפות על בוכריס החלטה בדבר ביטול המכרז ואף אמר לבוכריס, כי מינה אותו לתפקיד מנכ"ל לשתי מטרות, האחת, לעשות סדר בשירות התעסוקה והשנייה, לעשות את דבר הרב אלבז וכי המטרה השנייה חשובה יותר, ואם אינו יכול לבצעה, על בוכריס להתפטר. תוצאות המכרז פורסמו, החברות הקשורות לסלע לא זכו וביום 1.11.2001 בניזרי פיטר את בוכריס.

194. **תשובת בניזרי:** פרסום המכרז אינו שנוי במחלוקת, אך מוכחש מחוסר ידיעה הפוטנציאל העסקי שבו. לא היה סיכום כלשהו עם סלע על הפעלת השפעה על בעלי תפקידים ולא היה סיכום על חלוקת רווחים. מוכחש מחוסר ידיעה, כי סלע התקשר עם חברות "טלרום" ו"חולצה כחולה". מוכחש כי בניזרי דרש מבוכריס לדאוג שהחברות אשר סלע קשור איתן יזכו במכרז וכי בניזרי ידע, לאחר פתיחת המעטפות, כי "טלרום" ו"חולצה כחולה" אינן עומדות בתנאי הסף של המכרז או כי קיבל מסלע מעטפה כלשהי כדי להעביר הצעה מתוקנת. מוכחש כי בניזרי עשה מאמץ לכפות על בוכריס את ביטול המכרז, כי אמר לו כי מונה לשתי

מטרות וכי עליו להתפטר. בוכריס אכן פוטר ביום 1.11.2001, אולם זאת ללא קשר עם המכרז ותוצאותיו, אלא עקב התנהלותו וסירובו לקבל מרות של השר.

תשובת הרב אלבז : מוכחש. כל הנוגע למכרז, הוכחש מחוסר ידיעה.

195. במהלך שמיעת הראיות ובסיכומים, העלו ב"כ בניזרי **תזת הגנה** כדלקמן: בוכריס מונה לתפקיד בלא התניה לעניין המכרז. לא זו אף זו, הוא מונה למרות (שלדבריו) לא שיתף פעולה עם סלע בעניין מתן היתרים. לפיכך, אין זה הגיוני כי יש קשר בין המינוי למכרז. בוכריס הוא זה שרקח הטית המכרז לטובת חברו סלומון בטיטו ומקורביו חנן שני ונירית ליטוב העוסקים בכוח אדם בחקלאות. בוכריס עשה זאת בכך שהכניס לועדת המכרזים את מקורביו יצחק נחמיאס ומוטי מלכה וביחד תומרנו החלטות הועדה לטובת סלומון בטיטו ומקורביו.

בתום פרשת התביעה ובסיכומיו טען ב"כ הרב אלבז, כי הבסיס הראייתי והטיעון של התביעה בכל הקשור למכרז הינם חסרי הגיון, שכן הנאשמים סמכו לכאורה על בוכריס שידאג להטיית המכרז, אולם מראש ידעו שאותו בוכריס אינו משתף פעולה הן של חששו להיתפס והן משום תשתית מוסרית אתית כלשהי. במכרז יש אכן פוטנציאל לרווחים עצומים, אולם לא נעשו פעולות מינימאליות להבטיח או אף להתחיל להבטיח זכייה במכרז.

נתוני רקע וממצאים עובדתיים

196. סמוך לכניסת שלמה בניזרי לתפקיד שר העבודה והרווחה במרץ 2001, הוא החליט להקפיא מתן היתרים לעובדים זרים על-מנת לבדוק וללמוד הנושא. השר מינה ועדה בראשותו של יעקב בוכריס לבחינת היקף העסקה של עובדים זרים במשק הישראלי. הועדה הורכבה מבעלי תפקידים ממשרדים שונים ובתחומים שונים. בדיוני הועדה הסתבר, כי אין בשירות התעסוקה נתונים מסודרים על מספר העובדים בתחומים השונים וכי בתחום החקלאות הנושא פרוץ עוד יותר, שכן ניתנו היתרים לתנועות חקלאיות ומועצות חקלאיות שונות.

במהלך הדיונים, בהם שותף גם משרד החקלאות, הגיעה הועדה למסקנה, כי עקב העונתיות בעבודה החקלאית המצריכה מסות של עובדים במקומות שונים בפרקי זמן קצרים ועונתיים, ניתן לנייד עובדים זרים באופן שאותם עובדים יעבדו בעונה מסוימת בענף הפירות הנשירים ואותם עובדים יעבדו בענף ההדרים בעונה הבאה. הרעיון היה כי במקום לתת 4000 עובדים בקיץ ועוד 4000 עובדים בחורף, לנייד את אותם 4000 עובדים ממקום למקום לפי העונות. את הניוד והטיפול בעובדים יש להותיר לחברות כוח אדם העוסקות בתחום והן יעבדו ישירות מול החקלאים עצמם. דו"ח הועדה הוגש לשר בתחילת קיץ 2001 ובעקבותיו בא לעולם המכרז לניוד עובדים זרים בחקלאות (פ' 84, 91-92, ת/185). המכרז עצמו הוכן על-ידי עו"ד דוד משען, עוזר היועץ המשפטי בשירות התעסוקה, אשר נעזר במשרד החקלאות. כן התקיים דיון עקרוני בועדת עובדים זרים של הכנסת, בה נטלו חלק גם נציגי החקלאים (ת/185).

197. בתחילת חודש ספטמבר 2001 מינה יעקב בוכריס שתי ועדות בעניין המכרז. **האחת**, ועדת מכרזים שחבריה הם: יעקב נזרי, סמנכ"ל שירות התעסוקה, מונה ליו"ר ועדת המכרזים; עו"ד דוד משען, יועץ משפטי וחבר ועדה; דני שחר, חשב שירות התעסוקה; מוטי מלכה, יועצו של בוכריס ושמואל בצון, סמנכ"ל שירות התעסוקה. **השנייה**, ועדת משנה מקצועית שחבריה הם: יעקב נזרי; דוד משען; מוטי מלכה ויצחק נחמיאס. קרי, הועדה המקצועית הורכבה משלושת חברי ועדת המכרזים ובצירוף מר נחמיאס. נחמיאס, איש צבא לשעבר, מונה בשנת 1998 על-ידי המנכ"ל דאז, משה דמרי, לתפקיד מנהל המחלקה לעובדים זרים בחקלאות בשירות התעסוקה, ושימש בתפקיד זה עד חודש מרץ 2001, עת פוטר על-ידי המנכ"ל עזרא ג'אנו. המנכ"ל חדש, יעקב בוכריס, החזירו לתפקיד מנהל מחלקה לעובדים זרים בחקלאות בתאריך 22.9.2001, וסמוך לאחר מכן מונה נחמיאס כחבר בועדה המקצועית לעניין המכרז (פ' 5112-5114).

198. ביום 4.9.2001 פנה עו"ד דוד משען לרו"ח קובי גינזבורג, אשר משרדו סיפק שירותים שונים לשירות התעסוקה וביקש, כי יכין אומדן עבור המכרז. הזמנת אומדן למכרזים הינה דבר מקובל, הנותן לחברי ועדת המכרזים כלי לבדוק את סבירותן של ההצעות השונות. רו"ח גינזבורג הכין אומדן והעבירו לעו"ד משען ביום 25.9.2001 (נ/26, נ/26א'). האומדן הוכנס לתוך מעטפה ושולשל לתיבת המכרזים ביחד עם שאר הצעות המכרז. על-פי הראיות, עד ליום פתיחת תיבת המכרזים שני אנשים בלבד ידעו תוכנו של האומדן והם רו"ח גינזבורג ועו"ד משען.

האומדן התייחס לקריטריון מרכזי במכרז והוא התקורה.

רו"ח גינזבורג המליץ, כי התקורה המינימאלית צריכה להיות 5.25% והמקסימאלית 7.5% ובשל החדשנות של המכרז ואי הוודאות, יש לאפשר סטייה של עד 25% הן למעלה והן למטה. קרי, מינימום תקורה 3.93% ומקסימום 9.375%.

199. המכרז פורסם בתאריך 10.9.2001, ונועד לזוכה אחד או שניים. נקבעו תנאים שונים לרבות תנאי סף, סכומי הערבויות וכן אמות מידה לבחירת הזוכה או הזוכים: תקורה, קרי, תעריף מוצע לגבייה מהחקלאים – 45%; מערך לוגיסטי – 15%; המלצות – 10%; ניסיון קודם – 30%. נקבע כי תינתן עדיפות לגופים להם יש ניסיון מוכח בתחום החקלאות ובעיקר בתחום הקטיף (נ/22, נ/23).

בתאריך 20.9.2001 התקיים בשירות התעסוקה מפגש ספקים בו נטלו חלק נציגי שירות התעסוקה וספקים מעוניינים, נשאלו שאלות והובהרו נושאים שונים (ת/184). משה סלע נכח במפגש זה. בוכריס לא.

200. ביום 10.10.2001 בשעה 16:00 נפתחה תיבת המכרזים על-ידי חברי הועדה נזרי, מלכה ומשען ונמצאו בה 14 מעטפות וכן מעטפה עם אומדן, נרשם פרוטוקול (נ/24).

סמוך לאחר מכן, באותו יום, קיימה ועדת המשנה, קרי הועדה המקצועית, ישיבה ובה נבדקו ההצעות. נטלו חלק בישיבה חברי הועדה היו"ר נזרי, מלכה, עו"ד משען ויצחק נחמיאס. הועדה ערכה טבלה מסודרת של ההצעות לפי אמות המידה שנקבעו למכרז: תקורה, מערך לוגיסטי, ניסיון והמלצות. ועדת המשנה המליצה לפסול ארבע חברות בשל אי עמידה בתנאי סף (עתיד, טלרום, מונדי, קינטון).

הצעת התקורה הגבוהה ביותר הייתה של חולצה כחולה – 25.48%, הנמוכה ביותר של חברת א.פ.י – 3.94%. התקורה של חברת שני א.ד.א. הייתה 15.13%, ישראלד – 16.71%. שתי חברות אחרונות אלה קיבלו ציונים מקסימאליים 10 בכל הקשור למערך לוגיסטי, ניסיון והמלצות. חלק מהחברות הנוספות זכו אף הן לציונים גבוהים, אך לא בכל שלושת הקריטריונים.

הועדה המקצועית ציינה, כי 70% מההצעות הכשרות חורגות מהאומדן ונראה כי האומדן לא ייחס משקל ראוי לפרמטרים מיוחדים הכרוכים בהעסקת עובדים זרים וניודם, לפיכך המליצה הועדה לוועדת המכרזים להתעלם מהאומדן או לבקש אומדן מתוקן, ובמקרה הצורך לזמן את בעלי ההצעות הנמוכות לבירור (נ/27).

לפני ועדת המשנה הוצגו תלונות כנגד שש חברות שנטלו חלק במכרז: שני, עתיד, טלרום, עמית, מונדי, ישראלד (נ/29). ועדת המשנה ציינה, כי אין בתלונות להשפיע על הציונים של כל המציעים, שכן מלבד רישום תלונות אין רישום על בירורן ואימותן.

201. ועדת המשנה התכנסה לישיבה נוספת ביום 18.10.2001 והמליצה לפסול שתי הצעות נוספות (עוז עתיד, יהלום) והתייחסה פעם נוספת לנושא האומדן, בצינה כי האומדן לא ייחס משקל לרכיבים מיוחדים הקשורים לעובדים זרים ונשען, רובו ככולו, על נתונים מהעסקת עובדים ישראלים ולפיכך לא הובאו בחשבון עלויות משרדיות גבוהות בהרבה עקב הצורך לקיים מעקב ודיווח שוטפים על מקום המצאם ותנאי עבודתם של העובדים הזרים. לפיכך, חזרה הועדה המקצועית והמליצה להזמין אומדן מתוקן מרו"ח אחר או לוותר על האומדן (נ/30).

202. ביום 23.10.2001 התכנסה ועדת המכרזים. בפתח הישיבה ציין היו"ר יעקב נזרי, כי חבר הועדה שמואל בצון הודיע ברגע האחרון כי יאחר בשעתיים והוחלט לא להמתין לו ולקיים הדיון בלעדיו. על-פי הפרוטוקול, ביקש היועץ המשפטי של שירות התעסוקה עו"ד מתי טל לבדוק בעצמו את בעיית תנאי הסף בגינו נפסלה חברת טלרום (למחרת כתב עו"ד טל, כי בדק והפסילה בעינה – נ/33). ועדת המכרזים החליטה, כי היא מקבלת את המלצת ועדת המשנה בעניין פסילת האומדן מהטעם שרכיבים רבים אינם מופיעים בו, לרבות משכורות למנהל פרויקט, רכזי שטח, הנהלת חשבונות, כלי רכב והסעות, עובדי מנגנון תפעול. צוין, כי עקב הצורך להסדיר בהקדם את בחירת הזכיינים ועקב הספקות לגבי אומדן נוסף, הועדה מחליטה לוותר על אומדן נוסף. על החלטה זו חתמו חברי הועדה הנוכחים – יעקב נזרי, דני שחר, מוטי מלכה ודוד משען. הועדה דרגה את ההצעות השונות על-פי הציונים המשוקללים כדלקמן: במקום הראשון דורגה חברת "א.פ.י.", השני – חברת "שני א.ד.א.", השלישי – "ישראל", ברביעי – חברת "עמית", בחמישי – חברת "חולצה כחולה" וכו' (נ/32).

נציגי שלושת החברות הראשונות זומנו לראיון לפני ועדת המכרזים.

203. למחרת 24.10.2001, בשעה 14:30 התכנסה ועדת המכרזים בהרכבה המלא ובנוכחות מוזמן מהועדה המקצועית יצחק נחמיאס, וראיינה את נציגי שלושת החברות הראשונות יצחק עמר, מנהל חברת א.פ.י.; חנן שני, מנהל חברת שני א.ד.א.; נירית ליטוב, מטעם חברת ישראל (נ/34).

באותו יום 24.10.2001 בשעה 17:00, קיימה ועדת המכרזים דיון פנימי. בפרוטוקול צוין, כי לאחר ההבהרות מפי נציגי חברת א.פ.י., ארבעת חברי הועדה, למעט שמואל בצון, סבורים כי א.פ.י. אינה יכולה לבצע את העבודה במחיר התקורה שהוצע על-ידה (3.94%). הטעם העיקרי הינו, כי עלויות כרטיסי הטיסה, ביטוח עובדים, והוצאות בלתי צפויות, לא נכללו בתקורה של א.פ.י. וכן לא נלקחו בחשבון גובה ההוצאות המשרדיות. עוד צוין, כי התשובות שא.פ.י. נתנה

לא היו מספקות. חבר הועדה שמואל בצון היה בדעת מיעוט וציין, כי שתי החברות ישראל ושני עשו ביניהן "דיל" בשל הדמיון בהצעות שהגישו בהן פרטו רכיבי תקורה הנראים זהים וכי המחירים שלהן מאוד קרובים. מצד שני, נראה לבצון כי הצעת חברת א.פ.י סבירה. בעדותו בבית המשפט הסביר בצון, כי ברי לו שא.פ.י הביאה בחשבון את כספי הגיוס המקנים מראש לחברת כוח אדם אלפי דולרים לכל עובד ולכן א.פ.י. יכלה להרשות לעצמה הצעת תקורה נמוכה. בסוף הדיון התקבלה החלטה ברוב דעות של ארבעה כנגד דעתו של מר בצון לבחור בהצעות של חברת שני א.ד.א. וחברת ישראל כזכות במכרז (נ/35). שירות התעסוקה הוציא הודעה על תוצאות המכרז לכל 14 החברות שהשתתפו.

בעניין עמדתו של מר בצון, יש לציין כי חלק ניכר ממרכיבי התקורה של שתי החברות – "שני א.ד.א." ו"ישראל" הם דומים, אך קיימים הבדלים ברווח הצפוי ובעלויות עקיפות. לפיכך, התקורה של "שני א.ד.א." הינה 15.13% ואילו של "ישראל" הינה 16.71%. עיון בפרוטוקולים של הועדה מלמד למשל, כי מבחינת התקורה, המערך הלוגיסטי והניסיון, הצעתה של חברת "עמית" קרובה אף היא להצעתה של "שני א.ד.א.".

204. בתאריך 22.10.2001 התקבלה הודעה טלפונית אנונימית במשרד מנכ"ל משרד העבודה, מר יצחק חזן, כי המכרז תפור וכי ניתן כסף תמורת זכייה במכרז (לחברת יהלום) (נ/31). המנכ"ל חזן דיווח על התלונה האנונימית לשר בניזרי. ביום 29.10.2001 שוחח חזן עם בוכריס בטלפון ולמחרת 30.10.2001 העביר לבוכריס מכתב על התלונות שהתקבלו וכי השר בניזרי הנחה אותו לבדוק את התלונות, לשם כך ביקש לקבל את כל מסמכי המכרז ולהקפיא את כל הליכי המכרז ולהודיע על כך לכל החברות המשתתפות (נ/37, נ/38). בו ביום שלח השר בניזרי לבוכריס מכתב המגביל את סמכויותיו ודורש כי כל החלטה מהותית צריכה לקבל מראש את אישורו (נ/40). ביום 1.11.2001, העביר בוכריס לשר מכתב לפיו השר אינו רשאי להתערב בסמכויותיו ועל-פי חוות דעת של עו"ד דוד משען, לא ניתן לעכב את הליכי המכרז

(נ/40, נ/41, נ/42). בו ביום, 1.11.2001, פטר השר בניזרי את המנכ"ל בוכריס (נספח א' ל-ת/16).

205. שלוש עתירות מנהליות הוגשו לבית המשפט המחוזי בירושלים על החלטת ועדת המכרזים. העותרות היו חברות "א.פ.י.", "מתן שירותי בריאות" ו"עמית". החלטת ועדת המכרזים נפסלה על-ידי בית המשפט בעיקר בשל סוגית האומדן והדיון הוחזר לועדה על-מנת שתקבל הבהרות בעניין האומדן, תדון ותחליט מחדש (נ/45). ועדת המכרזים קיימה ישיבה נוספת בתאריך 16.12.2001, בנוכחות יועץ משפטי נוסף מפרקליטות המדינה, התקבל מכתב הבהרה של רו"ח גינזבורג והועדה החליטה על זכות אחרות (נ/47). על החלטה זו הוגשו שלוש עתירות מנהליות נוספות לבית המשפט המחוזי בירושלים, ולאחר דיון ועקב הלחץ הגדול בשוק עובדי החקלאות, הגיעו הצדדים להסדר, כי בית המשפט יקבע על דרך הפשרה מי הזוכים במכרז. נקבע בפסק הדין כי 4000 העובדים יחולקו בין חמש חברות כדלקמן: "שני א.ד.א." – 750 עובדים; "ישראלד" – 750 עובדים; "עמית" – 300 עובדים; "א.פ.י." – 1100 עובדים; "מתן" – 1100 עובדים (נ/46).

206. לגרסת סלע, הוא היה אמור לזכות במכרז וזאת על-פי סיכום בינו לבין בניזרי והרב אלבז. הרווח הגדול הצפוי היה אמור לבוא מכספי הגיוס, 6000 דולר לכל עובד, קרי בסך הכל 24 מליון דולר, מתוכם חלק גדול יינתן לישיבה. לפנינו מספר מעגלי ראיות. אחד של סלע, שני של בוכריס והשאלה הינה אם נוצרו בין שני מעגלים אלה נקודות השקה, שיש בהן די להקים תשתית ראייתית מפלילה. מעגל ראיות שלישי המציג את תזת ההגנה וטענות ההגנה והשאלה הינה האם מעגל זה מפריך את מעגלי הראיות האחרים או למצער יוצר בהן ספק.

סלע והמכרז

207. סלע ידע על המכרז זמן רב לפני פרסומו. הדבר עולה מעדותו ומראיות תומכות. עדותו לוקה, כרגיל, בלוח זמנים מבולבל. ועדת בוכריס הגישה את המלצותיה הראשונות עוד ביוני 2001 וסלע ידע כבר אז על מכרז מתגבש בעניין 4000 עובדים זרים לחקלאות. לדבריו, שמע על כך מפי בניזרי, והבין כי יש בכך פוטנציאל רווחי גדול מאוד מכספי גיוס ולכן תכנן תוכניות כיצד לזכות במכרז (פ' 1397-1398). מבחינת סלע, שלב הכנות ראשוני החל כבר בשלהי יוני 2001. סלע הכיר את **העד אלון וייס**, אשר לרגל עסקיו (ענייני דלק) העתיק את מקום מגוריו ומגורי משפחתו לתאילנד ביום 1.7.2001. לדברי וייס, מספר ימים לפני כן, אמר לו סלע שיש לו (לסלע) פרויקט של 4000 עובדים "**עסקה שהיא כמעט בטוחה ביד שלו**", שכן יש לו קשרים טובים במשרד העבודה עם סיכויים גבוהים לזכות במכרז, ולכן וייס התבקש לקשר את סלע עם חברות כוח אדם תאילנדיות (פ' 5896-5897). עד זה אינו נוגע בדבר ושח את אשר שמעו אזניו. **העדה דנה שמאי**, חשבת משרדו של סלע בעת הרלוונטית, העידה אף היא על קשרים טלפוניים שקיימה עם אלון וייס בקיץ 2001 ועל מסמכים שהעבירה לו, על-מנת ללמוד את נושא גיוס העובדים (פ' 4676). **אבידני** שמע מפי סלע במשך תקופה ארוכה על המכרז וכי סיכויו לזכות בו הם ממשיים. עם זאת, הכחיש אבידני את טענת סלע, כי הביא לו במו ידיו את מסמכי המכרז זמן ניכר לפני פרסומו (ת/160 עמ' 27).

מדברים אלה עולה, כי סלע היה מודע לקיומו של המכרז זמן רב טרם פרסומו, החל בפעולות הכנה ראשוניות בעניין זה, מתוך הנחה שיזכה במכרז. לשיטתו, כחלק מהמהלך הנכון לקראת זכייה, הוא התנגד למינויו של בוכריס כמנכ"ל שירות התעסוקה, התנגדות שלא זכתה לאוזן קשבת אצל בניזרי.

208. לגרסת סלע, בשל קשריו הידועים עם השר בניזרי, לא יכל להגיש הצעה למכרז בעצמו, ובלשונו, כפי ששמעו גם מאבידני וגם מדנה שמאי: "**סוכס שאני לא אהיה בפרונט של המכרז, בגלל שאני חברו הטוב של שלמה בניזרי. שלמה ביקש שאני אתחבר עם חברות כוח אדם אחרות ואכן התחברתי לטלרום וחולצה כחולה**" (פ' 1399).

209. "טלרום משאבי אנוש בע"מ" (להלן – טלרום) הינה חברת בת של חברת "אשטרום" שעיקר עיסוקה בבנייה. לסלע היה קשרי עבודה קודמים עם טלרום והוא סיפק לה עובדים זרים. כאשר התפרסם המכרז, פנה סלע לטלרום והציע חבירה משותפת לצורך המכרז, והחל משא ומתן בין סלע לבין מנהל טלרום, רון אבישי, שנמשך מספר שבועות (פ' 3011-3012 עדות סלע נ/141 עמ' 2, פ' 5230 עדות רון אבישי). לטלרום היה מערך לוגיסטי מבוסס ורחב, ועיקר עיסוקה היה בעובדי בניין, כך גם סלע. לכן חיפשה טלרום ומצאה שותף נוסף בעל ניסיון עם עובדים זרים בחקלאות, בדמות חברה ותיקה בענף בשם "חולצה כחולה יזמות וישומים (1997) בע"מ" (להלן – חולצה כחולה), המנוהלת על-ידי שמואל גלנץ. סלע נפגש עם טלרום עשרות פעמים טרם הגעה להסכם ועם מנהל חולצה כחולה פעמיים. לבסוף התכנסו הכל במשרדי אשטרום בתל אביב וחתמו על הסכם משולש טלרום, חולצה כחולה, והחברה של סלע – "סלעד כוח אדם אינטרשיונל (2000) בע"מ (להלן – סלעד) ביום 7.10.2001 (נ/28).

בחקירתו הנגדית נשאל סלע שוב ושוב כיצד זה, כמעט ברגע האחרון, חתם על הסכם השתתפות במכרז כה גדול וחשוב, והשיב, כי המשא ומתן החל זמן רב קודם לכן, הצדדים הגיעו להבנות סופיות כבר כמה ימים לפני כן, החתימה הפורמאלית אכן נעשתה ביום 7.10.2008 (פ' 2805, 2830-2831, 3011-3012). על-פי ההסכם יגישו חברות חולצה כחולה וטלרום הצעות נפרדות למכרז ואם וכאשר אחת מהן תזכה, מתחייבים שלושת הצדדים לשתף פעולה בכל הנוגע לביצוע חוזה המכרז, ההוצאות וההכנסות יתחלקו לשלושה חלקים שווים. עוד נקבע, כי חולצה כחולה תהיה אחראית לניהול ותפעול העובדים בארץ ואילו טלרום וסלעד תהיינה אחראיות להבאת העובדים לישראל. במכרז נדרשו המציעים להפקיד ערבויות של מליוני שקלים. על-פי העדויות, הוסכם כי הערבויות ימומנו על-ידי חולצה כחולה וטלרום בלבד.

210. טלרום וחולצה כחולה הן חברות ותיקות, מבוססות ובעלות מוניטין בתחומן. אין חולק, כי המכרז היה מכרז גדול שבצידו הכנסות נאות, גם בלא קשר לכספי הגיוס. נשאלת השאלה מדוע טלרום וחולצה כחולה חברו לסלע בהסכם נ/28. בעניין זה העידו סלע, אבישי וגלנץ.

סלע העיד, כי הערך המוסף שלו היה הכרות עם שלמה בניזרי וכי היה ברור שחברה רצינית לא תחבור אליו אלמלא קשר זה, שכן הליכה עם סלע "**סוגרת להם את המכרז**" (פ' 2807, 2811-2813), ולכן גם הסכימו לשאת בהוצאות כל הערבויות (פ' 2835).

אבישי העיד, כי הכיר את סלע מספר שנים קודם לכן כמי שמתמחה בעניין עובדים זרים ובעל קשרים במשרד העבודה. כאשר סלע ניהל משא ומתן כדי לחבור לטלרום, היה צורך להביא את חולצה כחולה המתמחה בתחום החקלאות והערך המוסף של סלע היה קשריו במשרד העבודה והבטחתו שיביא מאה אחוז הצלחה, בתנאי שימלאו מכרז כמו שצריך (פ' 5223-5224). רון אבישי העיד, כי לסלע היה רקורד עם שירות התעסוקה ועכשיו השר הממונה על שירות התעסוקה הוא חבר של סלע, וכי סלע אמר לו כי המכרז תפור לו ואין מה לדאוג (פ' 5228). לגרסת אבישי, ההסכם המשולש נ/28 מבוסס על שלוש רגליים: **האחת**, החוסן הכלכלי ויכולת תפעול של טלרום. **השנייה**, הניסיון של חולצה כחולה עם עובדים זרים בחקלאות. **השלישית**, הערך המוסף של סלע המביא זכייה במכרז בשל קשריו. עדות אבישי הרשימה בפתיחותה ובכנותה, שכן העד דיבר נגד האינטרס האישי שלו בהבינו וביודעו כי הוא אומר דברים שיש בהם מהלכים שאינם תואמים את החוק, ולמרות זאת, הוא דיבר באופן גלוי וישיר.

שמואל גלנץ, מנהל חולצה כחולה, שמח לחבור לחברה גדולה כמו טלרום שהינה חברת בת של אשטרום. כאשר הסתבר לו כי סלע הינו צלע שלישית ומרכזית במשא ומתן הסס, אולם החליט בכל אופן להיכנס, שכן לדבריו, "**אם זה מתאים לטלרום אז זה מתאים גם לי**" וכוונתו מבחינת ההיבט הפלילי, שאם טלרום חשבו שאין בכך פסול, אז זה בסדר (פ' 5719). גלנץ אמר, כי הבין עוד בזמן אמת, כי סלע "**מחובר**" וכי הכל מאפיה ומדובר בפרוטקציה, אך החליט

להצטרף בכל זאת. לפניו הוצג סלע כמי שיש לו קשרים והוא יכול לעזור, אך התנאי לכך צריך להיות הצעות ריאליות במכרז (פ' 5721). העד אישר, כי ידע שסלע לא הגיש הצעה מטעמו על-מנת שלא להיחשף וכי שמע מפיו בזמן המשא ומתן שהוא מסוגל להזיז מהלכים, וכי הוא "יביא את המכרז" (פ' 5724). לציין, כי לדברי גלנץ, הוא הבין שהקשרים שיש לסלע הינם עם בוכריס (פ' 5740). גלנץ העיד בבית המשפט בזהירות, בהיסוס, כשהוא עצור, מודאג וכאילו מהלך בין הטיפות.

עדויות אבישי וגלנץ תואמות למעשה לעדותו של סלע, כי ההסכם המשולש (נ/28) עמד, כאמור, על שלושה אדנים: העוצמה של טלרום, הניסיון של חולצה כחולה והקשרים של סלע.

נספח להסכם

211. **סלע** העיד, כי להסכם (נ/28), על שיתוף פעולה בינו לבין טלרום וחולצה כחולה בכל הקשור להשתתפות במכרז, היה נספח שהתייחס לכספי הגיוס, שהם כספים "שחורים". בהסכם המשולש (נ/28) נקבע, כי ההכנסות וההוצאות, טיפול שוטף בעובדים ותפעולם בארץ יתחלקו באופן שווה בין שלושת השותפים ואילו בהסכם הנספח, שעסק רק בכספי הגיוס, הייתה חלוקה שונה שהביאה בחשבון את הצרכים של הישיבה, ובו סוכם כי סלע או "הדתיים" יקבלו 2/3 מכספי הגיוס. בעניין החלוקה סתר עצמו סלע שוב ושוב, פעם אמר שהוא מקבל 2/3 כדי להעבירם לישיבה, פעם אמר שמעביר לישיבה מחצית, פעם אמר שהוא מקבל 2/3 עבור הישיבה והשליש הנוסף מתחלק לשלושה חלקים בין שלושת השותפים (פ' 2854, 2890-2893, 3344).

המחלוקת הינה, האם היה מסמך כזה ומה משמעותו. לגרסת סלע, הוא עמד על כך שהמסמך יערך וייחתם, המסמך הודפס ונחתם על-ידי כל השותפים לאחר חתימת המסמך נ/28. אומנם הדבר נעשה למורת רוחם של השותפים האחרים, אולם לא הייתה להם ברירה, שכן הם ידעו שרק חתימת מסמך כזה יכול להבטיח את השפעת השר בניזרי והרב אלבו. לאחר שהמסמך

נחתם בעותק אחד בלבד, הוא לקח אותו, נפגש עם הרב אלבז בחג הסוכות, יחד ישבו בסוכה ושם מסר את העותק היחיד לידידיו של הרב אלבז (פ' 1400, 2892, 2923).

דנה שמאי העידה על הישיבה רבת המשתתפים, בה נכחו גם עורכי דין, בה נחתם ההסכם נ/28. במקום נכח גם איציק כהן, סמנכ"ל משען, שבא ביחד עם סלע (על נוכחותו באותה ישיבה באו עדויות נוספות לרבות מפיו של גלנץ, אולם שני הצדדים לא זימנוהו להעיד). לדבריה, במהלך הפגישה סלע הבהיר לצדדים להסכם, כי יש לו שותפים נוספים, הדתיים, שצריכים לקבל את חלקם כיוון שהם תורמים לזכייה במכרז, ולקראת סוף הישיבה, סלע התעקש להוסיף מסמך שעדיין לא היה מודפס ולא היה מוכן, ולכן יצאה מחדר הישיבות יחד עם איציק כהן, שהכתיב לה נוסח ההסכם, ובאותו מסמך נקבעה חלוקת רווחים של כספי הגיוס באופן ש-2/3 יהיה לשלושת החברות ושליש למה שכונה על-ידי סלע "הדתיים". שמאי אמרה שאיננה זוכרת את החלוקה המדויקת, יכול להיות שהיא הפוכה. המסמך נרשם בכתב ידה על נייר צהוב, וכל שלושת החברות חתמו עליו, וככל הנראה לא נעשו עוד עותקים משום שמסמך כזה "לא צריך להסתובב". המסמך היה אמור להישמר במשרד סלעד בירושלים. שמאי הדגישה, כי בהסכם הנספח לא צוין שם, לא בניזרי, לא אלבז אלא "הדתיים". כמו כן שמעה מפי סלע, שהוא מחויב לתת את הנספח הזה למשרד העבודה, לגורם שידאג לזכייה במכרז (פ' 4675-4674, 4737-4733).

אבישי העיד, כי בעת המשא ומתן היה מודע לכספי הגיוס שנעו בין 1000 ל-4000 דולר לכל עובד וכי ידע מתחילת הדרך כי לסלע יש "שותפים רבניים" וכי סלע דרש מהכנסות הגיוס לקבל בין 50-60 אחוז. בנוסף, אישר בדבריו חלקים רבים מעדותה של דנה שמאי, למעט חתימה על נספח להסכם (נ/143). בעדותו טען שלא היה מסמך נוסף, לא ראה מסמך בכתב יד או נייר צהוב וכי סלע דיבר שמגיע לו 2/3 בפורום החתימה או אולי קודם לכן, אולם לא נכתב מסמך בעניין זה. לדבריו, גם גלנץ שמע מפי סלע דברים ברורים על כספי הגיוס (פ' 5246-5248), ונושא זה סוכם לבסוף בעל-פה (פ' 5257).

גלנץ העיד, כי היום הוא יודע שיש כספי גיוס וכי מדובר בכסף גדול, אך אינו בטוח שידע על כך עובר להסכם נ/28, שכן הוא לא התעסק כלל בקטע של הייבוא, אלא רק בתפעול העובדים (פ' 5733). עם זאת, בהודעה במשטרה אמר גלנץ, כי סלע דיבר על כספים שהוא מתכוון להעביר לגורמים שיעזרו לזכות במכרז. בבית המשפט לא זכר גלנץ דברים אלה, אלא במעומעם (פ' 5734). מכל מקום, גלנץ אמר שלא נחתם נספח כלשהו ולא הוזכרו כלל שמות של ח"כים ורבנים בפגישת החתימה (פ' 5747).

הרב אלבז אישר כי נפגש עם סלע בסוכות ברחוב, שניהם נסעו לבית חמו של הרב וישבו בסוכה, אולם הוא הכחיש מכל וכל כי קיבל מסלע מסמך כלשהו הקשור למכרז או כי היה לו קשר כלשהו למכרז. הרב אלבז אישר, כי לעיתים באים אליו אנשים עם חוזה או נייר שיש לברך עליו, אבל לא זכור לו כי כך היה במקרה זה (פ' 9012-9013, 9020-9021).

212. **מסקנות:** ארבעה עדי תביעה העידו בעניין נספח לחוזה. סלע ושמאי דיברו במפורש על המסמך ואילו גלנץ ואבישי הכחישו את קיומו. בין העדויות של סלע ושמאי יש אי התאמות וסתירות בולטות. סלע אמר כי מדובר במסמך מודפס, שנחתם יום לאחר החוזה העיקרי נ/28 ולשם כך כונסה פגישה נוספת, ואילו שמאי העידה כי המסמך נערך בכתב יד, על נייר צהוב, נוסח בו במקום ונחתם באותו יום. מעדות אבישי עולה, כי נושא כספי הגיוס נדון בין הצדדים, אך לא נחתם מסמך בכתב. גלנץ אמר כי מסמך בכתב לא נחתם וזכר במעומעם דיבור על כספי גיוס. דנה שמאי הינה עדה מהימנה, רצינית ועניינית שניתן לסמוך עליה וכך גם רון אבישי. אלא שדבריהם סותרים חזיתית, בכל הקשור לעצם קיומו של המסמך. לאבישי יש אינטרס להכחיש קיומו של מסמך, אולם מצד שני היה לו אינטרס להכחיש דברים נוספים והוא לא עשה כן, אף שלא בכל נושא עליו דיבר היה חד וברור. סלע העיד על קיומו של המסמך בעותק אחד וכי מסר אותו לרב אלבז, תיאור הסיטואציה מבחינתו היה מלא ומפורט והרב אלבז זכר, משום מה, את הפגישה אף שהייתה מבחינתו פגישה שגרתית. עם זאת, לעצם מסירת המסמך לא הייתה עדות תומכת ישירה. כאמור, דנה שמאי הינה עדה רצינית ומהימנה, אולם למרות

זאת ולאור הראיות הנוספות ומחמת הספק, איני יכול לקבוע כממצא חד משמעי כי נספח לחוזה נחתם על-ידי הצדדים. עם זאת, מהראיות שהובאו לעיל, עולה בברור כי נושא כספי הגיוס, שלא קיבל ביטוי בהסכם נ/28, נדון בין הצדדים והוסכם, לפחות בעל-פה, כי סלע יקבל כ-2/3 ממנו עבור שותפיו "הדתיים".

סלע והמכרז – הקשר לנאשמים

213. **סלע** העיד, כי מהלכיו לעניין המכרז, מתחילה ועד תום, היו בתיאום עם בניזרי, בידיעתו, על דעתו ולעיתים ביוזמתו. כך המידע על המכרז הצפוי, ההכנות למכרז בדרך של משא ומתן עם חברות אחרות על-מנת שלא יעמוד ב"פרונט", העברת החוזה נ/28 לבניזרי, דרישתו להמציא את החוזה וכן הנספח לחוזה לרב אלבז. לאחר שהחלו הדיונים בשירות התעסוקה בכל הקשור להצעות המכרז, קיבל סלע, לדבריו, עדכונים שוטפים מפי בניזרי. עם בניזרי הגיע גם להסכמה כיצד יחולקו כספי הגיוס (פ' 1399). לדבריו, הרב אלבז עודכן, ידע על ההסכם המשולש הקשור למכרז (נ/28) וקיבל מסמך על חלוקת הרווחים הצפויה, כפי שתואר לעיל.

הרב אלבז בעדותו היה עקבי ואמר שלא ידע דבר על המכרז או על כל המהלכים הקשורים אליו.

בניזרי בעדותו אמר שלא ידע דבר על שתי החברות טלרום וחולצה כחולה. לדבריו, הייתה לו ידיעה כללית כי סלע משתתף במכרז, שהרי כולם השתתפו במכרז והבין מסלע או מאנשים אחרים, שהוא משתתף וכי אין בכך פסול, והעובדה שהוא חברו אינה אוסרת עליו להשתתף במכרז או להמשיך לדבר איתו כחבר (פ' 6409). בניזרי הכחיש מכל וכל, כי ראה או ידע על ההסכם נ/28 או על נספח לחוזה (פ' 6590), שכן היה סיכום חד וברור בינו לבין סלע, שלא מדברים על ענייני העבודה של בניזרי או משהו הקשור למשרדו. דברים אלה אינם מתיישבים עם דברים שאמר בניזרי במשטרה, שם נשאל "מתי, באלו נסיבות, נודע לך על ההשתתפות של סלע במכרז?" תשובה: "לא נודע לי אף פעם. לא ידעתי את זה". שאלה: "זאת אומרת רק

בעקבות החקירה? "תשובה: "רק אחר-כך נודע לי. אמרתי לך סלע לא מדבר איתי על דברים כאלה". אחר-כך הוסיף ואמר: "אני רוצה ש... שבאופן עקרוני הבנתי שסלע השתתף במכרז, כמו כל הקבלנים, מי לא השתתף במכרז?" שאלה: "מתי הבנת את זה..." תשובה: "אני לא... לא זוכר". בהמשך אמרתו אמר בניזרי כי הוא נפגש בזמנו רבות עם סלע, אך דיברו בעניינים אישיים ומשפחתיים ומעולם לא דיבר איתו על המכרז (ת/32 עמ' 29-30). הגרסה של בניזרי תמוהה הן נוכח הנושא והן נוכח אישיותו של סלע. נושא המכרז היה מהותי ומרכזי אצל סלע, הוא דיבר עליו עם כל הסובבים אותו לרבות אבידני, שמאי וראובן אלה. במכרז תלה תקוות רבות ולא מתקבל על הדעת כי לא דיבר עם חברו הטוב והקרוב מלה וחצי מלה על הנושא. סלע, כפי שלמדנו להכירו, הינו דברן בלתי נלאה, מוחצן, חסר עכבות, המוכן לנדב ולהפיץ מידע לכל עבר. מכל מקום, ממצאים עובדתיים על הקשר בין סלע והנאשמים בעניין המכרז, יקבעו בהמשך לאחר בחינת ראיות נוספות.

בוכריס והמכרז

214. מעגל הראיות בעניין סלע והמכרז הוא המעגל החיצוני שעסק, כאמור, בפעולות וההכנות שעשה סלע בעניין המכרז. סלע חתם הסכם עם שתי חברות מכובדות והבטיח להן זכייה במכרז. סלע ציפה מבניזרי והרב אלבז להפעיל השפעתם על-מנת שיזכה במכרז. כאן אנו נכנסים למעגל ראיות אחר, פנימי, בתוך שירות התעסוקה – אם נעשה ומה נעשה כדי להשפיע על תוצאות המכרז.

215. לפני כניסה למעגל ראיות שני זה, אתייחס פעם נוספת, בקצרה, למערכת היחסים בין סלע לבוכריס בזמן הרלוונטי. מכלל הראיות עולה, כי היחסים ביניהם לא היו תקינים, קרים ואף למטה מכך. על כך העידו בוכריס, סלע ואבידני, וסלע אף התנגד למינויו של בוכריס למנכ"ל שירות התעסוקה. אומנם כאשר מונה, ברך אותו ואף פנה אליו בשיחה שכונתה "שיחת הרכילות", שהתקיימה סמוך למינויו של בוכריס בתחילת ספטמבר 2001. סלע היה

מעוניין שבוכריס ידע עד כמה הוא מקורב לרב אלבז, לכן בא לביתו של בוכריס, וסיפר על תרומות כספיות גדולות שתרם לרב אלבז והוסיף דברי רכילות על בנות המשפחה של הרב אלבז. בוכריס שמע, לא הגיב ומשום שחש על כבודו של הרב אלבז, ביקש להיפגש איתו וסיפר לו את תוכן השיחה. בעדותו אישר הרב אלבז את דבר הפגישה ותוכנה (פ' 8921). מלבד מפגש זה, לא נפגשו השניים וסלע לא חדל להפיץ שמועות על בוכריס, מעשיו וקשריו עם אחרים והדבר היה הן לפני המכרז והן לאחריו. יחסו השלילי של סלע כלפי בוכריס הגיע לשיאו לאחר שנודעו תוצאות המכרז. סלע שכר את שירותיו של חוקר פרטי על-מנת לבדוק את הקשרים החברתיים והעסקיים בין בוכריס לבין סלומון בטיטו (ת/109-ת/111). מהאזנות סתר מחודש נובאר 2002 עולה, כי סלע המשיך לחפש חומר כנגד בוכריס ולהשמיעו (ת/113-ת/117).

ברית המילה

216. ביום 5.10.2001 שחל בחול המועד סוכות, הוזמן בוכריס לברית מילה של נכדו של הרב עובדיה יוסף שהתקיימה בבית מלון בירושלים. השר בניזרי הוזמן אף הוא והגיע לברית עם משה סלע. את אשר ארע בברית תיאר בוכריס בעדותו: **"אני הגעתי עם הבן שלי, ישבתי ליד השר, ואז הוא פנה אליי ואומר לי 'תשמע יעקב קיבלתי החלטה חד משמעית שהקבוצה שמשה סלע עומד מאחוריה תזכה במכרז של הניוד של העובדים הזרים'. אמרתי לו תשמע, זה לא בסדר מה שאתה אומר לי, אתה טועה ואז הוא אמר לי, הוא נזף בי הוא אמר לי 'שמעת מה שאמרתי לך? זה מה שאני רוצה, תשב עם משה סלע, משה סלע כבר ימסור לך את כל הפרטים, לגבי השם של החברות', הוא אמר משהו כמו אשטרופ, משהו כזה, זה השר אמר לי. אני יצאתי מהפגישה וידעתי שזה מה שהשר רוצה"** (פ' 151). לדברי בוכריס, משה סלע ישב ליד השר ואחרי שהשר השמיע באוזני בוכריס את הדברים הללו, הוא התלחש עם סלע, ובוכריס הוסיף שאינו יכול לומר אם משה סלע שמע את מה שהשר אמר לו (פ' 173).

מדברים אלה עולה, כי עד 5.10.2001, קרי חמישה ימים לפני פתיחת מעטפות המכרז, בוכריס לא ידע מה מעורבות סלע במכרז.

בחקירה נגדית תיאר בוכריס בפירוט את הסיטואציה: **"אני הגעתי לברית לפני השר. ישבתי עם אנשים אחרים לגמרי. אחרי זה השר בא עם משה סלע, הם ישבו בשולחן אחר לגמרי. אני באתי זה היה לקראת הסוף. באתי לשבת ליד השר ואז הוא לחש לי באוזן את הדברים האלה. זה הכל "** (פ' 638). בוכריס אומר כי לקראת סוף אירוע הברית ישב ליד בניזרי מספר דקות, סלע ישב בצידו השני ואז בניזרי לחש באוזנו את הדברים הללו. בוכריס חזר ואמר, כי השר לא אמר לו שמות מדויקים של החברות הקשורות לסלע, אלא **"משהו כמו אשטרום"** (פ' 639). בוכריס עומת עם גרסתו הראשונה במשטרה, באמרה שמסר ביום 15.11.2001, אשר צוטטה בפרוטוקול בעמ' 632 כדלקמן: **"בחול המועד סוכות התקיימה הברית של הנכד של הרב עובדיה יוסף. ואני הוזמנתי על-ידי בתו, או ביתו של הרב... באותה חגיגה השתתף גם שלמה בניזרי השר. ישבתי לידו הוא אמר לי תשמע יעקב אני אשמח מאוד אם חברה שקשורה לאשטרום תזכה במכרז. אמרתי שלדעתי זאת טעות הוא אמר תעשה את זה וזהו. זה נאמר בטון שכזה שנתן לי להבין שזה מה שהוא רוצה. לשאלתכם, אף אחד חוץ ממני לא שמע את השיחה שלי עם בניזרי"**. בוכריס אמר בעדותו, כי הוזמן למשטרה מספר ימים לפני 15.11.2001 בעת שפיטוריו הראשונים היו עדיין בתוקף. יום קודם להתייצבותו במשטרה, בתאריך 14.11.2001 הוסכם עם בניזרי כי פיטוריו יבוטלו והוא יחזור לעבודה כמנכ"ל, אולם דבר זימונו למשטרה היה ידוע בעת שיחת הסיכום הזו, ובוכריס הבטיח לנוכחים באותה שיחה כי יעדין את דבריו במשטרה. בוכריס הסביר, כי העידון היה בכך שפניית השר הייתה כי **"ישמח"** ולא אמר מה שבאמת שמע מפי השר, כי קיבל **"החלטה חד משמעית"**. לדבריו יש הבדל בין שני הביטויים ומבחינתו זה העידון (פ' 634-633). עוד הסביר כי באמרה ראשונה זו במשטרה לא סיפר שמשה סלע נכח בברית המילה, שכן לא נשאל על כך.

217. לגרסת **סלע**, בוכריס ידע עוד קודם לברית המילה כי הזכיה במכרז מיועדת לסלע והדבר היה בפגישה בביתו של בניזרי. לדברים אלה אין תימוכין. באשר לברית המילה אמר סלע, כי היא הייתה במלון **"לרום"** ושם **"שלמה דיבר עם בוכריס, ישבנו אני ובוכריס והרב**

שלמה בניזרי, יצאנו בחוץ והוא אמר לו שהמכרז שייך למשה. כי קח בחשבון שהמכרז טלרום של משה" (פ' 1410). בהמשך דבריו ערבב סלע את לוח הזמנים ואמר כי הברית הייתה אחרי החתימה על ההסכם עם טלרום וחולצה כחולה, אחר-כך חזר בו. מכל מקום, אין חולק כי הברית הייתה ביום 5.10.2001, לפני חתימת ההסכם (נ/28) והוכח, כי המשא ומתן התחיל זמן רב קודם לכן, וביום בו התקיימה ברית המילה כבר היה למעשה סיכום בעל-פה. סלע חזר ואמר, כי בוכריס ידע עוד קודם כי סלע צריך לזכות במכרז ובברית המילה נאמר לו מי החברה שצריכה לזכות, שזה טלרום וחולצה כחולה **"בוכריס לא ידע מי החברות שהשתתפו. באותו יום [יום ברית המילה] אמרנו לו מי החברות" (פ' 3008).** סלע הוסיף ואמר, כי שמע במו אוזניו מה אמר בניזרי לבוכריס **"שטלרום וחולצה כחולה זה חברות של משה ושתדע... הוא אמר שיהיה ברור שאנחנו צריכים לזכות... שיהיה ברור לבוכריס אמר לו זה חברות של משה אנחנו צריכים לזכות זה חברה שצריכה לזכות ולהעביר את זה לישיבה... כן הוא אמר שהישיבה שותפה גם כן" (פ' 3400).** סלע עומת עם גרסת בוכריס שאמר ששמע שם אחר, **"אשטרום" וסלע הסביר כי טלרום זאת חברת בת של אשטרום וייתכן שבוכריס זוכר אחרת, אבל הוא עצמו, סלע, זוכר שבניזרי דיבר על טלרום וחולצה כחולה (פ' 3422).**

218. **מוטי מלכה, עוזרו של בוכריס, שמע מפי בוכריס על הלחצים שהיו עליו בימי המכרז, וכי השר רוצה שהקבוצה שסלע עומד מאחוריה תקבל המכרז וזאת החלטתו הסופית. באשר לתוכן, מדובר בעדות שמיעה, אולם מעדות מלכה עולה, כי בוכריס תיאר לפניו הלחץ שהופעל עליו ואת המבוכה שדברי השר גרמו לו, והתבטא **"אני לא יודע מה לעשות" (פ' 4919-4920).****

219. **בניזרי העיד, כי בוכריס לא ישב לידו בברית המילה. אומנם בחקירה במשטרה, חשב שהוא כן ישב לידו, אולם אחר-כך זכר אחרת ואז ביקש וקיבל את סרט הוידאו של האירוע ומשצפה בו, הוחזר לו שבוכריס לא ישב לידו, והוא ישב בשולחן עם משה סלע, יצחק חזן ועובדים אחרים מהמשרד. בהמשך עדותו התלבט ואמר, שיכול להיות שבוכריס כן ישב לידו,**

במשטרה לא זכר וגם עכשיו בעדותו אינו זוכר בוודאות. אחר-כך אמר שיכול להיות שכן ישבו ביחד. לבסוף אמר שאינו יכול לאשר או להכחיש סיטואציה לפיה ישב יחד עם בוכריס וסלע (פ' 6927-6930). בניזרי הכחיש את תוכן הדיבורים עליהם העידו בוכריס וסלע. לדבריו, אם אכן מדובר במכרז בו צפוי רווח כה גדול, אין זה הגיוני כי ימתין לרגע האחרון ולפגישה מקרית וילחש באוזנו של בוכריס את הדברים המיוחסים לו, שהרי בוכריס עובד איתו במשרד והוא יכול לזמנו ולומר לו את זה בצורה פשוטה וישירה (פ' 6406, 6462-6463).

220. **יצחק חזן** שימש בזמנו כמנכ"ל משרד העבודה והרווחה, היה אף הוא בברית והעיד, כי ישב ליד השר בניזרי ועד כמה שזכור לו בוכריס לא ישב לידם (פ' 7837).

221. **מסקנות:** בוכריס וסלע העידו שניהם, כי בברית המילה ביום 5.10.2001 פנה בניזרי לבוכריס ואמר לו באופן חד משמעי, כי על סלע והחברות הקשורות עמו לזכות במכרז. בין בוכריס לבין סלע יש אי התאמה במספר פרטים, ובעיקר בשמות של החברות, אולם גרעין הדברים דומה. בוכריס תאר את הסיטואציה, כיצד הגיע לברית וישב בשולחן עם אנשים אחרים, לאחר מכן הגיע השר עם משה סלע וישבו בשולחן אחר, לקראת סוף האירוע הוא ישב ליד השר מספר דקות וסלע מצידו השני של השר ואז אמר לו השר כי הגיע להחלטה חד משמעית, כי הקבוצה שסלע עומד מאחוריה, "**משהו כמו אשטרום**", תזכה במכרז. בוכריס הגיב שזה לא מתאים, אולם השר היסה אותו והדגיש כי זו החלטתו הסופית וכי יקבל את הפרטים מסלע. סלע תיאר סיטואציה דומה, וכי בניזרי אמר לבוכריס את השמות המפורשים של טלרום וחולצה כחולה. כאמור, אי ההתאמות הן בפרטים, אולם הגרעין הוא אותו גרעין. דבר הפגישה ותוכן השיחה כי סלע צריך לזכות במכרז בא משני מקורות שונים בעלי אינטרסים נוגדים, ומבחינה זו עומדת עדותו המרכזית של בוכריס ונתמכת בעדות סלע. בוכריס הינו עד רציני ואמין. במהלך עדותו בעניין המכרז וגם בעניינים אחרים אמר בוכריס דברים אשר לכאורה אינם תואמים את האינטרס שלו או של המאשימה: בניזרי אימץ את

מסקנות "ועדת בוכריס", כי יש לצמצם את מספר העובדים הזרים; מינויו כמנכ"ל לא הותנה בהבטחת המכרז לסלע או בתנאי אחר; השר לא התערב בכל הקשור לתנאי המכרז (פ' 746), או במינוי ועדות המכרזים והרכבן. בוכריס נשאל מדוע השר פנה אליו בברית ולא במשרד ונתן לו שם את ההוראה, דבר המעלה תמיהה ומקנה להוראה חשובה כזו מימד מקרי וסתמי, והשיב כי אין לו הסבר אחר, וכי הוא מספר מה שהיה (פ' 637). לו בוכריס רצה להעליל עלילה, היה יכול לתפור אותה בקווים פשוטים וישירים יותר.

המסקנה הינה, כי עדות בוכריס בעניין זה הינה מדויקת ומפורטת, נתמכה בעדותו של סלע ומשתלבת באירוע שיתואר להלן. מצד שני, הרחיק עצמו בניזרי מאותה סיטואציה בברית והתכחש אליה.

10.10.2001 – שעות הערב

222. ביום 10.10.2001 נפתחו מעטפות המכרז והועדות החלו במיון ההצעות. באותו ערב, לאחר שעות העבודה, ירד בוכריס עם עוזרו מוטי מלכה למגרש החניה של שירות התעסוקה ונתקל בסלע, שתירץ את שהייתו בכך שחברו, עמוס דניאלי, עוזרו של השר בניזרי נתקע עם רכבו. היה זה תירוץ כוזב של סלע בשיתוף פעולה של דניאלי על-מנת שסלע יוכל לתת הסבר להגעתו למקום. בוכריס נכנס למכוניתו, אולם סלע מנע ממנו לנסוע בכך שהתיישב על מפתן הדלת הפתוחה ולדברי **בוכריס** אמר: "תשמע, החברות שאני עומד מאחוריהן זה טלרום או טלרון וחולצה כחולה' **בנושא של המכרז של העובדים הזרים**". בוכריס השיב כי למכרז יש כללים והועדה תחליט מי טוב ומי עומד בתנאים. בוכריס הוסיף, כי באותו ערב בשעה אחת עשרה בלילה קיבל הודעה לביפר, כי צולם עם משה סלע בכניסה למשרד העבודה ולכן חש מאוים. למחרת בבוקר דיווח בוכריס לבניזרי על הודעות הביפר ועל הפגישה עם סלע, וכי סלע מסר לו את שמות החברות איתן הוא קשור. השר כעס ואמר: "מה פתאום הוא בא למשרד העבודה והרווחה, מה פתאום הוא נפגש איתך שמה." **אמרתי לו זה הדרך שהוא בחר להיפגש**" (פ' 153-154).

סלע העיד, כי ביום פתיחת מעטפות המכרז חיפש אמתלה להגיע למשרד העבודה ונזקק לכך כיוון שהיה סיכום בינו לבין בניזרי שלא יגיע למשרד. סלע תכנן את בואו לקראת יציאת בוכריס (דניאלי עזר לו בשיחות טלפון מבררות) ואכן נתקל בבוכריס ובעוזר שלו מוטי מלכה בחניה, בוכריס נבהל למראהו, סירב לדבר איתו פן יחשבו שיש שיתוף פעולה ביניהם, אולם לדברי סלע הוא דחף את גופו לתוך פתח מכוניתו של בוכריס ואמר לו: **"מה קורה עם המכרז, ואמרתי לו תשמע, אתה יודע טלרום זה אני... שאלתי אותו על המכרז, אתה יודע שטלרום זה אני, מה קורה עם טלרום... מה קורה עם המכרז, מה קורה עם חולצה כחולה והוא לא רצה לענות לי"** (פ' 1415). לדברי סלע, עוד באותו ערב התקשר אליו בניזרי, נזף בו על כך שבא למשרד וסיפר לו על ההודעות שקיבל בוכריס בביפר (פ' 1418-1419). השיחה בין סלע לבניזרי לא הייתה באותו ערב אלא למחרת היום, כיוון שעל שיחת הביפר שמע בניזרי רק למחרת בבוקר מפי בוכריס. כמו כן, המידע על הביפר הגיע לסלע מפי בניזרי, שכן בוכריס עצמו הביע לפני בניזרי חשד כי סלע הוא זה ששלח הביפר.

בניזרי בעדותו אישר, כי למחרת פתיחת המעטפות פנה אליו בוכריס והראה לו הודעות ביפר שקיבל ביום האתמול, וכי בניזרי עצמו ניסה לברר את מקורן. בוכריס חש מאוים וחשד כי דווקא סלע הוא זה ששלח את ההודעות (פ' 6466). בניזרי העיד, כי בוכריס סיפר לו על הפגישה אמש בחניה וכי כעס על סלע, שכן **"מה פתאום סלע מגיע למשרד, מה פתאום סלע מדבר איתו, כי לא רציתי שסלע יגיע למשרד, לא רציתי שסלע ידבר איתו, לא רציתי שום דבר בסיפור הזה"**. כמו כן נשאל בניזרי, אם שמע מפי בוכריס כי סלע אמר לו במפגש בחניה מי החברות איתן הוא קשור במכרז. בניזרי השיב **"אני לא זוכר חברות, זה אני לא זוכר. אני זוכר באופן כללי שהוא בא ואמר שהוא דיבר איתו. אני לא זוכר את השיחה"** (פ' 6468). מעדות זו של בניזרי עולה, כי הוא מאשר את גרסת בוכריס לפרטיה, למעט הזכרת שמות החברות הקשורות בסלע. תמוה כי דווקא פרט זה נשמט מזיכרונו, שהרי סלע בא לשם כדי לומר לבוכריס שמות החברות.

223. מראיות אלה עולה, כי סלע מצא אמתלה לפגוש את בוכריס ביום פתיחת מעטפות המכרז, כדי להודיעו מיהן החברות הקשורות אליו ועל-מנת לעמוד על מצבן לאחר פתיחת המעטפות. בוכריס סירב לדבר איתו, אולם סלע העקשן חסמו בגופו ואמר לו מי הן אותן חברות.

על עצם המפגש אין מחלוקת ובאו עליו עדויות מפי דניאלי, מלכה, בוכריס וסלע. על תוכן המפגש העידו בוכריס וסלע והדברים משתלבים כמהלך המשך למהלך הקודם שהחל, כאמור, בברית המילה. הדרכים הן דרכי עקלתון והפנייה לבוכריס נעשתה אכן ימים ספורים טרם הגשת הצעות המכרז, אולם רק אז קם הצורך בכך וזאת בסמוך לסיכום שהיה לסלע עם טלרום וחולצה כחולה, כיומיים לפני חתימת ההסכם. בניזרי, כמו בעניין הפרוטוקולים וההקצאות, נתן לבוכריס הוראה כללית והותיר לסלע למסור את פרטי הביצוע.

ההתנהלות בועדות המכרז

224. **יעקב נזרי**, סמנכ"ל ותיק של שירות התעסוקה, היה יו"ר שתי הועדות: ועדת מכרזים וועדת המשנה המקצועית. לדבריו, בדרך כלל בועדות מכרזים יו"ר הועדה, יועץ משפטי וחשב חברי ועדה, הם הדומיננטים, ולועדות מכרזים שונות ממנים אנשים נוספים על-פי התחום (פ' 7968). נזרי שלל התערבות או יכולת התערבות של גורם חיצוני בעבודת הועדות ובאשר למתן הערכות וציונים למציעים השונים במכרז, אמר כי הדבר היה על-פי הסכמות של חברי הועדה, כל אחד מביע דעתו, מתקבלת החלטה משותפת או ברוב דעות, ובעדות לא היה אדם דומיננטי גם לא הוא עצמו כיו"ר, שכן מעולם לא כפה את דעתו (פ' 7984-7986).

עו"ד דוד משען הכין את המכרז מראשיתו, היה חבר בשתי הועדות. משען העיד, כי ועדת המשנה נוכחה מייד עם פתיחת המעטפות, כי 70 אחוז מההצעות הכשרות חרגו אף מהחריגה שאיפשר האומדן, ואז הועלו שלוש אפשרויות. לבקש מרו"ח גינזבורג הבהרות; להזמין אומדן חדש מרו"ח אחר; לוותר על האומדן. **"אני אמרתי שניתן לוותר על האומדן לגמרי, ומפאת לחץ של זמן ופקפוק ביכולתו של רו"ח גינזבורג לתקן את הליקויים הוחלט לוותר על**

האומדן, ואני אמרתי שמבחינה משפטית הדבר אפשרי. התוצאה הביאה לכך שכל ההצעות שעמדו בתנאי הסף ומולאו נכון נכנסו למירוץ (ת/185 עמ' 2). לדבריו, האומדן השמיט רכיבים רבים והכרחיים ולכן הוחלט להתעלם ממנו (פ' 5018). באשר לדיונים בועדה ומתן ציונים על-פי קריטריונים, אמר עו"ד משען כי חברי הועדה מתייעצים ביניהם, מגבשים עמדה, יש דינמיקה וניתנת החלטה (פ' 5042-5043), עם זאת הוסיף, כי אפשר שבועדה המקצועית נחמיאס היה יותר דומיננטי, כי הוא ממונה על תחום החקלאות (פ' 5051), אולם כל חברי הועדה בדקו ולמדו את ההצעות והחומר והיה תהליך משותף של קבלת החלטות (פ' 5059-5062). בהתייחסו לתלונות שהוגשו בזמנו נגד מספר חברות מציעות אמר, כי זה נראה לו מופרך ועניינו להליך משפטי ולא לועדת המכרזים. בעדותו בבית המשפט אמר, כי מדובר בתלונות שלא בוררו על-ידי הממונה על הלשכות הפרטיות במשרד. עו"ד משען הוסיף, כי המנכ"ל בוכריס והשר בניזרי לא התערבו בעבודת הועדות.

דני שחר הינו חשב ותיק של שירות התעסוקה והיה חבר ועדת המכרזים. שחר אמר שלא הרגיש לחץ כלשהו בועדה והתייחס לאומדן: **"האומדן הראשון שניתן על-ידי רו"ח גינזבורג נראה לי נמוך מאוד, כי היה בו רק חישובי תקורה ולא חישוב רווח. אני דיברתי עם רו"ח גינזבורג בטלפון והסבתי את תשומת לבו לכך. שוחחתי על כך גם עם יעקב נזרי יו"ר ועדת המכרזים וגם עם עו"ד דוד משען** (נ/241 עמ' 3). שחר לא העיד בבית המשפט ועל-פי עדותו של רו"ח גינזבורג, נראה כי השיחה הנ"ל התקיימה בשלב מאוחר יותר ולא בשלב בו החליטה ועדת המכרזים לפסול את האומדן.

מוטי מלכה, עוזרו של בוכריס, היה חבר שתי הועדות. לדבריו, הציונים לחברות המציעות השונות, ניתנו לאחר דיון של חברי הועדה, לאחר בדיקה עניינית בלא שמי מחברי הועדה היה דומיננטי (פ' 4963-4964).

שמואל בצון, חבר ועדת המכרזים, נטל חלק רק בישיבה האחרונה בתאריך 24.10.2001 והעיר את הערותיו על הדמיון בין שתי ההצעות של שני א.ד.א. וישראל. לטעמו, האומדן בכלל לא נכון (פ' 8016), והוא לא נכח בהתערבות כלשהי של השר או המנכ"ל (פ' 8005).

יצחק נחמיאס, חבר הועדה המקצועית, העיד כי הציונים בועדה המקצועית ניתנו לאחר דיון קבוצתי, בדיקה עניינית על דעת כל החברים והוא לא היה דומיננטי כלל (פ' 5152-5153). נחמיאס הסביר, כי החברות שקיבלו ציוני 10 הן חברות ותיקות ומקצועיות (פ' 5155).

ב"כ בניזרי טענו, כי בוכריס השתיל בתוך הועדה שניים מאנשיו, מלכה ונחמיאס, כדי להטות את הועדה לטובת חברות הקשורות לסלומון בטיטו וכי שניים אלה גררו את חברי הועדה למתן ציונים גבוהים ל"שני א.ד.א." ו"ישראל" ומכיוון שהצעותיהם חרגו באופן מהותי מהאומדן, דחפו השניים את הועדות לפסילת האומדן על-מנת להכשיר ההצעות הגבוהות של שתי החברות הללו. לטעון זה אין בסיס ראייתי ממשי: בועדה היו חברים גם נזרי, משען ושחר – בעלי תפקידים בכירים בשירות התעסוקה, אנשים מנוסים שאמרו במפורש כי לא רק שלא הייתה התערבות חיצונית, אלא הדיונים בתוך הועדה נעשו בצורה פתוחה, מסודרת ועניינית. חבר הועדה ויועצה המשפטי דוד משען וחשב המשרד דני שחר, העידו כי האומדן נראה להם לוקה בחסר, נימקו זאת ברכיבים חסרים ובחוסר ניסיונו של רו"ח גינזבורג בענייני עובדים זרים, ומשען אמר במפורש כי הוא זה שהמליץ להתעלם מהאומדן, ועל-פי התוצאות, משען הוא הדמות הדומיננטית בועדות. העובדה כי גישה זו זכתה לאחר מכן לביקורת בעתירות המנהליות אינה פוגעת בתום לבם של חברי ועדות המכרזים ואין טענה כי עו"ד דוד משען, שהרשים בעדותו הכנה והענייניות, נטה בהחלטותיו לכיוון כלשהו.

בוכריס מתעדכן ומעדכן

225. **בוכריס** העיד, כי ביקש ממוטי מלכה עדכונים על הצעות המכרז, על-מנת שיוכל להעביר מידע לשר. לפיכך, מסר למוטי מלכה את שמות החברות ששמע מפי סלע: טלרום וחולצה כחולה. ואכן מלכה עדכן אותו כי שתי ההצעות הללו גבוהות ביחס להצעות האחרות ונמצאות בתחתית הסולם. כמו כן, קיבל עדכונים מיעקב נזרי. בוכריס המשיך ואמר, כי פנה לבניזרי עם מידע זה ועדכן אותו כי ההצעות שסלע עומד מאחוריהן הן במצב לא טוב. בוכריס עודכן על-ידי מלכה ועו"ד משען, כי האומדן בעייתי ונמוך ביחס לשאר ההצעות, למעט הצעה

אחת, לכן החליטה הועדה שלא להתייחס אליו. בוכריס עדכן את השר בנושא האומדן ואמר לו שגם אם האומדן מבוטל, אין סיכוי שהחברות של סלע יזכו, שכן לטלרום הייתה איזו בעיה במסמכים ואילו חולצה כחולה הציעה מחיר יחסית גבוה. לדברי בוכריס, בניזרי שמע את דבריו והחל לעשות חשבונות והציע לחלק את המכרז ליותר משני מציעים. בוכריס בדק אפשרות זו עם היועץ המשפטי, שאמר שהמכרז מיועד לכל היותר לשני מציעים (פ' 154-157). קרי, לדברי בוכריס הוא עדכן את בניזרי מספר פעמים על הנתונים והמהלכים בתוך הועדות, וזאת לאחר שקיבל מידע בעיקר ממוטי מלכה. משען דיווח לבוכריס בעיקר בכל הקשור לאומדן. מוטי מלכה אישר בעדותו כי מסר מידע לבוכריס, משען אמר כי אין פסול בעדכון המנכ"ל ונזרי אמר כי ייתכן שבקטע הניהולי הוא דיווח לבוכריס על ההתקדמות, אולם בוכריס לא היה נוכח בועדה ולא התערב בהחלטותיה (פ' 7965-7967).

בניזרי העיד, כי בוכריס עדכן אותו עדכונים כלליים, היכן המכרז עומד ואיפה כל שלב, והוסיף שבין כה אינו מבין בכל הדברים הללו, בוודאי לא את עניין האומדן וכי למד על האומדן רק אחרי שהתפוצץ כל הסיפור (פ' 6391). בניזרי הכחיש, כי בוכריס עדכן אותו על מצב החברות הקשורות לסלע. חזר ואמר, כי בוכריס עדכן אותו **"כל הזמן שלבים בכל מני דברים, אבל לא נכנסנו לחברות. לא הוא אמור לדעת ולא אני אמור לדעת וכל הזמן התמיהה שלי חוזרת על עצמה מניין לבוכריס לדעת, זה פרטים מה שנקרא מוכמנים"** (פ' 6468). בהמשך עדותו התבקש בניזרי לנסות ולפרט מהם העדכונים שקיבל וחזר ואמר שאינו זוכר פרטים, אך היו עדכונים שלב ועוד שלב (פ' 6947). בניזרי נשאל על גרסת בוכריס כי עדכן אותו על ביטול האומדן וכי אמר לשר כי גם ביטול זה לא יועיל לחברות של סלע וענה: **"בנושא של האומדן הוא בא ודיבר, ואמר אולי לא צריך להתחשב, צריך להתקדם לפי היועצים המשפטיים. אמרתי בוכריס אצלי... אורים ותומים בנושא של זה... סמכתי עליו ואמרתי לו בסדר, תלך עם הדבר הזה"** (פ' 6469). בהמשך עדותו, חזר בניזרי לגרסתו הראשונה, כי נחשף לאומדן בעיקר אחרי פיצוץ הפרשה, קרי, אחרי פיטורי בוכריס (פ' 6952). אחר-כך שב ואמר שהוא מוכן לקבל את דברי בוכריס כי עדכן אותו בעניין האומדן (פ' 6953-6954).

סלע העיד, כי כבר בשלבים הראשונים לאחר פתיחת המעטפות, שמע מפי בניזרי כי מצב החברות הקשורות עמו טלרום וחולצה כחולה, לא טוב, אחוזי הרווח שהציגו גבוהים מאד והן במקומות 13-14 ובמקום הראשון נמצאת חברת א.פ.י. דברים אלה של סלע מהווים תמיכה לגרסת בוכריס, כי עדכן את בניזרי גם בפרטים ובעיקר בקשר לחברות הקשורות לסלע. לסלע לא היה מקור מידע אחר מלבד בניזרי.

מסמך מתקן

226. **לדברי סלע**, יומיים-שלושה אחרי פתיחת מעטפות המכרז, כאשר נודע לבניזרי כי החברות טלרום וחולצה כחולה הן במקומות אחרונים, בניזרי הביא נתונים, הם נועצו בביתו של בניזרי, והוא אמר לסלע אלו תיקונים צריך לעשות במכרז. סלע פנה לשותפיו מטלרום וחולצה כחולה, רון אבישי ושמואל גלנץ, דיווח להם שיש בעיה עם הצעותיהם וביקש שיערכו הצעה מתקנת, על-מנת להכניסה לועדת המכרזים. לאחר מכן סלע נפגש עם השניים, הם רשמו שינוי ברווח הקבלני, עלויות השכר לעובדים, הכניסו את התיקון למעטפה וסלע הביא את המעטפה לשלמה בניזרי ביד. לדבריו, בניזרי אמר שימסור את המעטפה לבוכריס, אולם בהמשך שמע שבניזרי לא נתן את המעטפה לבוכריס ודיווח לו כי בוכריס סירב לקבל את המעטפה כי חשש להסתבך (פ' 1419-1421). סלע אמר שאיננו יודע מניין בניזרי לקח את הנתונים, שהיו בידו, הקשורים למכרז (פ' 1860). לדבריו היה בטוח שהנתונים מגיעים מבוכריס, שכן בניזרי דיבר עם בוכריס שהמכרז יהיה לסלע. עוד הוסיף, כי לבניזרי היו ממש ניירות מתוך הצעות המכרז, סלע לא הציגם לשותפיו אבישי וגלנץ כדי לא לחשוף יותר מדי את בניזרי (פ' 2861). בחקירה נגדית אמר סלע, כי בניזרי הראה לו היכן בדיוק צריך לתקן ואלו מספרים ואז "**הלכתי לרוני אבישי, לפי מה ששלמה סיכם איתי, עשינו תיקון, החזרתי את הניירות חזרה ונתתי את זה לשלמה שיחזיר את זה למכרז וזה היה במעטפה חומה גדולה, עד היום אני זוכר את זה**" (פ' 2862). בחקירה נגדית נוקבת נשאל סלע מדוע נעשה רק תיקון לגבי חברה אחת ולא אחרת, והשיב שכך זה היה ואת המעטפה רוני אבישי סידר.

הסנגור הטיח בסלע, כי כל המהלך הזה בלתי אפשרי ובלתי הגיוני, כי ההצעות כבר נפתחו, היו פרסומים ובכלל חברת טלרום נפסלה על הסף, הכיצד זה מגישים תיקון למי שנפסל על הסף? סלע השיב, כי אינו יודע מה קרה בעניין זה בועדת המכרזים, אבל נעשה תיקון, ובאותו שלב הדברים עדיין לא היו סופיים (פ' 2868, 2869, 2886). לגרסת סלע, גם שמואל גלנץ היה בסוד התיקון, אף כי את התיקון אבישי עשה. סלע נשאל בנושא זה שאלות רבות והשיב כי כל המהלך של התיקון היה ביוזמתו של בניזרי והוא עצמו לא ידע, אלא מפי בניזרי, מה נעשה בתוך שירות התעסוקה. אחר-כך הוסיף, כי כאשר התיקון לא הצליח, בגלל סירובו של בוכריס, בניזרי ביקש מבוכריס לבטל את המכרז ולעשות מכרז חדש (פ' 2968-2969).

רון אבישי התייחס למסמך המתקן באמרתו נ/142. עיון באמרה זו מראה על קושי והיסוס של אבישי לחשוף נושא זה. תחילה אמר שאינו זוכר, אחר-כך התלבט ואמר כי יכול להיות שסלע אמר שצריך לתקן את ההצעה וכי העביר לסלע **מסמך הבהרות** של טלרום מה הייתה הכוונה בעת שכתבו את התקורה. לבסוף אישר, כי המסמך הנוסף הועבר למשה סלע והדבר היה ימים ספורים אחרי פתיחת המעטפות. אחר-כך הוסיף כי אינו זוכר אם סלע בא אישית לקחת את המכתב או שהוא שלח לו את המכתב בפקס. אבישי שמע מפי סלע, כי הוא מתכוון לצרף את המכתב להצעת המכרז (עמ' 3). בבית המשפט אמר אבישי, כי אכן הגיש מכתב הבהרה על-פי בקשת סלע ושלח אותו בפקס למנכ"ל שירות התעסוקה, וכי במסמך לא היה שינוי מספרי אלא רק הסברים לתקורה, שזה ברוטו. עוד הוסיף, כי סלע לא אמר לו שישב עם השר על המספרים (פ' 5240-5236). אבישי הסביר, כי אכן במשטרה אמר שהעביר את מכתב ההבהרה לסלע, אולם בעדותו בבית המשפט הוא זוכר עכשיו ששלחו בפקס למנכ"ל שירות התעסוקה. מדברים אלה עולה, כי סלע אכן פנה לאבישי להכין מסמך מתקן, מסמך כזה הוכן והועבר. אבישי גרס כי מסר המסמך לסלע או שלח אליו בפקס. אחר-כך אמר כי אפשר ששלח בפקס למנכ"ל, דבר זה תמוה, שכן מי שפנה אליו לתקן הוא סלע ולא המנכ"ל, ולרון אבישי לא היה קשר למנכ"ל בעניין המכרז.

שמואל גלנץ, מנהל חולצה כחולה, העיד כי שמע מפי סלע, שיש בעיות וכי המחיר שהוצע על ידם גבוה. בשלב זה הבין שסלע מצוי "בפנים" ויודע מה קורה שם ולכן לא רצה לגעת יותר בעניין. סלע ביקש להגיש מכרז מתוקן, אך גלנץ סירב. הדבר היה לאחר פתיחת המעטפות, היו עיכובים וטרם נודעו התוצאות. לדבריו הייתה שיחה טלפונית עם סלע, לאחר מכן התקיימה פגישה במשרדו של רון אבישי, שם סלע אמר במפורש שההצעות יקרות והציע לכתוב תיקון עם סיפור כיסוי. גלנץ עצמו סירב. באשר לאבישי, היה מדובר שהוא יעשה "**איזה נייר**" (פ' 5731). גלנץ נימק את סירובו בכך שהבין שסלע יודע מה קורה בפנים ולו אישית לא התאים "**לנסות קומבינות**" זה נראה לו לא טוב, לא תקין ולא חוקי (פ' 5732).

בוכריס העיד, כי בשלב מסוים אמר לו בניזרי, כי חברי ועדת המכרזים לא הבינו את מהות המכרז "**הוא ביקש ממני להעביר לוועדת המכרזים מעטפה חומה, אם כנראה, לא יודע מה היה שם, ביקש להעביר מעטפה חומה לוועדת המכרזים. אמרתי לו תשמע שלמה אני לא מעביר שום מעטפה זה בניגוד לכללים של מינהל תקין, אני לא מעביר שום מעטפה**" (פ' 159-160). בעדותו הראשית מיקם בוכריס אירוע זה לאחר שהשר הציע לו להתפטר (ביום 22.10.2001), ואילו בחקירה נגדית אמר, כי נושא המעטפה החומה להעברה לוועדה, היה כאשר הודיע לשר על ביטול האומדן, קרי, בסביבות ה-18.10.2001. בוכריס חזר ואמר, כי השר "**עשה לי כל מני חשבונות כדי להוכיח לי שדווקא החברות שסלע עומד מאחוריהן הן החברות הכי טובות... והוא ניסה להעביר דרכי מעטפה לוועדת המכרזים...**" (פ' 804). יש להעיר, כי מועד זה, קרי, המוקדם יותר, מתיישב עם העדויות של סלע ואבישי, ואכן בוכריס אמר בהמשך עדותו, כי הוא כמעט משוכנע כי נושא המעטפה החומה הנ"ל היה לפני הדרישה להתפטרות (פ' 819). בוכריס הוסיף, כי אינו יודע מה היה במעטפה וכל שהוא יודע, כי בניזרי ניסה להעביר דרכו מעטפה לוועדת המכרזים (פ' 821).

בניזרי הכחיש בעדותו מכל וכל, כי פנה לבוכריס על-מנת שיעביר מעטפה לוועדת המכרזים ואמר שאינו פקיד או בלדר להעביר מסלע לוועדת המכרזים, שהרי לא היה לו שום קשר לוועדת המכרזים. בנוסף, אין הגיון להכניס פתאום לוועדה מסמך מתקן. כדי לעשות מהלך כזה צריך

להיות מטומטם או מי שאינו מבין במכרזים, והוסיף: "אני לא קיבלתי שום מעטפה. אם בכלל זה הועבר במעטפה או בדרך אחרת זה לא דרכי בטוח" (פ' 6410, 6476, 6592).

227. **מסקנות:** לפנינו שורה של ראיות המצטרפות למסכת אחת. החברות שסלע קשור איתן במצב לא טוב בדיוני ועדת המכרזים: חולצה כחולה הציעה תקורה גבוהה והיא מדורגת בסוף, טלרום נפסלה על הסף. בוכריס התעדין על מצב החברות הללו וידע כי האומדן נפסל. השר בניזרי עודכן על ידי בוכריס. הדבר נלמד גם מעצם העובדה שסלע ידע נתונים אלה ואין ספק כי מקור המידע של סלע לא היה בוכריס אלא בניזרי. בוכריס וסלע העידו, כי השר עשה חישובים כלשהם ובעקבות אותם חישובים, פנה סלע לרון אבישי וגלנץ, מסר להם נתונים מתוך ועדת המכרזים וביקש תיקונים. גלנץ נסוג וסירב ואילו אבישי נענה, והכין מסמך מתקן. הדברים נעשו בימים הראשונים ועוד טרם נודעו תוצאות המכרז ומי נפסל על הסף ומי לא. אבישי אמר כי מסר לסלע מסמך מתקן. סלע אמר כי קיבל מעטפה **חומה** והעבירה לבניזרי ובוכריס העיד, כי בניזרי פנה אליו וביקש להעביר מעטפה **חומה** לוועדת המכרזים. בניזרי העיד, כי למהלך כזה אין הגיון כלשהו, אולם מקורות ראייניים שונים מעידים על קיומו של מסמך מתקן, קיומה של מעטפה ועל השתלשלות האירועים בעניין המסמך והמעטפה מתחילה ועד סוף. לפיכך, ניתן לקבוע כממצא עובדתי, כי בניזרי ניסה להעביר לבוכריס מעטפה ובה מסמך מתקן להצעת טלרום למכרז וכי הדבר היה בסביבות 18.10.2001 ובכל מקרה, טרם עלתה על הפרק סוגית ביטול המכרז או התפטרותו מרצון של בוכריס.

פיצול המכרז

228. **בוכריס** דיווח לשר על ביטול האומדן, דבר שנתן סיכוי ליותר חברות משתתפות. לגרסת בוכריס, אמר לו השר לבדוק אפשרות לחלק את המכרז למספר זוכים, על-מנת לתת סיכוי לחברה שמשלה סלע קשור אליה, שהייתה בין האחרונות. בוכריס פנה לעו"ד משען, בירר אפשרות זו וקיבל חוות דעת שלילית, שכן המכרז נועד לזוכה אחד ולשירות התעסוקה היה

שיקול דעת מוגבל לצרף זוכה נוסף אחד בלבד (פ' 156). משען לא נשאל במשטרה או בבית המשפט על-ידי מי מהצדדים בעניין זה. לגרסת בוכריס, הוא דיווח לבניזרי, כי לא ניתן לפצל ליותר משני זוכים (פ' 785). בעקבות דיווח זה זומן ביום שישי לביתו של השר. בהתייחסו לגרסה זו של בוכריס אמר **בניזרי**, כי מלכתחילה דרש שהמכרז יפוצל לארבעה זוכים והכחיש כי הציע אפשרות זו באותו שלב – אחרי ביטול האומדן.

פגישה בבית השר – 19.10.2001

229. **בוכריס** העיד כי זומן ביום שישי 19.10.2001, יום לאחר רצח גנדי (השר זאבי) לביתו של בניזרי. בוכריס זכר במדויק מועד זה בשל כך שהוצב שוטר מאבטח בכניסה לביתו של השר בניזרי ורשם את שמו. לדברי בוכריס, ביקש השר פעם נוספת לקבל הסבר מפורט מה קרה עם המכרז ועם האומדן "**בסוף הוא [בניזרי] קיבל החלטה, כשהוא ראה שאין שום אפשרות לפצל, לחלק את המכרז ליותר מציעים, או שמשה סלע יזכה באיזה שהיא צורה במכרז הזה, הוא קיבל החלטה לבטל את המכרז**". בוכריס הוסיף, כי באותו יום ששי, מעט לפני כניסת השבת, התקשר אליו השר טלפוני, ביקש לשמוע שוב על התהליך, ובוכריס שמע כי הטלפון של בניזרי עובר למצב של רמקול (פ' 157).

בניזרי, בעדותו הראשית, הכחיש לחלוטין מפגש כזה, שלא היה ולא נברא. לא פגישה ולא סיטואציה בה אמר לבוכריס שהחליט לבטל את המכרז (פ' 6471). בחקירה נגדית, שינה גרסתו ואמר שבוכריס הגיע לביתו ופגישה כזאת מאוד אפשרית, אומנם היו לו אז חילוקי דעות בנושאים אישיים עם בוכריס, אך בקטע המקצועי הם עובדים "**והוא מגיע אליי הביתה**" (פ' 6957-6958). בניזרי נדרש ליישב את שתי תשובותיו וענה, שאיננו שולל שום אפשרות, הכל יכול להיות, בוכריס הגיע אליו בכל הזדמנות, גם בימי שישי ואינו זוכר את הפגישה הספציפית הזאת. מכל מקום אמר, כי לא פנה לבוכריס בדרישה לבטל את המכרז (פ' 6960-6961).

בוכריס דורש לבטל את המכרז – 21.10.2001

230. לדברי **בוכריס** הוא יצא מבית בניזרי בידיעה שהשר רוצה לבטל את המכרז ולכן ביום ראשון, 21.10.2001, זימן את היועצים המשפטיים של שירות התעסוקה שליוו את המכרז וגם את חברי ועדת המכרזים הזמינים באותה עת **"ואני אמרתי להם תשמעו, כאילו אני עכשיו פונה אליהם, אני חס וחלילה לא אגיד להם שהשר מעורב בכל הסיפור, אמרתי להם תשמעו, יש הרבה אנשים שלא מבינים את המכרז ולמה לא הלכתם על השוואה בין מחיר כולל ולמה רק תקורה, כל מיני דברים כאלה, אני מבקש מכם לבטל את המכרז. הם אמרו לי בצורה חד משמעית שאין שום אפשרות לבטל את המכרז, המכרז הזה נעשה על-פי חוק ונעשה על-פי כל הכללים"** (פ' 158). בוכריס הוסיף, כי חיפש תירוץ לבטל את המכרז על-פי בקשת השר ומצא גם את העניין של האומדן ובעיותיו (פ' 776). ההתנגדות לביטול באה מפיו של עו"ד דוד משען ובוכריס העיד כי הרים עליו את הקול ודרש בכל אופן ביטול.

גרסת בוכריס נתמכת על-ידי המשתתפים באותו מפגש. **עו"ד משען** אמר, כי בוכריס זימן את חברי ועדת המשנה והיועץ המשפטי של שירות התעסוקה, מתתיהו טל, ואמר שהוא רוצה לבטל את כל המכרז **"הוא אמר שיש במכרז דברים לא ברורים והרבה חברות נפסלו וזה לא סביר בעיניו... אני הבהרתי לו שהדבר בלתי אפשרי, הוא עמד בשלו לבטל ואני עמדתי על שלי שזו הוראה לא חוקית ואי אפשר לבטל. לשאלתכם, אף אחד מחברי הועדה האחרים לא הביע עמדה הם היו פסיביים"** (ת/185 עמ' 4). בבית המשפט אמר משען, כי בוכריס נימק את דרישת הפסילה בכך שנפסלו הרבה חברות והמכרז לא ברור (פ' 5021).

עו"ד מתתיהו טל, היועץ המשפטי של שירות התעסוקה, לא טיפל אישית במכרז אך זומן לאותה פגישה ואישר, למעשה, את עיקר גרסת בוכריס. לדבריו, בוכריס היה לחוץ מאוד ובמצוקה קשה ודרש לבטל את המכרז מאלף סיבות, אך לא נתן אפילו אחת (פ' 8335-8336). לדברי עד זה, בוכריס אף איים לפטר את שני עורכי הדין משען וטל ולכן ענו לו שיחשבו על דרישתו, אף שלא הייתה להם כוונה למחשבה שנייה. למחרת בוכריס זימן שוב, אמר שהוא חוזר בו ומתנצל. לדברי עו"ד טל, הבין ולא כעס, כי נוכח שבוכריס במצוקה ולחוץ מאוד (פ' 8347).

מוטי מלכה אמר בעדותו, כי בוכריס כינס את חברי הועדה ואת עו"ד טל וביקש לפסול את המכרז, שכן יש בעיות עם האומדן וחלק מהחברות לא הבינו את עניין התקורה. עו"ד טל הגיב כי יבדוק העניין לעומק, אולם עו"ד משען אמר מייד שהכל עבד לפי החוק ואין שום סיבה לכך. בוכריס ניסה ללחוץ, הייתה תגובה חצופה של משען ובוכריס צעק עליו. למחרת בוכריס זימן את משען והתנצל לפניו (פ' 4918-4916). דברים דומים נשמעו מפיו של **יצחק נחמיאס** (פ' 5124). **יעקב נזרי** אמר שאינו זוכר מעמד בו בוכריס פנה ודרש לבטל את המכרז (פ' 7995-7996).

בניזרי לא השתתף כמובן באותו מפגש. כאשר נשאל על משמעותו אמר, שאם בוכריס בא וביקש לבטל את המכרז, הרי זה משיקוליו הוא, כנראה שזה חברה שלו, או משהו שלא הסתדר בעניינה. אלא שהדברים הפוכים, באותו מועד 21.10.2001 האומדן כבר בוטל, נסללה הדרך לחברות האחרות, דווקא החברה הקשורה לסלע הייתה אחרונה בדרוג ודווקא החברות האחרות, אשר נטען כי בוכריס קשור אליהן, היו במעלה הדרוג, ולכאורה לבוכריס לא הייתה סיבה משלו לדרוש ביטול המכרז.

בוכריס נדרש להתפטר – 22.10.2001

231. **בוכריס** הבין, כי אין אופציה לביטול המכרז. למחרת 22.10.2001 זימן את עו"ד משען, התנצל לפניו על הרמת הקול וההתנהגות הלא ראויה יום קודם ואמר לו שימשיכו לעבוד ולנהל את המכרז. לאחר מכן פנה בוכריס לבניזרי והודיעו שלא ניתן לבטל את המכרז (פ' 158). בחלוף מספר שעות זומן בוכריס לשר ולדבריו שמע מפיו דברים אלה: **"תשמע יעקב אני מיניתי אותך למנכ"ל שירות התעסוקה בשביל שני דברים, אחד זה לעשות סדר בשירות ושתיים הרב. מבחינתי הרב זה אפילו מעל לעשות סדר, אם אתה לא יכול לעמוד בזה תתפטר. אמרתי לו אני לא מתפטר, אני עובד על-פי כללי מינהל תקין, יש סדר במכרזים. אז הוא אומר לי – מה זה מכרז? משחק ילדים. אמרתי תשמע למכרז יש כללים ככה מכרזים עובדים. אני מאוד נפגעת ממה שהוא אמר לי שאני מתפטר, אמרתי לו תשמע לפחות אני**

יודע איך אתה מעריך אותי אחרי 3.5 שנות עבודה שאני עובד עבורך אני משרת אותך נאמנה ועושה את כל מה שאתה עושה ואפילו מעבר לזה ופתאום אני מקבל הודעה ממך שאני צריך להתפטר" (פ' 159). בוכריס אמר עוד, כי בניזרי אמר לו "אתה לא יודע איזה לחצים מופעלים עליי, אפילו מדברים עליך, הוא מדבר עליי, אפילו מדברים עליך שגם אתה לוקח שוחד או נהנה מכל העניין הזה של המכרז והוא הזכיר את השם סלומון בטיטו" (פ' 160). בוכריס הגיב ואמר לשר כי מדובר בהפצת שקרים.

בניזרי הכחיש בעדותו את הפגישה הראשונה, ביום 22.10.2001 עליה דיבר בוכריס (פ' 6473) ואישר קיום הפגישה השנייה באותו יום. הציטוט של בניזרי, שנשמע מפי בוכריס, כי מכרז זה משחק ילדים, צובע את גרסתו של בוכריס בצבע זר ומוזר, שהרי ברור לכל ובוודאי לו עצמו, כי מכרז הוא עניין רציני ולא שעשוע לילדים (פ' 6473-6474). עוד אישר בניזרי, כי אכן אמר לבוכריס שהוא יפטר אותו אבל לא בגלל המכרז, אלא "אמרתי לו תפסיק לפגוע בהורי, תפסיק לפגוע בכולם, תתחיל להתנהג כמו בן-אדם ואם לא אני אפטר אותך. זו השיחה שאנחנו מדברים שהוא [בוכריס] הפנה אותה לאפיקים אחרים" (פ' 6474). בניזרי הוסיף, כי לאחר האיום הזה, בוכריס התקפל, הבטיח שיהיה בסדר. בניזרי הוסיף, כי האיום בפיטורין דווקא באותו יום, היה הצטברות של דברים, בוכריס "פגע באבי, פגע במשפחה, פגע בכולם" (פ' 6975).

232. על האווירה בלשכת השר באותם ימים ניתן ללמוד מדבריו של אבידני, ששמע מסלע כי ענייני המכרז (המובטח לו) החלו להשתבש והוא חושד בבוכריס כמי שיש לו עניין עצמאי "אני יושב בלשכה ומודע לפגישות קולניות בין בוכריס לשר בניזרי, בוכריס נכנס ויוצא בטריקת דלת, היו צעקות... משלמה אני מבין שיש בעיה עם בוכריס ושלמה מתחיל להביע אי שביעות רצון מהתפקיד של בוכריס וכי אם הדברים היו ממודרים בעבר עכשיו נוסף למידור גם לחץ ועצבים". אבידני הוסיף, כי שמע מסלע שהולכים לרב אלבז לטפל בעניין (ת/162 עמ' 5).

פגישות אצל הרב אלבז

233. **בוכריס** העיד, כי בתקופת המכרז נפגש עם הרב אלבז מספר פעמים ועדכן אותו מה קורה בעניין המכרז, בעיית האומדן, הצעת בניזרי לחלק למספר זוכים, ולדבריו הרב אלבז **"ביקש כל הזמן, שאני יעשה את הכל בכדי שהחברות של משה סלע יזכו"** (פ' 1043-1044), ומשנשאל אם הרב ביקש לעשות משהו בניגוד לחוק השיב בוכריס: **"הרב ביקש ממני שהחברה, החברות של סלע יזכו במכרז... מה זה בניגוד לחוק או לא... זה לא עניין אותו"** (פ' 1045). בוכריס המשיך ואמר, כי לאחר השיחה ביום 22.10.2001 בה נדרש להתפטר, אמר לו בניזרי כי עליהם ללכת לרב אלבז, אולם הוא נמנע מכך על-פי עצת רעייתו, אך כחלוף כיומיים, 24-25.10.2001, הוא זומן לפגישה בבית הרב אלבז. בפגישה בה נכח גם בניזרי, הציג בוכריס לרב את כל עניין המכרז מתחילה והסביר, כי אין מה לעשות **"במכרז הזה הקבוצה שמשה סלע עומד מאחוריה לא תזכה. אז הרב אמר לי 'שמע אם משה סלע לא יזכה במכרז יהיה חורבן'"**. בוכריס הבין מהאוירה בשיחה אחרונה זו ומתוכנה, כי גמלה ההחלטה אצל הרב אלבז והשר בניזרי לסלקו מתפקידו (פ' 160-161). מדברי בוכריס עולה, כי בעת השיחה נקבעו כבר הזוכים במכרז (פ' 1041).

בניזרי הכחיש קיומן של פגישות אלה ואינו זוכר הפגישה האחרונה (פ' 6477-6478, 6977). **הרב אלבז** העיד, כי בוכריס לא דיבר איתו ולא עדכנו על שום מכרז. באשר לדברי בוכריס כי אם סלע לא יזכה יבוא חורבן על הישיבה אמר: **"מעולם לא הייתה אמירה כזו מעולם, מעולם, ולא פותח פה לשטן כלל ועיקר. למה שיפתח, מיהו ש, מיהו סלע? למה אתה חושב עד כדי כך? יבוא חס ושלוש חורבן, ממשיך המשכתי בסיעתא דשמיא והבנין נבנה וברוך השם ממשיכים"** (פ' 9021).

234. בחקירה נגדית בבית המשפט העיד בוכריס על פגישות שנפגש עם הרב אלבז ועדכוניו שעדכנו על ההתפתחויות דיוני ועדות המכרז, כפי שהובא לעיל. במהלך עדותו זו התקיימה

הפסקה שגרתית וכשהתחדש הדיון, אמר הסנגור לבוכריס כשהוא מתייחס לפגישות שתיאר בוכריס קודם: "ש: עכשיו גם בדקנו את זה, הרב באמת לא מכחיש שהיו פגישות קודמות שעסקו במכרז, הוא אומר ששם עיקר הדגש היה על ניסיון באמת ליצור השלמה בינך ובין בניזרי, נכון?" (פ' 1048 למטה). בוכריס השיב, כי לא היה עימות אך מתח עם השר כן היה. לטענת התביעה, בשאלה טמונה עובדה המהווה גרסת נאשם מפי סנגורו שדינה ומעמדה כתשובה מחייבת של נאשם מפי סנגורו לכתב האישום, כהוראת סעיף 152(א) [לחוק סדר הדין הפלילי](#). לטענת הסנגור, אין מדובר בהצהרה כלל ובוודאי לא בהצהרה מחייבת, אלא בשיבוץ אמירה בתוך שאלה, בלא משקל פורמאלי וראייתי מחייב כפי שמחייבת תשובה לכתב האישום.

עמדתי הינה, כי לאמירה בשאלה הנ"ל אין מעמד מחייב של תשובה לכתב האישום ואין הודאה פורמאלית בעובדות, אולם נוכח השאלות הקודמות עליהן השיב העד, הויכוח על עצם קיום הפגישות ותוכנן, ההפסקה בדיון והבדיקה, יש לאמירה בתוך השאלה משקל ראייתי מהותי. הרב אלבז נכח בדיון ובוכריס נשאל והעיד ארוכות על פגישות אתנו בעניין ההתפתחויות בדיוני ועדות המכרז, דבר שהתמיה את הסנגוריה, אשר בדקה בהפסקה עם הרב ש"לא מכחיש שהיו פגישות קודמות שעסקו במכרז..." יש כאן בדיקה על אתר, הדומה לתגובה ספונטאנית, בדיקה עם הנאשם עצמו ולא במסמכים או גורם אחר. לעובדות שנטעו בשאלה, יש גם כן משמעות הן באשר לעיתוי, הן באשר לריבוי, קרי, פגישות קודמות. לא פגישה אחת אלא יותר, לא פגישות מאוחרות אלא פגישות בזמן הרלוונטי של דיוני ועדות המכרז. בעדותו הכחיש הרב אלבז לחלוטין פגישות בעניין המכרז, ולפיכך יש לאמירה בשאלה משמעות ראייתית בעלת משקל. החלק השני בשאלה "... ששם עיקר הדגש היה באמת ניסיון ליצור השלמה בינך לבין בניזרי..." מלמד על המתח בין בוכריס לבין בניזרי בעניין המכרז דווקא. כפירתו הגורפת של הרב אלבז בקיום פגישות בעניין המכרז, יצרה מחלוקת רחבה ולפיכך די בסדק בגרסתו כדי לכרסם בה, ולמצער לחזק את ראיות התביעה (ראה י' קדמי "על הראיות" תשס"ד עמ' 730).

המסקנה הינה, כי בוכריס נפגש עם הרב אלבז בענייני המכרז, דווח לו ועדכנו. הרב אלבז הבהיר לבוכריס, כי חשוב שסלע וחברותיו יזכו במכרז, והאמירה כי אם סלע לא יזכה יהיה חורבן, נאמרה לאחר שנקבעו הזוכים במכרז.

235. למחרת הפגישה בבית הרב אלבז, ביקש בוכריס פגישה עם הרב עובדיה יוסף ובחלוף יום נוסף, בא אליו לשיחה בתום תפילת שחרית. בתפילה נכח גם בניזרי, ובוכריס אמר לו כי זומן לרב. לדברי בוכריס, הוא דווח לרב עובדיה, כי מופעלים עליו לחצים לעשות דברים בניגוד לחוק והרב הורה לו לעבוד רק לפי חוק. בוכריס קיווה שהרב יעשה שלום בית עם בניזרי ואף דווח לבניזרי על תוכן השיחה עם הרב עובדיה (פ' 163-162). בניזרי אישר בעדותו, כי בוכריס דווח לו על השיחה עם הרב עובדיה ואף זעם עליו, שכן ראה בכך חתירה תחתיו וכאילו הוא מספר שבניזרי עובר על החוק (פ' 6479).

תלונה, הקפאה ופיטורין

236. בתאריך 22.10.2001 התקבלה בלשכת מנכ"ל משרד העבודה תלונה טלפונית אנונימית, כי המכרז תפור (נ/31). המנכ"ל יצחק חזן דווח על כך **למחרת** לשר בניזרי, שהורה לבוכריס לבדוק התלונה, ואם צריך לעצור המכרז. כאשר בוכריס חזר לבניזרי ואמר לו שהכל בסדר, נראה היה לבניזרי כי התנהלותו של בוכריס חריגה ולכן פנה ליועץ המשפטי של משרד העבודה, עו"ד תומר מוסקוביץ, אמר לו שיש תלונות, ביקש בדיקה ואם יש צורך לבטל את המכרז (פ' 6471-6472, 9665-9666). עו"ד מוסקוביץ העיד, כי השר פנה אליו ואמר ששמע תלונות על המכרז **"ושנבדוק אם אפשר לבטל או צריך לבטל את המכרז או מה לעשות עם המכרז הזה"**. לדברי מוסקוביץ, הוא בדק הליכי המכרז עם עו"ד דוד משען, דווח לשר כי אין מקום לביטול וכי התלונות הן עניין לבית משפט לעניינים מנהליים וזה לא דבר ששר מתערב בו. מוסקוביץ דווח לבוכריס על הבדיקה שערך (פ' 4745-4746). לדברי בניזרי, השמועות על המכרז התחילו להתחדש ולכן פנה למנכ"ל יצחק חזן שיבדוק המכרז (פ' 6968-6969). חזן פנה

לבוכריס ביום 29.10.2001, שוחח עמו על התלונה ונענה, כי המכרז תקין. חזן ביקש לקבל את כל מסמכי המכרז ולדבריו נוכח בכמה בעיות: פסילת האומדן בלא לפנות לרו"ח גינזבורג בבקשת הבהרה; חברי הועדה לא היו מומחים; מספר חברות קיבלו המלצות לא הגיוניות. לפיכך, שלח לבוכריס ביום 30.10.2001 שני מכתבים ובהם דרישה להקפיא המכרז (פ' 7828-7829, נ/37-נ/38). במקביל, הודיע השר בניזרי לבוכריס על הגבלת סמכויותיו, והחלו חילופי מכתבים בנושא הסמכויות (נ/39-נ/42). ביום 1.11.2001 פיטר השר בניזרי את בוכריס, כלהלן.

הפיטורין

237. א. ביום 30.10.2001 היה בוכריס בלשכתו עם עמוס דניאלי. למקום הגיע שמואל אלבו, בנו של הרב אלבו (נאשם 2) ובא בטרוניות לבוכריס על כך שהעביר את אשתו, תהילה אלבו, מתפקיד מנהלת לשכת מנכ"ל שירות התעסוקה. שמואל לא הסתפק במילים ודחף-הכה את בוכריס. החלו צעקות ואחריהן ניסיון סולחה ובוכריס הנסער הלך לביתו ולא בא לפגישה שנקבעה לו עם השר בניזרי. בניזרי התקשר לביתו של בוכריס, התרעם על אי התייצבותו לפגישה בשל דחיפה של מה בכך והקריא לו בטלפון מכתב על הגבלת סמכויותיו, מכתב שהוליד, כאמור, התכתבויות נוספות בענייני סמכות (נ/39-נ/42).

ב. ביום חמישי 1.11.2001 זומן בוכריס ללשכת השר, בה נכחו השר ועוזרו עמוס דניאלי. השר הודיע לבוכריס, כי זה שימוע לקראת סיום עבודתו כמנכ"ל. זמן מה לאחר תום השימוע, נמסר לידי בוכריס מכתב פיטורין (ת/16 נספח א').

ג. המחלוקת הינה האם הפיטורין קשורים למכרז ולאי עמידה של בוכריס בדרישות השר, כטענת המאשימה, או שהפיטורין נובעים מהתנהגותו והתנהלותו של בוכריס, בלא קשר למכרז, כטענת הסנגוריה.

238. **השימוע:** עמוס דניאלי ערך רישום של הדברים שנאמרו בשימוע. מסמך זה הושלך על-ידו לפח לאחר כשבועיים, כאשר הפיטורין בוטלו. אין חולק, כי בשימוע אמר השר לבוכריס, כי הוא מתכוון לפטרו בשל כך שחתר תחתיו, נכשל מבחינה מקצועית ואין לו יחסי אנוש. המחלוקת נסובה על תגובת **בוכריס**, שלדבריו אמר לשר "שנינו יודעים מה הסיבה לשימוע הזה, שנינו יודעים' ולא רציתי להגיד במפורש שהמכרז הוא הסיבה לכל השימוע הזה, ובגלל שעמוס דניאלי היה שמה לא רציתי שבכלל הוא יהיה כאילו מעורב בכל הנושא הזה" (פ' 164). **בניזרי** הכחיש תגובה זו של בוכריס, שלדבריו דיבר רק על מקצועיותו וכי ילחם על כבודו (פ' 6483).

עמוס דניאלי זכר, כי השר דיבר על כשלון מקצועי של בוכריס בעניין קיצוץ מספר העובדים הזרים וכי נכשל ביחסי אנוש, ולא זכר כי בוכריס הגיב לשר "אתה יודע למה אתה מפטר אותי", שכן בוכריס היה בהלם ובקושי דיבר (פ' 8378-8379).

בניזרי העיד, כי באותם ימים רשם לעצמו מעין יומן: "לאחר שפיטרתי את בוכריס ביום חמישי, טען אז בוכריס שלא כדאי לי וכדאי שאחזור מדברי אם לא הוא ילך עד הסוף וזה יביא אותי למסלול של התרסקות. עניתי לו שאיני מפחד משום דבר ושילך עד הסוף כי לא עשיתי שום דבר רע..." (ת/229). בעדותו אישר בניזרי, כי ביום הפיטורין אכן אמר לו בוכריס כי "אנו הולכים למסלול של התרסקות". דיבור זה קרוב יותר לגרסת בוכריס, כי שלח לשר רמז מאיים, מאשר לגרסת בניזרי ודניאלי כי בוכריס דיבר רק על מקצועיותו וכבודו.

239. **טעמי הפיטורין:** בניזרי אמר בעדותו, כי בעקבות מכתבו על צמצום סמכויותיו של בוכריס, קיבל מבוכריס שני מכתבים. האחד, על תקינות המכרז, והשני בעניין סמכויות.

לדבריו "אני רתחתי מזעם. איך יכול להיות בן-אדם שהיה מובטל בנשר... שבניתי אותו ועשיתי את הכל" מתווכח על סמכויות, לפיכך התייעץ בניזרי עם סמנכ"ל כוח אדם, אמנון בן עמי, ועם נציב שרות המדינה על הליך השימוע והפיטורין (פ' 6398) ופיטר את בוכריס בלא קשר למכרז (פ' 6404). בניזרי הסביר, כי בוכריס התפרע לכל כוון, הן בשל כך שהלך לרב עובדיה יוסף, הן בשל כך שלא בא לפגישה והן בשל המכתב בעניין הסמכויות, לכן מרוב זעם וכשלב ראשון צמצם סמכויותיו. הדברים הצטברו וכך הזעם עד שלא שָׁעָה אפילו לדרישה של הרב יוסף שלא לפטר את בוכריס (פ' 6977-6976). במכתב הפיטורין פרט בניזרי את טעמיו שהתייחסו בעיקר לעניין סמכויות, חתירה תחתיו ויחסי אנוש גרועים. לדברי בניזרי, אלו טעמים נכונים וכל פירוט או דיון בהם מהווים רק התפלפלות, שכן אם "בן-אדם רוצה לפטר משהו מתוך כעס, אז מה אתה חושב שאני אתחיל לכתוב את הנימוקים בדיוק האמיתיים? צריך לפטר אותו... הוא פגע ברקמת יחסי העבודה. תשאל את העובדים, תשאל את כל העולם, מה בדיוק לא בסדר פה" (פ' 6984), "אני כועס על הבן אדם מחפש עכשיו כל דרך וכל סיבה מוצדקת מבחינתי כדי להוציא אותו" (פ' 6986).

240. בוכריס פוטר ועמו גם עוזרו מוטי מלכה. בחלוף מספר ימים התקיימה בין בניזרי לבוכריס פגישה בכנסת, בה ניסו לישיב ההדורים. הפגישה לא צלחה וביום 7.11.2001 הגיש בוכריס עתירה לבג"ץ (ת/16). בעתירה טען בוכריס, כי עילת פיטוריו הינה סירובו להטות מכרז כדרישת השר בניזרי. לקראת הדיון בעתירה הסתבר, כי היה פגם בהליך הפיטורין ולכן סיכויי העתירה טובים. כמו כן, ביום 14.11.2001 התקיימה פגישת פיוס בין בניזרי ובוכריס בלשכת הרב אלבוז ובה נכחו מספר מפשרים, וסוכם כי בוכריס יחזור לתפקיד המנכ"ל, וכך היה עד לפיטורין סופיים בחלוף כשלושה חודשים.

המכרז – סיכום ביניים

241. המכרז לניוד עובדים זרים בחקלאות פורסם על ידי שירות התעסוקה ביום 10.9.2001. סלע ידע על המכרז הצפוי זמן רב קודם לכן והחל בהכנות ראשונות ביצירת קשרים בתאילנד (עם אלון וייס), וכאשר המכרז פורסם יצר קשרים בארץ עם שתי חברות כוח אדם גדולות ומבוססות. הטעם לחבירה זו היה כפול: לסלע לא היה מערך לוגיסטי להיקף הנדרש ולא היה לו ניסיון עם עובדים זרים בחקלאות; סלע הינו חברו הקרוב של השר בניזרי הממונה של שירות התעסוקה וזכייתו במכרז עלולה להביא ללזות שפתיים.

242. על פי כללי המכרז, ניתן היה להגיש הצעות עד 10.10.2001. ימים ספורים קודם לכן הגיע סלע להסכמה עם החברות, "טלרום" ו"חולצה כחולה", על שיתוף פעולה במכרז. ההסכמה המהותית הושגה עוד קודם לכן ואילו ההסכם המסודר והפורמאלי נחתם ביום 7.10.2001, ולפיו שתי החברות השותפות לסלע תגשנה הצעות נפרדות למכרז. הערך המוסף של סלע והטעם של החברות השותפות לצירופו להסכם המשולש הייתה הבטחתו, כי הוא יביא לזכייה במכרז בשל קשריו עם השר והרבנים. מלבד ההסכם הכתוב (נ/28), בין שלושת הצדדים היה סיכום על חלוקת כספי הגיוס, באופן שסלע מקבל שני שלישי, וזאת כדי "להבטיח" את קשריו. קבעתי לעיל, כי היה סיכום כזה בין שלושת השותפות, אך לא הוכח בוודאות קיום מסמך בכתב.

243. אין ראיה כי עד ליום 5.10.2001 עשו הנאשמים דבר בעניין המכרז או שבוכריס נדרש לעשות דבר מה. עם זאת, מסכת אירועים שהחלה ביום 5.10.2001 הובילה לפיטוריו של בוכריס ביום 1.11.2001. אסכם מסכת אירועים זו בה דבר מוביל לדבר ודבר נלמד מדבר. ביום 5.10.2001 היו בניזרי, סלע ובוכריס בין הקרואים בברית מילה במלון בירושלים. בברית המילה הודיע בניזרי לבוכריס לראשונה על דרישתו כי סלע יזכה במכרז. עיתוי הדרישה הזו תואם להסכם של סלע עם שתי החברות על דרך השתתפותו במכרז.

בוכריס התקשה לעכל זאת, ניסה להתווכח, אך לשווא. המבוכה שגרמה לו הוראה זו, הרצון לרצות השר מחד והרצון למנהל תקין מאידך, קיבלה ביטוי בדברים שאמר למוטי מלכה, כי אינו "יודע מה לעשות". ההשלמה לדרישת השר באה מפי סלע אשר ביום פתיחת המעטפות אמר לבוכריס את השמות של החברות איתן הוא קשור, "טלרום" ו"חולצה כחולה".

חברי ועדות המכרז היו ברובם פקידים בכירים וותיקים של שירות התעסוקה, בעלי ניסיון במכרזים, שאיש לא הטיל ספק במקצועיותם ובתום לבם. הם החלו בבדיקה ובדיונים פנימיים של ההצעות השונות, פסילת חלקן, דרוג, בדיקת האומדן והחלטה על התעלמות ממנו. עו"ד משען, חבר הועדה ויועץ משפטי, הוא זה שהוביל להחלטות להתעלם מהאומדן ולא להתייחס לתלונות לא מבוררות.

בוכריס ניסה לרצות את בניזרי ודווח לו על ההתפתחויות והאירועים: הפגישה בחניה עם סלע, מצבן הרע במכרז של החברות הקשורות עם סלע, סוגיית האומדן וההחלטה להתעלם ממנו. סלע ידע פרטים ונתונים מתוך הדיונים הסגורים של ועדת המכרזים ודיווח על כך לשותפיו, אבישי וגלנץ. לסלע לא היה מקור מידע מלבד בניזרי. כאשר סלע ניסה לדבר עם בוכריס ביום פתיחת המעטפות, הוא קיבל תגובה צוננת עד שנאלץ לכפות עצמו על בוכריס שדווח על כך לשר. במהלך עדות הנאשמים נאמר לא אחת, כי מקור המידע של סלע הוא בוכריס וכי נרקם ביניהם קשר קונספירטיבי נגד הנאשמים. לדבר אין בסיס ראיתי, ויתרה מכך, יש בכך כדי להשמיט הקרקע תחת תזת ההגנה של נאשם 1, בה נטען כי בוכריס קשר קשר עם סלומון בטיטו.

מצב שותפותיו של סלע במכרז, הוליד מספר מהלכים ביוזמת השר. הראשון, מסירת נתונים לסלע שהובילו ליצירת מסמך מתקן על ידי רון אבישי, שמסרו לסלע, שמסרו לבניזרי ואשר בוכריס סרב לקבלו מידיו. השני, הניסיון לבדוק אם ניתן לפצל את המכרז למספר זוכים. ההתעלמות מן האומדן, הייתה לכאורה גם אינטרס של סלע, שהרי בכך נפתחה הדרך גם למשתתפים אחרים ובהם "חולצה כחולה", שהצעת התקורה שלה הייתה גבוהה מאוד. בוכריס בדק והשיב לבניזרי, כי פיצול למספר זוכים אינו אפשרי, משמע כי אפסו סיכויי סלע

לזכות במכרז, דבר שהוביל למהלך נוסף – דרישה לביטול המכרז. תוכנה של הפגישה בבית השר ביום שישי 19.10.2001 שנוי במחלוקת, אך גרסתו של בוכריס, כי השר דרש לבטל המכרז, נתמכת ומוכחת גם מניסיונו של בוכריס לבטל המכרז ביום ראשון 21.10.2001. בוכריס כינס חברי ועדת המכרזים וכן את היועץ המשפטי של שרות התעסוקה, עו"ד מתתיהו טל, ובתואנות שונות דרש לבטל המכרז. טל והאחרים נוכחו כי בוכריס נמצא בלחץ ומצוקה, מתרץ דרישת הביטול בתירוצים שלא לעניין, וכאשר נענה שאין מקום לביטול, הרים קול ואף איים על עורכי הדין בפיטורין. זוהי פעולה של אדם בלחץ שכפו עליו מהלך שלא על דעתו ושלא ברצונו. חברי הוועדה ובעיקר עו"ד משען וטל, הם שהתעקשו ועמדו על דעתם, כי הוועדה פעלה כדין ואין עילת ביטול וסיכלו בכך את ניסיון הביטול של בוכריס שבא עקב דרישה של השר בניזרי. ציינתי כבר לעיל, כי הטענה שבוכריס הוא שיוזם מהלך הביטול כדי להטיב עם מקורביו היא טענה מופרכת, שכן על פי הנתונים בועדה, דווקא אלה היו במעלה הסולם עם סיכוי רב לזכות. מלבד דרישתו המפורשת של השר, לא הוחזר טעם להתנהגותו של בוכריס ביום 21.10.2001.

משלא הועילו שלושת המהלכים הקודמים, הגיע מהלך רביעי, הדרישה מבוכריס להתפטר. בוכריס ניסה, ללא הצלחה, לבטל המכרז ודווח על כך לבניזרי, ובתגובה נענה שאם אינו יכול לסייע לרב (אלבז) קרי, לדאוג לזכיית סלע במכרז, עליו להתפטר. בוכריס סרב, דבר שהגביר המתח בינו לבין בניזרי. עיתוי דרישת ההתפטרות מלמד על קשר למכרז, והטעמים שנתן בניזרי לדרישת ההתפטרות הם פחות מסתמיים. באשר לעיתוי: מדובר ברגע הקריטי של המכרז ערב ההחלטה על הזוכים, כאשר ברור שלסלע אין סיכוי לזכות. ובאשר לטעמים: תמוה כיצד זה בדיוק באותו יום 22.10.2001 מתרץ השר את דרישתו מבוכריס להתפטר בכך שהוא פוגע בהוריו, לא עונה לטלפונים של אביו ויחסי האנוש שלו גרועים. בניזרי הכיר היטב את בוכריס, הוא היה מקורבו ונאמנו, ודווקא בעיתוי זה מוצא השר לנכון לזמנו לפתע, בלא התראה מוקדמת, ולדרוש פיטורים של מנכ"ל בגלל שלא ענה לאביו. זוהי אמתלא שלא לעניין

שבאה במקום הדבר האמיתי – בוכריס לא הצליח "לספק את הסחורה" וגם המהלכים "המתקנים" כשלו.

התלונה הטלפונית האנונימית אפשרה **מהלך חמישי**. בניזרי הציג התלונה לפני בוכריס, ביקש שתבדק והוסיף כי אם אפשר, לעצור בגינה את המכרז. בוכריס בדק עם עו"ד משען והשיב לשר כי אין בתלונה עילה לעצור או להפסיק המכרז. בניזרי לא הסתפק בכך ופנה לעו"ד מוסקוביץ לבדוק אם אפשר לבטל המכרז לאור התלונות, אף כי מדובר בתלונה אחת, אנונימית, המייחסת הטיית מכרז לטובת חברת יהלום. תשובתו של עו"ד מוסקוביץ לשר הייתה אף היא שלילית, קרי, גם ניסיון ביטול זה לא צלח. לפיכך הוכנס המנכ"ל חזן לתמונה ודרש מבוכריס להקפיא המכרז, ומשבוכריס התנגד הן להקפאה והן להתערבות של המנכ"ל הוגבלו סמכויותיו והוא פוטר. קרי, בניזרי לא הסתפק בתשובה של בוכריס לגבי התלונה האנונימית, פנה ליועץ המשפטי של המשרד, ביקש לבדוק אם אפשר לבטל ומשנענה בשלילה הפעיל גם את מנכ"ל המשרד, והכל בגין תלונה מעורפלת, שכבר נבדקה פעמיים. הדבר מלמד על עניין מיוחד שהיה לשר בביטול המכרז. טרם פיטוריו זומן בוכריס לרב אלבו, שהבהיר לו כי אי זכיית סלע מהווה חורבן, קרי מכה לישיבה.

הוכחה מסכת אירועים שנועדה להשפיע על תוצאות המכרז, תחילתה בברית המילה וסופה בפיטורי בוכריס. כל אירוע הוכח בפני עצמו, ושילובם למסכת אחת מחזק ותומך כל אירוע מלפנים ומאחור: בברית המילה 5.10.2001 קיבל בוכריס לראשונה הוראה להטות המכרז לטובת סלע, שמסר לו הפרטים המדויקים ביום 10.10.2001, הוא יום פתיחת המעטפות. בוכריס המתלבט דיווח לבניזרי על המצב בועדות וכאשר הסתבר, כי מצב סלע (וחברותיו) אינו טוב, נקט בניזרי שלושה מהלכים: מסמך מתקן, פיצול וביטול. כל מהלך ננקט בנפרד ומשלא הועיל הראשון, נוסה הבא אחריו. כל הניסיונות עברו דרך בוכריס, ומשכשלו, גם בשל התנהגותו, נדרש בוכריס להתפטר ומשסרב, נוצלה התלונה האנונימית לניסיונות ביטול נוספים שגם הם לא צלחו ובוכריס פוטר. בין הדרישה להתפטרות והפיטורין פנה בוכריס לרב עובדיה יוסף, חשף בפניו הלחצים בהם הוא עומד בתקווה למנוע פיטורין, אך ללא הועיל.

המהלכים מאז ברית המילה ועד הפיטורין הם מתפתחים ומשתלבים. בניזרי פיטר את בוכריס מתוך זעם וכעס, אולם לאירוע זה הובילו אירועים קודמים, שפורטו לעיל, הסירוב להעביר המעטפה, אי עמידה בדרישה לפצל המכרז או לבטלו. בוכריס ניסה לשנות רוע הגזירה בפנייה לרב עובדיה, פניה בה ראה השר חתירה תחתיו. הפנייה באה על רקע מצוקתו של בוכריס עקב סירובו להיענות לדרישות של השר בעניין המכרז ולא בגין טענות השר על התנהגותו. בוכריס לא היה הולך לרב עובדיה ומספר, כי נדרש לפעול באורח לא תקין, אם היה מדובר על יחסי אנוש או אי התייחסות נאותה לאביו של השר. לפיכך, הפיטורין באו בגין כך שבוכריס לא הצליח לסייע לזכייתו של סלע במכרז.

244. סלע טען באוזני בניזרי והפיץ שמועות, כי לבוכריס עניין אישי במכרז בשל קשריו עם חברו סלומון בטיטו. סלע לא שקט ובמהלך חודש נובמבר 2001 החליט לבדוק ולבלוש אחרי בוכריס על מנת לחשוף את קשריו, ולדבריו עשה זאת בעצה אחת עם בניזרי ועוזרו עמוס דניאלי. סלע פנה לחוקר פרטי שבלש ובדק את בוכריס וקשריו ללא ממצא כלשהו (פ' 1430, 1869, ת/109-111). לדברי בניזרי, סלע סיפר לו על כוונתו לחקור ולבלוש אחרי בוכריס ועשה כן חרף עצתו של בניזרי להימנע מכך (פ' 6621). דניאלי העיד, כי סלע התייעץ עם בניזרי בנוכחותו גם על האפשרות שיפנה לעיתונות מתוך מטרה להכפיש את בוכריס וכי בניזרי התנגד לפנייה לעיתונות (פ' 8486).

מדברים אלה עולה, כי גם לאחר המכרז נמשכו המגעים, ההתייעצויות וחילופי המידע בין סלע לבניזרי.

245. הסגורים העלו טענות הגיון נוקבות בכל הקשור לגרסת המאשימה באשר לניסיון להטות מכרז. ראשית, מינויו של בוכריס, שצויר על-ידי סלע כ"מכשיר" העיקרי לביצוע הטיית המכרז, היה כמעט במקרה ובלא התניה כי יסכים מראש להטות המכרז. שנית, כיצד זה בונים תוכנית הטיית מכרז על בוכריס, שהיה סרבן שיתוף פעולה והיה צורך לקוראו לסדר.

שלישית, במכרז זה דובר בסכומי כסף גדולים, מיליוני דולרים האמורים להגיע לשיבה ולסלע, אולם הפעולות שנעשו, גם לשיטת התביעה, הן מקריות, סתמיות, לא מתוכננות, אין "תפירה" כלשהי ואין תוכנית. לו באמת בניזרי היה מעוניין בהטיה היה עליו לפעול מראש, ולמשל, לדאוג למסור לסלע את נתוני האומדן ולא להסתפק בפעולות אחרי פתיחת המעטפות, שכן ממילא לא ניתן אז לשנות דבר, כפי שהוכח בפועל.

הטענות אכן נוקבות ומעוררות שאלות ומחשבה, אולם אין בהן די, גם כדי לעורר ספק סביר. **ראשית**, הממצאים והמסקנות שהובאו לעיל מבוססים על ראיות ברורות ומשתלבות ממספר מקורות. **שנית**, מינויו של בוכריס לא היה מתוכנן מלכתחילה, אולם נראה כי המועמד הקודם איציק כהן, היה מקורב לסלע ואף היה נוכח עמו בעת כריתת ההסכם עם "טלרום" ו"חולצה כחולה". המינוי של בוכריס לא הותנה בדבר, אולם הוא היה נאמנו של בניזרי, שהביאו **"מהמדבר"** של המובטלים והכתירו למנכ"ל ולכן יכל לצפות לציות ושתוף פעולה. בוכריס אמנם הקשה על סלע במהלך קיץ 2001, אך היה בסוד העניינים, "הוכיח עצמו" לפחות בעניין מסירת הפרוטוקולים והיה בעל יכולת השפעה וניהול, הסר למרותו של בניזרי. המינוי היה סמוך למכרז ומועמד אחר טוב יותר לא היה. אומנם עד סמוך למכרז בניזרי לא אמר לבוכריס דבר בעניין סלע והמכרז אולם בניזרי ידע היטב שהוא איש שלו, התלוי בו לחלוטין. הצלחה במכרז הייתה עשויה להביא לסלע ולישיבה כסף רב והפעולות שנעשו לזכייה נראות מקריות וסתמיות, וללא תאום, אולם הדבר נבע בעיקר מחששותיו והיסוסיו של בוכריס, שהיה מוכן לשתף פעולה ולעשות פעולות אסורות עד גבול מסוים. בניזרי לא ניסה להשפיע על המכרז בשלביו הראשוניים, לא התערב בהרכב הועדה ולא ידע על קיומו של אומדן. הוא סמך על בוכריס גם אם נתן לו הוראה כמעט ברגע האחרון. אכן קל יותר להטות מכרז על ידי מידע מוקדם, אך ניתן היה לעשות כן גם לאחר פתיחת המעטפות, הן בדרך של ניסיון להעביר מסמך מתקן, והן בשל אופיו של המכרז בו היה לועדת המכרזים שיקול דעת רחב שהוכח הן בפסילת האומדן, והן במתן ציונים למשתתפים השונים. היכולת של בוכריס להשפיע על תוצאת המכרז הייתה נמוכה ולמעשה לא יכל להשפיע אולם זאת עקב הרכב הועדה ועמדתו התקיפה של עו"ד

משען שאף בלם ניסיון של בוכריס לבטל המכרז. בדרישת הביטול ניסה בוכריס להפעיל את השפעתו וכוח סמכותו אך ללא הועיל, וגם בכך איכזב. בנוסף, הנאשמים לא פעלו באופן בוטה וישיר אלא מינורי ועקיף, רמז, אמירה, הוראה, בלא "לרדת לזירה" או לטבול ידיים במים קרים.

מסקנתי הינה, שאין די בטענות אלה כדי לכרסם בראיות מוצקות וליצור ספק סביר בממצאים העובדתיים שהוצגו לעיל.

246. לסיכום, בניזרי הורה לבוכריס לפעול כדי שסלע יזכה במכרז. בוכריס לא עשה פעולה שתשפיע על החלטות פנימיות של הועדה, אולם הוא קיבל מידע והעבירו לבניזרי שדרש מבוכריס לפעול לשינוי שיביא אֶרֶוּכָה לסיכויי סלע וחברותיו. כשהדבר לא הסתייע, דרש בניזרי ביטול המכרז ומשגם זה לא הסתייע, בוכריס פוטר. במהלך דיוני המכרז, נועד בוכריס פעמיים עם הרב אלבז, שאמר לו כי סלע צריך לזכות במכרז לטובת הישיבה.

תזת ההגנה של בניזרי

247. לטענת בניזרי, בוכריס הוא זה שתכנן תפירת המכרז לטובת חברו הקרוב סלומון בטיטו, ששלט בשתי חברות "שני א.ד.א." ו"ישראלד". בוכריס עשה כן באמצעות שניים מחבריו, מוטי מלכה ויצחק נחמיאס, אותם השתיל בועדות המכרז, ומחשש פן ייתפס או מחשש כי יופנו אליו הזרקורים, מיהר לתקוף, הגיש עתירה שקרית לבג"ץ, וכאשר הגיע לחקירה משטרתית נקלע למצב בו הוא חייב להגן על שקריו שנאמרו לראשונה בעתירה לבג"ץ. המסד העובדתי הנטען לביסוס טענה זו הוא כדלקמן:

א. בוכריס מינה את מקורביו, יצחק נחמיאס ומוטי מלכה לתפקידים בשרות התעסוקה, וכך נוצר מטבחון תלתא. השניים מונו כחברי ועדות המכרז, אף שהיו חסרי ידע כלשהו בתחום.

ב. הליכי המכרז תומרנו לטובת שתי חברות – "שני א.ד.א." ו"ישראלד", להן יש לבטיטו קשר ונגיעה, וחברות אלה קשורות בין לבין עצמן.

ג. הוכחו קשרים בין בוכריס, נחמיאס ומלכה עם סלומון בטיטו ותקשורת טלפונית ענפה בתקופת המכרז בין בטיטו לבוכריס, מלכה ונחמיאס, תקשורת לה לא ניתן הסבר סביר.

ד. כאשר בוכריס פוטר, פוטר גם מלכה ונחמיאס, ושני אלה היו שותפים להגשת העתירה לבג"ץ ולתמרון פתיחת חקירה משטרתית.

ה. חקירות עדים אלה – בוכריס, מלכה, נחמיאס, בטיטו וחנן שני, מראה על מאמץ להרחיק עצמם מהליכי מכרז והקשר הנטען.

ו. ב"כ המאשימה שבשו את יכולת ההגנה להוכיח תזת ההגנה ואף מנעו מהם בדיקת ראיה מודיעינית רלוונטית, שיכלה להוביל לראיות נוספות.

מוטי מלכה ויצחק נחמיאס

248. מוטי מלכה, כיום ראש עיריית קריית מלאכי, שרת בצה"ל במשך 24 שנים, השתחרר בדרגת אלוף משנה. ההכרות בינו לבין בוכריס נעשתה על-ידי איש צבא אחר בשם פנחס בוכריס, קרוב של יעקב בוכריס. מלכה היה מעוניין להכיר המערכת הציבורית הממשלתית, שכן לטש עיניים לראשות עיריית קריית מלאכי (פ' 4929). בתאריך 5.9.2001 מונה כעוזרו של המנכ"ל בוכריס, התפתחו ביניהם יחסי אמון הדדי, שהלכו והתהדקו (פ' 4913). עם פיטורי בוכריס, הגיש מלכה את התפטרותו וחזר עמו ועם פיטוריו השניים פוטר אף הוא.

יצחק נחמיאס, איש צבא קבע לשעבר, עבד בשרות התעסוקה מאז שנת 1998 כממונה על עובדים זרים לבנוניים וירדניים, ובתחילת שנת 2001 עסק גם בענייני עובדים זרים לחקלאים והיה איש קשר עם משרד החקלאות (פ' 5112, 5128). בחודש מרץ 2001 פוטר נחמיאס על-ידי מנכ"ל שרות התעסוקה דאז עזרא ג'אנו. כאשר מונה בניזרי כשר העבודה פנה נחמיאס ללשכת השר בבקשה לשוב לעבודה, הופנה לעוזר השר בוכריס וזומן לפגישה במרץ-אפריל 2001, שאז נפגשו השניים לראשונה. לדברי נחמיאס, בוכריס אמר שיברר נסיבות פיטוריו, אולם רק לאחר שבוכריס מונה מנכ"ל, התקשר אליו הסמנכ"ל נזרי, וביום 22.9.2001 חזר נחמיאס לתפקיד מנהל מחלקת עובדים זרים בחקלאות בשרות התעסוקה (פ' 5127-5128). יעקב נזרי העיד, כי נחמיאס היה מנהל המחלקה לעובדים זרים בחקלאות, בקיא בתחום עמד בקשר עם החקלאים ועם משרד החקלאות ולכן מונה על-ידי בוכריס לועדה המקצועית של המכרז (פ' 7970-7972).

מדברים אלה עולה, כי טרם מינויים הייתה למלכה ונחמיאס הכרות קצרה עם בוכריס. מלכה הגיע כמומלץ על-ידי קרוב משפחה ומונה למשרת אמון ביום 5.9.2001. נחמיאס עבד בשירות התעסוקה עוד משנת 1998 ועסק בענייני עובדים זרים חקלאיים והכיר היטב את התחום, פוטר על-ידי ג'אנו והוחזר לתפקיד ביום 22.9.2001. בוכריס מינה את מלכה לשתי הועדות הן לועדה מקצועית והן לועדת מכרזים, בלא רקע קודם בתחום. נחמיאס מונה לועדה מקצועית והיה בעל ידע וניסיון בתחום עובדים זרים לחקלאות.

249. הטענה כי מלכה ונחמיאס תמרנו את ועדת המכרזים לטובת החברות "שני א.ד.א." ו"ישראל", נבדקה בפרק הקודם ונמצאה חסרת בסיס ראיתי. נטען כי התמרון נעשה בעיקר בשלושה: (א) פסילת האומדן דבר שפתח הדרך בפני שתי החברות שבוכריס רצה ביקרן; (ב) מתן ציונים מקסימאליים לשתי החברות; (ג) דחיקתה של חברת "א.פ.י." שהציעה ההצעה הנמוכה ביותר ובחירה ב"שני א.ד.א." ו"ישראל" כזוכות במכרז.

פסילת האומדן היה פרי יוזמה ורעיון של עו"ד דוד משען חבר הועדה וחשב המשרד דני שחר, אשר סבר גם הוא שהאומדן אינו ריאלי וחברי שתי הועדות החליטו להתעלם ממנו.

הצינונים לחברות המשתתפות ניתנו לאחר בדיקה של כל חברי הועדה ודיון פתוח ביניהם (ראה גם עדות נזרי פ' 7984-7987) והתלונות שהיו היו מימיות ודלות (פ' 7990-7993). שתי החברות הנ"ל קיבלו ציונים גבוהים כיוון שהיו בעלות ניסיון רב ועבדו בהיקפים גדולים עם עובדים זרים בחקלאות. יוער, כי בתנאי המכרז נקבע כי תינתן עדיפות לניסיון בתחום החקלאות והקטיף (נ/22, נ/23). דוד משען הסביר, כי "א.פ.י." קיבלה הציון המשוקלל הגבוה ביותר, אך בתקורה שהציגה חסרו רכיבים חיוניים והמחיר היה נמוך, לכן זומנה למתן הבהרות, ותשובותיה לא סיפקו את חברי הועדה (ת/185 עמ' 2). חברי הועדה פסלו האומדן בסברם שאינו ראלי וחסרים בו רכיבים אחדים, וכך התייחסו גם לתקורה שהציע "א.פ.י." כתקורה נמוכה, חסרת רכיבים ולא ראלי. לדברי משען, לא תוכנן מראש ש"א.פ.י." לא תזכה, ולמעט מר בצון, סברו 4 חברים אחרים בועדה, כי החברות במקומות 2, 3 "שני א.ד.א." ו"ישראל", צריכות לזכות (פ' 5067). אין פה תמרון, שכן דווקא חברי ועדת המשנה, בה חברים "המתמרנים" מוטי מלכה ונחמיאס, מיקמה את "א.פ.י." במקום הראשון ואילו ועדת המכרזים, בה ישבו שלושה חברים מנוסים, היו"ר נזרי, עו"ד משען ורו"ח דני שחר, היא שהחליטה כי ל"א.פ.י." לא היו תשובות מספקות לתקורה המאוד נמוכה ואילו בעל דעת המיעוט בצון, סבר שהתקורה הנמוכה קבילה, שכן להבנתו "א.פ.י." הסתמכה על הכנסות כספי הגיוס הסמויים מן העין, כספים שחברי ועדה אחרים מלבד בצון לא היו מודעים להם ומכל מקום לא נשאלו על כך.

250. **הקשרים בין חברות "שני א.ד.א." ו"ישראל" והקשר של בטיטו לחברות אלה:**

החברות "שני א.ד.א." ו"ישראל" הגישו הצעות דומות למכרז, בכך שכל שמונת המרכיבים של השכר היומי והפרשות המעביד, עד לשבר עשרוני, הם שווים, ואילו העלויות העקיפות המרכיבות את התקורה והרווח הצפוי, שונים. המסמכים המפורטים של שתי החברות בנויים

באופן דומה, ופרוט העלויות העקיפות כולל בדיוק אותם רכיבים, ורק המספרים שונים. יוער, כי רמת הפירוט בהצעות של חברות אחרות פחותה בהרבה משתי חברות אלה. בשל דמיון זה חשד חבר ועדת המכרזים בצון, כי השתיים שתפו פעולה ביניהן, ותמך בחברת "א.פ.י." כזוכה. ארבעה חברי הועדה נוכחו בדמיון, סברו אחרת והחליטו כי שתי החברות "שני א.ד.א." ו"ישראלד" הן הזוכות במכרז. חנן שני, מנהל "שני א.ד.א." אמר בעדותו, כי הצעת התקורה שהגיש למכרז נערכה על-ידי משה וקסמן רואה חשבון של החברה, לכן אינו יכול ליתן הסבר לדמיון שלדעתו הוא מקרי (פ' 9116-9117). נירית ליטוב העידה, כי מסמכי התקורה שהגישה למכרז נערכו על-ידי משרד חבקיין, רו"ח של החברה, ואין לה הסבר לדמיון (פ' 9201). השניים אמרו, כי במכרז היו בחזקת מתחרים והכחישו תאום בהגשת ההצעות. עם זאת, חנן שני העיד, כי במכרז אכן התחרו, אולם כיוון שהיה מדובר במכרז גדול שתפעולו מסובך וכבד, סיכמו מראש שאם מי מהם יזכה, התפעול יהיה משותף (פ' 6068-6069). הדמיון הרב בין המסמכים שכל סעיפיהם שווים, מוליך למסקנה כי היה תאום בין שתי החברות עוד קודם להגשת ההצעות למכרז.

חברת "ישראלד" טיפלה בשנת 2001 ב-7000-8000 עובדים זרים בחקלאות ונתנה שירותים ל-3000 חקלאים בארץ. חברת "שני א.ד.א." טיפלה בשנת 2001 ב-4000-6000 עובדים זרים בחקלאות. שתי החברות הללו היו הגדולות, הותיקות והמנוסות בארץ בתחום, והיחסים ביניהן ידעו עליות ומורדות, אך היה גם שיתוף פעולה יומיומי לפתרון בעיות בשטח (פ' 9200). חברת "ישראלד" נוהלה על-ידי עוזי ורד ובתו נירית ליטוב הייתה מנהלת בשטח. עוזי ורד נפטר ב-9.8.2002, נירית המשיכה בניהול החברה, אולם עקב משבר אישי וסכסוך בין יורשים, נמכרה החברה ל"שני א.ד.א." באפריל 2004 (פ' 6089, 9197-9198).

סלומון בטיטו הכיר לראשונה את חנן שני במאי 2001, כאשר באו לניחום אבלים על מותו של רב מקובל ועיוור בשם עמאר. התפתחה בין השניים ידידות. בסוף שנת 2002 עשו ביחד עסקת נדל"ן משותפת ובשנת 2003 ניסו מיזם של הספקת אחיות פיליפיניות לארה"ב, מיזם שכשל.

בשנים האחרונות הם קשורים בקשר עסקי לפיתוח נדל"ן ביישוב "עשרת" ליד שדרות (פ' 6067, 6103).

לדברי שני, בתקופת המכרז ידע כי בטיטו העסיק בעבר את בוכריס ולכן פנה אליו שידבר עם בוכריס **"שלא יזרקו את המכרז שלי הצידה"**, בטיטו סרב ואמר שאינו רוצה להתעסק בזה והשיב, כי בוכריס אדם נוקשה ואין טעם בפגישה עמו או שיחה בעניין (פ' 6067, 6084-6081). **בטיטו** אישר פניה זו של שני ואמר כי השיב לשני שאינו יכול לפנות לבוכריס בעניין המכרז (פ' 6107). **נירית ליטוב** העידה כי בטיטו היה ידיד של אביה עוזי ורד, אך אין לו קשר למכרז. לאחר שאביה נפטר, נקלעה למשבר אישי ועסקי ומכיוון שידעה על קשרי בטיטו ושני, ביקשה מבטיטו שיתווך בינה לבין שני לשם מכירת הזכויות בחברת "ישראל". בטיטו אמר בעדותו, כי הכיר את האב עוזי ורד על רקע "אהבת היין", לא היה קשר למכרז ואכן עזר לנירית בתיווך עם חנן שני בעת שהייתה במשבר (פ' 9140, 9143).

251. קשרים בין בוכריס, נחמיאס, מלכה לבין סלומון בטיטו :

א. **בוכריס-בטיטו**: ההכרות בין בוכריס וסלומון בטיטו הייתה בתקופה בה שימש בוכריס יועץ של בניזרי במשרד הבריאות, ובטיטו היה יזם של הקמת בתי אבות סעודיים. ההיכרות התפתחה לידידות. בתקופה בה פרשה ש"ס מהממשלה בין קיץ 2000 למרץ 2001 עבד בוכריס במשך ארבעה חודשים כיועץ בעסקו של בטיטו, ללא משכורת, עם כיסוי הוצאות רכב בלבד. עם שובו של בוכריס לשרות ממשלתי, הקשר עם בטיטו הלך ודעך (פ' 6104-6106), אף כי המשיכו להיות ידידים, דיברו מדי פעם בטלפון ובטיטו ביקר פעם אחת את בוכריס במשרד העבודה (פ' 6145). בטיטו העיד, שלא היה לו קשר למכרז, כך גם העיד בוכריס (פ' 887-888).

ב. סלומון בטיטו עוסק ביזמות בתי אבות ונדל"ן. אין ראייה פוזיטיבית, כי עסק בענייני כוח אדם. במשרדו הועסקו בשנת 2001 שניים: **אשר רז ושי קצביץ**, כמנהלי פרויקטים. בוכריס העיד, כי אינו מכיר את השניים ואחר-כך נזכר כי רז הינו מנהל פרויקטים במשרדו של בטיטו (פ' 893, 937) ולא זכר שיחות טלפון עמם משנת 2001. רז זכר כי בזמנו קיבל את בוכריס – בהמלצת בטיטו – לעבודת יעוץ לזמן קצר, והיה איזה חשבון הוצאות קטן (פ' 8701).

ג. **מלכה – בטיטו ועובדיו**: סלומון בטיטו נשוי לבת אחיו של מוטי מלכה. השניים העידו, כי הקשר ביניהם משפחתי בלבד, קלוש, ללא עניין נוסף (פ' 4965-4966, 6108, 6137). מלכה הכיר את אשר רז בשרות הצבאי בחטיבה 35 ולדבריו הקשר ביניהם היה בעיקר בענייני צבא, ואפשר כי בחודש ספטמבר 2001 שוחח עמו רבות בטלפון בתוקף תפקידו כמפקד אגד מילואים בעניין תרגיל צבאי שנערך באותה תקופה. אשר רז אישר בעדותו, כי הוא מכיר את מוטי מלכה משרות צבאי ולא זכר קשר מיוחד בשנת 2001 (פ' 8699).

ד. **נחמיאס – בטיטו ועובדיו**: נחמיאס הכיר את בטיטו בברית מילה של בנו של אשר רז, שהיה בזמנו מפקדו של נחמיאס בצבא. ברית המילה הייתה אחרי שנחמיאס, מלכה ובוכריס פוטרו משרות התעסוקה (פ' 5175-5176, 6110, 6145). אשר רז העיד, כי הכיר את נחמיאס בעת שרותם הצבאי בשנת 1989 ומאז הם שומרים קשרי ידידות ונחמיאס אף ביקש שיחפש לו עבודה. לדבריו, בשנת 2001 היו באותה יחידת מילואים ויתכן כי דרכו נחמיאס הגיע לבטיטו לחפש עבודה (פ' 8698).

ה. בוכריס, מלכה ונחמיאס הכחישו הכרות עם חנן שני ונירית ליטוב או עם החברות שלהם בזמן ההתרחשות, קרי בתקופת המכרז. חנן שני ונירית ליטוב הכחישו גם הם היכרות כזו.

ו. **התקשרויות טלפוניות:** בחברה של סלומון בטיטו היו מספר טלפונים ניידים רשומים על שמות שונים בהם השתמשו לסירוגין בטיטו, רז וקצביץ. לקצביץ לא היו הכרויות של ממש או קשר עם בוכריס, נחמיאס, מלכה ואחרים. על-פי פלטי טלפון שאסף בזמנו קצין המודיעין של המשטרה, זיו שגיא, התקיימו שיחות כדלקמן:

1. מטלפון נייד של בוכריס לטלפון נייד בשימוש החברה של בטיטו ביום 4.8.2001 – 12 שניות (נ/60).
2. מטלפון נייד של בוכריס לטלפון נייד כנ"ל בימים 13.9.2001, 14.9.2001 (שתי שיחות); 16.9.2001 (שתי שיחות של שניות ספורות) (נ/61).
3. מטלפון נייד של בוכריס לטלפון נייד אחר בשימוש חברה של סלומון בטיטו – 5.10.2001 (שתי שיחות); 7.10.2001 (שתי שיחות) (נ/62).
4. מטלפון קווי של בוכריס, כנראה בביתו, לטלפונים ניידים בשימוש חברה של סלומון בטיטו, כמה עשרות שיחות ביולי ואוגוסט 2001 (נ/63), (נ/64).
5. מטלפון נייד הרשום על-שם אשר רז ונמצא בשימוש חברת סלומון בטיטו שיחות כדלקמן:
שיחות למוטי מלכה: 4.9.2001, 5.9.2001, 6.9.2001, 9.9.2001, 14.9.2001
(שתי שיחות), 20.9.2001 (שלוש שיחות), 22.9.2001, 24.9.2001, 25.9.2001, 1.10.2001, 4.10.2001
שיחות לבוכריס: 9.9.2001 (3 שיחות), 10.9.2001, 17.9.2001 (נ/65).

6. מטלפון נייד נוסף בשימוש חברת סלומון בטיטו, הרשום על-שם שי קצביץ, שיחות כדלקמן :

למוטי מלכה : 10.9.2001 (2 שיחות), 11.9.2001 (3 שיחות), 19.9.2001, 20.9.2001, 25.9.2001 (שתי שיחות), 28.9.2001 (שתי שיחות), 29.9.2001 (שתי שיחות), 30.9.2001 (3 שיחות), 5.10.2001 (שתי שיחות), 6.10.2001, 7.10.2001 (שתי שיחות), 10.10.2001.

לבוכריס : 10.9.2001, 21.9.2001, 5.10.2001 (נ/66).

7. מוטי מלכה התקשר לכמה מספרים הנמצאים בשימוש של חברת סלומון בטיטו ב-4.9.2001 (מספר פעמים), 5.9.2001, 6.9.2001 (מספר פעמים), 10.9.2001, 11.9.2001, 13.9.2001, 4.10.2001. כמו כן נעשו ניסיונות התקשרות בימים 16.9.2001, 17.9.2001, 19.10.2001 (תקליטור נ/239).

נחמיאס התקשר מביתו לפלאפונים הקשורים לחברה של בטיטו ורשומים על-שם רז בתאריכים 5.8.2001, 6.8.2001, 13.8.2001, 28.8.2001, 29.8.2001 (תקליטור נ/239).

8. בחודש אוקטובר 2001 נרשמו שש התקשרויות מטלפון של חנן שני לטלפון בשימוש החברה של בטיטו, הרשום על-שם קצביץ. שני לא זכר דבר בעניין (פ' 9120).

9. יוחאי עמאר הנו בנו של רב מקובל, שהיה מוכר לבוכריס, בטיטו, חנן שני, אשר רז, יעקב סודרי, יצחק עמר (הבעלים של חברת "א.פ.י"). מהטלפון של יוחאי יצאו שיחות רבות לטלפונים הניידים שהיו בשימוש החברה של בטיטו. בדיקת התקשרויות מעלה, **לדוגמא**, נתונים אלה : בתאריך 3.10.2001 בשעות הערב התקשר יוחאי לבוכריס 3 פעמים, לאחר שיחה שלישית התקשר יוחאי לפלאפון הקשור לחברה של בטיטו, לאחר מכן צלצל שוב לבוכריס ; ב-4.10.2001 התקשר יוחאי לבוכריס פעמיים בשעות הבוקר, לאחר השיחה

השנייה התקשר שוב לטלפון הקשור לחברת סלומון בטיטו; ב-7.10.2001 התקשר יוחאי לבוכריס בשעות הבוקר, ומייד אחרי זה התקשר לטלפון של חברת בטיטו; בתאריך 21.10.2001 בשעות הערב, התקשר יוחאי לטלפונים של חברת בטיטו ובסמוך לאחר מכן התקשר לבוכריס; ביום 22.10.2001 התקשר יוחאי לבוכריס ולבטיטו; בתאריך 24.10.2001 התקשר יוחאי לבוכריס פעמיים בשעות הצהריים ואחר הצהריים, לאחר מכן התקשר לבטיטו. באותו יום בשעות הערב התקשר יוחאי לבוכריס, קיים איתו שיחה ארוכה; בתאריך 29.10.2001 התקשר יוחאי לאורך כל היום הן לבטיטו והן לבוכריס. יוחאי לא ראה בהתקשרויות אלה דבר מיוחד וממרחק הזמן התקשה להסבירן (פי' 8668-8665).

לציין: חלק לא מבוטל הן התקשרויות קצרות של שניות ספורות.

ראיות נוספות על הקשר בוכריס – בטיטו – שני – ליטוב

252. ההגנה זימנה לעדות שלושה עדים – יעקב סודרי, בני רענאי, יקותיאל וזאנה – שהעידו על היכרותם עם סלומון בטיטו, חנן שני, נירית ליטוב ובוכריס.

253. **יעקב סודרי** פרש מלימודי הישיבה בגיל 26, לפני 14 שנה, ניסה לעבוד במספר מקומות, בין השאר כמנהל שיווק של חברת "לאומית קר" שנוסדה בשלהי שנת 2002, ושיווקה ביטוחים לעובדים זרים. סודרי הכיר את סלומון בטיטו בשנת 2000 בקשר לפרויקט של בית אבות בדימונה. ההיכרות הייתה באמצעות קרוב משפחה של סודרי, אשר רז, שעובד עם בטיטו (פ' 7481). לדברי סודרי, בטיטו ערך הכרות בינו לבין חנן שני, שהתעניין אצלו בענייני רוחניות והילינג. בסוף שנת 2002, כאשר סודרי עסק בשיווק ביטוח לעובדים זרים, הוא פנה לחנן שני לבקשו שיבטח את עובדיו באמצעותו. התנהל משא ומתן והתקיימה פגישה בינו ובין חנן שני בבית קפה בתל אביב במקום הקרוי "לונדון מיניסטור". חנן שני סיים הפגישה באומרו שיש לו פגישה נוספת עם יעקב בוכריס, שאכן הגיע למקום וסודרי עזב (פ' 7486). סודרי העיד עוד, כי בשנת 2001 נפגש עם הרב יוחאי עמאר בעניין הכנת קמעות או אבני החושן. הפגישה הייתה במוסך בבית שמש וגם פגישה זו נקטעה, שכן בוכריס הגיע לפתע למקום, דרש מיוחאי שיתקשר מיד בטלפון, וסודרי שמע כי עמאר מתקשר לאחד בשם חנן, ולדעת סודרי מדובר בחנן שני, שכן השם חנן אינו נפוץ. סודרי העיד על פגישה שלישית שהתקיימה ביום שישי ב"בקתה" ביישוב משמר איילון. חבר בשם דוד אלמוג הציע לו באקראי להגיע לפגישה, שעסקה בעניין ביטוח לעובדים זרים, כאשר הגיע, ראה במקום את נירית ליטוב, יעקב בוכריס ודוד אלמוג. בו במקום סיכם עם נירית ליטוב על ביטוח ל-600-700 עובדים ועזב את המקום (פ' 7488-7489). פגישה נוספת עם בוכריס הייתה ביום העצמאות 2003, כאשר בא להתארח אצל סלומון בטיטו, שם "**עשינו על האש**" ולמקום הגיעו גם בוכריס וחנן שני וגם הרב יוחאי עמאר.

יש לדחות את עדותו של יעקב סודרי בשתי ידיים: בוכריס הכחיש הכרות עם שני או פגישה איתו בלונדון מיניסטור, ולדבריו אינו יודע כלל היכן המקום הזה ומעולם לא היה בו (פ' 764-765). חנן שני לא נשאל על פגישה עם סודרי, והכחיש כי נפגש עם בוכריס. יוחאי עמאר אמר בעדותו, כי הוא נהג לדבר עם חנן שני ונהג לדבר עם בוכריס, אך הכחיש לחלוטין את הסיטואציה שתיאר סודרי במוסך בבית שמש (פ' 8679). באשר לפגישה במשמר איילון, בוכריס לא נשאל עליה (אף כי נשאל על פגישה בלונדון מיניסטור), ואילו נירית ליטוב אמרה, כי מעולם לא פגשה בבוכריס וזכרה כי יעקב סודרי אכן פנה אליה לבטח עובדים, ייתכן שהייתה פגישה במשמר איילון בקשר לביטוח, אך בוכריס בוודאי לא נכח בה, ומספר המבוטחים שהסכימה לנסות לבטח דרך סודרי היה אולי 60 (פ' 9206). באשר לאירוע הנטען ביום העצמאות, אף אחד מהמשתתפים האחרים, בוכריס, שני, יוחאי עמאר ובטיטו, לא נשאל על פגישה כזו.

עדותו של סודרי נסתרת גם מתוכה. לדבריו, יידע את הסגורים על פגישותיו עם בוכריס בסביבות פורים ולא יכל להסביר כיצד זה הם ידעו על כך כבר בעת חקירת בוכריס לפני חנוכה. סודרי העיד על ארבע פעמים בהם נקלע ביחד עם בוכריס, כולם מקריים, בלי הקשר וכל שאר המשתתפים מכחישים נוכחות של בוכריס. העד הירבה לדבר על המכרז לניוד עובדים זרים, שהיה בחודש אוקטובר 2001 וסיפר כי הנושא היה לשיחת היום בכל מקום (פ' 7497-7498), אולם באותה תקופה לא עסק כלל בענייני ביטוח עובדים זרים, שכן נכנס לעבודה בנושא רק אחרי שנה, בשלהי 2002. כאשר נשאל כיצד הוא קושר חלקים גדולים מעדותו סביב המכרז, הסביר כי אף שלא התעניין במכרזים אחרים, כן התעניין במכרז זה על-מנת לחדד את הראש, שכן זה מכרז הקשור למשרד המוכר לו, שאחותו הגב' יהודית יוסף, עבדה בו (פ' 7499). קריאה ועיון בכל עדותו מראה שאין צורך להוסיף עוד על תמיהות נוספות ורבות. וד"ל.

254. **יקותיאל וזאנה**, בעל חברה העוסקת בהסעדה (קייטרינג) נכנס לשותפות עם סלומון בטיטו בשנת 2001 בבית אבות במלון דיפלומט בירושלים (נ/208). לדברי וזאנה, בטיטו הציג

עצמו כבעל קשרים, הם הסתובבו במקומות שונים, בבתי אבות והוא שמע את בטיטו מדבר בטלפון עם בוכריס על עובדים זרים והקצאות. כמו כן שמע מפי בטיטו, כי הוא רוצה לעשות עסק של העברת עובדים מהפיליפינים לארה"ב וכי אפשר להרוויח 20 מליון דולר (פ' 7620-7621). בענייני עובדים זרים, התקיימה פגישה במשרד של בני רענאי ובטיטו הגיע לפגישה עם ניירות וטבלאות (פ' 7629-7631). וזאנה הוסיף עוד, כי בתקופת המכרז שמע מפי בטיטו כי זה "קלף של החיים שלו" וכי הוא יזכה במכרז בשל הכרותו עם בוכריס והוא ינפנף את סלע כמו מים מהברז. דרך בטיטו הכיר וזאנה את נירית ליטוב ובטיטו שח לו כי יעשה איתה עסקים בחו"ל וכי הוא תומך בה בגלל שהיא התגרשה ואביה מת. כמו כן, הכיר את חנן שני באמצעות בטיטו, הבין שהוא עוסק בענייני עובדים זרים, וביחד עם אנשים נוספים הפליגו לחופשה ביאכטה לקפריסין. לדבריו, היה עד לשיחות בין בטיטו לחנן שני, אך הם לא דיברו על המכרז אלא על העסקים שלהם (פ' 7629, 7655). בטיטו הרבה לדבר עם בוכריס על המכרז ובאותה תקופה אף נסע לצפון להיפגש עם אחד בשם איציק שהוא קצין בצה"ל וחבר של אשר רז (פ' 7658). וזאנה ציין, כי באחד הימים פנה אליו בטיטו וביקש שיילך לביתו של בוכריס כדי לסדר כמה מנורות והוא אכן הרכיב לו לוסטרות ופלפלור מאוורר (פ' 7624).

חלק ניכר מהעדות של וזאנה היא עדות שמיעה עם גיבוב של דברים. ביולי 2001 אכן נכנס לשותפות עם בטיטו, אולם הכרותו עם חנן שני הינה מאוחרת יותר והייתה לכל המוקדם בקיץ 2002 או אף 2003 בהפלגה לקפריסין. וזאנה הציג לבית המשפט צילום מדרכונו (נ/238), אולם במסמך זה יש סימון של ביקור בפראג אשר בצ'כיה ביולי 2001 ולא שיט לקפריסין, אשר כאמור התרחש שנה או שנתיים מאוחר יותר. מכאן כי לוחות הזמנים שהציג אינם מסודרים ולא ברור מתי התקיימה הפגישה בענייני עובדים זרים עליה העיד, שכן מדבריו עולה, כי הפגישה הייתה אחרי ההפלגה.

בטיטו הכחיש עיסוק בעובדים זרים או כל קשר לדיבור עם בוכריס על המכרז ולגרסתו, וזאנה קשר אותו למכרז ולעובדים זרים בשל כעס או נקמה עקב סכסוך שמקורו בשותפות שלא עלתה יפה.

255. **בני רענאי**, היה מנהל החשבונות של וזאנה והכיר את בטיטו בשל העסקה המשותפת עם וזאנה. לדבריו, ביקש ממנו בטיטו לעשות היכרות בינו לבין קבלנים שונים, שכן הוא עוסק בעובדים זרים. בטיטו החזיק בדפים עם טבלאות ובהם שמות של קבלנים, כגון האחים ברדריאן, ב. יאיר, אשטרום, והתעניין אם אפשר ליצור איתם קשר. לדבריו, שמע מפי בטיטו שהוא מקושר לשר ומקושר לבוכריס והציג עצמו בפגישה במשרדו כמי שעוסק בעובדים זרים, הקצאות וקבלנים (פ' 7585-7592). רענאי הכיר את חנן שני בהפלגה לקפריסין, ואף הוסיף, כי יום אחד הגיע משה סלע למשרדו ורענאי סיפר לו על סלומון בטיטו ועל רשימות שהיו בידיו, חיפש אצלו במשרד העתק שקיבל בזמנו מבטיטו אך לא מצא. לאחר מכן נסע יחד עם משה סלע לדרשה של הרב בניזרי (פ' 7597-7598).

בטיטו אמר בעדותו, כי הכיר את רענאי כמנהל חשבונות של וזאנה, נפגש איתו פעם בבית האבות, פעם נוספת בשיט לקפריסין. הכחיש פגישה במשרדו של רענאי או כל קשר לרשימות או הקצאות של עובדים זרים (פ' 6130-6129).

256. **יצחק עמר**, הינו הבעלים של חברת "א.פ.י." שהשתתפה במכרז. הוא מכיר את חנן שני ואת נירית ליטוב כקולגות ומתחרים בתחום כוח אדם וכן הכיר את סלומון בטיטו שהציע לו בזמנו להיכנס לעסקת בית אבות בדימונה. בפני עמר הוצגו פלטי טלפונים לפיהם בתקופת המכרז קיים מאות שיחות עם עובדיו של בטיטו, קצביץ ורז, הוא הכחיש כל היכרות עמם או קשר עם בטיטו באותה תקופה. עוד אמר כי הכיר את יוחאי עמאר וקיים איתו קשרים בעניין ספר תורה, ללא שום קשר למכרז (פ' 8619-8637).

257. **יוחאי עמאר**, בנו של המקובל העיוור המנוח הרב עמאר, הכיר את יעקב בוכריס בעת שסייע לאביו המאושפז, כאשר בוכריס עבד במשרד הבריאות. לאחר פיטוריו הראשונים והשניים, בוכריס שוחח פעמים רבות עם יוחאי לצורך חיזוק נפשי, אולם קשריהם החלו,

כאמור, קודם לכן. יוחאי מכיר גם את מוטי מלכה, שהיה לדבריו גם הוא "בגברדייה של אבא" כמו כל משפחת מלכה. כמו כן, הכיר את חנן שני, שתרם ספר תורה בכפר חבד וגם הוא היה קשור לאביו וכך גם סלומון בטיטו. בטיטו ושני הכירו לראשונה בזמן השבעה על מות אביו במאי 2001 (פ' 8651, 8655-8659). עוד הוסיף, כי אשר רז הינו חבר ילדות שלו מלוד וכך גם יעקב סודרי. את יצחק עמר ("א.פ.י.") מכיר גם כן. לדבריו, אינו מכיר את המכרז ואין לו שום קשר לנושא (פ' 8680).

258. **שי קצביץ ואשר רז**, עבדו כמנהלי פרויקטים עם סלומון בטיטו, והעידו כי כל פעילותם קשורה לעסקי נדל"ן, לא למכרז, לא לכוח אדם. רז העיד, כי הכיר את חנן שני כאשר נכנס לשותפות עם בטיטו בפרויקט בישוב עשרת. רז הכיר את מוטי מלכה ונחמיאס מהשרות הצבאי וכן הכיר את יוחאי עמאר עוד מהשכונה בלוד. לדברי רז, עם וזאנה יש לו חשבון, שכן הוא הפיץ עליו מכתב השמצה בעת הבחירות למועצת עומר בה הוא מתגורר (פ' 8694-8702). קצביץ אינו מכיר את רוב הנפשות הפועלות. קצביץ ורז נדרשו להסביר את שיחות הטלפון הרבות באותם טלפונים ניידים הרשומים על שמם, לא יכלו לעשות זאת הן מפאת הזמן שחלף והן משום שהטלפונים הניידים היו בשימוש משותף של בטיטו, רז וקצביץ. חלק מההתקשרויות היו לאנשים אשר השניים כלל אינם מכירים.

259. **מסקנות:** עדותו של סודרי תמוהה ומבולבלת ולא ניתן להסתמך עליה. וזאנה ורענאי העידו בעיקר על ניסיונות של בטיטו לעסוק בענייני עובדים זרים, אולם עדותם בעניין הזה אינה ברורה דיה. מלבד דיבורים ששמעו מפי בטיטו אין ראיה קונקרטית הקושרת את בטיטו לעיסוק בענייני עובדים זרים. כמו כן העידו על הקשרים שבין בטיטו לשני, קשר שהשניים עצמם העידו עליו, ומכאן שאין בעדותם חידוש או תפנית ראייתית.

פיטורים משולשים, הגשת עתירה ותמרון פתיחת חקירה משטרתית

260. בוכריס פוטר לראשונה ב-1.11.2001 ואיתו גם מוטי מלכה ונחמיאס. השניים ליוו את בוכריס בתקופה זו ובעיקר מוטי מלכה, שאף הגיע עמו לפגישה עם עו"ד בן-טובים שטיפל הגשת העתירה לבג"ץ (ת/16). בתקופה זו היה בוכריס בלחץ רב עזב את ירושלים למספר ימים וביקר את נחמיאס בביתו במעלות. החקירה המשטרתית החלה, כאמור, לאחר שקצין המודיעין של יאח"ה, זיו שגיא, צילם את העתירה שהוגשה לבית משפט עליון. נחמיאס שנוכח בלחצו של בוכריס, טרח והתקשר לזיו שגיא ואמר לו שיש מה לחקור, הדבר גם קיבל ביטוי במזכרים שרשם זיו שגיא (נ/16-נ/17). מוטי מלכה ונחמיאס אישרו דברים אלה בעדותם. מלכה אישר כי נלווה לבוכריס באותם ימים, לרבות בפגישה אצל פרקליטו. נחמיאס אישר כי פנה למשטרה משום שהאמין שלבוכריס נעשה עוול ויש לחקרו, שכן כל המידע אצלו. הצגת הדברים כתמרון שלילי, מפליל ומעליל, אינה במקומה.

התרחקות מהליכי מכרז

261. נחמיאס העיד, שלא שש להיכנס לוועדת מכרזים, אולם אישר כי נטל חלק בכל הישיבות. בוכריס אמר, כי לא רצה ליטול חלק בוועדת המכרזים, בשל רצונו שלא להיות מעורב בהחלטות ובדיונים בתוך הוועדה. לכן מינה את סגנו, יעקב נזרי, כיו"ר הוועדה. הטענה הינה, כי בכך רצה בוכריס להרחיק עצמו מהמכרז על-מנת להשפיע מבחוץ ושמעורבותו לא תתגלה. כאמור, בוכריס אכן אישר, כי לא רצה להיות מעורב, אולם בנוסף לעוזרו מוטי מלכה, הוא מינה לוועדות שורה של אנשי מקצוע מתוך שירות התעסוקה, שהיו רוב בוועדה והדומיננטיים בה.

הטענה כי ב"כ המאשימה שיבשו את יכולת הסנגורים להוכיח את תזת ההגנה ומנעו בדיקת ראיה מודיעינית רלוונטית, שיכלה להוביל לראיות נוספות נחלקת לשניים:

262. **הראשונה**, ב"כ המאשימה למדו במהלך הדיונים, על הקשרים, לרבות הקשרים הטלפוניים, בין סלומון בטיטו, חנן שני, בוכריס ואנשיו. לפיכך צירפו את בטיטו ושני כעדי תביעה, והם זומנו לראיון הכנה לעדות ובמהלכו הועמדו על התקשורת הטלפונית בזמן הרלוונטי להליכי המכרז, דבר ששיבש את יכולת ההגנה להפתיעם בחקירה נגדית אפקטיבית. יש לדחות טענה זו. בטיטו ושני נחקרו לראשונה במשטרה בשנת 2004 ומסרו על הקשרים ביניהם ובטיטו דיבר גם על הקשרים שלו עם בוכריס (ת/232, ת/234). התביעה לא מצאה לנכון לצרפם כעדי תביעה. במהלך הדיונים בבית המשפט, הועלו שאלות הנוגעות לתקשורת טלפונים, ואז ביקשה התביעה לצרפם כעדים, על-מנת להימנע מזימונם המאוחר כעדי הזמה. הדבר נעשה בהסכמת ב"כ בניזרי, דבר שאיפשר להם לחקור חקירה נגדית. משצורפו השניים כעדי תביעה, היו ב"כ המאשימה רשאים ואף חייבים לראינם ולאור הראיון נגבו אמרות נוספות (ת/233, ת/235). פלטי הטלפון לא הוצגו לעדים בזמן החקירה המשטרתית, פלטי הטלפון קיימים והוגשו כראיות. העדים הללו זומנו לעדות פעמיים והאפקטיביות של החקירה לא נפגעה. מכאן ועד הסקת מסקנה, כי ב"כ המאשימה שבשו את יכולת הסנגוריה להתגונן, רחוקה הדרך.

השנייה, לבית המשפט הוגשו 3 ידיעות מודיעיניות שהגיעו לקצין המודיעין זיו שגיא (נ/49, נ/50, נ/51) בחודשים נובמבר ודצמבר 2001, ולפיהן יש שמועות כי לסלומון בטיטו יש קשר משפחתי לעוזרו של בוכריס מוטי מלכה, ולבוכריס יש קשרים עם אנשי חברת "ישראל" והייתה תקשורת טלפונים בזמן המכרז בין סלומון בטיטו לבוכריס. טענת ההגנה הינה, כי היה מקום לחשוף את **מקור** הידיעות כדי לאפשר העמקת החקירה שתוביל לגילוי הקשרים האמיתיים של בוכריס. יש לדחות טענה זו: על-פי הידיעות עצמן, מקורן בשמועות. ב"כ המאשימה חשפו את מקורות הביניים לידיעות הללו, שהעידו בבית המשפט (עובדי משרד העבודה - דוד צרפתי, גאולה חביליו ויוסי עופר) ולדבריהם היו כל מיני שמועות מסדרון, אין הם יודעים מקור הידיעות ואינם קשורים להפצתן. חשיפת המקור לא תוסיף דבר, שכן החשוב

הוא המידע, ומידע זה נבדק, תחילה על-ידי זיו שגיא בכל הקשור להתקשרויות טלפוניות (נ/60-66) ובהמשך על-ידי החוקרים. בשל מידע זה ושמועות שהפיץ סלע לכל עבר גם במשרד העבודה, היה בוכריס החשוד העיקרי וכל קשריו ומעשיו נבדקו ונחקרו, לרבות המשולש בוכריס-בטיטו-שני ולדעת החוקרים לא נמצא בהם ממש (עדות החוקרת לילך קמפר עמ' 5942-5934).

263. א. מוטי מלכה הגיע לשרות התעסוקה על סמך הכרות קצרת ימים עם בוכריס ומונה כעוזרו. נחמיאס הוחזר לשרות התעסוקה לתפקיד קודם על-ידי בוכריס. לשניהם רקע צבאי קודם, אולם רק לנחמיאס היה ניסיון עם עובדים זרים בחקלאות. מבחינה זו מינויו לוועדה המקצועית היה טבעי ואף מתבקש.

ב. הפעולות שכונו כתמרון המכרז – פסילת האומדן, מתן ציונים גבוהים ודחיקת "א.פ.י." ממקום ראשון – היו ופרי יוזמה והובלה דווקא של חברי ועדה אחרים, מנוסים, ודומיננטיים יותר, לפיכך הטענה כי בוכריס תמרן את הליכי המכרז באמצעות מלכה ונחמיאס לא הוכחה.

ג. ועדת המכרזים בחרה ב"שני א.ד.א." ו"ישראלד" כזוכות במכרז. חנן שני אישר כי הייתה הבנה בין שתי החברות על שיתוף פעולה תפעולי אם יזכו במכרז, אולם נראה כי שיתוף פעולה זה החל לפני כן, שכן הצעות התקורה שהגישו שוות במבנה הפרטים שלהן ובחלק מסוים של הנתונים המספריים. מקריות כזו אינה סבירה, לפיכך היה פה תאום בין שתי החברות. נתונים אלה לא נעלמו מעיני חברי הוועדה, שהרי בצון העלה זאת במפורש, אולם הם לא השתכנעו, לרבות חברי ועדה שאין לפקפק בתום לבם.

ד. בשנת 2001 היה בטיטו בקשרי ידידות עם מנהלי שתי החברות הללו, חנן שני ועוזי ורד. בשנת 2002 חבר בטיטו לחנן שני במיזם עסקי משותף. חנן שני ידע כי לבטיטו קשרי ידידות עם בוכריס ולכן ביקש ממנו שידבר עם בוכריס כדי ש"לא יזרקו את המכרז שלי", קרי שיתייחסו להצעתו. בטיטו סרב, אולם לעצם הפנייה יש משמעות.

ה. בוכריס היה ידידו של בטיטו לפני המכרז וגם בעת המכרז, ובעבר היו ביניהם קשרי עבודה. למוטי מלכה קשר משפחתי עם בטיטו והכרות משירות צבאי משותף עם אשר רז, שעבד ועובד עם בטיטו מספר שנים. נחמיאס מכיר את אשר רז גם כן משירות צבאי.

על-פי פלטי הטלפון, בתקופה הרלוונטית, ספטמבר-אוקטובר 2001, התקשר בוכריס לבטיטו 7-10 פעמים. אין ראיה שהיה קשר מיוחד בין אשר רז לבין בוכריס, לפיכך יש להניח, כי השיחות מהטלפון הרשום על שם רז ונמצא בשימוש החברה, היו בין בטיטו לבוכריס. לפיכך, אותה תקופה התקשר בטיטו לבוכריס כ-8 פעמים. בחודש אוקטובר, בימים 3, 4, 7, 21, 22, 24, 29, היו מספר התקשרויות של יוחאי עמאר לבוכריס וסמוך לאחר מכן לבטיטו, או להיפך. בין 10.10.2001-4.9.2001 היו 36 התקשרויות של אשר רז או סלומון בטיטו למוטי מלכה. אותה תקופה התקשר מוטי מלכה לאותם טלפונים כ-10 פעמים.

נחמיאס התקשר לאשר רז 5 פעמים בחודש אוגוסט 2001 ולהתקשרויות אלה אין רלוונטיות של ממש, שכן הן היו למעלה מחודש לפני שנחמיאס חזר לשירות התעסוקה. בחודש אוקטובר 2001 נרשמו 6 התקשרויות של חנן שני לבטיטו.

ו. הניסיון להוכיח קשר בין בוכריס לחנן שני ונירית ליטוב באמצעות יעקב סודרי לא צלח, וכפי שצינתי לעיל, אין לסמוך על עד זה. העדים וזאנה ובני רענאי העידו על

ניסיונות של בטיטו להתעסק בענייני עובדים זרים, אולם גם בדברים שאמרו אין ממש. לכל היותר, החזיק בטיטו טבלאות מסוימות, התעניין בקשרים עם קבלנים, אולם מהדברים הללו לא עלתה קונקרטיזציה בענייני עובדים זרים, לא בתשתית עסקית, לא תשתית ארגונית ולא בפעילות ממשית אחרת. גם אם נניח, כי בטיטו החזיק בידו דפים עם רשימות של קבלנים לעובדים זרים, וגם אם נניח, ללא ביסוס ראיתי, כי קיבל ניירות אלה מבוכריס, לא ניתן לומר כי בטיטו עוסק או עסק בענייני עובדים זרים. אשר רז וקצביץ, עדים עניינים ומהימנים, עבדו עם בטיטו באותן שנים, והעידו כי בטיטו והם עצמם לא עסקו בענייני כוח אדם אלא במיזמים עסקיים הקשורים לבתי אבות ופיתוח נדל"ן.

המסקנה הינה, כי אין תשתית ראייתית לעיסוקו של בטיטו בענייני עובדים זרים. כמו כן, אין תשתית ראייתית לקשר עסקי בין בטיטו לחנן שני או נירית ליטוב בשנת 2001. וזאנה ורענאי היו בקשר עם שני ובטיטו יחדיו בשנת 2002 בלבד, ובאותה שנה אכן קשרו שני ובטיטו קשרים עסקיים.

264. ריכוז הנתונים המהותיים מתזת ההגנה הוא כדלקמן: בוכריס העדיף שלא להיות חבר בועדות המכרזים, ומינה את עוזרו מוטי מלכה כחבר בועדות המכרז ומינה את יצחק נחמיאס, שהוחזר על-ידו לשירות התעסוקה, כחבר בועדה המקצועית. ועדות המכרז בחרו ב"שני א.ד.א." וב"ישראל" כזוכות במכרז, אף שהתקורה שהציעו שתי החברות הייתה גבוהה יותר מאשר חברת "א.פ.י.". הוכח כי שתי החברות הגישו הצעות דומות ואף קרובות וסיכמו על שיתוף פעולה גם אחרי הזכייה במכרז. הזכייה באה לאחר שועדות המכרז החליטו לפסול את האומדן. בסופו של דבר, החלטת ועדת המכרזים נפסלה על-ידי בית המשפט לעניינים מנהליים בעיקר בשל התעלמות הועדה מהאומדן. בוכריס הינו ידידו של בטיטו, ומלכה קרוב משפחתו. למלכה ונחמיאס היכרות על רקע צבאי עם אשר רז העובד עם בטיטו. בטיטו העוסק בעיקר בפיתוח נדל"ן ובתי אבות היה בשנת 2001 ידידו של חנן שני, שאף פנה אליו וביקש שיפנה

לבוכריס בעניין המכרז. בטיטו סרב. בטיטו היה באותה תקופה ידיד של מנהל "ישראל" ומכר של בתו נירית ליטוב. בתקופה הרלוונטית הייתה תקשורת טלפונים בין בוכריס לבטיטו וכן תקשורת בין אשר רז ומלכה. יוחאי עמאר שוחח רבות בשיחות קרובות ומקבילות באותה עת עם בטיטו ועם בוכריס.

בנתונים אלה אין די כדי להוכיח את תזת ההגנה, לפיה בוכריס "תפר" את המכרז באמצעות נחמיאס ומלכה, לטובת בטיטו והחברות המקורבות אליו, "שני א.ד.א." ו"ישראל", אין ראיות לאינטרסים של בטיטו באותן חברות ואין ראיות המצביעות על קשר ישיר או מעשים ישירים שנעשו לשם תפירה זו. השאלה הינה, האם נתונים אלה, בהצטברותם, דיים לעורר ספק סביר במסכת הראיות שהביאה התביעה, על ניסיון של הנאשמים להטות המכרז לטובת סלע באמצעות לחץ והשפעה על בוכריס.

265. הניסיון להגדיר מהו ספק סביר או לעמוד על מובנו הכמותי והתוכני, זכה לכתיבה ענפה הן עיונית והן בפסיקה ונמצא שהוא מושג מקיף המבוסס על ראיות, מחשבה, הגיון ותחושות, ומכאן שניתן למצוא בכתיבה מספר מודלים לבחינתו: מודלים הסתברותיים, מודלים קוגניטיביים ומודל הכרעה אמוציונלי (ראה מאמרו של עו"ד יניב ואקי "סבירותו של ספק: עיונים בדיון הפוזיטיבי והצעה לקראת מודל נורמטיבי חדש" הפרקליט, כרך מט(2), 463). לדעת ואקי אומצה בארץ שיטת ההסתברות האינדוקטיבית כמודל להערכת ראיות נסיבתיות. קרי בדיקת הראיות ומהותן ושליטת הסברים המתיישבים עם חפות הנאשם (שם, בעמ' 494 והערה 165). ההבחנה הינה בראיות הקיימות במקרה הקונקרטי, בין ראיות ישירות לבין ראיות נסיבתיות. דהיינו: אין מקום לחשיבה אינדוקטיבית, כאשר יש ראיות ישירות ובית המשפט מאמין להן, שאז אין חשיבות לעובדה שייתכן תרחיש אחר המבוסס על ראיות נסיבתיות – ע"פ 5015/98 אקרישבקי נ' מדינת ישראל תקדין עליון 399(3), 47.

במקרה שלפנינו קיימות ראיות ישירות ומהימנות אל מול קבוצה של ראיות נסיבתיות מצטברות היכולה לעורר תמיהות, הדורשות בחינה ובדיקה. הפסיקה התייחסה למצבים כאלה:

"השאלה מתי תמיהות שונתו עולות כדי ספק סביר מושפעת ממידת הקשר שלהן לגרעין המהותי עליו נסב האירוע, נשוא האישום. כאשר התמיהות מקרינות על עצם מעורבות הנאשם באירוע העברייני המיוחס לו, משקלן עשוי לעלות כדי ספק סביר באשמה. לעומת זאת, כאשר התמיהות מצויות בשולי האירוע העברייני, ואינן מהותיות לו, הרי גם כאשר הן נותרות ללא מענה, לא בהכרח ישפיע הדבר על רמת הוודאות של הגרסה המפלילה האמינה. הציפייה כי במורכבות החיים ובמורכבות נפש האדם כל פרט בפסיפס הנתונים הקשורים באירוע ובמעורבים בו יהיה שקוף, צלול ובהיר במלואו לעולם אינה מתגשמת. יש, איפוא, לשקלל בזהירות את משקלן של התמיהות הנותרות, ולבחון האם יש בהן כדי להעלות ספק סביר, או שמא הן מצויות בשוליו של האירוע העברייני, ואינן מטילות ספק בגרעין המהותי המפליל המצוי בתשתית הראייתית שניתן בה אמון." [ע"פ 7220/05 נימר נ' מ"י תקדין עליון 2007\(2\), 614 2, סעיף 27 לפסק הדין.](#)

מוטי מלכה ונחמיאס היו חברים בועדות המכרז, אולם באותה עת לא היה להם קשר עמוק מיוחד ומחייב לבוכריס. הם עבדו עמו ימים ספורים בלבד, אנשים עם רקע ורקורד, ואין די בסיס לחשד כי גוייסו מיד להטות מכרז לטובת שתי חברות שאינן מוכרות להם. חברי ועדה אחרים – נזרי, שחר ומשען לא הבחינו בהתנהגות מיוחדת שלהם וחזרו ואמרו שההתנהלות בתוך הועדה הייתה רגילה וללא לחצים. ההתרשמות מעדות השניים – נחמיאס ומלכה – הייתה חיובית, ונחמיאס אף דחף את בוכריס לפנות למשטרה. לו היה חלק מתוכנית קונספירטיבית, היה מעדיף להימנע מכך וכי העניין לא יחקר. הטענה כי בוכריס ונחמיאס כיוונו מייד לחקירת משטרה על-מנת לתקוף ולהטות כיוון החקירה מהם והלאה, אין לה על מה לסמוך. **ראשית**, בוכריס חשף הלחצים עליו בפניה לבג"ץ בלי קשר למשטרה. **שנית**, פניה

למשטרה "פותחת" הנושא לכיוונים שונים, כפי שאכן קרה, ובוכריס היה במשך תקופה ארוכה חשוד, חרף פנייתו זו. הקשרים וההיכרות בין בוכריס, מלכה, נחמיאס ובטיטו נבדקו וכך גם הקשרים של בטיטו, חנן שני ונירית ליטוב, אולם לא הוכח קשר סיבתי, קרי, פעולה של בטיטו עבור שתי החברות הללו או כי ועדת המכרזים פעלה לטובתן בשל פעילות של בטיטו. בועדת המכרז עצמה היה מוטי מלכה אחד ואילו שלושת חברי הועדה נזרי, משען, שחר – אנשים אובייקטיביים לכל הדעות – בחרו אף הם בשתי החברות, לאחר שראו כל הנתונים, לרבות התלונות והחסרונות.

לקשרים הטלפוניים בעת הרלוונטית, ניתנו הסברים חלקיים. בוכריס לא הסתיר כי קיים שיחות טלפון עם בטיטו. למלכה ורז קשרים קודמים בעניין הצבא. יוחאי עמאר התקשר שוב ושוב לבוכריס ואחר-כך לבטיטו וזוהי תמיהה שנותרה ללא מענה, כמו שנתרו ללא מענה התקשרויות טלפוניות אינטנסיביות מאוד בין יצחק עמר מנהל "א.פ.י." לבין אשר רז (או בטיטו), שיחות שעמר לא יכל להסביר, אמר שאינו מכיר, לא שוחח עם רז או בטיטו לא בעניין המכרז ולא בעניין אחר. יצחק עמר היה עד ענייני, מרשים, ואין לחשוד בו כי נטל חלק בתוכנית הקונספירטיבית. מכאן שתרומת שיחות הטלפון למערך הראייות הינה דלה ואף שולית.

ראיות אלה גם כמכלול אינן יכולות להסביר את התנהגותו של בוכריס ביום 21.10.2001 כאשר עשה ניסיון נואש לבטל המכרז, שהרי אם התזה נכונה, היה צריך להימנע מכך. הסגורים של בניזרי טענו כי הביטול היה אינטרס של בוכריס ופרי יוזמתו, והדבר מוכח ממכתבו של עו"ד דוד משען מיום 23.12.2001 (נ/48). יש לדחות הטענה ומוטב היה שלא הייתה עולה כלל. עו"ד דוד משען התבקש להעלות על הכתב דברים שהיו בשלהי אוקטובר 2001 והתייחס לשיחות שקיים בזמנו עם עו"ד תומר מוסקוביץ, כאשר זה ניסה לבדוק על-פי פניית בניזרי, אפשרות לביטול המכרז. תוכן מכתב זה תואם אף את עדותו של עו"ד מוסקוביץ באותו נושא של ביטול המכרז.

המסקנה הינה כי הראיות בתזת ההגנה הן נסיבתיות, בשולי האירוע העקרי, ואף אם אין מענה ברור לחלקן, הראיות שנותרו ובהצטברותן, אינן משפיעות על וודאות הגרסה המפלילה המבוססת על ראיות ישירות אמינות.

פרק שלושה עשר - האישום הראשון - סיכום

266. כעולה מהראיות, **שלמה בניזרי** הינו ברוך כשרונות, בעל יכולת ביטוי והסבר, מעורה ומתמצא היטב במערכות סביבו, חבר טוב ואהוד, מוערך ואף נערץ על-ידי רבים בהם גם משה סלע. לתפקידיו הרמים הגיע על סמך כישוריו שהוכרו ואובחנו על-ידי הרב אלבו, שאף המליץ עליו לפני ראשי ש"ס לכהונה פוליטית כנציג של עולם התשובה. בניזרי צמח מתוך ישיבה, כתלמיד, מדריך ורב, ומאז, הרב אלבו ומוסדות "אור החיים" הם בסיס כוחו. בעבודתו ופעילותו בכנסת והממשלה נהג להתייעץ עם הרב אלבו על החלטות חשובות ובמשך שנים תרם בניזרי לישיבה מדי חודש מעשר ממשכורתו. האדרת הישיבה, גידולה והתרחבותה היו חלק ממטרות פעילותו ואינטרס שלו.

מערכת הקשרים של בניזרי עם סלע הייתה מקיפה ומסועפת ולה פנים רבות. לעומת זאת, קשריו עם בוכריס היו על בסיס מקצועי בלבד. בוכריס עבד במשרדי הממשלה על-פי החלטה של בניזרי, הוא מינהו והעלהו מעלה. השניים היו מודעים לכך. העבודה ביניהם הייתה קרובה וצמודה, הם הבינו אחד את השני ובניזרי יכל להסתפק באמירה כללית או אף ברמז.

הקשרים בין בניזרי וסלע נשזרו במשך שבע שנים, חברות הדוקה, אהבה אמיתית, קשר בין המשפחות, אנשי סוד, בניזרי ידע על המשברים ושברי המשפחה של סלע ואשתו, ייעץ לשניהם, עשה מאמץ לשומרם ביחד. בצד אלה היה גם קשר של רב לתלמידו, מנטור לחניכו, הערצה והערכה. בניזרי וסלע הילכו ביחד ויחסייהם גלשו לאינטרסים משותפים ברמות שונות והתפרסו בשטחי פעילות שונים. כאשר בניזרי היה במשרד הבריאות נהג סלע לבקר תדיר. אשתו, גיסו, שותפו וחברו עבדו עם בניזרי בצוות המצומצם והקרוב ביותר. כאשר היה צורך בעזרה בבית בניזרי דאג סלע כי העוזרות רוסיצה וליליאנה יתייצבו. ארוחות משותפות,

נסיעות לבילויים, וימים בהם סלע הסיע את בניזרי להרצאות. סלע הפך בן בית אצל בניזרי. קנה ביוזמתו שולחן וכסאות, מזגנים. כאשר היה צורך במימון החזר לגמ"ח או תשלום בגין תביעת דיבה, סלע היה שם. סלע קנה דירה בצמידות לבניזרי, השכיר לו אותה, השניים דאגו לחיבור הדירות ולביצוע שיפוצים קלים הכרוכים בחיבור. לאחר מכן נמכרה הדירה לבניזרי במחיר מלא. בניזרי היה מעורה במידה מסוימת בעסקיו של סלע, המדובר באירועים הקשורים לפרויקט עזריאלי ולמיזם מגילות. כאשר מונה בניזרי לכהונת שר העבודה והרווחה, סלע הבין את הפוטנציאל הטמון בכך וניצלו באופן מיידי. בניזרי נענה. הקשרים הללו נמשכו גם בתקופת המכרז, גם לאחר המכרז וגם לאחר שהחלה החקירה. בניזרי ידע כי סלע ממנה חוקר פרטי למעקב ובדיקה אחרי בוכריס; השניים התייעצו על תשובות לעיתונאית שוש מולא, וכך גם קיימו התייעצות טלפונית טרם כניסתו של בניזרי לשידור. הקשר היה כה הדוק, עד שהשניים לא היססו להפגש מייד לאחר החקירות הראשונות של סלע במשטרה.

יחסי החברות שהתבססו תחילה על חוס, לבביות ואהבה הפכו לקשר אינטרסנטי בו מעורבים כספים, מתנים, מענקים, מעורבות עסקית, כאשר הם מודעים אחד לכוחו של השני, וגם כי התמיכה בישיבה ובעומד בראשה, מביאה להם תועלת.

267. **הרב אלבז** מקדיש מירב ומיטב זמנו ללימוד תורה והרבצתה בתלמידיו במוסדות ישיבות "אור החיים" לה אלפי תלמידים בסניפים ושלוחות ברחבי הארץ. הקמת מערך כזה מצריכה יוזמה, יכולת ארגונית וניהולית. בעדותו בבית המשפט הציג עצמו הרב אלבז כמי שרחוק מחיי המעשה, פאסיבי, אינו מתערב, לכל היותר מדווח, נטרלי, ממעט להגיב אך מרבה לברך. הרב אלבז התכחש לפגישות תכלית עם בוכריס או סלע, ולגרסתו, הקשר עמם היה של ברכות ושוב ברכות. כך באשר לשיחות התוכחה וכך באשר לפגישות בעניין המכרז, לכן לשיטתו מעולם לא ביקש מבוכריס או מאחרים לעזור לסלע, ולכל היותר, אפשר כי בוכריס עמד ליד סלע עת הרב ברכו (על-פי בקשתו) להצלחת עסקה מסוימת, ובוכריס שמע, אך מפי הרב לא בא דיבור ישיר או הוראה.

קרי, ייתכן שבוכריס הבין הצורך ל"כוון לדעת הרב" על-פי עצם הברכה ורוח הדברים. אולם בסיטואציה שנוצרה בעניין המכרז, האמירה שאם סלע לא יזכה יהיה חורבן, מתפרשת באופן ברור: יש לעזור לסלע. אין חולק כי כל מעייניו של הרב אלבז היו לישיבה ולא לכיסו הפרטי. אלא שהצגת הדברים כך על ידי הרב אלבז אינה מדויקת ואינה מתיישבת עם הראיות. כאשר עמד על הפרק מיזם מגילות, בו היה פוטנציאל הכנסות לישיבה, התעניין הרב, היה מעורב, שמע פרטים מקובי שני, הבטיח לשווק המלון בקרב תומכיו, נפגש עם המשקיע ארתור פוגל. כאשר סלע הציג לפניו את ראובן אֶלָה כמקור אפשרי לתרומות לבניין הישיבה, הרב נפגש עמו בישיבה, ואף הטריח עצמו אל משרדו של אלה, שם סיפר על הקמת ישיבה גדולה ומפוארת. הרב יזם גיוס כספים ב"דינרים" וראה בכל "מהלכי החול" הללו מהלכים למען הישיבה. הסובבים את הרב מתייחסים אליו ביראת כבוד, וכך גם סלע ובוכריס, שאף התנצלו כאשר אמרו דברים שלא לזכותו. סלע ידע והבין מהו כוחו של הרב והשפעתו על בניזרי, התקרב אליו ועשה כל מאמץ כדי לקנות את מקומו, והפך להיות בן-בית שיכול להרשות לעצמו לבוא לרב בכל עת, בחג סוכות או באישון ליל עם אברג'יל. עד שנת 2000 תרם סלע לישיבה כחצי מליון ₪, ומשנת 2001 חדל, ואין **רישום** של תרומות. למרות זאת, הוצג סלע על-ידי הרב כתומך ותורם גדול לישיבה. מעורבותו של הרב אלבז אכן לא הייתה קונקרטיה והוא לא ידע פרטי פרטים, אך היה מעודכן, ידע במה סלע עוסק וכי הוא זקוק לעזרה של בוכריס, ולפיכך די שיאמר לבוכריס כי עזרה לסלע היא עזרה לישיבה. מבחינת הבנתם של בוכריס, סלע ואחרים את מעמדו והשפעתו של הרב, לא צריך יותר.

268. הנאשמים, בצר להם ניסו לנתק עצמם מסלע בטענה כי פעילותו הייתה בגין קשירת קשר בינו לבין בוכריס ללא מעורבותם. לדברי הרב אלבז, כך הבין לאחר "שיחת הרכילות" אשר על תוכנה דיווח לו בוכריס ובה סיפר סלע לא רק על תרומותיו לישיבה, אלא גם סיפורי רכילות על ילדיו של הרב אלבז. משיחה זו הבין הרב כי השניים – סלע ובוכריס – זממו מזימה נגד בני משפחתו, ולפיכך כל המהלכים עליהם העידו מקורם באותה מזימה. אלא שמחשבה זו,

בלשון המעטה, אינה לעניין, אינה תואמת הראיות. האינטרס המובהק והמלא של סלע בכל זמן ההתרחשויות בפועל היה מונח בצד של בניזרי ואלבז, ולא היה לו קשר "עצמאי" עם בוכריס.

269. מערכת היחסים בין אלבז, בניזרי וסלע הייתה קרובה, משולבת ומתואמת. עיקר דאגתם של אלבז ובניזרי הייתה לישיבה, קימומה ואחזקתה והם ראו בה מטרה ראויה, מקדשת ומגייסת, ומבחינה זו סלע, בוכריס ואחרים היוו כלי עזר לכך.

270. קשרי החברות הקרובים בין בניזרי לסלע לבשו ציביון מיוחד גם בשל הסממן של בניזרי כיועץ לשני בני הזוג בחיי המשפחה, וגם בשל היחס שבין רב לתלמידו או מדריך לחניכו. הפעולות הקטנות שעשה סלע למען בניזרי פה ושם, בכל הקשור לעבודות ניקיון, הסעות, ארוחות, נסיעות, נותרו במסגרת אישית, פרטית, חברית, ואינם יכולים להחשב בגדר שוחד. לפיכך, אין להרשיע את בניזרי בכל הקשור לפרטים המיוחדים לו בנספח א' לכתב האישום. אולם כאמור החברות התפתחה והתבססה יותר ויותר על אינטרסים הדדיים. התפנית הייתה במסכת של ארבעה אירועים שתחילתם במימון תביעת הדיבה, רכישות לבית בניזרי והעמדת הכסף להחזר לגמ"ח. תפנית זו שהחלה בשנת 1997 הפכה חברות אמיתית למאזן אינטרסים משותפים ולקשר מסועף. ביחסים אלה הייתה הדדיות – האחד עוזר לשני – לאו דווקא באופן קורלטיבי, אלא זו מערכת של סיוע ועזרה בבית ובעבודה לפי הצרכים.

סלע לבניזרי

271. בשנים 1997-1998 נתן סלע לבניזרי כסף ושווה כסף בסך של כ-97,000 ₪ (מימון תביעת דיבה, רכישת ריהוט, רכישת מערכת מיזוג לכל הדירה וכסף לגמ"ח) בלא תנאים, בלא ריבית, בלא מסמך, בלא סיכום על מועד החזרה. קבעתי לעיל שאין זו הלוואה, אלא מתן שהחזר עקב אילוץ חיצוני. גם אם תאמר כי מדובר בהלוואה, הרי זו הלוואה בלא ריבית, בלא

מועד, בלא אסמכתא, בלא דיווח. סממן התמימות או החברות שאפשר ליתן לכאורה לכספים אלה נעלם באירועי פרויקט עזריאלי ובמסכת המינויים. מבחינה זו "מסמך ההשבה", גם בהנחה שהוא משקף החזר כמעט מלא – 85,000 ₪ מתוך 97,000 ₪ – אינו מעלה ואינו מוריד.

272. באשר לשירותי הניקיון של רוסיצה וליליאנה, ולמתנות המיוחדות – שעון, הליכון ומצלמה, לא נמצאו ממצאים מרשיעים.

273. **הדירה**: השכרת הדירה מסלע לבניזרי נעשתה בצורה מסודרת וכן התמורה עבור שכר הדירה. כך גם מכירת הדירה מסלע לבניזרי, שהיוותה באותה עת, אינטרס כשר ולגיטימי של המוכר והקונה. **לא הוכח** כי סלע נתן לבניזרי כספים כסיוע חודשי לשם החזר ההלוואה הגדולה שנטל מהבנק.

הוכח כי סלע הוא זה ששילם את כספי השיפוצים למיקי פיקס ולמוטי דואק, כספים שבניזרי היה אמור לשלם.

274. **מיזם מגילות**: לידתו של מיזם זה בשנים 1998-1999 וגוויעתו בשנת 2001. בזמנו היה מדובר במיזם רציני, גדול ויקר, בו הושקע זמן רב, סכומי כסף לא מבוטלים, יצירת תשתית קרקעית, משפטית ותכנונית, כאשר כל המעורבים בו האמינו כי הוא בר-סיכוי. כך גם בניזרי, שעמד ליד ערש לידתו של הרעיון ונטל חלק בשלבים של תכנון, התייעצויות, פגישות עם היועץ הכלכלי, המשקיע ארתור פוגל, ביקר באתר המיועד, שוחח ונפגש עם עוה"ד של המיזם וידע כי סלע הבטיח לו אחוזים מהותיים בזכויות המיזם.

275. **לא הוכח** כי סלע נתן לבניזרי סכום של 200,000 דולר כנטען בכתב האישום. עם זאת, מתן כספים לישיבה היוו מטרה מרכזית ומהותית גם בעיני בניזרי ולהגשמתה נתן הוראות מתאימות לבוכריס הן בעניין הפרוטוקולים והן בעניין המכרז.

בניזרי-לסלע

276. המעורבות והנגיעה האינטרסנטית בין בניזרי לסלע, באה לידי ביטוי באירועי פרויקט עזריאלי ובמינויים.

בניזרי פעל באופן מסודר ושיטתי להטיב עם סלע בכל הקשור לפרויקט עזריאלי, שם העסיק סלע פועלים זרים, ופוטנציאל הרחבת פעילותו בפרויקט היה ניכר. בניזרי בא לסיור במקום, הזמין את הסמנכ"ל לביקור בכנסת, יזם שתי פגישות עם השר ישי כדי לעשות שינוי מהותי בפעילות העובדים הזרים באותו פרויקט, הכל תוך ידיעה כי לסלע אינטרס כלכלי בפרויקט וכי השינוי שדימרי, מנכ"ל שירות התעסוקה, התבקש לעשות היה מועיל עם סלע ומוסיף להכנסותיו. כאשר דימרי דחה את השינוי המוצע וערך ברור עם המנכ"ל עינן, ראה בכך בניזרי התערבות המזיקה לסלע ואף איים על דימרי בהדחה.

ארבעה אנשים עם זיקה לסלע מונו למשרות אמון ליד בניזרי. שני יועצים, נהג ומנהלת לשכה. המינויים של דניאלי ואבידני היו בתקופה מוקדמת בהם חל עדיין משטר החברות, אולם המינויים הנוספים, של רעייתו של סלע וגיסו של סלע לתפקידים הקרובים ביותר לבניזרי, היו בתקופה בה החברות הפכה להיות מורכבת הרבה יותר, משולבת באינטרסים ומושפעת מהם.

277. במשך תקופה של כשמונה חודשים פנו אנשי מועצת מגילות למשרד העבודה ושירות התעסוקה וביקשו עובדים זרים אך ללא הועיל. תחילה נדחו כליל, לאחר מכן ב"לך ושוב". השינוי בא כאשר ראש המועצה דהמן פנה לסלע חברו הקרוב של השר שפנה לשר בניזרי וזה הנחה את בוכריס לדאוג ולאשר עובדים זרים למגילות. בניזרי אומנם לא יצא מגדרו, וההנחיה לבוכריס הייתה להגיע למספר עובדים זרים מירבי, ככל שאפשר. אלמלא הנחיה זו מועצת מגילות הייתה מקבלת, לכל היותר, 20 עובדים זרים, אולם היא קיבלה 40. לסלע לא נצמחה הכנסה כספית בעניין זה.

278. הקשר ומעורבות האינטרסים בין בניזרי לסלע קיבלו ביטוי מוחשי עוד יותר עם תחילת כהונתו של בניזרי כשר העבודה. סלע עבד שנים מול שירות התעסוקה ורצה להגדיל את מעורבותו בהבאת עובדים זרים, בעיקר עבור קבלנים כדי לקבל את כספי הגיוס. סלע ידע אלו נתונים, מידעים, מסמכים יסייעו לו להרחבת פעילותו. כדי לקבל את הדברים להם הוא זקוק, הבטיח סלע לישיבה חלק מרווחיו. בניזרי היה ער לעיסוקו של סלע כקבלן כוח אדם לענייני עובדים זרים, ולכן הורה לסלע, להימנע מלבוא למשרד העבודה או לשירות התעסוקה. אולם סלע הוכנס ב"דלת האחורית", דווקא על-ידי השר. עם מינויו של בוכריס כיועץ השר, המטפל באופן בלעדי בעניין עובדים זרים, התבקש סלע ללמד את בוכריס נושא זה. בהמשך זומן סלע על-ידי השר לפגישה מהותית וחשובה בביתו, בה נועד עם השר ובוכריס לשם קביעת מפתח להקצאת עובדים זרים. למפתח זה חשיבות רבה, הוא היה אמור להקבע על-ידי ועדה מקצועית שהחלטתה מהווה מידע פנימי וכלי עבודה של הוועדות להקצאת עובדים זרים לקבלנים. לפיכך השתתפותו של סלע באותה פגישה הינה בעייתית במיוחד.

כיועץ, הייתה לבוכריס נגישות למידע מוקדם רגיש וחשוב, שערך כלכלי בצידו. בניזרי לא נכנס לעומקו של עניין או לפרטים, אולם הבין שמידע הנגיש לבוכריס יכול לסייע לסלע, לפיכך הורה לו לעזור לסלע, שהיא גם עזרה לישיבה, וכך היה. בוכריס נתן לסלע פרוטוקולים והיתרים, שהם בבחינת מידע מוקדם בעל חשיבות לשיווק ולהכנסות נאות. כאשר בוכריס התקשה להמשיך באספקת המידע, בין בשל פחדים ובין בשל רגישות של עובד ציבור, הוא נקרא לפגישות תוכחה אצל בניזרי ואצל הרב אלבז. בפגישות אלה הובהר לו והופעלו עליו לחצים, כי עליו ליתן לסלע את המידע שהוא רוצה, כי זה עוזר לישיבה. בוכריס עשה כן ולו באופן חלקי, למרות קשיים והתלבטויות.

279. **המכרז:** המכרז שזים שירות התעסוקה בשלהי קיץ 2001 צפן בתוכו פוטנציאל רווחים גדול, בעיקר מכספי גיוס. סלע הלהיב את בניזרי ואלבז בסכומי הכסף הגדולים הצפויים למי שיזכה במכרז, והבטיח לתת לישיבה מחצית ובלבד שיזכה במכרז. הנאשמים עצמם פעלו

באופן מינורי. כאשר סלע השלים את הכנותיו המוקדמות למכרז ימים ספורים טרם פתיחת המעטפות וחבר לשתי חברות גדולות שהגישו הצעות, הורה בניזרי לבוכריס לדאוג לזכייתו של סלע. בניזרי לא נכנס לפרטים, אלו לא היו מעניינו, אך ציפה כי בוכריס ידאג לאינטרס של סלע, שהוא האינטרס של הישיבה. בברית המילה שהתקיימה ביום 5.10.2001 הודיע בניזרי לבוכריס על החלטתו בעניין זה. כאשר הסתבר כי מהלכי סלע לזכות במכרז אינם צולחים, נקט בניזרי מספר של פעולות שנועדו לתת לכך סיכוי: ניסיון להעביר מסמך מתקן; בהמשך בדק אפשרות לפתוח המכרז לזכייה של כמה זוכים; כאשר מהלכים אלה לא צלחו, עשה בניזרי ניסיונות לביטול המכרז, כשגם ניסיונות אלה לא צלחו, בוכריס פוטר. הניסיונות להשפיע על המכרז, תחילתם בהוראה לבוכריס, המשכם בניסיונות קימום וסופם בפיטורים.

סלע-אלבז

280. למוסדות "אור החיים" היו בתחילת קיץ 2001 קשיים כספיים. משה סלע התבקש לעזור והעביר לישיבה סכום של 200,000 ₪. לא הוכח כי העביר שיקים נוספים כנטען. הסכום נרשם באיחור מה כהלוואה, אולם סלע ראה בסכום תרומה וגם הרב אלבז היה מודע לכך כי מדובר בתרומה ולא בהלוואה. סכום זה הוחזר לסלע בחלוף שנה, לאחר שהחלה החקירה. ציינתי לעיל, כי גם הלוואה ובוודאי הלוואה של סכום נכבד למשך שנה ללא ריבית, יכולה להחשב כמתן.

281. לא הוכח, כי סלע נתן לישיבה באותו קיץ סכום של 190,000 דולר.

282. בכתב האישום נטען, כי סלע העביר לרב אלבז, לטובת הישיבה, סכום של 180,000 ₪. סכום זה לא הוכח, אולם הוכח כי באותה פרשייה – פרשיית שמוליק דניאל – גרם סלע להעברת סכום במזומן של 30,000 דולר ללשכתו של הרב אלבז וזאת לאחר שביצע מניפולציה.

הרב אלבז לא היה מודע לאותה מינפולציה ולדרך בה הגיע הכסף, אולם כאשר הכסף נמסר בלשכתו, הוא נכח במקום כמו סלע ודניאלי.

283. בחודשים האחרונים של שנת 2001 הגיעו לידיו של משה סלע סכומי כסף גדולים מכספי גיוס עובדים זרים. בשלהי אוקטובר או תחילת נובמבר הייתה מצוקה כספית חריפה בישיבה, סלע התבקש לעזור, נטל שקית ובה סכומי כסף גדולים במזומן ונתן לישיבה. על-פי כתב האישום, מדובר בסכום של **400,000 דולר**. הסכום **המדויק** לא הוכח מספיק, אולם הוכח, כי הסכום שניתן היה יותר מעשרות אלפי דולרים. סלע העביר כסף זה, שמקורו בכספי גיוס עובדים זרים, לידיו של הרב אלבז בישיבה, כחלק ממסכת ההבנות בינו לבין בניזרי והרב אלבז מאז תחילת כהונתו של בניזרי במשרד העבודה. לשיטת סלע, כסף זה ניתן **גם** על-מנת לקנות ולחזק את מעמדו אצל הרב אלבז.

אלבז-לסלע

284. הרב אלבז לא היה מעורה או מעורב בפרטים כיצד סלע מתנהל, מהיכן בדיוק הוא מביא את סכומי הכסף ומעבירם לישיבה. אולם הוא ידע שיש לעזור לסלע והעזרה אמורה לבוא מתוך משרד העבודה או שירות התעסוקה. סלע היה תורם נכבד לישיבה עד שנת 2000, ודווקא בשנת 2001, שנת הפריחה של סלע, לא נרשמה על שמו ולו תרומה אחת, דבר המלמד גם הוא על מודעות כי סכומי כסף שהגיעו לישיבה מקורם בקשרים או במעשים שתחילתם במשרד העבודה, ולכן יש להרחיקם ככל האפשר מרישום בספרים. סלע ביקש עזרה וקיבל אותה מבוכריס, וכאשר היו "חריקות" בשל חששותיו והתנהלותו של בוכריס, הוא נקרא לישיבות תוכחה. גם בישיבות אלה הרב לא נכנס לפרטים, אך הבהיר לבוכריס שעליו לעזור לסלע. איך לעזור? כפי שסלע מבקש.

עניינו של יעוז אברג'יל משתלב אף הוא בתמונה זו. כאשר התמנה יעוז לתפקיד מנהל מחלקה לעובדים זרים בשירות התעסוקה, התקיימה פגישה משולשת באישון לילה בין הרב אלבז,

סלע ויעוז אברג'יל, בבית הרב. הפגישה אינה מקרית ובה הציג הרב את סלע לפני יעוז כתומך הישיבה וידידה. פעילותו של סלע בענייני עובדים זרים הייתה ידועה ובאותה תקופה ממש הייתה אף בשיאה. הדיבור אינו ישיר, ושוב צריך לדעת "לכוון לדעת הרב".

285. הרב אלבז לא עשה בעת פרסום המכרז פעולה פוזיטיבית להשפיע על המכרז, אולם הוא היה מודע לעצם קיומו וכי זכייה של סלע תועיל לישיבה. בוכריס עדכן את הרב אלבז מה קורה במכרז ושמע מפיו כי יש לעשות הדרוש כדי שסלע יזכה. הפרטים לא עניינו את הרב אלבז והוא לא היה מעורה בהם, כמו שלא ידע ולא היה מעורה מה נעשה בהליכים הפנימיים של המכרז. מבחינתו די לומר לבוכריס שסלע צריך לזכות, וכך אמר.

האישום הראשון – הפן המשפטי

286. כתב האישום מייחס אישומים שונים לפעולות שונות. בגין המתנים שניתנו מסלע לבניזרי – מיוחסת לבניזרי עבירה של לקיחת שוחד. בגין ההטבות שניתנו לבניזרי לסלע – מיוחסת לבניזרי עבירת מרמה והפרת אמונים. בגין המתנים שניתנו מסלע לאלבז – מיוחסת לבניזרי עבירת לקיחת שוחד, לאלבז עבירת לקיחת שוחד בשותפות עם בניזרי, ועבירת תיווך בשוחד לאלבז. כן מיוחסת לשני הנאשמים עבירת קשירת קשר לביצוע פשע.

היות ומדובר בשרשרת מעשים ארוכה המתפרסת על פני מספר שנים, הועלו טענות שונות ביחס למעשים שונים. אביא להלן את עיקר טענות הצדדים.

טענות ב"כ המאשימה

287. קיומם של יחסי חברות בין סלע לבניזרי אינם מכשירים מעשי שוחד, ואין בהם כדי לאיין מראש את האפשרות לקבוע כי המתן ניתן "בעד פעולה הקשורה בתפקידו", כדרישת סעיף 290(א) [לחוק העונשין](#), תשל"ז-1977 (להלן – "חוק העונשין" או "החוק"), בכפוף להוכחת כוונת הצדדים. בבחינת כוונת הצדדים יבחן בית המשפט את היקף וטיב המתן ובאיזו דרך הוא ניתן, האם קיים נוהג ליתן מתן כגון זה שניתן, האם היה מגע בין הנותן למקבל הקשור לתפקידו של המקבל והאם ניתן באופן פומבי. בחינת פרמטרים אלה במקרה שלפנינו, מובילה למסקנה כי הצדדים היו מודעים לכך שמדובר בשוחד. עבירת השוחד אינה מותנית במתן הקשור לפעולה מסויימת של עובד הציבור ודי בכך שיהיה בו כדי להטות למשוא פנים בדרך כלל (סעיף 293(3)). מעבר לכך, סעיף 293(5) קובע כי אין נפקא מינא בשוחד אם ניתן לידי הלוקח או לידי אדם אחר בשביל הלוקח ואם הנהנה מן השוחד היה הלוקח או אדם אחר, לפיכך, יש לראות בבניזרי כלוקח שוחד גם ביחס למתנים שניתנו על ידי סלע לאלבז. עבירת השוחד היא עבירה התנהגותית ולא נדרשת תוצאה של הנאת עובד הציבור מן המתן. על פי סעיף 294(ד)(2) בית המשפט לא ייזקק לטענה כי לוקח השוחד לא עשה או אף לא התכוון או לא היה מוסמך או רשאי לעשות את הפעולה. על פי הפסיקה, הגדרת פעולה הקשורה בתפקידו של עובד הציבור רחבה ביותר, ואינה מתייחסת רק לגרעין הצר של תפקידו. כמו כן, על פי סעיף 293(5) אין נפקא מינא אם השוחד ניתן לכתחילה או בדיעבד.

288. באשר לעבירת **המרמה והפרת אמונים** נטען כי גם מעשים שנעשים שלא במסגרת הפורמלית של תפקיד עובד הציבור נכללים בגדר "התפקיד" של עובד הציבור כנדרש בסעיף 284 לחוק. לטענת התביעה, ניגוד עניינים מקיים את היסוד ההתנהגותי בדבר הפרת אמונים. בית המשפט יבחן את עוצמת ניגוד עניינים, מידת הסטיה מן השורה ומעמדו והשפעתו של עובד הציבור. יישום הקריטריונים מצביע על כך שבניזרי עבר את העבירה בכל אחד מהראשים שיוחסו לו. טענת בניזרי, לפיה המינויים התייחסו לתפקידי אמן ומשכך הוא

רשאי למנות אנשים כראות עיניו אינה יכולה לעמוד. אף אם המינויים נתונים לשיקול דעתו של בניזרי, אם במסגרת שיקוליו לקח בחשבון את רצונו לגמול לסלע על השוחד שקיבל, שיקולים אלו נופלים בתוך עבירת המרמה והפרת אמונים.

289. באשר ליחס שבין עבירת קבלת השוחד למרמה והפרת אמונים – מדובר בשתי עבירות הדרות בכפיפה אחת. בעוד שהרכיב ההתנהגותי של עבירת השוחד הוא בקבלת השוחד, ללא קשר לשאלה האם לאחר מכן גמל מקבל השוחד למשחדו, הרי שהרכיב ההתנהגותי שבעבירת המרמה והפרת אמונים מחייב עשיית מעשה מרמה או הפרת אמונים הפוגע בציבור בלי קשר לשאלה האם קיבל מתן כלשהו עבור הסטייה. אין להאשים ולהרשיע עובד ציבור גם בלקיחת שוחד וגם בהפרת אמונים, רק כאשר מואשם הנאשם בשתי עבירות אלו בגין אותו מעשה. אולם, במקרה שלפנינו, האישומים מתייחסים למעשים שונים של בניזרי.

חלקו של אלבו בעבירות למרות שאינו עובד ציבור נובע משני מקורות: שותפות לביצוע עבירת לקיחת השוחד ותיווך בשוחד. באשר לתיווך בשוחד – אלבו קיבל כספים על מנת שיניע עובדי ציבור כמו בוכריס למשוא פנים או הפליה. על פי דרישת הסעיף די בכך שהכסף התקבל על מנת להניע את עובד הציבור למשוא פנים, ולא נדרשת תוצאה של הנעה בפועל למשוא פנים. טענת ההגנה לפיה אמירותיו של אלבו בדבר הצורך לעזור לסלע היו אמירות כלליות מתוך כבוד לסלע ולא מתוך כוונה להניע עובד ציבור, דינה להידחות. מן הראיות עולה כי היו שיחות של אלבו בהן הורה במפורש להיטיב עם סלע. לצורך עבירת התיווך בשוחד, אין צורך בסטייה מן השורה או בהוראה לעובד הציבור לעבור על החוק. באשר לשותפות לקבלת שוחד – על פי סעיף 34 לחוק העונשין, אין צורך כי אלבו יהיה עובד ציבור לצורך הרשעתו בשותפות לקבלת השוחד.

טענות ב"כ בניזרי

290. **לטענת ב"כ שלמה בניזרי**, החלק העובדתי היחיד מבין כל חלקי כתב האישום שהוכח הינו "פרשת קנית" – מגדלי עזריאלי. שאר החלקים, וביניהם הטיית המכרז על ידי בניזרי, חלוקת ההכנסות מהבאת העובדים הזרים, ומתן השוחד כביכול- אין להם מסד עובדתי לביסוסם.

291. **יסודות עבירת השוחד** על פי סעיף 290 [לחוק העונשין](#) לא התקיימו בפרשת "קנית" – מגדלי עזריאלי, שכן הפעולות בפרשה זו לא היו חריגות. יתרה מכך, ככל שנעשו פעולות, הן לא נעשו במסגרת תפקידו של בניזרי כסגן שר הבריאות, אלא דווקא מכוח חברותו ומעמדו במפלגת ש"ס. לכן, אין מדובר ב"פעולה הקשורה בתפקידו", ואין מתקיימים יסודות העבירה. סכום הכסף אותו קיבל בניזרי מסלע במהלך אותה שנה בה יוחסה לו הפנייה לאלי ישי והקשר עם חברת "קנית" ניתן לו כהלוואה אשר הוחזרה לסלע לאחר מכן במהלך שנת 2000. הלוואות יכולות להיחשב כשוחד, אולם רק כשהן נלקחות בעד פעולה הקשורה בתפקידו של עובד הציבור. המילה "בעד" פעולה הקשורה בתפקידו של עובד הציבור מכוונת לבטא את האופי המושחת של מעשה נתינת השוחד, ועניינה בקשר הסיבתי הנדרש בין נתינת המתת ולקיחת המתת לבין הפעולה הספציפית הקשורה בתפקידו של עובד הציבור. מקום בו לא הוכח קשר סיבתי כאמור אין לדבר על שוחד. המאשימה לא הוכיחה קשר סיבתי כאמור ואף כשלה להוכיח קיומה של החזקה שנקבעה בפסיקה לפיה יודע עובד ציבור כי הנזקים לשירותיו אינם נותנים לו את מתנותיהם אלא כדי שייטה להם חסד במילוי תפקידו. היעדר סמיכות זמנים בין מועד מתן ההלוואות למועד בו ציפה סלע לקבל משוא פנים מבניזרי מונע החלטה של החזקה העובדתית. מעבר לכך, אף אם היה ניתן לראות בהלוואה כטובת הנאה, הרי שנעדרת ממנה ההוכחה כי ההלוואה ניתנה בכוונה לזכות מבניזרי למשוא פנים בעת מילוי תפקידו, וכי בניזרי היה מודע לכך.

בבחינת קיום קשר סיבתי יתחשב בית המשפט בטיב הקירבה בין נותן המתן לעובד הציבור, בערכו של המתן ובקשר בין המתן לתפקידו של עובד הציבור. הוכח כי ההלוואות ניתנו במסגרת קשר חברי בין בניזרי לסלע, חברות הדוקה עד כדי קשר משפחתי. טיב המתן הינו הלוואה כספית, ואין קשר בינה לבין תפקיד בניזרי שכן באותה עת לא נזקק סלע לבניזרי. כאשר מדובר ביחסים חבריים, וכאשר קיים נוהג בין הצדדים ליתן מתנות, אין לראות בכך בגדר מתן שיש בו משום שוחד. מדובר בשגרה של העדר חישובים כספיים ומחשבה נטולת אומדנים. טענת המאשימה כי המתנים ניתנו במחשכים דינה להידחות. כל אחת מן ההלוואות ניתנו בפומבי ללא ניסיון להסתירן ולהחביאן, ובכלל זה מסמך ההשבה. העדר אלמנטים אלה שולל טענה כי מערכת היחסים בין סלע לבניזרי היתה מלאכותית והומצאה לצורך ההליכים דנן. טענת המאשימה כי המתן ניתן בבחינת "שלח לחמך על פני המים" לא הוכחה.

הלוואות ניתנו בין חברים בחברות הדוקה מאין כמותה, שהחלה בלא זיקה לתפקידו של בניזרי כעובד ציבור ובתקופה בה לא היה בין סלע לבניזרי כל מגע במסגרת תפקידו כעובד ציבור. מעבר לכך, אותן הלוואות ניתנו בתקופה בה סלע לא נזקק לשירותי בניזרי ושלא בסמיכות לתקופה בה יכול היה סלע לקוות לזכות מבניזרי למשוא פנים. **אשר ליסוד הנפשי** - אף אם ייקבע כי המתן ניתן בעד פעולה הקשורה בתפקידו של בניזרי, הרי שמעבר למודעותו של בניזרי כי הוא עובד ציבור, הוא לא היה מודע לציפיית סלע לזכות במשוא פנים ביחס לפעולה הקשורה בתפקידו, ואף לא נראה כי יכל לשער ציפייה כזו על רקע היכרותם.

292. גם יסודות האישום **בגין עבירת מרמה והפרת אמונים** על פי סעיף 284 [לחוק העונשין](#), אינם מתקיימים. אין מחלוקת שבניזרי היה עובד ציבור ומודע לכך, אולם הפעולות המיוחסות לו בגין אישום זה לא נעשו במילוי תפקידו. פסק דין בעניין **שבס** עליו מסתמכת התביעה אינו רלוונטי למקרה זה, היות והוא נכתב לאחר מועד ביצוע המעשים המתוארים, והחלתו תהיה נוגדת לעקרון החוקיות. ובכל מקרה, אין באותו פסק דין לסייע שכן הוצהר

בפסק הדין מפורשות על היעדר הצורך לבחון את התיבה "פעולה הקשור בתפקידו". הרחבת הביטוי "הקשורה בתפקידו" כפי שנקבע בפסיקה, צריכה להעשות בצילו של חוק היסוד תוך שמירה על חירותו של אדם, בחוק ההולם את ערכיה של מדינת ישראל, שנועד לתכלית ראויה ובמידה שאינה עולה על הנדרש.

מטרות סעיף 284 אינן אך ורק בסיס להרחבה אלא אף בסיס לצמצום. כך למשל, ניתן לומר כי מטרת הוראת סעיף 284 אכן היתה לאסור שימוש לרעה בסמכויות ובכוח שיקבל לידי פקיד הציבור מכוח תפקידו, אך מעולם לא היתה כוונה לאסור הפעלתם של כוח וקשרים שעמדו לו לפני תחילת תפקידו, וימשיכו ויעמדו לו לאחר סיום תפקידו. היינו, קבלת התפקיד הציבורי אינה אמורה לגזול מפקיד הציבור, מכוחותיו, קשריו, וסמכויותיו כאדם פרטי. אם כן, בצד השאלה האם נעשה המעשה במילוי תפקידו, יש לשאול האם יכול המעשה להעשות על ידי אותו אדם כאדם פרטי. בענייננו, פניית בניזרי לשר אלי ישי, בין בעבור סלע ובין בעבור חברת קנית יכלה להעשות על ידו גם לולא היה מכהן כחבר כנסת או כסגן שר הבריאות. הפנייה לבניזרי נעשתה כאיש מפלגת ש"ס ומכוח קרבתו הפוליטית לשר אלי ישי, ולא מכוח מעמדו כעובד ציבור. בדומה, אותה פנייה לשר אלי ישי יכלה להיעשות אף על ידי הרב עובדיה יוסף שאינו נושא בתפקיד ציבורי רשמי. לאור האמור, לא נתקיים יסוד "העושה במילוי תפקידו" הנדרש בסעיף 284.

באשר ליסוד הפגיעה בציבור הנדרש בקשר להפרת האמונים, הרי שכפי שנקבע על ידי בית המשפט, שלושת הערכים המוגנים באיסור להפרת אמונים הם: אמון הציבור, טוהר המידות של פקידי ציבור ואינטרס הציבור. פעולותיו של בניזרי לא היו בעלות מאפיינים מיוחדים, לא היו בהקשר של משרד ממשלתי זה או אחר או לתפקיד זה או אחר, וכל כולן בניסיון לרצות את הציבור הפונה. פעולתו של בניזרי היתה לכל היותר בבחינת "הדואר" או הדרך להגיע אל היעד. בשעה שהפנייה הגיעה ליעדה, אין נפקות לדרך. אין בעצם העובדה כי בניזרי פעל עבור

סלע, שהיה חברו ושררו ביניהם יחסי קרבה כדי לבסס ניגוד עניינים הנדרש לצורך עבירת הפרת אמונים. גם אם ייקבע שהיו אינטרסים זרים כאלו או אחרים בבסיס הפעולות המדוברות, כבר נקבע על ידי בית המשפט כי כאשר מתקבלת החלטה הנכונה מסיבות שאינן נכונות- אין בכך כדי להקים את יסוד הפרת אמון הציבור. אם אין הפרת אמונים- ממילא אין פגיעה בציבור אליה כיוון המחוקק, וכן להיפך.

בחינת קיומו של ניגוד הענייניים וסיווג מהותו יתבצעו תוך בחינת מידת הסטיה מן השורה, מעמדו של עובד הציבור בהירארכיה הציבורית והשפעת פעולותיו על עובדי הציבור. מעמדו של בניזרי בתקופה נשוא כתב האישום היה ח"כ וסגן שר הבריאות, ולא היתה לו השפעה על השר אלי ישי ודימרי. באשר לבחינת הסטיה מן השורה, נמנעה הוכחת טענת בניזרי כי בפעולותיו נתן שירות לציבור כדרך שנהוג לתת ובאופן שאינו סוטה מן השורה, וזאת בעקבות מחדלי המאשימה בחקירתה אשר נמנעה מלזמן עדים במעמדו של בניזרי ולבחון סוגיה זו. הימנעות זו מהעדת עד יש לזקוף לחובת המאשימה, והיא מקימה חזקה לחובתה כי היו בעדויות כדי לסתור את טענתה. אומנם, החוק אוסר על העדפת מקורביו של עובד הציבור, אך בצד זה לא עומדת חובת עובד הציבור להפלותם לרעה.

באשר ליסוד הנפשי, הרי שבעוד שניתן לייחס לבניזרי מודעות לנסיבת היותו עובד ציבור, ספק אם ניתן לייחס לו מודעות לשאר רכיבי העבירה. הרשעת בניזרי לא תביא לענישתו על שעשה את שידע כי נאסר עליו לעשות, שכן לא ידע כי מעשהו אסור, לא היה מודע לכך שמעשהו נעשה בגדר מילוי תפקידו ולבטח לא היה מודע לקיומו של ניגוד עניינים אסור העולה כדי מעשה הפרת אמונים הפוגע בציבור.

טענות ב"כ הרב ראובן אלבז

293. שתי העבירות המרכזיות בהן הרב אלבז מואשם הן לקיחת שוחד ותיווך בשוחד על פי סעיף 295(ב). באשר לעבירת **לקיחת שוחד** – הודגש כי הרב אלבז אינו עובד ציבור בשום צורה שהיא. הכללתו בגדר אישום זה נעשית על פי קונסטרוקציה של מבצע בצוותא על פי סעיף 29(ב) לחוק ביחד עם סעיף 34ב הקובע כי נתון שהוא תנאי להתהוות עבירה, תהיה לו נפקות לגבי כל צד לאותה עבירה, אף אם אינו מתקיים בו. הסנגור אינו טוען כי אם המתן ניתן לשיבה הוא אינו יכול להוות שוחד, אולם, במקרה זה לא ניתן להרשיעו על פי הטרימינולוגיה של ביצוע בצוותא.

חלקו של אלבז במיזם מגילות, בו לא הואשם, היה בכובעו כאיש פרטי המקבל חלק מהרווחים ולא ניתנה מפיו הבטחה במישור הציבורי. **מכך ניתן להקיש** על כל האישומים, שהרי אף לגרסת התביעה הקונסטרוקציה בכל המקרים זהה. בניזרי הוא בעל הכוח לתת את התמורה בדרך של עובד ציבור, רשיונות, הקלות וכיוצא באלה, ואלבז מקבל את הכסף. מיזם מגילות אובחן על ידי התובע בכך, שלא ניתנה הוראה מפי אלבז לעזור. באישומים האחרים בהם כן ניתנה הוראה לעזור, מיוחסת לאלבז עבירה מכוח התיווך בשוחד, ולצורך כך, מרחיבה התביעה בכוח השפעתו של אלבז. אם היתה התביעה רוצה לבסס האישום על ביצוע בצוותא של עבירת לקיחת השוחד, היה עליה להראות מערכת יחסים בין אלבז לבניזרי העולה כדי ביצוע בצוותא כהגדרתו בפסיקה, אולם התביעה בחרה שלא לטעון בעניין זה ואין בחומר הראיות ראיה לשותפות במובן החוק. השותפות לטענת התביעה מתבטאת בלחץ שהפעיל אלבז על בוכריס. לחץ זה אינו עולה כדי שותפות בקבלת שוחד על ידי בניזרי. המעורבות הזו היא שולית ומינימלית, ומעבר לכך, לא הוכח ואפילו לא בראשית ראיה, שזו היתה כוונתו של אלבז שבכך יקבל בניזרי שוחד.

ביצוע בצוותא משמעותו כוונה משותפת, עשיית דבר שהוא חלק בלתי נפרד ממעשה העבירה ותרומה ממשית לביצועה. תנאים אלה לא הוכחו ביחס לרב אלבז.

294. החוק מבחין ומפריד בין השוחד בסעיף 295(ב) לשוחד בסעיף 290. סעיף 290 נוקט לשון רחבה – כך גם הפסיקה – ואלה בצירוף סעיף 293 המפרט את דרכי השוחד, מצביעים על כך שעיקר העבירה הוא בלקיחת השוחד. אולם, לא כן דין המקבל שוחד על פי סעיף 295(ב). בסעיף התיווך בשוחד מצא המחוקק לצמצם את מטרת השוחד. בעוד שבעבירת השוחד די בעצם הלקיחה ותוצאת הלקיחה אינה רלוונטית, הרי שבתיווך בשוחד נדרש כי לקיחת השוחד תהיה בעלת אופי מושחת, שיש בו להניע את עובד הציבור למשוא פנים או לאפליה. מקום בו לקיחת השוחד הינה עבור פעולה אשר כשלעצמה אינה אסורה ואין בה סטיה מהשורה, לקיחת השוחד אינה נכנסת לגדר עבירת התיווך בשוחד, אף שיכולה להחשב כלקיחת שוחד לצורך סעיף 290. רק מקום בו לקיחת השוחד נעשית עבור פעולה שאינה כשרה, או אז יש בה משום תיווך בשוחד, אם מתקיימים שאר יסודותיה של עבירת התיווך על פי סעיף 295(ב).

סעיף 293 המפרט את דרכי השוחד, אינו חל באופן אוטומטי על סעיף 295(ב). מסקנה זו יש ללמוד לדעת הסנגור מן העובדה כי סעיף 295(ב) רישא מציין כי השוחד יכול להינתן בשווה כסף או בטובת הנאה אחרת. מעצם העובדה כי המחוקק מצא לנכון לפרט זאת שוב, למרות שהגדרה זו כבר מופיעה בסעיף 293(1) יש ללמוד כי סעיף 295 אינו חובק בתוכו את ההגדרות שבסעיף 293. חיזוק לכך ניתן ללמוד מהעובדה כי המחוקק בחר להוציא מסעיף 293(2) רק את עניין ההעדפה וההפליה. בסעיף 295(ב) נדרש כי המתן יינתן כדי להניע עובד ציבור, וסיטואציה של "שלח לחמך על פני המים" אינה נכנסת לגדרי סעיף 295(ב). מזה עולה כי לשם הרשעה על פי סעיף 295(ב) על התביעה להוכיח שניים: ההנעה היתה למעשה קונקרטי; המעשה הקונקרטי הוא מעשה של אפליה ומשוא פנים. במקרה שלפנינו, אף אם פעולות אלבז היו נופלות לגדרי עבירת לקיחת השוחד על פי סעיף 290 הן אינן מקיימות את הדרישות המחמירות יותר של סעיף 295(ב). אף לגרסת התביעה אלבז לא נתן הוראות מפורשות לעובדי הציבור, ולכל היותר הוא ביקש כי יעזרו לסלע. אמירותיו אלה היו כלליות ולא כיוונו כלפי פעולה מסוימת, ובוודאי שלא כלפי פעולה שהינה בלתי חוקית. אמירות אלה, יכול ויהיו

שוחד על פי סעיף 293(2) אך לא תיווך בשוחד על פי סעיף 295(ב). יש לפרש את ברכותיו של אלבז על פי הקשרם הכללי: העובדה שהוא רב, יש לו חסידים המאמינים בכוח הברכה שלו, ואנשים מתדפקים על דלתותיו כדי לזכות בברכתו. במסגרת זו של נוהג יום יומי לברך אנשים ניתנו ברכות גם לאנשים המעורבים באישומים שלפנינו. העובדה שבניזרי רואה באלבז סוג של איש רוח המנחה אותו, אין לה נפקות כל עוד הדברים לא מתממשים למטרות בלתי חוקיות או מושחתות. עבירות השוחד לדידו הן עבירות שחיתות. אלה לא עבירות אתיות, לא עבירות מנהליות ולא עבירות משמעתיות. נכון שיכול להיות שוחד גם כדי לפעול כשורה, וגם כדי לא לסטות מן השורה אבל כשמדובר בתיווך לשוחד, האפשרויות הללו לא קיימות. והטעם לכך ברור, שהרי הרציונל להרחבת עבירת השוחד הוא שמי שעומד מאחוריה הוא עובד ציבור האמון על הציבור, רציונל זה אינו קיים ככל שמדובר בתווך בשוחד שאינו עובד ציבור. ההשוואה אותה עורך המחוקק בין מקבל השוחד לבין המתווך בשוחד היא השוואה עונשית גרידא אך לא מהותית.

באשר ליסוד הנפשי – אין די במודעות ליסודות העבירה ומתווספת דרישה לקיומה של כוונה לעשות בפועל את המעשה הפסול בעבורו קיבל את המתן. לשם עמידה בדרישות הסעיף, על התביעה להוכיח כוונה ליתן תמורה ספציפית עבור המתן ולא די להוכיח כוונה לתמורה כללית כלשהי. עדותו של סלע לפיה הופך הרב או הישיבה למעין שותפים לעסקיו, אינה נתמכת במקור חיצוני ולא ניתן להסתמך עליה לבדה, והדבר עולה גם מאופי התרומות של סלע לישיבה על פי גירסתו. אף לשיטת סלע, תרומותיו לישיבה אינן בעלות זיקה לרווחיו, אלא הן בעלות אופי ראוותני, ספונטני ושרירותי. מעבר לכך סלע היה תמיד תורם לישיבה, ואין לומר כי תרומותיו החלו דווקא בשלב זה או אחר.

295. ב"כ הרב אלבז התייחס בסיכומיו לפרשת אלגריסי. הסנגור אינו חולק על כך שאם ניתן מתת תמורת קידום אינטרסים של הנותן אין משמעות לשאלה לאן הגיע הכסף, ואפילו

לתרומה. אולם לדידו, מעמדו של הרב אלבז שווה למעמדה של אגודת הספורט שקיבלה את התרומה במקרה האחרון, אשר אף אחד לא העמידה לדין. מעבר לכך, בפרשת אלגריסי הנאשם ביקש מהתורמים לתרום לאגודות הספורט, כאשר התורמים מעולם לא תרמו לאגודות הספורט, ומכך ביקש בית המשפט ללמוד על היסוד הנפשי. במקרה שלפנינו, סלע היה מאז ומתמיד קרוב לישיבה ותרם לה כספים רבים. בתקופה מסויימת הנוגעת לכתב האישום הוא היה אמיד יותר ולכן תרם יותר. בפעולותיו אלה של סלע יש רצף ולא ניתן ללמוד מהם חשד כלשהו אשר ביחס אליו עצם אלבז את עיניו.

על העבירות ומה שביניהן

עבירת לקיחת השוחד
296. [בע"פ 8027/04 שמעון אלגריסי נ' מדינת ישראל](#), (ניתן ביום 23.2.06, פורסם באתר בתי המשפט) (להלן: "אלגריסי"), פסקה 6, עמד בית המשפט על תכליתה ויסודותיה של עבירת השוחד. בית המשפט ציין, כי האיסורים הנכללים בפרק ט' [לחוק העונשין](#) שכותרתו "פגיעות בסדרי השלטון והמשפט", ובכללם עבירת לקיחת השוחד, נועדו להבטיח את תקינות התנהלותם של מוסדות השלטון ושל גופים ציבוריים ולבער התנהגות הנגועה בשחיתות, וכלשונו:

"...נטילת שוחד, הפרת אמונים ועבירות אחרות הקבועות בדיני העונשין,

אשר יסוד של שחיתות (במובן הרחב) טבוע בהן, מסוכנות הן לחברה

ולסדרי הממשל. הן מכרסמות בעבותות הקושרות אותנו כבני חברה אחת.

הן מפרות את האמון של פרט בפרט, ושל הפרט בשלטון. הן מעודדות זלזול

ברשויות הציבור ובעובדי הציבור. הן מטפחות ציניות כלפי רשויות המינהל

וכלפי הסדר החברתי הקיים. הן פוגמות באמון של הפרט בתפקודו של

הכלל, ובכך מערערות את היציבות החברתית" (שם, פסקה 6; [בג"צ](#)

[7074/93, 7105, 7165, 57/94 סויסא נ' היועץ המשפטי לממשלה ואח', פ"ד](#)

מח (2) 749, פסקה 43. ור' לעניין זה גם [ע"פ 6916/06 ארמון אטיאס נ'](#)

מדינת ישראל, (פורסם באתר בתי המשפט, ניתן ביום 29.10.07) (להלן:

"אטיאס"), פסקה 7).

מתן שוחד ונטילתו אופיינו על ידי המחוקק בעונשים חמורים, בפריסה של החוק על עובדי הציבור במיגזר רחב, בגמישות פרשנית וראייה מרחיבה ביחס למעשים אשר נראים כמעשי שוחד (**שם**, שם). עוד נאמר שם כי **הערך המוגן** של עבירת השוחד הוא, בין היתר, הגנה על המנהל הציבורי מפני שחיתות, הבטחת פעילותו התקינה וחזוק אמון הציבור (**שם**, שם; **פרשת אלגריסי**, פסקה 6; [רע"פ 5905/98 אליהו רונן נ' מדינת ישראל, פ"ד נג](#) (1) 728, פסקאות 7-9).

297. **ליסוד העובדתי** של עבירת השוחד שלושה רכיבים: ראשית, על נוטל השוחד להיות **עובד ציבור**; שנית, **קבלת מתן** – **טובת הנאה**; ושלישית, כי טובת ההנאה או נטילת השוחד היא **בעד פעולה הקשורה בתפקידו** של עובד הציבור. היסוד העובדתי ברכיב השלישי, הוא קשר סיבתי עובדתי בין השוחד לבין פעולות עובד הציבור. לדרישה זו שני היבטים: האחד - קיום קשר סיבתי בין המתן לבין פעולה הקשורה בתפקידו של עובד הציבור. השני - הידיעה בדבר קיומו של קשר סיבתי כזה. מדובר בעבירה התנהגותית, אשר אינה דורשת תוצאה בצידה. די בכך, כי ההתנהגות עולה כדי לקיחת שוחד כהגדרתה בחוק, ולא נדרש כי עובד הציבור יעשה פעולה כלשהי בעד השוחד שקיבל. כאשר המתן נלקח "בעד פעולה הקשורה בתפקידו" של עובד הציבור, נושא המתן אופי מושחת המתגבש לידי שוחד. גם במקרה בו טובת הנאה יסודה בעד פעולה מעורבת, היינו פעולה כשרה ופעולה הקשורה בתפקיד תהיה טובת ההנאה כולה בבחינת שוחד (**פרשת אטיאס**, פסקה 10).

סעיפים 293-294 [לחוק העונשין](#) מפרטים את דרכי השוחד הכוללים "טובת הנאה אחרת", ובפסיקה נקבע כי **הרשימה אינה סגורה**. לשונה של העבירה רחבה דיה כדי להכיל מגוון התנהגויות, והיא אינה תוחמת את האפשרויות (שם, פסקאות 11-12; **פרשת אלגריסי**, פסקה 8). ולעניין זה אומר בית המשפט:

"לא בכדי ניתנה הגדרה רחבה לעבירת השוחד. לא בכדי אין בידינו רשימה סגורה של מקרים. זאת, בשל ההכרה כי תופעת מתן השוחד ולקיחתו עשויה לפשוט וללבוש צורות שונות ומגוונות" (פרשת אטיאס, פסקה 13).

בעניין אטיאס ציין בית המשפט כי החוק אינו דורש לקיחה בפועל. גם אם לא היתה ללוקח שוחד הנאה ממנו, יכול הדבר להיחשב בנסיבות מסויימות כלקיחת שוחד והדבר תלוי בהתקיימות יסודותיה האחרים של העבירה. שוחד יכול שיינתן או שיילקח בעקיפין, באמצעות אדם שלישי, ולא דווקא במישרין מידי הנותן או הלוקח (סעיף 293(5)). הקבלה של השוחד היא "לרבות קבלה בשביל אחר או על-ידי אחר". עבירת השוחד תחול אף אם המתן שימש בפועל לטובת הציבור ולא דווקא להנאתו האישית של עובד הציבור. ליבה של עבירת השוחד - אם לקיחתו ואם נתינתו - ב"כוונת השוחד", ואין נפקא מינה אם המתן ניתן במישרין למקבל או לגורם אחר, כל עוד הוא ניתן ומתקבל לקידום עניינו של הלוקח בתמורה למשוא פנים לנותן (**פרשת אטיאס**, פסקה 14; **פרשת אלגריסי**, פסקה 8). ובעניין זה נאמר:

"התניית טיפול ב"תרומה" אינה אלא כינוי אחר להתניית טיפול במתת כסף. מהותה של תרומה היא שעליה להינתן מרצונו החופשי של אדם ללא כל תנאי וללא דרישה. אחרת אינה תרומה אלא תשלום על-פי דרישה. אין די בשם "תרומה" כדי להכשיר מתן כסף..." (ע"פ 2567/97 ד"ר איילון בן-)

רפאל לחמן נ' מדינת ישראל, (ניתן ביום 5.11.98, פורסם באתר בתי המשפט)

(להלן: "אילון"), פסקה 16).

באשר ל**יסוד הנפשי** – המחשבה הפלילית הנדרשת בעבירת השוחד, שהינה עבירת התנהגות, היא מודעות בפועל (או לפחות עצימת עיניים) לטיב המעשה (נטילת השוחד בעד פעולה הקשורה בתפקיד) ולקיום הנסיבות הרלוונטיות (היותו עובד ציבור). לא נדרש כי עובד הציבור יהא מודע לכך שהוא מקבל שוחד. המודעות צריכה להיות מכוונת לרכיבים העובדתיים של העבירה (**פרשת אטיאס**, פסקה 32). מודעות זו לצפיותיו של נותן השוחד, הנדרשת כיסוד נפשי בעבירה של לקיחת שוחד מתקיימת בין אם התכוון עובד הציבור, בינו לבין עצמו, לסטות מן השורה ולהיטיב עם נותן השוחד ובין אם לאו (**פרשת אלגריסי**, פסקה 7). כשהתביעה מוכיחה כי עובד הציבור ידע שטובת ההנאה שהוא מקבל מכוונת לפעולה הקשורה בתפקידו (הקשר הסיבתי בין השניים), יש בכך הוכחה כי הלקיחה נעשית מתוך כוונה להיטיב עם הנותן. הכוונה הזו, המלווה את המעשה, היא המצביעה על האופי הפסול והנפסד שבמעשה קבלת השוחד (**ע"פ 355/88 לוי נ' מדינת ישראל, פ"ד מג (3) 221 (להלן: "לוי")**, פסקה 20).

עבירת מרמה והפרת אמונים

298. הערכים המוגנים על ידי עבירה זו הם: אמון הציבור, טוהר המידות של עובדי ציבור ותקינות פעילותו של המינהל הציבורי. נקודת המוצא היא כי עובד הציבור חב אמונים לציבור. חובה זו מופרת אם עובד הציבור מעמיד עצמו במצב של ניגוד עניינים (**פרשת אטיאס**, פסקה 43).

היסוד העובדתי בסעיף 284 **לחוק העונשין**, עבירת המרמה והפרת האמונים, מורכב משלושה: רכיב התנהגותי ("מעשה מרמה או הפרת אמונים"), רכיב נסיבתי ("עובד הציבור העושה במילוי תפקידו"), רכיב תוצאתי (מעשה "הפוגע בציבור") (**פרשת אטיאס**, פסקה 43; **ע"פ 3575/99 דרעי נ' מדינת ישראל, פ"ד נד (2) 721 (להלן: "דרעי")**, פסקה 114). **עצם ההימצאות**

במצב של ניגוד עניינים מקיימת את הרכיב ההתנהגותי שבעבירת המירמה והפרת אמונים. "הפרת אמונים" מבטאת מעילה באמון או אי נאמנות. בבסיס הפרט ההתנהגותי שבעבירה של הפרת אמונים מונח **ניגוד עניינים מסוגים שונים**. לא כל ניגוד עניינים גורר אחריו פגיעה מהותית באינטרס המוגן, והדבר תלוי במהותו ובאופיו של ניגוד העניינים. בהקשר זה יש להתחשב, בין השאר, בעוצמת ניגוד העניינים; במידת הסטייה מהשורה, אם היתה כזו; במעמדו של עובד הציבור בהירארכיה הציבורית ובהשפעת פעולותיו על עובדי הציבור. אין מדובר ברשימה סגורה, והם לא באו אלא להצביע על נסיבות טיפוסיות שיש בהן כדי להשליך על קיומה של פגיעה מהותית באינטרס המוגן, שעה שעובד הציבור פועל בניגוד עניינים. ככל שעוצמת ניגוד העניינים חריפה יותר, כן מתחזקת האפשרות לפגיעה מהותית באמון הציבור, בטוהר המידות או בתקינות פעולת המינהל. לא הרי קרבת משפחה הדוקה ופעילה כהרי היכרות מזדמנת. לא הרי ניגוד עניינים המבוסס על קשר כספי אישי או אינטרס כלכלי כהרי ניגוד עניינים המבוסס על קשר מוסדי ([דנ"פ 1397/03 מדינת ישראל נ' שבס, פ"ד נט \(4\) 385 \(להלן: "שבס"\)](#), פסקאות 51-50).

באשר לרכיב הנסיבתי "העושה במילוי תפקידו" – הביטוי "במילוי תפקידו" זכה לפרש מרחיב הכולל ניצול סמכות, קשרים, השפעה וכוח שררה ובלבד שיש זיקה לתפקידו (**פרשת אטיאס**, פסקה 44). **הרכיב התוצאתי**, היינו, **הפגיעה בציבור**, מתקיים במצב של ניגוד עניינים. אין הכוונה ליסוד תוצאתי, אלא הכוונה לרכיב נסיבתי גרידא הנוגע לתכונה המיוחדת שברכיב ההתנהגותי, קרי, מרמה או הפרת אמונים, אשר לפי טיבן וטבען פוגעות בציבור (**שם**, שם; **פרשת שבס**, פסקה 39).

היסוד הנפשי של עבירת מרמה והפרת אמונים, שהינה עבירת התנהגות, הוא **מודעות בפועל** (או לפחות עצימת עיניים) לטיב הפיזי של ההתנהגות ולקיום הנסיבות הרלוונטיות. כלומר, מודעות בפועל לכך כי נעשתה עבירת מרמה או הפרת אמונים; מודעות בפועל כי הוא עובד

ציבור העושה במילוי תפקידו ומודעות בפועל לכך שהמעשה פוגע בציבור **(פרשת דרעי, פסקה 114)**.

299. באשר לאפשרות להרשיע גם בעבירות לקיחת שוחד וגם בעבירת מרמה והפרת אמונים - אכן נאמר כי עובד ציבור הלוקח שוחד בעד פעולה הקשורה בתפקידו, מפר בעצם מעשה זה את חובת נאמנותו כלפי הציבור, וגם לענין הפרה זו של חובת הנאמנות, כמו לענין השוחד, אין נפקא מינה, בדרך כלל, אם סטה עובד הציבור מן השורה בעשותו את הפעולה שעבורה לקח שוחד. לפיכך, נקבע כי אין להאשים ולהרשיע עובד ציבור גם בלקיחת שוחד וגם בהפרת אמון הציבור, משום שהפרת חובת הנאמנות מובלעת ונכללת בתוך עבירת השוחד ([ע"פ 511/73 יעקב יחזקאל נ' מדינת ישראל, פ"ד כט \(1\) 32 \(להלן: "יחזקאל"\)](#), עמ' 34). במה דברים אמורים? בהרשעה בשתי העבירות בגין אותו מעשה עצמו. אולם, משהאישומים בעבירות מבוססים על מסכת עובדתית שונה אין תחולה להלכה זו. קביעה הפוכה תביא למצב בו עובד הציבור הלוקח שוחד מחסן עצמו מפני כל הרשעה עתידית בגין מעשים שיעשה תמורת השוחד, רק מפני שאלה נעשו תמורת השוחד שקיבל. כמובן שלא ניתן לקבל זאת. משהושלמה עבירת לקיחת השוחד, אשר - כאמור, אינה דורשת תוצאה בצידה, אין כל מניעה להרשיע בעבירה אחרת עבור מעשים חיצוניים ומאוחרים לעבירה.

עבירת השוחד והפרת האמונים הלכה למעשה

המתנים שניתנו מסלע לבניזרי ומסלע לאלבז - האם לקיחת שוחד על-ידי בניזרי

300. המתנים שייבחנו בפרק זה יחולקו לשתי קבוצות. הראשונה, המתנים שהועברו מסלע ישירות לבניזרי; השנייה, המתנים שניתנו לאלבז. השאלה היא האם מתנים אלה מהווים עבירה של לקיחת שוחד על-ידי בניזרי כהגדרתה בסעיף 290 לחוק.

במסגרת מתנים שניתנו ישירות לבניזרי, ייבחנו סכומי הכסף שהגיעו לסך 97,000 ₪ עבור מימון תביעת הדיבה, רכישת ריהוט, מיזוג והעברת כסף לגמ"ח; תשלום למשפצים; הבטחת סלע לבניזרי לקבל אחוזים במיזם מגילות.

במסגרת מתנים שניתנו מסלע לאלבז, ייבחנו העברת סך 200,000 ₪ לישיבה; העברת 30,000 דולר בפרשיית שמוליק דניאל והעברת סכום הכסף של יותר מעשרות אלפי דולרים, שהעביר סלע לישיבה בשלהי אוקטובר או תחילת נובמבר 2001.

המתנים שניתנו ישירות לבניזרי

301. א. המתנים ניתנו לבניזרי בהיותו עובד ציבור כמשמעותו בסעיף 34 כ"ד [לחוק העונשין](#). במישור העובדתי השאלות הן האם המתנים הם בבחינת שוחד; האם ניתנו בעד פעולה הקשורה לתפקידו; ההבטחה בעניין מיזם מגילות ומשמעותה; שאלת הקשר הסיבתי וזיקת הזמן בין מתן לבין תמורה; יחסי חברות בין סלע ובניזרי; היסוד הנפשי.

ב. באשר להבטחה: סלע הבטיח לבניזרי אחוזים מהותיים במיזם מגילות. זוהי טובת הנאה. אין חולק כי המיזם לא יצא לפועל ובניזרי לא קיבל דבר. השאלה הינה מה מעמדה של הבטחה ליתן משהו עתידי. עובדתית, השותפות העסקית קיימת ממועד ההבטחה ואין משמעות לעובדה כי מדובר בפירות עתידיים. בפסק הדין [ע"פ 471/88 יער נ' מדינת ישראל, פ"ד מג \(2\) 141 \(להלן: "יער"\)](#), נקבע כי רישום מניות של חברה על-שם אשת עובד ציבור יש בה כדי להוות מתן טובת הנאה המהווה שוחד. כמו כן נקבע, כי עצם שותפות עסקית עם עובד הציבור, היא הפסולה. משכך, אין עוד נפקות לשאלה באיזו דרך בוצעה אותה שותפות – אם על-ידי חלוקת מניות, אם בהסכם בכתב ואם בהסכם בעל-פה כפי שנעשה בענייננו. בפרשת פליקס יער צוין, כי גם קשר עסקי גרידא יכול להוות טובת הנאה שאסור לתיתה לעובד הציבור (שם),

פסקה 4). בית המשפט ציין שם כי שותפות נחשבת קבלת טובת הנאה גם אם עסקי החברה נגמרים בהפסד ועובד הציבור אינו מקבל דבר. לפיכך, הבטחת סלע לבניזרי כי יקבל אחוזים במיזם היא סיכום על שותפות עסקית המהווה טובת הנאה, ואין משמעות לעובדה כי המיזם לא יצא בסופו של דבר לפועל. המיזם לא, השותפות כן.

ג. האם המתנים ניתנו לבניזרי **בעד פעולה הקשורה בתפקידו?** ביסוד זה יש להוכיח קשר סיבתי עובדתי בין המתן לבין פעולת עובד הציבור ואת המודעות של בניזרי לקשר זה. בפסיקה נקבע, כי הרכיב הנסיבתי יכול להקבע מקום בו יש נטיה למשוא פנים בדרך כלל (סעיף 293(3) לחוק) ואין נדרשת פעולה מסוימת מצד מקבל השוחד (**פרשת אטיאס**, פסקה 8). משוא פנים יכול שיהיה גם בבחינת "**שלח לחמד**" ואין צורך להצמיד את המתת לעסקה מוגדרת וברורה, כמו כן אין זה חשוב מתי עולה בדעתו של עובד הציבור לבקש או לקבל או לתת תמורה עבור מעשהו (**פרשת לוי**, פסקה 18). קרי, להוכחת קשר סיבתי אין צורך בזיקת זמן מיידית או קרובה בין פעולה של מתן ותמורה. הלכה פסוקה היא, שאין לפרש פירוש מגביל ומצמצם את הביטוי "פעולה הקשורה בתפקידו" כאילו הוא מכוון רק למעשה הכלול בתחום המוגדר של סמכות מסורה ללוקח השוחד. גם פעולות אחרות הנעשות בקשר עם התפקיד, אף שהן מחוץ לגדר סמכותו, יחשבו כמילוי תפקידו ובלבד שקיימת זיקה לעובדה שמקבל השוחד מכהן בתפקיד פלוני. נקבע, כי לאור סעיף 294(ד)(2) לחוק הקובע כי "**במשפט של שוחד לא יזקק בית המשפט לטענה שהלוקח לא היה מוסמך לעשות את הפעולה או לא היה רשאי לעשותה**", יש לקרוא את סעיף 290(א) לחוק כאילו נאמר בו שהוא מתייחס לעובד הציבור הלוקח שוחד בעד פעולה הקשורה בתפקידו, אף אם פעולה זו איננה בגדר סמכותו ואף אם איננו רשאי לעשותה, ובלבד שיש זיקה לעובדה שמקבל השוחד מכהן בתפקיד פלוני (**פרשת אטיאס**, פסקה 23). בעניין זה של הרכיב הנסיבתי וזיקת הזמן, נאמר כי יש למנוע מעובד ציבור להמצא

במצב שבו בשל קבלת מתת הוא יעמיד את עצמו במצב "של התחייבות ושל ציפייה להדדיות העשויים להשפיע על שיקול דעתו השלטוני", דבר היוצר מצב של ניגוד עניינים הפוגעת בשירות הציבורי (שם, פסקה 24).

לסיכום, התביעה אינה נדרשת להוכיח כי הייתה פעולה ספציפית אליה כוון המתן, די במשוא פנים בדרך כלל, כאשר סמיכות הזמנים בין המתת לתמורה אינה תנאי בלעדיו אין בעבירת השוחד. בוודאי כך כאשר בין הנותן למקבל יש יחסים מתמשכים של מתנים ותמורות. עבירת לקיחת השוחד הינה עבירה התנהגותית והתביעה אינה נדרשת להוכיח כי אכן היה משוא פנים בעקבות המתת. כך בנוגע לכספים שנתן סלע לבניזרי, קל וחומר בנוגע לשותפות שנקמה בין סלע לבניזרי בהקשר של מיזם מגילות, תוך כוונה שבניזרי ישתמש במעמדו הציבורי כדי לקדם המיזם, כפי שקרה בפועל.

ד. יחסי חברות בין נותן למקבל אינם מהווים לכשעצמם חיסיון מפני הרשעה בעבירת שוחד, כשם שמתן קטן אינו ערובה כי אינו שוחד. טיבם של יחסי חברות, גודל המתן והקשר לעבודה נמנים עם הגורמים שיש לשקלם לצורך הכרעה האם המתן מהווה עבירת שוחד. עובד הציבור אינו רשאי לקבל טובת הנאה ולו מחבר קרוב אם יש מגע כלשהו למסגרת תפקידו של עובד הציבור. קיימות נסיבות מהן עולה, כי ביחסי החברות מעורבים יחסים **התלויים בדבר**. משכך, הטעם למתן טובת הנאה אינו נעוץ רק בנדיבות לשמה, אלא כרוך בו גם היבט אינטרסנטי של הזקקות הדדית (שם, פסקאות 30, 31). יחסי חברות אינם מכשירים מתנים ויש לבדוק את טיבם של היחסים, גודל המתת והזיקה לעבודה.

ה. באשר לבחינת קיומו של **היסוד הנפשי** ומודעות לקשר סיבתי בין המתן לפעילות: בניזרי ידע שהוא עובד ציבור וידע על המתנים, השאלה היא האם היה מודע

לטיב המעשה, קרי, מתנים בעד פעולה הקשורה לתפקיד, ובכלל זה, **לציפיותיו של סלע**. את היסוד הנפשי מסיקים מתוך הנסיבות של הלקיחה או הנתינה ורק לעיתים נדירות קיימת ראייה מיוחדת (**שם**, פסקה 38). היסוד הנפשי נלמד ומוסק ממכלול ראיות, התנהגות הנאשם והמשתמע ונלמד ממעשיו (**פרשת לוי**, פסקה 21).

302. על יסוד כללים אלה והממצאים העובדתיים יש להרשיע את בניזרי בלקיחת שוחד, גם אם אין מתאם (קורלציה) של זמן ומקום בין האירועים השונים או תפקידיו הציבוריים של בניזרי בתקופה הרלוונטית 1997-2001. המתנים עבור תביעת הדיבה, ריהוט, מזגנים וגמ"ח בסכום כולל של 97,000 ₪ שניתנו ללא סיכום, ללא מסמך, רישום או מועד, לא הוחזרו גם באוקטובר 1998 כאשר בניזרי עזר לסלע בעניין "קנית" – פרויקט עזריאלי. התשלום למשפצים היה בקיץ 1999 כאשר המעורבות ההדדית בין סלע ובניזרי התעצמה והתעבתה. **בניזרי חש מחוייב וסלע ראה עצמו זכאי לעזרה וסיוע**. לסלע היה אינטרס כלכלי לבסס מעמדו ולהרחיב פעילותו בפרויקט עזריאלי. בניזרי עזר לו הן בביקור, הן בזימון של שגיא לכנסת והן בשתי פניות לשר ישי, ובדרישה **לשנות** את הכללים, וכאשר המהלך כשל, זכה דימרי לשבט לשונו ואיומיו של בניזרי. אין מדובר בעזרה לאזרח הפונה לח"כ אלא בפנייה של חבר שנתן לבניזרי כספים משמעותיים, ונוקק למעמדו הרם של בניזרי כאיש ציבור לשם קידום מעמדו הכלכלי. בניזרי היה אותה עת ח"כ וסגן שר הבריאות, ואין מקום לדבר על העדר סמכות, אלא להיפך – הוא הפעיל סמכות וניצל מעמדו כח"כ וסגן שר להזמין אנשים לכנסת, לבקש דרישות ספציפיות עבור סלע. אמנם מחצית מהסך של 97,000 ₪ ניתן לבניזרי מספר חודשים קודם לכן, אולם ביחסים נמשכים אין לזיקת הזמן חשיבות.

ההבטחה של סלע למתן מניות לבניזרי באה על רקע תרומתו הממשית של בניזרי למיזם עסקי של סלע. בעת הפעילות במיזם מגילות 1999-2001 היה בניזרי ח"כ ושר. כדי להראות את רצינותו של סלע, קשריו ואפשרות השווק, התקיימה פגישה בין קובי שני, סלע ובניזרי בלשכת שר הבריאות. בהמשך הגיע בניזרי למשרדו של היועץ הכלכלי, דבר המלמד את המשתתפים,

לרבות שני המשקיע ממון וזמן, ב"גב" שיש לסלע. בניזרי התעניין במבנה העסקה ולשם כך שוחח עם שני עורכי דין: טלפונית עם עו"ד גלעד שר ואחר-כך נפגש עם עו"ד קדרי שטיפל בכל פרטי המיזם העסקי והוא הציג לבניזרי את המסגרת הסכמית-משפטית. סלע ושני ניסו לגייס משקיע חוץ בשם ארתור פוגל לסכום של 10 מליון דולר. כדי להראות את רצינות העסקה ואת הגיבוי שיש לסלע, נפגש בניזרי עם המשקיע. הכיצד זה שר או סגן שר נפגש עם משקיע זר לצורך מיזם עסקי פרטי! הקשר לתפקיד של בניזרי אינו חייב להיות מידי וישיר ודי בניצול שמו, מעמדו ותפקידו כשר. כל הפעילות הזו מחד, והבטחת סלע לבניזרי לזכויות במיזם מאידך, יוצרים שותפות עסקית, שגם אם לא הבשילה להצלחה בפועל, די בה להוות טובת הנאה.

יחסי החברות התמימים חלפו באותן שנים. אין מדובר על שעון או ארוחה, אלא סכומים של עשרות אלפים, מעורבות במיזם ענק ובפרויקט גדול כעזריאלי. החברות הקרובה התמלאה ביחסים התלויים בדבר, ועזרה הדדית גם בעסקים. בניזרי היה מודע היטב כי סלע נזקק למעמדו, לשמו ולתפקידו ולכן ביקר במגדלי עזריאלי, הזמין את הסמנכ"ל לכנסת, וביצע פעולות במיזם מגילות. הביטוי "פעולה הקשורה לתפקידו" אשר בסעיף 290 זכה לפרשנות רחבה ולפיכך יכול להכיל לא רק תפקיד פורמאלי אלא גם **מעמד**. כאשר בעל תפקיד ציבורי רם מעלה מתגייס לנושא עסקי של אחר, ואותו אחר גם מיטיב עמו, בין במתן כספי ובין בהלוואה כספית – עצם ניצול השם והמעמד מהווים פעולה מודעת הקשורה לתפקיד הציבורי. לפיכך, הוכחו כל יסודות העבירה של לקיחת שוחד ויש להרשיע את בניזרי לפי סעיף 290(א) לחוק.

המתנים שניתנו מסלע לאלבז – האם לקיחת שוחד על-ידי בניזרי

303. האם המתנים שניתנו מסלע לאלבז מקיימים את יסודות עבירת לקיחת השוחד אצל בניזרי, במובן סעיפים 290 ו-293 [לחוק העונשין](#). האם הם ניתנו בעד פעולה הקשורה לתפקידו של בניזרי, האם בניזרי היה מודע ליסודות העבירה.

304. השאלה הראשונה הינה האם מתנים לאלבו יכולים להחשב כלקחת שוחד. בפרשת אלגריסי נדונה השאלה האם יש בתרומות לאגודות ספורט עירוניות על-פי בקשת עובד ציבור משום לקחת שוחד על-ידו. היינו, האם מתן הנעדר מטבעו אלמנט של טובת הנאה אישית ונועד לצרכי ציבור, יכול להחשב כשוחד. בית המשפט הסתמך על סעיף 293(5) לחוק "אין נפקא מינה בשוחד - אם ניתן לידי הלוקח או לידי אדם אחר בשביל הלוקח... ואם הנהנה מהשוחד היה הלוקח או אדם אחר", וקבע כי גם אם לא הייתה הנאה ממנו, בנסיבות מסוימות ייחשב הדבר כלקחת שוחד, והדבר תלוי בהתקיימות היסודות האחרים של העבירה. בפרשת אלגריסי נאמר, כי תרומות מסוימות, היכולות להזקף לפעילותו של ראש העיר, יתנו בידו משאבים לטיפול תדמיתו ואילו לתורם הנזקק לשירותי העירייה, זכייה ביתרון בטיפול בעניינו בעירייה.

דברים אלה הם בבחינת קל וחומר במקרה שלפנינו. מדובר בכספים שהועברו לישיבה ספציפית, אשר בניזרי נמנה עליה במובן הרחב של המילה. הרב אלבו הינו מנהיגו של בניזרי, שצמח מתוך הישיבה מעלה מעלה, והאינטרס שלו נטוע בתוכה, בקיומה, בהתרחבותה ובכוחה. כל סידור או ארגון של העברת הכספים לישיבה, הקשור במישרין או בעקיפין לבניזרי, מחזק את הישיבה ואת הבסיס של בניזרי ולפיכך אותו עצמו ואת מעמדו. אין תימה כי היה זה אינטרס של בניזרי לעודד את סלע להעברת כספים לישיבה ולכן גם לא הייתה הפרדה בין האינטרסים של אלבו לעשות למען הישיבה לבין האינטרס של בניזרי. המתנים הללו של סלע לאלבו היו סופו של דבר מיוזמתו ועידודו של בניזרי.

האם העברות כספים אלה לישיבה ניתנו בעד פעולה הקשורה לתפקידו של בניזרי? סלע תרם עד סוף שנת 2000 סכומי כסף נכבדים לישיבה. אולם הכספים שנתן החל משנת 2001 הם במעמד שונה. בשנת 2001 קיבל סלע מידע פנימי על עובדים זרים וניצל מידע זה להגדיל את רווחיו, כשהוא מחוייב להעביר כספים מרווחיו אלה לישיבה. בניגוד לשנים קודמות, הכספים שנתן בשנת 2001 לא נרשמו כתרומות, לא הסכום של 200,000 ₪ שנרשם כהלוואה, ולא

הסכומים במזומן שהעביר, שלא נרשמו כלל. מקורם של המתנים בהעברת הפרוטוקולים, לאחר שבניזרי אמר לבוכריס, כי עליו לעזור לסלע על-מנת שיעזור לישיבה. יש בכך הוכחה הן של הקשר הסיבתי העובדתי והן הקשר הסיבתי המשפטי וכן מודעות כי עזרה זו תביא כספים לישיבה. בכך הוכחו יסודות העבירה.

אין צורך להוכיח מודעות של בניזרי לכל הפרטים של העברות הכספים ודי במודעות כללית שלו, כי סלע עוזר לישיבה. לשם כך זומן בוכריס לפגישות תוכחה הן בעניין פרוטוקולים והן בעניין המכרז. גם אם הפרטים המלאים והטכניים אינם ידועים לבניזרי, אין בכך כדי לשלול את מודעותו בעצם המתנים ולקשר בין העזרה שקיבל ממשרדו לבין העברת הכספים לרב אלבוז ולישיבה.

לאור האמור, יש להרשיע את בניזרי בעבירת לקיחת שוחד גם בגין התרומות שתרים סלע לישיבה "אור החיים" של הרב אלבוז.

הפרת אמונים

305. האם הפעולות והמעשים שעשה בניזרי עבור סלע עולים כדי הפרת אמונים? במסגרת זו ייבחנו אירועי "קנית" – פרויקט עזריאלי; המינויים; הנחיית בוכריס בעניין עובדים זרים למגילות; השתתפות סלע בפגישה לקביעת המפתח; הוראת בניזרי לבוכריס לעזור לסלע – העברת פרוטוקולים והיתרים; הניסיון להטיית מכרז.

306. המעשים המיוחסים לבניזרי במסגרת זו נעשו על-ידו בהיותו עובד ציבור. המחלוקת הינה בקיומו של הרכיב ההתנהגותי והשאלה אם היה ניגוד עניינים המגיע לכדי הפרת אמונים. כן חלוקים הצדדים בסוגיית קיום הרכיב הנסיבתי והאם הפעולות שנעשו הן בעלות אופי המהוות פגיעה בציבור.

307. **הרכיב ההתנהגותי** : בראשית הדברים יש להעיר, כי טענת ב"כ בניזרי לפיה החלת פס"ד שבס אשר ניתן לאחר ביצוע המעשים המיוחסים לבניזרי, פוגעת בזכויותיו, אינה יכולה לעמוד. פסק-דין שבס לא חידש הלכה, חזר על הלכות קודמות ומכל מקום, בית המשפט פירש את סעיף החוק ואין מוקנית זכות בפרשנות.

ההימצאות במצב של ניגוד עניינים מקיימת את הרכיב ההתנהגותי בעבירה של הפרת אמונים. בניזרי היה במצב של ניגוד עניינים בכל הפרשיות הנדונות פה. אין מדובר בשירות לאזרח סלע, אלא במתן יחס מועדף לחבר סלע, הקשור לבניזרי במגוון אינטרסים : בעניין פרויקט עזריאלי זימן בניזרי שתי פגישות כדי לעזור לסלע, נסע לסיור במגדלים כדי לעזור לסלע, זימן את שגיא לכנסת כדי לבסס את מעמדו של סלע ואיים על דימרי המאכזב שעשה גרור עם מנכ"ל 'קניתי ו"קלקל" לסלע. מדובר ברצף פעולות שנועדו לסייע לסלע לשפר מצבו הכלכלי. מועצת מגילות עמדה חסרת אונים בעניין עובדים זרים עד שסלע התערב אצל השר והשר התערב, ומספר העובדים הזרים למגילות הוכפל. מינוי לתפקידי אמן יכול להיות תמים, אך לא כך מקום בו מעורבים אינטרסים נוספים. בן-הרוש נהג טוב ועדנה מנהלת לשכה מעולה, אך הם מונו על רקע הכרותם עם סלע, קרבתם לו והיחסים התלויים בדבר המתפתחים בין בניזרי לסלע. הסתכלות אחרת על כך הינה היתממות. לא זו בלבד שהמינויים נעשו תוך ניגוד עניינים ומתוך מגמה לגמול לסלע, אלא הם יצקו מסד לניגודי עניינים בעתיד למעורבות וקשר הדדי נוסף. מסכת ניגוד האינטרסים החריפה כאשר מונה בניזרי לשר העבודה, וקיבלה ביטוי בשיתופו של סלע בקבלת החלטה מקצועית פנימית בעניין "המפתח", דבר המהווה סטייה בולטת מן השורה. ההוראות והלחצים שהופעלו על בוכריס לעזור לסלע גם הם חלק בלתי נפרד והפועל היוצא של ניגוד עניינים, ששיאן בניסיון להטיית מכרז, ההוראה לבוכריס כי עליו לדאוג לזכייתו של סלע במכרז, ומשמהלך זה כשל, בוכריס פוטר. הפעולות הללו מקיימות את הרכיב ההתנהגותי של הפרת אמונים ונעשו **בקשר לתפקידו הציבורי** של בניזרי תוך ניצול סמכותו.

באשר ליסוד הפגיעה בציבור – ניגוד העניינים בפעולותיו של בניזרי מבוסס על אינטרס כלכלי של השניים. התפתחה מערכת נתינה ולקיחה הדדית, גם אם לא קורלטיבית, שכל צד ידע כי

ייתן והתמורה תחזור אליו במוקדם או במאוחר. בעניין הפגיעה בציבור נקבע, כי הפרשנות היא רחבה וגמישה ודי להוכיח כי נגרמה פגיעה בציבור, באמונו במערכת השלטון. פגיעה בציבור אינה חייבת לבוא לידי ביטוי בגרם של "נזק חומרי ממשי" דווקא, אלא עשויה לבוא לידי ביטוי גם בגרימת "נזק מופשט" (**פרשת אטיאס**, פסקה 44). טענת ב"כ בניזרי כי יש לבחון את הפעילות במבחן התוצאה, אינה עומדת במבחן הפסיקה ובכל מקרה אינה רלוונטית לעבירות התנהגותיות אשר אינן מותנות בתוצאה. לכך יש להוסיף את קביעת בית המשפט לפיה אין צורך לבדוק כל פרט ופרט בנפרד כדי לשאול האם התקיימו יסודות עבירת הפרת אמונים ודי להשקיף על ההתנהגות הכוללת (**שם**, פסקה 47).

באשר ל**יסוד הנפשי**: יש לבחון יסוד זה בהקשר הרחב של יחסי סלע ובניזרי ובחינה זו מלמדת, כי בניזרי היה מודע לקיום העובדות והנסיבות הרלוונטיות, שכן מדובר במסכת אירועים שנקמה ונארגה בין סלע ובניזרי עם אינטרסים ברורים לשניהם, אשר בניזרי מודע כי הוא נמצא בניגוד עניינים, מיטיב עם סלע ואינו שוקל שיקולים ענייניים. כאמור, היסוד הנפשי נלמד מראיות ישירות ונסיבתיות. עוד נקבע, כי די בכך שעובד הציבור מודע ליסודות העובדתיות פסיים המבססים הפרת אמונים, ואין צורך שמודעותו תתפשט גם להערכה נורמטיבית של יסודות אלה (**שם**, פסקה 48; **פרשת שבס**, פסקה 55). משכך, דין טענת ההגנה כי בניזרי לא ידע שמעשיו אסורים, להידחות.

308. לאור האמור, יש להרשיע את בניזרי בהפרת אמונים בגין מעשיו בפרויקט "קנית" – מגדלי עזריאלי; המינויים של בן-הרוש ועדנה סלע; עובדים זרים למגילות; קביעת המפתח והוראות לזכרונות בעניין פרוטוקולים ובעניין המכרז.

המתנים שניתנו מסלע לרב אלבז

309. הרב אלבז מואשם בשתי עבירות: לקיחת שוחד בשותפות עם בניזרי; תיווך בשוחד. עבירות אלה מיוחסות לאלבז בגין: העברת סך 200,000 ₪ לישיבה של אלבז; פרשיית שמוליק

דניאל – העברת סך 30,000 דולר במזומן ; העברת הסכום של יותר מעשרות אלפי דורלים במזומן בסוף אוקטובר או תחילת נובמבר 2001.

שתי העבירות מיוחסות לרב אלבו בגין אותה מסכת עובדתית המתוארת לעיל, כאשר לטענת ב"כ של אלבו, העיקר הוא בעבירת התיווך. בטרם אפנה לבחינת היחס בין שתי העבירות והתקיימות יסודותיהן במקרה שלפנינו, אבחן את עבירת התיווך בשוחד ביחס למקרה שלפנינו.

310. פרק ט', סימן ה' [לחוק העונשין](#), העוסק בעבירות שוחד, מגדיר את עבירת לקיחת השוחד כעבירה הנעשית על ידי עובד ציבור. לאור הכוח והסמכות המופקדים בידי עובדי הציבור, ועל-מנת להבטיח את אמון הציבור במערכת הציבורית ובפעילותה התקינה, מובנת דרישת המחוקק ומאפייניה. המחוקק לא הסתפק בכך, שכן מעגלי ההשפעה אינם מתחילים ומסתיימים בעובדי הציבור עצמם, אלא הם הולכים ומתרחבים ומוחלים גם על אלה היכולים להשפיע על עובדי ציבור כגון בעלי הון או חברי מרכז מפלגה. לפיכך, עבירת השוחד אינה רובצת אך לפתחם של עובדי ציבור, אלא אף לבעלי השפעה על עובדי הציבור. בסעיף 295 לחוק נתן המחוקק דעתו לתופעה כזו. כותרתו של הסעיף "תיווך בשוחד" נותנת ביטוי לכך שלא רק עובד הציבור עצמו עלול לקבל שוחד, אלא אף בעלי השפעה עלולים לקבל שוחד כדי לתווך בין גורם המעוניין בהפליה או משוא פנים לבין עובד הציבור העשוי לתרום לכך.

לסעיף 295 שני חלקים. הרישא עוסק בבעל ההשפעה ("המקבל כסף") והסיפא בעובד הציבור עצמו, שהוא המושא להשפעה. הרכיב ההתנהגותי בסעיף זה נוגע לבעל ההשפעה בלבד, שכן לעבירת השוחד ה'קלאסית' שנעשית על ידי עובד ציבור הוקדשה עברה נפרדת. מעמדו של לוקח שוחד יכול להיזקק גם למי שאינו עובד ציבור.

311. בא-כוח הרב אלבז טען כי סעיף 295(ב) צר יותר מעבירת השוחד ולפיכך אינו כולל את ההגדרות הרחבות שנקבעו בפסיקה לגבי דרכי לקיחת השוחד ובכלל זה ההגדרה הרחבה הקבועה בסעיף 293 ללקיחת השוחד. דברים אלה ברורים ועולים מלשונו של החוק. סעיף 290 מתייחס ללקיחת שוחד על ידי עובד ציבור, וסעיף 293 מפרט ומרחיב את ההגדרה של לקיחת שוחד. סעיף 295 אינו קובע בגדר היסוד העובדתי את הרכיב בדבר לקיחת שוחד – אם כהתנהגות ואם כנסיבה – וכל שקובע הוא כי דינו של המתווך בשוחד הינו כדין לוקח השוחד. אם כן, לא היה מקום כלל לפנות לסעיף 290 וממילא גם לא לסעיף 293.

גם ההבחנה אותה ערך הסנגור בין ס"ק (א) שבסעיף 295 לס"ק (ב) שבאותו סעיף, הינה ברורה ועולה מלשון הסעיף, אם כי יש לדייק בדבריו. לדידו, ההבחנה שבין שני הסעיפים היא בכך שס"ק (ב) דורש כי לקיחת השוחד תיעשה מתוך כוונה להניע עובד ציבור למשוא פנים או להפליה ואילו על פי ס"ק (א) די בעצם הקבלה. עיון בלשון החוק מלמד כי גם על פי ס"ק (א) וגם על פי ס"ק (ב) בסעיף 295 אין די בקבלת הכסף או טובת ההנאה ונדרש יסוד נפשי מיוחד ("על-מנת") מסוג מטרה. היינו, מדובר בעבירות התנהגותיות שאינן דורשות תוצאה בציוד, אך המחוקק לא מסתפק ביסוד נפשי מסוג מודעות ליסודות העבירה ויש צורך כי תתלווה למעשים המטרה, השאיפה להשגת היעד ליתן שוחד (ס"ק(א)) או להניע עובד ציבור למשוא פנים או הפליה (ס"ק(ב)). שאיפה זו צריכה להתלוות להתנהגות, אם כי לא נדרש כי אכן תתקיים התוצאה – מתן שוחד או הנעת עובד הציבור. ההבדל בין שני הסעיפים הוא ביסוד המטרה המתלווה אל ההתנהגות. כך, בעוד שבס"ק (א) נדרש כי תתלווה אל ההתנהגות המטרה ליתן שוחד, הרי שס"ק (ב) מצומצם יותר ודורש כי תתלווה אל ההתנהגות המטרה להניע עובד ציבור למשוא פנים או הפליה. כפי שצינתי לעיל, ההבחנה ברורה, וצודק הסנגור כי סעיף 295(ב) אינו כפוף להגדרה הרחבה של שוחד.

312. א. כדי להרשיע בעבירה לפי סעיף 295(ב) יש להוכיח כי התקיימו יסוד עובדתי

ויסוד נפשי שבעבירה. **היסוד העובדתי** הינו רכיב התנהגותי "**המקבל כסף, שווה כסף,**

שרות או טובת הנאה אחרת" וכן יסוד נסיבתי "**על-מנת שיניע, בעצמו או על-ידי**

אחר עובד ציבור למשוא פנים או הפליה".

היסוד הנפשי בעבירה הינו מודעות ליסוד העובדתי, שכן סעיף 20(א) [לחוק העונשין](#)

מגדיר מחשבה פלילית כמודעות לטיב המעשה, לקיום הנסיבות ולאפשרות הגרימה

לתוצאות המעשה. בענייננו לדרישת המודעות מתווספת דרישת **המטרה** – להניע

למשוא פנים או הפליה.

ב. הרכיב ההתנהגותי שבעבירה התקיים – הרב אלבז קיבל כסף. הרב אלבז היה

מודע לקבלת הכסף. השאלה היא האם התקיים היסוד הנפשי בדבר קיומה של מטרה.

היינו, האם קבלת הכספים היתה תמימה או שמא נעשתה על מנת להניע בעצמו או על

ידי אחר, עובד הציבור למשוא פנים או להפליה. לטענת הרב אלבז, לא הוכח כי היתה

השפעה מצידו על עובדי ציבור, וגם אם היתה כזו, אין די בהנעה למשוא פנים או

להפליה בדרך כלל אלא יש צורך להוכיח משוא פנים או הפליה ספציפיים, וסיטואציה

של "שלח לחמך על פני המים" אינה נכנסת לגדרי הסעיף.

313. השאלה העולה היא, האם לאור ההבחנה בין המטרות המתלוות אל ההתנהגות בס"ק

295(א) ו- (ב) יש בהכרח להסיק, כי כוונת המחוקק היתה שהמטרה להניע שבס"ק (ב) תהיה

ספציפית למטרה מסוימת, כטענת הסגור, או שמא די במטרה להפליה או משוא פנים בדרך

כלל.

עמדתי הינה, כי אין נפקות לשאלה זו בענייננו. הרי אפילו אלך לשיטתו של הסנגור ואומר כי כוונת המחוקק הינה ספציפית, ועל-מנת שיתקיימו יסודות העבירה יש להוכיח כוונה למשוא פנים או הפליה ספציפיים, זו נתקיימה בענייננו :

כפי שתואר בהרחבה לעיל, לרב אלבו הייתה השפעה על בניזרי ובוכריס, ומשם למורד הפירמידה. בשים לב לכוחו של אלבו, לא היה צורך מצידו של אלבו בדיבור ישיר על מנת שתובן כוונתו האמיתית. די שיאמר לבוכריס כי עזרה לסלע היא עזרה לשיבה. הוכח לעיל, כי הצגת אלבו כמי שניצב מן הצד באופן פאסיבי ומברך ברכות, לא צלחה. כך בעניין המכרז, האמירה שאם סלע לא יזכה יהיה חורבן, מתפרשת באופן ברור : יש לעזור לסלע. מעורבותו של אלבו אכן לא הייתה עמוקה והוא לא ידע פרטים, אך היה מעודכן, ידע במה סלע עוסק וכי הוא זקוק לעזרה של בוכריס, ודי בכך כדי לקיים את הקונקרטיות הדרושה לגישת הסנגור בכוונה להניע למשוא פנים או הפליה, אף שלדעתי כלל לא ברור שגישתו מתחייבת מלשון החוק. מעבר לכך, יש לחזור ולהדגיש, כי עבירת התיווך בשוחד הינה עבירה התנהגותית. ההנעה למשוא פנים או להפליה הינה עניין שביסוד נפשי. משכך, אין צורך להוכיח כי היתה הנעה כאמור, והאירועים שבחנתי לעיל אינם אלא כלי להוכחת היסוד הנפשי, אולם ניתן גם להוכיח את היסוד הנפשי בדבר המטרה להניע בדרכים אחרות ועל-פי נסיבות הענין.

הרב אלבו ובניזרי דאגו לשיבה וראו בה מטרה ראויה, מקדשת ומגייסת, ומבחינה זו סלע, בוכריס ואחרים היוו כלי עזר לכך. אמנם, אלבו לא היה מעורה או מעורב בפרטים כיצד סלע מתנהל, מהיכן בדיוק הוא מביא את סכומי הכסף ומעבירם לשיבה, אולם הוא ידע שיש לעזור לסלע והעזרה אמורה לבוא מתוך משרד העבודה או שירות התעסוקה, וזו היתה מטרתו בקבלת הכספים. הזמנת בוכריס לשיבות תוכחה כאשר לא פעל כמצופה בעניין הפרוטוקולים וההתרים, עדכנו של אלבו על ידי בוכריס בנעשה במכרז ותגובתו של הרב, מהווים הנעה של עובד ציבור. העובדה שסלע היה רגיל לתרום לשיבה בשנים קודמות אינה מעלה ואינה

מורידה, בוודאי כאשר מחומר הראיות עולות ראיות מפורשות בדבר הקשר בין הנעת עובד ציבור לעזור לסלע לבין כספים שסלע העביר לישיבה בשנת 2001.

לפיכך, הוכחו יסודות העבירה ויש להרשיע את הרב אלבז בעבירה של תיווך בשוחד.

314. בכתב האישום מבקשת המאשימה להרשיע הרב אלבז גם כשותף לעבירת לקיחת השוחד על ידי בניזרי, וזאת בהתבסס על שילובם של סעיפים 29(ב) ו-34ב לחוק העונשין.

לדעתי אין צורך בכך. סעיף 295(ב) מקנה למתווך בשוחד המורשע בעבירה על פיו, מעמד של לוקח שוחד ממש. אם כן, מדובר אך בדרכים שונות להגיע אל אותה תוצאה. לכן מתייתר הצורך לדון בטענות הצדדים לגבי התקיימות או אי-התקיימות יסודות השותפות בעבירת השוחד, שהרי ממילא משהורשע אלבז בתיווך בשוחד מעמדו כלוקח שוחד. במקרה אחר בו יש מסד עובדתי נפרד לעבירות אלו, אפשר שיקום הצורך לדון בשתי העבירות, אך לא זה המצב במקרה דנן.

קשירת קשר לביצוע פשע

315. סעיף 499(א) [לחוק העונשין](#) מורה "הקושר קשר עם אדם לעשות פשע או עוון...". היסוד העובדתי בעבירה כולל רכיב התנהגותי "הקושר קשר" בין שניים או יותר למטרה מסוימת, וכן רכיב נסיבתי "עם אדם" לעשות עבירה. מדובר בעבירה התנהגותית שאינה דורשת תוצאה בצידה. היסוד הנפשי שבעבירה הוא מחשבה פלילית – מודעות לטיב המעשה ולקיום הנסיבות. על-פי הפסיקה, יש להוכיח כוונה לבוא לידי הסכם עם הקושר השני בדבר ביצוע העבירה וכוונה שהעבירה תבוצע בעקבות ההסכם ([ע"פ 388/78 מוחמד שעבאן וזוויז נ' מדינת ישראל, פ"ד לג \(2\) 372 \(להלן: "וויזוויז", פסקה 5\)](#)). אין צורך בהוכחת הסכמה של התקשרות חוזית במובן האזרחי אלא יש להוכיח רצון משותף לבצע בצוותא עבירה ולא דווקא עבירה קונקרטית במועד מוגדר. ניתן ללמוד על קיום הקשר גם מראיות נסיבתיות ([ע"פ 355, 345, 330/85 דוד ואח' נ' מדינת ישראל, פ"ד מ \(2\) 29 \(להלן: "דוד"\)](#), פסקה 2 לפסק דינה של המשנה לנשיא מ' בן –פורת). במקרה שלפנינו נוצרה מערכת יחסים בין סלע, בניזרי ואלבז, שהובילה להתגייסות לטובת הישיבה, באמצעות הוראה לבוכריס לעזור לסלע ומשלא עשה כן, נקרא "לסדר" הן על-ידי בניזרי והן על-ידי הרב אלבז, והכל על-מנת שסלע יעביר כספים לישיבה. אין מדובר בהסכם בעל סממנים אזרחיים מובהקים אלא בהתנהלות מוסכמת בין הנאשמים, כי העזרה לסלע על-ידי בוכריס תועיל לישיבה.

לפיכך, יש להרשיע הנאשמים בעבירה על סעיף 499(א) [לחוק העונשין](#).

האישום השני (נאשם 1)

פרק ארבעה עשר – שיבוש הליכים

316. האישום השני נסוב על שיבוש הליכים בשני שלבים: **הראשון**, טרם חקירת המשטרה.

השני, לאחר פתיחת חקירת המשטרה.

השלב הראשון מתייחס לאירועים לפני ואחרי "מסמך ההשבה" וכן לתיאום עדויות עם ליליאנה ביאטריס.

על-פי כתב האישום (אישום 2, סעיפים 9-1), לאחר שידור הכתבות של איילה חסון בטלוויזיה באפריל 2000, חששו סלע ובניזרי מחקירה בה יתגלו טובות הנאה כספיות שנתן סלע לבניזרי וסיכמו לערוך את "מסמך ההשבה". יצירת המסמך נועדה להכשיל הליך שיפוטי ולהראות כאילו בניזרי החזיר לסלע את הכספים וטובות ההנאה שקיבל ממנו. בהמשך ל"מסמך ההשבה", סיכמו השניים, כי סלע יפנה לבעלי מלאכה שעבדו בשיפוץ ביתו של בניזרי, ואשר שכרם שולם על-ידו, ויבקש מהם כי יאמרו בכל חקירה עתידית כי בניזרי הוא זה ששילם תמורת עבודתם. במסגרת הקשר ולשם קידומו, פנה סלע למיקי (פיקס) בן-הרוש, באמצעות אשר בן-הרוש, נהגו של בניזרי, וביקשו כי יאמר כך לאחיו, ואכן מיקי בן-הרוש אמר באמרתו במשטרה ביום 10.4.2002, כי קיבל שכרו מבניזרי. כמו כן פנה סלע לצבעי מוטי דואק והחתים אותו על מסמך כי בניזרי הוא זה ששילם עבור עבודות הצבע. כן סוכם ביניהם כי בחקירה משטרתית יאמר דואק שבניזרי שילם לו.

בתשובתו כפר בניזרי בטענה, כי חשש פן תפתח חקירה או כי עשה תיאום כלשהו עם סלע. אולם כן חשש להקלע למאבק גירושין בין משה סלע ועדנה סלע, ולכן פנה לקבל ייעוץ משפטי, על סמך ייעוץ זה נערך "מסמך ההשבה" ועם חתימתו הושבו לסלע כל הכספים שבניזרי חב לו. במסמך זה אין מצג שווא, הוא לא נועד להכשיל חקירה. מעולם לא תואם ולא דובר כי יש להשפיע על בעלי המלאכה ולומר להם כי קיבלו את הכסף מבניזרי, שכן בניזרי הוא זה ששילם להם מראש ולא היה צורך בתיאום כלשהו עמם.

317. "מסמך ההשבה" נדון לעיל בסעיפים 37-47 להכרעת הדין, ונקבע כי הוא בא לאוויר העולם עקב שידור הכתבות בטלוויזיה ועיתויו הוכתב בגין. סכומי הכסף שנזכרו ב"מסמך ההשבה", וסכומים נוספים שהיו בזמנו, לא היו הלוואות אלא מתנים ששינו את "מעמדם" רק בגלל אותו אירוע חיצוני, קרי הכתבות. אומנם לא הוכח כי הסכומים הנקובים במסמך לא הוחזרו לסלע, אולם גם אם אניח כך, קרי כי סכומי הכסף אכן הוחזרו, המסמך נועד לשנות מצב קיים, להציג כהלוואות מתנים שהושלמו. לכן המסמך נגוע כמסמך שנועד לשבש מהלכי משפט, הן בעצם יצירתו והן בהגשתו במהלך חקירת המשטרה (סעיפים 11-12 לאישום 2).

318. **סלע** העיד, כי לאחר הכתבות של איילה חסון במסגרת תיאום עם בניזרי, סוכס כי גרסתם תהיה שבניזרי הוא זה ששילם עבור השיפוצים, למרות שסלע הוא ששילם. ועל-פי הסיכום, פנה סלע למיקי (פיקס) בן-הרוש ולמוטי דואק ותיאם עמם, כי אם יישאלו, במשטרה או במקום אחר, יאמרו כי בניזרי הוא זה ששילם עבור שיפוץ הדירה. לדברי סלע, פנייה למיקי פיקס הייתה באמצעות אחיו, אשר בן-הרוש, שהוא כזכור גיסו של סלע ונהגו של בניזרי. סלע עצמו דיבר עם מוטי דואק ואף החתימו על מסמך, כי בניזרי הוא זה ששילם (פ' 1209-1214).

אשר בן-הרוש אישר, כי פנה לאחיו על-פי בקשה של סלע.

גרסת בניזרי הינה, כי הוא זה ששילם עבור השיפוץ, וכפר מכל וכל בתיאום כלשהו. עיון באמרות של **מיקי בן-הרוש**, מלמד על תפנית מהותית. באמרה הראשונה מיום 10.4.2002 (נ/146) אמר שהקשר שלו בעניין שיפוץ הדירה היה עם בניזרי וכך גם התשלום ואילו באמרה נוספת מיום 20.3.2004 (נ/147) הוא דיבר על סכומים אחרים ועל קשר עם סלע.

המסקנה הינה, כי מיקי (פיקס) בן-הרוש אכן שינה את גרסתו. עיון בעדותו של **מוטי דואק** (פ' 4164-4210) ובעיקר בחקירתו הנגדית, וכן באמרותיו במשטרה (נ/156-158) מקשה להגיע למסקנה אם אכן שינה את גרסתו בעקבות פנייה של סלע.

319. בסעיפים 57-60 להכרעת הדין נקבע כי סלע הוא זה ששילם למיקי (פיקס) בן-הרוש ולמוטי דואק.

סלע אכן פנה לשניים בדרישה שישנו את עדותם, והשאלה הינה אם הדבר נעשה בידיעתו ועל דעתו של בניזרי. הנסיבות יכולות להוביל למסקנה, כי פניית סלע הייתה לאחר תיאום עם בניזרי, אולם מחמת הזהירות, בשל מעמדו של סלע כעד מדינה ובשל סגנונו ואופיו המיוחד, מאחר ואין ראייה ישירה תומכת כי בניזרי ידע מפורשות כי סלע פונה למיקי פיקס למוטי דואק, נותר ספק סביר ואין מקום להרשעה בעבירת שיבוש בעניין שניים אלה – מיקי פיקס ומוטי דואק.

320. **על-פי כתב האישום** (אישום 2, סעיף 10), נעשה תיאום עדויות עם ליליאנה ביאטריס: ליליאנה נעצרה בפברואר 1999 בחשד שהיא שוהה בישראל שלא כחוק. בחקירתה מסרה כי הועסקה אצל בניזרי וסלע שילם לה את שכר עבודתה. בתום החקירה גורשה ליליאנה מן הארץ. בעקבות פרסום הדבר באמצעי התקשורת, קשרו סלע ובניזרי קשר לפיו סלע יפנה לליליאנה ויבקש תצהיר בו תחזור בה מהטענה האמורה ותאמר כי בניזרי הוא זה ששילם לה את שכר עבודתה. סלע אכן פנה אליה, וליליאנה שלחה לסלע הצהרה בה ציינה כי הדברים שמסרה במשטרה היו כוזבים וכי קיבלה מרעייתו של בניזרי את שכרה.

בתשובתו לכתב האישום, אישר בניזרי כי ליליאנה הועסקה בביתו, שכרה שולם על ידו וכפר מחוסר ידיעה באמרה שמסרה ליליאנה במשטרה או כי קשר קשר עם סלע כי תשנה את גירסתה בדרך של הגשת תצהיר.

321. ליליאנה ביאטריס עזבה את הארץ והניסיונות לאתרה או להביאה לעדות, עלו בתוהו. בתחילת שנת 1999 היא הגישה תלונה למשטרה, אולם תוכנה אינו ידוע והמזכר נ/138 הקשור לתלונה זו, אינו מועיל בעניין זה. לפיכך לא הוכח כי במשטרה אמרה שסלע שילם את שכרה עבור עבודה אצל בניזרי. סלע העיד, כי סיכם עם בניזרי שיפנה לליליאנה על-מנת

שתיתן תצהיר בו תאמר כי בניזרי הוא זה ששילם לה ותצהיר כזה אכן הוגש (ת/56), אולם משלא התייצבה לעדות, לא הוכח תוכנו של התצהיר וגם התפנית הנטענת בעדותה. על-פי האזנת סתר לשיחה בין סלע לבין ליליאנה (ת/57) עלה נושא תשלום שכרה, אולם בשל אי התייצבותה לעדות, ראיה זו אינה יכולה לשמש לאמיתות תוכנה. לפיכך, אין בסיס ראיתי מספיק לטענה על תיאום עדויות, לעדות סלע אין תמיכה, התיאום לא הוכח כפי שלא הוכח מי בדיוק שילם לליליאנה (סעיף 48 ד' להכרעת הדין).

322. **השלב השני** מתייחס לאירועים במהלך חקירת המשטרה: תיאום עדויות במסגרת דיון בתביעה שנדונה בבית דין לעבודה ותיאומים נוספים במועדים שונים שתחילתם ביום 6.1.2002.

323. **על-פי כתב האישום** (אישום 2, סעיפים 13-16), בשנת 2003 הגישה העובדת הזרה רוסיצה תביעה לשכר עבודה נגד בניזרי בבית הדין לעבודה בירושלים. בתאריך 1.9.2003 פנה בניזרי למאיר פסנדי, ידיד משותף שלו ושל סלע, וביקשו לתאם עם סלע גרסה כוזבת שימסרו בניזרי וסלע בעדויות בבית הדין לעבודה בכל הקשור לתשלום לרוסיצה. פסנדי פנה לסלע וביקש ממנו להעיד בבית הדין לעבודה, כי לא שילם לרוסיצה שכר על-מנת שבניזרי יוכל להעיד כי הוא ואשתו שילמו את שכרה.

בתשובתו כפר בניזרי כי ביום 1.9.2003 פנה לפסנדי, או כי ביקש ממנו לתאם גרסה עם סלע, או שנעשה תיאום כלשהו.

324. אין חולק כי ביום 8.9.2003 התקיים דיון בבית הדין לעבודה בעניין תביעת השכר של רוסיצה, וכי סלע ובניזרי היו נתבעים באותו הליך. ביום 1.9.2003 התקיימה חגיגת בר-מצווה של בנו של חיים גבאי. באירוע נכחו בניזרי, עדנה סלע ומאיר פסנדי שהיה חבר קרוב של משה סלע וידיד של בניזרי. השלושה ישבו באותו שולחן. **עדנה סלע** העידה, כי ראתה שבניזרי

ופסנדי מדברים ביניהם, אולם לא שמעה מה אמרו (פ' 5472). **מאיר פסנדי** העיד על הדברים שנאמרו באותו ערב ועל מהלכים שביצע בהמשך. עדותו בבית המשפט התאפיינה בחוסר נוחות בולט, באי רצון, כשהוא מרבה לשכוח, לסטות מאמרותיו במשטרה ולאחר מכן לאשר את עיקרן. לפיכך, לא היה מנוס מלהגיש את אמרותיו במשטרה, בהסכמה, לפי הוראות סעיף 10א' [לפקודת הראיות](#) (פ' 5636, ת/208, ת/209). בסופו של דבר אישר פסנדי חלק ניכר מאמרותיו (פ' 5610, 5701-5700). חיזוק ואימות לאמרותיו יש בעדות של אבי חי-באדי ובמספר האזנות סתר, אשר אחת מהן נעשתה באותה תקופה. לדברי פסנדי, הוא לא נפגש עם בניזרי אישית או לבד, אך פגש אותו מספר פעמים יחד עם סלע, ובניזרי ידע **"שאני חבר קרוב של סלע"**. פסנדי תיאר במפורט מה קרה בבר-מצווה, ישב באותו שולחן עם עדנה סלע ובניזרי, בניזרי הוזמן לשאת דרשה וברכה וכי פסנדי התעניין בשלומו של בניזרי ואף שאל אותו אם יש לו קשר עם סלע ונענה מפי בניזרי כי הקשר נאסר עליהם. השניים דיברו גם על הכתבה שהייתה בעיתון בעניין אותה עוזרת (רוסיצה) **"שאלתי את בניזרי מה אני יכול לעזור לך, אמר לי שיש לנו משפט בקשר לעוזרת ואני לא יודע מה הגרסה של משה לגבי מה שהיה בעיתון ומה יהיה במשפט. בניזרי שאל אותי אם אני יכול לדבר עם משה לבדוק מה הגרסה שלו לגבי העוזרת. הוא לא פירט... אמרתי לו אני אבדוק מה אני יכול לעשות, אמרתי שלום לרב ולעדנה והלכתי. לשאלתך, עדנה לא שמעה את הדברים"** (ת/208, שורות 75-80). למחרת שוחח פסנדי עם סלע, שאמר כי הגיע לבר-מצווה אך לא נכנס לאולם השמחות כאשר ראה שבניזרי היה שם, ואסור לו לדבר איתו. פסנדי שאל את סלע על העוזרת ושמע מפיו כי יפה בניזרי היא זו ששילמה לה ואף נתנה לה מעיל יקר וכי זאת תהיה גרסתו בבית המשפט. לדברי פסנדי, **אז** הבין שאם בניזרי וסלע אינם רוצים לדבר אחד עם השני, וסלע אינו רוצה להיכנס למקום בו נמצא בניזרי, יש בעיה, הוא החל לחשוש ולכן פנה לחברו אבי חי-באדי וסיפר מה קרה בינו לבין בניזרי וסלע וכי אינו רוצה להיות מעורב בסיפור. לדבריו, חי-באדי הגיב שלא כדאי להתעסק עם הדבר הזה ובפגישה מאוחרת יותר, אחרי שבוע-שבועיים, אמר לו חי-באדי תודה העניין נגמר, והבין לפי התודה שהמסר הועבר לבניזרי. פסנדי אמר, שהוא עצמו לא

החזיר תשובה לבניזרי וכי המסר הועבר דרך אבי חי-באדי (ת/208 עמ' 4). פסנדי העיד עוד, כי בבר-המצווה קיבל מעוזרו של בניזרי את מספר הטלפון של בניזרי (פי' 5632), והדבר קיבל ביטוי גם באמרתו השנייה של פסנדי מיום 15.4.2004, בה הציג לחוקרת את מספר הטלפון שקיבל ורשם בזכרון הטלפון הנייד שלו, ולידו השם "בניזרי" (ת/209 עמ' 3). פסנדי הסביר עוד, כי פנייתו לאבי חי-באדי הייתה בשל חברותו הקרובה אליו ואל בניזרי, וחי-באדי אף הזהיר אותו שלא להתעסק עם משה סלע לכן גם לא חזר בעצמו באופן ישיר לבניזרי (ת/209 עמ' 1).

גרסת פסנדי נתמכת בקלטת שיחה בינו לבין סלע מיום 8.9.2003 (ת/62) בה מדווח פסנדי לסלע, כי העביר לבניזרי את כל המסרים, כי יפה בניזרי שילמה לעוזרת עבור עבודתה, גם נתנה לה מעיל (ראה גם האזנות סתר ת/63, ת/65). מספר הטלפון של בניזרי שנמסר לפסנדי מלמד אף הוא כי השיחה בבר-מצווה לא הייתה סתמית וכי פסנדי קיבל המספר על-מנת לחזור ולהתקשר לבניזרי.

אבי חי-באדי, ידיד קרוב של בניזרי ופסנדי, אשר ההגנה אינה חולקת על אמינותו, אמר במשטרה (אמרתו הוגשה בהסכמה כעדות ראשית – ת/214), כי פסנדי אמר לו שפגש את בניזרי בחתונה (צ"ל בר-מצווה) והם פטפטו על משה סלע, ובניזרי ביקש מפסנדי לבדוק "מה יגיד סלע במשפט עם העוזרת". חי-באדי הסתייג ואמר שאינו זוכר שפסנדי אמר את זה אבל לא פוסל את האפשרות, אולם דברים שאמר קודם לכן בשאלה פתוחה, מלמדים כי פסנדי סיפר לו את מלוא גרסתו על שיחתו עם בניזרי בבר-מצווה. ואלו הדברים: "לפני הדין שהיה לבניזרי ומשה סלע בבית הדין לעבודה התקשר אליי מאיר פסנדי ואמר לי שמשה סלע אמר למאיר שיגיד לי לומר לבניזרי שאין לו מה לדאוג וזה לא קשור אליו, פסנדי אמר לי בשמו של משה סלע שלבניזרי אין מה לדאוג כי אשתו של בניזרי שילמה לעוזרת את החלק שלה והעוזרת קיבלה את החלק שלה מבניזרי. אני לא זוכר אם צלצלתי לבניזרי או הגעתי אליו הביתה ואמרתי לו לשלמה בניזרי מה שפסנדי אמר לי למסור בשמו של סלע. ש: מה בניזרי אמר לך באותו מעמד כשאמרת לו מה שסלע אמר? ת: בניזרי נראה לי מתבייש לדבר איתי

על הנושא הזה. הוא כל הזמן אמר שהוא לא קשור לנושא והעוזרת עבדה כמה פעמים כמה שעות והיא קיבלה מה שמגיע לה.... ש: מה אמרת לפסנדי אחרי שדיברת עם בניזרי? ת: צלצלתי אליו יום או יומיים אחרי זה ואמרתי לו שבניזרי מודה לפסנדי על האינפורמציה" (ת/214 עמ' 3-2). בעדותו בבית המשפט אישר למעשה חי-באדי דברים אלה (פ' 5761).

325. **סלע** העיד, כי הוזמן לבר-המצווה, הגיע סמוך לאולם כאשר התברר לו שבניזרי גם הוא שם, נמנע מלהכנס. למחרת, התקשר אליו פסנדי ואמר שיש בעיה עם העדות של רוסיצה ובניזרי לא יודע מה להגיד בבית הדין ומה גרסתו של סלע. לדברי סלע, הוא אמר לפסנדי שיגיד לבניזרי כי גרסתו תהיה כי בניזרי או אשתו שילמו לה את הכל. סלע הסביר, באותם ימים התפרסמה בעיתון כתבה בה נאמר הפוך, כי העבודה של רוסיצה אצל בניזרי הייתה מתנה של סלע לבניזרי. סלע הוסיף עוד, כי פסנדי חזר אליו בהמשך ואמר ששלמה מודה (פ' 1121-1122).

בניזרי אישר בעדותו, כי ישב בבר-מצווה בשולחן אחד עם פסנדי ועדנה סלע וכי פסנדי פנה אליו ודיבר על הכתבה בעיתון בעניין העוזרת רוסיצה, "**סיפרתי לו פחות או יותר את הדברים, אמרתי לו שאני כבר הגשתי את הגרסה שלי לבית המשפט וצריך להיות הדיון. כלומר סיפרתי לו מה צריך להיות, זה הכל**". לדבריו, לא ביקש מפסנדי להעביר מסר, לא ביקש ממנו לתאם דבר, ואם הוא עשה מעשה הרי זה על דעת עצמו ועוד הוסיף, כי לא היה מקום לתיאום גרסאות, שכן היו כתבי ההגנה בתיק בית הדין, וממילא שתי הגרסאות פורטו בהם והיו ידועות לו (פ' 6380-6381). בניזרי הוסיף, כי לא קיבל מסר מאבי חי-באדי ואף אחד לא דיבר איתו על הנושא מלבד אותה שיחה עם פסנדי. בהמשך אמר שאינו זוכר אם אבי חי-באדי דיבר איתו על המשפט של רוסיצה (פ' 7082).

326. **מסקנות**: בניזרי דיבר עם פסנדי על המשפט של רוסיצה. פסנדי העיד, כי בניזרי ביקש שידבר עם סלע לבדוק את גרסתו. למחרת, שוחח פסנדי עם סלע בעניין העוזרת ושמע מפיו את

גרסתו. באותו שלב הבין פסנדי כי הוא נקלע לבעיה, בין שני אנשים הנמנעים לדבר ישירות, לכן פנה להתייעץ עם החבר המשותף חי-באדי וסיפר לו על השיחות הנפרדות עם בניזרי ועם סלע. חי-באדי הבין את מצוקתו של פסנדי, הזהירו להתרחק מהעניין, שמע מפי פסנדי מה גרסתו של סלע והוא זה שהעבירה לבניזרי, קרי "אין לו [לבניזרי] מה לדאוג כי אשתו של בניזרי שילמה לעוזרת את החלק שלה". משמע, סלע דבק בגרסתו הראשונה ולא בזו שהתפרסמה בכתבה בעיתון.

פסנדי היה אומנם מהוסס בעדותו, חש אי נוחות לומר דברים מפלילים על הרב בניזרי אותו הוא מעריך הערכה עמוקה. אולם גרסתו לא נסתרה. פסנדי העיד בניגוד לאינטרס האישי שלו, ואמר דברים שיש בהם להפליל אותו עצמו. אבי חי-באדי הינו ידיד ומקורב של בניזרי, שלא חפץ לומר דברים העלולים לפגוע בחברו, אך אמר את אשר שמע מפסנדי והעביר לבניזרי המסר. חי-באדי קיבל מפסנדי דיווח על השיחה עם בניזרי בבר-המצווה וכן את תשובתו של סלע, הרחיק את פסנדי והוא עצמו העביר את המסר. גם חי-באדי העיד נגד האינטרס שלו עצמו ונגד האינטרס של חברו בניזרי, דבר המחזק את אמיתות דבריו. עדות חי-באדי תומכת בעדות פסנדי ומשלימה אותה. הטענה כי ממילא הגרסאות היו ידועות עוד קודם, ולפיכך אין הגיון בפנייה של בניזרי לפסנדי, היא טענה שובת לב, אולם אין בה די כדי להפריך גרסאות פסנדי וחי-באדי, שכן בניזרי היה מודע לכתבה בעיתון, שם התפרסמה גרסה אחרת ואפשר כי רצה לדעת אם סלע עדיין דבק בגרסתו.

לאור האמור, הוכח כי בעקבות המפגש של פסנדי ובניזרי בבר-המצווה, נערך תיאום עדויות עם סלע, כאשר פסנדי וחי-באדי שימשו צינור לתיאום זה.

327. **מפגש בניזרי-סלע בהלווית המנוחה חוג'ה ביום 11.1.2003.** בתאריך הנ"ל התקיימה הלוויה של המנוחה חוג'ה, אמו של חבר משותף לבניזרי וסלע. בניזרי הגיע ללוויה והמתין במכוניתו. סלע נכח אף הוא. קיימות עדויות שונות מי יזם מפגש ישיר בין השניים, אולם התוצאה הייתה כי סלע נכנס לרכבו של בניזרי, ונהגו איציק פולק יצא החוצה. **לדברי סלע,**

דיבר עם בניזרי על השתלשלות החקירה, על מצבו, על העיתונות וכל הקשור ביניהם והוסיף כי היה מודע לעובדה שבניזרי כבר נחקר במשטרה (פ' 1450-1453).

בניזרי אמר בעדותו, כי היה מודע לכך שהוא בתהליך חקירותי, אולם הוא הוזהר שלא לדבר עם סלע על ענייני החקירה, אך לא נאסר עליו להפגש עמו. לדבריו, לא דיבר באותה שיחה עם סלע על החקירה (פ' 7069-7074), ולא אמר על מה כן דיברו.

המפגש נערך בתקופה שסלע ובניזרי היו בחקירה, מפגש אקראי. אין תמיכה לדברי סלע על תוכן השיחה, לפיכך לא ניתן לקבוע ממצא על התוכן אלא רק על עצם קיום המפגש בתקופת החקירה.

מפגש ברכס שועפט

328. ביום 8.9.2003 התקיים דיון בבית הדין לעבודה בעניין תביעתה של רוסיצה. לדיון הגיעו הן סלע והן בניזרי. השניים ישבו במכוניותיהם מחוץ לבית הדין ושוחחו עד שעו"ד כץ בא-כוחו של סלע באותו דיון, נזף בסלע והורה לו להפסיק מייד את השיחה. בתום הדיון נסע כל אחד מהשניים לדרכו, אולם נפגשו בדרך, ירדו מהכביש המוביל לשכונת רמות בירושלים בואכה רכס שועפט ושם שוחחו. **על-פי כתב האישום** (אישום 2 סעיף 20), השיחה הייתה תיאום גרסאות. **בתשובה לכתב האישום**, כפר בניזרי בטענה כי ביצע תיאום עם סלע. עצם קיום המפגש ברכס שועפט אינו שנוי במחלוקת, אלא מי יזם את המפגש, היכן בדיוק התקיים, ותוכנו.

329. **מי יזם את המפגש: סלע** העיד כי, נסע בכביש מהגבעה הצרפתית לכיוון שכונת רמות, הרכב של בניזרי עקף אותו ואותת לו לעמוד בצד. בניזרי אמר שהוא רוצה לדבר איתו אך עליו לסור לדקות ספורות לביתו הסמוך, כאשר חזר סימן לו לנסוע אחריו, המכוניות ירדו מהכביש לרכס שועפט לתוך היער (פ' 1112-1113). לדברי **בניזרי**, בדרכו מבית הדין סלע צפר לו וביקש לעצור ולדבר, כיוון שאי אפשר היה לעצור על הכביש נכנסו לשביל קרוב לכביש (פ' 6385). **יצחק פולק**, היה אז והיום נהגו האישי של בניזרי. לדבריו, **"משה נסע ראשון משם ואנחנו אחריו ואז בירידה ראינו את הרכב של משה, אני לא יודע מי סימן למי תעמוד בצד, נכנסנו לרכס שועפט. משה נסע אחריי, עצרנו בצד ליד האנדרטה"** (ת/211 שורות 14-16). בהמשך נשאל **"אם משה נסע אחריכם מי סימן למי לנסוע אחריו? ת: בתור נהג ההיגיון הוא ששלמה סימן לו לנסוע אחריו כי הוא נסע אחריו"** (שם, שורות 24-25).

באותם ימים היה סלע בעיצומו של משא ומתן לקראת חתימת הסכם עד מדינה ולכן דיווח כמעט סימולטנית לחוקר איציק שופן על המפגש. **שופן** רשם מזכר על מה ששמע מפי סלע בזמן אמת **"סלע סיפר כי ברגע זה התקרב הרכב של בניזרי אליו ובניזרי אמר לו להגיע**

לצומת שועפט, סלע ביקש לדעת מה לעשות אמרתי לו שיצור קשר עם עורך הדין שלו וכי אני אחזור אליו, בהתייעצות עם מירי [גולן] הוחלט לאפשר לסלע להגיע למפגש" (ת/60).

משילוב הדברים שאמרו פולק ושופן עולה, כי בניזרי הוא שיזם את המפגש והוא זה שבחר את המקום. שופן רשם מזכר על דברים ששמע באופן ספונטאני ובזמן אמת ואילו פולק אמר במפורש, כי סלע נסע אחריו עד המקום בו עצרה מכוניתו של בניזרי.

על-פי עדות **סלע** והשרטוט שהכין (ת/61) המפגש היה בתוך החורש, נסתר מהכביש. **בניזרי** אמר, כי המפגש היה בשביל, מטרים ספורים מהכביש הראשי. **פולק** ציין, כאמור, כי עצרו את כלי הרכב ליד האנדרטה. המיקום המדויק של המפגש לא הוחזר דיו במהלך הדיון, אולם על-פי הדברים שפולק אמר, המכוניות לא נעצרו מטרים ספורים מהכביש, אלא בהמשך השביל המוביל לרכס.

330. **תוכן המפגש.** המפגש עצמו התקיים בתוך רכבו של בניזרי, הנהג פולק יצא והמתין מחוץ לרכב סלע נכנס והשניים ישבו ודיברו במשך 15-30 דקות. לדברי **סלע**, השיחה נסובה על המשפט של רוסיצה, התיאום שעשו באמצעותו של פסנדי, דברים שקורים בחקירות ביאח"ה, ועדכנו אחד את השני. סלע הוסיף, כי בניזרי הדליק את הרדיו על-מנת שיהיה רעש רקע. כן אמר שבניזרי סיפר לו שהמשטרה תפסה את המחשב של מנהלת לשכתו מיכל אלבז (פ' 1115-1116). בחקירה נגדית הועמד סלע לפני העובדה, כי המחשב של מיכל אלבז נתפס רק חצי שנה **מאוחר** יותר וקיים על כך מזכר משטרתי. סלע הגיב ואמר, שכך שמע מפי בניזרי וזה נתון שלא המציא, אלא שמע באותו יום.

כאמור, סלע דיווח על תוכן המפגש לאיציק שופן ואלה עיקרי הדברים שרשם שופן מפי סלע: בניזרי סיפר שאחיו נחקר וכי יש כל מיני שמועות, אך בניזרי לא מאמין להן, כי סלע הבטיח שלא תיפול שיערה משערות ראשו וכי אינו מודאג כי הוא לא עשה כלום וסלע השיב לו כי הוא (בניזרי) יודע שהוא עשה הרבה שטויות. באשר לעצם המפגש אמר בניזרי **"הוא לא חושב**

שאסור להם להפגש ויבדוק הדבר עם וינרוט". ועוד סוכם ביניהם כי **"שימשיכו להיות בקשר דרך מאיר פסנדי".**

בניזרי העיד, כי סלע נכנס למכוניתו **"הנהג שלי יצא מחוץ לרכב, [סלע] חיבק אותי, גם אני חיבקתי אותו, באמת אהבה אמיתית הייתה... אז התחלנו לדבר".** סלע אמר כי הוא נקרע בין שתי נשים, אחת זמרת שהוא מוציא לה דיסק והוא לא יודע מה לעשות עם עדנה והבנות, ולפתע אמר סלע **"אני צריך כסף אתה חייב לעזור לי, תביא לי כמה מאות אלפי דולרים. אני צריך כסף רבי שלמה, אני צריך כסף. מה זאת אומרת תביא כסף? מאיפה אביא לך כסף? תביא לי כסף, אני לא יודע תדבר עם הרב אלבז, ואז הרגשתי את עצמי שאני מאוים פתאום... למה שאני אתן לו כסף, ומאיפה שאני אביא לו כסף... אמרתי לו תשמע אין לי כסף לתת לך... אני חבר שלך, אבל אין לי כסף. אתה רוצה אני אדבר עם הרב אולי הוא יכול לעזור לך... פחות או יותר זה רוח הדברים שהיו. סיימנו את השיחה, הוא יצא מהמכונית הלך... ואז כל הדרך אני מתייסר במחשבותי... עוד יאשימו אותי בשיבוש הליכים... לא אחרתי מייד נסעתי לעו"ד וינרוט" (פ' 6385-6386). בניזרי סיפר לוינרוט על תוכן השיחה. לדבריו, וינרוט אמר לו שאם לא דיברו על החקירה אין בזה שום בעיה וכי וינרוט אמר לו שאם יגיע בעתיד לחקירה במשטרה, יספר על כך (שם).**

עו"ד וינרוט העיד, כי לשמע דיווחו של בניזרי על המפגש, נעשה בשרו חידודין חידודין, הוא הגיב בחומרה והזהיר את בניזרי ממפגש נוסף היכול להביאו לעבירת שיבוש **"דמך בראשך"** ובאשר לתוכן, שמע מפי בניזרי כי השיחה נסובה על המצוקה הכספית של סלע וכי סלע רצה סיוע כספי. מכיוון שנושא השיחה במפגש לא נסב על החקירה, ייעץ לבניזרי שלא לפנות מייד למשטרה.

331. **מסקנות:** החוקר שופן רשם במזכר (ת/60) כי שמע מפי סלע כי עצם המפגש הטריד את בניזרי בזמן אמת ולכן אמר לסלע שיבדוק עם וינרוט. בניזרי אמר כי אכן הדבר הטרידו ולכן פנה מייד אחרי המפגש לוינרוט. עולה מכך, כי עצם הרישום של שופן משקף דברים

שנאמרו בשיחה, כפי שפורט לעיל. לפיכך, גם אם דיברו השניים על דברים אישיים, וגם אם סלע ביקש מבניזרי כספים, בניזרי וסלע דיברו על החקירה, בניזרי סיפר שאחיו נחקר ועל שמועות (עד מדינה) ואמר שאינו מאמין להן, שהרי סלע הבטיח "לשמור עליו". המשפט של רוסיצה היה באותו יום ממש, דקות ספורות קודם לכן ולכן גם הרישום שרשם שופן כי הנושא עלה, הוא אותנטי. אם כן, השניים דיברו על דברים הנוגעים לחקירה.

תיאומי עדויות בתחילת חקירת סלע

332. **בכתב האישום** (אישום שני סעיפים 17-21) נטען, כי החל מיום 6.1.2002, מועד בו נחקר סלע לראשונה במשטרה, ובמספר הזדמנויות שוחח בניזרי עם סלע על החקירה בטלפון ובמפגשים פנים מול פנים ותיאם עמו גרסאות בנושאי החקירה. שורה של מפגשים כאלה היו בתאריכים 6.1.2002, 7.1.2002, 13.1.2002, 20.1.2002, 26.1.2002, 7.2.2002, 17.2.2002. **בתשובתו** כפר בניזרי כי נפגש ושוחח עם סלע לצורך תיאום הגרסאות וכפר כי הפגישות התקיימו בתאריכים שצוינו לעיל.

333. סלע נחקר במשטרה גם בתאריכים אלה: 6.1.2002, 13.1.2002, 6.2.2002, 18.2.2002. על-פי הודעה של הצדדים בדבר עובדות מוסכמות, בתאריך 6.1.2002 חנתה מכוניתו של סלע ליד ביתו של בניזרי בשעה 20:42 וסלע נראה יוצא מהבית בשעה 21:18. למחרת בבוקר בשעה 9:23 חנתה מכונית סלע ליד בית בניזרי, ובשעה 9:48 הוא נראה יוצא מהדירה. בתאריך 11.1.2002 בבוקר נראה סלע יוצא מדירת בניזרי. בתאריך 13.1.2002 בשעה 19:32 נראתה מכוניתו של סלע חונה ליד בית בניזרי, והוא יצא משם בשעה 21:09. על-פי האזנות סתר (ת/122, ת/123) ביום 20.1.2002 בשעות הערב, היה סלע בביתו של בניזרי למעלה משעה. על-פי האזנת סתר (ת/125) היה סלע בביתו של בניזרי ביום 17.2.2002 בערב.

העיקר העולה מנתונים אלה הוא, כי מייד בתום יום החקירה הראשון ביאח"ה, הגיע סלע לבית בניזרי והפגישה אף תואמה בטלפון (ת/121). מייד בתום יום החקירה השני, הגיע סלע לבית בניזרי.

334. **סלע** העיד, כי בתום חקירתו הראשונה במשטרה, הוזהר שלא לדבר או לפגוש את בניזרי ואף חתם על מסמך בעניין זה ולמרות זאת בתום החקירה ביום 6.1.2002 נסע ישר לביתו של בניזרי ודיווח לו על החקירה. לדבריו **"הייתי מוכן להתאבד בשבילו אז, אני יודע שיאח"ה אחריי"** (פ' 1444). כך גם אחרי החקירה השנייה. לדברי סלע, סיפר לבניזרי על השאלות שנשאל והתשובות שנתן, בניזרי רשם רשימות על-מנת שאם ייחקר יאמר אותם דברים ומלבד אותן פגישות, קיימו פגישות רבות נוספות, לרבות פגישה בבית אחותו של בניזרי (פ' 1449, 1570, 3553). סלע פירט ואמר, כי התיאום שעשו במשך הזמן היה בעניין רכישת הדירה, מיזם מגילות, המכרז, כספים שנתן לאלבז, העברת פרוטוקולים מבוכריס (פ' 1455-1456). סלע גם זכר אנקדוטות כמו ויכוח הלכתי שהיה לבניזרי עם אחד החוקרים או מיקום החדר בו נחקר בניזרי.

בניזרי העיד, כי ידע שסלע נחקר ב-6.1.2002 ובתום יום החקירות הגיע אליו לביתו, ואז שאל אותו אם מותר לו להפגש איתו וסלע אמר שלא אסרו עליו. כך בא מספר פעמים, ורק בהמשך סלע התקשר ואמר שאסור לו לבוא יותר, ומאז לא נפגשו חוץ מפעמיים באקראי באירועים. באשר לתוכן השיחות אמר בניזרי **"דיברנו. הוא בא אליי בתור הרב... נכון בן-אדם בא אליי רוצה לקבל דברי חיזוקים. שואל אותנו מה המצב מה קשה יש לו בעיות מבית ויש לו בעיות מחוץ, יש לו הכל. הוא אומר אסור לדבר בענייני חקירה, אני שר בישראל, לא מדבר. לא מדבר איתו. יושב אצלי רבע שעה יכול לשבת גם חצי שעה, תפקידי לחזק אותו... תשמע הבן אדם היה שבור, היה שבור. הוא נמצא שם כל הזמן בחקירות. העסקים שלו התחילו להתמוטט. יש לו בעיות מבית, יש לו בעיות מבחוץ. כל השנים היה קשור אליי מאוד, הוא אהב אותי אני מאמין שעד היום, דרך אגב אם כל מה שהוא עשה, בתוך תוכו יש לו עדיין**

פינה חמה ששמורה לשלמה בניזרי (פ' 6383). בניזרי הדגיש כי סלע בא אליו רק לשם חיזוק, שכן **"אני גם אב רוחני שלו, רוצה להתחזק"** (פ' 7062), וזאת כיוון שהיה שבור מהחקירה, במצוקה נפשית **"ואני מעודד אותו אל תשבר, יהיה בסדר, אל תדאג ה' יעזור. זה תפקידי"**. בניזרי אישר עוד כי, מן הסתם, סלע נחקר על סוגיות שהתפרסמו באותה תקופה כמו למשל המכרז. כמו כן אמר בניזרי, כי כבר ב-6.1.2002 ידע שאסור לו לדבר עם סלע בענייני חקירה. כאשר נשאל אם לא סקרן אותו מה קרה בחקירות, ענה **"זה עניין שלי אם מסקרן אותי או לא. אני אמרתי לך חיזקתי אותו"** (פ' 7063).

335. **מסקנות:** סלע העיד, כי סיים החקירות הראשונות ונסע ישירות לביתו של בניזרי וקיים שם שיחות. עדות זו אושרה הן על-ידי עוקבי יאח"ה, כפי שבא לידי ביטוי בעובדות המוסכמות, ולבסוף גם בעדותו של בניזרי. לא נטען בפני סלע כי היה שבור ומדוכא לאחר החקירה הראשונה והשנייה או כי עסקיו התמוטטו כבר בימים הראשונים של החקירה. מצב כזה אינו תואם את סלע הבטוח בעצמו, רב המלל והדיבור שלא יטה להשבר או להלחץ אחרי חקירה אחת או שתיים.

גרסת בניזרי אינה אמינה. הוא ידע שסלע נחקר ולמרות זאת נפגש איתו, הן בתום החקירות הראשונות והן בשבועות הקרובים שלאחר מכן. בניזרי הרחיק עצמו פעמיים מפגישות עם סלע: פעם, בחקירתו הראשונה במשטרה, ופעם בתשובתו לכתב האישום. בחקירתו הראשונה במשטרה מיום 15.10.2002 (ת/31), נשאל איזה קשר היה לו עם משה סלע בשנה האחרונה וענה **"שום קשר. שום קשר למעשה, בוא נאמר אולי נפגשנו באירוע, שני אירועים שאני הייתי שם... כלומר, בחתונות, או בברית או משהו כזה.... זה רק פגישות באקראי לא משהו שיכולנו לתכנן. תראה יכולתי ללכת אליו הביתה דרך אגב"**. בהמשך האמרה אמר, כי התייעץ עם מישהו מבין עניין (הכוונה לעו"ד ויינרוט) ושאל אותו אם מותר לו להגיד לסלע שלום בטלפון או חג שמח והייעוץ שקיבל היה שהוא יכול לשאול לשלומו של סלע או לדבר על ענייני משפחה וכך מוסיף בניזרי **"אני זוכר בערב פורים, בערב פסח... גם בסוכות התקשרתי אליו"**

[לסלע] (ת/31 עמ' 17-20). בעניין זה העיד עו"ד ויינרוט, כי כאשר בניזרי התייעץ איתו אמר לו שלא ידבר עם סלע בכלל, אבל להגיד חג שמח בטלפון אפשר (פ' 7683). גם בתשובתו לכתב האישום הרחיק עצמו בניזרי מפגישות אלה וענה כי לא התקיימו. לעומת זאת, בעדותו בבית המשפט, אישר בניזרי את דבר המפגשים אך תארם כמפגשי עידוד לאדם שבור שעסקיו קרסו עקב החקירה. תיאור זה אינו לעניין, סלע לא היה שבור אותה עת ועסקיו לא קרסו אז, לשניים היו אינטרסים משותפים, הקשר ביניהם היה הדוק, בנוסף באותם ימים הם ישבו יחד עם דניאלי כדי לענות לשאלות ששאלה הכתבת שוש מולא. אין מדובר בפגישה מקרית ונשכחת אלא בסדרת פגישות, לא מקריות, ארוכות, הנטועות בסיטואציה – קרי סלע בא מיאח"ה ישירות לביתו.

מדברים אלה עולה, כי סלע הגיע לביתו של בניזרי פעמיים, בימים 6.1.2002, 13.1.2002 אחרי החקירות ודיבר על נושא החקירה עם בניזרי. בניזרי עצמו אישר כי היה מודע לחקירה ולנושאי החקירה שנסובו גם סביב המכרז וזוהי התממות לומר או לחשוב שלא דיברו על נושא החקירה. הסיוע לדברי סלע בעניין זה, הינו בהתנהגותו ועדותו של בניזרי שהרחיק עצמו תחילה כליל והכחיש לחלוטין את עצם דבר הפגישות, הרחקה כה מוחלטת ובוטה מהווה ראיה תומכת ומספיקה בדרגה של סיוע.

לאור האמור, המסקנה הינה כי בימים 6.1.2002, 13.1.2002 נפגשו סלע ובניזרי ודיברו בעניין חקירותיו של סלע במשטרה.

שבוש הליכים – הפן המשפטי

336. העבירות המיוחסות לשלמה בניזרי באישום השני הן שיבוש מהלכי משפט, קשירת קשר לביצוע פשע וניסיון להדיח בעדות.

סעיף 244 [לחוק העונשין](#) מורה:

”שיבוש מהלכי משפט

העושה דבר בכוונה למנוע או להכשיל הליך שיפוטי או להביא לידי עיוות דין, בין בסיכול הזמנתו של עד, בין בהעלמת ראיות ובין בדרך אחרת, דינו – מאסר שלוש שנים; לענין זה, ’הליך שיפוטי’ – לרבות חקירה פלילית והוצאה לפועל של הוראת בית משפט.”

היסוד העובדתי של העבירה כולל רכיב התנהגותי ”העושה דבר” מן הדברים המנויים בסעיף, וכן נסיבה ”הליך שיפוטי”. היסוד הנפשי כולל מלבד מודעות לטיב ההתנהגות ולקיום הנסיבות גם ”כוונה למנוע או להכשיל הליך שיפוטי או להביא לידי עיוות דין”. מדובר בעבירה התנהגותית ואין הכרח להוכיח תוצאה של שיבוש מהלכי משפט ([רע"פ 7153/99 אלגד נ' מדינת ישראל, פ"ד נה \(5\) 729 \(להלן – אלגד\)](#), פסקה 8). הליך שיפוטי כולל על-פי ההגדרה בחוק גם חקירה משטרתית. הרכיב ההתנהגותי ”העושה דבר” מנוסח באופן רחב והדוגמאות בגוף הסעיף – סיכול הזמנת עד או העלמת ראיות – אינן ממצות ומעידה על כך החלופה ”בין בדרך אחרת”. אפשר שגם מעשה הנראה לכאורה נטרלי מקיים את היסוד ההתנהגותי של העבירה אם הנסיבות וההקשר בו בוצע, שולל את האופי התמים ופוגע בערך המוגן בעבירה. אין הכרח שההליך השיפוטי יהיה תלוי ועומד ודי שהנאשם ידע או האמין כי צפוי הליך שיפוטי (**שם**, פסקה 10).

בעניינו, **עריכת** ”מסמך ההשבה” שנועד לשנות את פני הדברים ולהציג מתנים כהלוואה, **והצגת** המסמך במהלך החקירה המשטרתית, מהווים התנהגות פוגעת בערך המוגן של גילוי האמת ועשיית משפט במובן הרחב, וכאמור, אין הכרח שהליך שיפוטי יהיה תלוי ועומד. המודעות של בניזרי לטיב המעשה ולנסיבות הוכחו בעצם יצירת ”מסמך ההשבה” והצגתו

במהלך החקירה. יצירת "מסמך ההשבה" עם סלע ותכליתו מהווה גם קשירת קשר לשם שיבוש הליכי משפט.

באשר לתיאום העדויות בפרשת בית הדין לעבודה. בעקבות המפגש של פסנדי ובניזרי בבר המצווה, נערך תיאום עדויות עם סלע, כאשר פסנדי וחי-באדי שמשו צינור לתיאום זה. כן הוכח, כי בפגישה ברכס שועפט דיברו בניזרי וסלע על החקירה. לכך יש להוסיף את שני המועדים בהם הגיע סלע לביתו של בניזרי מייד לאחר שיצא מחקירה המשטרתית ודיבר עם בניזרי על החקירה. הפגישות והשיחות סביב החקירה לא היו מקריים אלא קשורים בקשר מידי לנושאים מתבררים או נושאים נחקרים.

337. התביעה מייחסת לבניזרי גם עבירה של ניסיון להדיח בעדות לפי סעיף 246 + 25 [לחוק העונשין](#), בכל הקשור לדיונים בבית הדין לעבודה. מבלי להיכנס לניתוח מדוקדק של רכיבי העבירה, נראה כי נערך תיאום עדויות שאינו מגיע לכדי התנהגות של שידול באופן שיש בו משום הבאת האחר – משה סלע – לידי עשיית העבירה. האינטרס לתיאום העדויות היה בזמנו משותף לבניזרי וסלע, היה ביניהם תיאום ושיתוף פעולה ללא הנעה או שידול. לפיכך, לא הוכח הרכיב ההתנהגותי בעבירה זו. כך גם בנוגע לפגישה ברכס שועפט, מה עוד שהתיבעה לא יחסה ניסיון להדיח בפגישה זו.

338. לאור האמור, יש להרשיע את שלמה בניזרי בעבירה על סעיף 244 [לחוק העונשין](#) בכל הקשור ל"מסמך ההשבה", פרשת בית הדין לעבודה (פסנדי), רכס שועפט והפגישות בימים 6.1.2002, 13.1.2002. כמו כן, בקשירת קשר לפי סעיף 499(א) [לחוק העונשין](#) בכל הקשור ל"מסמך ההשבה".

יש לזכות את שלמה בניזרי מהעבירות המיוחסות לו באישום השני בכל הקשור למיקי בן-הרוש ומוטי דואק, ליליאנה ביאטריס, הפגישה בלוויית חוג'ה, וכן לזכותו מעבירת ניסיון הדחה לפי סעיף 246 [לחוק העונשין](#).

פרק חמישה עשר – הגנה מן הצדק

339. ב"כ בניזרי טוענים לזיכוי בעילה של הגנה מן הצדק. לטענתם, התביעה התנהגה בצורה קלוקלת בכך שהסתירה מבית המשפט "את פגמי המהימנות הקשים של עד המדינה, התבססות התביעה על סלע מהווה התנהגות שערוריתית ומקוממת וכן סלע הוא שקרן המעוניין להפליל את בניזרי ולא היסס לשקר בבית המשפט" עוד נטען שהעד הוכוון על-ידי התביעה לשקר, והיא עשתה כל שביכולתה להסוות שקרים אלה. התנהלות זו של התביעה מהווה פגם שמנע מבניזרי הליך ראוי והוגן.

ב"כ בניזרי טענו בסיכומיהם, כי היו אמורים להביא מכלול טענות מסיביות בסדרה של נושאים בתחום הגנה מן הצדק וביניהם: אכיפה ברגנית, טובות הנאה מופלגות ביותר בהסכם עד המדינה ועוד, אך מחוסר זמן בהכנת הסיכומים, נכתבו טענותיהם באופן חלקי בלבד. בעניין זה אציין, כי לסנגורים הנכבדים ניתנה תקופה של מספר חודשים להכנת סיכומיהם, הסיכומים שהגישו כוללים שני קלסרים עבי כרס ועוד חוברת ובה למעלה ממאה עמודים, כך שטענתם לפיה לא ניתן להם זמן סביר, חסרת בסיס.

עוד יוער, כי טענות המבוססות על עקרון ההגנה מן הצדק עלו מספר פעמים במהלך הדיונים ונדחו. בטענותיהם בסיכומים לא העלו הסנגורים טענה שלא הייתה ידועה בתחילת ההליך. למרות זאת ולמעלה מן הצורך, אתייחס בתמצית לטענות.

340. "הגנה מן הצדק" הינה הלכה המכירה בסמכות בית המשפט לבטל כתב אישום שהגשתו או בירורו עומדים בסתירה לעקרונות של צדק והגינות משפטית וזאת במנותק

לאשמתו או חפותו של הנאשם. הגנה מן הצדק הייתה יציר ההלכה הפסוקה שעוגנה לאחרונה (15.5.2007) כטענה מקדמית בסעיף 149(10) [לחוק סדר הדין הפלילי](#), המורה כדלקמן:

149. טענות מקדמיות

לאחר תחילת המשפט רשאי הנאשם לטעון טענות מקדמיות, ובהן –

(10) הגשת כתב האישום או ניהול ההליך הפלילי עומדים בסתירה

מהותית לעקרונות של צדק והגינות משפטית".

הרציונל שבבסיס הגנה זו הוא הבטחת קיומו של הליך פלילי ראוי, הוגן וצודק. מטרת ההגנה, לעשות צדק עם הנאשם ולא דווקא לבוא בחשבון עם רשויות האכיפה על מעשיהם הנפסדים. ואולם לרוב, מיוחסת הפגיעה בצדקת ובהגינות ההליך הפלילי, בהתנהגות נפסדת של הרשויות. אולם, לא כל מעשה נפסד שעשו הרשויות החוקרות או המאשימה יצדיקו את המסקנה שדין האישום להתבטל. זאת בין מפני שבאיזון בין האינטרסים הציבוריים המתנגשים גובר העניין שבקיום המשפט ובין מפני שבידי בית המשפט מצויים כלים אחרים לטיפול בנפסדות מהלכיהן של הרשויות. בדרך כלל ידרש הנאשם להראות שהתקיים קשר סיבתי בין התנהגות נפסדת לבין הפגיעה בזכויותיו.

העילות על פיהן התקבלה בערכאות שונות טענת הגנה מן הצדק הן מקום בו הסתמך הנאשם על מצג של הרשות; החלטה, מצג או התחייבות של הרשות שלא להעמיד לדין את הנאשם; כפל דין עונשי; שיהוי; שיקולים זרים; אפליה בהעמדה לדין; מחדלי חקירה והליכי חקירה נפסדים; אי גילוי או אובדן חומר חקירה חיוני להגנת הנאשם. ההכרעה בשאלה אם המקרה שלפני בית המשפט מצדיק החלת הגנה מן הצדק, אמורה לשקף איזון נאות במכלול ערכים, עקרונות ואינטרסים שונים הכרוכים בקיום ההליך הפלילי. מצד אחד, ניצבים אינטרסים התומכים בקיום ההליך ובהם העמדת עבריינים לדין ומיצוי הדין עמהם; הוצאת האמת לאור; קיומם של מגנוני גמול, הרתעה וענישה; שמירה על בטחון הציבור; הגנה על זכויות הקורבן. מן העבר השני ניצבים אינטרסים השוללים, במקרה קונקרטי את המשך קיום ההליך

ובהם הגנה על זכויות היסוד של הנאשם; פסילת מהלכים נפסדים של הרשות; שמירה על טוהר ההליך השיפוטי; שמירת אמון הציבור בבית המשפט (ע"פ 4855/02 מדינת ישראל נ"י בורוביץ, פ"ד נט (6) 776 (להלן: "בורוביץ"), פסקה 21). בפרשה זו קבע בית המשפט מבחן בן **שלושה שלבים** בשאלת החלת הגנה מן הצדק: שלב ראשון, זיהוי פגמים שנפלו בהליכים שננקטו בעניין הנאשם ולעמוד על עוצמתם. שלב שני, לבחון האם בקיום ההליך הפלילי, חרף הפגמים, יש פגיעה חריפה בתחושת הצדק. שלב שלישי, בחינת אמצעים מתונים יותר לריפוי הפגמים מאשר ביטול כתב האישום (**שם**, שם).

341. בענייננו, יש לדחות את טענת ב"כ בניזרי בעניין הגנה מן הצדק, שכן אין בה די כדי לעבור את השלב הראשון של זיהוי הפגמים ועוצמתם. טענת בניזרי הינה, כי הסתמכות התביעה על עד מדינה שהוכח כבלתי אמין, הינה שערוריתית ויש בה ניסיון מכוון של התביעה להפליל את בניזרי. אין בידי לקבל טענה זו. הטענה לקוחה ממישור דיני הראיות, בית המשפט הוא אשר קובע את מהימנות העדים ומשקל עדותם והאם לא ניתן לסמוך כלל על דברי עד זה או אחר. מכאן ועד הקביעה שהצגת עד כזה עולה לפגם עוצמתי שיש בו לקיים את השלב הראשון של הגנה מן הצדק, הדרך רחוקה. אכן יש בסיס לטענה כי סלע זכה להטבות רבות בהסכם עד המדינה, אולם במקרים לא מעטים זה טיבו של הסכם עד מדינה שהוא הכרח בל יגונה, אך אין בכך כדי לבסס מראש שלילת עדותו ואמינותו, אשר ממילא נבדקה ונבחנה לחוד בכל נקודה ובכל אירוע.

לאור האמור, דין טענה של הגנה מן הצדק להדחות.

הסיכום

נאשם 1 – שלמה בניזרי

באישום הראשון:

א. אני מרשיע את הנאשם 1, שלמה בניזרי, בעבירות שוחד לפי סעיף 290(א) לחוק

העונשין בנושאים הבאים:

- קבלת מתנים מסלע בעניין מימון תביעת הדיבה, רכישת ריהוט, רכישת מערכת מיזוג

אוויר לכל הדירה, תשלום לגמ"ח.

- הסכום ששולם על-ידי סלע למשפצים מיקי בן-הרוש ומרדכי דואק.

- הבטחת סלע לזכויות במיזם מגילות.

- העברות כספים מסלע לישיבה: 200,000 ₪; 30,000 דולר (פרשת שמואל

דניאל); יותר מעשרות אלפי דולרים בשלהי אוקטובר או תחילת נובמבר 2001.

בעניין העברות הכספים אני מרשיע את בניזרי גם בעבירה של קשירת קשר לפי

סעיף 499(א) לחוק העונשין.

ב. אני מרשיע את בניזרי בעבירה של הפרת אמונים לפי סעיף 284 לחוק העונשין בנושאים

האלה:

- פרשת "קנית" – קניון עזריאלי.

- מינוי אשר בן-הרוש ועדנה סלע

- עובדים זרים למגילות

- מתן הוראה לבוכריס להעביר מידע פנימי לסלע

- ניסיון להטיית מכרז

ג. לא הוכחו, ויש לזכות את שלמה בניזרי מהמתנים הנטענים הבאים:

- נספח א' לכתב האישום על כל פריטיו.

- תשלומים לרוסיצה וליליאנה ומתנות מיוחדות (שעון, מצלמה, הליכון).

- השכרת הדירה.

- מכירת הדירה.

- תשלומים חודשיים למימון המשכנתא או כתמיכה קבועה אחרת;

200,000 דולר לבניזרי אישית.

באישום השני:

אני מרשיע את בניזרי בעבירות של שיבוש מהלכי משפט לפי סעיף 244 [לחוק העונשין](#), בכל הקשור ל"מסמך ההשבה", פרשת בית הדין לעבודה (פסנדי), רכס שועפט והפגישות עם סלע בימים 6.1.2002, 13.1.2002. כמו כן בקשירת קשר לפי סעיף 499(א) לחוק בעניין "מסמך ההשבה".

אני מזכה את בניזרי מהעבירות המיוחסות לו באישום השני בכל הקשור למיקי בן-הרוש, מוטי דואק, ליליאנה ביאטריס, הפגישה בלוויית חוג'ה וכן מעבירה של ניסיון להדחה לפי סעיף 246 [לחוק העונשין](#).

נאשם 2 – הרב ראובן אלבז

באישום הראשון אני מרשיע את נאשם 2, ראובן אלבז, בעבירה של תיווך לשוחד, לפי סעיף 295(ב) [לחוק העונשין](#), בכל הקשור לשני שיקים בסכום 200,000 ₪; 30,000 דולר בפרשת שמואל דניאל וסכום של למעלה מעשרות אלפי דולרים שהתקבלו מסלע בשלהי אוקטובר או תחילת נובמבר 2001.

כמו כן אני מרשיעו בעבירה של קשירת קשר לביצוע פשע לפי סעיף 499(א) [לחוק העונשין](#).

לא הוכח, ויש לזכות את הרב אלבז מהמתנים הנטענים הבאים: שיקים בסכום של 800,000 ₪ מסלע; 190,000 דולר מסלע.

יעקב צבן 54678313-2062/06

ניתנה היום, כ"ה באדר ב' התשס"ח (1 באפריל 2008), במעמד הצדדים.

יעקב צבן, שופט

קלדנית: מלכה ברינה

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה